ယဲၢ်ဆံဖျုးကယၤ

လၢတၢ်လီၢ်ကီးတီၤဒဲး

မ့ၢ်တၢ်ကွဲးဖျါထီၣ်
ကညီပိၣ်မုၣ်ခိၣ်နၢ်သ့ၣ်တဖၣ်
အတၢ်လဲၤခီဖျိအဂ့ၢ်အကျိၤ
လၢတၢ်လီၢ်ကီးတီၤဒဲး

ဘၣ်တၢ်ထုးထီၣ်ရၤလီၤအီၤဖဲတၢ်မၤလၤကပီၤကညီပိၣ်မုၣ်ကရၢမုၢ်နံၤယွဲၤထီၣ်
(၄၀) ဝီတဝီ–လါအ့ဖြ့ၣ်၅သီ, ၂၀၂၅နံၣ်

ယၢ်ဆံမူးကယၤ
လၢတၢ်လိၢ်ကိးတီၤဒဲး

လံာ်တဘ့ၣ်အံၤလၢအမ့ၢ်"ယဲၢ်ဆံမျူးကယၤလၢတၢ်
လီၢ်ကိးတီၤဒဲး"ဟ်ဖျါထီၣ်ကညီပိာ်မုၣ်တဖၣ်အတၢ်ဒုးအိၣ်
ထီၣ်တၢ်ဆီတလဲလၢအဂ့ၤလၢပပှၤဝဲၤတဖၣ်အပူၤအံၤ
ဒ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ.ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢခိၣ်နၢ်ဒီး
ကညီပိာ်မုၣ်ခိၣ်နၢ်တဖၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်လီၤဆီလၢ
တၢ်ထံၣ်အီၤသ့ဒီးမ့ၢ်တၢ်အရှဒိၣ်လၢတၢ်ကဆီၣ်ထွဲ,
ဟ်ပနီၣ်ပှၤဒီးမၤသကိးတၢ်တပူၤဃီလၢတၢ်သူၣ်ထီၣ်ခါဆူညါ
ကီၢ်သုလ့ၤလၢအအိၣ်ဒီးနီၢ်ကစၢ်တၢ်စံၣ်ညီၣ်ပၢလီၤသး,မုၣ်ခွါ
တၢ်တုၤသိးထဲသိးဒီးတၢ်သဘျ့ န့ၣ်လီၤ.
ဘၣ်တၢ်ထုးထီၣ်ရၤလီၤအီၤလီၤဆီလၢတၢ်မၤလၤကပီၤ
ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢမုၢ်နံၤပှဲၤထီၣ်(၄၀)ဝီတဝီ
ဖဲကညီနံၣ်(၂၇၆၄)နံၣ်,လါချံထီၣ်(၈)သီ,
လါအ့ဖြၣ်(၅)သီ,၂၀၂၅နံၣ်

တၢ်ဂ့ၢ်ခိဉ်တီသ့ဉ်တဖဉ်

တၢ်ဂ့ၢ်ခိဉ်တီ	ကဘျံးပၤ
ကရၢခိဉ်နီၢ်ကညီဖိတၢ်ကတိၤလၢညါ	၅ – ၈
နဲဉ်ရှဲဉ်သရဉ်မုဉ်တၢ်မျၢ်စီတၢ်ကတိၤစံးဘျုးဘိးဘဉ်သ့ဉ်ညါ	၉ – ၁၀

ကညီပိဉ်မုဉ်ကရၢခိဉ်နၢ်ဒိဉ်ထီ

သရဉ်မုဉ်နီၢ်ကညီဖိ	၁၁ – ၂၇
သရဉ်မုဉ်နီၢ်စ့စ့ဟဲ	၂၈ – ၃၃
သရဉ်မုဉ်နီၢ်တၢ်မျၢ်စီ	၃၄ – ၅၀
သရဉ်မုဉ်နီၢ်ဒါမုဉ်	၅၁ – ၆၀
သရဉ်မုဉ်နီၢ်အဲဉ်တမံၤဖိ	၆၁ – ၆၈

ကညီပိဉ်မုဉ်လၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤဒိဉ်ထီအပူၤ

ပဒိဉ်နီၢ်စံးဖိရၤစ့ဉ်	၆၉ – ၇၄
ပဒိဉ်နီၢ်ဒါဒါ	၇၅ – ၈၁
ပဒိဉ်မ့ၤရံၤထ့	၈၂ – ၈၈
ဒီးကထၢဉ်ပဒိဉ်နီၢ်ဘျူမ့နဲးစဉ်	၈၉ – ၁၀၁
သုးခိဉ်စိနီၢ်ဖျာဉ်ဆဲ့	၁၀၂ – ၁၀၆
ပဒိဉ်နီၢ်အဲဉ်ကမျၢ်တီ	၁၀၇ – ၁၁၁
ပဒိဉ်နီၢ်သီစ့	၁၁၂ – ၁၁၅
သရဉ်မုဉ်နးဖိဂ့ၤ	၁၁၆ – ၁၂၁
ပဒိဉ်နီၢ်ဆံ့ဝါ	၁၂၂ – ၁၂၇
ပဒိဉ်နီၢ်စလဲ	၁၂၈ – ၁၃၁
သရဉ်မုဉ်နီၢ်ဆၢဆၢ	၁၃၂ – ၁၄၀
သရဉ်မုဉ်နီၢ်ဝါခုဉ်ဆံ့	၁၄၁ – ၁၄၄

ကညီပိဉ်မုဉ်လၢဒိးန့ၢ်ကညီပိဉ်မုဉ်ကရၢတၢ်ဟ့ဉ်လၤကပီၤ ၂၀၁၉နံဉ်

သရဉ်မုဉ်နီၢ်ဆိလး ၁၄၅ – ၁၅၂

သုးခိဉ်ဒိဉ်စိနီၢ်စ့ဒ့ကဲ ၁၅၃ – ၁၆၀

ကညီပိဉ်မုဉ်လၢဒိးန့ၢ်ကညီပိဉ်မုဉ်ကရၢတၢ်ဟ့ဉ်လၤကပီၤ ၂၀၂၀နံဉ်

သရဉ်မုဉ်နါည့ဟဉ် ၁၆၁ – ၁၆၂

သရဉ်မုဉ်နါစ့ၤမူဉ်ကူံၤ ၁၆၃ – ၁၆၄

သရဉ်မုဉ်နီၢ်ရူၤသးတၢ်မျၢ်ဘိ ၁၆၅ – ၁၆၈

သရဉ်မုဉ်နီၢ်လၢၢ်ထူ ၁၆၉ – ၁၇၅

ပဒိဉ်နီၢ်န့ဆၢဉ်ဖီ ၁၇၆ – ၁၇၈

ပဒိဉ်နီၢ်စ့ဖီ ၁၇၉ – ၁၈၁

ကညီပိဉ်မုဉ်လၢဒိးန့ၢ်ကညီပိဉ်မုဉ်ကရၢတၢ်ဟ့ဉ်လၤကပီၤ ၂၀၂၁နံဉ်

သရဉ်မုဉ်နီၢ်ဒီခၢးစံမူ ၁၈၂ – ၁၈၇

သရဉ်မုဉ်နီၢ်ဖိမူ ၁၈၈ – ၁၉၁

သရဉ်မုဉ်နီၢ်ပံၢ်သလီ ၁၉၂ – ၁၉၅

သရဉ်မုဉ်နီၢ်ခုဉ်ခုဉ်ကျူ ၁၉၆

သရဉ်မုဉ်နီၢ်ဆဉ်မူ ၁၉၇ – ၂၀၂

သရဉ်မုဉ်နီၢ်ကပီၤစ့ ၂၀၃ – ၂၀၅

သရဉ်မုဉ်နီၢ်ထူထူ ၂၀၆ – ၂၁၁

သရဉ်မုဉ်နါနွၤနွၤအူ ၂၁၂ – ၂၁၆

ကညီပိဉ်မုဉ်လၢဒိးန့ၢ်ကညီပိဉ်မုဉ်ကရၢတၢ်ဟ့ဉ်လၤကပီၤ ၂၀၂၂နံဉ်

သရဉ်မုဉ်နီၢ်ဒါ ၂၁၇ – ၂၁၉

သရဉ်မုဉ်နီၢ်နှူထဲဖၢဉ်ထိ ၂၂၀ – ၂၂၄

သရဉ်မုဉ်နီၢ်ဖိဂ့ၤခုဉ် ၂၂၅ – ၂၂၉

ကိတိဉ်နီၢ်စူဉ်စဲနဉ်လးလးစိ ၂၃၀ – ၂၃၈

သရဉ်မုဉ်နးစိၤယၤဖါ ၂၃၉ – ၂၅၂

သရဉ်မုဉ်မၤရၤ ၂၅၃ – ၂၆၀

သးပှၢ်မုဉ်နီၢ်ဖိညိၢ် ၂၆၁ – ၂၆၃

ကညီပိာ်မုဉ်ကရၢခိဉ်နီၢ်ကညီဖိ
တၢ်ကတိၤလၢညါ

ယသူဉ်ပိၢ်သးဝးဒိဉ်မးလၢယကဘဉ်ကွဲးတၢ်ကတိၤလၢညါဘဉ်ဃးဒီးလံာ်တဘ့ဉ်အံၤလၢအမ့ၢ်“ယဲၢ်ဆံမျုးကယၤလၢတၢ်လီၢ်ကီးတီၤဒဲး”လၢအကမ့ၢ်ကညီပိာ်မုဉ်ခိဉ်နၢ်တဖဉ်လၢအမၤတၢ်လၢပပှၤတဝၢအပူၤ,လၢတၢ်မၤအါမံၤအကလုာ်ဒီးအိဉ်ဝဲလၢတၢ်လီၢ်သကုၤဆးဒးန့ဉ်လီၤ.

ဘၣ်မနုၤပဘၣ်ယုၢ်နှၢ်ပလံာ်အမံၤအံၤလၢ "ယၢ်ဆံမျးကယၤလၢတၢ်လီၢ်ကီးတီၤဒဲး" လဲၣ်နၣ်, ပမ့ၢ်ကွၢ်က့ၤ လၢပပှၤတဝၢအပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤဒီးတုၤလၢဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘ့ၣ်ပတီၢ် မ့ၢ်ဂ့ၤပိာ်မုၣ်မ့ၢ်ပှၤ၅၀မျးကယၤလၢပနီၣ်ဂံၢ်နီၣ်ဒွးခဲလၢာ်အကျါနၣ်လီၤ.ဒ်နၣ်အသိးပိာ်မုၣ်တဖၣ်ဟူးဂဲၤတီခိၣ်ရိၣ်မဲဒီးမၤတၢ်လၢတၢ်လီၢ်ကီးသနၢၣ်ဒဲးလၢပပှၤတဝၢအပူၤစးထီၣ်လၢကို သရၣ်မုၣ်တုၤလီၤဆူပဒိၣ်ပပှၢ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤသတးဒီး ရၤလီၤအသး သကုၤဆး ဒးလၢ တၢ်လီၢ်ကီးတီၤဒဲးနၣ်လီၤ.အလီၢ်အိၣ်သပှၢ်ကတၢၢ်လၢပကဟ်ဖျါထီၣ်အဝဲသ့ၣ်အဂ့ၢ်,အတၢ်ဖံးတၢ်မၤဒီးသ့ၣ်ညါပာ်ပနီၣ်ပာ်လၤကပီၤအဝဲသ့ၣ်အံၤလၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢအနံၣ်ဆဲးဆၢပှဲၤထီၣ်(၄၀)နံၣ်အံၤနၣ်လီၤ.

ပတၢ်စံၣ်စိၤတဲစိၤညီနုၢ်ပာ်ဖျါဒၣ်ထဲပိာ်ခွါတဖၣ်အတၢ်ဟ့ၣ်လီၤသးဒီးကွၢ်ကပာ်တၢ်မၤလၢပိာ်မုၣ်မၤဝဲလၢအရှုဒိၣ်တဖၣ်နၣ်လီၤ.တၢ်ဝဲအံၤမ့ၢ်ဝဲတီဝဲလၢပကညီတၢ်စံၣ်စိၤတဲစိၤအပူၤစ့ၢ်ကီးခီဖျိပိာ်မုၣ်ခိၣ်နၢ်တဖၣ်တၢ်တကွဲးဒီးမၤနီၣ်မၤဃါအဂ့ၢ်,မၤလၤကပီၤဒီး ပာ်ပ နီၣ် အီၤဘၣ်နၣ်လီၤ. ဒ်လဲၣ်ဂ့ၤဂ့ၢ်တၢ်စံၣ်စိၤတဲစိၤ တပာ်ဖျါထီၣ်ပိာ်မုၣ် အဂ့ၢ် ဘၣ်အံၤ အခီ ပညီ တမ့ၢ်စ့ၢ်ကီးလၢကညီပိာ်မုၣ်တဖၣ် တဟူးဂဲၤဒီးတမ့ၢ်ပှၤလၢ အရှုဒိၣ်စ့ၢ်ကီး နၣ် တ မ့ၢ် ဘၣ်. ပမ့ၢ်ကွၢ်ကညီပိာ်မုၣ်တၢ်ဟ့ၣ်လီၤသးမ့ၢ်တၢ်လၢ အရှုဒိၣ်ဘၣ်ဆၣ် လၢပှၤတဝၢတၢ်ထံၣ်တခီတၢ်တသ့ၣ်ညါပာ်ပနီၣ်အီၤဘၣ်နၣ်လီၤ.

တၢ်တပာ်ဖျါထီၣ်ပိာ်မုၣ်ခိၣ်နၢ်အဂ့ၢ်အံၤမ့ၢ်တၢ်လီၤဖျဲၣ်လီၤဟိလၢကညီပိာ်မုၣ်သး စၢ်တဖၣ် ကကွၢ်ယုပိာ်မုၣ် ခိၣ်နၢ်လၢ အကဲထီၣ်ဒိဂ့ၤတဲာ်ဘၣ် လၢအဝဲသ့ၣ်က ကွၢ်လိမၤဒိးအဂီၢ်နၣ်လီၤ.လၢတၢ်ကဃဲၣ်လီၤကွံာ်တၢ်ဂ့ၢ်အံၤအဂီၢ်,ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢမၤနီၣ်မၤဃါကညီပိာ်မုၣ်ခိၣ်နၢ်လၢအမၤတၢ်လၢတၢ်မၤတဘျုးကလုာ်လၢအိၣ်လၢပှၤတဝၢအပူၤသ့ၣ်တဖၣ် အတၢ်အိၣ်မူဒီးတၢ်တၢ်မၤနၢၤတဖၣ်နၣ်လီၤ. ပဆၢမုၢ်လၢ် လၢလံာ် တဘ့ၣ် အံၤ ကမၤလီၤတံၢ်လၢပိာ်မုၣ်ခိၣ်နၢ်တဖၣ်အတၢ်ဟ့ၣ်လီၤသးအံၤတၢ်ပာ်ပနီၣ်အီၤ,တၢ်မၤလၤကပီၤအီၤဒီးဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဒိဂ့ၤတဲာ်ဘၣ်လၢခါဆူညါစၢၤသွဲၣ်သီတဖၣ်အဂီၢ်နၣ်လီၤ.

လံာ်တဘ့ၣ်အံၤမ့ၢ်လံာ်ခံဘ့ၣ်တဘ့ၣ်လၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢမၤနီၣ်မၤဃါကညီပိာ်မုၣ်ခိၣ်နၢ်တဖၣ်အဂ့ၢ်အကျိၤနၣ်လီၤ.လံာ်အခီၣ်ထံးတဘ့ၣ်လၢအမ့ၢ် "မိၢ်ဒီးအတၢ်ဘၣ်ကိၢ်ဘၣ်ဂီၤ" ပညီၣ်ဝဲဒၣ်မိၢ်လၢအမ့ၢ်တၢ်ပၢၢ်ဆၢခိၣ်နၢ်တဖၣ်အမါလၢအဘၣ်လဲၤခီဖျိတၢ်ကီတၢ်ခဲ,အတၢ်ဆိၣ်ထွဲအဝၤတဖၣ်ဒီး အတၢ်အံးထွဲကွၢ်ထွဲအဟံၣ်ဖိဃီဖိဖဲအဝၤတဖၣ်လဲၤလၢတၢ်မဲာ်ညါဆၢကတီၢ်နၣ်လီၤ.မိၢ်တဖၣ်အံၤညီနုၢ်လီၤဂာ်ဒ်မိၢ်မုၣ်ကမဲအသိး,ဘၣ်ဟံးနှၢ်မူဒါလၢတၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲဟံၣ်ဖိဃီဖိဒီးဟံၣ်ပူၤတၢ်လိၣ်တဖၣ်,ဘၣ်ကွၢ်လုၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ဖိ,ဘၣ်လုၢ်အိၣ်လုၢ်အီဝဲဒီးဘၣ်ဒုးကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ဝဲနၣ်လီၤ.အဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်ခိၣ်နၢ်လၢပပှၤတဝၢအပူၤနၣ်ပသမၢအလီၢ်တအိၣ်ဘၣ်.ဘၣ်ဆၣ်အဝဲသ့ၣ်တၢ်ညီကွံာ်သးတဖၣ်တၢ်တသ့ၣ်ညါပာ်ပနီၣ်အီၤဘၣ်.

ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢပာ်ပနီၣ်ပိာ်မုၣ်တဖၣ်အတၢ်ဟ့ၣ်လီၤသးလၢ တၢ်ပၢၢ် ဆၢအပူၤအံၤလၢအမ့ၢ်တၢ်လၢအလီၢ်အိၣ်ဒီးအရှုဒိၣ်ဝဲဒိၣ်မးနၣ်လီၤ.အဝဲသ့ၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲ,တၢ်တူၢ်

ဆါသးဒီးတၢ်ညီကွံာ်သးမ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်ပိာ်ခွါတဖၣ်ကဟ့ၣ်လီၤအတၢ်ဆၢကတီၢ်လၢတၢ်ပၢၢ်ဆၢအပူၤအံၤတတုၤထိၣ်ထိၣ်ဘးဝဲဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ခီဖျိလၢပမၤနီၣ်မၤဃါဒီးမၤလၤကပီၤပိာ်မုၣ်တဖၣ်အတၢ်မၤအဃိ,မ့ၢ်ဒ်သိးပထၢနုာ်လီၤအဝဲသ့ၣ်လၢတၢ်စံၣ်စိၤတဲစိၤအပူၤဒီးမၤလီၢ်တံၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်တၢ်မၤဂ့ၤတဖၣ်တၢ်သ့ၣ်နီၣ်မၤလၤကပီၤအီၤန့ၣ်လီၤ.

လံာ်ခံဘ့ၣ်တဘ့ၣ်အံၤမၤအါထိၣ်ကညီပိာ်မုၣ်ခိၣ်နၢ်လၢအမၤတၢ်လၢတၢ်လီၢ်တဘျုးတီၤဒီးတၢ်မၤသနၢၣ်တဘျုးခါဒ်အမ့ၢ်,သးစၢ်,တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့,တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့,တၢ်ဒီသဒၢခိၣ်ဃၢၤန့ဆၢၣ်,ပှၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်တီတၢ်ြ,ထံရှၢ်ကီၢ်သဲး,သဲစး,ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်,တၢ်ဒီသဒၢနဲ့ဆၢၣ်တၢ်အိၣ်ဃၢၤ, မၤတၢ်လၢပိာ်မုၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်ဂီၢ်, ပှၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်အဂီၢ်ဒီးလၢသုးအပူၤဒၣ်လဲာ်နဲ့ၣ်လီၤ.ပိာ်မုၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤဟဲကဲထိၣ်ခိၣ်နၢ်,ပာ်ဖျါထိၣ်အတၢ်သးဒူ,တၢ်ကူၣ်သ့ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်လီၤသးလၢအြးဒီးတၢ်သ့ၣ်ညါပာ်ပနီၣ်အဝဲသ့ၣ်နဲ့ၣ်လီၤ.

ခီဖျိလံာ်တဘ့ၣ်အံၤအဃိ, ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢ အိၣ်ဒီးတၢ်ပညိၣ် လၢက မၤနီၣ်မၤဃါပိာ်မုၣ်တဖၣ်အံၤအတၢ်လဲၤကျဲ,စးထိၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်သးစၢ်ဆၢလၢအတၢ်မၤအပူၤအံၤဒ် လဲၣ်, တၢ်တၢၤတၢ်ဒီးအိၣ်မနုၤတဖၣ်လဲၣ်, အဝဲသ့ၣ် လဲၤခီဖျိဒီး ယဲၣ်လီၤ တၢ်တၢၤ တၢ်တဖၣ်ဒ်လဲၣ်ဒီး တၢ်သးလီၤဘှံးလီၤဘှါလၢ အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဝဲသ့ၣ်တဖၣ်နဲ့ၣ်လီၤ. ပ ဆၢ မုၢ်လၢ်လၢ ပိာ်မုၣ်တဖၣ်အဂ့ၢ်အကျိၤဒီးတၢ်လဲၤခီဖျိအံၤ ကဟ့ၣ်ထိၣ်တၢ်သးသဟီၣ်ဒီးတၢ်သူၣ်ဆူၣ်သးဆူၣ်ဆူကညီပိာ်မုၣ်သးစၢ်တဖၣ်လၢကလူၤမၤထွဲပိာ်မုၣ်ခိၣ်နၢ်တဖၣ်အံၤအခီၣ်လီၢ်ဒီးကထိၣ်ဟူးထိၣ်ဝးထိၣ်အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်အသးလၢကဆဲးပၣ်ဃုာ်လၢတၢ်ဂဲၤလိာ်လၢတၢ်တုၤသိးထဲသိး,တၢ်သဘျ့ဒီးနီၢ်ကစၢ်တၢ်စံၣ်ညီပၢလီၤအသးအဂီၢ်နဲ့ၣ်လီၤ.

ကညီတၢ်ပၢၢ်ဆၢလၢအနံၣ်(၇၆)နံၣ်အံၤပှၤအါဂၤဘၣ်ညီကွံာ်အသးနဲ့ၣ်လီၤ. တၢ်ဒုးတၢ်လၢတၢ်ဒိးနဲ့ၢ်တၢ်တီတၢ်ြအံၤမ့ၢ်တၢ်လၢအရှဒိၣ်ဝဲအသိး,တၢ်ကွၢ်ထွဲမၤစၢၤပပှၤတဝၢလၢအတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဒုးတၢ်ယၤလၢအယံာ်အံၤ မ့ၢ်တၢ်လၢ အရှဒိၣ် စ့ၢ်ကီးနဲ့ၣ်လီၤ. ကညီပိာ်မုၣ်ကမ့ၢ်ပှၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢမၤလီၤတံၢ်လၢပပှၤကမျၢ်တဖၣ်အံၤကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့, အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဒီး ဒိးနဲ့ၢ်ဘၣ်တၢ်အံးထွဲကွၢ်ထွဲအီၤနဲ့ၣ်လီၤ. တၢ်ကဲခိၣ်ကဲနၢ်လၢ တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့,တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့,ပှၤတဝၢတၢ်တီတၢ်ြဒီးတၢ်ဒီသဒၢခိၣ်ဃၢၤနဲ့ဆၢၣ်အံၤမ့ၢ်တၢ်လၢအရှဒိၣ်ဒ်သိးဒၣ်ဒီးတၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲလၢထံရှၢ်ကီၢ်သဲးဒီးသုးဂ့ၢ်ဝီတကပၤစ့ၢ်ကီးနဲ့ၣ်လီၤ. ပပှၤတဝၢမ့ၢ်တကူၣ်သ့ ဒီးမ့ၢ်တအိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ ဘၣ်နဲ့ၣ်ပတၢ်ပၢၢ်ဆၢ အံၤမၤနၢၤတၢ်တသ့ဘၣ်.

လံာ်တဘ့ၣ်အံၤလၢအမ့ၢ် "ယဲၢ်ဆံမှူးကယၤလၢတၢ်လီၢ်ကီးတီၤဒဲး" ပာ်ဖျါထိၣ်က ညီပိာ်မုၣ်တဖၣ် အတၢ်ဒုးအိၣ်ထိၣ်တၢ်ဆီတလဲ လၢအဂ့ၤလၢပပှၤဝၢတဖၣ်အပူၤအံၤဒ်လဲၣ်နဲ့ၣ်လီၤ.ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢခိၣ်နၢ်တဖၣ်ဒီးကညီပိာ်မုၣ်ခိၣ်နၢ်တဖၣ်ဒုးအိၣ်ထိၣ်တၢ်လီၤဆီ လၢတၢ်ထံၣ်အီၤသ့ ဒီး မ့ၢ်တၢ်အရှဒိၣ်လၢတၢ်ကဆိၣ်ထွဲ,ပာ်ပနီၣ်ပှၤဒီး မၤသ ကီး

တၢ်တပူၤဃီလၢတၢ်သူၣ်ထီၣ်ခါဆူညါကီၢ်သူလ့ၤလၢအအိၣ်ဒီးနီၢ်ကစၢ်တၢ်စံၣ်ညီၣ်ပၢလီၤသး,မုၣ်ခွါတၢ်တုၤသိးထဲသိးဒီးတၢ်သဘျ့န့ၣ်လီၤ.

ယဆၢမုၢ်လၢ်လၢကညီပိာ်မုၣ်ခိၣ်နၢ်တဖၣ်အံၤကကဲထီၣ်တၢ်ကွၢ်လိလၢသုဂီၢ်အါအါဒ်အဝဲသ့ၣ်ကဲထီၣ်တၢ်ကွၢ်လိအဂ့ၤဒီးတၢ်သးဆူၣ်လၢယဂီၢ်အသိးန့ၣ်လီၤ. ယဆၢမုၢ်လၢ်လၢကညီပိာ်မုၣ်သးစၢ်တဖၣ်အံၤကထံၣ်နှၢ်ဝဲလၢအဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဒီးပှၤလၢအလီၤကွၢ်လိလၢအဒ်သိးဒီးအီၤဒီးခိၣ်နၢ်လၢကဟ့ၣ်အီၤတၢ်မုၢ်လၢ်,တၢ်သးဆူၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်တၢ်အိၣ်မူအပူၤန့ၣ်လီၤ. လီၢ်ခံကတၢၢ်,ယဆၢမုၢ်လၢ်လၢကညီခိၣ်နၢ်တဖၣ်ကပာ်ပနီၣ်ပိာ်မုၣ်အတၢ်ဟ့ၣ်လီၤသးလၢတၢ်ပၢၢ်ဆၢအပူၤဒီးဟ့ၣ်အဝဲသ့ၣ်တၢ်ခွဲးဂ့ၤယာ်ဘၣ်လၢအတုၤသိးထဲသိးလၢကတီခိၣ်ရိၣ်မဲတၢ်,တမ့ၢ်ထဲတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဒီးပှၤတဝၢတမၤအပူၤဘၣ်.မ့မ့ၢ်တခီပိာ်မုၣ်တဖၣ်ကတီခိၣ်ရိၣ်မဲဘၣ်စ့ၢ်ကီးတၢ်လီၢ်လၢညီနှၢ်ပိာ်ခွါဒိၣ်စိဝဲလၢအမ့ၢ်ထံရှ့ၢ်ကီၢ်သဲးဒီးသုးဂ့ၢ်ဝီတၢ်မၤတဖၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

ပျဲပမၤလၤကပီၤပိာ်မုၣ်တဖၣ်အံၤဒီးအတၢ်ဟ့ၣ်လီၤသးဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ်လၢကညီတၢ်ပၢၢ်ဆၢအပူၤဒီးပှၤတဝၢတၢ်အိၣ်မုာ်ဆိးပၢၤအဂီၢ်အံၤတက့ၢ်. ပမ့ၢ်မၤသကိးတၢ်တပူၤဃီဒီးပကသူၣ်ထီၣ်နှၢ်တၢ်လၢပခါဆူညါအဂီၢ်ဖဲပကလုၢ်ကီးဂၤဒဲးလီၤဆီဒၣ်တၢ်ပိာ်မုၣ်တဖၣ်အကလုၢ်အံၤတၢ်နၢ်ဟူအီၤဒီးတၢ်ပာ်လုၢ်ပာ်ပှ့ၤအီၤန့ၣ်တက့ၢ်.

နီၢ်ကညီဖိ
ကရၢခိၣ်
ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢ
လီၢ်ခၢၣ်သး
ကညီနံၣ်၂၇၆၄နံၣ်,လါချံထီၣ်(၈)သီ
လါအ့ၣ်ဖြ့ၣ်(၅)သီ,၂၀၂၅နံၣ်
ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢနံၣ်ဆဲးဆၢပှဲၤထီၣ်(၄၀)ဝီတဝီ

ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢနဲၣ်ရဲၣ်ခိၢ်တၢ်မျၢ်ခီ တၢ်ကတိၤစံးဘျုးဒီးဒုးသ့ၣ်ညါ

လၢတၢ်ပာ်ကဲဒိၣ်ဒိၣ်ယိာ်ယိာ်ဒီးတၢ်စံးဘျုးစံးဖိၣ်လၢသူၣ်ဒီဖျၢၣ်သးဒီဖျၢၣ်ဆူကညီပိာ်မုၣ်ခိၣ်နၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အဖီခိၣ်ပဟ့ၣ်လၤဟ့ၣ်ကပီၤလံာ်တဘ့ၣ်အံၤအမံၤဇ်အမ့ၢ်ပိာ်မုၣ်တၢ်ပၣ်ဃုာ်မၤသကိးတၢ်“ယဲၢ်ဆံမူးကယၤလၢတၢ်လီၢ်ကီးပူၤဒဲး”ဆူကညီပိာ်မုၣ်ခိၣ်နၢ်တဖၣ်အအိၣ်လၢအဟ့ၣ်လီၤတ့ၢ်လံအသး လၢခါလၢအပူၤကွံာ်, ခါခဲအံၤ ဒီးခါဆူမဲာ်ညါတဖၣ်အဂီၢ်မ့ၢ်ဇ်သိးအဝဲသ့ၣ်အပှၤတဝၢတဖၣ်ကအိၣ်မုာ်ဆိးပၢၤဒီးကသ့ထီၣ်ဘၣ်ထီၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လံာ်တဘ့ၣ်အံၤကမ့ၢ်ဝဲလံာ်တဘ့ၣ်လၢတၢ်ကွဲးထုးထီၣ်ရၤလီၤအီၤဇ်သိးကပာ်ဖျါထီၣ်အဝဲသ့ၣ်တၢ်သူၣ်ဒူသးဒူ,အတၢ်ခီဆၢတၢ်ဒီးအတၢ်သူၣ်ဆူၣ်သးဂၢၤလၢအတကဲၥ်ကဒါဃုာ်ဒီးတၢ်မၤလၢအဝဲသ့ၣ်မၤတ့ၢ်ဝဲတဖၣ်အဖီခိၣ်ဇ်သိးကသူၣ်ထီၣ်ပှၤတဝၢလၢအတီအတြၢ်ဒီးတအိၣ်ဒီးတၢ်ကွၢ်ဖိၣ်ဆံးအါစှၤတၢ်ဘၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

လၢအစိၤတဖၣ်အစိၤကညီပိာ်မုၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤဂ့ာ်ကျဲးစၢးဂဲၤလိာ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲတ့ၢ်ဝဲသပှၢ်ပှၢ်လၢတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်, တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့, ပှၤတဝၢတၢ်တီတၢ်တြၢ်ဒီးပှၤတဝၢအတၢ်ဂုၤထိၣ်ပသီထိၣ်တဖၣ်ထိဘိဖဲလၢအဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဝဲဒီးတၢ်လၢအတၤတၢ်ဒီးအီၤဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အခါဒၣ်လဲာ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲဒီး

ဆၢထၢၣ်လၢတၢ်မၤတၢ်ဆီတလဲအဂီၢ်ဒ်သိးကမၤလီၤတံၢ်လၢပိာ်မုၣ်,ဖိသၣ်ဒီးပှၤလၢအ
လိၣ်ဘၣ်တၢ်မၤစၢၤလီၤဆီတဖၣ်လၢပကျါကအိၣ်ဒီးတၢ်အကျိၤအကျဲတဖၣ်ဒ်သိးက
အိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးဂ့ၤယာ်ဘၣ်တဖၣ်,တၢ်ဒီသဒၢဒီးတၢ်ဒိကနၣ်အဝဲသ့ၣ်အကလုၢ်လၢက
သူၣ်ထီၣ်အနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲအတၢ်အိၣ်မူခါဆူညါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ကညီပိာ်မုၣ်လၢအလီၤလိၢ်လီၤလးသ့ၣ်တဖၣ်အံၤတနီၤခဲတအိၣ်တဆီးလၢပ
ကျါလၢၤဘၣ်ဆၣ်အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဟ့ၣ်သါတ့ၢ်ပှၤတၢ်တဖၣ်ကဆဲးဒုးနဲၣ်ပကျဲဒီးဒုးထိၣ်
ဟူးထိၣ်ဂဲၤဒုးဆူၣ်ထီၣ်ပသးထီဘိန့ၣ်လီၤ.ပိာ်မုၣ်လၢအလီၤလိၢ်လီၤလးတဖၣ်တနီၤတ
အိၣ်တဆီးလၢၤလၢပကျါဘၣ်ဆၣ်အိၣ်ဒံးဝဲအါမးဖဲအံၤ,ခဲအံၤလၢအမၤတၢ်လၢတအိၣ်
ဘံ့းအိၣ်သါဘၣ်ဒီးညီနုၢ်မၤတၢ်လၢတၢ်ကီတၢ်ခဲဒီးတၢ်လီၤပျံၤလီၤဖုးတၢ်အိၣ်သးတဖၣ်
အပူၤဒ်သိးကစိာ်ကဖီထီၣ်ပပှၤကညီအတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်ဒီးအသူးသ့ၣ်လၤကပီၤတဖၣ်အ
ဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်ဟ့ၣ်လီၤသး,တၢ်တူၢ်ဆါသးဒီးတၢ်ပာ်လီၤသးကျၢၤမု
ဆ့ၢ တဖၣ်ဒုးသ့ၣ်နီၣ်ပဝဲသ့ၣ်တဖၣ်လၢတၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲတၢ်အံၤတမ့ၢ်တၢ်လၢအ ဘၣ်ဃး
ဒီး တၢ်ဟံးန့ၢ်လိၢ်လၤမ့တမ့ၢ်မံၤလၤသၣ်ကပီၤတဖၣ်ဘၣ်.တၢ်အံၤမ့ၢ်ဝဲ တၢ် ဖံးတၢ်မၤတၢ်,
တၢ်ကျဲးစၢးမၤတၢ်လၢအိၣ်ဒီးတၢ်သူၣ်စူၤသးစူၤဒီးတၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်စူၢ်တၢ်နာ်လၢပှၤကိးဂၤဒဲး
အတၢ်အိၣ်မူခါဆူညါကဂ့ၤထီၣ်ဝဲအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ပအဲၣ်ဒီးပာ်ဖျါထီၣ်ပတၢ်စံးဘျုးဒိၣ်ဒိၣ်ယိာ်ယိာ်တဖၣ်ဆူကညီပိာ်မုၣ်ခိၣ်နၢ်
သ့ၣ်တဖၣ်လၢအအိၣ်ဒီးတၢ်သူၣ်ဂ့ၤသးဝါဒ်သိးကဟ့ၣ်ခီနီၤလီၤအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်
လဲၤခီဖျိယုာ်ဒီးပှၤ,ဟ့ၣ်ပှၤတၢ်ဆၢကတီၢ်ဒီးနာ်န့ၢ်ပှၤလၢ လံာ်လၢပကထုးထီၣ်ရၤလီၤအီၤ
တဘ့ၣ်အံၤအဖီခိၣ်အဃိန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်အကလုၢ်တဖၣ်မ့ၢ်ဝဲ လံာ်တဘ့ၣ် အံၤ အ သး
သမူန့ၣ်လီၤ.မ်အဝဲသ့ၣ်အတၢ်လဲၤခီဖျိတဖၣ်ကဒုးထိၣ်ဟူးထိၣ်ဂဲၤဒီးဒုးဆူၣ်ထီၣ်ခါဆူ
မဲာ်ညါပှၤအစိၤတဖၣ်အစိၤဒ်သိးကဆဲးဒုး တၢ် လၢ တၢ်တီတၢ်တြၢ်,တၢ်တုၤ သိး ထဲသိး
ဒီးပိာ်မုၣ်တၢ်ပၣ်ဃုာ်မၤသကိးတၢ် လၢလၢပုံၤပုံၤ လၢအတၢ်အိၣ်မူအ ကျိၤအကျဲခဲ လၢာ်အ
ပူၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.လၢန့ၣ်အမဲာ်ညါပသးအိၣ်စံးဘျုးဘၣ်ပှၤကိးဂၤဒဲးလၢအဟ့ၣ်လီၤတၢ်
ဆၢကတီၢ်လၢဒီးဂံၢ်ဘါဒ်သိးလံာ်တဘ့ၣ်အံၤကကဲထီၣ်လၢကျဲအဘိဘိတဖၣ်ဒ်အမ့ၢ်တၢ်
မၤစၢၤပှၤခီဖျိတၢ်ဆဲးကျိးဆဲးကျၢ,တၢ်မၤတၢ်သမံထံ,တၢ်ကွဲးဘၣ်က့ၤတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ, တၢ်
ဒိလံာ်ဒိလဲၢ်, တၢ်ဘှီဘၣ်မၤဂ့ၤထီၣ်တၢ်,တၢ်ကျိးထံက့ၤတၢ်,တၢ်ရဲၣ်လီၤလံာ်လဲၢ်ဒီးတၢ်
ဒဲးကံၣ်ဒဲးဝ့ၤလံာ်ဒီးအဂုၤအဂၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.ခီဖျိလၢသုတၢ်ဟ့ၣ်လီၤသးဒီးမၤတၢ်ဆူၣ်
ဆူၣ်အဃိလံာ်တဘ့ၣ်အံၤကဲထီၣ်အသးသ့ဝဲန့ၣ်လီၤ.စံးဘျုးဘၣ်သုကိးဂၤဒဲးလၢသးဒိ
ဖျၢၣ်ညါန့ၣ်လီၤ.

ပှဲၤဒီးတၢ်ပာ်ကဲဒီးတၢ်ပာ်လုၢ်ပာ်ပှ့ၤဒိၣ်ဒိၣ်အါအါ,

နီၢ်တၢ်မျၢ်စီ
နဲၣ်ရှဲၣ်

သရ့ၣ်မုၣ်နီၢ်ကညီဖိ
ကရၢခိၣ်–ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢ
လီၢ်ခၢၣ်သး

သရ့ၣ်မုၣ်နီၢ်ကညီဖိမ့ၢ်ဝဲလီၢ်ခၢၣ်သးကညီပိာ်မုၣ်ကရၢခိၣ်,ဃိၣ်လိာ်တၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ်ကရၢၢ်ကမံးတံာ်, ဒီးကထၢၣ်ထံၣ်သၣ် ဖၠ့ၣ်ခီလ့ၣ် ကၠိက မံးတံာ် ,ခ့ၣ်အဲၣ် ယူၣ် စၢၤသွံၣ်သီကၠိကမံးတံာ်ဒီးကညီတဝၢကမံးတံာ်တဂၤန့ၣ်လီၤ.ဖဲအနီၢ်ဆံးသးစၢ်ဒံးအကတီၢ်ဘၣ်တၢ်ကိးညီနုၢ်အီၤလၢကညီမုၣ်ဒီးခဲအံၤဘၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါစ့ၢ်ကီးအီၤလၢနီၢ်မူခိၣ်ကလူးမိၢ်န့ၣ်လီၤ.အိၣ်ဖျဲၣ်ထီၣ်ဖဲ၁၉၈၁နံၣ်,လါယူၤလံ၁၉သီလၢကထံထၣ်သဝီ(သီၣ်လဲးထၣ်အဆၢခိၣ်),သူမဲ့ကီၢ်ဆၣ်,မဲၢ်ဟီၣ်စီၣ်ကီၢ်ရှၣ်,ကီၢ်ကၠိၣ်တဲၣ်န့ၣ်လီၤ.မ့ၢ်ပှၤဟဲလီၤစၢၤလၢမိၢ်ပၢ်ဖံဖုလၢကီၢ်သူလ့ၤတကပၤန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဝဲသးပှၢ်နံမရိၣ် ဒီးသးပှၢ်မုၣ် နီၢ်ကွ့ရၢ် လၢပှၤ

ကိး စ့ၢ် ကီးအဝဲသ့ၣ်လၢ အဲၣ်ဒိၣ်ထူမိၢ်, အဲၣ်ဒိၣ်ထူပၢ်အဖိမုၣ်န့ၣ်လီၤ. အမိၢ်အပၢ်အ တၢ်
အိၣ်တၢ်ဆိးအလီၢ်မ့ၢ်ဝဲတိညိသဝီ, ဘုအါဒၢကိၢ်ဆၣ်, မုၢ်တြိၢ်ကိၢ်ရှ့ၣ်, ကိၢ်သူလ့ၤန့ၣ်လီၤ.
အမိၢ်အပၢ်အဟံၣ်ဖိဃီဖိဘၣ်စံၣ်ထီၣ်ကွံာ်လၢအသဝီဖဲပယီၤသုးမၤတဲာ်လွံၢ်တဲာ်ဒီး ထီၣ်
ဒုးမၤဒၢၣ်ကမျၢ်အခါန့ၣ်လီၤ. အဟံၣ်ဖိဃီဖိဟဲထီၣ်” ယ့ၢ်အိၣ် ကဒုဖဲကိၢ်ကှိၣ်တဲၣ်ဒီးအ
ဝဲ အိၣ်ဖျဲၣ်ဖဲအမိၢ်ဟဲအိၣ်ကဒုအဆၢကတီၢ်လီၤ.ခီဖျိကှိၣ်တဲၣ်ပဒိၣ်တတူၢ်လိာ်ပှၤ ဘၣ် ကီ
ဘၣ်ခဲထိဘိအဃိ, အဟံၣ်ဖိဃီဖိအိၣ်ကဒုတစိၢ်ဝံၤက့ၤသုးကဒီအသးဆူဃိၣ်နံၤခိၣ်တၢ်
လီၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.အဟံၣ်ဖိဃီဖိသုးအသးဖဲဃိၣ်လိာ်နံၤဒီးသူမှဲနံၤဖဲတၢ်ဒုးတၢ် ယၤ အိၣ်
ထီၣ် တဘျီလၢ်လၢ်ဒီးအိၣ်ဘၣ်ဝဲတၢ် လီၢ်အါန့ၢ်တဆံ တီၤလၢကိၢ်ကှိၣ် တဲၣ်ဒီး ကိၢ် သူလ့ၤ
အပူၤန့ၣ်လီၤ.ဖဲအမိၢ်အပၢ်အိၣ်ဖံးလၢဃိၣ်နံၤခိၣ်အဆၢကတီၢ်လုၢ်အိၣ်အသးသမူလၢတၢ်
ကူၣ် လဲာ်မၤကၤဆံးဆံးဖိန့ၣ်လီၤ. ဖဲ၁၉၉၁နံၣ်န့ၣ်ခီဖျိလၢထွံၣ်ဖါဝံစိ တၢ်ဒုးဒီး အမိၢ်အပၢ်
သုး လီၢ်သုးကျဲဆူကှိၣ်တဲၣ်ကိၢ်ယံာ်ယံာ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်ကဲထီၣ်က့ၤပှၤဘၣ်ကီ ဘၣ်ခဲဖိသူ မှဲ
ထၣ် (ချၣ်ခိၣ်)သဝီတၢ်လီၢ်န့ၣ်လီၤ.တုၤအဟံၣ်ဖိဃီဖိသုးလီၢ်သုးကျဲဆူ ဘၣ် ကီ ဘၣ်ခဲဒဲ
ကဝီၤန့ၣ်ဟံးစ့ၢ်ကီးမူဒါလၢ ဘၣ်ကီဘၣ်ခဲဒဲကဝီၤတၢ်ဖံးတၢ်မၤဒီး လၢခံ သုး လီၢ်သုးကျဲ ဆူ
ထံကိၢ်သၢဘ့ၣ်တဘ့ၣ်, ကိၢ်ခဲနဒၢ်န့ၣ်လီၤ.အဒီပုၢ်ဝဲၢ်မုၣ်အိၣ်ဝဲသၢဂၤ,ဒီပုၢ်ဝဲၢ်ခွါအိၣ်ဝဲ
လွံၢ်ဂၤဒီးအဝဲမ့ၢ်ပှၤသၢဂၤတဂၤန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ကညီကလုာ်, ဘျၢထံ ခရံာ်ဖိ တ ဂၤ န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်
မုၣ်ကနီၤသဘျ တဂၤဘၣ်ဆၣ် ကွၢ်ထွဲဝဲ ဖိသၣ်မုၣ်ဖိခံဂၤဒီးဟ်ဝဲဒ်အဖိ အသိးန့ၣ်လီၤ. အ
ဝဲ အိၣ်ဒီးတၢ်သးစဲလၢ တၢ်လိာ်ကွဲဖျၣ်ပှိၢ်, တၢ် ဟး လိာ် ခိၣ်လိာ်ကွဲ ကွၢ်ကီ န့ ဆၢၣ် တၢ်ဘၣ်
တ့,ဟးအိၣ်သကိးပှၤတဝၢဒီးတဲသကိးတၢ်န့ၣ်လီၤ.

အဝဲအိၣ်ဖျဲၣ်ဖဲကထံထၣ်သဝီဝံၤအလီၢ်ခံအမိၢ်အပၢ်သုးလီၢ်သုးကျဲဒီးဆီလီၤ
အတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအလီၢ်တဘျုးတီၤဒ်အမ့ၢ်မဲးလဲးထၣ်,မဲးပီမုၢ်ထၣ်,မဲးတ့ၣ်တြီၤ , ဖုမှး
လူၢ်ဒီးလၢခံဖဲသူမှဲထၣ်သဝီ,ကိၢ်သူလ့ၤဒီးလၢခံဆူဘၣ်ကီဘၣ်ခဲဒဲကဝီၤလၢအိၣ်သူၣ်
လီၤသးဖဲဃိၣ်လိာ်ကျိနံၤ (ဘၣ်ဆိၣ်ဂ့ၤဒဲကဝီၤ) န့ၣ်လီၤ. ဖဲအအိၣ်(၅)နံၣ်အကတီၢ်အ
ဟံၣ်ဖိဃီဖိအိၣ်လၢမဲးလဲးထၣ်ဒီးဒ်သိးအကအိၣ်ဘၣ်ကှိဂ့ၤလၢတအိၣ်ဒီးတၢ်ဃ့ၢ်ထီၣ်
ပယီၤသုးတၢ်ခးအဂိၢ်အမိၢ်အပၢ်ဆှၢအီၤဆူ နိၣ်ဂံၢ်(၁)လီၢ်ခၢၣ်သးပဒိၣ်တီၤထိကှိ,ကိၢ်သူ
လ့ၤ(ဖှဘိလူၢ်)န့ၣ်လီၤ. မၤလိတၢ်ဖဲဖှဘိ လူၢ်တုၤ အ ဖျိထီၣ်တီၤဖိသၣ် (KG)ဝံၤဒီးအမိၢ် အ ပၢ်
သုးကဒီးအသးဖဲ သူမှဲထၣ်သဝီန့ၣ်လီၤ. အဟံၣ်မ့ၢ်အိၣ်ဖဲသူမှဲထၣ်သဝီဘၣ်ဆၣ် ဒ်သိး
ကမၤလိဘၣ်တၢ်အဂိၢ်အမိၢ်အပၢ်ဆှၢအီၤဆူထူဝါလူၢ်,နိၣ်ဂံၢ်(၂)လီၢ်ခၢၣ်သးပဒိၣ်တီၤကှိ
စးထီၣ်လၢတၢတတီၤတုၤနွံတီၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲအဝဲမၤလိ နွံတီၤအဆၢကတီၢ် မ့ၢ်လၢ မၤနၢၤပျိ လီၤ
ကွံာ်ဆူဒုၣ်ဒါအစုပူၤဒီးတၢ်သုးလီၢ်သုးကျဲအိၣ်ထီၣ်ဝဲဒၣ်အဃိအဝဲဒီးအဟံၣ်ဖိဃီဖိသုး
လီၢ်သုးကျဲဆူ ထံလီၤသံးသဝီ ဒီးဆူမဲၢ်ရၤမိၢ်ဘၣ်ကီဘၣ်ခဲဒဲကဝီၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲ ၁၉၉၅နံၣ်
န့ၣ်အဝဲစးထီၣ်မၤလိဃိးတီၤဖဲမဲၢ်ရၤမိၢ်ဒဲကဝီၤဒီးဖျိထီၣ်စ့ၢ်ကီးတီၤထိကှိလၢမဲၢ်ရၤမိၢ်ဒဲက
ဝီၤဖဲ ၁၉၉၈ နံၣ် န့ၣ် လီၤ. ဖျိထီၣ်တီၤထိကှိဝံၤနုာ်လီၤမၤလိတၢ်လၢ နီၢ်တဂၤ တၢ်လဲၤ ထီၣ်လဲၤ
ထိ (PDC – Personal Development Course)ကှိ လၢအိၣ်သူၣ်လီၤအသးဖဲ မဲၢ်ရၤမိၢ်ဒဲကဝီၤ

နူ့ၣ်လီၤ.

ဖဲအဝဲမ့ၢ်ဒ်ဖိသၣ်ဒီးသးစၢ်အဆၢကတီၢ်ဒ်အမ့ၢ်ပိာ်မုၣ်တဂၤအသိး အဝဲ တူၢ်ဘၣ် ဝဲလၢ ဘၣ်တၢ်ကွၢ်တလီၤအီၤလၢအသကိးပိာ်ခွါတဖၣ်, ပှၤတဝၢဒီးတၢ်ပဲာ်ဖးတၢ်အဒုၣ်အ ဆၢအိၣ်ဝဲလၢ ပိာ်မုၣ်ဒီးပိာ်ခွါအဘၢၣ်စၢၤ ဒီးထံၣ်ဝဲလၢတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ တကြၢးအိၣ်လၢ ကညီတဝၢအကျါဘၣ်နူ့ၣ်လီၤ. ဖဲအဝဲဖျိထီၣ်တီၤထီကွိဒီးမၤလိတၢ်လၢတီၤဒိၣ်တၢ် (PDC) အကတီၢ် လၢတၢ်လိၣ်အဖီခိၣ် ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢ ခိၣ်နၢ် တဂၤလၢအမ့ၢ် သရၣ်မုၣ်စံးဖိ ရၤ စ့ၣ်, ကွဲမုာ်အီၤလၢ ကနုာ်လီၤမၤတၢ် လၢကညီ ပိာ် မုၣ်ကရၢအပူၤဒီးအဝဲသ့ၣ်ညါဝဲလၢ အဝဲ မ့ၢ်နုာ်လီၤဆူကညီပိာ်မုၣ်ကရၢအပူၤနူ့ၣ်ကနူ့ၢ်ဘၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢကမၤလိဘၣ်ပိာ်မုၣ် တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်, ပှၤဟိၣ်ခိၣ်ဖိ တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ် ဒီးကမၤစၢၤဘၣ်က့ၤ ပိာ်မုၣ်လၢအိၣ် တ့ၢ်လၢ ဒဲ ကဝီၤပူၤ ဒီးပှၤတဝၢပူၤသ့ၣ်တဖၣ်အဃိ အဝဲစးထီၣ်နုာ်လီၤဆူ ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢအပူၤဖဲ ၁၉၉၉နံၣ်, လါ ယူၤလံအပူၤနူ့ၣ်လီၤ. အဝဲနုာ်လီၤကညီပိာ်မုၣ်ကရၢဒ်ပှၤမၤတၢ်ဖိတဂၤ အ သိး ဒီးဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်မူဟ့ၣ်ဒါအီၤဒ် ပှၤဟ့ၣ်တၢ်မၤလိသရၣ် (Trainer)တဂၤအသိးနူ့ၣ်လီၤ. အဝဲဒိးနူ့ၢ်ဘၣ်စ့ၢ်ကီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢလဲၤမၤလိဘၣ်တၢ်လၢဝ့ၢ်ကံၢ်မဲတၢ်မၤလိဒ်အမ့ၢ်ထံ ဂုၤ ကိၢ်ဂၤတၢ်မၤလိ (Foreign Affairs Training) ဖဲ ၂၀၀၁– ၂၀၀၃နံၣ် ဒီးလီၤဝဲ တၢ်ဃုထံၣ်သ့ၣ် ညါမၤလိသ့ အါထီၣ် သးလၢ ကိၢ်ချၢထံကိၢ်တဖၣ်စ့ၢ်ကီးနူ့ၣ်လီၤ. အဝဲနုာ်လီၤမၤတၢ်လၢက ညီပိာ်မုၣ်ကရၢဝံၤအလိၢ်ခံ ပလၢ်ဘၣ်ဝဲလၢ အဝဲနၢ်ပၢၢ်အါထီၣ် ကညီဖိတၢ်ဂဲၤ လိာ်ဒီး တၢ် တူၢ်ဘၣ်ခီၣ်ဘၣ်ဒီးတၢ်ဂဲၤလိာ်ထူၣ်ဖျဲးသးလၢကလုာ်ဒိၣ်စိသနူဒီးသုးမိၤစိရိၤအဖီလာ်သ တးဒီး အဝဲသးဆူၣ်ဒိၣ်ထီၣ်လၢ ကမၤတၢ်လၢကညီတဝၢဒီး ကညီတၢ်ပၢၢ်ဆၢတၢ် ဖံးတၢ်မၤ သ့ၣ်တဖၣ်နူ့ၣ်လီၤ.

ဖဲအဝဲမၤတၢ်လၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤအဆၢကတီၢ်အဝဲသးမံသး မုာ်ဝဲ ဒိၣ်မးလၢဟးအိၣ်သကိးဘၣ်ပှၤတဝၢဒီးပိာ်မုၣ်ကရၢဖိတဖၣ်ဒီးရှလိာ်ဘၣ်ထွဲ, နၢ်ပၢၢ်အါ ထီၣ်ပှၤတဝၢတၢ်အိၣ်သးအမ့ၢ်အတီသ့ၣ်တဖၣ်အဃိနူ့ၣ်လီၤ. တၢ်လၢမၤတမုာ်အသးအိၣ် စ့ၢ်ကီးဝဲဒၣ်ဖဲအဝဲမ့ၢ်ဘၣ်တဲအါလိာ်သးဒီးဘီမုၢ်စၢဖှိၣ်ကရၢ,ကမျၢ်သဘျ ကရၢ,ပှၤမၤစၢၤ တၢ်, တၢ် ကရၢကရိလၢပိာ်ခွါအါတဖၣ် ဘၣ်ဃးတၢ်ဟ်ကဲပှၤတဝၢတၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲ,တၢ်နူ့ၢ် ပၢတၢ်,မုၣ်ခွါတၢ်တုၤသိးထဲသိးဒီး တၢ်ပာ်လုၢ်ပာ်ပှၤသ့ၣ်တဖၣ်နူ့ၣ်လီၤ. ဖဲကညီ ပိာ်မုၣ် က ရၢကျဲးစၢးသိၣ်လိအါထီၣ်ပိာ်မုၣ်သးစၢ်ဒီးသူၣ်ထီၣ်အကံၢ်အစီဒ်သိးကဟံးထီၣ်ဖိၣ်ထီၣ် ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢမူဒါဒီးကညီပိာ်မုၣ်ကရၢကဒိၣ်ထီၣ်အါထီၣ်,တကးဒံးဘၣ်ခိၣ်နၢ်စၢၤ သွဲၣ်သီပှၤတစိၤဘၣ်တစိၤကဟံးထီၣ်ဖိၣ်ထီၣ်ခိၣ်နၢ်မူဒါအလိၢ်အဆၢကတီၢ်ခီဖျိလၢပှၤ မၤတၢ်ဖိတဖၣ်ဟးထီၣ်လၢတၢ်ဆီဟံၣ်ဆီဃီအဃိမ့ၢ်ဂ့ၤ,ခီဖျိလၢတၢ်ဟ့ၣ်ကျိၣ်စ့တၢ်ဆီၣ် ထွဲမၤစၢၤလၢတၢ်မၤတနူ့ၢ်အါဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤဒီးတၢ်သုးလိၢ်သုးကျဲအဃိမ့ၢ်ဂ့ၤကဲထီၣ်ကဲ့ၤတၢ်ကီ တၢ်ခဲလၢ အဝဲတၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲဒီး ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢအဂီၢ်တဆံးတစုၤဘၣ်နူ့ၣ်လီၤ. လၢအ တၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤတၢ်ကီတၢ်ခဲအဒိၣ်ကတၢၢ်လၢအဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဝဲနူ့ၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်ကတိၤ ပယီၤကျိာ်အတၢ်ကီတၢ်ခဲ ခီဖျိ လၢမၤတၢ်လၢကိၢ်ပယီၤဒီး ဘၣ်ထံၣ်လိာ်သးဒီး ကလုာ်ဒုၣ်

မ့ၢ် ဂ့ၤ,ပှၤလၢ ကတိၤကညီ ကျိာ်တဘၣ် ဘၣ် တဖၣ်ဒီး ဘၣ်ဒိးသမံထံသး လၢပဃိၤတၢ် ကစီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်တလီၢ်လီၢ်အဃိန့ၣ်လီၤ.

အဝဲနှာ်လီၤဆူကညီပိာ်မုၣ်ကရၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤအဆိကတၢၢ်ဒ်ပှၤဟ့ၣ်တၢ်မၤလိ သရၣ်တဂၤအသိးဒီး ဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အါထီၣ်အီၤမူဒါတဆီဘၣ်တဆီဒ် တၢ်ကူၣ် ဘၣ်ကူၣ်သ့ဝဲၤကျိၤမူဒါခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤနဲၣ်ရှ့ၣ်တဂၤအသိးဒီးဆူကရၢခိၣ်အပတီၢ်န့ၣ်လီၤ.ဟံးမူဒါဒ်နဲၣ် ရှ့ၣ်တဂၤအသိးလၢ (၁၀)နံၣ် အတီၢ်ပူၤဒီးဖဲ ခီကရၢ (၈) ဝီတဝီလၢ ဘၣ်တၢ်မၤအီၤဖဲလါ ယူၤလံ, ၂၀၂၃နံၣ်အကတီၢ် ဘၣ်တၢ်ဃုထၢထီၣ်အီၤဒ် လီၢ်ခၢၣ်သး ကညီပိာ်မုၣ်က ရၢခိၣ်တဂၤအသိးန့ၣ်လီၤ.အဝဲဟံးမူဒါ ဒ်လီၢ်ခၢၣ်သးကညီပိာ်မုၣ်ကရၢနဲၣ်ရှ့ၣ်တဂၤအသိးလၢအနံၣ်၁၀အတီၢ်ပူၤဒီးသးမှာ်သးမံဝဲဒၣ်ခီဖျိထံၣ်ဘၣ်ဝဲလၢတၢ်မၤဂ့ၤထီၣ်သနူဖိလစံၣ်တဖၣ်,တၢ်ဒုးပၣ်ဃုာ်ဂီၢ်ဃုာ်ပှၤအကလုာ်အတၢ်လီၤဆီသ့ၣ်တဖၣ်ဒီးပိာ်မုၣ်ကရၢတၢ်ဆၢထၢၣ်ဂၢၢ်ကျၢၤ ဒ်ပှၤလၢ အနှာ်မုၣ်ခွါ တၢ်တုၤသိး ထဲသိးဒီးခိၣ်နၢ် အါဂၤတၢ်ထံၣ်လဲၢ် ထီၣ်အါထီၣ် ဘၣ် ဃး (feminism)အ ဂ့ၢ် အဃိန့ၣ်လီၤ. ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢအိၣ် ဒီးတၢ်တူၢ်ခိၣ် ဟ်သးလၢကဆၢထၢၣ်လၢ တၢ်တီတၢ်တြၢ်အဂီၢ် ဒ်အတၢ်စူၢ်တၢ်နာ်မိၢ်ပှၢ်အသိးထီဘိန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဃးကညီပိာ်မုၣ်ကရၢကဆၢထၢၣ်ဒ်အတၢ်စူၢ်တၢ်နာ်မိၢ်ပှၢ်အသိးအဂ့ၢ်န့ၣ်အဝဲဟ့ၣ်ဝဲအဒိဒီး စံးဝဲ“ ဖဲပှၤရိၣ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဖိတဖၣ် တၢ်မၤသံလီၤတူာ် ကွံာ်အကလုာ်လၢပဃိၤ သုး မုၢ် အခါ, ပှၤအါဂၤဒီးကရၢ လၢ အအိၣ်လၢထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤတဖၣ်, ပှၤရိၣ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဖိအမံၤဒၣ်လဲာ်ကိးဝဲတဘူၣ်ဒီးတပာ်ဖျါထီၣ်အတၢ်ထံၣ်ထီဒါတၢ်မၤလီၤတူာ်တဖၣ်အံၤဘၣ်အဆၢကတီၢ်ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢဟ်ဖျါထီၣ်ဒီးဆီၣ်ထွဲဝဲဒၣ်ပှၤရိၣ်ဟ့ၣ်ကူၣ်တၢ်တူၢ်ဘၣ်ဒီးထီဒါဝဲပဃိၤသုး တၢ် မၤသံသအုးသပှိၤတဖၣ် ဒီးမ့ၢ်တၢ်သးဒူတခါလၢ ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢ ဟ်ဖျါထီၣ် ဝဲဒၣ် န့ၣ် လီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိးဖဲလၢ ဒွဲပူၤကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ် ကရၢ တၢ်ဂ့ၢ်အိၣ်ထီၣ် လၢခိၣ် နၢ်တၢ်ခိၣ်ခိၣ်ဟံးမူဒါတအိၣ်ဘၣ်အခါ,ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢကွဲးလံာ်ဟ်ဖျါထီၣ်တၢ်ထံၣ်ဒီးပှၤအါဂၤသးဟ့ဒီးထံၣ်ကမၣ်ဒၣ်လဲာ်ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢအဃိမ့ၢ်တတၢ်တခါလၢ ယသးပ့ၤနီၣ်အီၤတသ့ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.”

ဖဲအဝဲမၤတၢ်အကတီၢ် လဲၤခီဖျိဝဲတၢ်ကီတၢ်ခဲအကလုာ်ကလုာ်အကျါ လဲၤခီဖျိစ့ၢ်ကီး ဝဲ တၢ်ကီတၢ်ခဲဖးဒိၣ်တခါ လၢအမ့ၢ် တၢ်ဖိၣ်အီၤဖဲနဲၣ် သလဲကဘီ ယူၤပျီဖဲအ လဲၤ ထီၣ်ဝဲဒၣ်တၢ်မၤလိဘၣ်ဃးဒီးပိာ်မုၣ်,တၢ်မှာ်တၢ်ခုၣ်ဒီးတၢ်ဘံၣ်တၢ်ဘၢ (Women, Peace and Security)ဖဲ ၂၀၁၂နံၣ်အဆၢကတီၢ်အခါလီၤ. အဝဲစံးဝဲလၢ“ ယဘၣ်အိၣ်လၢကဘီယူၤပျီတၢ်ဒုးဃာ်အလီၢ်သၢသီ ဒီးလၢယဂီၢ် လီၤက်ဒ်တၢ်မံမိၢ်အသိးလီၤ. ယပျံၤတၢ်ဘၣ်ဆၣ် ယဟ်ဖျါလၢယအိၣ်ဒီးတၢ်သူၣ်ဂဲၢ်သးဂဲၢ် ဒီးကတိၤတၢ် ဒီးသူတၢ်လၢယမၤလိန့ၢ်ဘၣ်အီၤဖဲလၢယထီၣ်ကွၢ်အခါဘၣ်ဃးဒီးပှၤလၢတၢ်ဆိုးကွၢ်အီၤတဂၤအတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်ဒီးယလဲၤခီဖျိအီၤ န့ၢ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. အဒိ,ဖဲတၢ်ဖိၣ်ယၤအခါတၢ်ဆိုးကမၣ် ယၤ လၢ ယ မၤကမၣ်တၢ်ဘၣ်ဆၣ်ယတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်အိၣ်လၢယကထံၣ်ဒီးပီၢ်ရီဒီးဒိးန့ၢ်ပှၤကတိၤကျိာ်ထံတၢ်သတၢးဒီးယဃ့ထီၣ်ခံခါလၢာ်လီၤ. ယဃ့ထီၣ်ပှၤက တိၤကျိာ် ထံ တၢ်လၢ ပှၤကညီအကျိာ် ဒီး နဲသလဲပဒိၣ်

ဟ့ၣ်န့ၢ်ယၤဒီးယဃ့န့ၢ်ပိၢ်ရိဒီးပဒိၣ်ဟ့ၣ်လီၤယၤစ့ၢ်ကီးလီၤ.ဖဲယန့ၢ်ဘၣ်ပှၤကတိၤကျိာ်ထံ တၢ်လၢကညီကျိာ်အခါယသုတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢယဟ့ၣ်ခီဟ့ၣ်နီၤလီၤယတၢ်အိၣ်သးခီဖျိ ပှၤကတိၤကျိာ်ထံတၢ်တဂၤ လၢကဒုးသ့ၣ်ညါယဂ့ၢ်ဆူ ယသကိးဒီးပှၤမၤသကိးတၢ်တဖၣ် ဒီး လၢ ကျဲဒ်အံၤအဃိ, ပှၤမၤစၢၤယၤချူးဆၢချူးကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိး ပိၢ်ရိတဂၤဒုး သ့ၣ်ညါယၤလၢ ပှၤဃုယတၢ်ကမၣ်အတၢ်အုၣ်သးမ့ၢ်တအိၣ်ဝဲဒၣ်ဘၣ်ဒီး ပှၤကဘၣ်ပျ့ၢ် ဖျဲးကွံာ်ယၤသတးဒီးယတၢ်နာ်န့ၢ်လီၤသးအိၣ်ဒိၣ်ထိၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.တကးဘၣ်ဖဲယအိၣ်လၢ တၢ်ဒုးဃာ်အလီၢ်အခါ, ယဃ့ဖး စ့ၢ်ကီးလံာ် ဒီးပှၤခိးတၢ်တဟ့ၣ်ယၤဘၣ်အဃိ ဖဲယ ထံၣ် ဒီးပှၤအခိၣ် ခါယ သံ ကွ့ၢ် အီၤလၢယဖးလံာ်သ့ဓါဒီးအဝဲတဲယၤလၢသ့အဃိလၢခံပှၤခိးတၢ် တဂၤတဲယၤလၢ ယကလဲၤဟံးယလံာ် ဒီးယဖးယလံာ်သ့လီၤ. ခီဖျိယမၤလိဘၣ်တၢ်ဘၣ် ဃးတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်,သ့ၣ်ညါဘၣ်ဃးကီၢ်ယူရပၤတၢ်တီတၢ်တြၢ်ဒီးတၢ်ဟ်ကဲပှၤဟိၣ်ခိၣ်ဖိ တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်အဃိ,ယသုတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်ဝဲအံၤလၢကဒီသဒၢလီၤသးဒီကမၤပူၤဖျဲးယသး အဂီၢ်လီၤ." အဝဲစံးကဒီးစ့ၢ်ကီးဝဲလၢ "တၢ်မၤလိန့ၢ်တၢ် လၢလံာ်ပူၤ, တီၤပူၤဒီးတၢ် သုကွၢ အီၤလၢတၢ်အိၣ်သးနီၢ်နီၢ်သ့ဝဲအံၤမ့ၢ်တၢ် လၢ အလီၢ်အိၣ် သပှၢ်က တၢ်န့ၣ် လီၤ. မ့ၢ်တၢ် အရှ ဒိၣ်လၢတၢ်ကဘၣ်သ့ၣ်ညါလၢတၢ်ကဘၣ်သူ အီၤလၢအဆၢကတီၢ်ဒ်လဲၣ်ဒီးတၢ်အ ကတီၢ် ဖဲလဲၣ်အဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ." ဘၣ်တၢ်ဖိၣ်ကဒီးအီၤခံဘျီတဘျီဖဲ ကီၢ်မလ့ရှါကဘီယူၤပျီဒီးဖဲတၢ် အကတီၢ်အံၤ အဝဲသူဝဲတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ် ဒ်သိးဒီးအပူၤကွံာ်တဘျီတဘူၣ်လၢၤဘၣ်ခီဖျိ သ့ၣ် ညါဝဲ လၢကီၢ်မလ့ရှါ အံၤတၢ် ဟ် ကဲ ပှၤ ဟိၣ်ခိၣ်ဖိတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်တအိၣ်အါဘၣ်ဒီး ဒ်မူၤစ လ့ၣ်ထံကီၢ်တဘ့ၣ်အသိးတၢ်ဟ်ကဲပိာ်မုၣ်တအိၣ်အါဘၣ်အဃိ အဝဲတၤတၢ်ဒီးပှၤဘၣ်မူ ဘၣ်ဒါသ့ၣ်တဖၣ်ဒ်တၢ်ဖိၣ်အီၤလၢအပူၤကွံာ်တဘျီအသိးတဘူၣ်ဝဲဒၣ်ဘၣ်သနာ်က့ ကျဲး စၢး ကတိၤတၢ်ဒီးသုတၢ်ကတိၤ လၢအမှာ်သတးဒီး ထူၣ်ဖျဲးထိၣ်ဘၣ်က့ၤလၢ တၢ်ဒုးဃာ် အ လီၢ်န့ၣ်လီၤ.

အဝဲစံးဝဲလၢ ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢမ့ၢ်သပှၢ်ကတၢၢ် ဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်ကရၢတရိတဖုလၢ ဒုးကူၣ်သ့ဒီးဒုးသ့ထိၣ်ဘၣ်ထိၣ် ကညီပိာ်မုၣ်နီၢ်နီၢ်ဒီးလီၤဆီဒၣ်တၢ်ပိာ်မုၣ်မုၢ်ဆ့ၣ်မုၢ်ဂီၤ န့ၣ်လီၤ. ပိာ်မုၣ်လၢပပှၤတဝၢပူၤတဖၣ်အါတက့ၢ်တဖျိထိၣ်တဆံတီၤဒီးပှၤလၢအနာ်လီၤမၤ တၢ် လၢ ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢအပူၤတဖၣ်စ့ၢ်ကီးအါတက့ၢ် တဖျိဝဲတဆံတီၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ. တ န့ၢ်ဘၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢကမၤလိဘၣ်တၢ်ဘၣ်.ဘၣ်ဆၣ်ဖဲလၢအနာ်လီၤမၤတၢ်လၢကညီ ပိာ်မုၣ်ကရၢအပူၤန့ၣ်ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢဟ့ၣ်တၢ်မၤလိမၤဒီး,ဟ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါနၢ်ပၢၢ်ဒီးအ ဝဲ သ့ၣ်တဖၣ်သ့ၣ် ညါအါထိၣ်မူဒါတၢ်ဖံးတၢ်မၤ, ပှၤတဝၢတၢ်အိၣ်သး ဒီးသ့မၤစၢၤ, ကတိၤ န့ၢ် ခဲး တၢ်လၢ အပှၤတဝၢအဂီၢ်ဒီးလီၤဆီဒၣ် တၢ်လၢပိာ်မုၣ်ဒီး ဖိသၣ် အ ဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ခီဖျိ လၢ ပိာ်မုၣ်မုၢ်ဆ့ၣ်မုၢ်ဂီၤတဖၣ်အံၤ အတၢ်ဟ့ၣ်လီၤသးသတးဒီး ပထံၣ်ဘၣ်လၢ ပှၤတဝၢ တဖၣ် မ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်ကရၢကရိအဂၤတဖၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤသ့ၣ်ညါဟ်ပနီၣ်ကညီပိာ်မုၣ်လၢအမ့ၢ်ကရၢတဖၣ် လၢမၤတၢ်လၢပိာ်မုၣ်ဒီးဖိသၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.အဃိအဝဲထံၣ်ဝဲလၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢအံၤမ့ၢ် က ရၢလၢအရှဒိၣ်ဝဲလၢပှၤတဝၢ, ပိာ်မုၣ်တၢ်ဒိၣ် ထိၣ် ထီ ထိၣ် ဒီးတၢ်ပၢၢ် ဆၢတၢ်ဖံး တၢ်မၤ အ

ဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢကျဲးစၢးဟ့ၣ်စိဟ့ၣ်ကမီၤ ပိာ်မုၣ်လၢကတီခိၣ်ရိၣ်မဲတၢ် ဒီးကထံၣ် အပှၤကလုာ်တၢ်လိၣ် ဒီးဟ့ၣ်လီၤသးမၤတၢ်ဒီး ကအိၣ်ဒီးတၢ်တူၢ်ခိၣ် ဟ် သးဒ် ပှၤ မၤတၢ် ပၢၢ်ဆၢအသိးဒီးသုတကွၢ်လၢ လါလဲဒီးတၢ်ဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤတခါဇိၤတဂ့ၤ. ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢပာ်သူၣ်ပာ်သးစ့ၢ်ကီးလၢတၢ်ဆီၣ်ထွဲ မၤစၢၤလၢအပတီၢ်ပတီၢ်ဒၣ်ဝဲသုတလီၤဆီလိာ်သး အါတလၢတဂ့ၤဒီးဖဲရဲၣ်ကျဲၤဖံးမၤတၢ်ကဆိကမိၣ်နၢ်ပိာ်မုၣ်တၢ်လိၣ်လီၤလီၤဆီဆီတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ကရၢတဖုလၢစူးကါရိၢ်ဖှိၣ်တၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲဒီးအိၣ်ဒီးတၢ်ပၢၢ်ဆၢတၢ်တူၢ်ခိၣ်ပာ်သးဒီးဆၢထၢၣ်ဒ်တၢ်ပာ်လုၢ်ပာ်ပှၤဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်ဘျၢမိၢ်ပှၢ်အသိး ဒီးမ့ၢ်ကရၢလၢအလီၤဆီဒီးပိာ်မုၣ်ကရၢအဂၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဝဲအဲၣ်ဒီးဟ့ၣ်ကူၣ် ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢလၢ ကဆဲးဟ့ၣ်စိဟ့ၣ်ကမီၤကညီမုၣ်တဖၣ်တကတီၢ်ဃီဟ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါနၢ်ပၢၢ်ဒ်သိးကညီပိာ်မုၣ်သးစၢ်တဖၣ်ကအိၣ်ဒီး တၢ်သ့ၣ် ညါနၢ်ပၢၢ်ပိာ်မုၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ် တကးဘၣ်,တၢ်ပၢၢ်ဆၢတၢ် တူၢ်ခိၣ်ပာ်သးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဟ့ၣ်လီၤသးမၤတၢ်ဒီးတၢ်ပၢၢ်ဆၢတၢ် တူၢ်ခိၣ်ပာ်သးမ့ၢ်အိၣ်ဒီးပှၤတဂၤဂၤန့ၣ် ဖဲ အဝဲ အိၣ် တပူၤ လၢ်လၢ် ကမၤတၢ်လၢပှၤကလုာ်အဂီၢ်န့ၣ်သမၢအလီၢ်တအိၣ်ဘၣ်. အဃိကသူၣ်ထီၣ်နၢ်ကညီပိာ်မုၣ်သးစၢ်တဖၣ်လၢ တၢ်နၢ်ပၢၢ်ပိာ်မုၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်, တၢ်တုၤ သိးထဲသိးတကးဘၣ်တၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်ပၢၢ်ဆၢတၢ်တူၢ်ခိၣ်ပာ်သးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဝဲအဲၣ်ဒီးဟ့ၣ်ကူၣ်စၢၤသွဲၣ်သီတဖၣ်လၢ "တဘၣ်ကွၢ်ထဲနီၢ်ကစၢ်တၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤ ထီ ဒီးတၢ်အိၣ်ဘၣ်အဂီၢ်တဂ့ၤ. နဃုတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ , သ့ဝဲဒီးနမၤလဲၤ ထီၣ်လဲၤထီနသးသ့ဝဲဘၣ်ဆၣ်ဖဲနမၤတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤဝံၤအလီၢ်ခံန့ၣ်နကဘၣ်ဟဲက့ၤမၤစၢၤက့ၤနပှၤကလုာ်ဒီးမၤထူၣ်ဖျဲးက့ၤနပှၤကလုာ်န့ၣ်မ့ၢ်နမူနဒါန့ၣ်လီၤ.နမ့ၢ်ကွၢ်ထဲနနီၢ်ကစၢ်တၢ်ဘီၣ်တၢ်ညီဒီးတစိၤအံၤနပှၤက လုာ်ထူၣ်ဖျဲးထီၣ်တသ့ဘၣ်. နကဘၣ်မၤပှဲၤက့ၤစံၣ်စိၤနှာ်မူဒါလၢခိၣ်နၢ်လၢစးထီၣ်စုကဝဲၤတၢ်ပၢၢ်ဆၢတဖၣ် ဟ်လီၤတဲာ်နၢ်နၤတဖၣ်လီၤ." စံးကဒီးဝဲ "ပှၤကီးကလုာ်တၢ်ထူၣ်ဖျဲးကနၢ်အဂီၢ် ဘၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်တူၢ်ဆါခိၣ်ဆါသးန့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤနၢ်ကလီအီၤတအိၣ်ဘၣ်. နမၤနပှၤကလုာ်တၢ်မၤနၣ့် နတလီၤဒိဘၣ်. နပှၤကလုာ်ကွၢ်ထွဲနၤလီၤ.ဘၣ်ဆၣ်နကဲဒိၣ်တသ့ဘၣ်.ပဘၣ်သ့ၣ်နိၣ်ထီၣ်က့ၤပပှၤကလုာ်ကအိၣ်ဒီးနီၢ်က စၢ်တၢ်စံၣ်ညီပၢလီၤသး, ကအိၣ်ဒီးကီၢ်သူလ့ၤလၢ တၢ်ပာ်ပနိၣ်အီၤအဂီၢ်, ပှၤအါဂၤ လုၢ်ထီၣ်တ့ၢ်လံနီၢ်ခိဒီးသးသမူဒီးပှၤအါမးဘၣ်အိၣ်ဘၣ်က့ဘၣ်ကွဲၣ်ဒီးမုၣ်ကမဲဖိၣ်ဃဲအိၣ်အါမးလီၤ.ပပာ်တ့ၢ်ကလီတၢ်ဂဲၤလိာ်အံၤတသ့ဘၣ်.ပမ့ၢ်တမၤဝံၤက့ၤမူဒါဘၣ်ဒီးမ့ၢ်ဒၣ်ပမၤတရီတပါက့ၤ ပှၤလၢဟ့ၣ်လီၤတ့ၢ်အသးတဖၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ. အဃိပဝဲ လၢအမ့ၢ်သူၣ်စၢ်သးဘီၣ်တဖၣ်ဖဲပမ့ၢ်ဒံးပှၤမၤလိတၢ်ဒီးပကကျဲးစၢးမၤလိတၢ်ထီထီတသ့ဖဲအသ့,တဘၣ်ထံၣ်ဆံးကွၢ်တလီၤပပှၤကလုာ်တဂ့ၤ, ထိဘိဟဲက့ၤမၤဘူးပသးဒီးမၤနၢ်ပၢၢ်အါထီၣ်ပသးလၢပပှၤကလုာ်တၢ်အိၣ်မူ, တၢ်ဆဲးတၢ်လၤ, တၢ်ဂဲၤလိာ်, တၢ် တူၢ် ဘၣ်ခိၣ်ဘၣ်တဖၣ်ဒီး မၤစၢၤမၤဘျုးက့ၤပပှၤကလုာ်ဒ်ပမၤသ့အသိးဒီးဖဲတၤလၣ်အိၣ်ဒီးပှၤအသိးတက့ၢ် . ပမ့ၢ်တ

မၤဘၣ်ဒီးတၢ်သွံၣ်တပူၤပခိၣ်ဘၣ်."

အဝဲအဲၣ်ဒိးဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါစ့ၢ်ကီး ကညီပိာ်မုၣ်သးစၢ်တဖၣ် ဒ်သိးကသးအိၣ်မၤလိတၢ်, မၤနၢ်ပၢ်သးဘၣ်ဃးပိာ်မုၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်, တၢ်တုၤသိးထဲသိး, တၢ်စံၣ်စိၤတဲစိၤ,ထံရှ့ၢ်ကီၢ်သဲး,တၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲန့ၣ်လီၤ.စံးဝဲ"နမ့ၢ်အဲၣ်ဒိးလၢပိာ်မုၣ်တဖၣ်ကထူၣ်ဖျဲးထီၣ်လၢတၢ်ဆိၣ်တံၢ်မၤနၢၤအကလုာ်ကလုာ်ဒီးကဒိးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်တုၤသိးထဲသိးခွဲးယာ်ဒီးနှာ်လီၤမၤတၢ်လၢထံရှ့ၢ်ကီၢ်သဲးပူၤအဂီၢ်,နကဘၣ်ကဲဒိဂ့ၤတဲာ်ဘၣ်ဒီးအိၣ်မူဒုးနဲၣ်သးစၢ်လၢ ကဟဲတဖၣ်နူၣ်လီၤ. နနီၢ်ကစၢ်တၢ်ထူၣ်ဖျဲး, တၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီဒီး န ပှၤတဝၢ တၢ် သဘျ့ အဂီၢ် နမ့ၢ်တဟ့ၣ်လီၤသးဘၣ်ဒီး ပှၤအ ဂၤလၢ ကဟဲမၤန့ၢ်နၤတအိၣ်ဘၣ်. ပှၤအဂၤမ့ၢ်ဟဲမၤန့ၣ် ကအိၣ်ဒီးတၢ်မုၢ်လၢ်ဆၢက့ၤတၢ်အဘျုးလၢနဖီခိၣ် မ့တမ့ၢ် ကဒိၣ်စိလၢနဖီခိၣ်ဒီး ကလုာ်ဘၢနၤန့ၣ်လီၤ.သတးဒီးအရှ့ဒိၣ်လၢနကဘၣ်အိၣ်ဒီးကံၢ်စီ,အိၣ်ဒီးတၢ်နှာ်န့ၢ်လီၤ နသး,စူးကါတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်အိၣ်ဒီးနၤ,ဂဲၤစံးဂဲၤကတိၤလၢပိာ်မုၣ်တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ထီထီၣ်အဂီၢ်, ထီဒါတၢ်ကတိၤတံၢ်တၢ်, တၢ်ထံၣ်ဆံးကွၢ် တလီၤ ပိာ်မုၣ်တဖၣ် ဒီးတၢ်ဆိၣ်တံၢ်မၤ နၢၤ ပိာ်မုၣ်တဖၣ် ဒီးတဘျီ လၢ်လၢ် ဖဲနနၢ်ဟူတၢ်တဲပိာ်မုၣ်မ့ၢ်တ ဘၣ်ဒီး နကဘၣ်ခီဆၢ အီၤတ ဘျီ ဃီန့ၣ်လီၤ. ဒုးအိၣ်ထီၣ်န့ၢ် တၢ် လုၢ် တၢ်လၢ်လၢ တဘၣ်အိၣ်ဘၣ် အိၣ်ဘိုၣ်တဂ့ၤ. အိၣ်ဒီးတၢ်သးဒူလၢတၢ်တီတၢ်တြၢ်အဂီၢ်ဒီးတဘၣ်ပျဲပှၤနီတဂၤလၢကယိၢ်လီၤနၤဒီးထုးလီၤနၤဒီးပိာ်မုၣ်အဂၤတဖၣ်ဒီးနပှၤကလုာ်တဂ့ၤ.

ဘၣ်ဃးထံရှ့ၢ်ကီၢ်သဲးတၢ်အိၣ်သးန့ၣ်အဝဲစံးဝဲလၢ" ထံရှ့ၢ်ကီၢ်သဲးတၢ်အိၣ်သးလၢအပူၤကွံာ်ဒီးခဲအံၤတၢ်လီၤဆီအိၣ်ဖးဒိၣ်လီၤ.လၢအပူၤကွံာ်ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်–ကညီဒိကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢ,လီၢ်ခၢၣ်သးခိၣ်နၢ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်အဲၣ်ဒီးဟ်ကဲအီၤလၢပှၤမၤသကိးတၢ်, ထံဖိကီၢ်ဖိကမျၢ်ဒီးသိၣ်မံၤတဖၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်ဟံးန့ၢ်တၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲလၢကလုာ်ဒူၣ်တဖၣ်ဒီးပၢ်ဆၢထီဒါပယီၤသုးမိၤစိရိၤန့ၣ်လီၤ. ပကွၢ်ကဒါက့ၤ ခိၣ်နၢ်ခဲအံၤတဖုစးထီၣ်လၢ ၂၀၁၃နံၣ်လံၤလံၤ တဒိးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤလၢ ပှၤမၤသကိးတၢ်, ကမျၢ်ဒီးကလုာ်ဒူၣ်တဖၣ်ဒီးတၢ်ထီဒါအဝဲသ့ၣ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤလၢတဖၣ်အိၣ်အါမးတကးဘၣ်အဝဲသ့ၣ်တဟံးတၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲလၢကလုာ်ဒူၣ်တဖၣ်အဖီခိၣ်ဒီးတဟ်ကလုာ်ဒူၣ်ဒ်အမ့ၢ် သိၣ်မံၤအသိးဒီးပကွၢ်က့ၤလၢအဝဲသ့ၣ်တၢ်ဘျါခိၣ်သ့ၣ်အပူၤဒၣ်လဲာ်ထုးကွံာ်ဝဲသိၣ်မံၤဝဲၤကျိၤဒီးတၢ်ကရၢကရိၤဝဲၤကျိၤန့ၣ်လီၤ."

ကီၢ်ပယီၤအပူၤ လၢအပူၤကွံာ်, ပယီၤသုးတဖၣ် တၢ်ထံၣ်အီၤဒီး တၢ်ပဲာ်ထံနီၤဖးအီၤလၢ ထံဂုၤကီၢ်ဂၤ ဒီး ကလုာ်ဒူၣ်ပၢ်ဆၢတၢ်ကရၢတဖၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဖဲ ဒီၣ်အီၣ်ဆါစူးကွံၣ်တၢ်ပျ့ၢ်ဖျဲးအီၤဝံၤ နှာ်လီၤဒီးဃုထၢထီၣ်က့ၤသးဒီး န့ၢ်ဘၣ်က့ၤပဒိၣ်တၢ်လီၢ်တဘျီဃီ, ဒီၣ်အီၣ်ဆါစူးကွံၣ်အနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲဃုာ်ဒီးအ(NLD)ပၣ်တံၣ်တပဲာ်အၢပဲာ်သီပယီၤသုးတၢ်အၢတၢ်သီဘၣ်အမဲာ်ညါ လဲၤအိၣ်ယူဝဲဒၣ်ပယီၤသုး လၢထံဂုၤကီၢ်ဂၤတၢ်ဆိုးကွီၢ်အီၤဒၣ်လဲာ်န့ၣ်လီၤ. တကတီၢ်ဃီထံဂုၤကီၢ်ဂၤကရၢတဖၣ် လီၤဆီဒၣ်တၢ်, တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤကရၢဒီးပဒိၣ်တဖၣ် ထုးကွံာ်အတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤ လၢဒဲကဝီၤအပူၤဒီးကီၢ်ဆၢ ဒီးလဲၤနှာ်

လီၤမၤတၢ်လၢကိၢ်ပယီၤအပူၤလၢဝ့ၢ်တကူၣ်,မၤသကိးတၢ်ဒီး(NLD)ပဒိၣ်တကၢးထံဂုၤကိၢ်ဂၤ ပဒိၣ်ပၣ်ဃုာ်ဒီးကိၢ်အမဲရကၤ, အီးစထြ့လယၣ်, ကိၢ်ယူၣ်ခ့ၣ်(UK) ဒီး ကိၢ်ယူရပၤထံကိၢ်တဖၣ် လဲၤနုာ်လီၤသူၣ်ထိၣ်မိၢ်သီမိၢ်လါတၢ်ရှလိာ်မုာ်လိာ် ဒီးထုးကွံာ် တၢ်တြီဃာ် မ့ၢ်ကျိၤဝဲၤကွာ်,ကျိၣ်စ့တၢ်တြီတံာ် ဃာ် ဒီးတၢ်ဆိၣ်သနံးတဖၣ်ခဲလၢာ်ဃၣ်ဃၣ် ဒီးထံ ဂုၤကိၢ်ဂၤမ့ၢ်ကျိၤဝဲၤကွာ်တဖၣ် ဟဲနုာ်လီၤဘျၢလီၤကျိၣ်စ့အါအါဂိၢ်ဂိၢ် ဒီးကဲထိၣ်တၢ်နှၢ် ဘျုး နှၢ်ဖှိၣ်လၢပယီၤသုးအဂီၢ်ဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ်နူၣ်လီၤ.ပမ့ၢ်ကွၢ်တၢ်နီၢ်ကိၢ်တခီထံရှူၢ်ကိၢ်သဲးတၢ်ဆီတလဲတဖၣ်အံၤမ့ၢ်ဒၣ်တၢ်ဘ့ၣ်ခိၣ်ဒီးတၢ်နီၢ်နီၢ်တခီပယီၤသုးမ့ၢ်ဒိၣ်ပၢၤဃာ်ဒံးတၢ်စိတၢ်ကမီၤဒီးလီၤဆီဒၣ်တၢ်လၢကလုာ်ဒူၣ်ပၢ်ဆၢတၢ်ဟိၣ်ကဝီၤပူၤတခီ ပယီၤသုးပၢဒံးတၢ်ပှဲၤပှဲၤ ဒီးတမ့ၢ်ဒံၣ် မိၣ် ကရှၣ်စံၣ်ဘၣ်. ဘၣ် ဆၣ် ဆၢကတီၢ်ဖဲနူၣ် ညီနုၢ်တၢ်တဒိကနၣ်ပကလုၢ်ဒီး တၢ်တအဲၣ်ဒိးဒိကနၣ်ပတၢ် ထံၣ် ဒီးတၢ်ပဲာ်ထံနီၤဖးဒ်အံၤတကလုာ်ဘၣ်အဂ့ၢ်နူၣ် အဝဲစံးဝဲဒၣ်နူၣ်လီၤ.

ဘၣ်ဆၣ်တၢ်ဃုထၢလၢကိၢ်ပယီၤအပူၤ လၢလီၢ်ခံကတၢၢ်တဘျီ ဖဲ၂၀၂၀နံၣ်အပူၤနူၣ်(NLD)ပၣ်တံၣ်နၢၤတၢ်ဃုထၢဒီးကဃုထၢထိၣ်ပဒိၣ်အဆၢကတီၢ်ပယီၤသုးဟံးနှၢ်ဆူၣ်တၢ်စိတၢ်ကမီၤဒီး ကမျၢ်ထံဖိကိၢ်ဖိ,ကို ဖိ,ပှၤမုၢ်ဆ့ၣ်မုၢ်ဂီၤဒီးပဒိၣ်ပှၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်, ကလုာ်ဒူၣ်တၢ်ပၢ်ဆၢကရူၢ်ကရၢတဖၣ် ထီဒါအဝဲသ့ၣ်တၢ်ဂုာ်နှၢ်ဆူၣ် တၢ်စိတၢ်ကမီၤအံၤနူၣ်လီၤ.ပယီၤသုးတဖၣ်ပာ်ဖျါထိၣ်အဝဲသ့ၣ်တၢ်တူၢ်ခိၣ်ပာ်သးနီၢ်နီၢ်ခီဖျိတၢ်သူတၢ်စုဆူၣ်ခီၣ်တကၢးနးနးကလဲာ်ဒီးဖိၣ်, မၤသံဒီးမၤဆါမၤပယွဲကမျၢ်သ့ၣ်တဖၣ် လၢတၢ်ကမၣ်တအိၣ်ဘၣ်နူၣ်လီၤ.ပှၤအါဂၤဘၣ်ဃ့ၢ်ထိၣ်ကွံာ်ဆူကလုာ်ဒူၣ်အိၣ်တၢ်လီၢ်,ထံဆၢကိၢ်ဆၢဒီးဘၣ်အိၣ်ခူသူၣ်နူၣ်လီၤ. ပယီၤထံဖိကိၢ်အနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်လဲာ် ထံၣ်ကွၤပယီၤသုးတဖၣ် အတၢ်အၢတၢ်သီလၢအဝဲသ့ၣ်သူတ့ၢ်ဝဲလၢကလုာ်ဒူၣ်အဖီခိၣ်,ပှၤရိၣ်ဟ့ၣ်ကူ ၣ်အဖီခိၣ်ဒီးခဲအံၤအဝဲသ့ၣ်တူၢ်ဘၣ်ကွၤဝဲနူၣ်လီၤ. ပှၤသးစၢ်အါဂၤဖိၣ်ထိၣ်စုကဝဲၤ ဒီးထီဒါကွၤပယီၤသုး ဒီးဃ့နှၢ်တၢ်မၤစၢၤလၢကလုာ်ဒူၣ်ဖိၣ်စုကဝဲၤ လၢကနှၢ်ဘၣ်တၢ်မၤလိမၤဒီးအဂီၢ်နူၣ်လီၤ.ဖဲအံၤ ထံဂုၤကိၢ်ဂၤစ့ၢ်ကီးစးထိၣ်မၤဝဲတၢ်ဆိၣ်သနံးဒီးတၢ်တြီဃာ်မ့ၢ်ကျိၤဝဲၤကွာ်ဒီးကျိၣ်စ့တၢ်တြီတံာ်ဃာ်တဖၣ်နူၣ်လီၤ.လၢတၢ်နူၣ်အဃိပမ့ၢ်ကွၢ်ပယီၤသုးခဲအံၤတဖုအံၤတၢ်ထီဒါဒီးတၢ်ဆိၣ်သနံးလၢအဝဲသ့ၣ်အဖီခိၣ်အိၣ်အါဒိၣ်ကတၢၢ်လၢကိၢ်ပယီၤတၢ်စံၣ်စိၤတဲစိၤအပူၤနူၣ်လီၤ. အဃိပမ့ၢ်ကွၢ်လၢထံရှူၢ်ကိၢ်သဲးတကပၤ မ့ၢ်တၢ်ခွဲးတၢ်အဂ့ၤဒိၣ်ကတၢၢ်လၢ တၢ်ကဂုာ်ဒုးနှၢ်ကွၤပနီၢ်ကစၢ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢနီၢ်ကစၢ်တၢ်စံၣ်ညီပၢလီၤသးနူၣ်လီၤ.တၢ်ဃုတၢ်ဖိးမ့ၢ်တၢ်အရှ့ဒိၣ်ကတၢၢ်လၢတၢ်ထီဒါကွၤဒုးလၢအမ့ၢ်ပယီၤသုးမီၤစိရိၤတဖုအံၤနူၣ်လီၤ.

သရၣ်မုၣ်နီၢ်ကညီဖိ မၤတၢ်လၢပှၤတဝၢတၢ်မၤအပူၤ ဒီးကညီပိာ်မုၣ်ကရၢတၢ်မၤလၢခံဆံယဲၢ်နံၣ်အတီၢ်ပူၤဒီးဒိးနှၢ်ဘၣ်တၢ်လၤကပီၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢအမ့ၢ်,

၁.ပဒိၣ်မါရှၣ်လါဖါခိၣ်နၢ်ဖိတၢ်လၤကပီၤဖဲ(၂၀၁၄)နံၣ်

၂.ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢခိၣ်နၢ်တၢ်လၤကပီၤဖဲ(၂၀၁၄)နံၣ်

၃.ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢခိၣ်နၢ်ဒီးပှၤမၤတၢ်ဖိပှဲၤဆၢပှဲၤကတီၢ်၁၀,၁၅,၂၀နံၣ်

၄.ဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘ့ၣ်ပိာ်မုၣ်တၢ်သူၣ်ဒ့သးဒ့တၢ်လၤကပီၤဖဲ ၂၀၁၉နံၣ်လၢကီၢ်အမဲရကၤပဒိၣ်ဟ့ၣ်ဝဲ

၅. ကွံနံတၤစၤကၤတၢ်လၤကပီၤ (Ginetta Sagan Award)လၢအဟဲဝဲလၢ (Amnesty International) ခီဖျိအတၢ်ဟ့ၣ်လီၤသးလၢ မုၣ်ခွါတၢ်တုၤသိးထဲသိး, ပှၤတဝၢတၢ်တီတၢ်တြၢ်, ပှၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိခွဲးယာ်,ဒံၣ်မိၣ်ကရၢၣ်စံၣ်,တၢ်ဒီသဒၢဖိသၣ်ဒီးပှၤတဝၢတၢ်နှ့ၢ်ပၢတၢ်အဃိန့ၣ်လီၤ. အဝဲသူၣ်မံသးမှာ်လၢ တၢ်လၤကပီၤလၢအဒိးန့ၢ်ဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ဒီးနှာ် ဝဲလၢဒိးန့ၢ် ဘၣ်တၢ်လၤကပီၤ သ့ၣ် တဖၣ်အံၤခီဖျိ ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပှၤတဝၢတၢ်ကရၢကရိတဖၣ် အတၢ်ဟ်လုၢ်ဟ်ပှ့ၤ ဟ်ပနီၣ်အတၢ်ဟ့ၣ်လီၤသး,တၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲ,တၢ်ပၢဆှၢရဲၣ်ကျဲၤဒီးတၢ်မၤတၢ်တပယူာ်ဃီပှဲၤဆၢပှဲၤကတီၢ်လၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤလၢပှၤတဝၢအပူၤအဃိန့ၣ်လီၤ. အဝဲအိၣ်ဒီးတၢ်ဟ်လီၤသး ကျၢၤမုဆှၢ်လၢ ကဆဲးမၤတၢ်လၢ ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢ, ပှၤတ ဝၢကရၢ, တၢ်ပၢၢ်ဆၢတၢ်မၤလၢ တၢ်ကရၢကရိအပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤဒီး ဖ်နီၢ်တဂၤပှၤမၤ တၢ်ပၢၢ် ဆၢ ဖိတဂၤအသိးမ့ၢ်ဂ့ၤတုၤလၢသးနံၣ်အိၣ်(၆၅)နံၣ်ဖ်တၢ်ဟ်ပနီၣ်အသိးဒီးကအိၣ်ဘှံးမၤစၢၤဖ် ပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်တဂၤအသိးန့ၣ်လီၤ. အဝဲစံးဝဲဒၣ်လၢ "ဖဲယအိၣ်မူဖံးဒီးယမၤတၢ် ကဲ ဖံးအဆၢကတီၢ်ယကမၤစၢၤကညီပိာ်မုၣ်ကရၢ,ပှၤတဝၢဒီး ကညီ တၢ်ပၢၢ်ဆၢတသ့ဖဲ အ သ့ ဒီးသးနံၣ်လါမ့ၢ် တုၤဃီလၢဘၣ်အိၣ်ဘှံး တခီက အိၣ် ဘှံး, ဒီးအဲၣ်ဒိးကဲပှၤဟ့ၣ်ကူၣ် ဟ့ၣ် ဖးတၢ်တဂၤအသိးန့ၣ်လီၤ. ခီဖျိလၢ ယနာ်လၢပှၤတစိၤလဲၤ ပှၤတစိၤဟဲဒီးပဘၣ်ဟ့ၣ် တၢ် လီၢ်ဆူသးစၢ်တဖၣ် လၢကတီခိၣ်ရိၣ်မဲ ဒီးမူဒါအိၣ် လၢ အစုပူၤအဃိ လီၤ. ယ မ့ၢ်သူၣ် ကီၢ် သးဂဲၤလၢတၢ်ကရၢကရိအဂီၢ်, ပှၤတဝၢအဂီၢ် ဒီး ယထံယကီၢ်အဂီၢ်ဒၣ်လဲာ် ဖဲယ စိၤ ယမၤယဲအဂ့ၤကတၢၢ်ဒီး ယတၢ်မၤနၢၤ မ့ၢ်တအိၣ်ဖံး တခီ မ့ၢ်ဝဲဒၣ်လၢပှၤသးစၢ်စိၤလၢက ဟဲ ကဘၣ်ဟံးထီၣ်ဖိၣ်ထီၣ်မူဒါဒီး တီခိၣ်ရိၣ်မဲတၢ်န့ၣ်လီၤ. ယမၤယမူယဒါလၢပှဲၤလံဒီး သးစၢ်တဖၣ်က ဘၣ်ဟံးထီၣ်ဖိၣ်ထီၣ်က့ၤစိၤပီၢ်မူဒါဒီးကဘၣ်မၤတၢ်ဂ့ၤဒိၣ် န့ၢ်ယၤတက့ၢ် လီၤ." အဝဲအိၣ်ဒီးတၢ်တိာ်သူၣ်ဟ်သးသပှၢ်ပှၢ်လၢ ကတီခိၣ်ရိၣ်မဲထုးထီၣ်စၢၤပိာ် မုၣ်သး စၢ်တ ဖၣ်လၢ ကနၢ်ပၢၢ်အါထီၣ်ထံရှ့ၢ်ကီၢ်သဲးဒီးနှာ်လီၤပၣ်ဃုာ်လၢထံရှ့ၢ်ကီၢ်သဲးတၢ်မၤအ ပူၤန့ၣ်လီၤ.

အဝဲထံၣ်ဝဲလၢတၢ်ဆီတလဲလၢပှၤသးစၢ်တဖၣ်နှာ်လီၤမၤတၢ်အါထီၣ်အံၤကဲထီၣ် အသးစးထီၣ်လၢအကဲထီၣ်နဲၣ်ရှဲၣ်ဖဲ(၂၀၁၃)နံၣ်လံၤလံၤဒီးတၢ်အံၤအိၣ်ထီၣ်အသးသ့ခီ ဖျိခိၣ်နၢ်လၢအပူၤကွံာ်လီၤဆီဒၣ်တၢ်ပဒိၣ်နီၢ်စံးဖိရၤစ့ၣ်တၢ်ကျဲးစၢးလၢတၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ပိာ် မုၣ် ကို်လၢကသူၣ်ထီၣ်နှ့ၢ်ပိာ်မုၣ်သးစၢ်တၢ်သ့ၣ်ညါ ဒီးတၢ်နာ်နှ့ၢ် လီၤသးမ့ၢ်ဂ့ၤ ဒီး တၢ် ဟ့ၣ် သဆၣ်ထီၣ်သးစၢ်ပိာ်မုၣ်တဖၣ်လၢကဟူးဂဲၤလၢပှၤတဝၢ,ကလုာ်ဂ့ၢ်ဝီဒီးထံရှ့ၢ်ကီၢ်သဲးဂ့ၢ် ဝီ မ့ၢ်ဂ့ၤန့ၣ်လီၤ. "တၢ်မၤလိမၤဒိးသူၣ်ထီၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါနၢ်ပၢၢ်ဒီးဒုးအိၣ် ထီၣ်တၢ်ဆီတလဲ ဆူပှၤနီၢ်တဂၤစှာ်စှာ်အဃိ,လၢတၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲအပူၤ,တၢ်နၢ်ပၢၢ်အခီၣ်တယာ်ဘၣ်ဃးတၢ် ပၢၢ်ဆၢတၢ်မၤဒီးပိာ်မုၣ်ခွဲးယာ်တဖၣ်လီၤက်လိာ်အသး(မ့ၢ်တဖ်သိးလိာ်သးတကယၤမျုး ကယၤဘၣ်ဆၣ်)အဃိ, တၢ်မၤသကိးတၢ်မှာ်ဝဲ ဒီးတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီဒီးတၢ်ဆီတလဲ တ

ဖဉ်အိဉ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.ခီဖျိလၢတၢ်ဘျၢခိဉ်သ့ၣ်,ဖိလစံၣ်တဖဉ်,တၢ်မၤတၢ်ဘျၢတဖဉ်အိဉ်ဝဲသတးဒီး မ့ၢ်တၢ်နဲၣ်ကျဲလၢခိဉ်နၢ်ပှၤမၤသကိးတၢ် လၢအပတိၢ်ပတိၢ်ဒၣ်ဝဲ ဒီးဟးဆှဲးတၢ်ပာ်ဒ့ၣ်ပာ်ကမၣ်လိာ်သးဒီးတၢ်ဘၣ်အိဉ်ခိးတၢ်ကလုၢ်လၢပှၤတၢ်ဖိခိဉ်တဖဉ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်အလုၢ်အလၢ်လၢခိဉ်နၢ်တၢ်ဖိခိဉ်မၤတၢ်သ့ခဲလၢာ်အံၤဆီတလဲအသးကယီကယီအါထီဉ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

ဒ်န့ၣ်အသိးထံၣ်ဘၣ်စ့ၢ်ကီးဝဲ တၢ်ဆီတလဲအါထီဉ်စ့ၢ်ကီးလၢ တၢ်သ့ၣ် ညါအါထီဉ်တၢ်အံးထွဲ ကွၢ် ထွဲလီၤနီၢ်ကစၢ်သး(Self Care) ဒီး တၢ်အိဉ် မှာ်အိဉ်ခုဉ် (Well being) မ့ၢ်တၢ်လၢအရှဒိဉ်သတးဒီးဒုးအိဉ်ထီဉ်တၢ်မၤသကိးတၢ်ခိဉ်ဃၢၤလၢအဂ့ၤဒီးအမှာ်ဒီးထိဉ်ဟူး ထိဉ်ဂဲၤထိဉ်ပှၤမၤတၢ်ဖိအသူဉ်အသးန့ၣ်လီၤ. တၢ်သ့ၣ်တဖဉ်အံၤမ့ၢ်တၢ်ဆီတလဲ လၢအမၤအသးလၢကညီပိာ်မုဉ်ကရၢအပူၤန့ၣ်လီၤ.

အဝဲထံၣ်ဘၣ်ဝဲပှၤပိာ်ခွါအါဂၤ, လၢအပူၤကွံာ်ထံၣ်ဝဲလၢ ကညီပိာ်မုဉ်ကရၢအံၤအဲၣ်ဒိးမၤတၢ်ခဲလၢာ်ဒီးဂိာ်လီၤအသးလၢတၢ်လီၢ်ကီးပူၤဒဲးန့ၣ်လီၤ.တနီၤကီးပိာ်မုဉ်ကရၢလၢပိာ်မုဉ်တလၢလီၤ.အဝဲစံးဝဲ"ယနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ယဲနၢ်ဟူဘၣ်ခိဉ်နၢ်အါဂၤအတၢ်ထံၣ်တဂ့ၤလၢကညီပိာ်မုဉ်ကရၢအဖိခိဉ်အိဉ်ဝဲဒိးတနီၤတဘၣ်သးကညီပိာ်မုဉ်ကရၢအိဉ်စ့ၢ်ကီးလီၤ.ပှၤပိာ်ခွါခိဉ်နၢ်တနီၤတအဲၣ်ဒိးလၢကညီပိာ်မုဉ်ကရၢဟူးဂဲၤလၢထံရှုၢ်ကီၢ်သဲးဘၣ်ဒီးအဲၣ်ဒိးမၤလီၤဖးကညီပိာ်မုဉ်ကရၢလၢဒဲကဝီၤ ပူၤဒီး ကီၢ်သူလ့ၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. ပိာ်ခွါတ နီၤထံၣ်ဆံးပိာ်မုဉ်ဒီးတဲဆါဝဲလၢ ပိာ်မုဉ်နှၣ် အတဲတၢ်ဘၣ်ဆၣ် အမၤတၢ်တသ့ဘၣ်နှၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ထီဘိပကဘၣ်ပာ်ပဘ့ၣ်တီၣ်တီၣ်ဒီးဆၢထၢၣ်လၢပကရၢအဂီၢ်ဒီးပိာ်မုဉ်တဖဉ်အ ဂီၢ်နှၣ်လီၤ.အဝဲသ့ၣ်တဖဉ်တၢ်ထံၣ်မ့ၢ်တၢ်ထံၣ်သံတဂ့ၤလၢပိာ်မုဉ်အဖိခိဉ်, ဒီး မ့ၢ် တၢ်ထံၣ်ခီဖျိဒိဉ်ထိဉ်ဘၣ်ဝဲ လၢပိာ်ခွါဒိဉ်စိသနူအဖိလာ်အဃိလီၤ.တၢ်လၢပ က ဘၣ်မၤတခီမ့ၢ် ဝဲပှၤမ့ၢ်တဲဆါပှၤ, တဲဆါပိာ်မုဉ်ဒီးပကဘၣ်တဲခီဆၢက့ၤတဘျီ ဃီ လၢ အဝဲသ့ၣ် တဲတၢ်ဒ်အံၤ တဂ့ၤဘၣ် ဒီးတကြၢး စ့ၢ်ကီးဘၣ်အဃိ ပကဘၣ်ဟ့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ် တၢ်ကျိၤ လၢ အဂ့ၤ နှၣ်လီၤ. ပကဘၣ်ဒုးနဲၣ်ပှၤလၢပကညီပိာ်မုဉ်ကရၢတၢ် ဟူးတၢ်ဂဲၤ ,တၢ်ကဲဘျုးလၢပှၤတဝၢဂီၢ်အိဉ်ဒ်လဲၣ်ဒီးပ က ဘၣ်ဆၢထၢၣ်လၢ ပတၢ်နာ်,တၢ်ပာ်လုၢ် ပာ်ပှ့ၤတဖဉ်အဖိခိဉ် နှၣ်လီၤ. န တဘၣ်ဂုၤခံဒီးဟ့ၣ်အဃၣ်ဘၣ်. ယတဂုၤခံဒီးဟ့ၣ်အဃၣ်ဘၣ်ခီဖျိယသ့ၣ်ညါလၢယတ တဲ တၢ် လၢယနီၢ်တဂၤတၢ်ထံၣ်ဘၣ်. လၢယလီၢ် ခံခိဉ်နၢ်ဒီးပှၤပိာ်မုဉ်တဖဉ်အိဉ်အါမးလၢဆီဉ်ထွဲယတၢ်ထံၣ်အံၤအဃိလီၤ."

အဝဲစံးစ့ၢ်ကီးဝဲ" လၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤဒုတၢ်ကီတၢ်ခဲအိဉ်အါမးလီၤ. ဒ်တဲတ့ၢ်လၢအဖိခိဉ်အသိး ခီ ဖျိလၢ အိဉ်ဒီးတၢ်ဘျၢခိဉ် သ့ၣ်,ဖိလစံၣ်,တၢ်မၤ အကျိၤကျဲလၢတၢ် ပာ်လီၤ ဒီး ကညီပိာ်မုဉ်ကရၢ မ့ၢ်ရိၢ်ဖှိဉ်တၢ်တီခိဉ်ရိဉ်မဲအဃိ, လဲၤခီဖျိတၢ် ကီတၢ်ခဲ နှ့ၢ်ဝဲ နှၣ်လီၤ. မ့မ့ၢ်လၢယနီၢ်ကစၢ်တဂၤဒု တၢ်ကီတၢ်ခဲဒိဉ်ဒိဉ်မုၢ်မုၢ်တအိဉ်ဘၣ်. အိဉ်ဒၣ်လၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤ, ထဲသိးဒိးအဲၣ်ဒိးထံၣ်လၢ ကညီပိာ်မုဉ်ကရၢကလဲၤထီဉ်လဲၤထီအသိး တလဲၤ ထီဉ်လဲၤထီဘၣ်, ထဲသိးဒီးအဲၣ်ဒိးထံၣ်လၢပှၤမၤတၢ်ဖိ တဖဉ် ကအိဉ် ဒီး တၢ် တူၢ် ခိဉ်

ပာ် သးလၢ တၢ်ပၢၢ်ဆၢတၢ်မၤအပူၤ, တၢ်ဟ့ၣ်လီၤသးဒီးမ့ၢ်ပှၤ ဟူး ဂဲၤလၢမုၣ်ခွါတၢ်တုၤသိး ထဲ သိးအပူၤအသိး တတုၤထိၣ်ထိၣ်ဘးဘၣ်အဃိမ့ၢ် တၢ်ကီ တၢ်ခဲလီၤ. တၢ်ခံစိၤကွၢ် တၢ်ဘၣ်ဘျုးလၢပှၤတဝၢအဂီၢ်ဒီးပှၤနီၢ်ကစၢ်တဂၤအဂီၢ်မ့ၢ်တၢ်လၢအရှဒိၣ်ဒီးအါစုအါဘျီတၢ်သး ပ့ၤနီၣ်ကွံာ်ပပှၤကလုာ်လၢဘၣ် တူၢ်ဘၣ် ခီၣ်ဘၣ်တၢ်တ ဖၣ်စှၤလီၤဝဲမ့ၢ်တၢ် လၢ ယ ပျုံဒိၣ်ကတၢၢ်လၢကအိၣ်ထိၣ်ဘၣ်ဖုးလၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢအပူၤန့ၣ်လီၤ.

အဝဲစံးဝဲလၢ “ တၢ်လၢအတၤတၢ်ဒီးယၤ လၢယတၢ်ဖံးတၢ်မၤအ ပူၤအဒိၣ်က တၢၢ်မ့ၢ်ဝဲသးလၢအဲၣ်ဒိးမၤစၢၤတၢ်အါအါ,မၤတၢ်ချ ချ ,မၤတၢ်ဆူၣ်ဆူၣ်ဒီးဖဲထံၣ်တၢ်လိၣ်အိၣ်လၢ ပှၤ တဝၢ အ ပူၤဒီးဖဲပှၤဃ့တၢ်မၤ စၢၤအခါဘၣ်သးမၤစၢၤခဲလာ် ဒီး အါစုအါဘျီ ကဲထိၣ်က့ၤတၢ်မၤအါတလၢဒီးသးတၢ်ဆိၣ်သနံးဒီးဟဲဒိဘၣ်က့ၤနီၢ်ခိတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဒီးတၢ်တူၢ်ဘၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.လၢအပူၤကွံာ်မၤတၢ်အါတုၤဒ်လဲာ်လၢမံတဘျီအိၣ်တဘျီ,မၤတၢ်လၢ ဝဲၤဒၢးပူၤဒီးမၤဃုာ်ဒီးမုၢ်နၤခါဒီးဟ့ၣ် တၢ်ဆၢကတီၢ်လၢကအိၣ်ဘှံး,ဟးကသုၣ် ကသီတ ချုးဒီးဆိကမိၣ်ကီၢ်ဂီၤဒ်ထဲ တၢ်မၤတဝံၤပှၤတဝၢတၢ်တူၢ်ဘၣ်ခီၣ်ဘၣ်တဖၣ် န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ် လၢခံ နၢ်ပၢၢ်အါထိၣ်က့ၤတၢ်အရှ ဒိၣ် လၢနီၢ်ကစၢ်တၢ်ကွၢ်ထွဲ လီၤသး(Self care)ဒီးဘၣ်ဆိကမိၣ်တၢ်လၢကစၢ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဒ်သိးမၤတၢ်ကန့ၢ်ယံာ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ယမ့ၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ ဒီး ယမၤတၢ်န့ၢ်ယံာ်တကးဘၣ် ယမ့ၢ် သးဖှံ ဒီးယတၢ်ရှလိာ်မုာ် လိာ်ဒီးပှၤမၤသကိးတၢ်ဒီးပှၤအိၣ်ခိၣ်အိၣ် ဃၢၤအံၤဂ့ၤဒိၣ်တ က့ၢ်လီၤ. လၢအပူၤကွံာ်ယတူၢ်ဘၣ်လၢ ယဘၣ်ဟးတီကီၢ်သူလ့ၤတၢ်သဘျ့ လၢယခိၣ်အလိၤ ဒီးလၢလီၢ်ခံယဆိကမိၣ် လၢတမ့ၢ်ထဲယဘၣ်တီတဂၤဘၣ်.ပှၤကညီဖိကိးဂၤဒဲးအမူအဒါအိၣ် လၢကဝံ စၢၤယိးစၢၤ ပပှၤကလုာ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီဒီး ကဃဲၣ်လီၤဘှါလီၤစၢၤတၢ်ဂ့ၢ်ကီန့ၣ်လီၤ. တၢ်လၢယမၤ သ့ကမ့ၢ် ဝဲဖဲယအိၣ်မူအဆၢကတီၢ်, ယက မၤအဂ့ၤကတၢၢ်ဒီးဟ့ၣ် လီၤ ယသးဒီးတၢ်သွံၣ် ပူၤယခိၣ်န့ၣ်လီၤ.ဖိလံၤလၢခံတစိၤကသ့ၣ်ညါလၢယမၤအဂ့ၤကတၢၢ်ဖဲယစိၤဒီးပှၤလၢခံတကစိၤကဆဲးမၤက့ၤဝဲန့ၣ်လီၤ.တၢ်ဝဲအံၤမ့ၢ်ဒ်တၢ်အိၣ်မူအတၢ်လဲၤတရံးန့ၣ်လီၤ.”

“တၢ်ဂ့ၢ်ကီတနီၤတအိၣ်လၢယကၢၤဃာ်န့ၢ်ဒီးဘှါဆဲ့အီၤန့ၢ်ဘၣ်အဃိဘၣ်ပျဲအကဲ ထိၣ်အသး ဒီး ဆိကမိၣ်ဒီးမၤဒ်တၢ်ထဲယမၤသ့န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ် ဘၣ်အိၣ်ဒီး တၢ်ထံၣ် လၢအဂ့ၤတကပၤ ဒီးတၢ်မုၢ်လၢ်လၢပှၤကလုာ်အဂီၢ်လီၤ. တၢ်မုၢ်လၢ်မ့ၢ်အိၣ်မးဒီး မၤတၢ် ဂံၢ်ကအိၣ်ဒီးမၤတၢ်ဂံၢ်မ့ၢ်အိၣ်မးဒီပကတုၤဆူဖိတၢၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ် ကတိၤပ ယီၤ ကျိာ်တ ဘၣ်ဘၣ်ဒီး ကျိာ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီအဂၤကအိၣ်တနီၤန့ၣ်လီၤ. အဂၤတဖၣ်ကအိၣ်ဒီးဟံၣ် ဃီတၢ်ဂ့ၢ်ကီ.လီၤဆီဒ်တၢ်ဆီဟံၣ်ဆီဃီဝံၤဒီးတမၤက့ၤတၢ်လၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢဘၣ်.ခီဖျိဘၣ် ကွၢ်ထွဲဖိဝၤ,မိၢ်ပၢ်ဒီး ဘၣ်ဃုကျိၣ်ဃုစ့လၢ တၢ်လုၢ်အိၣ်သး သမူအဂီၢ်အဃိန့ၣ်လီၤ. ပ ဝဲပိာ်မုၣ်တဖၣ်ပကဘၣ်သ့ဆၢထၢၣ် လၢပနီၢ်ကစၢ်အ ခီၣ် ဒီး မၤ နီၢ် ကစၢ် တၢ်ဆၢ တဲာ်ဒီးတဘၣ်ဒိးသန့ၤထိၣ်သးလၢပိာ်ခွါဒီးဝၤတဖၣ်အဖီခိၣ်ဘၣ်န့ၣ်ကမ့ၢ်တၢ်လၢအတၤတၢ်ဒီးပိာ် မုၣ်တဖၣ် အဒိၣ်ကတၢၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိး, တၢ်ဆိကမိၣ် ဆံးလီၤသးလၢ မၤတၢ်တသ့ ဘၣ်,တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်တအိၣ်ဘၣ်,မၤတတုၤထိၣ်ထိၣ်ဘးဘၣ်ဒီးဟံးန့ၢ်တၢ်တီခိၣ်ရိၣ်

မဲ အလီၢ်တဘူၣ်တသ့ဘၣ်. တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ မ့ၢ်တၢ်လၢအတၤတၢ်ဒီး ပိာ်မုၣ်သ့ၣ်တဖၣ် နှၣ်လီၤ."

အဝဲထံၣ်ဝဲလၢ ထီဘိကဘၣ်ဟ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါနၢ်ပၢၢ်,ကတိၤနၢ်ပၢၢ် ပှၤမၤတၢ် ဖိတဖၣ် လၢ ကထံၣ် ဝဲလၢ ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢ တၢ်မၤမ့ၢ်စ့ၢ်ကီးတၢ်ပၢၢ်ဆၢတၢ်မၤတခါဒီး တၢ် တူၢ် ခီၣ် ပာ် သးလၢ တၢ်ပၢၢ်ဆၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤမ့ၢ်တၢ်လၢအရှဒိၣ်နှ့ၢ်ဒံးတၢ်ကွၢ်တၢ်လၢ နီၢ် ကစၢ် တဂၤတၢ်ဘၣ်ဘီၣ်ဘၣ်ညီဒီးတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီအဂီၢ်နှၣ်လီၤ.

စးထီၣ်လၢအဝဲနှာ်လီၤမၤတၢ်လၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢအပူၤအံၤအဝဲထံၣ်လၢကညီ ပိာ်မုၣ်ကရၢအံၤမ့ၢ်ကရၢလၢ,

၁. တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢကညီပိာ်မုၣ်ပတီၢ်မုၢ်ဖိဒီးမုၢ်ဆ့ၣ်မုၢ်ဂီၤလၢကတိ ခိၣ်ရိၣ်မဲအကစၢ်တၢ်အိၣ်မူ

၂.တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ဆူပှၤတဝၢအပူၤလီၤဆီဒၣ်တၢ်ပိာ်မုၣ်ခိၣ်နၢ်တဖၣ်ဒီး ပိာ်မုၣ်သးစၢ်တဖၣ်လၢကနှ့ၢ်စိနှ့ၢ်ကမီၤဒီးသ့ထီၣ်ဘၣ်ထီၣ်လၢအကထိကထိ

၃. တၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်မၤအကျိၤအကျဲတဆီဘၣ်တဆီ,အိၣ်ဒီးတၢ်ကရၢကရိတၢ်ဘျၢ ခိၣ်သ့ၣ်,ဖီလစံၣ်တဖၣ်,တၢ်မၤအကျိၤအကျဲတဖၣ်

၄. တၢ်မၤသီထီၣ်,ဟ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါဆူခိၣ်နၢ်ဒီးပှၤမၤတၢ်ဖိလၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢ တၢ် ပာ်လုၢ်ပာ်ပှၤ, တၢ်ဆၢထၢၣ်လၢတၢ်တီတၢ်တြၢ်ဒီးတၢ်တတူၢ်လိာ် ပှၤအဂုၤ ဂၤ တၢ်ကွဲနှ့ၢ် လွဲနှ့ၢ်တၢ်ဘၣ်

၅.တၢ်မၤစၢၤပိာ်မုၣ်လၢအတၢ်အိၣ်မူကိးပတီၢ်ဒဲးစးထီၣ်လၢအိၣ်ဖျဲၣ်,ဒိၣ်ထီၣ်, ဒိၣ်တုာ်ခိၣ်ပှဲၤ,မိၢ်ဒၢ,ဖိဆံး,ကဲခိၣ်ကဲနၢ်လၢတၢ်လီၢ်ကိးတီၤဒဲး

၆.တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤလၢပှၤတဝၢလၢအလိၣ်ဘၣ်တၢ်မၤစၢၤ

၇.တၢ်ကတိၤနှ့ၢ်ခဲးတၢ်လၢပိာ်မုၣ်တဖၣ်အဂီၢ်လၢပှၤတဝၢဒီတဖုဒီးကရၢတဖၣ် အ အိၣ်ဇ်သိးပိာ်မုၣ်တဖၣ်ကဒိးနှ့ၢ်ဘၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်ဒီးတၢ်ပာ်ကဲအီၤ

၈.တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါပာ်ပနီၣ်ဒီးပာ်ကဲကညီပိာ်မုၣ်တၢ်ဟ့ၣ်လီၤသးဒီးတၢ်ပၣ် ယှာ်လၢကညီတဝၢတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီဒီးတၢ်ပၢၢ်ဆၢတၢ်မၤအပူၤ

၉.တၢ်ဆိကမိၣ်နှ့ၢ်တၢ်လၢပိာ်မုၣ်တၢ်လိၣ်ဘၣ်တဖၣ်ဒီးပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖိတဖၣ် အဂီၢ်အိၣ်ဝဲဒီးအိၣ်ဒီးတၢ်ဒိသူၣ်ဒိသးနှၣ်လီၤ.

....

FEDERAL LAW ACADEMY

Celebration of the Karen Women's Organization 38th Anniversary
central

25 YEARS
WOMEN'S LEAGUE OF BURMA
8-9 December 2024
Chiangmai, Thailand

ယါ်ဆံမ့ုးကယၤလၢတၢ်လီၢ်ကီးတီၤဒဲး

သရ့ၣ်မုၣ်နီၢ်စ့စ့ဟဲ
ကရၢခိၣ်(၂)–ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢ
လီၢ်ခၢၣ်သး

သရ့ၣ်မုၣ်နီၢ်စ့စ့ဟဲမ့ၢ်လီၢ်ခၢၣ်သးကညီပိာ်မုၣ်ကရၢခိၣ်(၂)ဂၤတဂၤန့ၣ်လီၤ. အိၣ်ဖျဲၣ်ထီၣ်ဖဲ ၁၉၈၂နံၣ်, လါအ့ဖြ့ၣ်၁၄သီလၢ စ့ၢ်လိၣ်သဝီ, ထီတထူၣ်ကီၢ်ဆၣ်, တီအူကီၢ်ရ့ၣ်,သုးက့(၂)န့ၣ်လီၤ.သဝီလၢအအိၣ်ဖျဲၣ်ထီၣ်ဝဲန့ၣ်မ့ၢ်ကစၢ်ခိၣ်သဝီအိၣ်သူၣ်လီၤ အသးလၢထံကျိနံၤဒီးပှၤသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်အါတက့ၢ်လုၢ်အီၣ်အသးသမူလၢတၢ်ထူစံာ် လိာ် ပှဲၤ, တၢ်သူၣ်မၤကၤအီၣ်သဲးသၣ်ဒီးအါတက့ၢ်မ့ၢ်ပှၤမုၢ်ဆ့ၣ်မုၢ်ဂီၤ, ပှၤပတီၢ်မုၢ်သ့ၣ် တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.အမိၢ်အပၢ်မ့ၢ်ဝဲသးပှၢ်မုၣ်လူလူၣ်မူဒီးသးပှၢ်သးလး(ကိ)သးကလးအဖိမုၣ် န့ၣ်လီၤ.တဘျီအခါအပၢ်မ့ၢ်ကညီတၢ်ပၢၢ်ဆၢဘၣ်ပှၤမူဘၣ်ဒါတဂၤလၢတီအူကီၢ်ရ့ၣ်တက

ပၤန့ၣ်လီၤ. အဒိပုၢ်ဝဲၢ်အိၣ်ဝဲယုဂၤဒီးအဝဲမ့ၢ်ပှၤလွံၢ်ဂၤတဂၤန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ကညီ, ခရံာ်ဖိတဂၤ ဒီး အိၣ်ဒီးတၢ်သးစဲလၢ တၢ်သူၣ်တၢ်ဖျး, တၢ်ဘူၣ်ထိၣ်ဖိဆိဖိ, တၢ်ဘူၣ်ထိၣ်ဒ့ၣ်ဒီး တၢ်ဖိ အိၣ်တ့ၤအိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဝဲအိၣ်ဖျဲၣ်လၢစ့ၢ်လိၣ်သဝီဘၣ်ဆၣ်ဒိၣ်ထိၣ်လၢတီအှန့ၣ်လီၤ. ဖဲအဝဲအနီၢ်ဆံး ဒံး အကတိၢ် ခီဖျိအပၢ်မ့ၢ်ပှၤတၢ်ပၢ်ဆၢဖိတဂၤအဃိ ဟဲက့ၤအိၣ်လၢဟံၣ်ထီဘိတချုး, တ ဘူၣ် ဘၣ်. ဘၣ်ကွၢ်လၢတၢ်အိၣ်သးအဖိခိၣ်ဒီးဟဲက့ၤဟးဒၣ်လၢဟံၣ်ပူၤဘျီပူၤဘျီန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်အဟံၣ်ဖိဃီဖိစ့ၢ်ကီး ပှၤကွၢ်ဟုၣ်ကွၢ်စူၣ်အီၤ ထီဘိဒီးဘၣ်အိၣ် လၢတၢ်ပျံၤတၢ် ဖုး အဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ. အမိၢ်အိၣ်လၢဟံၣ်ဒီးဘၣ်ကွၢ်အထွဲဖိမုၣ်ဖိခွါတဖၣ်ဒီးမၤဆါအိၣ်စ့ၢ်ကီး တၢ်တဆံးတက့ၢ်လၢဟံၣ်ဃီတၢ်လဲၤတရံးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. အဟံၣ်ဖိဃီဖိအိၣ်ဖဲတီအှတုၤအ ဝဲ အိၣ်နံ့တီၤဒီး အဟံၣ်ဖိဃီဖိသုးက့ၤအလီၢ်ဆူ ကရၢၣ်နံၣ်ကိန့ၣ်လီၤ. တုၤဟံၣ်ဖိဃီဖိက့ၤ သုးလီၢ်သုးကျဲဆူကရၢၣ်နံၣ်ကိဒီးအပၢ်ဟဲက့ၤလၢဟံၣ်အါထိၣ်တစဲးဒီးတယံာ်ဘၣ်အပၢ် ဒိးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဆူးတၢ်ဆါစူးကွံာ်အသးသမူဖဲအဝဲမၤလိနံ့တီၤအဆၢကတိၢ်န့ၣ်လီၤ. အပၢ် တအိၣ်လၢၤဘၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံအမိၢ်ဘၣ်ဟံးန့ၢ်က့ၤမိၢ်မူဒါပၢ်မူဒါဒီးကွၢ်ဒိၣ်ထိၣ်က့ၤအဝဲ သ့ၣ်ဒိပုၢ်ဝဲၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢတၢ်မ့ာ်အလီၢ်တဘျီဘျီ,တၢ်ဖှိၣ်အလီၢ်တဘျီဘျီန့ၣ်လီၤ. ဖဲအဝဲ မၤလိတၢ်တုၤဖဲအအိၣ်သၢတီၤန့ၣ်အိၣ်လၢအနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲအဟံၣ်ဒီးဟံၣ်ဖိဃီဖိဘၣ်ဆၣ် တုၤအထိၣ်လွံၢ်တီၤဒီးဆူအမဲာ်ညါန့ၣ်အါတက့ၢ်ဟးအိၣ်ဒိးသန့ၤသးလၢပှၤဟံၣ်,ဟး အိၣ်လၢဘိဒၢၣ်န့ၣ်လီၤ. မၤလိတၢ်ဒီတနံၣ်တုၤကိုပျၢ်အဆၢကတိၢ်န့ၣ်အနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲဘၣ် ဟး မၤလဲအိၣ်တၢ်ဒ်အမ့ၢ်တၢ်မၤဆါအိၣ်တၢ်စံၢ်ဃါ, တၢ်ဟးဆါနီၣ်ဂံၢ် (၃) သ့ၣ်တဖၣ်ဒ် သိး ကမၤန့ၢ်ကိၣ်ပှ့အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ထိၣ်ပှၤဟံၣ်တဖျၢၣ်လီၤပှၤဟံၣ်တဖျၢၣ် ဒီးမဲာ်ကိၢ် နါဂီၤ ဘၣ်ဆၣ်ဘၣ်တူၢ်ဆါခိၣ်ဆါသးန့ၣ်လီၤ.

မၤလိတၢ်လၢတီအှပူၤတုၤတဆံတီၤဘၣ်ဆၣ်တဖျိတဆံတီၤပဒိၣ်တၢ်တၢ်ဒိးစဲး ဘၣ်. လၢတၢ်အဲၣ်ဘၣ်ဖိ ဒံဖိသၣ်ဒီးတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အပူၤ ဒိးစဲးတဆံတီၤဝံၤ လဲၤသိၣ် လိတၢ် လၢ (တီကူ) သဝီ လၢအအိၣ်ဘူးဒီးတၢ်အဆၢလၢကိၢ်သူလ့ၤတၢ်ပၢတကပၤန့ၣ်လီၤ. သိၣ်လိတၢ်ဖဲန့ၣ်အဆၢကတိၢ်နၢ်ဟူဘၣ်အါထိၣ်ကညီတၢ်ပၢ်ဆၢအဂ့ၢ်အကျိၤဒီးတၢ်ပၢ် ဆၢပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါသ့ၣ်တဖၣ်ဟဲဆဲးကျိးစ့ၢ်ကီးအီၤအဃိအနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲသးဆူၣ်လၢ ကနုာ်လီၤတၢ်ပၢ်ဆၢအဃိ ဃုကျဲဒီးဟဲထိၣ်ဝဲဒၣ်ဆူတၢ်ပၢ်ဆၢအပူၤန့ၣ်လီၤ. နုာ်လီၤသုးဖဲ သုးက့နီၣ်ဂံၢ်(၂) , တီအှကိၢ်ရှၣ်ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်မူဟ့ၣ်ဒါအီၤလၢဝဲၤဒၢးတကပၤန့ၣ်လီၤ. မၤလိ သ့သးလၢဝဲၤဒၢးတၢ်ဖံးတၢ်မၤတဆံးတက့ၢ်ဒီးမ့ၢ်လၢတဖျိတဆံတီၤဒံးဘၣ်ဒီးအဲၣ်ဒိးမၤလိ ဖျိတဆံတီၤအဃိ သုးက့ဆှၢထိၣ်အီၤဆူလီၢ်ခၢၣ်သးဒီး လဲၤမၤလိတီၤတဆံဖဲ မဲၢ်ရၤမိၢ် ဘၣ် ကီဘၣ်ခဲဒဲကဝီၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲအိၣ်ကိုလၢကိၢ်ပယီၤပဒိၣ်ကိုဒီတကတိၢ်ဒီး ဖဲအဟဲနုာ်လီၤ သီလၢကိၢ်သူလ့ၤကိုအခိၣ်ထံးအဆၢကတိၢ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဝဲဒီးကျိာ်အတၢ်ကီတၢ်ခဲမ့ၢ် လၢလံာ်သ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်သိၣ်လိအီၤလၢကညီကျိာ်အဃိန့ၣ်လီၤ.ဘၣ်ဆၣ်လၢအတၢ် ဂုာ်ကျဲးစၢးအဃိတအိၣ်လီၤတဲာ်လၢပှၤလီၢ်ခံဘၣ်. မၤလိတဆံတီၤတနံၣ်ဃီဒီးဖျိထိၣ်ဝဲဂ့ၤ

ဂ့ၤဘၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖျိထီၣ်တဆံတီၤဝံၤထီၣ်မၤလိဝဲကညီပိာ်မုၣ်သးစၢ်ခိၣ်နၢ်တၢ်မၤလိကို (KYWLS – Karen young women leadership school) လၢဘၣ်တၢ်သူၣ်ထီၣ်အီၤလၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢဒီးဖဲန့ၣ်အဆၢကတီၢ်အိၣ်ဝဲဖဲမဲၢ်ရၤမိၢ်ဒဲကဝီၤန့ၣ်လီၤ.မ့ၢ်ဝဲပှၤဖျိထီၣ်ကညီပိာ်မုၣ်သးစၢ်ခိၣ်နၢ်တၢ်မၤလိကိုသၢဖုတဖုန့ၣ်လီၤ.ဖျိထီၣ်ကညီပိာ်မုၣ်သးစၢ်ခိၣ်နၢ်တၢ်မၤလိကိုဝံၤထီၣ်မၤလိကဒီးတၢ်လၢ (KYLMTC - Karen Young Leadership and Management training course) လၢဘၣ်တၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲဒုးအိၣ်ထီၣ်အီၤလၢလီၢ်ခၢၣ်သးကညီသးစၢ်ကရၢန့ၣ်လီၤ.မၤလိတၢ်တနံၣ်ဝံၤလၢတၢ်လိၣ်ဘၣ်အဖီခိၣ်သုးကဲ့ဆှၢထီၣ်အီၤဆူလီၢ်ခၢၣ်သးကညီပိာ်မုၣ်ကရၢလၢကနုာ်လီၤမၤသကိးတၢ်န့ၣ်လီၤ.

သရၣ်မုၣ်စ့စ့ဟဲ, နုာ်လီၤမၤတၢ်လၢ ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢ အပူၤတုၤ လီၤတီၤစး ထီၣ်ဖဲ ၂၀၀၆န့ၣ်လီၤ. အဝဲနုာ်လီၤဝဲဆူ လီၢ်ခၢၣ်သးပိာ်မုၣ်ကရၢဒ်ဝဲၤဒၢးဖိတဂၤ ဒီးဖဲ ၂၀၀၇နံၣ်တုၤ ၂၀၁၂နံၣ်န့ၣ် ဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်မူဟ့ၣ်ဒါအီၤဒ်ဝဲၤဒၢးခိၣ်(၂) ဒီး စးထီၣ် ၂၀၁၃နံၣ်တုၤ ၂၀၁၆နံၣ်န့ၣ်ဒ်ဝဲၤဒၢးခိၣ်တဂၤအသိးန့ၣ်လီၤ.ဖဲ ၂၀၁၇နံၣ်,ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢခီကရဲး(၇) ဝီတဝီအဆၢကတီၢ်ဘၣ်တၢ်ယုထၢထီၣ်အီၤလၢတၢ်ဖးခူသူၣ်ဒီးဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲ နဲၣ်ရှူၣ်သယဲၤ(၂) အမူအဒါန့ၣ်လီၤ. ဟံးမူဒါဒ်နဲၣ်ရှူၣ်သယဲၤ(၂)တဂၤအသိးတုၤ ၂၀၂၃နံၣ်ဒီး ဖဲ ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢခီကရဲး(၈)ဝီတဝီအဆၢကတီၢ် ဘၣ်တၢ်ယုထၢထီၣ်ကဒီးအီၤလၢ ကရၢခိၣ်(၂) န့ၣ်လီၤ.ဖဲအဝဲမၤတၢ်အကတီၢ်ဒၣ်လဲာ် မၤလိစ့ၢ်ကီးတၢ်လၢ (Ethical Leadership and Organizational Development , Payap University Course, Thailand) ဒီးဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲလံာ်အှၣ်သးဂ့ၤဂ့ၤဘၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.ဒ်န့ၣ်အသိး လၢနီၢ်သးတၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါတကပၤစ့ၢ်ကီးအဝဲဟံးန့ၢ်တၢ်ဆၢကတီၢ်ဒီးမၤလိတၢ်လၢတၢ်မၤလိလံာ်စီဆှံခီဖျိတၢ်ကွဲးဒီးဖျိထီၣ်ဝဲဂ့ၤဂ့ၤဘၣ်ဘၣ်ယုာ်ဒီးတၢ်လၤကပီၤဖဲ ၂၀၂၂နံၣ်အတီၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲဟံးမူဒါပှဲၤဆၢပှဲၤကတီၢ်လၢ ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢအမဲာ်ညါဖဲ ၂၀၁၈– ၂၀၂၃နံၣ်န့ၣ်ဟံးန့ၢ်စ့ၢ်ကီးမူဒါလၢ ကီၢ်ပယီၤပိာ်မုၣ်ကရၢစၢဖှိၣ်ဒ်ပှၤဖိၣ်ဂၢၢ်ဖိလစံၣ်ခိၣ်နၢ်အကျါတဂၤန့ၣ်လီၤ.

စးထီၣ်လၢအဝဲနုာ်လီၤကညီပိာ်မုၣ်ကရၢန့ၣ် မၤတၢ်ပှဲၤဆၢပှဲၤကတီၢ်တပယူာ်ဃီလၢ တၢ်သူၣ်ဆူၣ်သးဂဲၤအပူၤအဃိ ဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲ ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢ ပှၤမၤတၢ်တပယူာ် ဃီတၢ်လၤကပီၤခံဘျီလၢအမ့ၢ်ပှၤမၤတၢ်တပယူာ်ဃီ(၁၀)နံၣ်တၢ်လၤကပီၤဖဲ၅.၄.၂၀၁၇နံၣ်လၢဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အီၤဖဲလီၢ်ခၢၣ်သးတဘျီဒီးပှၤမၤတၢ်တပယူာ်ဃီ(၁၅)နံၣ်တၢ်လၤကပီၤဖဲ ၅. ၄. ၂၀၂၁နံၣ်လၢဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အီၤဖဲ တၢ်မၤလၤကပီၤကညီပိာ်မုၣ်ကရၢမုၢ်နံၤဖဲအံၤတူၢ်ထၣ် လီၢ်အိၣ်ကမှံဒဲကဝီၤအဆၢကတီၢ်တဘျီန့ၣ်လီၤ. ဒီးန့ၢ်ဘၣ်စ့ၢ်ကီးဝဲတၢ်ဟ့ၣ်လၤကပီၤလၢဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အီၤလၢ (WLB – Women's Legue of Burma) ကီၢ်ပယီၤပိာ်မုၣ်ကရၢစၢဖှိၣ်ကရၢခံဘျီခီဖျိအဝဲဟ့ၣ်လီၤသးဒီးမၤတၢ်လၢ (WLB , Publicy Board Member) အဃိန့ၣ်လီၤ.

ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢအဝဲၤလီၢ်ခိၣ်သ့ၣ်န့ၣ်အိၣ်ဆီလီၤအသးလၢကီၢ်ဆၢအဃိတၢ်

ဘၣ်ထွဲဘၣ်ဃးလၢဘၣ်မၤသကိးတၢ်ဒီးကၠိၣ်တဲၣ်ပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါမ့ၢ်ဂ့ၤ, ကလုာ်အဂၤမ့ၢ်ဂ့ၤအိၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. ပှၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်တနီၤတဲကၠိၣ်တဲၣ်ကျိာ်, အဲကလံးကျိာ်, ပယီၤကျိာ်သ့ ဘၣ်ဆၣ်တနီၤတဲတသ့အဃိ ကဲထီၣ်တၢ်ကီတၢ်ခဲအိၣ်အသိးတနီၤ အလံာ်အလဲၢ်လၢဖိး သဲစးအိၣ်ဘၣ်ဆၣ် တနီၤတအိၣ်အဃိကဲထီၣ်တၢ်ကီတၢ်ခဲလၢ တၢ်ဘံၣ်တၢ်ဘၢဒီး တၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးန့ၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.ဒ်အဝဲမ့ၢ်ခိၣ်နၢ်ဒီးကဲထိၣ်မိၢ်ဟုဆီမိၢ်ပှၢ်အသိးဖဲတၢ်ကီတၢ်ခဲသ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်ကဲထီၣ်န့ၣ်ဘၣ်ဟံးမူဒါထံၣ်လိာ်စံးကတိၤတၢ်ဒီးပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါလၢ ပၢၤကီၢ်ဝဲၤဒၢး ဒီးဆူ စံၣ်ညီၣ်ပီတ့လၢဘၢလၢကွိၢ်ဒီးဘၣ်အိၣ်လၢ တၢ်ဒုးဃာ်ပူၤဒၣ် လဲာ်န့ၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်ကတိၤပျံၤဖုးအီၤဒီးတၢ်သမံသမိးအီၤဒီးကွၢ်ဟုၣ်ကွၢ်စူၣ်အီၤတုၤကဲ ထီၣ်တၢ်သးလီၤဘှံး, သးဟးဂီၤ ခီဖျိအဝဲအုၣ်ကီၤအသးလၢ ပှၤမၤတၢ်ဖိ တဖၣ်အ ဂီၢ်အဃိဘၣ်ဆၣ်ဒ်အအၢၣ်လီၤတ့ၢ်အသးလၢကမၤတၢ်လၢအပှၤကလုာ်အဂီၢ်အသိးဟံးဃာ်ကျၢၤအတၢ်အၢၣ်လီၤဒီးမၤဒံးဝဲအဂ့ၤကတၢၢ်န့ၣ်လီၤ.

ခီဖျိအဝဲမၤတၢ်လၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢအဃိမၤလိသ့ထီၣ်အသးတၢ်အါမးဒီးထံၣ်ဝဲ လၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢမ့ၢ်ကရၢလၢအဂံၢ်ဆူၣ်ဘါဆူၣ်,မၤတၢ်လၢပိာ်မုၣ် ဒီးဖိသၣ်တ ဖၣ်အ ဂီၢ် ဒီးကညီဖိဒီတကလုာ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပှၤလၢအလိၣ် ဘၣ်တၢ်မၤစၢၤသ့ၣ် တဖၣ်တကွၢ်ကပာ်ဘၣ်မၤစၢၤဝဲဒ်တၢ်သ့တၢ်ဘၣ် အိၣ်အသိးအဂံၢ်အဘါ အိၣ်အသိးမၤစၢၤပှၤကလုာ်တဖၣ် န့ၣ် လီၤ.ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢမ့ၢ်ကရၢတဖုလၢ အိၣ်ဆၢထၢၣ်လၢအဖီလစံၣ် ဒီးတၢ်မၤ ကျဲသ နူအပူၤ လီၤတံၢ်လီၤဆဲးအဃိ အဝဲသးခုလၢမၤသကိးဘၣ်တၢ် လၢကညီပိာ်မုၣ်က ရၢအပူၤဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢကဲခိၣ်ကဲနၢ်ဘၣ်အဃိန့ၣ်လီၤ.

ဆီဟံၣ်ဆီဃီဖဲ ၂၀၀၉နံၣ်,လါမးရှး၂၅သီဒီးထီၣ်ဖိဝဲအဖိခွါထဲတဂၤလၢအမ့ၢ်ဝဲစီၤ ပျ့ၢ်ဖျိးစိ လၢဘၣ်တၢ် ကိး စ့ၢ်ကီးအီၤလၢ ထူကိၣ်လိၣ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ပိာ်မုၣ်တဂၤလၢအဲၣ်အဟံၣ်ဖိဃီဖိ,အဲၣ်အထံကီၢ်အပှၤကလုာ်ဒီးအဲၣ်အတၢ်ဖံးတၢ်မၤန့ၣ်လီၤ.မူဒါတၢ်ဖံးတၢ်မၤလၢ လီၤဘၣ်အီၤန့ၣ် မၤ ဝဲ အဂ့ၤကတၢၢ်ထီဘိန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်တၢ်ကီတၢ်ခဲ, တၢ်က တိၤပျံၤကတိၤဖုးဒီး လဲၤ ခီ ဖျိတၢ်ကိၢ်တၢ်ဂီၤအကလုာ်ကလုာ်ဘၣ်ဆၣ် အသးတဟးဂီၤလၢမူဒါတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤနီတဘျီဒီးအဝဲဟ်လီၤအသးလၢဖဲအအိၣ်ဆိးတပူၤလၢ်လၢ်ကမၤ ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢ တၢ် မၤ, ကမၤအပှၤကလုာ်တၢ်မၤဒ်တၢ်သ့အိၣ်ဒီးအီၤဒီး တၢ်ဂံၢ် တၢ်ဘါ,တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ လၢအိၣ်ဒီးအီၤအသိးန့ၣ်လီၤ.

သရၣ်မုၣ်နီၢ်တၢ်မျၢ်စိ
နဲၣ်ရှဲၣ်–ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢ
လီၢ်ခၢၣ်သး

နီၢ်တၢ်မျၢ်စိ,မ့ၢ်ကညီမုၣ်ကရၢနဲၣ်ရှဲၣ်တဂၤလၢအဟ့ၣ်လီၤအသးလၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤလၢ(၂၂)နံၣ်အတီၢ်ပူၤစးထီၣ်လၢ၂၀၀၂နံၣ်တုၤဆၢကတီၢ်ခဲအံၤန့ၣ်လီၤ. အိၣ်ဖျဲၣ်ထီၣ်ဖဲ၁၉၈၁နံၣ်,လါစဲးပထ့ဘၢၣ်၂၉သီလၢဖလူကညီသုးဟံၣ်ဖိဃီဖိအိၣ်တၢ်လီၢ်(သုးကလၢၤပူၤ),ကီၢ်တရံးကီၢ်ဆၣ်,ဒူပျာ်ယာ်ကီၢ်ရှၣ်,ကီၢ်သူလ့ၤန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ပှၤဟဲလီၤစၢၤလၢကညီတၢ်ပၢ်ဆၢဒူၣ်ဖိထၢဖိတဂၤန့ၣ်လီၤ. အမိၢ်အပၢ်မ့ၢ်ဝဲသးပှၢ်မုၣ်နီၢ်ဘျဲၣ်မူဒိးသးပှၢ်စီၤစီစီန့ၣ်လီၤ.အမိၢ်မ့ၢ်တ့ၢ်ကီၢ်သူလ့ၤကို့သရၣ်မုၣ်တဂၤဒီးမၤတ့ၢ်စ့ၢ်ကီးတၢ်လၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢဒီး ဒ်ကစီၤ တၢ် ဖံးတၢ်မၤ ဖဲအိၣ် ဆိးဝဲ လၢကီၢ်သူလ့ၤဒီး

ကီၢ်ဆၢအဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. အပၢ်မ့ၢ်ဝဲကညီတၢ်ပၢၢ်ဆၢဖိတဂၤလၢဟ့ၣ်လီၤသးလၢကညီတၢ်ပၢၢ်ဆၢဒီတကတီၢ်စးထိၣ်လၢအနုာ်လီၤတၢ်ပၢၢ်ဆၢဒီးတုၤအသးသမူဟးထီၣ်ဖဲလါနိၣ်ဝ့ ဘၢၣ် ၁၁သီ, ၂၀၂၃နံၣ်တစု န့ၣ် လီၤ. အဒိပုၢ်ဝဲၢ်အိၣ်ဝဲ သၢဂၤဒီးအဝဲမ့ၢ်ပှၤ အဒိၣ်ကတၢၢ်န့ၣ်လီၤ. အပုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်ဝဲနီၢ်ပလဲစီဒီးစီၤလၢၢ်လါဘီန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဝဲကညီကလုာ်ခရံာ်ဖိတ ဂၤန့ၣ်လီၤ. အိၣ်ဒီးတၢ်သးစဲလၢဒိကနၣ်တၢ်သူၣ် ဝံၣ် သးဆၢ, တၢ်အဲၣ်ဖးလံာ်, တၢ်ကွဲးလံာ်ကွဲးလဲၢ်, တၢ်အဲၣ်မၤလိမၤဒီးသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဝဲအိၣ်ဖျဲၣ်လၢတၢ်ပၢၢ်ဆၢသုးကလၢၤဒီးဒိၣ်ထီၣ်ဘၣ်လၢကညီသုးကလၢၤပူၤ, သုးဖိသ့ၣ်တဖၣ်အသိးအကျါလၢဃုနံၣ်နွံနံၣ်အတီၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်နီၣ်ဘၣ်ဖံးကီးဂီၤဒဲးအဝဲသ့ၣ်အဒိပုၢ်ဝဲၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်တၢ်ကကီးပၢၢ်ထိၣ် အီၤလၢ တၢ် သးဝံၣ် လၢ အမ့ၢ် “လဲၤထိၣ်ဆူညါပပှၤကီၢ်သူလ့ၤဖိ…လၢပထံပကီၢ်အဂီၢ်…ပကဘၣ်လဲၤဒုး န့ၢ်ကွ့ၤပကီၢ်…လၢဒုၣ်ဒါပဟံးန့ၢ်ပၢအီၤ..”လၢအဘၣ်တၢ်သးဝံၣ်အီၤ လၢပှၤကညီသုးဖိ တ ဖၣ်န့ၣ် လီၤ. အ ပၢ်တဂၤဇ်အမ့ၢ် ကညီ သုးတၢ်ပၢၢ်ဆၢဖိအသိး အါတက့ၢ် လဲၤလၢမူဒါတၢ်ဖံးတၢ်မၤဒီး ဟဲ က့ၤ လၢ ဟံၣ် လၢ ဃီန့ၣ် မ့ၢ်တၢ် လၢ အဆံး အ စှၤ န့ၣ် လီၤ. အပၢ်မ့ၢ်လဲၤမူဒါတဘျီဘျီန့ၣ်တံာ်တာ်လၢအလါတဖၣ်အလါဒီးမ့ၢ်ဟဲက့ၤလၢဟံၣ်န့ၣ်ဟဲက့ၤဒၣ်လၢဟံၣ်လၢအနံၤအသီဒီးလဲၤကဒါက့ၤဆူမူဒါတၢ်ဖံးတၢ်မၤန့ၣ်လီၤ. တဘျီတခီၣ်ပၢ်တဂၤဟးဝဲတုၤဟဲက့ၤလၢဟံၣ်ဖိကွၢ်နီၣ်အီၤတဘၣ်လၢၤဘၣ်ဒီးတဘျီတခီၣ်အပၢ်ဟဲက့ၤဒီးခိၣ်ဆူၣ်ခၣ် ဆူၣ်ဖးထိဒီးဖိတဖၣ်ပျုံၤအီၤဒီးဟိၣ်ဟိၣ်ကီးကီးန့ၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. အမိၢ်တဂၤအိၣ်လၢဟံၣ်ဒီးသူၣ်အိၣ်ဖျးအိၣ်တၢ်ဆံးတက့ၢ်, ဘုၣ်ထီး, ဘုၣ်ထိၣ်ဒ့ၣ်လၢဟံၣ်ဃီတၢ်လဲၤတရံးဒီးတၢ်မၤပှဲၤဖၣ်ကပူၤတၢ်လိၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်အိၣ်လၢကညီကီၢ်တကပၤဒီး ဒုၣ်ဒါမ့ၢ်ဟဲထိၣ်န့ၣ်အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်စံၣ်ဘၣ်ဃ့ၢ်, ဘၣ်ခီဃီၤလၢကျိၣ်တဲၣ်ကီၢ်တကပၤလၢသးသမူတၢ်ဘံၣ်တၢ်ဘၢ အ ဂီၢ်န့ၣ် လီၤ. အဝဲ သ့ၣ် ဟးသုး လီၢ်သုးကျဲ, ဟးအိၣ်ဘၣ်ဝဲတၢ်လီၢ်လၢ အံၤတတီၤလၢ န့ၣ်တတီၤဇ်အမ့ၢ်ဖလူ, မဲၢ်ခီၣ်က့, သ့ၣ်ဘီဘိ, ဝီၢ်လ့ၢ်, ဝါခးဒီးအဂုၤအဂၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲအဝဲစးထိၣ်အိၣ်ကိုသ့န့ၣ် ထိၣ် ဘၣ် ကို လၢကို ပူၤ တဘျီ ဘျီဒီး ဘၣ်ဟးထိၣ်စ့ၢ်ကီးလၢသ့ၣ်ခီၣ်ထံးဝၣ်ခီၣ်ထံးတဘျီဘျီခီဖျိပဃီၤသုးဟဲထိၣ်အဃိန့ၣ် လီၤ. ဖဲအဝဲမၤလိတီၤဖိသၣ်အဆၢကတီၢ်ခီဖျိပဃီၤဟဲထိၣ်တလီၢ်လီၢ်အဃိအမိၢ်အပၢ်ဆှၢထိၣ်အီၤဆူအဖံအဖု (ဖံဖုတၢ်မျၢ်ဘီ) အအိၣ်ဇ်သိးကမၤလိမၤဒီးဘၣ်တၢ်ဂ့ၤဂ့ၤအဂီၢ်န့ၣ် လီၤ. အဝဲ သ့ၣ်ဟဲထိၣ် အိၣ်ဒီးအဖံအဖုအဖိမုၣ် သရၣ် မုၣ်စံးဖိရၤစ့ၣ်ဖဲဖ့ဘီလူၢ်ကီၢ်သူလ့ၤကွိခံ နံၣ် ဒီးက့ၤထိၣ် ကဒါက့ၤကွိလၢအမိၢ်အပၢ်သူၣ်လီၤ ဆီလီၤ တၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအလီၢ်ဖဲဝ့ဘိန့ၣ်လီၤ. ဝ့ဘိန့ၣ်အိၣ်သူၣ်လီၤဆီလီၤသးဒီးကီၢ်ပ ဃီၤစီၤစုၤဒၣ်ထဲ ၂၅မံးနံးဒီးပဃီၤမ့ၢ်ခးလီၤကျိဖးဒိၣ်န့ၣ်နကနၣ်သီၣ်ဘူးဘူးဖိန့ၣ်လီၤ. တချုးဝါခးလီၤဒံးဆူဒုၣ်ဒါပဃီၤသုးအစုပူၤဒံးဘၣ်အကတီၢ် အဝဲသ့ၣ် လဲၤ အိၣ်ကဒုဒံးဝဲဖဲဝါခးတတဲာ်တတီၤဒီး သုးလီၢ်သုး ကျဲ ဆူ လီၢ်ခၢၣ် သး သဝီသီဒီး မၤ လိ တၢ်ဖဲ လီၢ်ခၢၣ်သးသဝီသီ “တီနီၢ်မုၢ်ထိၣ်တၢ်သးခုကစိၣ်တီၤထိကွိ” န့ၣ်လီၤ.

ဖဲ၁၉၉၇နံၣ်နူ့ၣ်ပယီၤသုးဟဲထီၣ်တၢ်လီၢ်သီ, ခးလီၤကျိဖးဒိၣ် လီၤဘှူးဘှူးဖိဒီး လီၤပျံၤလီၤဖုးဒိၣ်မးနူ့ၣ်လီၤ.အခီၣ်ထံးအဝဲသ့ၣ်အိၣ်ခူသူၣ်ဝဲလၢတၢ်ပူၤဘၣ်ဆၣ်သ့ၣ်ညါ ဝဲလၢတၢ်အိၣ်ခူသူၣ်လၢတၢ်ပူၤအံၤဟ့ၣ်အဝဲသ့ၣ်တၢ်ဘံၣ်တၢ်ဘၢဒီးတၢ်ပူၤဖျဲးတသ့ဘၣ် အဃိ အဝဲသ့ၣ်စးထီၣ်ဃ့ၢ်ပူၤဖျဲးအသးဆူ တၢ်လီၢ်အဂၤနူ့ၣ်လီၤ. ဖဲအဝဲသ့ၣ်စးထီၣ် ဃ့ၢ် အဆၢကတီၢ်အဝဲသ့ၣ်လဲၤအိၣ်ကဒုဒီးမံလၢထံလၢ်ပူၤဒဲကဝီၤလၢအဘှူးဒီးကီၢ်ဆၢဒ်တၢ် ရဲၣ်ကျဲၤတ့ၢ်ပာ်အသိးနူ့ၣ်လီၤ.မ့ၢ်ဆ့ၣ်ထီၣ်ကနၣ်ကွၢ်ဝဲလၢတၢ်အိၣ်သးမ့ၢ်ဂ့ၤဒီးကက့ၤက ဒါဘၣ်ဆၣ်လၢခံသ့ၣ်ညါလၢတၢ်အိၣ်သးတဂ့ၤလၢၤနီၢ်နီၢ်အဃိဃ့ၢ်ယံၤထီၣ်ဝဲဆူညါကွၢ် ကွၢ်ဆူကျိၢ်ထီသဝီလၢအိၣ်လၢကၠိၣ်တဲၣ်ကီၢ်တပၤနူ့ၣ်လီၤ.အမိၢ်ဒီးအပုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဃ့ၢ်ဒ် သီး သီး, မ့မ့ၢ်အဝဲနူ့ၣ်ဃ့ၢ်တပူၤဃီဒီး အမုၢ်ဂၢ်တဂၤ, ဒီးပှၤသးပှၢ်အဂၤတဂၤနူ့ၣ်လီၤ. က ဘၣ်ဃ့ၢ်ဖဲလဲၣ်လဲၤဖဲ လဲၣ်နူ့ၣ်တသ့ၣ်ညါဝဲဒၣ်ဘၣ်.တမ့ၢ်စ့ၢ်ကီးဟိၣ်ကဝီၤလၢနၢၤဝဲ,ညီ နၢ်ဒီးဝဲအဃိဃ့ၢ်ဃ့ၢ်ဟဲက့ၤဘၣ်ကဒါက့ၤအလီၢ်မ့ၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်ကျဲးစၢၤဟးဆှဲးဝဲကျဲမုၢ် ခိၣ်မ့ၢ်လၢအပျံၤဝဲလၢကဘၣ်သဂၢၢ်ဒီးကၠိၣ်တဲၣ်သုးတဖၣ်ဒီးတၢ်ကဖိၣ်ဒီးမၤအဝဲသ့ၣ်က့ၤ ဆူ က့ၤ ဆူ အဝဲသ့ၣ်အတၢ်လီၢ်အဃိဘၣ်ဟးဆှဲးကျဲလၢပှၢ်ခဲကျါနူ့ၣ် လီၤ. တၢ်လီၢ်လၢ က ဘၣ်လဲၤ ဘှူးဘှူးဖိနူ့ၣ် လဲၤတရံးဘၣ်ဖးယံၤအိၣ်ဝဲလီၤ.အဝဲသ့ၣ်ဃ့ၢ်ဃ့ၢ်ဟးဟးဒီးလၢခံ က့ၤကဒါက့ၤလၢတၢ်လီၢ်အလီၢ်လီၢ်အဃိအမုၢ်ဂၢ်တခီတဲဝဲလၢသံသံမူမူတဘျီအံၤကပိာ် လၢ ကျဲ မုၢ်ခိၣ်လီၤဒီး ဝဲသ့ၣ်ပိာ်ထီၣ်က့ၤ ကျဲမုၢ်ခိၣ် ဒီးလဲၤ ဝဲတဆီ တ ဆီ က ယီ က ယီ တုၤ အတုၤဆူကျိၢ်ထီနူ့ၣ်လီၤ.တဂီၤနူ့ၣ်အပုၢ်သဒါတဂၤဃ့ၢ်ဒီးအဆိဖါတဘ့ၣ်အိၣ်တ့ၢ်လၢသ ဝီသီဟံၣ်အဃိအပုၢ်က့ၤဟံကဒါက့ၤဝဲဒီးစးထီၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်ညါလၢအပုၢ်က့ၤဟံးကဒါ က့ၤဆိနူ့ၣ်အသးဒိၣ်ထီၣ်တၢ်,အသးဘၣ်ကိၢ်ဘၣ်ဂီၤဒိၣ်ဒိၣ်ကလဲာ်လီၤ.အိၣ်ခိးကွၢ်လၢ် အပုၢ်အကျဲပှဲၤဒီးတၢ်ကိၢ်တဂီၤဒိၣ်ဒိၣ်ကလဲာ်ဒီးအသူၣ်ခုၣ်လီၤသးခုၣ်လီၤက့ၤဖဲအထံၣ် အပုၢ်ဟဲက့ၤတုၤလၢအဝဲသ့ၣ်ဃ့ၢ်အိၣ်ကဒုအလီၢ်ဃုာ်ဒီးအဆိဖါနူ့ၣ်လီၤ.

စးထီၣ်လၢအဖိသၣ်ခါလံၤလံၤဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဒီးတၢ်ဆူးတၢ်ဆါလၢမၤတံာ် တာ်အီၤထီဘိလၢအမ့ၢ်တၢ်စုဆၢခီၣ် ဆၢ ဆါ နူ့ၣ် လီၤ. အဝဲအိၣ်ဖဲကျိၢ်ထီတတဲာ်တတီၤဝံၤ သုးကဒီးအသးဆူမီကၢဒဲကဝီၤလဲၤအိၣ်ဝဲဒီးအမုၢ်ဂၢ်လၢအဃ့ၢ်ဒီးအီၤတပူၤဃီတဂၤနူ့ၣ် ခီဖျိမုၢ်ဂၢ်ဝဲနူ့ၣ်အမိၢ်အဟံၣ်အိၣ်လၢဒဲကဝီၤဝဲနူ့ၣ်အပူၤအဃိနူ့ၣ် လီၤ. အမိၢ်ဆှၢအီၤဆူမီ ကၢ မ့ၢ်လၢ အစု ဆါခီၣ်ဆါဆူၣ် အဃိ ပှၤမ့ၢ်ဘၣ်ဃ့ၢ်ဘၣ်ဟးနူ့ၣ်တၢ်ကွၢ်အီၤ တချုးတဒး ဘၣ်အဃိမၤအလဲၤအိၣ်ကဒုအသးဒီးအမုၢ်ဂၢ်ဖဲနူ့ၣ်လီၤ.ဖဲအအိၣ်ကၠိဒီတကတီၢ်တၢ်ဒိး စဲးမ့ၢ်ဘၣ်ပှဲၤဘျီလဲၣ်နူ့ၣ်ဘၣ်လိာ်အသးဒီးအစုမ့တမ့ၢ်အခီၣ်ဆါထီဘိအဃိထီဘိဘၣ် ဖး လံာ်လၢမဲာ်ထံမဲာ်နိအပူၤထီဘိကိးနံၣ်ဒဲးနူ့ၣ်လီၤ.ဖဲအအိၣ်လၢသဝီသီအခါအဝဲမၤလိ တၢ် လၢတီၤထီကၠိအကတီၢ်အဝဲသ့ၣ်နီၣ်ဝဲလၢ ဖဲအစုဆၢခီၣ်ဆၢဆါဒိၣ်မးအခါဒီးကဘၣ် လဲၤဒီးစဲးလၢကၠိ ဒီးအဟံၣ် နူ့ၣ် တၢ်လီၢ်စီၤစုၤယံၤတစဲးအဃိအဖုသံကွၢ်အီၤလၢမ့ၢ်ကဘၣ် ရဲၣ်ကျဲၤပှၤလဲၤဆှၢအီၤလၢသိလ့ၣ်နူ့ၣ်ဧါနူ့ၣ်လီၤ.အဝဲလဲၤဝဲတဘူၣ်ဘၣ်ဆၣ်အခီၣ်ဆါဒိၣ် မး အဃိတၢတသီ အလဲၤဒီး ဝဲအဖုသိလ့ၣ်လါဃးတ ခိၣ်လၢ ကၠိအကရၢ်ဒီးဒိးစဲး လၢ ကၠိ

ခိၣ် အဟံၣ်တသီန့ၣ်လီၤ.လၢခံကိုခိၣ်သ့ၣ်ညါဒီးရဲၣ်ကျဲၤန့ၣ်အီၤလၢ ကိုသရၣ်ကဟဲဒိးစဲး အီၤလၢအဟံၣ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်စုဆါခီၣ်ဆါမ့ၢ်မၤတံာ်တာ်အီၤဘၣ်ဆၣ်လၢတၢ်တကဲတကီအ ပူၤဒၣ်လဲာ်မၤန့ၢ်ဝဲအပတီၢ်ဂ့ၤဂ့ၤန့ၢ်ယုာ်ဒီးတၢ်လၤကပီၤတၢ်ဟ့ၣ်ကနၢၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.အဝဲ အိၣ်ဖဲမီကၢဒဲ ကဝီၤခံ လါသၢလါဝံၤဟဲ ကွၤကဒါကွၤဆူအမိၢ်အပၢ်အအိၣ်ဖဲနိၣ်ဖိပှၤဘၣ် ကီဘၣ်ခဲဒဲကဝီၤဒ်ပှၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲတဖၣ်အသိးန့ၣ်လီၤ.အဝဲဒီးအပုၢ်တဖၣ်ဆဲးထီၣ်ကွၤ ကိုဖဲနိၣ်ဖိဒဲကဝီၤတုၤအဖှိၣ်ထီၣ်တီၤထီကိုတစုန့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ်ကိုဖိလၢအမၤလံာ်ဘၣ်ဒိၣ်မးဒီးဒိးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်လၤကပီၤခဲအံၤခဲအံၤစးထီၣ်လၢ အ ဖိသၣ်ခါလံၤလံၤတုၤလၢ အ ဖှိ ထီၣ် ကိုတစုန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်စ့ၢ်ကီးကိုဖိလၢ အနၢ်လီၤ တ ဂၤ န့ၣ်လီၤ.ဒ်အဝဲမ့ၢ်ပှၤလီၤစၢၤလၢခရံာ်ဖိဒီးမ့ၢ်စ့ၢ်ကီးခရံာ်ဖိတဂၤအသိးစးထီၣ်လၢအဖိသၣ် လံၤ လံၤ ဒီးဖဲအအိၣ်တၢ်လီၢ်တပူၤလၢ်လၢ် မၤလိအိၣ်ဘှံးနံၤတၢ်မၤလိ, လဲၤ ထီၣ် ဘူၣ် ထီၣ် ဘါထီၣ်လၢသရိာ်စီၤမိၤ, သူၣ်ဝံၣ်သးဆၢ, မၤသကိးတၢ်လၢကျဲးစၢးကရၢဒီး မၤကယဲၢ် တၢ် ရဲၣ်လီၤလၢလီၤဘၣ်အီၤလၢတၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါအကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.အဝဲအိၣ်ဒီးတၢ်သ့တၢ်ဘၣ် လၢတၢ်ကွဲးလံာ်ကွဲးလဲၢ်အဃိကွဲးပြၢစ့ၢ်ကီးလံာ်ဒီးမၤနၢၤတၢ်န့ၣ်လီၤ.ဖဲအဝဲအိၣ်တီၤထီအ ဆၢကတီၢ်မၤသကိးစ့ၢ်ကီးတၢ်ဒီးထံယီၤခံကညီကိုဖိမၤသကိးတၢ် ကရူ၊ (KNSG)ဒ်ကရၢ ဖိတဂၤအသိးန့ၣ်လီၤ.

အဝဲတူၢ်ဘၣ်ဝဲလၢကညီတၢ်ပၢ်ဆၢအကိုန့ၣ်မ့ၢ်ကိုလၢအဂ့ၤလၢအသူၣ်လီၤန့ၢ်ကို ဖိသ့ၣ်တဖၣ်လၢတၢ်ပၢ်ဆၢအသးသဟီၣ်,တၢ်အဲၣ်ထံကီၢ်အဲၣ်ပှၤကလုာ်သးတဘျီယီဖဲန မ့ၢ်ဒံးဖိသၣ်,သးစၢ်ဒီးမၤလိတၢ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်သိၣ်လိအတကွိၣ်အပူၤအိၣ်ဒီး တၢ်မၤလိဘၣ်ဃးကညီထံရူၢ်ကီၢ်သဲး,ကညီတၢ်စံၣ်စိၤတဲစိၤယုာ်ဒီးထံမုကီၢ်ဒါလၢကညီ ဖိတဂၤ ကဘၣ် အိၣ် မုဒ် လဲၣ်ဒီး ကဘၣ်ဖံးဘၣ်မၤဒ်လဲၣ်လၢဟံၣ်ပူၤယီပူၤ, ပှၤတဝၢပူၤဒီး လၢ ထံကီၢ် ကလုာ် ဂီၢ် ဒ် လဲၣ်ဒ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲအဝဲ မၤ လိတၢ်လၢတီၤဖုၣ်ဒီး စးထီၣ် မၤလိ ဘၣ်ထံမုကီၢ်ဒါ,ထံရူၢ်ကီၢ်သဲးလၢတီၤဖုၣ် အဂီၢ် ဒီး အ ဝဲသးစၢ်ဆၢဝဲဒီး သးဆူၣ်လၢက မၤ တၢ် လၢထံကီၢ်ဒီးအပှၤကလုာ်ဂီၢ်ဒီး အိၣ်ဒီးတၢ်တိာ်သူၣ်ပာ် သးလီၤ တံၢ် လီၤ ဆဲး လၢ မ့ၢ် ဖှိ ထီၣ်ကိုန့ၣ်ကမၤတၢ်လၢထံကီၢ်ကလုာ်ဂီၢ်ဒ်တၢ်ပၢ်ဆၢဖိတဂၤအသိးဖဲအမၤသ့အလီၢ်န့ၣ် လီၤ. အတၢ်တိာ်သူၣ်ပာ်သးဒီးတၢ်ထၢၣ်လီၤဂၢၤသးအံၤဆူၣ်ထီၣ်ကျၢၤထီၣ်အါန့ၢ်ဒံးအလီၢ် ဖဲအဝဲမၤလိတဆံတီၤအဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

အဝဲသ့ၣ်အ ဒီပုၢ်ဝဲၢ် သ့ၣ်တ ဖၣ် န့ၣ် အိၣ်ဖျဲၣ်ထီၣ်လၢသုးကလၢၤပူၤ, ဒိၣ် ထီၣ် လၢ သုး ဖိသံၣ်ဖိသ့ၣ် တ ဖၣ် အ ကျါ အဃိ လၢအဘူးအတံၢ်အမဲာ်ညါန့ၣ် ပှၤ လၢအိၣ် ဘူးအိၣ် တံၢ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်ဒ်ဟံၣ်ဖိဃီဖိ,ဘူးတံၢ်နီၢ်နီၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ဒၣ်သုးဖိသံၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.အ တံၤပှၤသုးဖိသံၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်ပုအီၤစိာ်အီၤ,ဒုးအိၣ်ဒုးအီ,ကဟုကယာ်အီၤဒီးအံးထွဲ ကွၢ်ထွဲအဝဲသ့ၣ်ဒ်ဖိဒိၣ်စၣ်လံၤ,ဟံၣ်ဖိဃီဖိတဒူၣ်ဃီတထၢဃီဖဲမိၢ်ပၢ်တချုးတဒး လၢမူ ဒါတၢ်ဖံးတၢ်မၤအခါမ့ၢ်ဂ့ၤဒီးရှလိာ်ဘၣ်ထွဲစ့ၢ်ကီးဒီးမိၢ်ပၢ်မ့ၢ်ဒၣ်တၢ်တမံၤဃီဒ်ဟံၣ်ဖိဃီ ဖိအသိးန့ၣ်လီၤ.လၢအတံသုးဖိသ့ၣ်တဖၣ်အကျါသုးဖိလၢအညါအိၣ်ထီၣ်တစဲးဒီးအမံၤ

မ့ၢ်ဝဲ "ယိၤစ့" အိၣ်ဝဲတဂၤလီၤ. အဒိပုၢ်ဝဲၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ကိးသုးဖိအံၤလၢ "တံယိၤစ့" ဒီးအဲၣ်ဘၣ်ဝဲအီၤဒိၣ်မးန့ၣ်လီၤ. ထိဘိန့ၣ် "တံယိၤစ့" တဲယုၢ်အဝဲသ့ၣ်လၢပှၤသုးဖိအတၢ်အိၣ်မူ, ပှၤသုးဖိအတၢ်ကီတၢ်ခဲသ့တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တံယိၤစ့တဲယုၤအဝဲသ့ၣ်လၢဖဲအဝဲသ့ၣ်လဲၤသုးကျိၤ, လဲၤတၢ်မဲာ်ညါအဆၢကတီၢ်တၢ်အိၣ်တၢ်အီတလၢဒီးတဘျီတခီၣ်ထံလၢကသူအီၤတအိၣ် လၢလၢလီၣ်လီၣ်အဃိ သုးကျိၤဒိ တ ကျိၤ ဘၣ်သူသ ကိးထံတက ပျၢၤဃိ, အိၣ် ဖဲန့ၣ်လုၢ်ဖဲန့ၣ်ဘၣ်ဆၣ်တၢ်ပၢၢ်ဆၢသးသဟိၣ်န့ၣ်တဟးဂီၤအမဲာ်ညါဆူၣ်ထိၣ်တခီန့ၣ်လီၤ. တဘျီအဝဲသ့ၣ်လဲၤလၢတၢ်မဲာ်ညါဒီးမ့ၢ်လၢဘၣ်တၢ်ကဝီၤဃာ်အီၤလၢဒုၣ်ဒါအဃိဘၣ်အိၣ်ခူသူၣ် လၢ ပှၢ် ပူၤ တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်တအိၣ်ဒီး ဘၣ်အိၣ်ဒၣ်ယာ်ဒုၣ် လၢအါနံၤအါသီအတီၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ဟ်သးလၢ "ပဘၣ်တူၢ်တၢ်ဇ်အံၤဟဲခီဖျိအသးလၢပဒုၣ်ပဒါအအၢအသိတဖုအဃိ ပကဘၣ်ဒုးပဒုၣ်ပဒါတုၤအလီၤပှဲၢ်လီၤ. တၢ်တူၢ်အံၤက ဘၣ် အိၣ်ဒၣ် ဖဲပစိၤဒီး တဘၣ်အိၣ်တုၤလၢပဖိပလံၤအစိၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ". လၢမုၢ်ဒဲးနံၤ (Sunday)အနံၤတနံၤန့ၣ် "တံယိၤစ့" ဟဲကွၤဟးလၢအဝဲသ့ၣ်အအိၣ်, ပိၣ်သကိးတဲသကိးတၢ်ဒီးလၢခံတနံၤန့ၣ် အဝဲနၢ်ဟူဝဲလၢတံယိၤစ့သံလၢတၢ်မဲာ်ညါအဃိတမ့ၢ်တၢ်လီၤနာ်လၢအဂီၢ်နီတစဲးဘၣ်န့ၣ်လီၤ. တံယိၤစ့ဒီးအသကိးသ့ၣ်တဖၣ်လဲၤတၢ်တဘျီအံၤဘၣ်ဒီးဒုၣ်ဒါအမ့ၣ်ပိၢ်လၢဒီး လီၤဃာ်ဝဲဒီး သံဝဲသၢဂၤဘၣ်ဒိဝဲယဲၢ်ဂၤန့ၣ်လီၤ. တံယိၤစ့န့ၣ် မ့ၣ်ပိၢ် ဘၣ် ဝဲဖဲ အဆံၣ် ဒၢခိၣ် ဒီး မ့ၢ် လၢ ကသံၣ်လူၤထိၣ်တချုးဆၢချုးကတီၢ်ဘၣ်အဃိ အဝဲလီၤဝါလီၤဝါဒီး အသးသ မူ ဟး ထိၣ် ကွံာ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲ အ ဝဲ နၢ်ဟူတၢ်ကစိၣ်အံၤန့ၣ်အသူၣ်ဘၣ်ဒိသးဘၣ်ဒိ, သူၣ်ကိၢ်အူသးကိၢ်ကဲၢ်ဒီး တၢ်သူၣ် ဆါ သး ဆါပယီၤဒိၣ်ဒိၣ်ကလဲာ် ဟဲနာ်အါထိၣ် လၢအသူၣ်ကံၢ်သးလဲအပူၤန့ၣ်လီၤ. အတၢ်တူၢ်ဘၣ်အံၤဒုးအိၣ် ထိၣ် နှၢ် အီၤ တၢ်သးဟ့, တၢ်သးဆါဒီးတၢ်သးသဟိၣ်လၢကမၤတၢ်လၢအထံကီၢ်ကလုာ်အဂီၢ်ဒိၣ်ဒိၣ်ကလဲာ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲအဝဲဖျိထိၣ်တီၤထိဝံၤဟ်လီၤသးလၢ ကမၤတၢ်လၢတၢ်ပၢၢ် ဆၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤဘၣ်ဆၣ် လၢကဖံးကမၤတၢ်အဂီၢ် က ဘၣ် မၤ လိ သ့ အါ ထိၣ်ဒံးအသး တၢ်သ့တၢ်ဘၣ် လီၤတံၢ်လီၤဆဲးတမံၤမံၤအဃိလၢကမၤလိဒံးတၢ်ဆူမဲာ်ညါအဂီၢ်အပၢ်ဆဲးကျိးန့ၢ်အီၤဒီးအဘူးအတံၢ်လၢလီၢ်ခၢၣ်သးတကပၤဇ်အဖါတံၢ်ပံလးစ့ၣ်ဒီးဆှၢထိၣ်အီၤဆူလီၢ်ခၢၣ်သးလၢကလဲၤထိၣ်မၤလိတၢ်လၢ (FSP) အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲမၤလိတၢ်လၢ (FSP) ထဲတနံၣ်ဇိၤ (၁၉၉၉–၂၀၀၀နံၣ်)ဒီး ဟ်လီၤသးလၢကနှာ်လီၤမၤတၢ်ဒီး အမုၢ်ဂၢ်သရၣ်မုၣ်စံး ဖိရၤစ့ၣ် ဘၣ်ဆၣ်အမုၢ်ဂၢ်တဲအီၤလၢဆဲးမၤလိအါထိၣ်ကဒီးတၢ်ဒီးဆဲးကျိးန့ၢ်အီၤလၢကွဲအသိတဖျၢၣ်အဃိဝဲအဝဲနှာ်လီၤမၤလိကဒီးတၢ်လၢ (Leadership and management Training Course) ခံနံၣ်န့ၣ်လီၤ. အမိၢ်အပၢ်မ့ၢ်ပှၤတၢ်ပၢၢ်ဆၢဖိ, ပှၤမၤတၢ်လၢပှၤဝၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤအဃိကျိၣ်သူစ့ဂီၤ တအိၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်လၢလၢပှဲၤပှဲၤဘၣ်. အိၣ်ဇ်သိးပှၤဂၤ, အိၣ်ဇ်သိးပှၤဂၤဒီး က တီၤ လီၤဒၣ်အသးတနံၤဘၣ်တနံၤသ့သ့ဘၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်နီၣ်ဒံးဝဲဖဲအကလဲၤထိၣ်အိၣ်ကွဲအဆၢကတီၢ်အမိၢ်ဟ့ၣ်ထွဲအီၤစ့(၅၀၀)ဘးဒီးလၢခံအမိၢ်ဆှၢန့ၢ်အီၤတဘျီတဘျီဒီးတဘျီတခီၣ်ဆှၢန့ၢ်အီၤထိနီၢ်အှၣ်ခွဲၣ်ဃ့, ညၣ်ဃ့ ခွဲၣ်ဃ့ဒီး မိၢ် ဂံာ် သၣ် သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဒ်အမ့ၢ်တၢ်ပၢၢ်ဆၢဟံၣ်ဒူၣ်ဃီထၢအသိး တၢ်ပၢၢ်ဆၢကွၢ်ထွဲအ ဝဲသ့ၣ်တသ့ဖဲ အသ့လီၤ ဆီၣ်တၢ်အမုၢ်ဂ့ၢ်စံးဖိရၤဒီးအဖါတံပံလးဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါဒီးမၤစၢၤအီၤထီဘိယုာ်ဒီးမုၢ်ဂ့ၢ်ဖါတံၢ်လၢအဂုၤအဂၤတဖၣ်မၤစၢၤအီၤတဆံးတက့ၢ်တဘျီတခီၣ်စ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ.

အဝဲဖျိထီၣ် (Leadership and management Training Course) ဝံၤအလီၢ်ခံနှာ်လီၤမၤသကိးတၢ်ဒီးကညီပိာ်မုၣ်ကရၢဖဲ ၂၀၀၂နံၣ်န့ၣ်လီၤ.နှာ်လီၤပိာ်မုၣ်ကရၢဝံၤဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢ ကမၤလိတၢ်လၢ (Foreign Affairs Training - FAT)လၢကံၢ်မဲ(၆) လါဝံၤ အ လီၢ်ခံလဲၤလီၤဝဲ (Internship)လၢ (USA)န့ၣ်လီၤ. ဖဲအဝဲဟးလီၤမၤ လိသးဒ်န့ၣ် အဆၢကတီၢ်ဖျိထီၣ်တၢ်မၤလိဂ့ၤဂ့ၤကလဲာ်ဘၣ်ဆၣ်ခီဖျိမ့ၢ်ပှၤသီဖိအဃိတဘျီတခီၣ်ဖဲအဝဲမ့ၢ်ဘၣ်သဂၢၢ်စံးကတိၤတၢ်ဒီးထံဂ့ၢ်ကီၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်နၢ်ဒိၣ်ထီသ့ၣ်တဖၣ် န့ၣ် သူၣ်ကိၢ်သးဂီၤဝဲကစီဒီဘၣ်ဆၣ်မၤဝဲအဂ့ၤကတၢၢ်တဘျီဘၣ်တဘျီဒီးတၢ်လဲၤခီဖျိသ့ၣ်တဖၣ်အံၤဟ့ၣ်အါထီၣ် အီၤတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ကွၢ်ကွၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲလဲၤလီၤ (internship)လၢ ကီၢ် ချၢဝံၤ ဟဲက့ၤ ကဒါ က့ၤလၢ လီၢ်ခၢၣ်သးကညီပိာ်မုၣ်ဝဲၤ ဒၢးဒီးစးထီၣ်ဟံးထီၣ်ဖိၣ်ထီၣ်ကဒါက့ၤမူဒါ ဒ်တၢ်ဟ့ၣ်လီၤအီၤအသိးန့ၣ်လီၤ.တၢ်အဆိကတၢၢ်န့ၣ် အဝဲမၤစၢၤကညီပိာ်မုၣ်ကရၢနဲၣ်ရှဲၣ်,နဲၣ်ရှဲၣ်သဃဲၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢတၢ်ကွဲးလံာ်ပတံ,တၢ်ကွဲးလံာ်ဟ်ဖျါဒီးဟံးန့ၢ်စ့ၢ်ကီးဝဲမူဒါဒ်အမ့ၢ်ပှၤဟ့ၣ်ပှၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်ဒီးဒံၣ်မိၣ်ကရှၣ်စံၣ်တၢ်သိၣ်လိသရၣ်မုၣ်တဂၤအသိးန့ၣ်လီၤ. လၢန့ၣ်အမဲာ်ညါအဝဲမၤစၢၤကွၢ်ထွဲစ့ၢ်ကီးတၢ်ကွၢ်ထွဲကူဖိ လၢမိၢ်ပၢ်တအိၣ်ဒီး တၢ် အံးထွဲကွၢ်ထွဲအီၤတအိၣ်တၢ်တိာ်ကျဲၤဒီးလၢခံဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်စ့ၢ်ကီးအီၤမူဒါဒ်အမ့ၢ်တၢ် ကွၢ်ထွဲ ဟံၣ်ဒွဲတၢ်တိာ်ကျဲၤ မူဒါခိၣ်,ကညီပိာ်မုၣ်သးစၢ်ခိၣ်နၢ်တၢ်မၤလိကူ တၢ်တိာ်ကျဲၤမူဒါခိၣ်ဒီးတၢ်ဒုးသ့ထီၣ်ဘၣ်ထီၣ်ပိာ်မုၣ်အကံၢ်အစီလၢကီၢ်ရှၣ်နွံဘ့ၣ်အပူၤတၢ်တိာ်ကျဲၤမူ ဒါခိၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤလၢဘၣ်မၤဝဲထီဘိဃၣ်ဃၣ် န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ကွဲး ကျိာ် ထံလံာ်, တၢ် ကတိၤ ကျိာ် ထံတၢ်, တၢ်ကွဲးလံာ်ပတံ, တၢ်ကွဲးလံာ်ဟ်ဖျါ,တၢ်ထီၣ်တၢ်အိၣ်ဖှိၣ် ဒီးတၢ်ဟးဟ့ၣ်တၢ်သိၣ် လိသ့ၣ်တဖၣ် န့ၣ်လီၤ. ဖဲလီၢ်ခၢၣ်သးကညီပိာ်မုၣ်ကရၢခီကရဲး(၅)ဝီတဝီ အဆၢကတီၢ်ဘၣ်တၢ်ဃုထၢထီၣ်အီၤဒ်လီၢ်ခၢၣ်သးကညီပိာ်မုၣ်ကရၢနဲၣ်ရှဲၣ်သဃဲၤ(၂),ဖဲကညီပိာ်မုၣ်ကရၢခီကရဲး(၆)ဝီတဝီဒီး(၇)ဝီတဝီန့ၣ်ဒ်နဲၣ်ရှဲၣ်သဃဲၤ(၁)ဒီးဖဲကညီပိာ်မုၣ်ကရၢတၢ်အိၣ်ဖှိၣ်ဖးဒိၣ် ခီကရဲး(၈)ဝီတဝီလၢဘၣ်တၢ်မၤအီၤဖဲ လါယူၤ, ၂၀၂၃ နံၣ် အ ဆၢ ကတီၢ် ဘၣ်တၢ် ဃုထၢဟ်ထီၣ်အီၤဒ် လီၢ်ခၢၣ်သးကညီပိာ်မုၣ်ကရၢ နဲၣ်ရှဲၣ် ခိၣ်ကျၢၢ် တဂၤ အသိးဒီးမ့ၢ်စ့ၢ်ကီးဝဲလီၢ်ခၢၣ်သးကညီပိာ်မုၣ်ကရၢထီဘိကမံးတံာ်တဂၤန့ၣ်လီၤ.

ဖဲအဝဲမ့ၢ်ဒံး ကညီပိာ်မုၣ်သးစၢ်ခိၣ်နၢ်တၢ်မၤလိကူ တၢ်တိာ်ကျဲၤမူဒါ ခိၣ်ပှၤနဲၣ် တၢ်တဂၤအဆၢကတီၢ် အဝဲဒီးအ ကူဖိတဖၣ်မၤဝဲတၢ် လီၤမၤလိသ့သးလၢပျိ ပူၤဒီးဖဲလၢအ ဝဲ သ့ၣ်ဟဲက့ၤကဒါက့ၤလၢကျဲအဆၢကတီၢ်လဲၤခီက်ဘၣ်ဝဲလၢကူၣ်တဲၣ်ကီၢ် တၢ်သမံ သမိး အလီၢ်တတီၤဒီးတၢ် ကီးပတုာ် သ မံသ မိးအဝဲသ့ၣ်ဒီးခီဖျိအဝဲမ့ၢ်ပှၤအဒိၣ်အဃိ ဘၣ်ဟံး မူဒါ တဲသကိးက့ၤတၢ်ပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဖၣ် ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဘံၣ် တၢ် ဘၢ, တၢ်လဲၤတၢ်က့ၤ တၢ်ဂ့ၢ်ကီတခါလၢတၤတၢ်ဒီးအီၤ လၢအတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤ ဒီးမ့ၢ်စ့ၢ်ကီးတၢ်ကရၢကရိတၢ်

ကီ တၢ်ခဲ လၢ ဘၣ်ကွၢ်ဆၢ်မဲာ်ခဲအံၤခဲအံၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲအဝဲ လဲၤ လီၤ တၢ်ကရၢကရိ, လဲၤလီၤကွၢ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤလၢထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤဒီး လဲၤ အိၣ်သကိးပှၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်အဆၢကတီၢ် လၢတၢ်ဘံၣ်တၢ်ဘၢအဂီၢ်ဘၣ်ပျဲာ်လဲအသးဒ်သိးနၣ်ဒၢ်အပှၤသ့ၣ်တဖၣ်သုတပာ်သူၣ်ပာ်သးလၢပှၤလီၤဆီတဂ့ၤအဂီၢ် အိၣ်ဝဲဒီးပှၤဘၣ်ဟးဆှဲးကျဲ, ဘၣ်ဟးတရံးကျဲ လၢတၢ်ခံးတၢ်နၤလၢကျဲလၢပှၤတညီနုၢ်သူဘၣ်ဒီးဘၣ်လဲၤကီကီခဲခဲအိၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.ဖဲအဝဲမ့ၢ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်တၢ်ကီတၢ်ခဲဒ်အံၤသ့ၣ်တဖၣ်တဘျီလၢ်လၢ်အဝဲအးလီၤအသးလၢကစၢ်ယွၤအစုပူၤဒီးယ့ဘါထုကဖၣ်ဒ်အတၢ်စူၢ်တၢ်နာ်ဒၣ်ဝဲအသိးဒ်သိးအဝဲကပူၤဖျဲးဝဲဒီးပှၤလၢလဲၤသကိးက့ၤသကိးယုာ်ဒီးအီၤတဖၣ်ကပူၤဖျဲးစ့ၢ်ကီးဝဲအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.ဘၣ်လဲၤတၢ်လၢတၢ်စူၤတၢ်စိၣ်အကျါ,သိလ့ၣ်ဟးဂီၤ,ချံဟးဂီၤဒီးသးသမူအိၣ်လၢတၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘီအပူၤန့ၣ်အါဘျီန့ၣ် လီၤ. အဝဲတဲဝဲလၢပှၤတနီၤနီၤ ကဆိကမိၣ် တၢ်လဲၤ အိၣ်ဖှိၣ်လၢထံဂုၤကီၢ်ကမ့ၢ်တၢ် လၢအမုာ်ဒီးပှၤတနီၤနီၤကအဲၣ်ဒိးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲတၢ် ခွဲးတၢ်ယာ်တဖၣ်အံၤဘၣ်ဆၣ် တၢ်နီၢ်နီၢ်တခီလၢအပူၤကွံာ်ပမ့မ့ၢ်ဘၣ်လဲၤဘၣ်က့ၤလၢ ထံချၢ ကီၢ် ချၢ တဘျီဘျီန့ၣ်ပတူၢ်ဘၣ်လၢတၢ်အံၤတ လီၤဆီဒီးက ဘၣ် လဲၤထိၣ်တၢ်ဒုးဘၣ်. ပဘၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ပလီၢ်ပဒီ, တၢ်သူၣ်ကျၢၤ သးကျၢၤဒီးတၢ် သး သဒ့ၣ်လၢအဂ့ၤခီဖျိလံာ်လဲၢ် လၢပစိာ်အီၤသ့ၣ်တဖၣ်အဖီခိၣ် ထီဘိထီဘိတၢ်သံကွၢ်တဖၣ်အိၣ်ထိၣ်ဝဲအကလုာ်ကလုာ်အမဲာ်ညါတၢ်လဲၤတၢ်က့ၤတၢ်လီၢ်တနီၤနီၤနကဘၣ်သ့ၣ်ညါလၢနလဲၤအီၤတသ့မ့တမ့ၢ်နအိၣ်ပတုာ်အီၤတသ့ခီဖျိထံရှုၢ်ကီၢ်သဲးတၢ်ဘၣ် ထွဲတဖၣ်အဖီခိၣ်န့ၣ်လီၤ. တဘျီတခီၣ် အဝဲတူၢ်ဘၣ်ဝဲလၢ တၢ်ဘၣ်လဲၤ ဘၣ်က့ၤ တၢ်ဆၢကတီၢ်ဒီးတၢ်လီၤဘၣ် ယိၣ်လၢနဟံးန့ၢ်အီၤလၢတၢ် လဲၤတဘျီဒီးတဘျီန့ၣ်တဘျီတခီၣ်တကၢကီၣ်လိာ်အသးဒီးတၢ်ဆၢကတီၢ်လၢနဒိးန့ၢ်ဘၣ်လၢနကဘၣ်တဲတၢ်ဒီးဟ့ၣ်ခီနီၤလိာ်တၢ်လီၤဆီဒၣ်တၢ်ဖဲပှၤလၢနဘၣ်လဲၤထံၣ်လိာ်သးတဖၣ်မ့ၢ်တအိၣ်ဖျါလၢအသးစဲတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢနကဟ့ၣ်နီၤလီၤတဖၣ်အခါန့ၣ်လီၤ.

ဒ်ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢခိၣ်နၢ်တဂၤအသိးအဝဲဟးလီၤဘၣ်တၢ်ကရၢကရိလၢကီၢ်ရှ့ၣ် ဒီး ဒဲကဝီၤတဖၣ်အပူၤစ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ.လၢတၢ်ဟးအိၣ်လၢသကိးလၢထံဖိ ကမျၢ်ဖိအကျါမ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢတၢ်လီၢ်တနီၤနီၤမ့ၢ်ဂ့ၤကတီၤယာ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတမံၤဒီးဘၣ်စံးကတိၤ, ဘျါဆှဲက့ၤတၢ်လၢအဂၤတမံၤန့ၣ်အိၣ်ဝဲလီၤ. ကမျၢ်တနီၤနီၤ, လီၤဆီဒၣ်တၢ်ပိာ်ခွါတနီၤတအဲၣ်ဒိးပာ်ကဲကညီပိာ်မုၣ်ကရၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤအယိမၤမူၤထိၣ်အသးလၢသံးဓိၤဂ်ဓိၤ, သံကွၢ်ဝဲကညီပိာ်မုၣ်ကရၢခိၣ်နၢ်တဖၣ် တၢ်သံကွၢ်ကီကီခဲခဲဒ်သိးကဒုးကဲထိၣ်တၢ်ကီတၢ်ခဲလၢအဂီၢ်န့ၣ်အိၣ်ဝဲ ဒီးအဝဲဘၣ်သဂၢၢ်ဝဲတၢ်ဂ့ၢ်ကီဒ် အံၤ တဖၣ် ထီဘိန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ဘျါဆှဲတၢ်ဂ့ၢ်ကီသ့ၣ်တဖၣ်အံၤလၢတၢ်သးဂၢၢ်ဂၢၢ်အပူၤဒီးတၢ်လၢအလဲၤခီဖျိဝဲခဲလၢာ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤပာ်ဝဲဒ်အမ့ၢ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤအတၢ်မၤလိတၢ်ဒိးစဲးတခါလၢကမၤစၢၤအီၤလၢကကဲထိၣ်ခိၣ်နၢ်လၢအဂ့ၤတဂၤန့ၣ်လီၤ.လၢန့ၣ်အမဲာ်ညါကမျၢ်ထံဖိကီၢ်ဖိတနီၤတထံၣ်သ့ၣ်ညါကညီပိာ်မုၣ်ကရၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤအကျဲလီၤတံၢ်လီၤဆဲးအယိဆိကမိၣ်လၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢအံၤမ့ၢ်ကရၢဒ်လဲၣ်ဒ်လဲၣ်အိၣ်ဝဲဘၣ်ဆၣ်ဒ်အဝဲမ့ၢ်ပှၤလၢမၤတၢ်လၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢတၢ်

ဖံးတၢ်မၤအသိးအဃိသ့ၣ်ညါပိာ်မုၣ်ကရၢအတၢ်သူၣ်ထီၣ်ဆီလီၤ,အတၢ်မၤဖီလစံၣ်,အ
တၢ်ဖံးတၢ်မၤအကျိၤအကျဲလီၤတံၢ်လီၤဆဲးအဃိပာ်ပနီၣ်ဝဲလၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢမ့ၢ်ကရၢ
လၢအဂ့ၤတကရၢလၢကညီတၢ်ပၢ်ဆၢအဂီၢ်ဒီးလၢကညီဒီတကလုာ်အဂီၢ်လီၤဆီဒၣ်တၢ်
လၢပိာ်မုၣ်ဒီးဖိသၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲနာ်ဝဲလၢ ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢ မ့ၢ်ပှၤတဝၢ
အဂံၢ်အဘါ,မ့ၢ်ကလုၢ်ဒီးခၢၣ်စးလၢပှၤတဝၢအဂီၢ်ဒီးမ့ၢ်ပိာ်မုၣ်ခၢၣ်စးလၢပိာ်မုၣ်အါအါဂီၢ်
ဂီၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.မ့ၢ်လၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢအတၢ်သူၣ်ထီၣ်ဆီလီၤ,အတၢ်ဃုထၢခိၣ်ဃုထၢ
နၢ်န့ၣ်တမ့ၢ်တၢ်ဖိခိၣ်လီၤဆူတၢ်ဖိလာ်ဘၣ်. မ့ၢ်တၢ်ဖိလာ်ဟဲထီၣ်ကွၤဆူတၢ်ဖိခိၣ် ဒ်ပစံး
တၢ်အသိးခိၣ်နၢ်လၢတၢ်ဃုထၢအီၤသ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်ခိၣ်နၢ်လၢဘၣ်တၢ်ဆျၢထီၣ်အီၤတဆီဘၣ်
တဆီဒ်သဝီဆူကရူၢ်,ကရူၢ်ဆူကီၢ်ဆၣ်,ကီၢ်ဆၣ်ဆူကီၢ်ရှၣ်ဒီးကီၢ်ရှၣ်ဒီးဆူလီၢ်ခၢၣ်သး
တဆီဘၣ်တဆီအိၣ်ဒီးအဂ့ၢ်အဝီလီၤတံၢ်လီၤဆဲးအဃိန့ၣ်လီၤ.

လၢအဝဲအတၢ်ဖံးသကိးမၤသကိးတၢ်, တၢ်ဟ့ၣ်လီၤသးဒီတကတီၢ်ပူၤ တၢ်လၢမၤ
တမုာ်အသးအိၣ်ဝဲအသိးတၢ်လၢဟ့ၣ်အီၤတၢ်သူၣ်မံသးမုာ်ဒီးတၢ်မၤနၢၤအပနီၣ်န့ၣ်အိၣ်
စ့ၢ်ကီးဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢအိၣ်ဒီးတၢ်ဖံးတၢ်မၤတၢ်တိာ်ကျဲၤအါမးလၢတၢ်
အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တကပၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တကပၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပှၤဂ့ၢ်ဝီဒီးတၢ် က ရၢ
ကရိတၢ်ဖံးတၢ်မၤတကပၤမ့ၢ်ဂ့ၤအိၣ်ဝဲဒၣ်အါမးန့ၣ်လီၤ.အဝဲတူၢ်ဘၣ်ဝဲလၢတၢ်အိၣ်ဆူၣ်
အိၣ် ချ့တကပၤ ခီဖျိကညီ ပိာ်မုၣ် ကရၢအိၣ်ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်မၤစၢၤမိၢ်ဖိဆံးသ့ၣ် တဖၣ်ဒီး တၢ်
ဟ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါနၢ်ပၢၢ်ဘၣ်ဃးဂံၢ်ခီၣ်ထံးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တဖၣ်ဆူမိၢ်ပၢ်ဒီးဒ်သဝီဖိ
တဖၣ်အအိၣ်အဃိဒီးထံၣ်ဘၣ်လၢမိၢ်ပၢ်ဒီးဒ်သဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်ညါနၢ်ပၢၢ်
လၢကမၤကဆဲှကဆှိဒီးအံးထွဲကွၢ်ထွဲအဖိဒ် သိးကအိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ အဂီၢ်လၢကျဲဒ် လဲၣ်
အမဲာ်ညါအဝဲသ့ၣ်အတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးဟံၣ်ဃီတဖၣ်ကဆဲှကဆှိဒိၣ်ထီၣ်အဃိမ့ၢ်တၢ်ဂံၢ်
ဆူၣ်တခါန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တကပၤအိၣ်ဒီးကူၣ်သ့ပီညါလီၤဆီတၢ်တိာ်
ကျဲၤဘၣ်ဃးတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ဒီးတၢ်ဒုးသ့ ထီၣ်ဘၣ်ထီၣ် ပှၤဖၢစၢ်ဖိသၣ်သ့ၣ်တဖၣ်
ဒ်အမ့ၢ်ဖိသၣ်လၢအမ့ၢ်ပှၤကစုဒု(ပှၤနၢ်ဃၢ),ပှၤသးကပီၤ(မဲာ်တထံၣ်),ဖိသၣ်လၢအမၤလိ
န့ၢ်တၢ်ကဘျၢဒီးဖိသၣ်လၢအစုအခီၣ်လီၤဘျ့(ပိၣ်လ့ၣ်အိၣ်)သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.ခီဖျိ
လၢတၢ်တိာ်ကျဲၤအံၤအတၢ်ဂဲၤလိာ်အဃိပထံၣ်ဘၣ်လၢဖိသၣ်ဒ်သိးအံၤသ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဒီး
အလံာ်ဒၣ်ဝဲ,အတၢ်မၤလိဒၣ်ဝဲဒီးမၤလိသ့ထီၣ်အသးတၢ်အါမးဒီးနုာ်လီၤပၣ်ဃုာ်မၤသ
ကိးတၢ်လၢပှၤတဝၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤဒီးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ်အပူၤအိၣ်စ့ၢ်ကီးဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.က
တီၤဆိကမိၣ်တၢ်တိာ်ကျဲၤစ့ၢ်ကီးကဲထီၣ်တၢ်မၤစၢၤလၢမိၢ်ပၢ်ဒီးပှၤတဝၢအဂီၢ်တဆံးတစှၤဘၣ်
ခီဖျိဖိသၣ်တဖၣ်ဒိးန့ၢ်ဘၣ်ဂံၢ်ခီၣ်ထံးတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တကးဘၣ်, ဒိးန့ၢ်တၢ်သိၣ်လိ
မၤယုၤအဝဲသ့ၣ်လၢတနံၤဘၣ်တနံၤလုၢ်လၢ်သကဲးပတ်လၢအဂ့ၤတဖၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်နီၢ်ခိ
တၢ် ဒိၣ်ထီၣ်ထီထီၣ် အဂီၢ်ဒ်အမ့ၢ်တၢ်သ့ကဆှိစုဒီးခီၣ်, တၢ်ပျ့ၢ်မဲာ်ထူးမဲဒီး ထီၣ်တၢ် ဟး
လီၢ်ဒီး အဂုၤအဂၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဘၣ်ကွၢ်ကွၤဖဲလၢတၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဖိသၣ်ဆံးကတီၤ
ဆိကမိၣ်သီသီခါမိၢ်ပၢ်အါတကွ့ၢ်တအိၣ်ဒီးတၢ်ဟးလီၢ်လၢအကြၢးအဘၣ်ဘၣ်သနာ်ကွ့ခီဖျိ

အဖိတဖၣ်လိၣ်ဘၣ်ဝဲတၢ်ဟးလီၢ်လၢအဂ့ၤဒိၣ်ထီၣ်အဖီခိၣ်ဖိအလုၢ်အလၢ်လၢအဂ့ၤတခါအံၤလ့ၥ်ဘၢကွံၥ်အမိၢ်ပှၢ်တဖၣ်အဃိဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဆီတလဲလၢအဂ့ၤတခါဘၣ်ဆၣ်တမ့ၢ်တၢ်လၢအလၢပှဲၤဒံးဘၣ်. လၢတၢ်ကွၢ်ထွဲဟံၣ်ဒွဲ စ့ၢ်ကီၤဟံၣ်ဒွဲဖိတဖၣ် မၤသကိးက့ၤတၢ်လၢပှၤတဝၢအပူၤအိၣ်ဝဲအသိးဟံၣ်ဒွဲကို္ဖိလၢအမၤသကိးက့ၤတၢ်ဒီး ကညီပိၥ်မုၣ်ကရၢဒ်ပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဖၣ်အသိးအိၣ်ဝဲလၢအပတီၢ်ပတီၢ်စ့ၢ်ကီး န့ၣ်လီၤ.ဒီးလၢကညီပိၥ်မုၣ်သးစၢ်ခိၣ်နၢ်တၢ်မၤလိကို္စ့ၢ်ကီးကို္ဖိမုၣ်တဖၣ်ဖျိထီၣ်ကို္ဒီးကဲထီၣ်ခိၣ်နၢ်လၢအကီၢ်ရှ့ၣ်ကီၢ်ဆၣ်ဒၣ်ဝဲဒီးတုၤလၢ(ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်)လီၢ်ခၢၣ်သးတၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲပတီၢ်လၢအထီန့ၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢပှၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်ဖံးတၢ်မၤတကပၤဒ်သိးတၢ်စုဆူၣ်ခီၣ်တကးဆိၣ်တံၢ်မၤနၢၤပိၥ်မုၣ်လၢဟံၣ်ပူၤဃီပူၤဒီးပှၤတဝၢပူၤကလီၤဆံးလီၤစှၤအဂီၢ်လၢတၢ်ကီတၢ်ခဲအပူၤကညီပိၥ်မုၣ်ကရၢတီခိၣ်ရိၢ်မဲဒီးဒုးအိၣ်ထီၣ် "တၢ်အကျိၤအကျဲလၢအဟ့ၣ်တၢ်စံးဆၢတဘျီဃီလံၥ်စိၥ်စုလၢတၢ်ကဆှၢခီသွံၣ်ထံးမုၣ်ခွါတၢ်စုဆူၣ်ခီၣ်တကးအကျိၤအကျဲၤ" လံၥ်တဘ့ၣ်လၢအဘၣ်တၢ်သူအီၤ လၢပပှၤတဝၢအပူၤဒ်သိးပိၥ်မုၣ်ဒီးဖိ သၣ်လၢအတူၢ်ဘၣ် သွံၣ်ထံး တၢ်စုဆူၣ်ခီၣ်တကး လၢအက့ၢ်အဂီၤအကလုာ်ကလုာ်တဖၣ် ကဒိးန့ၢ်ဘၣ် တၢ်ဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤဒီးတၢ်တီတၢ်တြၢ် လၢနီၢ်ခိဒီးနီၢ်သးခံကပၤလၢာ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်သိးလံၥ်တဘ့ၣ်ကကဲထီၣ်အဂီၢ်ကညီပိၥ်မုၣ်ကရၢဘၣ်ဂဲၤလိၥ်သပှၢ်ပှၢ်ဒီးမၤဝဲတၢ်တၢၣ်ပီၣ်တဲသကိးလၢဒဲ ကဝီၤန္ဒံဘ့ၣ်ဒီးကီၢ်ရှ့ၣ်န္ဒံဘ့ၣ်လၢာ်အပူၤတဘျီဝံၤတဘျီဒ်သိးကကွဲးပတြိာ်ဝဲလံၥ် အံၤဒ်သိး ကရူၢ်ကရၢလၢ အဘၣ်ထွဲတဖၣ် ပၣ်ဃုာ်ဒီး ဟ့ၣ်ထီၣ်သကိး အတၢ်ထံၣ်ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးကသ့အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.ဒ်သိးလံၥ်နဲၣ်ကျဲတဘ့ၣ်အံၤတၢ်ကဟ်ပနီၣ်ဒီးသူအီၤလၢ ကညီပှၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲဒဲကဝီၤဒီးကီၢ်သူလ့ၤ ဒီတဘ့ၣ်အဂီၢ် ဘၣ်တၢ်က တိၤသကိးအ ဂ့ၢ်အါ ဘျီလၢပှၤတဝၢခိၣ်နၢ်ဒီးတၢ်ကရၢကရိဘၣ်ထွဲတဖၣ်အ ကျါ,တၢ်မၤတၢ်တၢၣ်ပီၣ်တဲသကိးအမူးတဖၣ်,တၢ်ဆှၢထီၣ်က့ၤလံၥ်ပတြိာ်လၢတၢ်ဘိဘၣ်အီၤတဖၣ်ဒ်သိးတၢ်ကကွၢ်သမံသမိးလၢတၢ်ကဟ်ဂၢၢ်ဟ်ကျၢၤဟ်ပနီၣ်အဂီၢ်,ဒီးတၢ်ဘိဘၣ်မၤဂ့ၤအီၤအဘျီတဖၣ်အဘျီလၢ အနံၣ်ဒီတဆံအတီၢ်ပူၤ ဝံၤအလီၢ်ခံ ဘၣ် တၢ် ဟ်ဂၢၢ်ဟ်ကျၢၤဒီး ဟ်ပ နီၣ် လံၥ်ဒီး တၢ်စးထီၣ်သူအီၤလၢဒဲကဝီၤအပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤဒီးလၢကီၢ်သူလ့ၤအပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤဒ်တၢ်ဆှၢခီတၢ်အဃိမ့ၢ်တၢ်မၤနၢၤဖးဒိၣ်အပနီၣ်လၢဟ့ၣ်အီၤတၢ်သးမုာ်အကျါတခါန့ၣ်လီၤ.

ဖဲလၢတၢ်မၤတၢ်သုးလီၢ်သုးကျဲဒီး တၢ်က့ၤကဒါ ဆူကီၢ်ပယီၤ ပူၤအဆၢကတီၢ် ကညီပိၥ်မုၣ်ကရၢဆၢထၢၣ်ကတိၤတၢ်ဒုဒု,ဂၢၢ်ဂၢၢ်လၢတမ့ၢ်တၢ်ဆၢကတီၢ်အဂ့ၤဘၣ်လၢတၢ်ကဆှၢကဒါက့ၤထံဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်ဒီးဒ်သိးတၢ်သုတဆှၢကဒါန့ၢ်ဆူၣ်ထံဖိကီၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ် အဃိ ပှၤတနီၤဆိကမိၣ်ကမၣ် ကညီပိၥ်မုၣ်ကရၢအိၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲတၢ်မၢန့ၢ်ဆိၣ် ခံအံၤတူၢ်ထၣ်ဒဲကဝီၤလၢကက့ၤကဒါက့ၤအခါအဝဲသ့ၣ်ဆၢထၢၣ်ဂၢၢ်ဂၢၢ်လၢအံၤတူၢ်ထၣ်ဒဲကဝီၤဖိသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်ဘၣ်ဆၣ်တၢ်က့ၤကဒါက့ၤလၢနီၢ်ကစၢ်တၢ်ဘၣ်သးအတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤဘၣ်တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်အီၤဒီးတၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲအီၤလၢပှၤတဝၢတၢ်ကရၢကရိတဖၣ်အပူၤကညီပိၥ်မုၣ်ကရၢပၣ်ဃုာ်အဃိလၢတၢ်က့ၤကဒါက့ၤတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤဒီတကတီၢ်ညါအပူၤ

ကညီပိာ်မုာ်ကရၢတဲနှၤ်ခဲးစၢၤတၢ်ဒ်သိးတၢ်ကလဲၤ အ သးလၢအဂ့ၢ်အဝီ ဒ်အ သ့အဂ့ၤ ကတၢ် ယုာ်ဒီး ပှၤ တဝၢဒီးကီၢ်ရှၣ်ဘၣ်ထွဲခိၣ်နၢ်သ့ၣ်တဖၣ်နှၣ်လီၤ. ပမ့ၢ်ကွၢ်ကူၤ ကညီပိာ်မုာ် ကရၢ အတၢ်ဆၢထၢၣ်အံၤ မ့ၢ်တၢ်လၢ အ မ့ၢ် အတီဝဲအဂ့ၢ် နှၣ်တၢ်အ စၢဖျါ ထီၣ် ကူၤဝဲ တဘျီ ဘၣ်တဘျီဒီးတၢ်အစၢသ့ၣ်တဖၣ်အံၤဟ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ ကညီပိာ်မုာ် ကရၢ အိၣ်ဒီး တၢ်သးဒူ လၢတၢ်မ့ၢ်တၢ်တီဒီးတၢ်ဂ့ၤအဂီၢ်ဒီးမ့ၢ်ကရၢတဖု လၢထံဖိကီၢ်ဖိအဂီၢ်နီၢ်နီၢ်နှၣ်လီၤ.

ခါဆူမဲာ်ညါနှၣ်အဝဲအဲၣ်ဒိးထံၣ်လၢကညီပိာ်မုာ်ကရၢကဂံၢ်ဆူၣ်ဒိၣ်နှၢ်ဒံးဆၢက တီၢ်ခဲအံၤ,ကဘၣ်ကဲတၢ်ကရၢကရိလၢ အိၣ်ဒီးခိၣ်ယၢၤနူ့ဆၢၣ်လၢအဂ့ၤ, ပှၤမၤသ ကိးတၢ်ကိးပတီၢ်ကဘၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်သူၣ်ကလၢၤသးကလၢၤ,ကဘၣ်ဟ်ကဲလိာ်သး,ကဘၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ဟံးနှၢ်မူဒါလၢအပတီၢ်ပတီၢ်ဒၣ်ဝဲနှၣ်လီၤ.အဝဲစံးဝဲ “ကတီၢ်ခဲအံၤပတၢ်ကရၢက ရိအ ပူၤ နှၣ် ယတူၢ်ဘၣ်လၢ လိၣ် ဘၣ်တၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲလၢအဂံၢ်ဆူၣ်ဒိၣ်ထီၣ်, ဘၣ်မနုၤအ ဃိလဲၣ်နှၣ် ပမ့ၢ်ကွၢ် ကဒါကူၤ နှၣ် ပှၤလၢ ကတီခိၣ်ရိၣ် မဲ တၢ် လၢ ခံတက ရၢနှၣ် ကဘၣ်အိၣ် ကတိၤဃာ်သးလၢ ပတၢ်ကရၢကရိအပူၤလံ, ခဲအံၤပ မ့ၢ် ပှၤ တီခိၣ်ရိၣ် မဲတၢ်တ ဖုဖဲပက တီၢ်အံၤ, အဃိ ပကတီၢ်ဝဲအံၤ မ့ၢ် ဝံၤ ပှၤတီခိၣ်ရိၣ်မဲတၢ်လၢခံဖုတဖု, သၢဖုတဖု ကဘၣ်အိၣ် ကတိၤသး, ဒ်သိးတၢ်လီၤဖျဲၣ်လီၤဟိတၢ် အဆၢသုတထီၣ် တဲာ် တဂ့ၤ အဂီၢ်နှၣ်လီၤ. တၢ်အံၤမ့ၢ်တၢ်လၢအရှဒိၣ်လၢပကဘၣ်သူၣ်ထီၣ်သကိးဃာ်ပှၤလၢကတီခိၣ်ရိၢ်မဲတၢ်ခံဖုတဖုလၢပတၢ်ကရၢကရိအ ပူၤလၢပှၤလၢအိၣ်ဟ်တနီၤအ ကျါဒီးဆိၣ်ထီၣ်မၤအါထီၣ်ကတိၤဟ်ပှၤသၢဖုတဖုလၢကထီၣ်လၢခံဖုတဖုအ လီၢ်နှၣ်လီၤ. ကီၢ်ရှၣ်, ကီၢ်ဆၣ်ဒီးပှၤကိးဂၤအ မူအဒါအိၣ်လၢကဘၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲဒၣ် ပှၤလၢ ကတီခိၣ် ရိၣ်မဲ တၢ်လၢခံ တဖုနှၣ်လီၤ. ပ ဘၣ် စး ထီၣ်က တဲာ် ကတိၤပသး, မ့တမ့ၢ်ဘၣ်နှၣ် တၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲ အတၢ် လီၤဖျဲၣ် ကအိၣ်ဝဲဒၣ်, သးနံၣ်တၢ် လီၤဆီ လိာ် သး မ့ၢ်အါတ လၢ နှၣ်တၢ်မၤသကိးတၢ်ကီ, တၢ် သ့ တၢ်ဘၣ်ဒီးတၢ်လဲၤခီဖျိ လီၤဆီမ့ၢ်အါစ့ၢ်ကီး တၢ်ကီ တၢ်ခဲ အိၣ်ထီၣ်သ့အဃိ ဘၣ်ကတိၤ ဃာ်ပှၤလၢကတီခိၣ်ရိၣ်မဲတၢ်လၢခံတဖုဒီးသၢဖုတဖုဒ်သိးကသူၣ်ထီၣ်ဆိဟ်စၢၤတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ဒီးဟ့ၣ်ခီနီၤလိာ်တၢ်သ့ၣ်ညါနၢ်ပၢၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်နှၣ်လီၤ.”

ခါဆူမဲာ်ညါနှၣ်အဝဲဆၢမုၢ်လၢ်ဝဲလၢ ကညီပိာ်မုာ်ကရၢဖိခဲ လၢာ်ဖဲ အိၣ်လၢ အမၤတၢ် လၢအပတီၢ်ဖဲလဲၣ်ဂ့ၤဖဲလဲၣ်ဂ့ၤ ပှၤ မ့ၢ်သံကွၢ်နၤနတၢ် ကရၢက ရိ အ ဂ့ၢ်, နဖိလစံၣ်အဂ့ၢ်, နတၢ်ဖံးတၢ်မၤအဂ့ၢ်နှၣ် ပှၤကိးဂၤအတၢ်ကတိၤကြၢး မ့ၢ် တ ဖျၢၣ် ဃီ, ကွၢ်လၢ ပှၤကသံကွၢ်နၤအစ့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤအထွဲမ့ၢ်ဂ့ၤနတဘၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်သးဒ့ဒီလၢနကဆၢထၢၣ်ဒီးစံးဆၢတၢ်လၢ နဖိလစံၣ်အဖီခိၣ်နှၣ်လီၤ. မုၢ်တနံၤနှၣ်အဝဲအဲၣ်ဒိးထံၣ် လၢကရၢဖိဒီးပှၤမၤ သကိးတၢ်ကိးဂၤဒဲးစံးဆၢတၢ်သ့လၢဖိလစံၣ်သနူအဖီခိၣ်,တဘၣ်မ့ၢ်ထဲလၢပှၤလၢအတီခိၣ်ရိၣ်မဲ တၢ်မးစံးဆၢတၢ်သ့ဘၣ်, ဒ်ပမ့ၢ် တၢ်ကရၢ က ရိတဖု အ သိး ပှၤကိးဂၤဒဲး လၢအ အိၣ် လၢတၢ်ကရၢကရိအပူၤကဘၣ်နၢ်ပၢၢ်ဘျုးဘျီးဝဲအတၢ်ကရၢကရိတၢ်ဖံးတၢ်မၤဒီးဖိလစံၣ်တဖၣ်ဒီးဟ့ၣ်တၢ်စံးဆၢကဘၣ်သ့ဖဲတၢ်မ့ၢ်သံကွၢ်အီၤအီၤအခါခီဖျိလၢတၢ်အံၤမ့ၢ်ဝဲပှၤမၤတၢ်ဖိဒီးကရၢဖိကိးဂၤအမူအဒါနှၣ်လီၤ.

အဝဲအဲၣ်ဒိးဟ့ၣ်သဆၣ်ထီၣ်ပိာ်မုၣ်သးစၢ်တဖၣ်လၢ “ ပမ့ၢ်သးလီ တၢ်သဘျ တၢ် ခွဲး တၢ်ယာ်တၢ်တမံၤဂ့ၤတမံၤဂ့ၤနှၣ် ပ ကဘၣ်သ့ၣ်ညါလၢ တၢ်လၢပကဒိးန့ၢ် ဘၣ်အီၤ လၢအခီလီနှၣ်တအိၣ်နီတမံၤဘၣ်. ဒ်သိးနကန့ၢ်ဘၣ်အဂီၢ်နှၣ်နကစၢ်ဒၣ်နဲနကဘၣ်မၤ, န မ့ၢ်မၤတၢ်တမံၤမံၤမးနှၣ်တၢ်ဆီတလဲကအိၣ်, တၢ်ဆီတလဲမ့ၢ်အိၣ်မး တၢ်လၢ နသး လီ အီၤနှၣ်နကဒိးန့ၢ်ဘၣ်အီၤနှၣ်လီၤ.တၢ်ခဲလၢာ်လၢနကဒိးန့ၢ်ဘၣ်အီၤနှၣ်နဒိးန့ၢ်ဘၣ်အီၤညီ ညီ နှၣ်တအိၣ်ဘၣ်. ပှၤလၢမ့ၢ် ဟ့ၣ်နၤတၢ်တမံၤမံၤလၢအ ကလီနှၣ် နတ ဘၣ်ဆိ ကမိၣ် လၢ အဟ့ၣ်နၤကလီကလီတဂ့ၤ,ပှၤတဂၤဂၤလၢအမ့ၢ်ဟ့ၣ်နၤတၢ်ကလီနှၣ်မ့ၢ်တနံၤအဝဲကမ့ၢ် လၢ်က့ၤတၢ်တမံၤမံၤလၢနအိၣ်နှၣ်နကဘၣ်သ့ၣ်ညါဆိယာ်နှၣ်လီၤ.လၢတၢ်နှၣ်အဃိအဲၣ် ဒိး စံးဘၣ်သုလၢ,ဒ်ပှၤဟ့ၣ် နၤတၢနှၣ် နတဘၣ်ဟံးဘၣ်, ဒ်ပှၤဒုးအီၣ်နၤတၢဒီး န တဘၣ် အီၣ်ဘၣ်,လၢဟိၣ်ခိၣ်ချအံၤတၢ်လၢအသဘျ လၢပှၤကဟ့ၣ်နၤကလီလၢတအိၣ်ဒီးတၢ်မ့ၢ် လၢ်ကွၢ်စိဘၣ်နှၣ်တအိၣ်နီတမံၤဘၣ်.”

အဝဲအိၣ်ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်သဆၣ်ထီၣ်လၢပှၤသးစၢ်တဖၣ်အဂီၢ်လၢ “တၢ်ခဲလၢာ်ခဲဆ့ လၢနမ့ၢ်ကျဲးစၢးအီၤနှၣ် ကကဲဒၣ် ဝဲဖဲ လဲၣ်ကိကိ နမ့ၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်ပာ် လီၤသးကျၢၤမုဆ့ၤဒီး တၢ် ကျဲးစၢးတပယူာ်ဃီမ့ၢ်အိၣ်နှၣ် နကတုၤထီၣ်ထီၣ် ဘးဒ်တၢ် လၢ နသးလီအ သိးနှၣ် လီၤ. အဂၤတမံၤ တလိၣ်လၢပှၤကပာ်ပနီၣ်နၤလၢ နမ့ၢ်ပှၤလၢအပတီၢ်အိၣ်တဂၤဘၣ်, နက ဘၣ်ဒုးနဲၣ်အီၤတၢ်လၢနမၤသ့တဖၣ်,လၢနမၤတၢ်သ့မနုၤမနုၤသ့ၣ်တဖၣ်နှၣ်လီၤ. ခီဖျိနဒုး နဲၣ်အဃိနတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ကအိၣ်ဖျါထီၣ်ဒီးပှၤကပာ်ပနီၣ်နၤနှၣ်လီၤ.”

အဝဲဆၢထံၣ်ဝဲလၢ ကညီစၢၤသွဲၣ်သီသ့ၣ်တဖၣ်ခဲလၢာ် ကအိၣ်ဒီးတၢ် သ့ၣ်ညါ နၢ် ပၢၢ်လၢပပှၤကလုာ်ဂ့ၢ်ဝီပပှၤကလုာ်တၢ်တူၢ်ဘၣ်ခီၣ်ဘၣ်တကးဒံးဘၣ် ကအိၣ်ဒီးသးလၢ အအဲၣ်အပှၤကလုာ်နှၣ်လီၤ.ပှၤကိးဂၤကဘၣ်သူၣ်ထီၣ်က့ၤတၢ်အဲၣ်ပှၤကလုာ်သးလၢအ

ပူၤ နူ့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအရှဒိၣ်ဝဲဒိၣ်နီၢ်မးနူ့ၣ်လီၤ. လၢပကဘၣ်သူၣ်ထီၣ်က့ၤ တၢ်အဲၣ်ပပှၤ ကလုာ်သးလၢပပူၤအဂီၢ်ပှၤဂုၤပှၤဂၤဟဲမၢနူ့ၢ်ဆီၣ်ခံပှၤတနူ့ၢ်ဘၣ်, အရှဒိၣ်လၢပနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲ အတၢ်တူၢ်ခီၣ်ပာ်သးနူ့ၣ် လီၤ. ပမ့ၢ်တအဲၣ်ပပှၤက လုာ်ဒီးကၢၤဃာ်ပပှၤကလုာ် တၢ်ဆဲး တၢ်လၤဒီးလုၢ်လၢ်ထူသနူလၢအဂ့ၤသ့ၣ်တဖၣ်နူ့ၣ်တလီၤဆီဒီးပမၤသံလီၤက့ၤပပှၤကလုာ် ဘၣ်နူ့ၣ်လီၤ. တၢ်အဲၣ်ပ ပှၤကလုာ်သးမ့ၢ်အိၣ်လၢပပူၤကီးဂၤဒဲးနူ့ၣ် ကကဲ ထီၣ် ဝဲ ဒၣ် တၢ်ဂံၢ်တၢ်ဘါလၢကညီဒီတကလုာ်အတၢ် ဂဲၤလိာ်လၢ တၢ်မုာ် တၢ် ခုၣ်ဒီး တၢ်သဘျ့ အဂီၢ် နူ့ၣ်လီၤ.

အပၢ်စူးကွံာ်အသးသမူဖဲ ၂၀၁၃နံၣ်ဒီးအပၢ် အသွံၣ်ခိၣ်နူ့ၣ်ဘၣ် တၢ်ပာ် လီၤအီၤဖဲ သ့ၣ် ဘ့ၣ်ထၣ်, သုးမုၢ်ဒိၣ် ဝဲၤလီၢ် ခိၣ် သ့ၣ်တၢ်သွံၣ်ခိၣ်နူ့ၣ်လီၤ. အပုၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ဒိးနူ့ၢ်ဘၣ် တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢ တၢ်သုးလီၢ် သုးကျဲဆူကီၢ်ချၢအဃိ လဲၤသုး လီၢ်သုးကျဲ ဆူကီၢ်ချၢလၢ အါ နံၣ်အါလါအတီၢ်ပူၤ ဒီးဖဲအပၢ်တအိၣ်လၢၤဘၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံ အ ပုၢ်သ့ၣ် တဖၣ် သုးကျဲၤတၢ်လၢ အမိၢ်အဂီၢ်ဒီး အမိၢ်လဲၤအိၣ်ဒီး အပုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢကီၢ်ချၢဘၣ်ဆၣ် အဝဲ အိၣ်တ့ၢ် က့ၤ လၢ ထံလီၢ် ကီၢ် ပူၤ ထဲ တ ဂၤ ဒီး ထံကီၢ်ပှၤကလုာ်မူဒါပှဲၤဆၢၣ်ကလာ်လၢအစုပူၤ ဒီးမၤ မူ ဒါအံၤတုၤဆၢကတီၢ် ခဲအံၤနူ့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ပှၤ လၢအခိၣ်နူ၁် ဂ့ၤ, အိၣ်ဒီးတၢ်တူၢ် ဆါခိၣ်ဆါသး,အိၣ်ဒီးတၢ်ဂုာ်ကျဲးစၢး,အဲၣ်တၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ်ဒီးဟ့ၣ်လီၤအနီၢ်ခိအနီၢ်သးလၢာ်လၢာ် ဆ့ ဆ့ လၢ အပှၤကလုာ်အဂီၢ်နူ့ၣ်လီၤ. တပာ်ဖျါထီၣ်သးလၢအတၢ်တဲဘၣ်, ပာ်ဖျါထီၣ်သး လၢအတၢ်ဖံးတၢ်မၤနူ့ၣ်လီၤ.

အဝဲမၤတၢ်လၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤတပယူာ်ဃီ ဒီးဒိးနူ့ၢ်ဘၣ်ဝဲ ကညီပိာ်မုၣ် ကရၢတၢ်လၤကပီၤ သၢဘျီလၢ အ မ့ၢ် ပှၤ မၤတၢ်(၁၀)နံၣ်တပယူာ်ဃီ တၢ်လၤကပီၤဖဲ ၂၀၁၂နံၣ်, ပှၤမၤတၢ်(၁၅) နံၣ်တပယူာ်ဃီတၢ်လၤကပီၤဖဲ ၂၀၁၇နံၣ် ဒီး ပှၤ မၤတၢ် (၂၀) နံၣ်တပယူာ်ဃီတၢ်လၤကပီၤဖဲ ၂၀၂၂နံၣ်နူ့ၣ်လီၤ. အဝဲအိၣ်ဒီးတၢ်ပာ်လီၤအသးကျၢၤမုဆ့ၤ လၢဖဲတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်အိၣ်ဒီးအီၤဒီးအိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့,ဖံးကဲမၤကဲဒံးအကတီၢ်နူ့ၣ်ကမၤတၢ် လၢ အပှၤက လုာ် အဂီၢ် ဒီးတုၤအသးပှ့ၢ် ဖံးတ ကဲ မၤတကဲလၢၤနူ့ၣ်ကဟံးနူ့ၢ် တၢ်ဆၢ ကတီၢ် လၢ တၢ်ကွဲးလံာ်ကွဲးလဲၢ် လၢကကဲထီၣ် တၢ်ဂံၢ် တၢ် ဘါ, တၢ်ဟ့ၣ်သဆၣ် ထီၣ်လၢ ဖိ လံၤစိၤ လၢခံသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်ဒီးပိာ်မုၣ်ပိာ်မၢၤသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်နူ့ၣ်လီၤ.

....

Charmmy Kitty

လီၢ်ခၢဉ်သးကညီပိဉ်မုဉ်ကရၢတၢ်အိဉ်ဖှိဉ်ဖးဒိဉ်(၈)ဘျီတဘျီဝံၤအလီၢ်ခံ
မုၢ်နံၤ–(၈–၉/၇/၂၀၂၄)

KWO Central

Karen
Organization Congress

2. child
and Justic
3. Women
Law
7. Kwo Political
8. Communication gap

သရၣ်မုၣ်နီၢ်ဒါမုၣ်

နဲၣ်ရှဲၣ်သဃါၤ(၁)–ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢ
လီၢ်ခၢၣ်သး

သရၣ်မုၣ်နီၢ်ဒါမုၣ်မ့ၢ်လီၢ်ခၢၣ်သးကညီပိာ်မုၣ်ကရၢနဲၣ်ရှဲၣ်သဃါၤ(၁),ကညီတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ်ပှာ်ဘျုးစဲ (KPSN)ပှၤပၢၤလီၢ်ဆ့ၣ်နီၤ–၂ဂၤတဂၤ ဒီးမ့ၢ်စ့ၢ်ကီး ဝဲ KLAC Board of Trustee တဂၤန့ၣ်လီၤ. အိၣ်ဖျဲၣ်ထီၣ်ဖဲ ၁၉၈၄နံၣ်, လါအ့ဖြ့ၣ်၄သီလၢ သ ဝီနိၣ်တမၣ်သဝီ, တန့ၣ်ခါကီၢ်ဆၣ်, ဖၣ်အၣ်ကီၢ်ရှၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. အမိၢ်အပၢ်မ့ၢ်မုၢ်ဂၢ်နီၢ်သ့သ့ဒီးဖါတံၢ်စီၤပါအ့န့ၣ်လီၤ.အဒီပုၢ်ဝဲၢ်အိၣ်ဃီးဂၤဒီးအဝဲမ့ၢ်ပှၤနွံဂၤတဂၤန့ၣ်လီၤ. အိၣ်ဒီးတၢ်သးစဲလၢတၢ်သူၣ်တၢ်ဖျး,တၢ်သူၣ်ဖီ(မၤစှၤလီၤနီၢ်ကစၢ်တၢ်တမုာ်တလၤ),ဟးလိာ်ကွဲလၢထံကျိထံကွာ်,ဟးကသုၣ်ကသီလၢပှၢ်ကျါ,ဃုအိၣ်တၢ်ဒီးတၢ်လၣ်,ဒဲးကံၣ်ဒဲးဝ့ၤကယၢကယဲတၢ်,ဖီအိၣ်တၢ်(ဖီအိၣ်ကသူအကလုာ်ကလုာ်,တၢ်ဒီးတၢ်လၣ်စံၢ်ဃါသ့ၣ်

တဖဉ် မ့ၢ် တၢ်လၢမၤမုာ် အသးဘဉ်ဆဉ်မ့မ့ၢ်တၢ်တ့အီဉ်ကိဉ် နဲ့ဉ်အသးတစဲဝဲ ဘဉ်မ့ၢ်လၢ အဝဲ အီဉ်ကိဉ်တဘဲအါလၢ်ကဲးဆိးဘဉ်အဃိ) နဲ့ဉ်လီၤ.ဆိဟံဉ်ဆိဃိဒီးသရဉ်အဲဉ်ကီၢ် ထူလၢအမ့ၢ်ဆူဉ်ချ့ မၤစၢၤပှၤမၤတၢ်ဖိတဂၤဖဲ ၂၀၀၇နံဉ်,လါနိဉ်ဝ့ဘၢဉ်၁၇သီအနံၤနဲ့ဉ်လီၤ. မ့ၢ်ကညီ,မိၢ်လုၢ်ပၢ်လၢ်တဂၤနဲ့ဉ်လီၤ.

သရဉ်မုဉ်ဒါမုဉ်,မ့ၢ်ပှၤလီၤစၢၤလၢကညီတၢ်ပၢၢ်ဆၢအဒူဉ်အထၢနဲ့ဉ်လီၤ.တဘျီအ ခါ အပၢ်မ့ၢ်တ့ၢ်ကညီတၢ်ပၢၢ်ဆၢဖိတဂၤလၢ အမၤတၢ်လၢကညီဒီကလုာ်တၢ် ထူဉ်ဖျဲးသုးမုၢ် ဒိဉ် လၢ သုးက့ (၇) တကပၤဒီး ခဲအံၤအိဉ်ဘှံးကဲ့ၤသူဉ်ကဲ့သးပှၢ်အဃိဒီး အဝဲၢ်ခွါ တဂၤမ့ၢ် စ့ၢ် ကီးကညီတၢ်ပၢၢ်ဆၢဖိတဂၤလၢခဲအံၤဒိးနဲ့ၢ်တၢ်ပျဲအိဉ်ဘှံးကဲ့ၤအီၤခီဖျိ ဘဉ်ဒိ ဘဉ်ထံးဝဲ ဒဉ် အဃိနဲ့ဉ်လီၤ. အဝဲၢ်မုဉ်တဂၤတချုးလဲၤဖံးဆူကီၢ်ချ့အဆၢကတီၢ် မ့ၢ်စ့ၢ် ကီးကညီ ပိာ် မုဉ် ကရၢပှၤမၤတၢ်ဖိတဂၤနဲ့ဉ်လီၤ. ဖဲအဝဲသ့ဉ်နီၢ်ဆံးဖံးအကတီၢ်အါတကဲ့ၢ်အပၢ်ဟးလၢ တၢ် မဲာ်ညါဒီး ဟဲကဲ့ၤဒဉ်တဘျီတခီဉ်ဒီးမ့မ့ၢ်မိၢ်တခီအိဉ်တ့ၢ်လၢဟံဉ်ကွၢ်ဒိဉ်ထီဉ်အဖိဒီး သူဉ်အိဉ်ဖျးအိဉ်တၢ်, ဘုဉ်အိဉ်ဖိဉ်အိဉ်တၢ်တဆံးတကဲ့ၢ်နဲ့ဉ်လီၤ. ဖဲအဝဲအိဉ်ထိဉ် လၢအ မိၢ် အဟးအသးပူၤခံလါသၢလါအဆၢကတီၢ် အပၢ်လဲၤလၢတၢ်မဲာ်ညါ တုၤအဝဲ အိဉ်ဖျဲဉ် နဲ့ၢ် ခံ လါတစုမးအပၢ်ဟဲကဲ့ၤအဃိအဝဲၢ် လၢအဖိခိဉ်တဂၤခံဂၤ ကွၢ်နီဉ်အပၢ် တဘဉ်လၢၤဒဉ် လဲာ်ဘဉ်နဲ့ဉ်လီၤ. အမိၢ်ဘဉ်အိဉ်လၢဟံဉ်ဒီးကွၢ်ဒိဉ်ထိဉ်အဒီပှၢ်ဝဲၢ်တဖဉ် နးနးကျုံၤကျုံၤ, သ့သ့ဘဉ်ဘဉ်နဲ့ဉ်လီၤ. အပၢ်တဂၤခီဖျိမ့ၢ်ပှၤတၢ်ပၢၢ်ဆၢဖိအဃိ ဒ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤအကျိၤအ ကျဲအသိးဘဉ်တၢ်ဟ့ဉ်အဝဲသ့ဉ်ဟံဉ်ဖိဃီဖိတၢ်အီဉ်တဆံးတကဲ့ၢ်ဘဉ်ဆဉ်တမ့ၢ်တၢ်လၢ အ လၢဝဲလီဉ်ဝဲဘဉ်. လၢတၢ်နဲ့ဉ်အဃိ အဝဲၢ်လၢအဒိဉ်ထိဉ်သ့ဉ်တဖဉ် တုၤအဖံးသ့ မၤသ့ ဒီးအမိၢ်ဟးပာ်အဝဲသ့ဉ်လၢအမုၢ်ဂၢ်ဖါတံၢ်အဟံဉ်,ဟးမၤတၢ်လၢပှၤဟံဉ်ဒီးတုၤအခါ ဘဉ်ပှၤဟ့ဉ်ကဲ့ၤအဝဲသ့ဉ်လၢဘုလၢအံၤတနာ်လၢနဲ့ဉ်တနာ်ဒီးလဲၤတရံးဝဲဒ်အံၤတနံဉ် ဘဉ်တနံဉ်နဲ့ဉ်လီၤ.အဝဲသ့ဉ်အသဝီနဲ့ဉ်အိဉ်ဘူးစ့ၢ်ကီးဒီးပဃီၤတၢ်လီၢ်ဒီးပှၤတၢဉ်တၢ် ဟ့ဉ်တၢ်ကစီဉ်တဖဉ်အိဉ်အဃိပဃီၤသုး၅၄၉,၅၄၈သ့ဉ်တဖဉ်ဟဲနုာ်လီၤလၢသဝီပူၤထိ ဘိ ဒီးမိၢ်တဂၤဘဉ်ဟးပာ်ခူသူဉ်အပၢ်အကူအသိး, သုးပီးလီသ့ဉ်တဖဉ်ထီဘိ ပှဲၤဒီး တၢ် ပျံၤတၢ်ဖုးနဲ့ဉ်လီၤ.

အဝဲသ့ဉ်အဒီပှၢ်ဝဲၢ်အိဉ်တဘျုးဂၤဘဉ်ဆဉ် ပှၤလၢမၤလိဘဉ် တၢ်နဲ့ဉ်အိဉ်ဒဉ် အ ဝဲတဂၤဒီးအဝဲၢ်လၢအဖိခိဉ်တဂၤနဲ့ဉ်လီၤ.ဖဲအဝဲၢ်လၢအဖိခိဉ်တဂၤထိဉ်ကို အဆၢကတီၢ် အ ဝဲ သ့ဉ်ညါတၢ်ခဲလၢာ်ဒီး မ့ၢ်ဆၢကတီၢ်လၢကဘဉ်ထိဉ် ကိုဘဉ်ဆဉ်တထိဉ် ဘဉ်ဝဲဘဉ် မ့ၢ် လၢပှၤဆှၢအီၤလၢကိုတနဲ့ၢ်ဘဉ်အဃိနဲ့ဉ်လီၤ. အဘဉ်အိဉ်ခိးဝဲလၢအဝဲၢ်ခွါထိဉ် ကိုဒီတ နံဉ်ကျၢၤဝံၤအလီၢ်ခံမးအဝဲဘဉ်စးထိဉ်လဲၤထိဉ်ကဒါကဲ့ၤကိုနဲ့ဉ်လီၤ.ဖဲအဝဲၢ်ထိဉ်တီၤဖိ သဉ်ဆံးအခါပှၤဆှၢအီၤလၢကိုတနဲ့ၢ်အဃိအဝဲဘဉ်အိဉ်ခိးတၢ်လၢဟံဉ်,တုၤအဝဲၢ်ထိဉ် ကဲ့ၤတီၤဖိသဉ်အဒိဉ်တဖုမးအဝဲထိဉ်ဘဉ်ကဲ့ၤဝဲတီၤဖိသဉ်ဆံး,အဝဲၢ်ထိဉ်တတီၤတဘျီ အဝဲထိဉ်တီၤဖိသဉ်ဒိဉ်ဒီးပိာ်ထွဲလိာ်အခံဒ်နဲ့ဉ်တနံဉ်ဘဉ်တနံဉ်နဲ့ဉ်လီၤ.ပှၤဆှၢအီၤလၢ ကိုတနဲ့ၢ်ဘဉ်တမံၤဒီးလံာ်မိၢ်ပှၢ်လၢတၢ်ကပှၤအီၤစ့ၢ်ကီးတၢ်ပှၤတနဲ့ၢ်အဃိလံာ်မိၢ်ပှၢ်လၢတ

နံၣ်အံၤအဝဲၢ်သူဝဲတဖၣ်အဝဲသူကဒါက့ၤဝဲလၢခံတနံၣ်န့ၣ်လီၤ.အဝဲသ့ၣ်လဲၤတရံးဝဲဒ်အံၤ တနံၣ်ဘၣ်တနံၣ်တုၤအဝဲၢ်မၤလိသၢတီၤဒီးအဝဲၢ်ဟးထီၣ်ကွံာ်လၢကို မ့ၢ်လၢပှၤဆါအီၤတန့ၢ် လၢၤ ဘၣ်အဃိန့ၣ်လီၤ. အဝဲတခီမၤလိဖျိထီၣ်သၢတီၤဖဲတဝဲသဝီ, ကီၢ်သူလ့ၤကိုဝံၤ မ့ၢ်လၢ သ ဝီအံၤကိုအိၣ်ဒၣ်တုၤသၢတီၤအဃိ လွံၢ်တီၤအနံၣ်န့ၣ် လဲၤမၤလိဝဲလၢ ကီၢ်ပယီၤ ပဒိၣ် ကို လၢ ဝၣ်ကျါသဝီန့ၣ်လီၤ. ဖဲအဝဲမၤလိတၢ်ဖဲတီၤဖုၣ်ကိုအဆၢကတီၢ် လၢအဝဲသ့ၣ် လီၢ်က ဝီၤ န့ၣ်တၢ်ဒုးစဲးပြံးအါအဃိမ့ၢ်ဘၣ်လၢပှၤခးလိာ်သးအဆၢကတီၢ်အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ဟးဃ့ၢ် အိၣ် ခူသူၣ်, ဘၣ်စံၣ်တမံလၢပှၤသဝီဒီးပှၤဘၣ်လူၤဃုက့ၤအီၤန့ၣ်လီၤ. ခီဖျိအဝဲ သ့ၣ်မၤလိ တၢ် လၢကီၢ်သူလ့ၤကိုအဃိ တဘျီတခီၣ်ဖဲအဝဲသ့ၣ်ထီၣ်ကိုအဆၢကတီၢ်ပယီၤသုးမ့ၢ်ဟဲ နှာ်လီၤလၢသဝီပူၤန့ၣ်ဘၣ်ပာ်ခူသူကွံာ်လံာ်ပှၤကညီသ့ၣ်တဖၣ်,ဘၣ်ဆ့ၣ်နီၤတခၢၣ်ဒီးလၢ ဟါခီတၢ်သးဝံၣ်ပျၢ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်သးဝံၣ်ပျၢ်တၢ်လၢကညီထံကီၢ်တၢ်သးဝံၣ်တဘ့ၣ်ဒီး ဘၣ်သးဝံၣ်က့ၤလၢပယီၤထံကီၢ်တၢ်သးဝံၣ်န့ၣ်လီၤ.ပယီၤသုးမ့ၢ်တဟဲနှာ်လီၤဘၣ်တခီထီ ဘိဖဲ ဟါလီၤခီကိုစံၣ်လီၤအဆၢကတီၢ်ဘၣ်တၢ်သးဝံၣ်ပျၢ်တၢ်လၢ "ကီၢ်သူလ့ၤယ မိၢ်ယပၢ် ကီၢ်, က တီယဲဒီးနၤထိဘိ, နတၢ်ထူးတီၤဒီးတၢ်ဃံလၤ , ကအံးကွၢ်ကဟုကယာ်, ကီၢ်သူ လ့ၤ ကီၢ် လၢယအဲၣ်မၤနၢၤဂီၢ်, ဟ့ၣ်လီၤယသး,ယနီၢ်ခိဒီးတၢ်ခဲလၢာ်ကမ့ၢ် နတၢ်လီၤ စီၤလီၤ ထိ" န့ၣ်လီၤ.

ဖျိထီၣ်တီၤဖုၣ်ကိုဝံၤခီဖျိထံကီၢ်တၢ်အိၣ်သးတဘၣ်လီၢ်ဘၣ်စးအဃိအဝဲသ့ၣ် ဟဲ ထီၣ် ဝဲဒၣ်ဆူ ဒဲ ကဝီၤလၢအိၣ်သူၣ်လီၤသးလၢကီၢ်ဆၢန့ၣ်လီၤ. အပၢ်တဂၤခီဖျိ(DKBA) အိၣ်ထီၣ်ဒီးတၢ်ထံၣ်တလီၤပလိာ်အိၣ်ထီၣ်လၢတဂၤဒီးတဂၤ, တဖုဒီးတ ဖုအ ဘၣ်စၢၤ အ ဃိ အဝဲအသးလၢာ်ကွံာ်တၢ်ပၢ်ဆၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤဒီးဟးအိၣ်ခူသူၣ်က့ၤလၢ အံၤတပူၤ လၢ န့ၣ် တပူၤန့ၣ်လီၤ.ဖဲ(DKBA)ကဲထီၣ်သီအဆၢကတီၢ်ပှၤလၢမၤသကိးတၢ်တပူၤဃီဒီးအပၢ် သ့ၣ်တဖၣ် က့ၤလီၤအါမးဘၣ်ဆၣ်အပၢ်တက့ၤလီၤဝဲဘၣ်. အပၢ်ဟဲက့ၤထီၣ်လၢ သဝီဒီး ခီ ဖျိပှၤတၢၣ်အီၤဒီးလၢအသးသမူတၢ်ပူၤဖျဲးအဂီၢ်ဘၣ်ဟးအိၣ်ခူသူၣ်ဒီးအမိၢ်ဘၣ်လဲၤစိာ်ဒုး အိၣ်ခူသူၣ်အီၤတၢ်အိၣ်တၢ်အီဖဲပှၤတထံၣ်တသ့ၣ်ညါဘၣ်အခါန့ၣ်လီၤ.ဟးအိၣ်ခူသူၣ် စၢၢ် စၢၢ် ဟးဝဲတကဲလၢၤဒီးလၢခံကၤထီၣ်ဝဲသီခါတၢ်ဘီဒီး ပှၤစံးကတိၤဒီးလၢ သီခါန့ၣ် အိၣ် ဒီးကျိဝၣ်တသ့အဃိ ပှၤဟဲကိးအီၤဒီးဘၣ်လဲၤပာ်ဖျါထီၣ်သးလၢ (DKBA) ဒံးန့ၣ်လီၤ. အ ပၢ်လဲၤအိၣ်လၢ(DKBA)အကျါတနံၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံ သ့ၣ်ညါလီၤတံၢ်လၢ တၢ် အိၣ် သး တဂ့ၤ, တၢ်တဘၣ် လီၢ်ဘၣ်စးဘၣ်အဃိ အပၢ်ဂုာ်ကျဲးစၢးဆဲးကျိးလိာ်သးဒီး ခ့ၣ်အဲၣ် ယူၣ်ခိၣ်နၢ် လၢ ကဟဲက့ၤထီၣ်က့ၤလၢခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်တကပၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲအပၢ်ဃုကျဲဒီးဟဲက့ၤတ တုၤဒံးအခါဒၣ်လဲာ်(DKBA)ဟဲကဝီၤဃာ်အဟံၣ်တဘျုးဘျီ,ဟဲသံကွၢ်ဝဲလၢအပၢ်ဟဲ က့ၤ ထီၣ်တုၤတတုၤအဂ့ၢ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်အိၣ်ဘၣ်ဆီးလၢတၢ်ပျံၤတၢ်ဖုးဒိၣ်ဒိၣ်ကလဲာ်အ ပူၤန့ၣ်လီၤ.ခီဖျိပှၤဟဲကဝီၤဃာ်အဟံၣ်ခဲအံၤခဲအံၤအါဘျီအဃိ အဖံဒီးအမုၢ်ဂၢ်သ့ၣ်တဖၣ် သ့ၣ်ညါဝဲလၢအဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်အိၣ်ဒံးလၢသဝီပူၤယံာ်ယံာ်န့ၣ် တၢ်အိၣ်သးကနး ထီၣ်လၢအဂီၢ် အဃိမၢအဝဲသ့ၣ်ဟးထီၣ်ကွံာ်လၢသဝီပူၤ ဒီးဖဲန့ၣ် အမိၢ်ရဲၣ်ကျဲၤတၢ်ဒီးဟးထီၣ် ကွံာ်ဝဲလၢ

သ ဝီ ပူၤ နူ့ၣ်လီၤ. လၢကဟးထီၣ်ကွံာ်လၢသဝီပူၤဒီးကလဲၤတၢ်အဂီၢ်နူ့ၣ် စ့တအိၣ် လၢအမိၢ် အစုပူၤနီတဘးဘၣ်အဃိမ့ၢ်တၢ်ကီတၢ်ခဲနူ့ၣ်လီၤ.နံၣ်အဝဲနူ့ၣ်ဘၣ်ဖဲအဝဲမၤလိဖျိထီၣ် (၄)တီၤမၤန့ၢ်ခိၣ်ဖးတၢဒီးမၤန့ၢ်ဝဲခိၣ်ဖးစ့(၃၀၀)ဘးဒီးအဝဲဟ့ၣ်လီၤအမိၢ်ဒီးအမိၢ်ပျၤယာ် တၢ်အိၣ်တၢ်အိဒီးတၢ်လိၣ်လၢကဘၣ်စိာ်ဃုာ်ဝဲဖဲအလဲၤတၢ်လၢကျဲအဆၢကတီၢ်တဖၣ် နူ့ၣ် လီၤ. ဖဲအဝဲဟးထီၣ်လၢဟံၣ်အဆၢကတီၢ် ဆိကမိၣ်ဝဲလၢ လၢပှၤကဟးအိၣ်သဒၢလၢ တၢ် ခိၣ်တၢ်ဃၢၤတတဲာ်တတီၤဒီးပှၤကဟဲကွ့ၤကဒါကွ့ၤနူ့ၣ်လီၤ. တုၤအဟဲထီၣ်လၢ ကျဲတ ကုာ် ဒီး ဘၣ်သဂၢ်လိာ်သးဒီး ပှၤလဲၤလီၤအိၣ်အဝဲသ့ၣ်တဖၣ် ဟဲထီၣ်ပိာ်ဝဲဒီတ နွံညါလၢ ခီၣ်အကျဲတုၤအတုၤဝဲဒၣ်ဆူမဲၢ်လးဒဲကဝီၤနူ့ၣ်လီၤ.

ဟဲထီၣ်တုၤလၢမဲၢ်လးဒဲကဝီၤဒီးစးထီၣ်နုာ်လီၤကို ယဲၢ်တီၤဖဲမဲၢ်လးနီၣ်ဂံၢ်(၁)တီၤ ထီကိုတုၤအဖျိထီၣ်ဃုတီၤဝံၤလဲၤထီၣ်ကဒါကွ့ၤကိုလၢကမိာ်လ့ခိၣ်ကိုတုၤအဖျိထီၣ်နွံတီၤ ဝံၤ လဲၤမၤလိကဒါကွ့ၤတၢ်လၢနီၣ်ဂံၢ်(၂) တီၤထီကို(တၢ်သးခုကစီၣ်မံးရှၢ်ကို) နူ့ၣ်လီၤ. ဖဲ အ ဝဲ ထီၣ်ကိုလၢတီၤကိုအဆၢကတီၢ်,ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢမ့ၢ်ရဲၣ် ကျဲၤ မၤတၢ်မၤလိတ ဘျီတ ခီၣ် နူ့ၣ်အဝဲ ဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢကလဲၤ ထီၣ်ဘၣ် တၢ် မၤလိအဃိ သ့ၣ်ညါက ညီ ပိာ်မုၣ်ကရၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤသ့ၣ်တဖၣ် လၢအထီၣ်ကိုအခါလံၤလံၤဒီးတုၤမ့ၢ်အဖျိထီၣ်ကိုဒီး န့ၢ် ဘၣ်ကဒီးတၢ်ခွဲး တၢ် ယာ်လၢကလဲၤထီၣ်ဘၣ်တၢ်မၤလိခံနွံလၢမဲၢ်ဆီး လၢဘၣ်တၢ်ရဲၣ် ကျဲၤမၤအီၤလၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢဝံၤအလီၢ်ခံဘၣ်ဖဲတၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ကညီသးစၢ်ခိၣ်နၢ်တၢ် မၤလိကိုဒီးအသးဆူၣ်လၢကထီၣ်ဝဲကိုအံၤအဃိ ဘၣ်တၢ်ဆှၢအီၤလၢကိုအံၤနူ့ၣ်လီၤ. အဝဲ မ့ၢ် ပှၤ လၢဒိၣ်ထီၣ်ဘၣ်အါတက့ၢ်ဒီးအမိၢ်,ထံၣ် ဘၣ် မိၢ်အတၢ်တူၢ်ဘၣ်တၢ်, နၢ်ပၢၢ်ပိာ် မုၣ် အ တၢ်တူၢ်ဘၣ်ခီၣ်ဘၣ်တဖၣ် ဒီးအဲၣ် ဒိး မၤတၢ်မၤလၢ ပိာ်မုၣ် အကျါဒီး အဲၣ်ဒိး မၤသ ကိး တၢ် ဒီးပှၤတဝၢပိာ်မုၣ် သ့ၣ်တဖၣ်လၢပိာ်မုၣ်အတၢ် အိၣ်မူတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်အဂီၢ် ဒီးတၢ်ကွၢ်တ လီၤ လၢ ပိာ်မုၣ်ဖိခိၣ်သ့ၣ်တ ဖၣ်ကစှၤလီၤအဂီၢ်အဃိ ထီၣ်ဝဲကိုအံၤဝံၤ ဒီးနုာ်လီၤမၤသကိး ကွ့ၤတၢ်ဒီးကညီပိာ်မုၣ်ကရၢနူ့ၣ်လီၤ.မ့ၢ်ပှၤသၢဖုတဖုလၢထီၣ်ဝဲကညီပိာ်မုၣ်သးစၢ် ခိၣ်နၢ် တၢ်မၤလိကိုနူ့ၣ်လီၤ.

ဖျိထီၣ်ကညီပိာ်မုၣ်သးစၢ်ခိၣ်နၢ်တၢ်မၤလိကိုဝံၤ နုာ်လီၤမၤတၢ်လၢလီၢ်ခၢၣ်သးက ညီ ပိာ် မုၣ်ကရၢဝဲၤဒၢဒီးဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ် မူဟ့ၣ်ဒါအီၤဇ် တၢ်ဃုအါထီၣ်ကျိၣ်စ့ တၢ်တိာ်ကျဲၤမူ ဒါခိၣ်စၢၤဒီးဖဲ ၂၀၀၆နံၣ်နူ့ၣ် ဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်မူဒါကဒီးအီၤဇ် တၢ်ဃုအါထီၣ် ကျိၣ်စ့တၢ်တိာ် ကျဲၤ မူ ဒါခိၣ် ဒီး ဟံးစ့ၢ်ကီးမူ ဒါလၢ တၢ် သူၣ်ထီၣ်တၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ် ပှၤဟ့ၣ်တၢ် သိၣ်လိ Peace Building Trainer ဒီးဟ့ၣ်စ့ၢ်ကီးတၢ်စုၣ်လုၣ်တၢ် မၤလိသ့ၣ်တဖၣ်နူ့ၣ်လီၤ. ဖဲကညီပိာ်မုၣ် က ရၢတၢ်အိၣ်ဖှိၣ်ခီကရဲး(၆) ဝီတဝီ နူ့ၣ် ဘၣ်တၢ်ဃုထၢထီၣ်အီၤဇ် လီၢ်ခၢၣ် သးကညီပိာ် မုၣ်ကရၢပှၤသမံသမိးစ့ဒီးဖဲ ၂၀၁၇နံၣ်,ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢတၢ်အိၣ်ဖှိၣ်ခီကရဲး(၇)ဝီတဝီ နူ့ၣ်ဇ် လီၢ်ခၢၣ်သးကညီပိာ်မုၣ်ကရၢပှၤဂ့ၢ်ဝီဝဲၤကျိၤမူဒါခိၣ်ဒီးဖဲကညီပိာ်မုၣ်ကရၢတၢ်အိၣ် ဖှိၣ် ခီကရဲး (၈)ဝီတဝီ(၂၀၂၃)နူ့ၣ် ဘၣ် တၢ်ဃုထၢထီၣ်ကဒီးအီၤဇ် လီၢ်ခၢၣ်သးကညီပိာ် မုၣ် ကရၢနဲၣ် ရှဲၣ်သဃဲၤ –၁တ ဂၤ အ သိး နူ့ၣ်လီၤ. လၢ(၉)နံၣ်အတီၢ်ပူၤ စး ထီၣ် ၂၀၀၄ နံၣ်

တုၤ ၂၀၁၂နံၣ်န့ၣ် ဟံးမူဒါအခိၣ် သ့ၣ် လၢ လီၢ်ခၢၣ် သးကညီပိာ်မုၣ် ကရၢတၢ်ဃုအါ ထီၣ်ကျိၣ်စ့ အကျၢႋ ဟံးမူဒါလၢလီၢ်ခၢၣ်သးကညီပိာ်မုၣ်ကရၢပှၤသမံသမိးစ့(၄)နံၣ်,ပှၤဂ့ၢ်ဝီဝဲၤကျိၤမူဒါခိၣ်(၆)နံၣ်,ဒီးခဲအံၤဟံးမူဒါလၢနဲၣ်ရှဲၣ်သဃဲၤ–၁န့ၣ်လီၤ.

ဖဲအဟံးမူဒါလၢတၢ်ဃုအါထီၣ်စ့ပှၤမၤတၢ်ဖိကတီၢ်ညီနုၢ်အဝဲဘၣ်လဲၤစိာ်လုၣ်တၢ် ဖိ တၢ်လံၤဆူဒဲကဝီၤပူၤ, ဒီးလဲၤဟံးကွၤစိာ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢပှၤမၤ ကဲထီၣ်လိၣ်ထီၣ်ဒီး ဟ့ၣ်ကဒါကွၤစုလဲနူၣ်လီၤ. အဝဲမ့ၢ်ပှၤလၢအပျံၤထံ ဒီးဖဲလၢအဝဲမ့ၢ် ဘၣ်လဲၤဆူမဲၢ်ရၤမိၢ်ဒီး မဲၢ်လးအူဒဲကဝီၤ လၢတၢ်စူၤခါကတီၢ် နူၣ်အဝဲပျံၤတၢ်ဒိၣ်မးဘၣ်ဆၣ် ဒ်မူဒါလီၤဘၣ်အီၤဒီး မ့ၢ် အဝဲအတၢ်ဖံးတၢ်မၤအသိးဘၣ်လဲၤဝဲ , ဘၣ်မၤဝဲဒၣ်နူၣ်လီၤ. ဖဲ ၂၀၀၅ နံၣ်အပူၤအ ဝဲ ဘၣ်လဲၤကွၢ်ကဒါကွၤတၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢမဲၢ်ရၤမိၢ်ဒီးစးထီၣ်ဒီးထီၣ်ချံတချုးတုၤလၢသူမဲ့ ထၣ်ဒံးဘၣ်နူၣ်မူခိၣ်စူၤဒီးသူမဲ့ကျိဒိၣ်လီၤ,မုၢ်ယူၢ်ကျိဒိၣ်လီၤအဃိသ့ၣ်ဖူသ့ၣ်တဖၣ်လီၤ ထွံ, ထံ သ့ၣ်တဖၣ်ဟဲထဲလၢအဒုဒီးပှၤလၢဒိးချံကိးဂၤဘျၣ်ဘိုၣ်ဒီး တဂၤအတၢ်စူၢ် တၢ်နာ် ဒၣ် ဝဲနူၣ် လၢဘါ ထုကဖၣ်နူၣ်လီၤ.လၢအသးပူၤအဝဲဆိကမိၣ်ဝဲလၢ“တဘျီအံၤတၢ် မၤဝံၤ လံဧါသၢၣ်.”ဒီးအဝဲတီၤလီၤဒီးဘါထုကဖၣ်ဒီးပှၤကိးဂၤဘါထုကဖၣ်နူၣ်လီၤ.မူခိၣ်စူၤဒီး အ ဝဲ သ့ၣ်အချံဘူးကဘၣ်ထံးလိာ်သးဒီးသ့ၣ်ဖူသ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်ဆၣ်တဂၤဒီးတဂၤဟ့ၣ် ဂံၢ် ဟ့ၣ် ဘါလိာ်အသးဒီးတၢ်ဆိၣ်ဂ့ၤအဃိအချံတဘၣ်တၢ်နိတမံၤဘၣ် ဒီး လဲၤတုၤဆူမဲၢ် ရၤမိၢ်ပူၤပူၤဖျဲးဖျဲးနူၣ်လီၤ.ခံဘျီတဘျီဖဲ ၂၀၀၆နံၣ်,အဝဲလဲၤဆူမဲၢ်ရၤမိၢ်ဝံၤဟဲကွၤကဒါကွၤ လၢချံတကပၤဘၣ်လၢတၢ်စူၤခါကတီၢ်ဘၣ်ဆၣ်မူခိၣ်တစူၤဘၣ်.ဖဲအဟဲကွၤနူၣ်ဒီးဝဲချံဒီး အသကိးသၢဂၤ ဃုာ်ဒီးချံကစၢ်တဂၤအဃိ ခဲလၢာ်အိၣ်ဝဲလွံၢ်ဂၤနူၣ်လီၤ. ဖဲအဝဲ ဟဲကွၤတ လၢထီၣ်သူမဲ့ထၣ်ဖဲလၢမဲၢ်ခိၣ်ကွ့ကတီၢ်အဝဲသ့ၣ်အချံပၣ်ကၣ်လီၤတဲာ်ကွံာ်လၢထံကျါအ ဃိအချံလီၤထွံကယီကယီဒီးလၢတၢ်ပျံၤတၢ်ဖုးအပူၤအဝဲသ့ၣ်မၢချံကစၢ်ထီထီၣ်ကဒါကွၤ ချံပၣ်ကၣ်ချူ ချူ ဒီးချံကစၢ်စ့ၢ်ကီးကျဲးစၢးထီထီၣ်ဝဲလၢအချူ ကတၢၢ်နူၣ်လီၤ.လိၣ်ဒၣ်ထဲတ စဲး လၢချံနူၣ်ကနုာ်လီၤလၢကွ့ပူၤဘၣ်ဆၣ်ခီဖျိချံကစၢ်ထီထီၣ်ချံပၣ်ကၣ်ဝံၤဝဲအဃိ နီထီၣ်ကွံာ် အချံတဘျီဃီဒီးအဝဲသ့ၣ်ဒီသကိး လၢဒိးချံတဖၣ် ကသါသဖှိထီၣ်ကွၤဖျါလီၤက်လၢ တၢ် ဘံၣ်အသးဖးဒိၣ် လၢတၢ်သးခုအပူၤနူၣ်လီၤ. စးထီၣ်ဖဲနူၣ်ဝံၤ အလီၢ်ခံအဝဲဆိ ကမိၣ်ဝဲ လၢ အသးပူၤလၢအမ့ၢ်ကဲဘၣ်မူဒါ ခိၣ်လၢတၢ်မၤအပူၤနူၣ် အဝဲ တမၢအပှၤ မၤသကိးတၢ်ဒီး အီၤလၢကလဲၤတၢ်ကွၤတၢ်ဒီးချံဖဲလၢတၢ်စူၤခါကတီၢ်ဘၣ်နူၣ်လီၤ.

ဒိးနူၢ်ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢ ပှၤမၤတၢ်တပယူာ်ဃီပှဲၤထီၣ် (၁၀) နံၣ်တၢ်လၤကပီၤဖဲ ၅.၄.၂၀၁၅ဒီးပှၤမၤတၢ်တပယူာ်ဃီ(၁၅)နံၣ်တၢ်လၤကပီၤဖဲ၅.၄.၂၀၁၉အနံၤနူၣ်လီၤ.အ ဝဲဒိးနူၢ်ဘၣ်ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢတၢ်လၤကပီၤအဃိသးခုဒီးပလၢၢ်ဘၣ်ဝဲလၢအဝဲဟဲဒိၣ် ထီၣ်, ဟဲပှၢ်ထီၣ်ဖဲကညီပိာ်မုၣ် ကရၢတၢ်ကရၢကရိအပူၤဒီးအိၣ်ဒီးမူဒါလၢကဘၣ် မၤဒံး တၢ် လၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢဒီးကညီကလုာ်အဂီၢ်နူၣ်လီၤ. လၢအနီၢ်ဆံးခါ လံၤလံၤအဝဲအဲၣ် ဒိး မၤ တၢ်လၢအပှၤကလုာ်တၢ်ဖံး တၢ်မၤ ဒီးလဲၤခီဖျိဘၣ်တ့ၢ်ဝဲ ပယီၤကလုာ် ဒိၣ်စိသနူတၢ် ဆိၣ်တံၢ်မၤနၢၤဒီးဘၣ်ဃ့ၢ်ပယီၤထိဘိဒီးဒိၣ်ထီၣ်ဘၣ်လၢဘၣ်ကီဘၣ်ခဲဒီးဘၣ်ဒိၣ်ထီၣ်

လၢတၢ်ဃံးတၢ်စ့ၤအပူၤဒီးလဲၤခီဖျိဘၣ်တၢ်ဒ်ထံဖိကီၢ်ဖိပတီၢ်မုၢ်တဂၤလၢအပှၤတဝၢ်အပူၤ အဃိ သ့ၣ်ညါ တၢ်အိၣ်သးဒီးတၢ်လိၣ်နီၢ်နီၢ်လၢပှၤတဝၢ်အပူၤ အဃိ အနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲ သးဆူၣ်လၢကမၤတၢ်လၢပှၤတဝၢ်အဂီၢ်ဒီးဘျၢရ့ၢ်စၢၤတၢ်ကီတၢ်ခဲလၢပှၤတဝၢ်လဲၤခီဖျိဒီးတူၣ်ဘၣ်ဝဲသ့ၣ်တဖၣ်နှ့ၣ်လီၤ.

အဝဲမၤတၢ်လၢ ပှၤတဝၢ်အတၢ်မၤအံၤပလၢၢ်ဘၣ်ဝဲလၢ အသးက လၢၤဒိၣ်မးဒီး ဟ်ကဖၢလၢလီၤပသးလၢအမၤဘၣ်တၢ်လၢပှၤတဝၢ်ပူၤတကးဘၣ်မၤဘၣ်တၢ်လၢပိာ်မုၣ်တၢ်ကရၢကရိအဃိနှ့ၣ်လီၤ. အဝဲထံၣ်ဝဲလၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢမ့ၢ်ကရၢလၢ တၢ်ဟ်ပနီၣ်အီၤသ့, အိၣ်ဒီးတၢ်ကရၢကရိအက့ၢ်အဂီၤလၢပှဲၤ, အိၣ်ဒီးကရၢတၢ်သူၣ်ထီၣ်ဆီလီၤ, တၢ်မၤ အကျဲသနူ လၢအဂ့ၤ, ဘၣ်ဂၤလိာ်တၢ်ဆူၣ်ဆူၣ်လၢ တၢ်ပၣ်ဃုာ်ပၣ်ဂီၢ်အဂီၢ်ဒီး မ့ၢ်ကရၢလၢအဆၢထၢၣ် လၢပှၤတဝၢ်အဂီၢ်နှ့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်ဟ်လီၤနာ်က့တၢ်မၤအခိၣ် သ့ၣ်ထဲလၢပိာ်မုၣ်ဒီးဖိ သၣ်အဂီၢ်ဘၣ်ဆၣ်လၢတၢ်လိၣ်အဖီခိၣ်တဲနှ့ၢ်ခဲးတၢ် လၢ ပှၤကိးပတီၢ်, ပှၤကိးဂၤဒဲး အဂီၢ်နှ့ၣ်လီၤ.မ့ၢ်ကရၢတဖုလၢဟ်လုၢ်ဟ်ပှ့ၤပှၤဟိၣ်ခိၣ်ဖိခွဲးယာ်နှ့ၣ်လီၤ.

အဝဲထံၣ်ဝဲလၢ "ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢမ့ၢ်ပိာ်မုၣ်တၢ်ကရၢကရိထဲတဖုဧါ လၢကညီပှၤတဝၢ်အပူၤနှ့ၣ်လီၤ.အိၣ်ဒီးတၢ်ဆိကမိၣ်နှ့ၢ်တၢ်လၢပှၤတဝၢ်အဂီၢ်လီၤဆီဒိၣ်တစဲး,ပိာ်မုၣ်လၢအိၣ်ဒီးဖိဆံးတဖၣ်အဂီၢ်ဒ်သိးထီၣ်တၢ်မၤလိကသ့ကချုးအဂီၢ်ဆိမိၣ်ဃုာ်ပှၤဒီးကွၢ်ဖိသၣ်နှ့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ကမၤတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတခါခါ ဘၣ်ဆိကမိၣ်တၢ်ဝးဝး ဒီးတၢ်လိၣ်အက ပၤက ပၤနှ့ၣ်လီၤ. ပှၤမၤတၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်စးထီၣ်သူၣ်ထီၣ်နှ့ၢ်အတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်တ ဆီဘၣ်တဆီဒီးဆဲးမၤသကိးတၢ်နှ့ၣ်လီၤ.ပှၤမၤတၢ်ဖိကဒဲကဒဲတီစၢၤမၤစၢၤလိာ်သး,တဘျီတခိၣ် ဟံၣ်ဖိဃီဖိမ့တမ့ၢ်နီၢ်ကစၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီမ့ၢ်အိၣ်နၢ်ပၢၢ်စၢၤလိာ်သးဒီးဘၣ်မၤခဲးနှ့ၢ်လိာ်သးတၢ်မၤဘၣ်ဆၣ်တတဲအါလိာ်သးဘၣ်နှ့ၣ်လီၤ."

အဝဲသးအိၣ်စံးဘၣ်တဲဘၣ်ကမျၢၢ်တဖၣ်လၢ " ဆၢက တီၢ်ခဲအံၤ တမ့ၢ်ဒ်သိးပမိၢ်ပၢ်ဖံဖုအစိၤလၢၤဘၣ်. တၢ်ခွဲးတၢ် ယာ် သ့ၣ်တဖၣ်အိးထီၣ်သးအါမးလၢပဂီၢ်အဃိအလီၢ်အိၣ် လၢ ပကဘၣ်မၤလိတၢ်ဆူၣ်ဆူၣ်,သ့ဆၢ ထၢၣ်လၢပနီၢ်ကစၢ်အခိၣ်ဒီး ပကဘၣ် သ့ဟ်လုၢ်ဟ်ပှ့ၤလီၤပနီၢ်ကစၢ်ဒီးပှၤဂၤ အတၢ်မ့ၢ်တၢ်နှ့ၣ်လီၤ." စံးကဒီးဝဲလၢ "ပှၤတဝၢ်ကပူၤဖျဲးဒီးတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးလီၤဆီဒၣ်တၢ်ပိာ်မုၣ်ဒီးဖိသၣ် ကထူၣ်ဖျဲးထီၣ် လၢတၢ်ဆိၣ် တံၢ်မၤနၢၤအဂီၢ်ပဝဲပိာ်မုၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အရှုဒိၣ်လၢပနီၢ်ကစၢ်ကဘၣ်ဂဲၤလိာ်မၤသကိးနှ့ၣ်လီၤ."

"တၢ်ပၢ်ဆၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤတမ့ၢ်အိၣ်ထဲဖိၣ်ထိၣ်ကျိဒီးခးတၢ်ဘၣ်,အကျိၤအကျဲအဂ့ၤအဂၤအိၣ်အါမးဒီးဝဲၤကျိၤဝဲၤဒ့သ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်အါမးလၢအလိၣ်ဘၣ်းစၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ကနာ်လီၤမၤသကိးတၢ်လၢပပှၤတဝၢ်တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ထီထီၣ်အဂီၢ်နှ့ၣ်လီၤ."

ယၢ်ဆံမျုးကယၤလၢတၢ်လီၢ်ကိးတီၤဒဲး

2nd Karen Women's Seminar

သရၣ်မုၣ်နီၢ်အဲၣ်တမံၤဖိ

နဲၣ်ရှဲၣ်သဃဲၤ(၂)–ကညီပှၵ်မုၣ်ကရၢ

လီၢ်ခၢၣ်သး

သရၣ်မုၣ်နီၢ်အဲၣ်တမံၤဖိမ့ၢ် ကညီပှၵ်မုၣ်ကရၢနဲၣ်ရှဲၣ်သဃဲၤ(၂) ဒီးမ့ၢ်စ့ၢ်ကီး ဝဲ ကီၢ်ပယီၤပှၵ်မုၣ်ကရၢစၢဖှိၣ်,ပှၤဖီၣ်ဃာ်တၢ်ဘျၢဖိလစံၣ်နီၣ်ဝံၵ်ခံကမံးတံၵ်ဖိတဂၤန့ၣ်လီၤ. အိၣ်ဖျဲၣ်ထီၣ်ဖဲ၁၉၈၉နံၣ်,လါမးရှး၃၀သီလၢထံသဒီၣ်ထၣ်သဝီ,ထံသဒီၣ်ထၣ်ကရူၢ်,ဘုသိၣ်ကီၢ်ဆၣ်,မုၢ်တြံၢ်ကီၢ်ရှၣ်,ကီၢ်သူလ့ၤန့ၣ်လီၤ.မ့ၢ်ဝဲ သးပှၢ်မုၣ်နီၢ်ဂ့ၤဒီး သးပှၢ်စီၤဂ့ၤ ဖိ ဘီ အဖိမုၣ်န့ၣ်လီၤ. အဒီပုၢ်ဝဲၢ်အိၣ်ဝဲ ဃုဂၤဒီးအဝဲမ့ၢ်ဝဲ ပှၤဃဲၢ်ဂၤတဂၤန့ၣ်လီၤ. ထံသဒီၣ်ထၣ်သဝီန့ၣ်မ့ၢ်သဝီဖိတဖျၢၣ်လၢအအိၣ်ဘူးဒီးဃိၣ်လိၵ်ကျိနံၤဒီးအိၣ်ဘူးစ့ၢ်ကီးဒီး ကမးမိၢ်(ကမမော်င်း)ဒီးသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်အါတက့ၢ်လုၢ်အီၣ်အသးသမူလၢတၢ်ထူစံၵ်, တၢ်သူၣ်ဆါတၢ်ဒီးတၢ်လၣ်,တၢ်မၤကထံပှၵ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.ဖဲအမိၢ်အပၢ်အိၣ်မူဒံးအဆၢ က တီၢ်လုၢ်အီၣ်သးသမူလၢတၢ်မၤစံၵ်, တၢ်သူၣ်ကထံပှၵ်ဝံၤ ဆါနီၣ်ကွဲအ့ၣ်ဒီး မၤအီၣ်ကျိး သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဝဲ ကညီကလုာ်ခရံာ်ဖိတဂၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲမ့ၢ်ပှၤလၢ အိၣ်ဒီးသးစဲလၢတၢ်ဖးလံာ်ဖးလဲၢ်,တၢ်တီၢ်ဆီဆူၣ်ဒီးတၢ်သူၣ်ဝံၣ်သးဆၢဒီးမ့ၢ်ပှၤလၢအကလုၢ်မှာ်မးတဂၤန့ၣ်လီၤ.

ဖဲအဝဲစးထီၣ်အိၣ်ကၠိသ့န့ၣ် အိၣ်ကၠိဖဲအနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲအသဝီ, ထံသဒီၣ်ထၣ်တီၤဖုၣ်ကၠိတၢ အဖှိ ထီၣ်တီၤဖုၣ်လွံၢ်တီၤဝံၤ လဲၤမၤလိဝဲတီၤခၢၣ်သးကၠိလၢသ့ၣ်ကါညံၣ်နီၣ်တၢအဖှိထီၣ်နွံတီၤန့ၣ်လီၤ. ဃိးတီၤဒိးခွံတီၤန့ၣ် မၤလိဝဲကမးမိၢ်ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်ကၠိဒီး မ့မ့ၢ်တဆံတီၤန့ၣ်မၤလိဖှိထီၣ်ဝဲဖဲ မဲၢ်ရ့မိၢ်ဘၣ်ကီဘၣ်ခဲဒဲကဝီၤတီၤထီကၠိန့ၣ်လီၤ. ဖှိထီၣ် တီၤထီကၠိဝံၤန့ၣ်လီၤမၤလိတၢ်လၢကညီပိာ်မုၣ်သးစၢ်ခိၣ်နၢ်တၢ်မၤလိကၠိလၢဘၣ်တၢ်သုးကျဲၤဒုးအိၣ်ထီၣ်အီၤလၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢန့ၣ်လီၤ.ဖဲအမၤလိတၢ်လၢတီၤထီကၠိအဆၢကတီၢ်နၢ်ဟူလၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢန့ၣ်အိၣ်ဒီးအကၠိတဖျၢၣ်လၢပိာ်မုၣ်သးစၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်ဒီးပှၤလၢအမၤလိတၢ်လၢကၠိအံၤသ့ၣ်တဖၣ်တချုးအဝဲသ့ၣ်ဖှိထီၣ်ကၠိဒံးဘၣ်န့ၣ်ကဘၣ်ဟးလီၤဆူ ပှိၤပှၤ, ကီၢ်ပှၤလၢတၢ်မၤလိသ့ထီၣ်သးတၢ်ဖံးတၢ်မၤအဂီၢ် အဃိအဝဲ အသးစၢ်ဆၢဝဲမ့ၢ်လၢအဝဲအိၣ်စ့ၢ်ကီးဒီးတၢ်သးစဲလၢတၢ်ဟးအိၣ်သကိးအိၣ်ပဟၢဒီးတၢ်ဟးလၢတၢ်လီၢ်တ တီၤဘၣ်တီၤအဃိန့ၣ်လီၤ. ဖဲအဝဲနၢ်ဟူကၠိအံၤအဂ့ၢ်ဝံၤန့ၣ် ဟ်လီၤအသးလၢ မ့ၢ်ဖှိထီၣ်တီၤထီကၠိန့ၣ်ကနုာ်လီၤထီၣ်ကၠိအံၤအဃိတၢအဖှိထီၣ်တီၤထီကၠိဝံၤန့ၣ်နုာ်လီၤထီၣ်ဝဲကညီပိာ်မုၣ်သးစၢ်ကၠိအံၤန့ၣ်လီၤ.

ဖဲအမၤလိတၢ်လၢကညီပိာ်မုၣ်သးစၢ်ကၠိအဆၢကတီၢ် မၤ လိသ့ၣ်ညါဘၣ် ကညီပိာ် မုၣ်ကရၢအတၢ်ဖံးတၢ်မၤသ့ၣ်တဖၣ်, ပှၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယာ်, ပိာ်မုၣ်ခွဲးယာ်, တၢ်ပၢဆၢရဲၣ် ကျဲၤသ့ၣ်တဖၣ်,ဒီးဟးဘၣ်ဆူတၢ်လီၢ်အါမးအဃိ အဝဲအသးဆူၣ်လၢကမၤသကိးတၢ်ဒီးကညီပိာ်မုၣ်ကရၢန့ၣ်လီၤ.ဖှိထီၣ်ကညီပိာ်မုၣ်သးစၢ်ခိၣ်နၢ်တၢ်မၤလိကၠိဖဲ ၂၀၀၇နံၣ်ဒီးနုာ်လီၤမၤတၢ်လၢမဲၢ်ရ့မိၢ်ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢဒီးဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အီၤမူဒါဒ်ဝဲၤဒၢးပှၤမၤတၢ်ဖိတဂၤ လၢဒဲ က ဝီၤပတီၢ်ဒီးမၤစၢၤဟံၣ် ဒွဲ ပှိ ပှၤမူဒါခိၣ် တၢ်တိာ်ကျဲၤ တၢ်ဖံးတၢ် မၤသ့ၣ် တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.ဖဲ ၂၀၀၈နံၣ်တုၤ ၂၀၀၉နံၣ်န့ၣ်ထီၣ်ဝဲကညီပိာ်မုၣ်ကရၢ (Emergence Leader School) လၢ ဘၣ် တၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲအီၤလၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢ ဒီးတုၤအဖှိထီၣ်ကၠိအံၤ ဝံၤန့ၣ် က့ၤမၤကဒါက့ၤတၢ်လၢ မဲၢ်ရ့မိၢ်ဒ်ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢ နဲၣ်ရှဲၣ်သဃဲၤ ဘၣ်ဆၣ် ခီဖှိပှၤ မၤတၢ်ဖိတၢ်လီၤဖျဲၣ်လီၤဟိအိၣ်ထီၣ်အဃိတၢ်က့ၤမၤကဒါက့ၤဂ့ၢ်ဂီၤအူတၢ်အိၣ်ဖှိၣ်ဒီးတၢ်ယုထၢ ထီၣ် ကဒါက့ၤအီၤလၢကရၢခိၣ်(၂)ဝံၤအလီၢ်ခံ ဖဲ ၂၀၁၁နံၣ်တုၤ ၂၀၁၃နံၣ်န့ၣ်ဒ်ပိာ်မုၣ်က ရၢခိၣ် တဂၤ လၢ မဲၢ်ရ့မိၢ်ဒဲကဝီၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲ လီၢ်ခၢၣ်သးကညီပိာ်မုၣ်ခီကရဲး (၆) ဝီတဝီန့ၣ်တၢ်ယုထၢထီၣ်အီၤဒ်ကရၢတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ ဝဲၤကျိၤမူဒါခိၣ်,ခီကရဲး(၇)ဝီတဝီန့ၣ်ဒ်တၢ် ကရၢကရိဒီးတၢ်ဟ့ၣ်တၢ် သ့ၣ် ညါ ဝဲၤကျိၤမူဒါခိၣ် ဒီးဖဲ ၂၀၂၃နံၣ် ကညီပိာ်မုၣ်က ရၢခီကရဲး(၈)ဝီတဝီန့ၣ်တၢ်ယုထၢထီၣ်အီၤဒ်အမ့ၢ်နဲၣ်ရှဲၣ်သဃဲၤ(၂)န့ၣ်လီၤ.

ဟံးမူဒါလၢဒဲ ကဝီၤပှၤတခါဘၣ်တခါယံာ်ဒၣ်တနံၣ်တုၤခံနံၣ်န့ၣ်လီၤ.မ့မ့ၢ်စးထီၣ် လၢလီၢ်ခၢၣ်သးပတီၢ်တခီယံာ်ဝဲ(၄)နံၣ်စုာ်စုာ်ဒ်အမ့ၢ် တၢ်အိၣ်ဆူၣ် အိၣ်ချ ဝဲၤကျိၤ မူဒါ ခိၣ် ဘၣ်ဆၣ်မ့မ့ၢ်တၢ်ကရၢကရိမူဒါခိၣ်တခီယံာ်ဝဲ(၆)နံၣ်ဃၣ်ဃၣ် ခီဖှိခိၣ်ဝံး တၢ်ဆါဒီးပယီၤသုးမီၤစိရိၤတၢ်ဟံးဆူၣ်တၢ်စိကမီၤအဃိတၢ်မၤတၢ်ယုထၢတကဲထီၣ်ဒီးဟံးမူဒါယံာ်ဝဲတုၤလၢ(၆)နံၣ်န့ၣ်လီၤ.

လၢအတၢ်မၤသကိးအပူၤတၢ်လၢအမၤမှာ်အသးအဒိၣ်ကတၢၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲဖဲဟးလီၤထံၣ်လိာ်ဘၣ်သးဒီးကမျၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဒီးဟ့ၣ်ခီဟ့ၣ်နီၤလိာ်သးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.တကးဘၣ်ဖဲပှၤမၤသကိးတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်ကတိၤလိာ်သးလၢတၢ်သးဖှံအပူၤဒီးတဂၤဒီးဟ့ၣ်ခီဟ့ၣ်နီၤလိာ်သးမူဒါ,ဟံးစၢၤလိာ်သးမူဒါဒ်တၢ်သ့အိၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်အခါန့ၣ်လီၤ.ပှၤမၤတၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်သူၣ်ထိၣ်တၢ်ရ့လိာ်မှာ်လိာ်ဖဲတၢ်ဟးကသုၣ်ကသီအဆၢကတီၢ်,တၢ်မၤတၢ်မၤလိလၢပှၤမၤတၢ်ဖိကိးဂၤအဆၢကတီၢ်ခီဖျိပှၤမၤတၢ်ဖိအဒိၣ်,အဆံးကိးဂၤထံၣ်ဖှိၣ်လိာ်သး,အိၣ်ဒီးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတၢ်ရ့လိာ်သးအဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်လၢအမၤမှာ်အသးအိၣ်အသိးတၢ်လၢအမၤတမှာ်ယသးအိၣ်စ့ၢ်ကီးဝဲဖဲပှၤမၤသကိးတၢ်တဂၤဒီးတဂၤတတဲလိာ်သးပျီပျီရှဲရှဲ,ပာ်ကမဉ်လိာ်သးဒီးတအိၣ်ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ခီဟ့ၣ်နီၤလိာ်သးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢလၢပှဲၤပှဲၤ, ပာ်ကမဉ်ကွၤတၢ်ကရၢကရိတကးဘၣ်ဖဲတအိၣ်ဒီးတၢ်မၤသကိးတၢ်ဒီးပှၤအါဂၤ,မၤသကိးထဲပှၤလၢအဲၣ်ဒိးမၤဝဲသ့ၣ်တဖၣ်အခါဒီးဖဲအိၣ်ဒီးတၢ်အဲၣ်ဒိးဆံးလၢတဂၤဒီးတဂၤအဘၣ်စၢၤအခါန့ၣ်လီၤ. တကးဘၣ်လၢတၢ်မၤသကိးအပူၤခိၣ်နၢ်ပိာ်ခွါတနီၤတဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါပိာ်မုၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အမဲာ်ညါထံၣ်ဆံးကွၢ်တလီၤဝဲအခါန့ၣ်လီၤ. ဒီးဖဲကညီဖိကဒဲကဒဲတအိၣ်ဒီးတၢ်ယူတၢ်ဖိးအမဲာ်ညါယုတၢ်အ့ၣ်လိာ်သးတုၤခဲအံၤကညီတၢ်ပၢ်ဆၢယံာ်ဝဲအနံၣ်အါမးဘၣ်ဆၣ်ကညီတၢ်မိၣ်နှၢ်သးလီသ့ၣ်တဖၣ်တတုၤထိၣ်ထိၣ်ဘၣ်ဖံးဝဲဘၣ်န့ၣ်လီၤ.အဃိမ့ၢ်ဆိကမိၣ်ဒီးကဲထိၣ်တၢ်သးတမှာ်ဒီးတအဲၣ်ဒိးမၤလၢၤတၢ်လၢတၢ်ကရၢကရိတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤလၢၤဘၣ်န့ၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်တဘျီတဘျီန့ၣ်လီၤ.

ဒိးန့ၢ်ဘၣ်ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢပှၤမၤတၢ်တပယူာ်ဃီပှဲၤထိၣ်(၁၀)နံၣ်တၢ်လၤကပီၤဖဲ၂၀၁၉နံၣ်,လါအ့ဖြၣ်(၅)သီဒီး(၁၅)နံၣ်တၢ်လၤကပီၤဖဲ၂၀၂၄နံၣ်န့ၣ်လီၤ.ဒိးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲကညီပိာ်မုၣ်ကရၢတၢ်လၤကပီၤအံၤပာ်လုၢ်ပာ်ပှၤဝဲဒီးတၢ်အံၤမ့ၢ်ဝဲဒ်ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢတၢ်ဘျၢခိၣ်သ့ၣ်အိၣ်ကွဲးအသးလၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢပှၤမၤတၢ်ဖိတဂၤလၢ်လၢ်ဖဲအမၤတၢ်တပယူာ်ဃီမ့ၢ်ပှဲၤထိၣ်၁၀နံၣ်ဆူအဖီခိၣ်,၁၅နံၣ်ဆူအဖီခိၣ်,၂၀နံၣ်ဆူအဖီခိၣ်ဒီး၂၅ဆူဖီခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ကိးနံၣ်ဒဲးတၢ်ဟ့ၣ်တၢ်လၤကပီၤအသိးန့ၣ်လီၤ.တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်လၤကပီၤအံၤမ့ၢ်တၢ်ပာ်လုၢ်ပာ်ပှၤကွၤကညီပိာ်မုၣ်လၢမၤတၢ်လၢပှၤတဝၢတၢ်မၤတဖၣ်ဖဲပှၤတဝၢဒီးခိၣ်နၢ်ပိာ်ခွါတနီၤတပာ်ပနီၣ်ပိာ်မုၣ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲအသးခုဒိၣ်မး,ပာ်ကဖၢလၢလီၤအကစၢ်သးလၢမၤစၢၤဘၣ်ပှၤတဝၢဒ်တၢ်သ့အိၣ်ဒီးအီၤအသိးပှဲၤထိၣ်လံအနံၣ်တဆံလံ,တဆံယဲၢ်နံၣ်လံမၤၤဒီးဆိကမိၣ်ဝဲပှဲၤဒီးသးခုသးမှာ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဝဲပာ်ပနီၣ်ဝဲလၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢမ့ၢ်ကရၢတဖုလၢဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤပှၤတဝၢတၢ်လိၣ်ဘၣ်အကလုာ်လုာ်ဒ်တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်,တၢ်ဂံၢ်တၢ်ဘါအိၣ်အသိးန့ၣ်လီၤ. လီၤဆီဒၣ်တၢ်ပိာ်မုၣ်ဒီးဖိသၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်ပာ်ဝဲလၢနီၣ်ဂံၢ်တၢမ့ၢ်လၢပှၤအဂၤကဆိကမိၣ်ဆိတၢ်လၢပိာ်မုၣ်ဒီးဖိသၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်တအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.မ့ၢ်စ့ၢ်ကီးကရၢတဖုလၢအဒုးသ့

ထီဉ်ဘဉ်ထီဉ်ပှၤတဝၢ,ကတီၤန့ၢ်ခဲးတၢ်လၢပှၤတဝၢတၢ်လိဉ်သ့ဉ်တဖဉ်အဖီခိဉ်န့ဉ်လီၤ. အဝဲစံးဝဲ “ ကညီပိာ်မုဉ်ကရၢဒီးကရၢအဂၤယထံဉ်လၢအတၢ်လီၤဆီအိဉ်ဝဲလၢအဝဲသ့ဉ်မ့ၢ်ထံဉ်တၢ်လီၤဖျဲဉ်လီၤဟိအိဉ်ထီဉ်လၢပှၤတဝၢအပူၤတမံၤမံၤအဲဉ်ဒိးမၤစၢၤဝဲခဲလၢာ်န့ဉ်လီၤ. တ ကးဘဉ်လၢတၢ်မၤတၢ်ဆၢတဲာ်စ့ၢ်ကီးတမၤထဲတဂၤ, ဟံးမူဒါထဲ တဂၤခံဂၤ ဘဉ် မ့မ့ၢ်တခီတၢ်ဂ့ၢ်မ့ၢ်အိဉ်ထီဉ်လၢကဘဉ်မၤတၢ်ဆၢတဲာ်တဲသကိးဟ့ဉ်ကူဉ်ဟ့ဉ်ဖးလိာ်သးဝံၤမး မၤတၢ်ဆၢတဲာ်န့ဉ်လီၤ. မ့မ့ၢ်လၢတၢ်ကရၢကရိ လၢ ယသ့ဉ်ညါ တနီၤအဝဲ သ့ဉ်မၤတၢ် ဆၢတဲာ်ထဲခိဉ်နၢ်တဂၤခံဂၤသ့ဝဲဖဲတၢ်လိဉ်အိဉ်ထီဉ်အခါန့ဉ်လီၤ. တမၤတၢ်ဆၢတဲာ်လၢခိဉ်နၢ်အါဂၤပဉ်ဃုာ်ဘဉ်န့ဉ်လီၤ. တဂၤလၢမူဒါအဖီခိဉ်ဒီးရဲဉ်ကျဲၤမၤကဲထီဉ်လိဉ်ထီဉ်ဒီးမၤဒဉ်တၢ်ဆၢတဲာ်သ့န့ဉ်လီၤ.မ့မ့ၢ်ကညီပိာ်မုဉ်ကရၢတမ့ၢ်ဒ်န့ဉ်ဘဉ်,ပှၤတဂၤတၢ်မ့ၢ်ဟ့ဉ်အီၤမူဒါဘဉ်ဆဉ်မ့မ့ၢ်တၢ်ဆၢတဲာ်လၢကဘဉ်မၤ,တၢ်မၤအမိၢ်လံၤမိၢ်ပှၢ်လၢကဘဉ်မၤကဲထီဉ်လိဉ် ထီဉ်သ့ဉ်တဖဉ်အိဉ်ဒီး တၢ်တၢဉ်ပိဉ်သကိးဒီးပှၤ မၤတၢ်ဖိ,ခိဉ်နၢ် အါဂၤဝံၤ မးတၢ်မၤအီၤန့ဉ်လီၤ.”

စံးစ့ၢ်ကီးဝဲလၢ“ကညီပိာ်မုဉ်ကရၢအံၤဒ်အမ့ၢ်တ့ၢ်ကညီပိာ်မုဉ်ကရၢတၢ်ကရၢကရိထဲတဖုလၢကီၢ်သူလ့ၤအပူၤအသိးဒ်တၢ်အိဉ်သးတၢ်ဆၢကတီၢ်ဟ့ဉ်သါအသိးကဆဲးမၤဒံးတၢ်လၢပှၤတဝၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤအဂီၢ်န့ဉ်တက့ၢ်.တဂၤဒီးတဂၤမ့ၢ်အိဉ်ဒီးတၢ်နၢ်ပၢၢ်လိာ်သး,တၢ်ဟ့ဉ်ခီ နီၤလီၤမူဒါ,တၢ်မၤလၢအိဉ်ဖျါရုံမးတၢ်က ရၢကရိပှၤမၤ တၢ်ဖိသ့ဉ်တ ဖဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်ကရၢကရိတၢ်ဆိဉ်ထွဲမၤစၢၤသ့ဉ်တဖဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤကအိဉ်ဂၢၢ်ကျၢၤဝဲန့ဉ်လီၤ.”

အဲဉ်ဒိးဝဲလၢကညီသးစၢ်သ့ဉ်တဖဉ်ကသ့ဉ်ညါကညီတၢ်စံဉ်စိၤ,ကညီဖိတၢ်တူၢ်ဘဉ်, ကညီဖိတၢ်ကျဲးစၢးဃုာ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်သ့ဉ်တဖဉ်န့ဉ်လီၤ. တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢ အဒိး နှၢ်ဝဲသ့ဉ်တဖဉ်သုတစူးကါကမဉ်အီၤတ ဂ့ၤအဂီၢ်အရှဒိဉ် ဝဲဒဉ်ဒိဉ်မး နှဉ်လီၤ. တကးဘဉ်လီၤဆီဒဉ်တၢ်ကညီပိာ်မုဉ်သ့ဉ်တဖဉ် ကသ့ဉ်ညါပိာ်မုဉ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်ဒီးစူးကါအီၤလၢအတၢ်အိဉ်မူအပူၤလၢကျဲအဘဉ်ဝံၤကသ့ဉ်ညါစ့ၢ်ကီးပိာ်မုဉ်အတၢ်တူၢ်ဘဉ်လၢပှၤတဝၢအပူၤ,ဟံဉ်ဖိဃီဖိအပူၤ,တၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤဒီးတၢ်လီၢ်အဂၤသ့ဉ်တဖဉ်ဒီးကဂုာ်ကျဲးစၢးထူဉ်ဖျဲးထီဉ်ကွံာ်လၢတၢ်တူၢ်ဘဉ်သ့ဉ်တဖဉ်အံၤတစိၤဘဉ်တစိၤအဂီၢ်န့ဉ်လီၤ. သးစၢ်သ့ဉ်တ ဖဉ်ကအိဉ်ဒီးတၢ်အဲဉ်ပှၤကလုာ်ဒီး ကသ့မၤစၢၤတၢ်လၢပှၤက လုာ်အ ဂီၢ်သု တအိဉ် ဒီးသး လၢကွၢ်ဒဉ်ထဲတၢ်ဘျုးတၢ်ဖှိဉ်လၢနီၢ်ကစၢ်တဂၤဓိၤအဂီၢ်နှဉ်တဂ့ၤနှဉ် မ့ၢ်အတၢ်ဆၢမုၢ်လၢ်နှဉ်လီၤ.

ဆီဟံဉ်ဆီဃီဒီးသရဉ်စီၤစ့ဖိလၢအမ့ၢ် ပှၤမၤတၢ်သးခုကစီဉ်တဂၤဖဲ ၂၀၁၉နံဉ်, လါမ့ၤၥဇသီဒီးထီဉ်ဖိဝဲအဖိမုဉ်ဖိတဂၤလၢကိးန့ၢ်ဝဲအမံၤလၢနီၢ်မူကပိာ်လီၤဖီနှဉ်လီၤ.တၢ်ဟ်လီၤသးအိဉ်လၢ“ဖဲယအိဉ်ဘူးဒံးဒီးတၢ်ကရၢကရိအဆၢကတီၢ်,ဖဲတၢ်သ့အိဉ်ဒီးယၤ, တၢ်ဂံၢ်တၢ်ဘါအိဉ်ဒီးတၢ်ဆၢကတီၢ်ဟ့ဉ်သါယၤအဖီခိဉ် ယကမၤဒ်တၢ် လၢပှၤ တဝၢ တၢ် ဖံးတၢ် မၤနှဉ်လီၤ.ယ မ့ၢ်အိဉ်ယံၤဘဉ်ဆဉ်ဒီး ကညီပိာ်မုဉ်ကရၢတၢ်က ရၢကရိဘဉ်ဆဉ် ဖဲ ယအိဉ်တပူၤလၢ်လၢ်ယကမၤတၢ်လၢပှၤတဝၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤဒ်တၢ်သ့တၢ်ဘဉ်အိဉ်ဒီးယၤ

KWO Emerging Leaders Program Graduation
Organized by KWO
Supported

Anniversary of Karen Women'
မြောက် ကရင်အမျိုးသမီးအစည်းအရုံးနေ့

ပဒိၣ်နီၢ်စံးဖိရၤစ့ၣ်
ကရၢခိၣ်(၂)မၤတ့ၢ်တၢ်
(ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်–ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢ)
နဲၣ်ရှဲၣ်မၤတ့ၢ်တၢ်(ကညီပှဲာ်မုၣ်ကရၢ)

ပဒိၣ်နီၢ်စံးဖိရၤစ့ၣ်မ့ၢ်ကညီမုၣ်လၢအဟူးဂဲၤလၢပှဲာ်မုၣ်ဒီးဖိသၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်, တၢ်တီၤထဲသိးတုၤသိး,တၢ်ဒုးသ့ထီၣ်ဘၣ်ထီၣ်အဂီၢ်တကးဘၣ်မ့ၢ်ကညီပှဲာ်မုၣ်အဆိက တၢ်၊ တဂၤ လၢ အဟံးန့ၢ်တ့ၢ် တၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲ ဇ်ခိၣ်နၢ်ဒိၣ်ထိ လၢ ခ့ၣ် အဲၣ်ယူၣ် ကညီဒီ က လုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢဒီးဟူးဂဲၤလၢထံရှူၢ်ကီၢ်သဲးတၢ်ဖံးတၢ်မၤတကပၤန့ၣ်လီၤ.မ့ၢ်တ့ၢ်ကွိသရၣ် မုၣ်တဂၤ, ကညီပှဲာ်မုၣ်ကရၢနဲၣ်ရှဲၣ် ဒီးမ့ၢ်တ့ၢ်စ့ၢ်ကီးဝဲ ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်–ကညီဒီကလုာ်စၢ ဖှိၣ်ကရၢနဲၣ်ရှဲၣ်ခိၣ်ကျၢ်ဒီးကရၢခိၣ်(၂)န့ၣ်လီၤ.မ့ၢ်ဝဲသုးခိၣ်ကျၢ်ဒိၣ်စိစီၤတၢ်မျၢ်ဘီဒီးသ ရၣ်မုၣ်နီၢ်ဖိကွီၤအဖိမုၣ်န့ၣ်လီၤ.အိၣ်ဖျဲၣ်ထီၣ်ဖဲ၁၉၅၅နံၣ်,လါမးရှး၂၇သီလၢသဝီစီၤခၣ် ဒၢ, ချၣ်လွံၢ်ထူၣ်ကီၢ်ရှၣ်အပူၤ န့ၣ်လီၤ. အဒိပုၢ်ဝဲၢ်အိၣ်ဝဲ ဃိးဂၤဒီး အဝဲမ့ၢ်ပှၤဃဲၢ်ဂၤတဂၤ

န့ၣ် လီၤ. အိၣ်ဒီးတၢ်သးစဲလၢ တၢ်ဖိအိၣ်တ့ၢအိၣ်, တၢ်မၤလိမၤဒိး, တၢ်ဆးဆ့ကူဆ့ကၤဒီး တၢ်မၤထံရှ်ကီၢ်သဲးအတၢ်ဖံးတၢ်မၤန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ကညီကလုာ်, ခရံာ်ဖိတဂၤန့ၣ်လီၤ.

မၤလိတၢ်လၢကီၢ်သူလ့ၤတၢ်ပၢ်ဆၢကွိဒီးဖျိထီၣ်ဝဲ ကီၢ်သူလ့ၤပဒိၣ်တၢ်ထိကွိ, ကွိသ ရၣ်တၢ်မၤလိ, တၢ်သိၣ်လိအဲကလံးကွိသရၣ်တၢ်မၤလိဒီး (Community management certificate) တၢ်ပၢဆှၢရဲၣ်ကျဲၤပှၤတဝၢ လၢအဲကလံးကျိာ်, တၢ်မၤလိလၢအယံၤ (Distance Education Program) န့ၣ်လီၤ. ဒ်အမိၢ်အပၢ်မ့ၢ်ပှၤတၢ်ပၢ်ဆၢဖိ ဒီးအဝဲလီၤစၢၤလၢတၢ်ပၢ်ဆၢအ ဒူၣ်အထၢအသိး အိၣ်ဖျဲၣ်ထီၣ်တဘျီယီဒ်တၢ်ပၢ်ဆၢဖိတဂၤ, ဒိၣ်ထီၣ်လၢကညီတၢ်ပၢ်ဆၢ အပူၤ ဒီးဘၣ်လဲၤခီဖျိဝဲတၢ်ပၢ်ဆၢတၢ်ကီတၢ်ခဲ, တၢ် ကီၢ် တၢ်ဂီၤ, တၢ်နးတၢ်ဖှိၣ်ဒီး ဘၣ်ဒိၣ်ထီၣ်ဒ်ပှၤလီၢ်အိၣ်ကမံ့လၢဘၣ်သုးလီၢ်သုးကျဲထီဘိန့ၣ်လီၤ.

ဖျိထီၣ်ကွိတဘျီယီ နုာ်လီၤတၢ်ပၢ်ဆၢဒ်ကွိသရၣ်တဂၤအသိး စးထီၣ် ၁၉၇၄နံၣ် တုၤ၁၉၉၈ နံၣ် လၢ(၂၄)နံၣ်အတီၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲတၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ကဒါက့ၤ ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢဖဲ (၁၉၈၅) နံၣ်အဆၢကတီၢ် ဘၣ်တၢ်ယုထၢထီၣ်အီၤ ဒ်လီၢ်ခၢၣ်သး ကညီပိာ်မုၣ်က ရၢနဲၣ်ရှ့ၣ် အသိး ဒီးအဝဲဟံးန့ၢ်မူဒါအံၤ (၂)နံၣ် ဒီးခီဖျိ သိၣ်လိစ့ၢ်ကီး တၢ်လၢ တၢ်ၤ ထိကွိ ဒ်သ ရၣ် မုၣ်တ ဂၤ အသိးအယိ ယ့ဟးထီၣ်လၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢနဲၣ်ရှ့ၣ် ဒီးက့ၤသိၣ် လိက ဒါက့ၤ တၢ်ပှဲၤ ဆၢ ပှဲၤ ကတီၢ်လၢ ဖှ့ဘီလူၢ် ကီၢ်သူလ့ၤပဒိၣ်တၢ်ၤထိကွိဒီး မၤစၢၤဟံးစုနဲၣ်ကျဲဝဲ ပိာ်မုၣ် ကရၢဒီးသးစၢ်ကရၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤလၢဒူသဝီပူၤစ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ. ဖဲမၤနၢၤပျီလီၤကွံာ်ဆူဒုၣ် ဒါစုပူၤဝံၤအလီၢ်ခံလီၢ်ခၢၣ်သးကညီပိာ်မုၣ်ကရၢကီးက့ၤအီၤလၢကနုာ်လီၤမၤက့ၤတၢ်ဒ်လီၢ် ခၢၣ်သးကညီပိာ်မုၣ်ကရၢနဲၣ်ရှ့ၣ်ပတြာ်အ သိး စးထီၣ်ဖဲ(၁၉၉၈)နံၣ် ဒီးဖဲ(၂၀၀၀)နံၣ်, ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢခီက ရဲးအဆၢ ကတီၢ် ဘၣ်တၢ် ယု ထၢထီၣ်ကဒါက့ၤအီၤဒ် ကညီပိာ်မုၣ် ကရၢနဲၣ်ရှ့ၣ်အသိး ဒီးဟံးန့ၢ်မူဒါ ဒ် က ညီ ပိာ်မုၣ် က ရၢနဲၣ်ရှ့ၣ်တဂၤအသိး လၢ(၈)နံၣ်အ တီၢ်ပူၤဒီးမၤသကိးစ့ၢ်ကီးတၢ်ဒီးကီၢ်ပယီၤပိာ်မုၣ်ကရၢသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပတံထီၣ်လၢတၢ်ကဲထီၣ်ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ် – ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢ, ကရၢဖိတဂၤ ဖဲ (၁၉၈၂) နံၣ် အိၣ်ယုာ်ဒီးကရၢဖိ လံာ်အုၣ်သး လီၤတံၢ်လီၤဆဲးန့ၣ်လီၤ. နုာ်လီၤ ခ့ၣ် အဲၣ် ယူၣ် – ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢ တၢ်ယုထၢခီကရဲးဒ်ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢခၢၣ်စးအသိး ဖဲ (၂၀၀၀) နံၣ်ဒီးဒိးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ယုထၢဒ် လီၢ်ခၢၣ်သးထီဘိကမံးတံာ်တဂၤအသိးန့ၣ်လီၤ. ဖဲ ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ် – ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢတၢ်အိၣ်ဖှိၣ်ဖးဒိၣ်(၁၂)ဝီတဝီအဆၢကတီၢ်တၢ် ယုထၢဒီးဟ့ၣ်မူဒါအီၤဒ်ပၢဆှၢတၢ်ကမံးတံာ်တဂၤအသိးဒီးဒီးဖဲခီကရဲး(၁၄)ဝီတဝီအဆၢ ကတီၢ်ဘၣ်တၢ်ယုထၢထီၣ်အီၤဒ်ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ် – ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢနဲၣ်ရှ့ၣ်ခိၣ်ကျၢ် တဂၤအသိးန့ၣ်လီၤ. ဖဲခီကရဲး(၁၅)ဝီတဝီအဆၢကတီၢ်န့ၣ်ဘၣ်တၢ်ယုထၢထီၣ်ကဒီးအီၤ ဒ် အမ့ၢ် ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ် – ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢ, ကရၢခိၣ်(၂) ဒီးဟံး မူဒါအံၤတုၤလီၤဖဲ ၂၀၁၆နံၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

ကတိၤန့ၢ်ခဲးတၢ်လၢ ကညီဒီကလုာ်တၢ် တူၢ်ဘၣ်ခိၣ်ဘၣ်, ကညီပှၤလီၢ် အိၣ် ကမံ့ အ တၢ် တူၢ်ဘၣ်ခိၣ်ဘၣ်, တၢ်မၤတရီတပါ ပိာ်မုၣ်ပိာ်မၢၤဒီး ပှၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယာ် ဖဲ ပှၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယာ်

တၢ်အိၣ်ဖှိၣ် ဒီးဒီးဟံၣ်ခိၣ်ဘီမုၢ်စၢဖှိၣ်ကရၢတၢ်အိၣ်ဖှိၣ်ဖးဒိၣ်ဖဲ ကီၢ်ချၢထံကီၢ်တဖၣ်ဒ်အမ့ၢ်ကၠနံၣ်ဘၣ်(Geneva)တၢ်အိၣ်ဖှိၣ်,နယူယီး(New York) ကီၢ်အမဲရကၤဒီးယူရပၤ ထံဂၤ ကီၢ် ဂၤပဒိၣ် တဖၣ်, ပှၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယာ်ဟူးဂဲၤတဖၣ်, ပှၤတၢ်ကစီၣ်ဖိတဖၣ် ဒ်အမ့ၢ် ခဲနဒၢ် (Canada) , ယူၣ်ခ့ၣ်, ကၠၢမနံၣ်, နဲသၢၣ်လဲ, ဘဲလ်ကံ့ၣ်ယၢၣ်, အီးစထြ့လယၣ်ဒီး အမဲ ရကၤတဖၣ်လီၤ. ကတိၤန့ၢ်ခဲးတၢ်ဒ်ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ် ခၢၣ်စးဒီးဒုးသ့ၣ်ညါခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်တၢ်အိၣ်သးဒီးကညီဖိတၢ်အိၣ်သးဒ် ခၢၣ်စးတဂၤအသိးန့ၣ်လီၤ. လဲၤမၤတၢ်ယုသ့ၣ်ညါဒီးတၢ်တၢၣ် ပီၣ် အမူးဘၣ် ဃး တၢ်ဆှၢက့ၤပှၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲအတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤဒီး ပိာ်မုၣ်တၢ် ပၣ်ဃုာ် ပၣ်ဂီၢ်ဖဲ ကွၢ်ထၢၣ် မါ လၣ်(Guatemala) လၢ အမဲရကၤကလံၤစီး န့ၣ်လီၤ. လဲၤမၤတၢ်ယု သ့ၣ်ညါဒီး တၢ်ထံၣ်လိာ် တၢၣ် ပီၣ်အမူးတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတဖၣ်ဒီး စံၣ်ရံၣ်လဲခၣ် ပိာ်မုၣ်က ရၢတဖၣ်ဘၣ်ဃးတၢ်ပာ် ကီၤ စ့ ဒီး တၢ်ဒုးလီၢ်လီၤစ့ဆူ ပှၤဖှိၣ် ဖိ ယာ်ဖိ သ့ၣ်တဖၣ် အဂ့ၢ်အကျိၤန့ၣ်လီၤ.

ထီၣ်တၢ်မၤလိဘၣ်ဃးဖံၣ်မိၣ်ကရ့ၣ်စံၣ်လၢတၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲအသိးဖဲအါရလဲ, ထီၣ် တၢ်မၤလိဘၣ်ဃးတၢ်ပၢဆှၢတၢ်ပၢတၢ်ပြး,တၢ်ပၢဆှၢရဲၣ်ကျဲၤဒီးဘှါဆှဲကွံာ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီ, တၢ် ဘၣ် ဂံာ် ဂူာ်ဒီး တၢ်ဆီတလဲကွံာ်ဒီး တၢ်သူၣ်ထီၣ်တၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ် အကျဲသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်လၤကပီၤလၢတၢ်ကွဲးပြၢလံာ်လၢပိာ်မုၣ်လၢတၢ်ဒုးတၢ် ယၤတၢ်ဘၣ်ဂံာ် ဂူာ် ဆၢကတီၢ်, ဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်လၤကပီၤ (Perdita Human Rights Award) ဒ်ပှၤဂဲၤလိာ်တၢ် လၢကညီပိာ်မုၣ်တၢ်တူၢ်ဘၣ်ခီၣ်ဘၣ်, တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်အ ဂီၢ်လၢအမဲရကၤ ပှၤဂ့ၢ်ဝီက ရၢတဖု, ဒီး န့ၢ်ဘၣ် တၢ်ယုထၢဟ်ပနီၣ်လၢပိာ်မုၣ် (၁၀၀၀)ဂၤအကျါလၢတၢ်ယုထၢထီၣ် (၂၀၀၅)နံၣ် (Nobel Peace Prize) န့ၣ်လီၤ. ဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်လၤကပီၤ ဟ်ပနီၣ်လၢ တၢ်ဂဲၤလိာ်လၢကညီပိာ်မုၣ်ခွဲးယာ်ဒီးကညီတဝၢအဂီၢ်လၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢ,ကီၢ်နီၣ်ဝ့ကညီတၢ် က ရၢက ရိ ဒီး အီးစထြ့လယၣ်ကညီတၢ်ကရၢကရိန့ၣ်လီၤ. ဒီးန့ၢ်ဘၣ်စ့ၢ်ကီးတၢ် လၤကပီၤလၢကညီတဝၢတၢ်ကရၢကရိဒီးတၢ်မၤလိကွိသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲအဝဲအိၣ်လၢ တၢ်ဆါနးနးကလဲာ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ် တကအုကစွါဒီး ဟ်ဖ့ၣ်ဟ်ကမၢ်တၢ်လၢအတၢ်တူၢ်ဘၣ်တၢ်ဆါအံၤအဃိနီတမံၤဘၣ်. အိၣ်ဒီးတၢ်နာ်အဂၢၢ်အကျၢၤဒီးတဲစ့ၢ် ကီး ပုၢ်ဝဲၢ်ဖိလံၤသ့ၣ်တဖၣ် လၢကအိၣ်ဒီးတၢ်နာ်ဂၢၢ်ကျၢၤလၢကစၢ်ယွၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်တ ကဲတကီဒီးတၢ်တူၢ်ဘၣ်တၢ်ဆါနးဒိၣ်မးအဆၢကတီၢ်န့ၢ် အဝဲဟံးန့ၢ်တၢ်ဆၢကတီၢ်ဒီး ကွဲး ထုး ထီၣ်လံာ်လၢအမ့ၢ် အမိၢ်သရ့ၣ်မုၣ်ဖီကွိၤတၢ်လဲၤခီဖျိ အလံာ်ဒီးတၢ်စံၣ်တဲၤတဲလီၤအလံာ်ဃုာ်ဒီးထံရှ့ၢ်ကီၢ်သဲးတၢ်ထံၣ်အလံာ်လၢတၢ်တထုးထီၣ်ရၤလီၤဘၣ်ဖံးဘၣ်န့ၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ်ပှၤလၢအဂဲၤလိာ်လၢတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့, ထံရှ့ၢ်ကီၢ်သဲးဒီးပှၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယာ် ဂ့ၢ်ဝီ တကပၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲအဝဲမၤတၢ်လၢပိာ်မုၣ်ကရၢအဆၢကတီၢ် ဂုာ်ကျဲးစၢးယုကျဲဒ်သိး ပိာ်မုၣ် ကီးဂၤဒဲးကသ့ကွဲးသ့ဖး, ပိာ်မုၣ်ကီးဂၤဒဲးကအိၣ်ဒီးစုတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်တၢ်ဟဲနှာ်, ဖိသၣ် သ့ၣ်တဖၣ်ကမၤလိဘၣ်ဒီးဘၣ်တၢ်, ဖိသၣ်ဆံး အိၣ်ဖျဲၣ် သီသ့တဖၣ်ကန့ၢ်ဘၣ်တၢ်

ခွဲးတၢ်ယာ်,ပိာ်မုဉ်သ့ဉ်တဖဉ်ကနၢ်ပၢၢ်ထံရှု ကီၢ်သဲးဒီးပဉ်ယုာ်ပဉ်ဂီၢ်လၢထံရှု ကီၢ်သဲး တၢ် ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢကညီတၢ်ပၢၢ်ဆၢအပူၤန့ဉ်လီၤ. ရဲဉ်ကျဲၤဒုးအိဉ် ထိဉ်ဝဲကညီပိာ်မုဉ် သး စၢ် ခိဉ်နၢ်တၢ်မၤလိကွိ, သ့သၢဖျာဉ်တၢ်မၤလိတၢ်ရဲဉ်တၢ်ကျဲၤ, ဖိသဉ်ဆံးကတီၤဆိကွိ, နီၢ် တဂၤတၢ်စုသ့တၢ်ဖံးတၢ်မၤလၢဒဲကဝီၤသ့ဉ်တဖဉ်အပူၤန့ဉ်လီၤ.

လၢအလံာ်တၢ်ကွဲးနီဉ်တၢ်ထုကဖဉ်တဘ့ဉ်အပူၤန့ဉ်အဝဲကွဲးဝဲ "စးထီဉ် လၢ ယ ဒိးန့ၢ်ဘဉ် နဲဉ်ရှဲဉ်ခိဉ်ကျၢၢ်အလီၢ်န့ဉ် ယတဒိးန့ၢ်ဘဉ် တၢ်ဆီဉ်ထွဲဒီးဟ့ဉ်ဂံၢ်ဟ့ဉ် ဘါလၢ တၢ်ကရၢကရိဒဉ်ဝဲအပူၤဘဉ်. ဘဉ်ကွၢ်ဆၢဉ်ကမဲာ်ဒဉ်ထီဘိဒီး တၢ်ဆိ ကမိဉ် ဆံး,တၢ်ပာ်တၢ်ကမဉ်,တၢ်ထံဉ်လၢတၢ်လဲၤထီဉ်လဲၤထီတအိဉ်,ကီၢ်ရှဉ်သုးက့တနီၤတ သး အိဉ်ဟ့ဉ်ဂံၢ်ဟ့ဉ်ဘါပှၤဘဉ်. ထံဉ်ဝဲလၢလီၢ်ခၢဉ်သးန့ဉ်တမၤတၢ်ဘဉ်. မၤတၢ်တ သ့ ဘဉ်.ကစၢ်ဓါ,နမ့ၢ်ကစၢ်လီၤ.နမၤတၢ်သ့ဒီးနသူတၢ်လၢပှၤတပာ်လၢတၢ်နီတမံၤဒီးပှၤဂံၢ် စၢ် ဘါစၢ်သ့ဝဲဒီး နသူတ့ၢ်န့ဉ် တၢ်အုဉ်အသးအိဉ်ဝဲလီၤ. သူပှၤတက့ၢ်. ပတၢ်သ့တၢ် ဘဉ် တအိဉ်ဘဉ်.တမ့ၢ်ယမ့ၢ်လၢ်သးလီလၢကန့ၢ်ဘဉ်တၢ်လီၢ်အံၤအဃိဘဉ်.ယနာ်လၢနဃု ထၢ ယၤလီၤ. ယတဆိကမိဉ်ဒီးမ့ၢ်လၢ်ဒီးပာ်သးလၢ ကဒိးန့ၢ်တၢ်လီၢ်အံၤဘဉ်. မ့ၢ်လၢယ တ အိဉ်ကတီၤယသးဒံးဘဉ်အဃိလီၤ. သနာ်က့နဃုထၢထိဉ်ယၤဒီး ယနာ်လၢနက ဆိဉ် ဂ့ၤယၤလီၤ. ဆိဉ်ဂ့ၤယၤဒီးသူယၤတက့ၢ်. ဒုးကူဉ်သ့ဖးဘဉ်ယၤ,ဟ့ဉ်ယၤ တၢ်ကူဉ် တၢ်ဆးလၢအဂ့ၤ,တၢ်ဆိကမိဉ်ဆိကမးလၢအဘဉ်,တၢ်သ့ဉ်ညါနၢ်ပၢၢ်ဒီးဒုးထံဉ်ယၤလၢ တံၤသကိးလၢသူဉ်အိဉ်သးအိဉ်ပှၤဒီးမၤစၢၤဘဉ်ပှၤတက့ၢ်. မၤစၢၤယၤဒီး ပတၢ်တီခိဉ်ရိဉ် မဲ အံၤကဟဲစိာ်ထီဉ်တၢ်မၤနၢၤတက့ၢ်. " ဖဲဒိးန့ၢ်ဘဉ်လီၢ်လၤဒီးမူဒါလၢ ခ့ဉ်အဲဉ်ယူဉ်– ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိဉ်ကရၢအပူၤန့ဉ်တၢ်တူၢ်ဘဉ်အိဉ်လၢအသးပူၤလၢတဲပှၤတသ့တ ဘဉ်သ့ဉ်တဖဉ်ကွဲးလီၤဃာ်ဝဲအါမးဒီးဘဉ်တၢ်ထံဉ်န့ၢ်က့ၤအီၤဖဲအသးသမူလဲၤပူၤဟီဉ် ခိဉ်ဝံၤအလီၢ်ခံန့ဉ်လီၤ.

ဖဲ ၂၀၂၂နံဉ်ဘူးကလၢာ်အဆၢကတီၢ်စးထီဉ်တူၢ်ဘဉ်တၢ်ဆူးတၢ်ဆါဒီးလဲၤဒုး နဲဉ် သးလၢတၢ်ဆါပှာ်ဉ်တဘျီဘဉ်တဘျီဒီး ဖဲ လါ ယူၤလံ ၂၄သီ, ၂၀၂၄ နံဉ် – ဟါခီ (၂း၂၁) နဉ်ရံဉ် (ကွိဉ်တဲဉ်နီဉ်ထိဉ်)အဆၢကတီၢ်အသးသမူဟးထီဉ်ကွံာ်ဝဲ ဖဲအ အိဉ် ဆိး တၢ် လီၢ်ကွိဉ်တဲဉ် – ကီၢ်ပယီၤကီၢ်ဆၢန့ဉ်လီၤ. ဖဲအဝဲအိဉ်လၢတၢ် မ့ၢ်လၢ်လၢာ်အဆၢ ကတီၢ်ဘဉ်တၢ် ဒုးသ့ဉ်ညါအီၤလီၤလီၤဒီး ဖိလံၤတဖဉ် မၤလီၤတံၢ်လၢ မ့ၢ်အဝဲအဲဉ်ဒိးပာ် လီၤ အဒဲဟီဉ်ခိဉ် ဖဲလဲဉ်ဒီးအဝဲစံးဝဲလၢ တၢ်တခါန့ဉ် ဒ့အိဉ်လၢသုစုပူၤလီၤ.တ ဘဉ်ဃး ဒီး သါ လၢၤဘဉ်န့ဉ် လီၤ. လၢတၢ်အိဉ်သးအကပၤကပၤအဃိ အဒဲဟီဉ်ခိဉ်ဘဉ်တၢ် ပာ် လီၤအီၤဖဲဘးပိၢ်ကညီဘျၢထံခရံာ်ဖိတၢ်သွဉ်ခိဉ်လၢအိဉ်သူဉ်လီၤသးဖဲမ့ၢ်ယူၢ်ကီၢ်ဆဉ်, မဲၢ်ဟီဉ်စီဉ်ကီၢ်ရှဉ်,ကီၢ်ကွိဉ်တဲဉ်အပူၤန့ဉ်လီၤ. မ့ၢ်ပှၤလၢအအဲဉ်တၢ်မှာ်တၢ် ခုဉ်,တၢ်ဃု တၢ်ဖိးဒီးတၢ်တီၤထဲသိးတုၤသိးတဂၤန့ဉ်လီၤ.

....

A cere n honour o en Women I
K
Date - 12th J 2007

1000 Peace Women for the Nobel Peace Prize 2005
ผู้หญิง 1000 คน เพื่อรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพ พ.ศ.2548
จัดโดย... โครงการผู้หญิง 1000 คน เพื่อรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพ พ.ศ.2548
Women for the Nobel Peace Pri 2005 Project

ပဒိၣ်နီၢ်ဒါဒါ

ဖိၣ်ကျၤကယာ်တၢ်ဘျၢကမံးတံာ်ခိၣ်
ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်–ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢ

ပဒိၣ်နီၢ်ဒါဒါမ့ၢ်ဝဲခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ် – ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢပၢဆှၢတၢ်ကမံးတံာ်တ ဂၤဒီး ဟံးမူဒါဒ် ဖိၣ်ကျၤကယာ်တၢ်ဘျၢကမံးတံာ်ခိၣ် ဒီး (Gender Policy) ကမံး တံာ်ခိၣ် နူၣ်လီၤ. အိၣ်ဖျဲၣ်ထီၣ်ဝဲ ဖဲ ၁၉၅၀နံၣ်, လါယနူၤအါရံၤ ၁၉သီ လၢမၤလၤကိသဝီ, ကြၢၢ်တုကီၢ်ဆၣ်, ဒူပျာ်ယာ်ကီၢ်ရှၣ်, ကီၢ်သူလ့ၤအပူၤနူၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဝဲသးပှၢ်မုၣ်နီၢ်ကွဲၤဒီးသးပှၢ်စီၤမိစ္စၣ်အဖိမုၣ်နူၣ်လီၤ. အဒီပုၢ်ဝဲၢ်အိၣ်ဃီးဂၤဒီးအဝဲမ့ၢ်ပှၤအဒိၣ်ကတၢၢ်တဂၤနူၣ်လီၤ. အိၣ်ဒီး တၢ်သးစဲလၢ တၢ်ကွဲးလံာ်, ဖးလံာ်, ဖီအီၣ်တ့ၤအီၣ်ဒီး ဖံးမၤပှၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်ဖံးတၢ်မၤသ့ၣ်တဖၣ်နူၣ်လီၤ.မ့ၢ်ကညီကလုာ်ဒီးစူၢ်နာ်ဘူးဒးတၢ်ဘါနူၣ်လီၤ.

အဝဲတဒိၣ်ထီၣ်ဘၣ်တပူၤဃီဒီးအမိၢ်အပၢ်ဘၣ်.လၢတၢ်ကဒိးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ် ကူၣ်သ့အဂီၢ် ဘၣ်အိၣ်ယံၤဒီးအမိၢ်အပၢ်ဒီး လဲၤအိၣ်ဒီးအမုၢ်ဂၢ်ဖါတံၢ်, အဖံအဖုလၢတၢ် လီၢ်ယံၤန့ၣ်လီၤ. မၤလိဖျိထီၣ်တီၤထီကွိ, တဆံတီၤဖဲ ဝ့ၢ်မီၣ်လမဲ့ၣ်နီၣ်ဂံၢ်(၃) တီၤထီကွိဖဲ အ သးနံၣ်အိၣ်ဖံးဒၣ်ထဲ ၁၇နံၣ်ဧိၤန့ၣ်လီၤ. အပၢ်မ့ၢ်ကိၢ်ပယီၤပဒိၣ်သဝီသးပှၢ်တဂၤ လၢဘၣ် မၤ သ ကိးတၢ်ဒီး ပယီၤပဒိၣ်ဒီး ဘၣ်မၤသကိးစ့ၢ်ကီးတၢ်ဒီး ကိၢ်သူလ့ၤန့ၣ်လီၤ.ခီ ဖျိဘၣ် မၤသကိးတၢ်ကိးကပၤအဃိ ကဲထီၣ်က့ၤတၢ်ထံၣ်ကမၣ်, တၢ်သဘံၣ် သဘုၣ်တုၤလၢသးသမူတၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဒၣ်လဲာ်န့ၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. ကိၢ်သူလ့ၤထံၣ် ကမၣ်အပၢ်လၢအပၢ်မ့ၢ် ပယီၤအပှၤဒီး ပယီၤတခီထံၣ်ကမၣ်လၢအဝဲမၤသကိးတၢ်ဒီး ကိၢ်သူလ့ၤအဃိ လၢတၢ်ဘၢၣ် စၢၤကဲထီၣ်က့ၤလၢဟံၣ်ဖိဃီဖိ တၢ်ကီတၢ်ခဲ, တၢ်ပျံၤတၢ်ဖုး တုၤဒၣ် လဲာ်ဘၣ် ဆါ လီၤကွံာ်အကျိၢ်ဖိကိၢ်ဖိဒ်အမ့ၢ်ကျိၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ခဲလၢာ်လၢ ဘၣ်လဲၤထုးထီၣ်က့ၤအပၢ်လၢ ကိၢ်သူ လ့ၤတၢ်ဖိၣ်တံၢ်ဃာ်အလိၢ်န့ၣ် အိၣ်ဝဲအသိး ပယီၤသုးဟဲဖိၣ်အ ပၢ်ခီဖျိ ပာ်က မၣ်ဝဲ လၢမ့ၢ် ပှၤဆဲးကျိးဒီးကိၢ်သူလ့ၤအိၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. အဝဲသ့ၣ်အသဝီန့ၣ်အိၣ်လၢ တၢ်အဆၢအဃိဘၣ်အိၣ်လၢတၢ်ပျံၤတၢ်ဖုးကိးကပၤဒဲးအပူၤလီၤ.လၢတၢ်ဂ့ၢ်အံၤအဝဲပာ်လီၤအသးလၢ "ယမ့ၢ် လဲၤထီၣ်လၢတၢ်ပၢၢ်ဆၢပူၤမး ယကသ့ၣ်ညါတၢ်ပၢၢ်ဆၢအ ဂ့ၢ်အကျိၤလီၤ တံၢ်လီၤ ဆဲးဒီးမၤအဂ့ၤကတၢၢ်န့ၣ်လီၤ. "ဖဲန့ၣ်အဝဲသးဆူၣ်လၢ ကနုာ်လီၤမၤကညီတၢ်ပၢၢ်ဆၢန့ၣ်လီၤ. အပၢ် တအဲၣ်ဒိးလၢအဝဲကမၤတၢ်ပၢၢ်ဆၢတၢ်မၤဘၣ်, ဘၣ်ဆၣ်ခီဖျိအနီၢ် ကစၢ်ဒၣ်ဝဲ သးဆူၣ်ဒီး အသးသမူတံၤသကိးလၢအဃုထၢထီၣ်ဝဲဒ်အဟံၣ်ခိၣ်တဂၤစ့ၢ်ကီး သးအိၣ်မၤ တၢ်ပၢၢ်ဆၢ အဃိ လၢတၢ်သးလီၤပလိာ်အပူၤ အဝဲသ့ၣ်ခံဂၤဆီဟံၣ်ဆီဃီဝံၤ အလိၢ်ခံ အနံၣ်တ ဆံဒီးလဲၤထီၣ်ဝဲဆူတၢ်ပၢၢ်ဆၢလိၢ်ကဝီၤဖဲ၁၉၈၀နံၣ်,လါမ့ၤအပူၤန့ၣ်လီၤ.

တချုးအဝဲသ့ၣ်လဲၤထီၣ်ဖံးဆူတၢ်ပၢၢ်ဆၢအပူၤန့ၣ်ဆဲးကျိးဝဲဒၣ်ဒီးပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါသ့ၣ်တဖၣ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲး, ပှၤလဲၤအိၣ်န့ၢ်အီၤဒီးဟဲထီၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲဟဲ ထီၣ်တုၤတၢ်ပၢၢ်ဆၢလၢသုးက့(၆)ဟီၣ်ကဝီၤတကပၤဒီးတဘျီဃီဖဲအဟဲထီၣ်တုၤန့ၣ်သုးက့ခိၣ်ဒုးသ့ၣ်ညါအီၤလၢတၢ်လိၣ်တခါဘၣ်တခါဒီးဟ့ၣ်အီၤမူဒါလၢကနုာ်လီၤကွိသရၣ်ဒီးသိၣ်လိတၢ်န့ၣ်လီၤ.ဒ်တၢ်ဟ့ၣ်အီၤမူဒါအသိးထံၣ်ဝဲလၢမ့ၢ်တၢ်လိၣ်နီၢ်နီၢ်အဃိအဝဲဟံးန့ၢ်မူဒါအံၤဒီး သိၣ်လိတၢ်န့ၣ်လီၤ. သိၣ်လိတၢ်ဖဲ ကစၢၢ်ဖိချ့သဝီလွံၢ်နံၣ် ဝံၤလဲၤသိၣ်လိက ဒါက့ၤ တၢ်လၢ ဒူပျာ်ယာ်ကိၢ်ရှ့ၣ်တီၤထီကွိ(ကွိၣ်ထၣ်) န့ၣ်လီၤ. ဖဲအဝဲသိၣ်လိတၢ်အဆၢကတီၢ် အဖိတဖၣ်အနီၢ်ဆံးဖံးဒီးဖိလၢအိၣ်နၢ်အိၣ်ဖံးအဃိ အတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ တဂ့ၤအါအါဘၣ်ဆၣ်လၢဟံၣ်ဃီတၢ်ဖံးတၢ်မၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်သိၣ်လိတကပၤမ့ၢ်ဂ့ၤကျဲးစၢးဟ့ၣ်လီၤအသးဒီးမ့ၢ်ဘၣ် ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဒီးတၢ်ကီတၢ်ခဲဒ်အမ့ၢ် တၢ်အိၣ်တၢ်ဆိး, တၢ်အီၣ်တၢ်အီဒီး တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ အကလုာ်ကလုာ်ဘၣ်ဆၣ်ကျဲးစၢးဟ့ၣ်လီၤသးလၢအနံၣ်ခံဆံဘျုၣ်အတီၢ်ပူၤဂ့ၤဂ့ၤန့ၣ် လီၤ. အဖိသ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်စ့ၢ်ကီးဖိလၢအနၢ်လီၤအဃိမၤစၢၤအမိၢ်အပၢ်တၢ်တခီခီ , ထီၣ်ကွိ တခီခီဒီး မ့ၢ်တၢ်သးမံသးမုာ်လၢၢမိၢ်ပၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲအဝဲသိၣ်လိတၢ်အကတီၢ် ကွိသရၣ်တၢ်မၤစၢၤလၢဒီးတနံၣ်အဂီၢ်န့ၣ်န့ၢ်ဒၣ်ထဲ ဟ့သး(၉) နၣ်ဒီး စ့ပယီၤ(၆၂၅) ကွးန့ၣ်

လီၤ. ပှၤမ့ၢ်ကွၢ်လၢတၢ်ဘူးတၢ်လဲဒီးတၢ်မၤစၢၤအံၤန့ၣ် ပှၤလၢကသိၣ်လိတၢ်တအိၣ်နီတဂၤ ဘၣ်. ဘၣ်ဆၣ်လၢတၢ်အဲၣ်ဘၣ်ထံကီၢ်ပှၤကလုာ်ဒီးတၢ် မၤလဲၤထီၣ် လဲၤထီပှၤ ကလုာ်တၢ် ကူၣ် ဘၣ်ကူၣ်သ့အဂီၢ် ပှၤကိးဂၤဟ့ၣ်လီၤအသးပှဲၤဒီးတၢ်သူၣ်အိၣ်သးအိၣ်, တၢ်တူၢ်ဆါ ခီၣ်ဆါသးအဂ့ၤကတၢၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသိၣ်လိတၢ်ကတီၢ်သိၣ်လိဝဲလံာ်မိၢ်ပှၢ်လၢအမ့ၢ်လံာ် ပယီၤ, လံာ်ဟီၣ်ခိၣ်ဂီၤဒီး လံာ်တၢ်စံၣ်စိၤတဲစိၤန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်မၤပှဲၤဟံၣ်ပူၤဃီပူၤတၢ် လိၣ်အဂီၢ် အဝဲသိၣ်လိတၢ်တမဲာ်ညါ ဘုၣ်စ့ၢ်ကီးဝဲ ထိၣ်ဖိဆီဖိဒီးသူၣ်အိၣ် ဖျးအိၣ်စ့ၢ်ကီး တၢ် လၢအဟံၣ်တဆံးတက့ၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲတၢ်စးထီၣ်ကရၢကရိထီၣ်က့ၤကညီပိာ်မုၣ်ကရၢဖဲ ၁၉၈၅နံၣ်အဆၢကတီၢ်အ ဝဲမ့ၢ်ဒၣ်ကို်သရၣ်မုၣ်တဂၤန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်လိၣ်ဘၣ်အဖီခိၣ်ကီၢ်ရှၣ်ခိၣ်ပဒိၣ်ဖုတၢ်အၢၣ် (တ့ၣ် အူ) မၢအနုာ်လီၤမၤတၢ်လၢ ပိာ်မုၣ်ကရၢအဃိအဝဲတဲပဒိၣ်အံၤ“ ဖုဧၢ, ယၤ န့ ၣ်ယ အိၣ်လၢတၢ်သိၣ်လိအပူၤအဃိယမ့ၢ်နုာ်လီၤပိာ်မုၣ်ကရၢန့ၣ်တၢ်သိၣ်လိကလီၤဖျဲၣ်လီၤ ဟိယကမၤဒၣ်ကို်သရၣ်အတၢ်မၤလီၤ. ပိာ်မုၣ်ကရၢအတၢ်မၤန့ၣ်ယမ့ၢ်ဘၣ်နုာ်လီၤန့ၣ်ယ ကဲ ဒၣ်ကရၢဖိတဂၤဒီး မၤထဲဒ် ပိာ်မုၣ်ကရၢတၢ်ဘျၢအိၣ်အသိးန့ၣ်လီၤ. ”ဖဲန့ၣ်အ ဆၢက တီၢ် အတံၤသကိးလၢသိၣ်လိတၢ်တပူၤဃီဒီးအီၤသရၣ်မုၣ်ဖီဘီတဂၤစံးအီၤ“ ပှၤလီၢ် လံၤ န့ၣ် အိၣ်ဒၣ်နၤဒီးယၤခံဂၤလီၤ. ပှၤအဂၤတအိၣ်ဘၣ်. ပိာ်မုၣ်ကရၢတၢ်မၤအံၤကြားလၢအ မၤ လီၤ.“ အဝဲတဲဆၢကဒါက့ၤသရၣ်မုၣ်ဖီဘီလၢ“ ပကြားမၤဘၣ်ဆၣ် ခီဖျိယသိၣ်လိတၢ်အ ဃိ ယသးအိၣ်ဒၣ်လၢကို်ဖိတဖၣ်ဒီးအဂၤတမံၤယဖိဆံးအဃိ ပှၤမ့ၢ်ဘၣ်ဟးအိၣ်ဖှိၣ် ရိ ဖှိၣ်, လီၤတၢ်ကရၢကရိန့ၣ်ယဟးတသ့ဘၣ်. ”တဲဝဲဒ်လဲၣ်ဘၣ်ဆၣ်လၢခံကတၢၢ်န့ၣ်အဝဲ နုာ်လီၤဝဲဆူပိာ်မုၣ်ကရၢအပူၤန့ၣ်လီၤ.

အဝဲနုာ်လီၤဆူ ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢအပူၤဒ် ကရၢဖိတဂၤ အသိးဒီး မၤ အမူဒါ လၢ လၢပှဲၤပှဲၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲ၁၉၉၃နံၣ်န့ၣ်ပဒိၣ်ဖုတၢ်အၢၣ်မၢအနုာ်လီၤဒီးဃုထၢအသးလၢကီၢ်ရှၣ် ပိာ်မုၣ်ကရၢခီကရၢ်ကတီၢ်ဒီး အဝဲကဲထီၣ်ဝဲထီဘိကမံးတံာ်ဒီး မ့ၢ်ဝဲ ကူၣ်သ့ ဆူၣ်ချ မူဒါ ခိၣ် တဂၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲ ၁၉၉၇နံၣ်န့ၣ် အဝဲလဲၤအိးထီၣ်ကတီၤဆိကို်လၢကွံၢ်ချၣ်သဝီန့ၣ်လီၤ. တ ချုးကို်ပျၢ်ဒံးအကတီၢ် ဒုၣ်ဒါဟဲထီၣ်အဃိ အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ယ့ၢ်ယီၤဝဲဆူကီၢ်ကို်ၣ်တဲၣ်, ပၢချၢသဝီဝံၤသုးကဒီးအလီၢ်ဆူ နိၣ်ဖိဒဲကဝီၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲအအိၣ်ဖဲနိၣ်ဖိဒဲ ကဝီၤ အဆၢက တီၢ် တီခိၣ်ရိၣ်မဲ, ကရၢကရိထီၣ်ဝဲ ပိာ်မုၣ်ကရၢဒီးဖံးမၤသကိးတၢ်လၢ လၢပိာ်မုၣ် ဂ့ၢ်ဝီ တ ကပၤန့ၣ်လီၤ. နိၣ်ဖိဒဲကဝီၤပိာ်မုၣ်ကရၢန့ၣ်ဘျးစဲဃုာ်အသးဒီးဒုပျာ်ယာ်ပိာ်မုၣ်ကရၢန့ၣ် လီၤ. ဖဲ ၂၀၀၀နံၣ်ဒုပျာ်ယာ်ကီၢ်ရှၣ်ပိာ်မုၣ်ကရၢခီကရၢ်အဆၢကတီၢ်တၢ်ဃုထၢထီၣ်ကဒါ အီၤဒ် ကီၢ်ရှၣ်ပိာ်မုၣ်ကရၢကူၣ်သ့ဆူၣ်ချ မူဒါခိၣ်ဒီးဆူ ကရၢခိၣ်(၂)ဒီးခဲအံၤမ့ၢ်ဝဲ ကီၢ်ရှၣ် ပိာ်မုၣ်ကရၢပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်တဂၤန့ၣ်လီၤ.

ဖဲ ၂၀၁၈နံၣ်, လီၢ်ခၢၣ်သးကညီပိာ်မုၣ်ကရၢခီကရၢ်အဆၢကတီၢ်ဘၣ်တၢ်ဃုထၢ ထီၣ် အီၤဒ် လီၢ်ခၢၣ်သးပၢဆှၢတၢ်ကမံးတံာ်, ပှၤဂ့ၢ်ဝီဝဲၤကျိၤမူဒါခိၣ်ဒီးဟံးဝဲမူဒါ အံၤခံဝီ

တုၤလီၤဖဲ ၂၀၁၆နံၣ်ဒီးဘၣ်တၢ်ယုထၢထီၣ်ကဒီးအီၤဇ် လီၢ်ခၢၣ်သးကညီပိာ်မုၣ်ကရၢ,ကရၢ ခိၣ်(၂) တဂၤဘၣ်ဆၣ် ခီဖျိအဝဲဘၣ်ဟ့ၣ်လီၤအါထီၣ်အသးလၢ ကရၢမိၢ်ပှၢ် ခ့ၣ် အဲၣ်ယူၣ်– ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢအတၢ်မၤတကပၤအဃိ ဘၣ်တၢ်ယုထၢမၤ ပှဲၤကွၤကရၢခိၣ်(၂)(လီၢ်ခၢၣ်သးကညီပိာ်မုၣ်ကရၢ) လၢပှၤအဂၤဒီးအဝဲဟ့ၣ်လီၤကွၤ အသး လၢကရၢမိၢ်ပှၢ် တၢ်ဖံးတၢ်မၤလၢာ်လၢာ်ဆ့ဆ့ဒီးလၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢအပူၤန့ၣ် မ့ၢ်ကွၤဝဲ ပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်တဂၤန့ၣ်လီၤ.ဖဲခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်–ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢတၢ်အိၣ်ဖှိၣ်ဖးဒိၣ် ခီ ကရဲး(၁၆)ဝီတဝီအဆၢကတီၢ် န့ၢ်ဘၣ်တၢ်လီၢ်တၢ်လၤဇ် ပၢဆှၢတၢ်ကမံးတံာ်တဂၤဒီးဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်ဟ့ၣ်ဒါအီၤဇ် ဖီၣ်ကျၢၤကယာ်တၢ်ဘျၢကမံးတံာ်ခိၣ်ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်စ့ၢ်ကီးအီၤမူဒါဇ်ဘုၣ်ဖိၣ်မၤညၣ်ဝဲၤကျိၤခိၣ်တဂၤန့ၣ်လီၤ.ဖဲတၢ်အိၣ်ဖှိၣ်ဖးဒိၣ်(၁၇)ဝီတဝီအဆၢကတီၢ်ဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်မူဟ့ၣ်ဒါအီၤဇ်လီၢ်ခၢၣ်သးဖီၣ်ကျၢၤကယာ်တၢ်ဘျၢကမံးတံာ်ခိၣ်ဒီးမ့ၢ်စ့ၢ်ကီးဝဲ(Gender Policy)ကမံးတံာ်ခိၣ်တဂၤန့ၣ်လီၤ.

ဖဲအဝဲဟံးမူဒါပှဲၤဆၢပှဲၤကတီၢ်လၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢဒီးကမ့ၢ်ဝဲ ဖဲ ၂၀၀၀နံၣ် အဆၢကတီၢ် အဝဲလဲၤလီၤတၢ်ကရၢကရိဆူကြူၢ်တုကီၢ်ဆၣ် ဒီးဖဲအလဲၤတုၤသဝီတဖျၢၣ် ဒီးက လဲၤဆူသဝီအဂၤတဖျၢၣ်အခါ ဒုၣ်ဒါသုးကျိၤခံကျိၤလူၤပိာ်ထွဲအဝဲ သ့ၣ်အခံဒီး ဘၣ်ဖဲမ့ၢ် ဟါလီၤတၢ်ခံးအဃိ အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ဟးလၢာ်သူၣ်လၢာ်သးဒီး ဒုၣ်ဒါသ့ၣ် တဖၣ်ကွဲး န့ၢ်အ လံာ်ဒီးတဲအီၤလၢ “သုမ့ၢ်တဟးထီၣ်ဘၣ်န့ၣ် ပကခးလီၤသုလီၤသုလီၤ.” ခီဖျိဒုၣ် ဒါကွဲး လံာ်ပရၢဇ်အံၤအဃိ ဒူဖိသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ် ယိၣ်တၢ်လၢအဝဲသ့ၣ် အဂီၢ်ဒိၣ်မး မ့ၢ်လၢဒုၣ်ဒါသုးတဖုအံၤမ့ၢ်မၤတၢ်န့ၣ်မၤဝဲအၢအၢသီသီသပှၢ်ကတၢၢ်အဃိန့ၣ်လီၤ.အဝဲသ့ၣ်အ တၢ်လဲၤတဘျီအံၤပၣ်ဃုာ်ဒီးသုးနီၣ်ဂံၢ်တကယၤဂၤဃၣ်ဃၣ်မ့မ့ၢ်ဒုၣ်ဒါပဃိၤတခီအသုး တကျိၤန့ၣ်ကအိၣ်ဃုဆံဂၤဃၣ်ဃၣ်ဒီးတၢ်ဒုးမ့ၢ်ကဲထီၣ်န့ၣ် ကကဲထီၣ်တၢ်ကီတၢ်ခဲဖး ဒိၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်တကးဘၣ်လၢဒူသဖိသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ် အဃိ အဝဲ သ့ၣ်ဘၣ်ဟးချ့ ချ့ လၢတၢ်ခံးတၢ်နၤလီၤဘှံးလီၤတီၤလၢာ်သူၣ်လၢာ်သးဒီးလၢခံကတၢၢ်ဒီးပူၤဖျဲးကွၤဝဲန့ၣ်လီၤ.

အဝဲစံးဝဲ “လၢယတၢ်ဖံးတၢ်မၤတၢ်လဲၤတၢ်ကွၤအပူၤခိၣ်နၢ် လၢယဘၣ်သူၣ်ဘၣ်သးဒီးကဲထီၣ်တၢ်ကွၢ်လိလၢယဂီၢ်အဒိၣ်ကတၢၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ ကီၢ်ရှၣ်ခိၣ်လီၢ်လံၤ ဖုတၢ် အၢၣ်န့ၣ် လီၤ. ကဲထီၣ်ဒိဂ့ၤတဲာ်ဘၣ်လၢယဂီၢ်ဒီးအတၢ်ဟံးစုနဲၣ်ကျဲသ့ၣ်တဖၣ်န့ၢ် အိၣ်ဂၢၢ်ဆိးကျၢၤဒံးဒၣ်လၢယသးပူၤတုၤဆၢကတီၢ်ခဲအံၤန့ၣ်လီၤ.” အဝဲထံၣ်ဝဲဖုတၢ်အၢၣ် အတၢ်အိၣ်မူ, အတၢ်ဖံးတၢ်မၤတဖၣ်ဒီးထံၣ်ဝဲလၢဖုတၢ်အၢၣ်အံၤတ မ့ၢ်ပှၤလၢဃုအနီၢ် ကစၢ်အ ဘျုးဒီး တမၤတၢ်လၢအနီၢ်ကစၢ်တၢ်ဘၣ်ဘျုးဘၣ်ဖှိၣ်အဂီၢ်နီတစဲးဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဟ့ၣ်လီၤအသး လၢ တၢ်ပၢၢ်ဆၢအတၢ်မၤအပူၤလၢာ်လၢာ်ဆ့ၣ်ဆ့, အိၣ်ဂၢၢ်ဆိး ကျၢၤဝဲဒၣ်လၢတၢ် ပၢၢ်ဆၢအဖီလစံၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.ဖဲဖုတၢ်အၢၣ်အသးသမူဘူးကဟးထီၣ်အကတီၢ်ဖုတၢ်အၢၣ်တဲတ့ၢ်အီၤလၢ “ဖိမုၣ်,ယၤဒုဖဲကညီတၢ်ပၢၢ်ဆၢမၤန့ၢ်ကွၤတၢ်သဘျ့ အဆၢကတီၢ်တအိၣ်လၢၤဘၣ်. ဖဲလၢနစိၤအဆၢကတီၢ် တၢ်ပၢၢ်ဆၢမ့ၢ်မၤနၢၤတၢ်ဒီးနမ့ၢ်လဲၤတၢ်မၤလၤကပီၤအဆၢဟဲ

တဲဘၣ်ယၤစ့ၢ်နီၣ်." တၢ်အံၤမ့ၢ်တၢ်လၢအသးပ့ၤနီၣ်ဝဲတနံ့ၢ်နီတဘျီဘၣ်နူၣ်လီၤ.

ဒ်တၢ်ပၢၢ်ဆၢဖိတဂၤအသိး အဝဲထံၣ်ဝဲ လၢကညီတၢ်ပၢၢ် ဆၢမ့ၢ် တၢ်ပၢၢ်ဆၢ လၢ အဘၣ်, အမ့ၢ်အတီတခါအဃိစံးဝဲ " တမ့ၢ်ထဲသါနီၢ်ကစၢ်တဂၤဘၣ်, သါဖိသါလံၤတဖၣ်သးမ့ၢ်ဆူၣ်နူၣ်သါကပျဲနၢ်လီၤနူၣ်လီၤ." လၢကညီဖိကနံ့ၢ်ကူၤတၢ်သဘျ့ အဂီၢ်ဖဲသါမၤနၢ်မၤသ့ နၢ်သါကမၤဒီး လၢဂံၢ်လၢဘါသါမၤမ့ၢ်တကဲလၢၤဘၣ်အကတိၢ် သါမၤမ့ၢ် ကဲကူၤ ထဲတၢ် ကတိၤနူၣ် သါကဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါနူၣ်လီၤ. စံးဝဲလၢ " ဘၣ်မနုၤအဃိလဲၣ်နၢ် ပမ့ၢ်ဘၣ်ကွၢ်ကဒါကူၤ လၢကီၢ်ပယီၤဒီတဘ့ၣ်နူၣ် ထံဖိကီၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်တၢ်ဆီၣ်တံၢ်မၤနၢၤ အကလုာ်ကလုာ်, တၢ်ဖှိၣ်တၢ်ယာ်, တၢ်သၣ်ဝံၤလီၤဒိ, ဒီးသုးဖိသံၣ်ဖိဒီး ခိၣ်နၢ်အါဂၤဘၣ်ဂၢ်လီၤကွံာ်အသွံၣ်ထံသးသမူအါမးနူၣ် ဘၣ်ဆၣ်ပတၢ်ပၢၢ်ဆၢတမၤနၢၤတၢ်ဖံးဘၣ်. ပတၢ်ပၢၢ်ဆၢအိၣ်ဖံးအဃိ ကဲထီၣ်တၢ်မၤစၢၤဒီးတၢ်ဂံၢ်တၢ်ဘါလၢ ပထံဖိကီၢ်ဖိဒီး ကမျၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်နူၣ်လီၤ." လၢတၢ်အံၤအဃိအဝဲပာ်လီၤအသးလၢကဟ့ၣ်လီၤသးလၢကညီတၢ်ပၢၢ်ဆၢအဂီၢ်လၢာ်လၢာ်ဆ့ဆ့နူၣ်လီၤ.

ဆီဟံၣ်ဆီဃီဒီးသုးခိၣ်စီၤတၢ်မုၢ်လၢ်(ကျၤမီၤ)ဖဲ၁၉၇၀နံၣ်ဒီးထီၣ်ဖိဝဲအဖိမုၣ်ခံဂၤ,ဖိခွါခံဂၤနူၣ်လီၤ.အဖိအပၢ်မ့ၢ်ပှၤတၢ်ပၢၢ်ဆၢဖိတဂၤနူၣ်လီၤ.နာ်လီၤတၢ်ပၢၢ်ဆၢဒီးမၤတၢ်လၢစၢၢ်ပူၤထးပူၤတကပၤဒီးလၢခံဆူခ့ၣ်အဲၣ်ဒံၣ်အိၣ်ဒီးခဲအံၤခီဖျိအိၣ်လၢမှံၤတုာ်ပှၢ်တီၤအကတိၢ်အဃိ ဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်လၤဟ့ၣ်ကပီၤကူၤအီၤဒ် သုးကူ့(၆)ပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်တဂၤအသိးနူၣ်လီၤ.

....

ပဒိၣ်နီၢ်မ့ၤရံၤထ့
စံၣ်ညီၣ်ကွီၢ်ခိၣ်(၁)
ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်–ကညီဒီကလုာ်စၢဖိၣ်ကရၢ

ပဒိၣ်နီၢ်မ့ၤရံၤထ့, မ့ၢ်ဝဲ ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်– ကညီဒီကလုာ်စၢဖိၣ်ကရၢ , စံၣ်ညီၣ်ကွီၢ်ခိၣ် (၁) တဂၤ ဒီး မ့ၢ်စ့ၢ်ကီး ကညီပိာ်မုၣ် ခိၣ် နၢ် တဂၤလၢ အဟူးဂဲၤလၢ ဖိသၣ်ဒီးပိာ်မုၣ်ခွဲးယာ် အဂီၢ်, ပှၤတဝၢတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်ဒီး ပှၤကလုာ်တၢ်ထူၣ်ဖျဲးတၢ်သဘျ့ အဂီၢ် တပယူာ်ဃီ စးထီၣ်လၢအန့ာ်လီၤကညီတၢ်ပၢၢ်ဆၢဒ်ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢဖိတဂၤအသိးဖဲအသးနံၣ်အိၣ်

ဝဲ(၁၁)နံၣ်ဒီးတုၤလီၤလၢဆၢကတီၢ်ခဲအံၤန့ၣ်လီၤ. အဒိၣ်ဖှဲၣ်ထီၣ်လၢဖါပြၢ်သဝီ,ဝီၢ်ရှကီၢ်ဆၣ်,ဒူပျၢ်ယၢ်ကီၢ်ရှၣ်ဖဲ၁၉၇၈နံၣ်,လါယူၤ၁၅သီအနံၤန့ၣ်လီၤ.မ့ၢ်ဝဲသးပှၢ်စီၤအီၤထံစ့ၣ်ဒီးသးပှၢ်မုၣ်နီၢ်နူလဲၣ်အဖိမုၣ်န့ၣ်လီၤ. အဒိၣ်ဒီးတၢ်သးစဲလၢတၢ်သူၣ်ဝံၣ်သးဆၢ,တၢ်လိာ်ကွဲဖျၢၣ်ပှိၢ်ဒီး တၢ်မၤထံရှုၢ်ကီၢ်သဲးအတၢ်မၤန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ် ကညီကလုာ်ဒီးစူၢ်နာ်ဘူးဒ် တၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါန့ၣ်လီၤ.

စးထီၣ်မၤလိတီၤဖှၣ်ကို လၢအနိၢ်ကစၢ်သဝီဒီးခီဖျိ ဒုၣ်ဒါတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ, တၢ်သဘံၣ်သဘုၣ်အယိဘၣ်ဟးအိၣ်ကို လၢအံၤတဘျီလၢနုၤတဘျီန့ၣ်လီၤ. ဖျိထီၣ်တီၤဖှၣ်ဖဲအနိၢ်ကစၢ်အသဝီဝံၤခီဖျိ(၁၉၈၈)နံၣ်(၈)လွံၢ်ဖျၢၣ်တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအယိအဝဲအိၣ်ကို လၢအနိၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲအသဝီတသ့လၢၤဘၣ်အယိ လဲၤထီၣ်ပိာ်ဝဲဒူပျၢ်ယၢ်ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢခိၣ်နၢ်တဖၣ်အခံ ဆူဒူပျၢ်ယၢ်ဝဲၤလီၢ်ခိၣ်သ့ၣ်လၢကမၤလိမၤဒီးဘၣ်တၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲန့ၣ်အဆၢကတီၢ်အသးနံၣ်အိၣ်ဖံးဒၣ်ထဲတဆံတနံၣ်ဒီး မ့ၢ်ဝဲကိုဖိတဂၤလၢဘၣ်တၢ်ကွၢ်ထွဲအီၤလၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢမ့တမ့ၢ်ဘၣ်တခီ ပစံးသ့လၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢဖိလၢအနံၣ်တပှဲၤဖံးဘၣ်ဒီးဘၣ်တၢ်ဆှၢအီၤလၢကို လၢကမၤလိဖံးတၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဖျိထီၣ်တီၤခၢၣ်သးဖဲဒူပျၢ်ယၢ်ကီၢ်သူလ့ၤပဒိၣ်တီၤထီကို လၢအိၣ်သူၣ်လီၤသးဖဲကိုၣ်ထၣ်ဝံၤခိၣ်နၢ်ဆှၢကဒီးအီၤဆူတီနီၢ်မုၢ်ထီၣ်မံးရှၢၣ်တီၤထီကို လၢအဘၣ်တၢ်သူၣ်ထီၣ်အီၤဖဲထံနာ်တၢ်လီၢ်,ဝီၢ်လ့ၢ်ဟီၣ်ကဝီၤန့ၣ်လီၤ.ဖဲ၁၉၉၅နံၣ်န့ၣ်ဝီၢ်လ့ၢ်လီၤကွံာ်ဆူဒုၣ်ဒါစုပူၤအယိကိုအံၤဘၣ်တၢ်သုးကဒီးအီၤဆူလီၢ်ခၢၣ်သးဟီၣ်ကဝီၤလၢအိၣ်သူၣ်လီၤအသးဖဲသဝီသီဒီးအဝဲလဲၤမၤလိကဒီးတၢ်ဖဲကိုအံၤတုၤအဖျိထီၣ်တဆံတီၤဖဲ၁၉၉၆နံၣ်တစုန့ၣ်လီၤ.

ဖျိထီၣ်တီၤထီကိုဝံၤ ဖဲ၁၉၉၇နံၣ်န့ၣ် ထီၣ်မၤလိဝဲထံရှုၢ်ကီၢ်သဲးတၢ်မၤလိဖဲသဝီသီ(ထံယီၤခံ)လၢအဘၣ်တၢ်သုးကျဲၤဒုးအိၣ်ထီၣ်အီၤလၢခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်–ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢ, လီၢ်ခၢၣ်သးန့ၣ်လီၤ. ထီၣ်ဝဲထံရှုၢ်ကီၢ်သဲးတၢ်မၤလိ နံၣ်တဝာ်ဘျဲၣ်ဘျဲၣ်ဒီးခီဖျိ ပယီၤသုးဟဲထီၣ်ဒုးကဒီးသဝီသီတၢ်လီၢ်အံၤဆူၣ်ဆူၣ်အယိ ကိုအံၤဘၣ်ပတုာ်ကွံာ်ဝဲဒီးအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ဒွဲၣ်ထီၣ်ကွံာ်အလီၢ်အကျဲဒီးယ့ၢ်ထီၣ်ကွံာ်ဝဲဆူကိုၣ်တဲၣ်ကီၢ်,ကျိၢ်ထီသဝီဒီးအိၣ်ဆိးပတြၢ်ဝဲတစိၢ်တလီၢ် ဖဲသရၣ်မုၣ်လါမုၢ်တြီၤ လၢအမ့ၢ်ဝဲသးက့(၆)ခိၣ်မၤတ့ၢ်တၢ်သုးခိၣ်ကျၢ်ဖိရ္ၣ်ဆၢအဖိမုၣ်အဟံၣ်န့ၣ်လီၤ. တချုးအဝဲသ့ၣ်လဲၤတုၤဖံးလၢသရၣ်မုၣ်လါမုၢ်တြီၤအဟံၣ်ဖံးဘၣ်အဆၢကတီၢ်အဝဲသ့ၣ်ယ့ၢ်ထီၣ်ဝဲဒီတနုၤကျၢၤ, လဲၤတုၤဝဲဆူနိၣ်ပထီးဝါ လၢကညီကီၢ်တကပၤ ဒီးမ့ၢ်လၢကျိဖးဒိၣ် လီၤတဲာ်ဘူးဒီးအဝဲသ့ၣ်ဒိၣ်မးအယိအိၣ်ဝဲတဘူၣ်ဒီးလဲၤယ့ၢ်ယီၤဆူနိၣ်ပထီးဝါသဝီလၢကိုၣ်တဲၣ်ကီၢ်ပူၤတကပၤန့ၣ်လီၤ. လဲၤယီၤတုၤလၢကိုၣ်တဲၣ်တကပၤဒီးပှၤသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်ပျံၤတၢ်ဖုးတၢ်အယိကီးထီၣ်အဝဲသ့ၣ်လၢဟံၣ်ပူၤတဘူၣ်ဒီးဒုးအိၣ်ဒုးအီအဝဲသ့ၣ်တၢ်တဘူၣ်စ့ၢ်ကီးခီဖျိကိုၣ်တဲၣ်သုးသ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ခိးတၢ်ဒီးမၤယံးစ့ၢ်ကီးတၢ်အယိန့ၣ်လီၤ. အနိၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲစံးဝဲလၢတၢ်သူအဝဲသ့ၣ်အသးလၢထံဘၣ်ဆၣ်တအိဘၣ်ထံ,တၢ်သၣ်ဝံၤအသးလၢမ့ၤဘၣ်ဆၣ်တအိၣ်ဘၣ်မ့ၤဘၣ်,ဒီးဘၣ်အိၣ်ကီၤသူမ့ၤကီၤသူထံလၢပှၤဒၢးဖိလာ်လၢမုၢ်နၤလၢမုၢ်ဆါန့ၣ်လီၤ.လၢခံ

ခိဉ်နၢ်သ့ဉ်တဖဉ်သုးကျဲၤကဲ့ၤတၢ်အဃိအဝဲသ့ဉ်လဲၤကဒါက့ၤဆူကျိၢ်ထီန့ဉ်လီၤ.

တချုးအ ဝဲ သ့ဉ် ဃ့ၢ်ထီဉ်လၢသဝီသီအဆၢကတီၢ် ခိဉ်နၢ်တဖဉ်ဟ့ဉ်လီၤတၢ် ကလုၢ်လၢအဝဲသ့ဉ်ကစိာ်တၢ်လၢအစိာ်ဝဲန့ၢ်,စိာ်ဝဲသ့ဒီးကဘဉ်ဒွဲဉ်အူကွံာ်အလီၢ်အကျဲခီဖျိဒုဉ်ဒါဟဲထီဉ်ဘူးဒိဉ်မးဒီး အဝဲသ့ဉ်အဃိ လံန့ဉ်လီၤ. အဝဲသ့ဉ်ဒွဲဉ်အူတၢ်ခဲ လၢာ်ဒီး ဝံစိာ်ဒဉ်တၢ်တဆံးတက့ၢ်န့ဉ်လီၤ. ဖဲအအိဉ်ဖဲကျိၢ်ထီအကတီၢ် ကွီဉ်တဲဉ်ပှၤဘဉ်မူ ဘဉ်ဒါသ့ဉ်တဖဉ် ဟဲလီၤ အါ အါဂိၢ်ဂိၢ်, ထီဉ်ဃုတၢ်လၢဟံဉ်လၢအဝဲသ့ဉ်အိဉ်ဝဲန့ဉ် ဒီးဒွဲဉ်ကွံာ်တၢ်ကရၢကရိတၢ်ပီးတၢ်လီဒီး တၢ်လၢအဝဲဟဲစိာ်ဝဲတဖဉ်ဒ်အမ့ၢ်ဖျိကွိလံာ်အုဉ်သးမ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်မၤလိလံာ်အုဉ်သးမ့ၢ်ဂ့ၤဒီးတၢ်လၢအရှဒိဉ်လၢအဝဲအဂီၢ်တဖဉ်န့ဉ်လီၤ. အိဉ်ဖဲကျိၢ်ထီတတဲာ်တတီၤဝံၤအလီၢ်ခံ လဲၤထီဉ်ဝဲဆူမဲၢ်ဆီးဝ့ၢ်ပူၤလၢကမၤစၢၤတၢ်လၢခ့ဉ်အဲဉ်ယူဉ်– ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိဉ် ကရၢ,တၢ်ကရၢကရိဒီးတၢ်ရၤလီၤသနူဝဲၤဒၢးလၢတၢ်ဒိလံာ်ဒိလဲၢ် လၢတၢ်ကထုးထီဉ် ရၤလီၤလံာ်လဲၢ်အဂီၢ်န့ဉ်လီၤ. ဖဲ ၁၉၉၇ နံဉ်, လါအီကူာ်အကတီၢ် ခီဖျိရၤမတံ တီၤအိးထီဉ်ကဒါက့ၤအဃိအဝဲက့ၤလီၤကဒါက့ၤဆူအသဝီန့ဉ်လီၤ.ဖဲအအိဉ်ဖဲအသဝီအဆၢကတီၢ် တီသူလူၢ်ကညီဘျါထံခရံာ်ဖိတၢ်သးခု ကစီဉ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤဟဲတုၤ လၢအဝဲသ့ဉ်အတၢ်အိဉ်တၢ်ဆိးအလီၢ်ဒီးရၤလီၤဝဲဒဉ်လၢပှၤလၢအဲဉ်ဒိးထီဉ်မၤလိအသးတၢ်ကူစါယါဘျါ,ကသံဉ်တၢ်မၤလိသ့ဉ်တဖဉ်ဆဲးကျိးဒီးအဝဲသ့ဉ်, တီဉ်ထီဉ်လံာ်ပတံသ့အဃိ အဝဲ တီဉ်ထီဉ်ဝဲဒီးဒိးန့ၢ်ဘဉ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢကထီဉ်ဘဉ်ဝဲကသံဉ်တၢ်မၤလိန့ဉ်လီၤ.လဲၤထီဉ်ကသံဉ်တၢ်မၤလိဖဲဝ့ၢ်မိဉ်လမ့ဲဉ်သၢလါဝံၤအလီၢ်ခံဟဲက့ၤထီဉ်ဒီးသိဉ်လိစၢၤတၢ်လၢထံနၢဆုံ,ဝီၢ်ရှကီၢ်ဆဉ်တနံဉ်ဒီးလဲၤသိဉ်လိကဒါကဒီးတၢ်လၢနိဉ်ဖိ,ထံမူထဉ်တနံဉ်န့ဉ်လီၤ.ဖဲသိဉ်လိတၢ်ကတီၢ်မၤစၢၤစ့ၢ်ကီး ဒုဖိသဝီဖိတဖဉ်လၢ တၢ်ကူစါယါဘျါ ဒ်တၢ်သ့အိဉ်ဒီးအီၤအသိးန့ဉ်လီၤ.

ဖဲ ၂၀၀၁နံဉ်အဆၢကတီၢ် အဝဲန့ၢ်က့ၤတၢ်ဆဲးကျိးဒီးဒုပျာ်ယာ်ပိာ်မုဉ်ကရၢခိဉ်နၢ်လၢအအိဉ်လၢကီၢ်ဆၢသ့ဉ်တဖဉ်ဒီးခီဖျိခိဉ်နၢ်သ့ဉ်တဖဉ်မဉ်လိာ်အီၤအဃိအဝဲလဲၤထီဉ်ကဒါက့ၤဒီး ဘဉ်တၢ်ဆှၢအီၤဆူ ကညီပိာ်မုဉ်သးစၢ်ခိဉ်နၢ်တၢ် မၤလိ ကွိ လၢကလဲၤမၤလိသ့အသးတၢ်တီခိဉ်ရိဉ်မဲအတၢ်သ့တၢ်ဘဉ်, ထံရှုၢ်ကီၢ်သဲးတၢ်သ့တၢ်ဘဉ်, ပှၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယာ်တၢ်သ့ဉ်ညါဒီးနီၢ်တဂၤတၢ်သ့တၢ်ဘဉ်အကလုာ်ကလုာ်သ့ဉ်တဖဉ်န့ဉ်လီၤ.ကညီပိာ်မုဉ်သးစၢ်ခိဉ်နၢ်တၢ်မၤလိကွိန့ဉ်ဘဉ်တၢ်ဒုးအိဉ်ထီဉ်အီၤလၢလီၢ်ခၢဉ်သး– ကညီပိာ်မုဉ်ကရၢဖဲ ၂၀၀၁နံဉ်ဒီးအဝဲမ့ၢ်ပှၤထီဉ်တၢ်မၤလိအဆိကတၢၢ်တဖုလၢကွိအံၤန့ဉ်လီၤ.ဖဲတၢ်ဒုးအိဉ်ထီဉ်သီကွိအံၤအဆၢကတီၢ်ဘဉ်တၢ်သူဉ်လီၤအီၤဖဲမဲၢ်ရၤမိၢ်ဒဲကဝီၤ,ကဝီၤဒ့(၇)န့ဉ်လီၤ.

ဖျိထီဉ်ကညီပိာ်မုဉ်သးစၢ်ကွိဖဲ ၂၀၀၂နံဉ်ဝံၤက့ၤလီၤကဒါက့ၤဆူအကီၢ်ရှဉ်ဒဉ်ဝဲဒီး လၢတၢ်လိဉ်ဘဉ်အဖီခိဉ် ဟဲထီဉ်အိဉ်ဝဲလၢ ကညီပိာ်မုဉ်ကရၢ တၢ်ဆဲးကျိးဝဲၤဒၢးအဒ့ (၁) ဖဲမဲၢ်ဆီးစှၤလါဝံၤအလီၢ်ခံ ဒုပျာ်ယာ်ကီၢ်ရှဉ်ပိာ်မုဉ်ကရၢ မၤဂ့ၢ်ဂီၤအူတၢ်အိဉ်ဖှိဉ် အိဉ်ဒီး တၢ်ဃုထၢမၤပှဲၤက့ၤတၢ်လီၢ်လၢအလီၤဟိသ့ဉ်တဖဉ်အဃိ တၢ်မဉ်လိာ် အီၤ လၢ ကက့ၤထီဉ်ဂ့ၢ်ဂီၤအူတၢ်အိဉ်ဖှိဉ်ဒီးလၢတၢ်အိဉ်ဖှိဉ်တဘျီအံၤဘဉ်တၢ်ဃုထၢမၤပှဲၤအီၤဒ်ဒုပျာ်ယာ်

ကီၢ်ရှ့ၣ်, ကညီပိာ်မုၣ် ကရၢနဲၣ်ရှဲၣ်တဂၤအသိးန့ၣ်လီၤ. စးထီၣ်ဟံးမူဒါလၢကီၢ်ရှ့ၣ် အပူၤ ဒ်ပိာ်မုၣ်ကရၢနဲၣ်ရှဲၣ်တဂၤဒီးဆူကရၢခိၣ်(၂)ဒီးဖဲ ၂၀၁၆နံၣ်န့ၣ်ခီဖျိကရၢခိၣ်လဲၤဆူကီၢ်သၢဘ့ၣ်တဘ့ၣ်အဃိ ဘၣ်တၢ်ဃုထၢထီၣ်ကဒါက့ၤအီၤဒ်ကရၢခိၣ်တဂၤဒီးဟံးမူဒါအံၤတပ ယူာ်ဃီ စးထီၣ် ၂၀၁၆နံၣ် တုၤ ၂၀၂၃နံၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲအဝဲစးထီၣ်မၤတၢ်အဆၢကတီၢ်, အဝဲၤဒၢးန့ၣ်သူၣ်လီၤဝဲလၢဒဲ ကဝီၤပူၤဘၣ်ဆၣ်အဝဲသ့ၣ်ဟူးဂဲၤလၢထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. ဒုးအိၣ်ထီၣ်ကီၢ်ဆၣ်ပိာ်မုၣ်ကရၢ, မၤန့ၢ်အဝဲသ့ၣ်ခီကရၢ်း, ဒုးအိၣ်ထီၣ်က့ၤဒူသဝီပိာ်မုၣ်ကရၢ, ဟ့ၣ်တၢ်မၤလိဒီးတၢ်တိစၢၤမၤစၢၤသ့ၣ်တဖၣ်တုၤ ၂၀၁၃နံၣ်ဒီးက့ၤသူၣ်လီၤဆီလီၤကဒါက့ၤဝဲဒၢးလၢထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲအဝဲမၤတၢ်ဖဲန့ၣ်အဆၢကတီၢ်ဘၣ်တၢ်ဃုထၢထီၣ်စ့ၢ်ကီး အီၤလၢ ဒူပျ့ာ်ယာ်ကီၢ်ရှ့ၣ်(ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်)ထီဘိကမံးတံာ်တဂၤဒီးဖဲ(၁၆)ဝီတဝီခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်–ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢအဆၢကတီၢ်ဘၣ်တၢ်ဃုထၢထီၣ်အီၤဒ်လီၢ်ခၢၣ်သးထီဘိကမံးတံာ်တဂၤန့ၣ်လီၤ.

ဖဲ(၁၇) ဝီတဝီခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ် – ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢခီကရၢ်းအဆၢကတီၢ်ဘၣ်တၢ်ဃုထၢကဒီးအီၤဒ် လီၢ်ခၢၣ်သးထီဘိကမံးတံာ်အသီတဝီန့ၣ်လီၤ. ခီကရၢ်းဝံၤအလီၢ်ခံအဝဲက့ၤမၤဝံၤက့ၤပိာ်မုၣ်ကရၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤသ့ၣ်တဖၣ်,ဃုထၢထီၣ်ခိၣ်နၢ်လၢအသီသ့ၣ်တဖၣ်ဝံၤဒ်လီၢ်သးထီဘိကမံးတံာ်တဂၤအသိးဟဲထီၣ်အိၣ်ဝဲလၢလီၢ်ခၢၣ်သးဒီးဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်မူဒါအီၤဒ်စံၣ်ညီၣ်ကွီၢ်ခိၣ်(၁)တဂၤအသိး ဒီးလၢကီၢ်ရှ့ၣ်ပိာ်မုၣ်ကရၢတခီအဝဲဟံးန့ၢ်ဖံးမူဒါဒ်ပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်တဂၤအသိးန့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤဒီတကတီၢ်အပူၤ ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်တၢ်ကီတၢ်ခဲသ့ၣ်တဖၣ် အိၣ်ဝဲအကလုာ်ကလုာ်န့ၣ်လီၤ.ခီဖျိအဝဲမ့ၢ်ပှၤဆီဟံၣ်ဆီဃီ,မ့ၢ်မိၢ်တဂၤဒီးဘၣ်ဟ့ၣ်လီၤသးလၢထံကီၢ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤ ဒီးအိၣ်လၢဟံၣ်ဃီပှဲၤဆၢပှဲၤကတီၢ်တချုးဘၣ်အဃိ တၢ်ကီတၢ်ခဲလၢဟံၣ်ဃီအိၣ် စ့ၢ်ကီးဝဲဘၣ်ဆၣ် အဝဲပာ်ဆူၣ်အသးဒီး မၤတၢ်လၢထံကီၢ်ပှၤကလုာ် ဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.လၢပိာ်မုၣ်ဂ့ၢ်ဝီတကပၤဒ်သိးပိာ်မုၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ကဒိးန့ၢ်ဘၣ်အခွဲးအယာ်လၢပှဲၤ, ကဒိးန့ၢ်ဘၣ်ထံရှူၢ်ကီၢ်သဲးတၢ်တိခိၣ်ရိၣ်မဲခွဲးယာ်အဂီၢ် ဘၣ်ဂုာ်ကျဲးစၢးဆိၣ်ဖှိုးထီၣ်သးဒီးဘၣ်ကနိတၢ်ကီတၢ်ခဲအကလုာ်ကလုာ်န့ၣ်လီၤ.လၢတၢ်လဲၤလီၤဆူထံဖိကီၢ်ဖိကမျၢ်အကျါအကတီၢ်ဘၣ်လဲၤလၢတၢ်ပျံၤတၢ်ဖုးဒီးဒုၣ်ဒါကဆူးကတ့ၤအိၣ်ဝဲ,လဲၤတၢ်လိလၢလ့ၣ်, လဲၤတၢ်လၢချံလၢထိဒီး ချံ လီၤဘျၢၣ် သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ဟံးထီၣ် ဖိၣ်ဘၢကွီၢ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်တၢ်မၤပျံၤမၤဖုးတုၤဒၣ်လဲာ်တူၢ်ဘၣ်ဒ်တၢ်ဘံၣ်တၢ်ဘၢလၢသးသမူဂီၢ်တအိၣ်လၢၤဘၣ်န့ၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်ဘၣ်ဆၣ် တူၢ်ခီၣ်ပာ်သးလၢ “မၤတၢ်ဂ့ၤ ဒီးတၢ်ဂ့ၤကဘၣ်ပှၤ” အဃိ လဲၤခီဖျိဝဲတဆီတဆီ တုၤဆၢကတီၢ်ခဲအံၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲသုးပဒိၣ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်တၢ်စိတၢ်ကမီၤဝံၤအလီၢ်ခံ အဝဲပလၢၢ်ဘၣ်ဝဲလၢထံဖိကီၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ် လီၤဆီဒၣ်တၢ် ပှၤလၢဟူးဂဲၤလၢထံရှူၢ်ကီၢ်သဲးတၢ်ဖံးတၢ်မၤတဖၣ်အဂီၢ်တၢ်ဘံၣ်တၢ်ဘၢ တအိၣ်နီတမံၤလၢၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ခဲလၢာ်ဘၣ်အိၣ်ပလီၢ်, အိၣ်ပလီၢ်, လဲၤပလီၢ် ဒီးမံပလီၢ်လၢခံဆံလွံၢ်နၣ်ရံၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

အဝဲထံၣ်ဝဲလၢထံရူၢ်ကီၢ်သဲးအတၢ်မၤန့ၣ် တမ့ၢ်ထဲအဘၣ်ဃးဒီး ပိာ်ခွါသ့ၣ် တဖၣ်ဘၣ်. ထံရူၢ်ကီၢ်သဲးအတၢ်မၤန့ၣ်ဘၣ်ထွဲဘၣ်ဃးစ့ၢ်ကီးဒီးပိာ်မုၣ်တဖၣ်ဒီးအလီၢ်အိၣ်လၢပိာ်မုၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ကနၥ်လီၤမၤထံရူၢ်ကီၢ်သဲးအတၢ်မၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲသိးပိာ်မုၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အကလုၢ်ကသီၣ်ဒီးကအိၣ်ဖျါအဂီၢ် အဝဲစံးဝဲ " ပိာ်ခွါမ့ၢ်ဟ့ၣ်လီၤသးတနၣ်ရံၣ်န့ၣ်, ပကဘၣ်ဟ့ၣ်လီၤပသးသၢနၣ်ရံၣ်–ထဲန့ၣ်မးပကလုၢ်ကသီၣ်န့ၣ်လီၤ." လၢပိာ်မုၣ်လၢအမ့ၢ်မိၢ်တဖၣ်အဂီၢ် " ပတၢ် လဲၤခီ ဖျိကီး ဂၤ န့ၣ် ပကခီဖျိဘၣ်တၢ်ကီတၢ်ခဲလီၤ. လၢဟံၣ်ဃီတၢ်ကီတၢ်ခဲအဃိမိၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်ကိၢ်တၢ်ဂီၤန့ၣ်အါန့ၢ်ပၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်ဆၣ်တၢ်လၢပဘၣ်ကွၢ် ဆၢၣ်မဲာ်န့ၣ် ပကဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်လီၤ. လၢပဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဟံၣ်ဃီတၢ်ဂ့ၢ်ကီအဃိပ ကဘၣ်ဟးထီၣ်ကွံာ်လၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤန့ၣ်တမ့ၢ်ဘၣ်. မၤသကိးဒီးဃုသကိးကျဲလၢတၢ်ကဘျါဆှဲတၢ်ဂ့ၢ်ကီသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်ဖဲသရၣ်မုၣ်စံးဖိရၤစ့ၣ်စံးဝဲ–တၢ်ဂံၢ်တၢ်ဒွးခဲလၢာ်န့ၣ် အိၣ်ဒီးအစၢအသိး ပဝဲပိာ်မုၣ်ခဲလၢာ်မ်ပသုတဟ့ၣ် အဃၣ် လၢပဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ် မဲာ်တၢ်ကီတၢ်ခဲအဃိတဂ့ၤ. မၤတၢ်တခါဂ့ၤတခါဂ့ၤတုၤလၢအစၢဟဲထီၣ်တက့ၢ်. ပကလဲၤခီဖျိဒၣ်ဝဲတၢ်ကီတၢ်ခဲတုၤလၢပလီၤဃံၤဘၣ်ဆၣ်ဆၢထၢၣ်ကဒါက့ၤဒီးလဲၤသကိးတုၤပတုၤသကိးဆူပတၢ်မၤနၢၤဖီတၢၣ်တစုန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢဃအဲၣ်ဒီးတဲန့ၣ်လီၤ." စံးစ့ၢ်ကီးဝဲလၢ "ပကဲထီၣ်ပှၤကညီအံၤပမ့ၢ်တလဲၤခီဖျိဘၣ်တၢ်ကီတၢ်ခဲဒီးလဲၤခီဖျိဘၣ်တၢ်ဘှါ ဘှါ ဆှိဆှိထီဘိန့ၣ်ပကဘၣ်သ့ၣ်ညါလၢပတမ့ၢ်ဒံးပှၤကညီဘၣ်န့ၣ်လီၤ."

မ့ၢ်ပှၤလၢအအဲၣ်တၢ်တီတၢ်လိၤတဂၤဒီးတၢ်တတီတလိၤန့ၣ်သးဟ့ဝဲဒီးတူၢ်လိာ်ဝဲတ သ့လ့ၤတက့ၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်တီ တၢ် လိၤ ဒီးတၢ်မ့ၢ်တၢ်တီအဂီၢ် မ့ၢ်ဘၣ်ခီၣ်ဆၢတၢ်ထဲ တဂၤဘၣ်ဆၣ်ခီၣ်ဆၢဝဲဒူ့ဒူ့, တဲဝဲဒူ့ဒူ့န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ပိာ်မုၣ်တဂၤလၢ အတၤ တၢ် ဒီးတၢ် ကီတၢ် ခဲ, တၢ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်သ့ၣ်တဖၣ်ဒီး ဟ်လီၤအသးကျၢၤမုဆှၢလၢ ကမၤတၢ်အဂ့ၤကတၢၢ်လၢ အထံ အကီၢ် ဒီး အပှၤကလုာ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်စ့ၢ်ကီးပှၤတဂၤလၢသးအိၣ်မၤစၢၤပှၤလၢ အဘၣ်တၢ်ဆိၣ်တံၢ်မၤနၢၤအီၤ, ပှၤလၢအ လိၣ် ဘၣ် တၢ်မၤစၢၤသ့ၣ်တဖၣ် ဒီးသးအိၣ် ဆီတလဲ တၢ်တဂ့ၤဘၣ်ဆူ တၢ်အဂ့ၤ ဒီးတၢ်လဲၤထီလဲၤ ထီန့ၣ်လီၤ. အိၣ်ဒီး တၢ် သ့ တၢ် ဘၣ် အါမး လၢထံရူၢ်ကီၢ်သဲးဂ့ၢ်ဝီ, တၢ်ပၢဆှၢရဲၣ်ကျဲၤဂ့ၢ်ဝီ, သဲစးဂ့ၢ်ဝီတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်, တၢ်သူၣ် ထီၣ်တၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ်တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ဒီးတၢ်စုသ့တၢ်ဖံးတၢ်မၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဆီဟံၣ်ဆီဃီဒီးသးပှၢ်စီၤဖိညၣ်ဒီးထီၣ်ဖိဝဲအဖိမုၣ်တဂၤ, ဖိခွါတဂၤန့ၣ်လီၤ.

....

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ
FREEDOM

ဒီးကထၢၣ်ပဒိၣ်နီၢ်ဘျူမ့နဲးစၣ်
စံၣ်ညီၣ်ကွီၢ်ခိၣ်(၂)
ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်–ကညီဒီကလုာ်စၢဖိၣ်ကရၢ

ဒီးကထၢၣ်ပဒိၣ်နီၢ်ဘျူမ့နဲးစၣ်မ့ၢ် ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်– ကညီဒီကလုာ်စၢဖိၣ်ကရၢ , စံၣ်ညီၣ်ကွီၢ်ခိၣ်(၂)ဒီးမ့ၢ်စ့ၢ်ကီးကီၢ်သူလ့ၤကညီဘျၢထံခရံာ်ဖိတၢ်အိၣ်ဖှိၣ်အပှၤပၢၤလီၢ်ဆ့ၣ်နီၤ(၂)ဂၤတဂၤန့ၣ်လီၤ.အိၣ်ဖျဲၣ်ထီၣ်ဖဲ၁၉၅၄နံၣ်,လါယူၤလံ၁၄သီလၢစံၣ်စိၤကိသဝိ,ဆီထံးကီၢ်ဆၣ်,ချၣ်လွံၢ်ထူၣ်ကီၢ်ရှၣ်န့ၣ်လီၤ. အမိၢ်မ့ၢ်သရၣ်မုၣ်ရှဲရၢၣ်ဒီးမ့ၢ်ဝဲကသံၣ်သရၣ်မုၣ်ကွၢ်ပှၤဆါလၢသုးက့(၃)တကပၤန့ၣ်လီၤ.တၢ်လီၢ်လၢအအိၣ်ဖျဲၣ်ဝဲန့ၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်လၢသုးက့(၃),ချၣ်လွံၢ်ထူၣ်ကီၢ်ရှၣ်လၢကစၢါခိၣ်သ့ၣ်ခိၣ်ထံးဝၣ်ခိၣ်ထံးခီဖျိလၢတၢ်ဒုးတၢ်ယၤဒီးဟံၣ်တအိၣ်ဃီတအိၣ်ဘၣ်အဃိန့ၣ်လီၤ.အိၣ်ဖျဲၣ်လီၤဒီးအဖုကိးန့ၢ်အမံၤလၢဘျူမ့နဲးဒီးစၣ်တခီဟံးန့ၢ်ဝဲအဖုလၢအပၢ်တကပၤအမံၤမါသၣ်စၣ်ဒီးဘၣ်တၢ်သ့ၣ်

ညါအီၤလၢနီၢ်ဘျုမ့နဲးစၣ်တုၤဆၢကတီၢ်ခဲအံၤန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ကညီ, ဘျၢထံခရံာ်ဖိတဂၤန့ၣ်လီၤ. အိၣ်ဒီးတၢ်သးစဲလၢတၢ်ဖီအီၣ်တ့ၤအီၣ်, တၢ်လိာ်ကွဲဖျၢၣ်ပိၢ်ဒီးတၢ်ကွဲးလံာ်ကွဲးလဲၢ်န့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ်ပှၤဟဲလီၤစၢၤလၢကညီတၢ်ပၢ်ဆၢအဒူၣ်အတၢတဂၤန့ၣ်လီၤ. အဖုလၢအမိၢ်တကပၤန့ၣ်တဘျီအခါမ့ၢ်တ့ၢ်ဝဲကီၢ်ရှ့ၣ်ခိၣ်တဂၤဖဲကီၢ်ရှ့ၣ်ချၣ်လွံၢ်ထူၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲဒိၣ်ထီၣ်လၢချၣ်လွံၢ်ထူၣ်ကီၢ်ရှ့ၣ်, သုးကှ့(၃)ပှၢ်ကျါခံနံၣ်သၢနံၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံဖဲ၁၉၅၉နံၣ်န့ၣ်ဒုၣ်ဒါဟဲထိၣ်ချူးန့ၢ်အဝဲသ့ၣ်တၢ်လီၢ်ဒီးကဝီၤယာ်အဝဲသ့ၣ်ဒ်သိးကခးသံဝဲခဲလၢာ်ဘၣ်ဆၣ် ခီဖျိအဖုယံ့ကညးဒုၣ်ဒါသပှၢ်ပှၢ်အဃိ ဒုၣ်ဒါတခးသံအဝဲသ့ၣ်လၢၤဘၣ်ဆၣ်မၤအကဲ့ၤလီၤအိၣ်ကဒါကဲ့ၤလၢတၢ်ကိပူၤတကပၤခဲလၢာ်န့ၣ်လီၤ.ဒ်တၢ်ကလုၢ်အသိးအဝဲသ့ၣ်ကဲ့ၤလီၤဆူပှ့စလိး, ချၣ်လွံၢ်ထူၣ် ဒီးမ့ၢ်လၢအဖါတံၢ်သိၣ်လိတၢ်ဖဲ စ့ရယၢၣ်အဃိအဝဲလဲၤအိၣ်ဖဲစ့ရယၢၣ် ဒီးမၤလိဝဲတီၤဖိသၣ်တနံၣ်ခံနံၣ်ဝံၤဟဲကဲ့ၤထိၣ်အိၣ်ကဒါကဲ့ၤဝဲလၢချၣ်လွံၢ်ထူၣ်န့ၣ်လီၤ. စးထိၣ်မၤလိဝဲတၢတတီၤဖဲ ချၣ်လွံၢ်ထူၣ်ကို ဒီးဖျိထိၣ်စ့ၢ်ကီးတဆံတီၤဖဲချၣ်လွံၢ်ထူၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ. ဖျိထိၣ်တဆံတီၤဖဲ၁၉၇၃နံၣ်ဝံၤလဲၤထိၣ်ခီလ့ၣ်ကိုလၢဝ့ၢ်မိၣ်လမ့ၣ်ခံနံၣ်သၢနံၣ်ဒီး ခီဖျိ (အူသး)တၢ်တၢထိၣ်တၢလီၤ ဒီးကဲထိၣ်သးသမူတၢ်ဘၣ်ယိၣ်လၢအဂီၢ်အဃိ အဝဲလဲၤထိၣ်ကဒါကဲ့ၤကိုတဘူၣ်လၢၤဘၣ်ဒီးဟဲကဲ့ၤအိၣ်ကဲ့ၤလၢအဟံၣ် လၢချၣ်လွံၢ်ထူၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲအဝဲဟဲကဲ့ၤအိၣ်လၢဟံၣ်အဆၢကတီၢ် အသးဆူၣ်လၢအဲၣ်ဒီးကွၢ်ပှၤဆူးပှၤဆါအဃိ နာ်လီၤမၤစၢၤတၢ်ဒီး ကွၢ်ပှၤဆါဖဲချၣ်လွံၢ်ထူၣ်တၢ်ဆါဟံၣ်န့ၣ်လီၤ. မၤတၢ်ဖဲချၣ်လွံၢ်ထူၣ်တၢ်ဆါဟံၣ်သၢနံၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံ လဲၤထိၣ်ကဲ့ၤအဲကလံးလံာ်စီဆှံကိုလၢအ့စ့ၣ်လၢဖဲန့ၣ်အခါဘၣ်တၢ်ကီးကိုအမံၤလၢ(Burma Institute of Theology) န့ၣ်လီၤ. လဲၤထိၣ်ကိုဖဲ ၁၉၇၈နံၣ်ဒီး ဖျိထိၣ်ဝဲ (B.Th)လၢ(BIT) အံၤဖဲ ၁၉၈၃နံၣ်, လါမးရှး ၂၇ သီအနံၤန့ၣ်လီၤ. ဖျိထိၣ်(B.Th) ဝံၤ ဘၣ်တၢ်ဃုထၢထိၣ်အီၤဒ် လံာ်စီဆှံကိုသ ရၣ်မုၣ်တဂၤဒီးသိၣ်လိတၢ်လၢ ချၣ်လွံၢ်ထူၣ်လံာ်စီဆှံကိုယါ်နံၣ် ဒီးတကကတီၢ်ဃီဘၣ်တၢ်ဃုထၢထိၣ်စ့ၢ်ကီးအီၤလၢ ချၣ်လွံၢ်ထူၣ်ခရံာ်ဖိတၢ်ကူၣ်သ့တၢ်သိၣ်လိအပှၤနဲၣ်တၢ် ဒီးအဝဲမၤမူဒါအံၤဒီတကကတီၢ်ဖဲအအိၣ်ဝဲဖဲန့ၣ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.ဖဲ၁၉၈၈နံၣ်,ကိုဖိပြုထိၣ်ကဒီးတဘျီန့ၣ်သုးဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ကဲ့ၤတၢ်စိတၢ်ကမီၤအဃိအဝဲအိၣ်ဝဲဖဲချၣ်လွံၢ်ထူၣ်တဘူၣ်လၢၤဘၣ်ဒီးဟးထိၣ်ကွံာ်ဝဲဒီးလဲၤထိၣ်ဝဲဆူတၢ်ပၢ်ဆၢဟီၣ်ကဝီၤန့ၣ်လီၤ.

အဝဲဟးထိၣ်လၢအဟံၣ်ဖဲ ၁၉၈၈နံၣ်, လါအီးကထိဘၢၣ်ဒီးလဲၤတုၤတၢ်ပၢ်ဆၢလီၢ်ကဝီၤ,ဝါခးဖဲလါနိၣ်ဝ့ဘၢၣ်(၃)သီန့ၣ်လီၤ.အဝဲလဲၤတုၤဝါခးဒီးထံၣ်လိာ်အသးဒီးပဒိၣ်ဒိၣ်လ့မုၢ်(ကူကူၢ်)လၢဖဲန့ၣ်အခါမၤတၢ်လၢသုးတကပၤဒီးပဒိၣ်အံၤဆျၢထိၣ်အီၤဆူပဒိၣ်အံၤအမိၢ်အအိၣ် လၢဖဲန့ၣ်ကတီၢ်အိၣ်ဝဲလၢ သုးခိၣ်မါရှၢၣ်အဟံၣ် ဖဲမဲၢ်ဆီးန့ၣ်လီၤ. အိၣ်ဝဲဖဲန့ၣ်တတဲာ်တတီၤဝံၤ ကဲ့ၤအိၣ်ကဒါကဲ့ၤလၢဝီၢ်လ့ၢ် ဒီးမၤစၢၤတၢ်လၢကီၢ်သူလ့ၤကညီ ဘျၢထံခရံာ်ဖိတၢ်အိၣ်ဖှိၣ်(KKBC)ဝဲၤဒၢးဒ်ပှၤမၤတၢ်ဖိတဂၤအသိးတနံၣ်ဖဲ ၁၉၈၉နံၣ်န့ၣ်လီၤ.မၤစၢၤတၢ်တနံၣ်ဝံၤလၢခံတနံၣ်ခီဖျိပယီၤထိၣ်ဒုးဖလုဒီးဖလုလီၤကွံာ်ဝဲအဃိအ

ဝဲ သ့ၣ် မ့ၢ်အိၣ်ဖံးလၢဝီၢ်လ့ၢ်နူ့ၣ်တၢ်ဘံၣ်တၢ်ဘၢတအိၣ်လၢၤအဃိ ဘၣ်ဟးထီၣ် ကွံာ် လၢဝီၢ်လ့ၢ်အပူၤပစုၢ်ပတ့ၤ ဒီးလဲၤခီဃီၤဆူလၢ်ၢဃီး လၢကီၢ်ကိုၣ်တဲၣ်တကပၤ ဒီးဘၣ်ဃ့ၢ်မံဟးမံလၢပှၢ်ကျါတသီခံသီဒီးလၢခံလဲၤက့ၤဆူမီကၢတကပၤန့ၣ်လီၤ.ဖဲအဝဲအိၣ်ဖဲမီကၢအဆၢကတိၢ်(KKBC)နံၣ်ကတၢၢ်တၢ်အိၣ်ဖှိၣ်လီၤဘၣ်လၢဘျုးဒ်ဝဲၢ်ဒီးအဝဲလဲၤဝဲခီဖျိအဝဲမ့ၢ်ပှၤလၢအမၤတၢ်လၢဝဲၤဒၢးအဃိန့ၣ်လီၤ. ဝီၢ်လ့ၢ်လီၤကွံာ်ဆူဒုၣ်ဒါစုပူၤအဖီခိၣ် လံာ်စီဆှံကွိအိၣ်တသ့လၢၤအဃိ ကွိခိၣ်ဒီးတုၤလီၤလၢသရၣ်သမါသ့ၣ်တဖၣ် ဟးထီၣ်ကွံာ်ခဲလၢာ်န့ၣ်လီၤ.လၢတၢ်ကသူၣ်ထီၣ်ဆီက့ၤလံာ်စီဆှံကွိ ဒီး ဟ်လီၤကီၢ်သူလ့ၤကညီဘျၢထံခရံာ်ဖိတၢ်အိၣ်ဖှိၣ်တဖၣ် အတၢ်ဖံးတၢ်မၤခါဆူမဲာ်ညါအဂီၢ် ဘၣ်တၢ် အိၣ် ဖှိၣ် တၢၣ် ပိၣ်သကိးဒီးဃုထၢထီၣ်က့ၤသရၣ်ဒိၣ်စဲမၢၣ်လၢခ့ၣ်ခ့ၣ်ဘံၣ်စံၣ်နဲၣ်ရှဲၣ်တကတိၢ်ဃီဘၣ်တၢ်ဃုထၢထီၣ်စ့ၢ်ကီးအီၤဒ် ကီၢ်သူလ့ၤလံာ်စီဆှံကွိ အကွိခိၣ်တဂၤအသိးန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်မူဟ့ၣ်ဒါလံာ်စီဆှံကွိ ခိၣ် သရၣ်ဒိၣ်စဲမၢၣ် လၢ ကဃုထၢထီၣ်က့ၤ လံာ် စီ ဆှံ ကွိသရၣ်သမါလၢ အလိၣ်တဖၣ်အဃိသရၣ်ဒိၣ်စဲမၢၣ်သံကွၢ်သရၣ်မုၣ်ဘျူမ့နဲးစၣ်လၢ “နကသိၣ်လိစၢၤတၢ်လၢလံာ်စီဆှံကွိ ဧါ” ဒီးအဝဲစံးဆၢဝဲလၢ သါ သိၣ် ဘၣ်တ့ၢ်တၢ်လၢလံာ်စီဆှံကွိအဃိ သါမ့ၢ်ဘၣ်သိၣ်လိတမ့ၢ်တၢ်ကီဘၣ်အဖီခိၣ်အဝဲအၢၣ်လီၤဝဲဒီးနုာ်လီၤသိၣ်လိတၢ်လၢကီၢ်သူလ့ၤကညီဘျၢထံခရံာ်ဖိလံာ်စီဆှံကွိစးထီၣ်၁၉၉၀နံၣ်တုၤလၢ ၂၀၀၀နံၣ်လၢအနံၣ်တဆံအတီၢ်ပူၤပှဲၤပှဲၤန့ၣ်လီၤ.ဖဲအဝဲမၤတၢ်အဆၢကတိၢ်ဘၣ်တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်စ့ၢ်ကီးခ့ၣ်ခ့ၣ်ဘံၣ်စံၣ် ပိာ်မုၣ်ကရၢမိၢ်ပှၢ်ဒီးလၢအခီၣ်ထံးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဃုထၢပာ်ဒၣ်နဲၣ်ရှဲၣ်တဂၤဒီးလၢခံတနံၣ်ဘၣ်တၢ်ဃုထၢမၤပှဲၤ က့ၤခိၣ်နၢ်တဖၣ်ဒီး ဘၣ်တၢ်ဃုထၢထီၣ်အီၤဒ် နဲၣ်ရှဲၣ်သဃဲၤတဂၤ အသိး ဒီး ဟံးန့ၢ်မၤ ဝဲ နဲၣ်ရှဲၣ်သဃဲၤမူဒါလၢခံဝီအတီၢ်ပူၤဝံၤဟံးန့ၢ်နဲၣ်ရှဲၣ်အမူအဒါဒီးဆူကရၢခိၣ်ဒီးခဲအံၤအဝဲဟံးမူဒါလၢခ့ၣ်ခ့ၣ်ဘံၣ်စံၣ်ပိာ်မုၣ်ကရၢမိၢ်ပှၢ်ဒ်ပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်တဂၤအသိးန့ၣ် ဒီး လၢ သူၣ်လၢသးတကပၤန့ၣ် မ့ၢ်စ့ၢ်ကီးဝဲကီၢ်သူလ့ၤကညီဘျၢထံခရံာ်ဖိတၢ်အိၣ်ဖှိၣ်တ ဖၣ် ပှၤပၢၤလိၢ်ဆ့ၣ်နီၤ(၂)ဂၤတဂၤန့ၣ်လီၤ.

ဖဲအဝဲသိၣ်လိတၢ်လၢ လံာ်စီဆှံကွိအကတိၢ် သရၣ်မုၣ်စံးဖိရၤစ့ၣ်ကီးအီၤလၢ ကမၤစၢၤစ့ၢ်ကီးတၢ်လၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢအဃိဖဲ ၂၀၀၀နံၣ်,ကညီပိာ်မုၣ်ခီကရဲးလၢဘၣ်တၢ်မၤအီၤဖဲကီၢ်သူလ့ၤကညီဘျၢထံလံာ်စီဆှံကွိလိၢ်ကဝီၤ,မဲၢ်လးအဆၢကတိၢ် အဝဲမၤစၢၤတၢ်ဒ်တၢ်ဖးကမံးတံာ်ခိၣ်တဂၤအသိး လၢတၢ်ဃုထၢပိာ်မုၣ်ကရၢခိၣ်နၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.သိၣ်လိတၢ်လၢလံာ်စီဆှံကွိအနံၣ်တဆံဝံၤအလိၢ်ခံ အဝဲဟးထီၣ် ဒီးခီဖျိကညီပိာ်မုၣ်ကရၢကီးက့ၤအီၤအဃိအဝဲနုာ်လီၤမၤတၢ်လၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢလၢာ်ဆၢလၢာ်ကတိၢ်န့ၣ်လီၤ.တချုးအ ဝဲနုာ်လီၤမၤတၢ်ပှဲၤဆၢပှဲၤကတိၢ်အဆၢကတိၢ် ဖဲ ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢမၤဝဲထီဘိကမံးတံာ်ဂ့ၢ်ဂီၤအှူတၢ်အိၣ်ဖှိၣ်တဘျီလၢတၢ်ကမၤပှဲၤထီၣ်က့ၤထီဘိကမံးတံာ်လၢအလိၢ်လီၤဖျဲၣ်လီၤဟိအဂီၢ်ဘၣ်တၢ်ကွဲမုာ်အီၤဒီးဃုထၢထီၣ်အီၤဒ် ထီဘိကမံးတံာ်တဂၤအသိး လၢသရၣ်မုၣ်ခ့ၣ်ဖီရီဘၢး(လဲၤပူၤကွံာ်)အလိၢ်န့ၣ်လီၤ.ဖဲ ၂၀၀၄နံၣ်,ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢခီကရဲး(၄)ဝီတဝီအဆၢကတိၢ် ဘၣ်တၢ်ဃုထၢထီၣ်အီၤဒ် ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢနဲၣ်ရှဲၣ်သဃဲၤတဂၤအသိး တ

ကတိၢ်ဃီ တၢ်ဟ့ၣ်အီၤမူဒါဒ် တၢ်ဃိထံၣ်သ့ၣ်ညါတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ (Documentation) မူဒါခိၣ်တဂၤအသိးန့ၣ်လီၤ. စးထီၣ်လၢအနၢ်လီၤမၤတၢ်လၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢန့ၣ် ပ လၢ်ဘၣ်ဝဲလၢအဝဲအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢလၢပှဲၤပှဲၤလၢထီၣ်ဘၣ်(Workshop) ,ထီၣ် ဘၣ်တၢ်မၤလိ, ဟးကတိၤဘၣ်တၢ်လၢထံဂုၤကိၢ်ဂၤ, ဟ့ၣ်လီၤဘၣ်တၢ်မၤလိသ့ၣ်တဖၣ်ဒီးလီၤဆီဒၣ်တၢ်ဖဲအဝဲမၤတၢ်လၢတၢ်ကစီၣ် (Documentation) အဆၢကတီၢ်န့ၣ် ဘၣ်တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ် (Documentation team)အိၣ်ဒီးဝဲၤဒၢးလီၤဆီဒီးမၤသကိးဘၣ်တၢ်ဂ့ၤဂ့ၤဘၣ်ဘၣ်ဒီးသိၣ်လိဒုးသ့ထီၣ်ဘၣ်ထီၣ်စ့ၢ်ကီး သူၣ်ဘိၣ်သးစၢ်တဖၣ်လၢ တၢ်မၤတၢ်ကစီၣ် တၢ်ဖံးတၢ်မၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်အ(Team)န့ၣ် ပှၤမၤသကိးတၢ်အိၣ်ဝဲအဂၤတဆံဘျုၣ်ဒီးအဝဲတီခိၣ်ရိၣ်မဲ ဟ့ၣ်ပှၤမၤသကိးတၢ်သးစၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢ ခိၣ်ဖျိထၢၣ်တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်, တၢ်ဒိ တၢ် ဂီၤ တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ဒီး တၢ် ပၢ ဆှၢရဲၣ်ကျဲၤတၢ်မူးတၢ်ရၢ်တဖၣ်ဒ်လဲၣ်ဒ်လဲၣ်န့ၣ် အိၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်မၤသကိးတၢ်လၢ(Documentation) အဆၢကတီၢ်အဝဲသ့ၣ်ထုးထီၣ်ဘၣ်လံာ်တၢ်ပာ်ဖျါသၢဘ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်ထၢဖှိၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဘၣ်ဃးတၢ်မၤတရီတပါ,တၢ်မၤဆူၣ်တၢ်, တၢ်ဂုာ်န့ၢ်တၢ်, တၢ်မၤသံတၢ်, သဝီသးပှၢ်မုၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ လၢတၢ်ပာ်ဖျါ တၢတဘ့ၣ် အ ဂီၢ်ဝံၤအလီၢ်ခံ ခီဖျိတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤပၣ် ဃှာ်ဝဲ အါ က လုာ် ဒီး ကဘၣ်မၤကဲ့ၤဒ်လဲၣ်ဒ်လဲၣ်တသ့ၣ်ညါအဃိ အဝဲဃ့တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖး လၢပဒိၣ်မါရှၣ်လါဖါ လၢကဘၣ် မၤကဲ့ၤတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတဖၣ်ဒ်လဲၣ်ဒီးပဒိၣ်မါရှၣ်လါဖါဟ့ၣ်အီၤတၢ်အဒိတခါလၢ “ပမ့ၢ်လဲၤလၢဖွါပူၤလၢပှၤဟ်လီၤဆါဆီအကျါးန့ၣ်ပကထံၣ်ဘၣ်ပှၤဟ်လီၤဆါဆီဒီဘ့ၣ်အိၣ်,အဒံးဆ့လီၤဆီအိၣ်,အကံၣ်ဒုၣ်လီၤဆီအိၣ်ဒီးပှၤလၢအသးလီဒီဘ့ၣ်တဖၣ်စိာ်ထီၣ်ဒီဘ့ၣ်သ့, ပှၤလၢသးလီထဲအစုတဖၣ်စိာ်ထီၣ်ထဲအစုသ့ဒီးပှၤလၢသးလီထဲအကံၣ်ဒုၣ် ထၢထီၣ်ထဲအ ကံၣ်ဒုၣ်လီၤ.” ဖဲန့ၣ် အဝဲနၢ်ပၢ်ဝဲလၢကဘၣ်မၤဒ်လဲၣ်ဒီး ဟဲကဲ့ၤတဲသကိးဒီးပာ် လီၤသး လၢ ကမၤဆိဝဲထဲတၢ်မၤတရီတပါ အမူးအ ရၢ် သ့ၣ် တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲန့ၣ် အဝဲသ့ၣ် ပာ်ဖှိၣ်ကဲ့ၤတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဘၣ်ဃး တၢ်မၤတရီတပါအဂ့ၢ်လၢ အဝဲသ့ၣ်ထၢဖှိၣ်ဝဲသ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဝဲ ၁၂၄ ခါ(တကယၤခံဆံလွံၢ်)န့ၣ်လီၤ.ပှၤလၢဘၣ်တၢ်မၤတရီတပါအီၤသ့ၣ်တဖၣ်အကျါ တနီၤ အဝဲထံၣ်လိာ်ဘၣ်ဝဲလၢအကစၢ် ဒီးတနီၤတခီ မ့ၢ်ဒၣ်လၢဟံးန့ၢ်ကဲ့ၤတၢ်ဂ့ၢ် တၢ်ကျိၤလၢပှၤဆှၢထီၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.တချုးလၢအဝဲမၤဝဲလံာ်တၢ်ပာ်ဖျါအံၤန့ၣ်အဝဲလဲၤထီၣ်ဝဲတၢ်မၤလိဘၣ်ဃးတၢ်မၤတၢ်ကစီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢ (WLB) ကီးဝဲ ဒီးအဝဲ မၤန့ၢ်ဝဲ တၢ်သ့တၢ် ဘၣ်သ့ၣ်တ ဖၣ် အံၤ ဒီးသူဝဲတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်အံၤ တုၤဆၢကတီၢ်ခဲ အံၤ သ့ဝဲဒၣ် ဂ့ၤဂ့ၤ န့ၣ်လီၤ.

လံာ်တၢ်ပာ်ဖျါတၢတဘ့ၣ်လၢ ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢထုးထီၣ်ဝဲန့ၣ် မ့ၢ်ဝဲ (Shattering silence)တၢ် မၤ ပိၢ်ဖးထီၣ်တၢ်ဘှၣ်တၢ်ဘိုၣ် လၢဘၣ် တၢ်ဟ့ၣ် အ မံၤ လၢ သရၣ်မုၣ်လၢဟ့ၣ်တ့ၢ်အီၤတၢ်သိၣ်လိလၢအိၣ်လၢကီၢ်အီးစထြွလယၣ်န့ၣ်လီၤ. (Shattering Silences) ဟးထီၣ် ဝဲဖဲ ၂၀၀၄ နံၣ်, လါအ့ဖြ့ၣ်ဒီး လံာ်တၢ် ပာ် ဖျါ ခံဘ့ၣ်တဘ့ၣ်န့ၣ် ဘၣ်ဃးဝဲ လၢ တၢ် မၢ

ဆူၣ် (Force Labor) , ပိာ်မုၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢအိၣ်ဒီး အဟုးအသး ဘၣ် လဲၤ ဝံ နူၢ် ပယီၤ အ တၢ်ဒီးဘၣ်တၢ်မၤတရီတပါဒီးတၢ်ဒိတၢ်တီၢ်, တအိၣ်ဘၣ်အီဘၣ်ဒီးဘၣ်အိၣ်ဖှဲၣ်လၢပှၤ သုးကလၢၤအပူၤန့ၣ်ဒီးလံာ်ခံဘ့ၣ်တဘ့ၣ်အံၤဘၣ်တၢ်ကီးနူၢ်အမံၤလၢ(State of Terror) ဒီးဘၣ်တၢ်ထုးထီၣ်အီၤဖဲ ၂၀၀၇နံၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲ ၂၀၁၀နံၣ်န့ၣ် ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢထုးထီၣ် ဘၣ် ကဒီးလံာ်အသီတဘ့ၣ်လၢ အဘၣ်ဃးဒီး သ ဝီ သးပှၢ်မုၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. သရၣ် မုၣ်လၢသိၣ်လိအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်မၤစၢၤအီၤ, ကွဲးစၢၤအီၤဒီးကီးနူၢ်ဝဲလံာ်အံၤအမံၤလၢဟးလၢ ဒီ ကနၣ်ခိၣ်စူအဖီခိၣ်(Working Amounts Sharp Knives) န့ၣ်လီၤ. ဖဲအဝဲသ့ၣ်အိၣ်သ ကိး သံကွၢ်သံဒီးသဝီသးပှၢ်မုၣ်တဂၤအခါ သဝီသးပှၢ်မုၣ်တဂၤစံးဝဲ “ ပမၤသဝီသးပှၢ်အ တၢ်မၤန့ၣ်လီၤက်ဒ်ပဟးလၢဃဲာ်ကနၣ်, ဒီကနၣ်အဖီခိၣ်န့ၣ်လီၤ. လီၤပျံၤဖဲန့ၣ်, ကီခဲဖဲန့ၣ် ဒိၣ်မးလီၤ. ”

အဝဲပလၢၢ်ဘၣ်ဝဲလၢ ဒိးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲတၢ်ဆိၣ်ဂ့ၤဖးဒိၣ်လၢ မၤသကိးဘၣ်တၢ်ဒီး က ညီ ပိာ် မုၣ်ကရၢဒီး ဟံးမၤဘၣ်ဝဲမူဒါလၢလၢပှဲၤပှဲၤအဃိန့ၣ်လီၤ. အဝဲစံးဝဲ “ ယ မၤ သကိး တၢ် ဒီးပိာ်မုၣ်ကရၢအဃိ ယမၤလိ ဘၣ် ကွ့ၤတၢ်ဖဲန့ၣ် အါမးဒီးယသ့ၣ်ညါဘၣ်ကွ့ၤ တၢ်ဂ့ၢ် တၢ်ကျိၤတဖၣ်ဒီးတဘျီလၢ်လၢ်ဖဲခၢၣ်စးအဂၤလၢကညီပိာ်မုၣ် က ရၢတအိၣ်လၢၤအခါအ ဝဲ သ့ၣ်ဃုထၢထီၣ်ယၤဒ်ခၢၣ်စးလၢယကလဲၤထီၣ်တၢ်အိၣ်ဖှိၣ် , တဘျီတခီၣ်ဆှၢထီၣ်ယၤ လၢ ယ ကလဲၤထီၣ်တၢ်မၤလိ, ယကလဲၤထီၣ်(Workshop) , တဘျီတခီၣ်ဆှၢယၤဒ်ခၢၣ်စး လၢ ယကလဲၤကတိၤတၢ်လၢထံဂုၤကိၢ်ဂၤဒီးယကွၢ်ကဒါကွ့ၤအနံၣ်ခံဆံဘျဲၣ်အတီၢ်ပူၤန့ၣ် ယန့ၢ်ဘၣ်စ့ၢ်ကီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်ဒ်ပှၤကတိၤတၢ်ပၢတဂၤအသိးဒီးယဟးဘၣ်ဆူထံကိၢ်တ ဘ့ၣ်ဘၣ် တဘ့ၣ်, (International) ထံကိၢ်ခံဆံလွံၢ်ဘ့ၣ်ဆူ ထံကိၢ်ခံဆံယဲၢ်ဘ့ၣ်ညါ ဒီး လဲၤ ကတိၤဘၣ်ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢအဂ့ၢ်, လဲၤကတိၤတၢ် ဘၣ် ဃး ဖိသၣ်အဂ့ၢ်, ပှၤဘၣ်ကီ ဘၣ် ခဲဖိအဂ့ၢ် , လဲၤကတိၤတၢ်ဘၣ်ဃးကီၢ်ပယီၤတၢ်ကီတၢ်ခဲအဂ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ် န့ၣ်လီၤ. ခီ ဖျိ ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢဆှၢယၤအဃိယဟး ဘၣ် ဒီး သ့ၣ်ညါဘၣ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အဃိန့ၣ် ယသ့ၣ်ညါလၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲဒၣ်(Good Learning Cetner) လၢယဂီၢ်ဒိၣ်မး န့ၣ်လီၤ. ”

ဖဲအဝဲနှာ်လီၤမၤတၢ်လၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢအဆၢကတီၢ်လၢ က ညီ ဘၣ်ကီဘၣ်ခဲ ကမံးတံာ်(KRC- Karen Refugee Committee)တကပၤစ့ၢ်ကီး အဝဲ သ့ၣ်ဆှၢထီၣ်ဝဲဒၣ် လၢ (KRC) တၢ်ဃုထၢန့ၣ် အဲၣ်ဒိးဝဲလၢ ပှၤပိာ်မုၣ်ကနှာ်လီၤအဃိ ဖဲတၢ်မၤ က ညီဘၣ်ကီ ဘၣ်ခဲဒဲ ကဝီၤကမံးတံာ်တၢ်အိၣ်ဖှိၣ်ဖဲမဲၢ်လးဒဲကဝီၤန့ၣ် ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢဆှၢထီၣ်ပဒိၣ် နီၢ်မွဲၣ်ဖိ, သရၣ်မုၣ်ဃံလၤကို်ၣ်ဒီးသရၣ်မုၣ်ဘျူမ့နဲးစၣ်လၢကလဲၤထီၣ်တၢ်အိၣ်ဖှိၣ်လၢ ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢခၢၣ်စးန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်တသ့ၣ်ညါလီၤတံၢ်ကညီဘၣ်ကီဘၣ်ခဲ ဒဲ ကဝီၤကမံးတံာ်အတၢ်မၤအ ကျိၤအကျဲဒီး အတၢ်ဘျၢသ့ၣ်တဖၣ်အ ဃိ အ ဝဲ သ့ၣ်ဟ်လီၤ အသးလၢ ကလဲၤထီၣ်ဒၣ် တၢ် အိၣ် ဖှိၣ် ဒီး တမ့ၢ်လၢတၢ်ဃုထၢအဂီၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲအဝဲ အိၣ်လၢတၢ်အိၣ်ဖှိၣ်အ ကတီၢ် အဝဲတဲကျၢလီၤသရၣ်မုၣ်စံးဖိရၤစ့ၣ်လၢအဝဲတဒိးဃုထၢ

သးဘၣ်အဂ့ၢ်ဒီးလၢတၢ်အိၣ်ဖှိၣ်အခါစ့ၢ်ကီးပာ်ဖျါထီၣ်အသးလၢတဒိးယုထၢအသးဘၣ်ဆၣ်ခီဖျိတၢ်လိၣ်ဒီးခိၣ်နၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်ယ့ကညးအီၤအဖီခိၣ်အာ်ဝဲဒိးယုထၢအသးဒီးဒိးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်လီၢ်လၢနဲၣ်ရှဲၣ်သဃဲၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲဟံးမူဒါဒ် ကညီဘၣ်ကီဘၣ်ခဲကမံးတံာ်, နဲၣ်ရှဲၣ်ဒီးလၢခံဒ်ပှၤပၢစ့တဂၤအသိး န့ၣ်လီၤ. ဖဲအဝဲမၤတၢ်လၢ ခ့ၣ်အၣ် ရ့ စံၣ် အဆၢကတီၢ် ဘၣ်မၤသကိးတၢ်ဒီးဒဲကဝီၤသ့ၣ်တဖၣ် ဒီးဘၣ်မၤသကိးယှာ်စ့ၢ်ကီးတၢ် ဒီး က မျၢ်သ ဘှ ကရၢသ့ၣ်တဖၣ်အဃိ တၢ်လဲၤခီဖျိအိၣ်ဝဲဒၣ်အကလုာ်ကလုာ်န့ၣ်လီၤ. အ ဝဲ စံးဝဲလၢ "ဖဲန့ၣ်ပထံၣ်ဘၣ်လၢပဝဲဒဲကဝီၤဖိသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် အတၢ်မၤလိမၤဒိးစှၤ, တၢ်ဆၢကတီၢ်တဟ့ၣ်အီၤလၢကမၤလိမၤဒိးဘၣ်တၢ်ဂ့ၤဂ့ၤဘၣ်ဘၣ်ဒီးအိၣ်ဒၣ်ဘၣ်စံၣ်ဘၣ်ဃ့ၢ်ဒၣ်ဒီတကတီၢ်အဃိ ဖိလံၤသူၣ်ဘီၣ်သးစၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ကမၤလိမၤဒိးဘၣ်တၢ်အဂီၢ် တၢ်ဆၢ ကတီၢ်တ အိၣ် ဒီး တုၤအဝဲသ့ၣ်တုၤလီၤ လၢဒဲကဝီၤ တစု မး မၤလိဘၣ်ဒိးဘၣ်တၢ်အဃိ လၢတၢ် ပၢဆှၢရဲၣ်ကျဲၤကဲ့ၤတၢ်လၢဒဲကဝီၤအပူၤန့ၣ်ခိၣ်နၢ်လၢကအိၣ်ဒီးတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ထီၣ်ဘၣ်န့ၣ်စှၤဒိၣ်မးဒီးတအိၣ် ဘၣ် ဒၣ် လဲာ် န့ၣ် ပစံးသ့န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်လၢတၢ်လိၣ် အဖီခိၣ်မၤသကိးဒီးတၢ်လၢအလိၣ်ဘၣ်လၢတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တကပၤ, လၢတၢ် သ့ တၢ်ဘၣ်တကပၤန့ၣ်ပမၤကဲ့ၤလၢ(Capacity building)တဂၤဘၣ်တဂၤ,ပမၤပှဲၤကဲ့ၤဒီးဆှၢဒဲကဝီၤတနံၣ်ဘၣ်တနံၣ်ဒီးလဲၤခီဖျိဘၣ်ဂ့ၤဂ့ၤဘၣ် ဘၣ် န့ၣ် လီၤ.ပမၤတၢ်လၢကမျၢ်သဘှ န့ၣ်ပှၤလၢအ နၢ်ပၢၢ်ပှၤအိၣ်,တနၢ်ပၢၢ်ပှၤအိၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ပလဲၤခီဖျိအီၤသ့လီၤ. ပဆှၢဘၣ်ပှၤဂိၢ်မုၢ် လၢဒဲကဝီၤန့ၣ် တၢ် အိၣ်အ သး ဒ် န့ၣ် လီၤ. ယလဲၤဘၣ်လၢဒဲကဝီၤ ကီးဖျၢၣ်ဒဲး လီၤ. ယလဲၤ ဘၣ်ဒဲကဝီၤကီး ဖျၢၣ်ဒဲးဒီး လဲၤဟ့ၣ်ဘၣ်တၢ်သိၣ်လိ, ဟ့ၣ် (Workshop) , လဲၤအိၣ်သကိး, လဲၤဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါ,လဲၤကွၢ်ကဲ့ၤတၢ်ဖံးတၢ်မၤသ့ၣ်တဖၣ်,လဲၤသမံထံကဲ့ၤတၢ်ဖံးတၢ်မၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် အိၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. "အဝဲမၤသကိးတၢ်ဒီးကညီဘၣ်ကီဘၣ်ခဲဒဲကဝီၤကမံးတံာ်လၢတဆံခံနံၣ်ဆူတဆံသၢနံၣ်အတီၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ.

အဝဲမ့ၢ်ကညီဘၣ်ကီဘၣ်ခဲဒဲကဝီၤကမံးတံာ်ခိၣ်နၢ်တဂၤ တကတီၢ်ဃီမ့ၢ်စ့ၢ်ကီး ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢခိၣ်နၢ်တဂၤန့ၣ်လီၤ.ဖဲ ၂၀၀၈နံၣ်,ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်ခီကရဲးအဆၢကတီၢ် ကညီ ပိာ်မုၣ်ကရၢ ဆှၢ ထီၣ် အီၤလၢကလဲၤထီၣ်ဒိကနၣ်တၢ်ဒီးအဝဲစံးဝဲလၢ မ့ၢ် ထီၣ်ဒိ ကနၣ်တၢ်န့ၣ်သါတလဲၤထီၣ်ဘၣ်. မ့ၢ်လၢတကတီၤဘၣ်တၢ်ဒီးဘၣ်ဆ့ၣ်နီၤအိၣ်ဒီနံၤအဃိသါမၤတကဲဘၣ်,သါမ့ၢ်လဲၤထီၣ်န့ၣ်သါကလဲၤထီၣ်ဒ်ခၢၣ်စးတဂၤအသိးအဃိဘၣ်တၢ်ဆှၢထီၣ်ကဲ့ၤအီၤဒ်ခၢၣ်စးတဂၤအသိးဒီးနံၣ်အဝဲန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ယုထၢထီၣ်အီၤဒ်ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်–ကညီဒီ ကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢ, လီၢ်ခၢၣ်သး ကတီၤဆိ ကမံးတံာ်တဂၤအသိးဒီးဟံးဝဲမူဒါအံၤ လွံၢ်နံၣ်စးထီၣ် ၂၀၀၈ နံၣ်တုၤ ၂၀၁၂နံၣ်ဒီးခံဘျီတဘျီဖဲခီကရဲး(၁၆)ဝီတဝီန့ၣ်ဒ်ထီဘိကမံးတံာ် တဂၤအသိး ဒီးခဲအံၤဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်မူဟ့ၣ်ဒါအီၤဒ် စံၣ်ညီၣ်ကွိၢ်ခိၣ် (၂) ဂၤတ ဂၤအသိး ဒီး ဘၣ်တၢ် ဟ့ၣ် စ့ၢ် ကီး အီၤ မူဒါဒ် ပှၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယာ်ကမံးတံာ်ခိၣ်တဂၤန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်မၤသကိး တၢ်ဒီးကရၢမိၢ်ပှၢ်အပူၤ စးထီၣ်လၢအဝဲနှာ်လီၤ မၤသ ကိး တၢ် တ ဆီဘၣ်တဆီန့ၣ် တၢ်လၢအထံၣ်ဝဲလၢအလိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးဝဲ,တဲသကိးဝဲ,ထီၣ်သကိးတၢ်မၤလိ

ဒီး ထံၣ်ဝဲလၢတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီအိၣ်ဝဲအဂ့ၢ်န့ၣ် အဝဲပာ်သူၣ်ပာ်သးဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်ဟီၣ်ခိၣ်ဖိခွဲးယာ်ကမံးတံာ်တဂၤအသိး အဝဲသ့ၣ်မၤသကိးတၢ်ဒီးအကမံးတံာ်တဖၣ်, မၤသကိးတၢ်ဒီးကရၢမိၢ်ပှၢ် ဒီးလီၤဆီဒၣ်တၢ် ကရၢမိၢ်ပှၢ်နဲၣ်ရှဲၣ်ကရူၢ်တဖၣ်အကျါပဒိၣ်လးထိ ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါ,ဟံးစုနဲၣ်ကျဲဒီးမၤစၢၤအဝဲသ့ၣ်ထီဘိအဃိ အဝဲထံၣ်ဘၣ်ဝဲ လၢ ဘၣ်ထွဲဒီးကရၢမိၢ်ပှၢ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤလၢအမ့ၢ်ဟီၣ်ခိၣ်ဖိခွဲးယာ်န့ၣ် ကမံးတံာ်အိၣ်ဝဲတုၤလီၤလၢကီၢ်ရှၣ် အပတီၢ်ဒီးဆၢကတီၢ်ခဲအံၤန့ၣ် အဝဲသ့ၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲန့ၢ်တုၤလၢ (Strategy Planning) တၢ် တၢၣ် ပီၣ် အိၣ် သ ကိး ဒီး ရဲၣ်ကျဲၤလီၤတၢ်ဖံးတၢ် မၤလၢလွံၢ်နံၣ်တီၢ်ပူၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်တိာ်ကျဲၤတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤဖဲအဝဲမၤဒံးတၢ်အကတီၢ် မၤဝဲမ့ၢ်တတုၤထီၣ်ဘးခဲလာ် ဘၣ် ဆၣ် အဝဲနာ်ဝဲလၢ ပှၤလၢကဖီၣ်ထီၣ်ကွၤတၢ်ဖံးတၢ်မၤလၢခံသ့ၣ်တဖၣ် ဖီၣ်ကွၤတၢ် မၤ အံၤက သ့ဂ့ၤဂ့ၤခီဖျိဘၣ်တၢ် ကတဲာ်ကတီၤ ယာ်ခဲလာ် အဃိ န့ၣ် လီၤ. လၢစံၣ်ညီၣ်ပီတ့တကပၤန့ၣ် ဖဲအဝဲဖီၣ်ထီၣ်မူဒါတၢ်ဖံးတၢ်မၤဝံၤ အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ဖးကွၤတၢ်ဘျၢသဲ စးသ့ၣ်တဖၣ်တခါဘၣ်တခါ ဒီးဒ်န့ၣ်အသိးစံၣ်ညီၣ်ကွီၢ်ခိၣ် ကျၢ်လၢအမ့ၢ်ပဒိၣ်နီၢ်မ့ၣ်ဖိန့ၣ်ဆီၣ်ထွဲ အဝဲသ့ၣ်, ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါအဝဲသ့ၣ်ဒီးဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးအဝဲသ့ၣ်ဒီး ဒုးမၤစ့ၢ်ကီး အဝဲ သ့ၣ် လၢအနီၢ်ကစၢ်အဃိ အဝဲသ့ၣ် သ့ ထိၣ် ဘၣ်ထိၣ်ဖဲန့ၣ် ဒီးဟံးဘၣ်စ့ၢ်ကီးမူဒါလၢ ကီၢ်သူလ့ၤပဒိၣ်တၢ်တ့တၢ်ဖျိ ဒ်ကီၢ်သူလ့ၤပဒိၣ်ဟ့ၣ်စိဟ့ၣ်ကမီၤအသိးန့ၣ် အိၣ်ဝဲဒၣ်ဒီးဘၣ်ဟံး ထိၣ်ဖီၣ်ထီၣ်မူဒါ လၢ တၢ် မူးတၢ်ရၢ်လၢအဟဲထီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် အိၣ်စ့ၢ်ကီးဝဲဒၣ် န့ၣ် လီၤ. အဝဲထံၣ်ဝဲလၢစံၣ်ညီၣ်ပီတ့အတၢ်မၤန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မၤလၢအကိ,မ့ၢ်တၢ်မၤလၢတၢ်ကဘၣ်မၤအီၤလၢတၢ်သးတီအပူၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲနာ်ဝဲလၢစံၣ်ညီၣ်ကွီၢ်သ့ၣ်တထၣ်ဒ်အဝဲသ့ၣ်အၢၣ်လီၤတ့ၢ်အသးလၢ ကစံၣ်ညီၣ်တၢ်တီတီအသိး မ့ၢ်ဟံးသကိးမူဒါဒီး မၤထွဲတုၤလီၤ တီၤ လီၤ န့ၣ်ကီၢ်သူလ့ၤတၢ်ဘျၢသဲစးကဂ့ၤထီၣ်ကွၤဒီးကဆူၣ်ထီၣ်ကွၤဆူညါကွၢ်ကွၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲအဝဲသိၣ်လိတၢ်ဖဲ ကီၢ်သူလ့ၤလံာ်စီဆှံကို ဒီးကမ့ၢ်ဝဲဖဲ ၁၉၉၇နံၣ်တုၤလၢ ၂၀၀၀ နံၣ်လၢလွံၢ်နံၣ်အတီၢ်ပူၤန့ၣ် အဝဲမၤလိဝဲ (M.Div) လၢ (Corresponding Course) လၢအတၢ်ၤသကိး လၢနၣ်ကးလဲ (Nagaland) တဂၤဟဲကွၤစိာ်နှၤ်အီၤဒီးအဝဲ မၤလိစံးဆၢဝဲလံာ်တၢ်သံကွၢ်တဖၣ်လၢအဘၣ်ဃးလၢတၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါတကပၤ (Master of Divinity) န့ၣ်လီၤ.တၢ်မၤလိကို အ ခိၣ်သ့ၣ်တခီအိၣ်ဝဲလၢကီၢ်အမဲရကၤ, အ့ၣ်ဒံၣ်ယါနၣ်ဖ့ၣ်စိမိၤ ဒီးဟံးန့ၢ်ဝဲအတၢ်မၤလိလံာ် လၢတၢ်မၤလိၢ်အဒ့ (နၣ်ကးလဲ) န့ၣ်လီၤ. မၤလိဝဲလံာ်တဆံလွံၢ်ဘ့ၣ်ဒီး ဖျိထီၣ်ယုာ်ဒီး (Master) တၢ်လၤကပီၤဂ့ၤဂ့ၤဖဲ ၂၀၀၀နံၣ်န့ၣ်လီၤ.ဖဲ ၂၀၁၅နံၣ်, ၂၀၁၆နံၣ်န့ၣ်မၤလိအါထီၣ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ် ကူၣ်သ့ လၢ သူၣ် လၢ သးတကပၤဒီးဖဲ ၂၀၂၀နံၣ်န့ၣ်အဝဲမၤန့ၢ်ဝဲ (Doctor of Divinity) န့ၣ်လီၤ.

ဖဲ ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢမုၢ်နံၤပှဲၤထီၣ် (၂၅) ဝီတဝီယူဘလံၣ်အဆၢကတီၢ် အဝဲပၢၤလီၢ်ဆ့ၣ်နီၤဒီးအတၢ်ကတိၤကျၢ်တံၢ်လၢခံန့ၣ်အဝဲစံးဝဲ “ပမ့ၢ်ကွၢ်ကွၤလၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢအနီၣ်တယၢ်အလီၤန့ၣ် ဆၣ်အကဒုသူသူအိၣ်ဝဲဒၣ်ဖဲန့ၣ် ဒီးပှၤသးပှၢ်တဖၣ်ပာ်ထီၣ်ဝဲဒၣ်ဒီးတဲဝဲဒၣ်လၢဆၣ်ကဒုအသူန့ၣ်ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢကညီပိာ်မုၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်ဘၣ်

အိၣ်မူလၢတၢ်ဆီၣ်တံၢ်မၤနၢၤ,တၢ်မၤနးမၤဖှိၣ်အပူၤလီၤ.ဘၣ်ဆၣ်မ့ၢ်တနံၤလၢကညီပိာ်မုၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ထူၣ်ဖျဲးထီၣ်လၢတၢ်ဆီၣ်တံၢ်မၤနၢၤအကလုာ်ကလုာ်န့ၣ်ဆၣ်အသူကဒုဝဲအံၤတၢ်ကဘၣ်ထုးကွံာ်အီၤဒီးဆၣ်အဝါတဖျၢၣ်န့ၣ်ကဘၣ်တၢ်ထုးထီၣ်အီၤဆူတၢ်ခၢၣ်သးအဃိယအဲၣ်ဒိးလၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢအံၤကကွၢ်ထံကွၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တမံၤအံၤလီၤတံၢ်လီၤဆဲးဒီးထုး ထီၣ်မ့ၢ်သ့န့ၣ်ထုးထီၣ်အီၤဆူ တၢ်ခၢၣ်သးန့ၣ်တက့ၢ်. ဒ်သိးထုးထီၣ်ကသ့အဂီၢ်ဟ့ၣ်တ့ၢ်ဃာ်တၢ်မၤလိ,တၢ်သ့တၢ်ဘၣ် အကလုာ်ကလုာ် အဃိယနာ်လၢပိာ်မုၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်အါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢ တၢ်ဂံၤစံးဂံၤကတိၤ, ဂံၤလိာ်အဖီခိၣ်အဃိသတးဒီး ဆိကမိၣ်ကဒါက့ၤဆၣ်ကဒုဝဲန့ၣ်အဂ့ၢ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢယအဲၣ်ဒိးတဲတၢတထံၣ်န့ၣ်လီၤ.”

တၢ်ခံထံၣ်တထံၣ် “ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢန့ၣ်ဟ့ၣ်ဝဲတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်,ဒုးသ့ထီၣ်ဘၣ်ထီၣ်ဒီးဟ့ၣ်ဝဲတၢ်သိၣ်လိဆူကီၢ်ရှၣ်, ကီၢ်ဆၣ်ဒီးဆူဒူသဝီအပတီၢ်ဒၣ်လဲာ်န့ၣ်လီၤ. ယထံၣ် လၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢဒုးအိၣ်ထီၣ် ကညီပိာ်မုၣ်သးစၢ်ကို ဒီးဒုးအိၣ်ဖျဲၣ်ထီၣ် ဘၣ်ပိာ်မုၣ်ခိၣ်နၢ်တဖၣ်လၢကက့ၤမၤကဒါက့ၤတၢ်လၢအဒူသဝီအကီၢ်ရှၣ်ဒၣ်ဝဲန့ၣ်ဂ့ၤဒိၣ်မးဘၣ်ဆၣ်လၢကရၢမိၢ်ပှၢ်အတၢ်လိၣ်လၢ ကဆှၢထီၣ်ပိာ်မုၣ်ခၢၣ်စးတဖၣ်လၢ ကလဲၤဒိး ဃုထၢအသးဒီးမၤသကိးက့ၤတၢ်ဒီး ကရၢမိၢ်ပှၢ်လၢဝဲၤကျိၤဝဲၤဒ့တဖၣ်န့ၣ် ကဂ့ၤဒိၣ်မးမ့ၢ်လၢအဝဲသ့ၣ် ဒိးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်မၤလိလီၤတံၢ်လီၤဆဲးဒီး တနီၤကဖျိထီၣ်လၢ ကညီပိာ်မုၣ်သးစၢ် ခိၣ်နၢ်တၢ်မၤလိကို အဃိန့ၣ်လီၤ. ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢမ့ၢ်ဆှၢအါထီၣ်ဘၣ်ခၢၣ်စးဆူ ကရၢမိၢ်ပှၢ်ဝဲၤကျိၤဝဲၤဒ့တဖၣ်န့ၣ်ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢကဒုးအိၣ်ထီၣ်ဘၣ်ခိၣ်နၢ်အသိန့ၣ်ကဖျါဒိၣ်ထီၣ်ဝဲန့ၣ်ယအဲၣ်ဒိးလၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢခိၣ်နၢ်ကဆိကမိၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.”

တၢ်သၢခါတခါ လၢအဝဲအဲၣ်ဒိးစံးဝဲန့ၣ် “ ခဲအံၤကညီပိာ်မုၣ်ကရၢခိၣ်နၢ်လၢဟံးထီၣ် ဖီၣ်ထီၣ်မူဒါသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် လၢယမ့ၢ်ပိာ် မုၣ်ကရၢနဲၣ်ရှဲၣ်သဃဲၤ အဆၢကတီၢ်အဝဲသ့ၣ် မ့ၢ်ဒၣ် ဝဲၤဒၢးဖိ,ပှၤမၤတၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဒီးအတၢ်ကျဲးစၢး, အတၢ် ဂဲၤလိာ်,အတၢ်ဟ့ၣ်လီၤသးအဃိန့ၣ်တနံၤအံၤန့ၣ် ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢမူဒါအိၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်အလိၤပှဲၤပှဲၤ ဒီးမၤဝဲဂ့ၤဂ့ၤကလဲာ်အဃိန့ၣ် ယဆၢထံၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်အကစၢ်ဒၣ်ဝဲဒၣ်လဲာ်လၢကအိၣ်လၢတၢ်ကရၢကရိအချၢဒီးတဲပဲာ်ထံနီၤဖးဒီးဂဲၤလိာ်တၢ်အလီၢ်န့ၣ်ဟဲနုာ်လီၤသကိး အါထီၣ် ဒ်သိးကပၣ်ဃုာ်အါထီၣ်လၢကရၢမိၢ်ပှၢ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤဒီး မၤသကိးဘၣ်တၢ်ဂ့ၤန့ၢ်အလီၢ်ဒီးဂံၢ်ဆူၣ်ဘါဆူၣ်အါထီၣ်အဂီၢ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢယအဲၣ်ဒိးဟ့ၣ်ကူၣ်ဒီးတၢ်လၢခံတခါလၢယအဲၣ်ဒိးတဲဒီးဆၢမုၢ်လၢ်န့ၣ်ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢအထံရှုၢ်ကီၢ်သဲးအိၣ်ဒီးအတၢ်ထံၣ်,အတၢ်ဂဲၤလိာ်သ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအဂ့ၤအဃိသတးန့ၣ်ကမၤဆူၣ်ထီၣ်ဒီးဆှၢထီၣ်နပှၤအါအါဆူကရၢမိၢ်ပှၢ်ဝဲၤကျိၤဝဲၤဒ့သ့ၣ်တဖၣ်ဒ်သိးအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်အကံၢ်အစီသ့ၣ် တဖၣ် က အိၣ်ဖျါအါထီၣ်ဒီးကကဲဘျုးစ့ၢ်ကီးလၢ ပှၤအါဂၤအဂီၢ်န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢယအဲၣ်ဒိးတဲန့ၣ်လီၤ.”အဝဲဆၢမုၢ်လၢ်ဝဲသပှၢ်ကတၢၢ်လၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢကဆှၢထီၣ်အပှၤမၤတၢ်ဖိအါအါ ဆူကရၢမိၢ်ပှၢ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤဒီး သုတပာ်ဖှိၣ်ဃာ်ထဲလၢ ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢအပူၤတဂ့ၤန့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ်ဝဲ ကညီမုၣ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တဂၤလၢသနၢၣ်ကီၤသနၢၣ်ဃၣ်ဃၣ်န့ၣ်ပစံးသ့လီၤ. အိၣ်ဒီးတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့လၢနိၢ်ခိတကပၤဒီး အိၣ်စ့ၢ်ကီးဒီးတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့လၢ နိၢ်သးတကပၤအါမးန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ပှၤလၢဟ့ၣ်လီၤသးလၢ ပှၤတဝၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤ စးထိၣ် လၢအဖှိၣ်ထိၣ်ကွိ လံၤလံၤဒီး တုၤအသးနံၣ်အိၣ်နွံ ဆံ ဘျဲၣ် ဆူဃိးဆံ ဒီး ဟ်လီၤဒံး အသး လၢ ဖဲအမၤသ့မၤကဲန့ၣ် ကမၤဒံးတၢ်လၢအပှၤကလှာ်အဂီၢ် တုၤဖံးတကဲမၤတကဲလၢၤဘၣ်တစုန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်တဟ်သူၣ်ဟ်သးအပူၤ အဝဲဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဒီးသးပှၢ်တၢ်ဆါဒီးစူးကွံာ်အသးဖဲမဲၢ်ဆီး(ကီၢ်ကွိၣ်တဲၣ်)ပဒိၣ်တၢ်ဆါဟံၣ်,ဖဲ၂၀၂၅နံၣ်,လါဖ့ၤဘြူၤအါရံၤ ၂၈သီဟါ(ဖး၄၁)နၣ်ရံၣ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

....

ကရင်အမျိုးသမီး

GKBF

SWITZERLAND

သုးခိၣ်စိနီၢ်ဖျၢၣ်ဆွဲ
ပၢဆှၢသုးဂ့ၢ်ဝီခိၣ်(၂),ကညီဒီကလုာ်ပၢၤကီၢ်သုး
ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်ကညီဒီကလုာ်စၢဖိၣ်ကရၢ

သုးခိၣ်စိနီၢ်ဖျၢၣ်ဆွဲမ့ၢ်ဝဲလီၢ်ခၢၣ်သးပၢၤကီၢ်သုးဝဲၤလီၢ်ခိၣ်သ့ၣ်,ပၢဆှၢသုးဂ့ၢ်ဝီခိၣ် (၂) န့ၣ်လီၤ. အိၣ်ဖျဲၣ်ထီၣ်ဖဲ ၁၉၆၅နံၣ်, လါမ့ၤ၂၄သီလၢသဝီထံကွ့ၣ်ဒၢ, လူၤသီ ကီၢ်ဆၣ်, မုၢ်ဘြိၢ်ကီၢ်ရူၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဝဲသးပှၢ်မုၣ်မ့လၣ် ဒီးသးပှၢ်စီၤဘိၣ် ပှဲၤအဖိမုၣ် န့ၣ်လီၤ. အဒီပုၢ်ဝဲၢ်အိၣ်ဝဲခွံဂၤဒီးအဝဲမ့ၢ်ပှၤနွံဂၤတဂၤန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဝဲကညီကလုာ်, ခရံာ်ဖိတဂၤန့ၣ်လီၤ. အိၣ်ဒီးတၢ်သးစဲလၢတၢ်ဖးလံာ်,တၢ်သူၣ်ဝံၣ်သးဆၢ,တၢ်လိာ်ကွဲဖျာ်ပိၢ်,တၢ်လိာ်ကွဲတိၢ်ဆီဆူၣ်ဒီးတၢ်မၤတၢ်လၢကလုာ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤန့ၣ်လီၤ.

ဖဲအဝဲစးထီၣ်မၤလိတၢ်သ့န့ၣ်လဲၤမၤလိတၢ်လၢဖၣ်ပူၣ်ဝ့ၢ်ပူၤတုၤယၢ်တီၤဒီးခီဖျိ တဲာ်လွံၢ်တဲာ်တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအဃိအဝဲဘၣ်ဟဲက့ၤထီၣ်ကဒါလၢ အဒူအသဝီ ဒီးလၢခံ တနံၣ် လဲၤအိၣ်ကူၤကွိလၢ ကီၢ်သူလ့ၤပဒိၣ်တီၤထီကွိထူဝါလူၢ်န့ၣ်လီၤ. ဟဲထီၣ်တုၤထူဝါလူၢ်

အ ခိၣ် ထံး တနံၣ် အိၣ်ဝဲဒၣ်လၢပဒိၣ်ဖုလၢၢ်ဝါအဟံၣ်ဒီးလၢခံတနံၣ်အိၣ်က့ၤဝဲလၢ ကၠိအဘိ ဒၢၣ်နၣ်လီၤ. ဖဲအဝဲမၤလိတၢ်အဆၢကတီၢ် တၢ်လဲၤတၢ်က့ၤကီ ဒီးတၢ်ဘၣ်စၢၤယံၤ ဒိၣ်မး အဃိအမိၢ်အပၢ်လဲၤအိၣ်သကိးအီၤတတုၤဒီးတထံၣ်လိာ်သးဒီးအမိၢ်အပၢ်အဃိသးသ ယှၢ် ဘၣ်အမိၢ်အပၢ်ဒိၣ်မးနၣ်လီၤ. မၤလိတၢ်ဖဲထူဝါလှၢ်တုၤနွံတီၤဒီးခီဖျိ ဒုၣ်ဒါထိၣ်မၤနှၢ်ဝဲ မဲၢ်သဝီအဃိ ထူဝါလှၢ်ကၠိသုးကဒါက့ၤအသးဆူ ဖှ့ဘိလှၢ်ဒီးအဝဲ လဲၤအိၣ်ကဒါက့ၤကၠိ လၢဖှ့ဘိလှၢ် (ကီၢ်သူလ့ၤပဒိၣ်တီၤထိကၠိ) ဒီးဖျိထိၣ်ဝဲ တဆံတီၤဖဲဖှ့ဘိ လှၢ်ကၠိ အံၤနၣ်လီၤ.စးထိၣ်လၢဟဲအိၣ်ကီၢ်သူလ့ၤကၠိဒီတကတီၢ်နၣ်မိၢ်ပၢ်ဟဲအိၣ်သကိးအီၤတတုၤအမဲာ်ညါ ကျိၣ်စ့သူဂီၤလၢမိၢ်ပၢ်ကဆှၢနှၢ်အီၤစ့ၢ်ကီးတ အိၣ်ဘၣ်ခီဖျိ မိၢ်ပၢ်မ့ၢ် ပှၤမၤအိၣ် စံာ်မၤအိၣ်ပှဲၤ,ဒီပုၢ်ဝဲၢ်တနီၤမၤတၢ်ပၢၢ်ဆၢဒီးပၢ်အိၣ်စ့ၢ်ကီးဒီးမူဒါလၢပှၤကလုာ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤဒ်ကရှူ ခိၣ်တဂၤလၢ ကလီၤထၣ်, မ့ၢ်တြိၢ်ကီၢ်ရှၣ်အဃိနၣ်လီၤ. တၢ်နီၣ်ဝဲနှၢ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲးလၢဟဲအိၣ်ကီၢ်သူလ့ၤကၠိစးထိၣ်လၢယုတီၤဒီးတုၤလၢအဖျိထိၣ်တဆံတီၤတစုနၣ် အ မိၢ် အပၢ်ဆှၢ နှၢ်အီၤစ့ခဲလၢာ်အိၣ်ဒၣ် ၂၀၀၀ဘးဒီးတသးပ့ၤနီၣ်ဝဲနီတဘျီဘၣ်နၣ်လီၤ. ဖဲအိၣ် ကၠိကတီၢ် အနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲ ဘၣ်ထဲးဂံၢ်ထဲးဘါဒီးဖဲကၠိတၢ်ပြၢတဘျီလၢ်လၢ်မ့တမ့ၢ် နံၤဒိၣ်နံၤထိတၢ်ပြၢတဘျီလၢ်လၢ်အဝဲပြၢတၢ်ဘၣ်ဃးလၢတၢ်ပိၢ်ဖျၢၣ်ပိၢ်,တၢ်တိၢ်ဆိဆူၣ်ဒီးမၤနၢၤတၢ်ထိဘိဒီးခိၣ်ဖးလၢဒိးနှၢ်ဘၣ်ဝဲတဖၣ်သူဘၣ်က့ၤဝဲလၢအနီၢ်ကစၢ်တၢ်လိၣ်အဂီၢ်နၣ်လီၤ.

ဖဲတၢ်ဒုးအိၣ်ထိၣ်ကဒါက့ၤ ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢဖဲ ၁၉၈၅နံၣ်ဝံၤတနံၣ်ဃီနၣ် အဝဲနှာ် လီၤဆူကညီပိာ်မုၣ်ကရၢအပူၤတဘျီဃီ ဒ်ပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါအသိးနၣ်လီၤ. အဆိကတၢၢ် နၣ် မ့ၢ်ဝဲ ပဟံၣ်လှၢ် ပိာ်မုၣ်ကရၢဟံၣ်ဆံခိၣ် စးထိၣ် ၁၉၈၅နံၣ်တုၤ ၁၉၈၉နံၣ်နၣ်လီၤ. ဖဲနၣ်အတီၢ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်ဒုးအိၣ်ထိၣ်ကဒါက့ၤအသိတဘျီအဃိ ကီခဲဒိၣ်မးလၢ နကဘၣ်ဟးလီၤတၢ်ကရၢကရိ, ဟးစံးကတိၤတၢ်ဒီးဒုးဖိသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်နှၢ်လီၤ. မ့ၢ်ဘၣ်ဟး ထၢကရၢဖိလဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဟ့ၣ်လီၤမူဒါလၢကဘၣ်ဘှၣ်ဆီတဘ့ၣ် လၢပိာ်မုၣ်ကရၢအ ဂီၢ်ဒီးအဂၤတဘ့ၣ်လၢ ကညီတၢ်ပၢၢ်ဆၢအဂီၢ်နၣ် ကိၢ်မဲာ်ကိၢ်နါကီသူၣ်ကီသးဒိၣ်နၣ်လီၤ. ကတိၤသကိး တၢ်ဒီး ပိာ်မုၣ်တဖၣ်ပိာ်မုၣ်နၢ်မ့ၢ်ပၢၢ်လံဘၣ်ဆၣ် ဖိဝၤတဖၣ်တနၢ်ပၢၢ်အ ဃိကဲထိၣ်တၢ်ကီ တၢ်ခဲလၢအဂီၢ်ဒိၣ်မးနၣ်လီၤ. ဟံးမူဒါဒ်ဟံၣ်ဆံခိၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံလၢခံဘၣ်တၢ်ယုထၢထိၣ်ကဒါအီၤဒ်ပှၤစဲးစ့စရီဒီးဆူကူၣ်သ့ဆူၣ်ချ မူဒါခိၣ်နၣ်လီၤ.

ဖဲမၤနၢၤပျီလီၤကွံာ်ဆူဒုၣ်ဒါစုပူၤအဆၢကတီၢ်အဝဲသ့ၣ်အသဝီပဟံၣ်လှၢ်နၣ်ဘၣ်သုးလီၢ်သုးကျဲဆူမဲၢ်ရၤမိၢ်ဒဲကဝီၤအဃိအဝဲဒီးအဖိမုၣ်ဖိခွါသ့ၣ်တဖၣ်သုးအလီၢ်ဒီးလဲၤ ဆီလီၤက့ၤအတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအလီၢ်ဖဲ မဲၢ်ရၤမိၢ်ဒဲကဝီၤ, ကဝီၤဒ့ (၇– က) နၣ်လီၤ. ဖဲအိၣ်ဝဲဖဲနှၢ်အဆၢကတီၢ် ဘၣ်တၢ်ယုထၢထိၣ်စ့ၢ်ကီးအီၤဒ် ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢ, ကရၢခိၣ် (၂)တဂၤအသိးဒီးကရၢခိၣ်တခီမ့ၢ်ဝဲ သရၣ်မုၣ်စံးဘျုးနၣ်လီၤ. အဝဲမၤ တၢ်လၢက ညီ ပိာ်မုၣ် ကရၢအမဲာ်ညါ သိၣ်လိစ့ၢ်ကီးတၢ်လၢတီၤကၠိဒ်ကၠိသရၣ်မုၣ်တဂၤအသိးနၣ်လီၤ. သိၣ်လိတၢ်ဖဲ မဲၢ်ရၤမိၢ်ကဝီၤဒ့(၇– က) ခံနံၣ်ဒီးသိၣ်လိစ့ၢ်ကီးတၢ်လၢ မဲၢ်ရၤမိၢ်ကဝီၤဒ့(၇–ခ) ခံနၣ်လီၤ.

ဖဲ ၂၀၀၀နံၣ်အဆၢကတီၢ် ဒ်အနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲအတၢ်သးဆူၣ် လၢကမၤတၢ် လၢအပှၤကလုာ်အဂီၢ်ဒီးအသးဆှၢအီၤအသိးကဲ့ၤနုာ်လီၤဆူကညီကီၢ်ပူၤလၢမုၢ်တြိၢ်ကီၢ်ရှၣ်,ဒ့ၣ်ဘူး နိၣ်ဒီးဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်မူဟ့ၣ်ဒါအီၤလၢကသိၣ်လိတၢ်ဒီး ဟံးန့ၢ်စ့ၢ်ကီး မူဒါဒ်ကို ခိၣ်တဂၤဖဲဒ့ၣ်ဘူးနိၣ်တီၤထီကို န့ၣ်လီၤ.ဖဲအသိၣ်လိတၢ်ဖဲဒ့ၣ်ဘူးနိၣ်အဆၢကတီၢ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ် ကူၣ်သ့ခိၣ်နၢ် ဟဲလီၤ မၤ တၢ်ဒိးစဲးလၢတၢ်ကမၤလိ (DEP) အဂီၢ်ဒီးအဝဲန့ၢ် ဘၣ်အခွဲးလၢကမၤလိတၢ်အဂီၢ်ဘၣ်ဆၣ်ဒိးစဲးဘၣ်ဒၣ်လံာ်ထဲတဘ့ၣ်ခံဘ့ၣ်ဒီးတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအံၤပတုာ် အဃိ အဝဲတဒိးစဲးဘၣ်ဝဲလၢၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်လိၣ်အဖီခိၣ် ဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်စ့ၢ်ကီး အီၤမူဒါဒ် မုၢ်တြိၢ်ကီၢ်ရှၣ် ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢခိၣ်နၢ်ပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဂၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲ ဟံးမူဒါလၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢအဆၢကတီၢ်ဟ့ၣ်လီၤသးအဂ့ၤကတၢၢ်လၢဝဲၤဒၢးတၢ်ဖံးတၢ်မၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်လီၤတၢ်ကရၢကရိမ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်အိၣ်ဖှိၣ်ရိဖှိၣ်ဒီး ခၢၣ်စးလၢတၢ်လဲၤတၢ် ကဲ့ၤန့ၣ်လီၤ. မၤစၢၤစ့ၢ်ကီးတၢ်လၢကီၢ်ရှၣ်လၢတၢ်လိၣ်ဘၣ်အကပၤကပၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲ ၂၀၁၅ နံၣ် န့ၣ် ကီၢ်ရှၣ်မုၢ်တြိၢ်ဃ့အီၤလၢကမၤစၢၤတၢ်လၢပၢၤကီၢ်တကပၤအဃိ မၤစှၤလီၤအတၢ်မၤတခါလၢအမ့ၢ်ကို်သရၣ်ဘၣ်ဆၣ်မ့မ့ၢ် ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢတၢ်မၤန့ၣ် မၤဒံးဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲ ၂၀၂၄ နံၣ်န့ၣ် အမူအဒါလၢကညီပၢၤကီၢ်သုးတကပၤအါထိၣ်ဒီး ဘၣ်သုးလီၢ်သုးကျဲဆူလီၢ်ခၢၣ်သးအဃိ ပာ်ပတုာ်ကွံာ်အတၢ်မၤလၢပိာ်မုၣ်ကရၢခဲလာ်ဒီး လဲၤ ထိၣ်ဝဲဆူ လီၢ်ခၢၣ်သးဒ်တၢ်နဲၣ်လီၤအသိးလီၤ.ဆၢကတီၢ်ခဲအံၤဟံးမူဒါဒ်ပၢဆှၢသုးဂ့ၢ်ဝီခိၣ်(၂)လၢကညီပၢၤကီၢ် သုးဝဲၤလီၢ်ခိၣ်သ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲအဝဲဟံးမူဒါဖဲ မုၢ်တြိၢ်ကီၢ်ရှၣ်အဆၢကတီၢ် ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဒီးတၢ်ကီတၢ်ခဲ,တၢ်ပျံၤတၢ်ဖုးဒ်တၢ်တလၢတလီၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်ဒုးတၢ်ယၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်ခး လီၤကျိချံမျိာ်သၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤဒီး ဒုၣ်ဒါပယီၤကဘီယူၤ အတၢ်ထိၣ်ဒုးအကျဲမ့ၢ်ဂ့ၤဘၣ်ဆၣ်ဟ့ၣ်လီၤအသးပှဲၤဒီးတၢ်သးဆူၣ်သးဒူဒီးထိဘိကျဲးစၢးကၢၤဃာ်အပှၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်ဒီးကဟုကယာ်ဒီသဒၢအတၢ်ဖံးတၢ်မၤလီၢ်ဒီးတၢ်ကရၢကရိပီးလီသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဝဲထံၣ်ဝဲလၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢမ့ၢ်တၢ်ကရၢကရိတဖုလၢအအိၣ်ဆၢထၢၣ်ဒီးဂဲၤ လိာ်လၢပိာ်မုၣ်ဒီးဖိသၣ်တဖၣ်အတၢ်ဒိၣ်ထိၣ်ထီထိၣ်ဒီးတၢ်လဲၤ ထိၣ်လဲၤထီ အဂီၢ် န့ၣ်လီၤ. ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢမၤတၢ်လၢပိာ်မုၣ် ဒီးဖိသၣ်အဂီၢ်,တဲန့ၢ် ခဲးတၢ်လၢပိာ်မုၣ်လၢအတူၢ်ဘၣ်တၢ် အဂီၢ်,ကျဲးစၢးထိၣ်အဖံဘၣ်ခိၣ်ဒီးပိာ်ခွါ,ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤပှၤလီၤဒ့လီၤတီၤ,ပှၤဖၢစၢ်တဖၣ် ,ဟ့ၣ်တၢ်သိၣ်လိဘၣ်ဃးတၢ်ဒုးသ့ထိ ၣ်ဘၣ်ထိၣ်ပိာ်မုၣ် ကံၢ်စီ တၢ်မၤ လိသ့ၣ်တဖၣ် န့ၣ် လီၤ. အဲၣ်ဒိးဟ့ၣ်ကူၣ်ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢလၢကဆၢထၢၣ် ဘျၢဘျၢဒ်ဖိလစံၣ်အသိး, က မၤတၢ်ဒ်တၢ်ဘျၢခိၣ်သ့ၣ်ကွဲးလီၤပာ်အသိးဒ်သိးဆၣ် အကဒုလၢအအိၣ် လၢကညီပိာ်မုၣ် ကရၢအနီၢ်တယၢ်လီၤကဟါမၢ်ကွံာ်ချ့ ချ့ အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. အဲၣ်ဒိးလၢကညီ စၢၤသွဲၣ်သီသ့ၣ်တဖၣ်ကနုာ်လီၤပာ်ဖှိၣ်မၤသကိးတၢ်အါ အါလၢကညီတၢ်ပၢ်ဆၢအတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤ,တဂၤလၢလီၢ်ကျဲသနၢၣ်ဒၣ်ဝဲကအိၣ်ဒီးတၢ်ပညိၣ်တမံၤဃီမၤ,သကိးတၢ်လၢတၢ်သးစွံကတုၤအပူၤန့ၣ်လီၤ.အဲၣ်ဒိးဟ့ၣ်ကူၣ်စ့ၢ်ကီးကညီသးစၢ်ပိာ်မုၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢကစီၣ်မဲာ်စီၣ်နါဒိၣ်ထိၣ်လၢပိာ်မုၣ်ကရၢအတၢ်ကရၢကရိအပူၤ, ကနုာ်လီၤပာ်ဖှိၣ်မၤသကိးတၢ် အါ

အါ,ကဆိကမိဉ်ထံက့ၤအပှၤကလုာ်အတၢ်တူၢ်ဘဉ်တဖဉ်,ကဖးလံာ်ဖးလဲၢ်အါအါ,ကယုကနဉ်တၢ်ကစီဉ်အါအါ,သ့ပဲာ်ထံနီၤဖးတၢ်ဂ့ၤဒီးတၢ်အၢအကျဲဒီးထီဒါသကိး ပယီၤကလုာ်ဒိဉ်စိသုးမီၤစိရိၤတုၤအလီၤပိာ်တစုန့ၣ်လီၤ.ဆ့ၢယီၤဝဲအတၢ်ဟ့ဉ်ဂံၢ်ဟ့ဉ်ဘါ ဆူ ပိာ်မုဉ်ကရၢပှၤမၤသကိးတၢ်ခဲလၢာ်လၢ "သုတၢ်ဖံးတၢ်မၤအ ပူၤတၢ် ကီတၢ်ခဲ, တၢ်ဘဉ်ဂံာ်ဂူာ်မ့ၢ်အိဉ်ထဲလဲဉ်ဘဉ်ဆဉ်သးဟးဂီၤတဂ့ၤ,ကျဲးစၢၤမၤဆူဉ်ဆူဉ် လၢပတၢ်ကရၢကရိအ ဂီၢ်လၢပပှၤကလုာ်တၢ်သဘျ့ အဂီၢ်တက့ၢ်. တဘဉ်ပျဲပသး ပၢပှၤတဂ့ၤ, ပျဲပ ခိဉ် နူာ်ဆိမိဉ်ထံတၢ်တက့ၢ်."

အဝဲပာ်လီၤအသးလၢဖဲအဂံၢ်အဘါအိဉ်ဒီးဖံးကဲမၤကဲအဆၢကတီၢ်ကမၤစၢၤဒံးတၢ်လၢအပှၤကလုာ်တၢ်မၤဒီးဆီလီၤပာ်လီၤတၢ်ဖံးတၢ်မၤသ့ဉ်တဖဉ်ဒီးသိဉ်လိထိဉ်က့ၤ ဖိလံၤသးစၢ်သ့ဉ်တဖဉ် ဒ်သိး ပှၤတစိၤဒီးတစိၤအဘၢဉ် စၢၤတၢ်ဖံးတၢ် မၤသုတ လီၤ ပအဉ်တဂ့ၤဒီးကလဲၤသးဂ့ၤဂ့ၤဘဉ်ဘဉ်ဒ်ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိဉ်ကရၢအတၢ်ပာ်လီၤတၢ်ဘျၢသနူဒီးတၢ်သူဉ်ထိဉ်ဆီလီၤအက့ၢ်အဂီၤအသိးန့ၣ်လီၤ.ဆၢထံဉ်ဝဲလၢဖိ လံၤစိၤလၢခံသ့ဉ်တဖဉ်ကလၢပှဲၤဒီးတၢ်အဲဉ်ထံကီၢ်အဲဉ်ပှၤကလုာ်ဒီး ဟ့ဉ်လီၤအသး လၢထံကီၢ်ဒီး ပှၤ ကလုာ်တၢ်သဘျ့ ဒီးတၢ်လဲၤထိဉ်လဲၤထီအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.အဝဲအိဉ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢကလဲၤ ဆူကီၢ်ချၢဘဉ်ဆဉ် အိဉ်ဒီးတၢ်ပာ်လီၤသးကျπမုဆ့ၤလၢ ဖဲယပှၤ ကလုာ်အိဉ် အ လီၢ်န့ၣ်ယကအိဉ်ဒီး ဒ်ယပှၤကလုာ်ထံ ဖိကီၢ်ဖိတူၢ်ဘဉ်တၢ် အသိးန့ၣ် ယက တူၢ်ယဲ အ ဃိဟ့ဉ်လီၤအသးလၢထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤဒီးတလဲၤဝဲဆူကီၢ်ချၢဘဉ်န့ၣ်လီၤ.

ဆီဟံဉ်ဆီဃီဒီးစိၤကွ့ၢ်လၢ်လၢအမ့ၢ်ခ့ဉ်အဲဉ်ယူဉ်–ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိဉ်ကရၢ, ကရၢခိဉ်မၤတ့ၢ်တၢ်ပဒိဉ်ဘးသ့ဉ်စ့ဉ်အဖိခွါဖဲ ၁၉၈၃နံဉ် ဒီးထီဉ်ဖိဝဲအ ဖိမုဉ်သၢ ဂၤဒီး ဖိခွါထဲတဂၤန့ၣ်လီၤ.အဖိအပၢ်မ့ၢ်ဝဲကူဉ်သ့ဆဲးလၤဝဲၤကျိၤပှၤမၤတၢ်ဖိတဂၤန့ၣ်လီၤ.

....

Celebration of the Karen Women Organization 25th Silver-Jubilee anniversary
ai-Burma Border April 5th,2

ပဒိၣ်နီၢ်အဲၣ်ကမျၢ်တီ
နူသထူၣ်ကီၢ်ရှၣ်ပိာ်မုၣ်ကရၢခိၣ်
နူသထူၣ်ကီၢ်ရှၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်ကမံးတံာ်ခိၣ်

ပဒိၣ်နီၢ်အဲၣ်ကမျၢ်တီ လၢဘၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါစ့ၢ်ကီး အီၤလၢ (နီၢ်ဒါလွဲ) မ့ၢ်ဝဲ နူသထူၣ် ကီၢ်ရှၣ်ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢခိၣ်, ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်ကမံးတံာ်ခိၣ်, ဖိၣ်ကျိၤ ကယာ်ကမံးတံာ်ပှၤမၤတၢ်ဖိ, ကီၢ်ရှၣ်ပၢဆှၢတၢ်ကမံးတံာ်, တၢ်ပၢတၢ်ပြးဒီးပှၤဂ့ၢ်ဝီကမံးတံာ်တဂၤန့ၣ်

လီၤ. အိၣ်ဒီးမူဒါဒိၣ်ထိၣ်လၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢအပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤဒီးလၢကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢအပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤန့ၣ်လီၤ.

အိၣ်ဖျဲၣ်ထိၣ်ဖဲ ၁၉၆၅နံၣ်,လါစဲးပထ့ဘၢၣ် ၄သီလၢထီးကျိးထၣ်သဝီမုၢ်နုာ်,ဘံလ့ကီၢ်ဆၣ်, ဒူသထူၣ်ကီၢ်ရှ့ၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.မ့ၢ်ဝဲ မုၢ်ဂၢ်နိၢ်စီမ့ၣ်ဒီး ဖါတံၢ်စီၤဒႋးဝံး အဖိ မုၣ်န့ၣ်လီၤ. အဒိပုၢ်ဝဲၢ်အိၣ်ဝဲ ယဲၢ်ဂၤဒီးအဝဲမ့ၢ် ပှၤ လွံၢ်ဂၤတဂၤန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဝဲကညီ, ခရံာ်ဖိ တဂၤန့ၣ်လီၤ.အိၣ်ဒီးတၢ်သးစဲလၢတၢ်သူၣ်တၢ်ဖျီးဒီးတၢ်လိာ်ကွဲဖျာ်ပှိၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဖှိထိၣ်တဆံတီၤလၢ(EVA)တၢ်သးခုကစိၣ်ကွိ န့ၣ်လီၤ.ဖှိထိၣ်ကွိဝံၤလၢပှၤကလုာ်တၢ်လဲၤထိၣ်လဲၤထီဒီးတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အဂီၢ်ဟံးထိၣ်ဝဲမူဒါဇ်ကွိသရၣ်တဂၤအသိးဒီးသိၣ်လိတၢ်လၢကညီတဝၢအကျါန့ၣ်လီၤ.ဆီဟံၣ်ဆီယီဖဲ၁၉၉၂နံၣ်,လါအီးကထိဘၢၣ်၁၅သီ,ထိၣ်ဖိဝဲအဖိမုၣ်ခံဂၤ,ဖိခွါတဂၤန့ၣ်လီၤ.

ဖဲ ၂၀၀၃နံၣ်, ဒူသထူၣ်ကီၢ်ရှ့ၣ်ပိာ်မုၣ်ကရၢမၤတၢ်ယုထၢအဆၢကတီၢ် ဘၣ်တၢ်ယုထၢထိၣ်အီၤဇ်ဒူသထူၣ်ကီၢ်ရှ့ၣ်ပိာ်မုၣ်ကရၢခိၣ်တဂၤဒီးဟံးမူဒါအံၤတုၤဆၢကတီၢ်ခဲအံၤန့ၣ်လီၤ. မၤတၢ်လၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢအပူၤအိၣ်ဝဲ အနံၣ်ခံဆံဒီးမၤ တၢ်လၢပှၤတဝၢတၢ်ဖံး တၢ်မၤအပူၤအိၣ်ဝဲအနံၣ်ခံဆံစ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ. ဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲ ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢ ပှၤမၤတၢ်တ ပယူာ်ယီ (၁၀) နံၣ်တၢ်လၤကပီၤဖဲ၂၀၁၅နံၣ်, လါအ့ဖြ့ၣ်(၅) သီအနံၤ, ပှၤမၤတၢ်တပယူာ်ယီ(၁၅)နံၣ်တၢ်လၤကပီၤဖဲ ၂၀၁၈နံၣ်ဒီးပှၤမၤတၢ်ဖိ(၂၀)နံၣ်တၢ်လၤကပီၤဖဲလါအ့ဖြ့ၣ်၅သီ,၂၀၂၃နံၣ်န့ၣ်လီၤ.ဖဲလါအ့ဖြ့ၣ်၅သီ,၂၀၂၁နံၣ်န့ၣ်ဒူသဝီပိာ်မုၣ်ကရၢမၤလၤကပီၤအီၤဒီး ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်–ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢဟ့ၣ်စ့ၢ်ကီးအီၤတၢ်လၤကပီၤခီဖျိအမၤတၢ်ပှဲၤထိၣ်(၃၂)နံၣ်လၢပှၤကလုာ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤအယိန့ၣ်လီၤ.မ့ၢ်ဝဲလီၢ်ခၢၣ်သးကညီပိာ် မုၣ်ကရၢထီဘိကမံးတံာ်တဂၤဒီးမ့ၢ်စ့ၢ်ကီးဝဲ ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ် – ကညီဒီ ကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢထီဘိကမံးတံာ်တဂၤန့ၣ်လီၤ.

လၢအ တၢ်ဖံးတၢ်မၤဒီတကတီၢ် မၤစၢၤဘၣ်ပှၤတဝၢ တၢ်ကီတၢ်ခဲတၢ်လိၣ် သ့ၣ်တဖၣ်အါမးအမဲာ်ညါ မၤစၢၤဘၣ်ပှၤလီၤဘၣ်တၢ်ကီတၢ်ခဲနီၢ်နီၢ်တဖၣ်အယိ အသး မုာ်သး မံဘၣ်ဆၣ်တဘျီလၢ်လၢ်ဖဲမ့ၢ်ဘၣ်ဘၣ်ဆဲ့တၢ်ဂ့ၢ်ကီသ့ၣ်တဖၣ်လီၤဆီဇ်ၣ်တၢ်ဟံၣ်ဖိယီဖိတၢ် ဂ့ၢ် ကီဒီး တၢ်အဲၣ်ဘၢမါအဲၣ်ဘၢဝၤတၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်သးလီၤဘှံးလၢ အဂီၢ်ဒိၣ် မးန့ၣ်လီၤ.ခီဖျိဟံးထိၣ်ဖိၣ်ထိၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ယးဟံၣ်ဖိယီဖိသ့ၣ်တဖၣ်အံၤအယိကဲထိၣ်တၢ်ဘၣ်ယိၣ်လၢအတၢ်ဘံၣ်တၢ်ဘၢအဂီၢ်န့ၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.တဘျီတခီၣ်ခီဖျိအိၣ်ဒီးဖိဆံးလံၤဆံးအယိလၢတၢ်ကရၢကရိတၢ်ဖံးတၢ်မၤအဂီၢ်မ့ၢ်ဘၣ်လဲၤဘၣ်က့ၤလၢကတီၢ်ယံာ်, တၢ်ဆၢကတီၢ်အယံာ်န့ၣ်ကဲထိၣ်တၢ်ကီတၢ်ခဲလၢဟံၣ်ယီဂီၢ်န့ၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်လီၤ.တဘျီအဝဲလဲၤ တၢ်အိၣ်ဖှိၣ်လၢကီၢ်ဆၣ်တဘ့ၣ်အပူၤဒီးဘၣ်ဟးဘၣ်က့ၤလၢအခိၣ်, ဟးတကဲဒီး ဃ့ဒီးသိလ့ၣ်တန့ၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်လီၤ. မၤတၢ်လၢတၢ်သးဆူၣ်, တၢ်သးအိၣ်အပူၤဘၣ်ဆၣ်တၢ်လၢမၤတံာ်တာ်အသးဒီးမၤဟးဂီၤအသးန့ၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဝဲထံဉ်ဝဲလၢ ကညီပိာ်မုဉ်ကရၢမ့ၢ်က ရၢတဖုလၢအရ့ ဒိဉ်ဝဲလၢ ပိာ်မုဉ်ဒီး ဖိသဉ် အဂီၢ် အဃိ ကြၢးအိဉ်ဂၢ်ဆိးကျၢၤဝဲဒၣ်န့ဉ်လီၤ.ဖဲ တၢ်ကရၢကရိအဂုၤ အဂၤသ့ဉ်တဖဉ် တ ထံဉ် ပိာ်မုဉ်ဒီးဖိသဉ်သ့ဉ်တဖဉ်အတၢ်ကီတၢ်ခဲဒီးတၢ်လိဉ် ဆၢကတီၢ် ပိာ်မုဉ် ကရၢသ့ဉ်တ ဖဉ် ထံဉ်ဝဲဒီးကျဲးစၢးယုကျဲ, ဟံးမူဒါဒီးတိစၢၤမၤစၢၤဝဲအံၤ မ့ၢ်တၢ်လၢအဂ့ၤဒိဉ်မး န့ဉ်လီၤ.ခဲ အံၤအဝဲ ထံဉ်ဝဲလၢ ကညီပိာ်မုဉ်ကရၢမ့ၢ်ကရၢလၢ အဂံၢ်ဆူဉ် ဘါဆူဉ်ဒီး အိဉ် ဆူဉ် အိဉ် ချ အ သိး ဆၢမုၢ်လၢ်ဝဲလၢ ခါဆူမဲာ်ညါကရၢအံၤကမ့ၢ်စ့ၢ် ကီးကရၢလၢအဂံၢ် ဆူဉ်ဘါဆူဉ် ဒီး အိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချ န့ဉ်လီၤ.

လၢအတၢ်မၤဒီတကတီၢ်အပူၤထံဉ်ဘဉ်ဝဲလၢ တၢ်နၢ်ပၢ်ထံရှၢ်ကီၢ် သဲးတၢ်ဖံး တၢ် မၤဒီးတၢ်ပၢဆှၢရဲဉ်ကျဲၤတၢ်သ့တၢ်ဘဉ်နူဉ်မ့ၢ်တၢ်လၢအကြၢးအိဉ်ဒီးပပှၤကလုာ်လီၤဆီဒဉ် တၢ် ပိာ်မုဉ်ပိာ်မၢၤသ့ဉ်တဖဉ်အဃိ အဝဲစံးဝဲလၢ “ ယအဲဉ်ဒိးလၢသးစၢ်သ့ဉ်တဖဉ် ကဖျိးစိ လၢထံရှၢ်ကီၢ်သဲးဒီးတၢ်ပၢဆှၢရဲဉ်ကျဲၤတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤသပှၢ်ကတၢၢ်နူဉ်လီၤ. ” အဲဉ်ဒိးစ့ၢ် ကီးဝဲလၢသးစၢ်စၢၤသွဲဉ်သီသ့ဉ်တဖဉ်တဖဉ် ကမၤလိဘဉ်ထံရှၢ်ကီၢ်သဲးတၢ်မၤလိအါအါ, ဃု သ့ဉ်ညါထံရှၢ်ကီၢ်သဲးတၢ်ဖံးတၢ်မၤဒ်သိးကနၢ်ပၢ်ဝဲလီၤတံၢ်လီၤဆဲးအဂီၢ်နူဉ်လီၤ. အဲဉ် ဒိး ဟ့ဉ်ကူဉ်လၢပိာ်မုဉ်သ့ဉ်တဖဉ် ဒ်သိး ခါဆူညါကနုာ်လီၤဟံးထိဉ်ဖိဉ်ထီဉ်တၢ် ပၢ်ဆၢ အတၢ်ဖံးတၢ်မၤအါအါဒ်သိးကသ့နၢ်ပၢ်ခိဉ်နၢ်တၢ်ပၢဆှၢရဲဉ်ကျဲၤအကျိၤအကျဲဒီးလၢတၢ် ပၢ် ဆၢအပူၤအဝဲသ့ဉ်မ့ၢ်နုာ်လီၤမၤတၢ်ဒီး ပှၤကထံဉ်ဒီးဟ်လုၢ်ဟ်ပှ့ၤစ့ၢ်ကီး ပိာ်မုဉ်သ့ဉ်တ ဖဉ်နူဉ်လီၤ.

တမ့ၢ်ပိာ်မုဉ်တဂၤလၢအကၢဉ်ဒီးပာ်ခူသူဉ်အတၢ်သ့တၢ်ဘဉ်သ့ဉ်တဖဉ်ထဲအနီၢ် ကစၢ်တဂၤအဂီၢ်ဘဉ်.တကွၢ်လီၤထဲဒဉ်အနီၢ်ကစၢ်အတၢ်လိဉ်,အဟံဉ်ဖိဃီဖိအတၢ်လိဉ် ဒီးစူးကွံာ်ညိကွံာ်ပှၤကလုာ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤဘဉ်.တတ့ၢ်စ့ၢ်လီၤ အသးလၢ အမ့ၢ်ပိာ်မုဉ်အ ဃိ ဘဉ်. မၤတၢ်တခီခီ, မၤလိတၢ်တခီခီအဃိ အတၢ်ထံဉ်တၢ်သ့ဉ်ညါဒီး တၢ်သ့တၢ်ဘဉ် သ့ဉ် တ ဖဉ်အါထီဉ်ကွၢ်ကွၢ်နူဉ်လီၤ. ထိဉ်ဘဉ်နံၤဖုဉ်တၢ်မၤလိ, ကတီၢ်ထီတၢ်မၤလိ, တၢ်ထံဉ် လိာ် အိဉ်သကိးအါမးအဖီခိဉ်ဒီးနှၢ်ဘဉ်ဝဲတၢ်သ့တၢ်ဘဉ်အါမးနူဉ်လီၤ. တၢ် သ့တၢ် ဘဉ် လၢ ဒိးနှၢ်ဘဉ်ဝဲသ့ဉ်တဖဉ် သူကွ့ၤဝဲလၢဖိသဉ်, ပိာ်မုဉ်ဒီး အပှၤကလုာ် အဂီၢ်လၢာ် လၢာ် ဆ့ ဆ့နူဉ်လီၤ.

လခသ/ကပက
ထီဘိကမ်းတံာ်

Thai-Burma Border April 5th,2010

ပဒိၣ်နီၢ်သီစ့
တၢ်ကရၢကရိဒီးတၢ်ဘိးဘၣ်ရၤလီၤဝဲၤကျိၤခိၣ်
ကီၢ်ရှၣ်ချၣ်လွံၢ်ထူၣ်

ပဒိၣ်နီၢ်သီစ့ မ့ၢ်ဝဲချၣ်လွံၣ်ထူၣ်ကီၢ်ရှၣ်, တၢ်ကရၢကရိဒီးတၢ်ဘိး ဘၣ်ရၤလီၤဝဲၤကျိၤခိၣ်ဒီးမ့ၢ်စ့ၢ်ကီးဝဲချၣ်လွံၢ်ထူၣ်ကီၢ်ရှၣ်,ကညီပိၥ်မုၣ်ကရၢပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်တဂၤန့ၣ်လီၤ.အိၣ်ဖျဲၣ်ထီၣ်ဖဲ၁၉၆၇နံၣ်,လါအီးကထိဘၢၣ်၃၀သီလၢပၣ်တလၣ်သဝီ,ချၣ်လွံၢ်ထူၣ်ကီၢ်ရှၣ်,လၢၢ်ဒိၣ်ကီၢ်ဆၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.မ့ၢ်ဝဲမုၢ်ဂၢ်နီၢ်စ့ၣ်ညိးဒီးသးပှၢ်စီၤ

နံၣ်ဒုးအဖိမုၣ်နူ့ၣ်လီၤ. အဒိပု၊်ဝဲ၊်အိၣ်ဝဲ ယုဂၤဒီးအဝဲမ့၊်ပှၤခံဂၤတဂၤနူ့ၣ်လီၤ. အဒိပု၊်ဝဲ၊် သ့ၣ်တဖၣ်မ့၊်ဝဲ နီ၊်သီထူ, နီ၊်သီစ့, စီၤခီစဲး, စီၤစဲးထူ, နီ၊်ထံဟဲဒီးစီၤဖါအံၣ်သ့ၣ်တဖၣ်နူ့ၣ် လီၤ. မ့၊်ဝဲကညီကလုာ်, ခရံာ်ဖိတဂၤနူ့ၣ်လီၤ. အိၣ်ဒီးတၢ်သးစဲလၢတၢ် ဖးလံာ်ဒီးတၢ်သူၣ် တၢ်ဖျးနူ့ၣ်လီၤ.

ဖဲအသးအိၣ်နွံနံၣ်ဃိးနံၣ်အကတီၢ်ဒီးမၤလိခံတီၤသၢတီၤလၢအကစၢ်သဝီအဆၢ ကတီၢ်ဒုၣ်ဒါမၢအဝဲသ့ၣ်လဲၤဝံပာ်ဖိုၣ်ဟုသးလၢသဝီအဂၤတဖျၢၣ်သၢသီတဘျီ, သၢသီတ ဘျီကိးမုၢ်နံၤဒဲးနူ့ၣ်လီၤ. အမိၢ်အပၢ်မ့၊်ပှၤဖဲးခုးဖဲးသံၣ်, သူၣ်အိၣ်ဖျးအိၣ်အဃိ အဝဲသ့ၣ် ထိၣ်ကွိတခီခီဒီးမ့၊်တုၤကွိပျ၊်နူ့ၣ်ဘၣ်မၤစၢၤအမိၢ်အပၢ်တၢ်စးထိၣ်လၢအဖိသၣ်ခါလံၤလံၤ နူ့ၣ်လီၤ. ဖဲအဝဲဖှိုထိၣ်တီၤဖုၣ်ကွိဝံၤနူ့ၣ်လဲၤထိၣ်ကွ့ၤတီၤခၢၣ်သးကွိ ဒီးတီၤထိကွိ လၢလၢ် ဖိၣ်နူ့ၣ်လီၤ.ဒ်သိးကအိၣ်ဘၣ်ကွိအိၣ်ဘၣ်ကိၣ်အဂီၢ်ဘၣ်အိၣ်လၢပှၤဟံၣ်ဒီးဘၣ်မၤန့၊် ဟံၣ်ကစၢ်အတၢ်ဒ်အတၢ်မၢအီၤအသိးနူ့ၣ်လီၤ.အဝဲထိၣ်အတီၤတဆံဒီးမၤလိဝဲတဖှိ ဘၣ်.လီၤတဲာ်တီၤတဆံဝံၤဟဲကွ့ၤလၢအသဝီဒီးသိၣ်လိစၢၤကွ့ၤတၢ်ခံနံၣ်ဝံၤနုာ်လီၤဝဲဆူတၢ် ပၢ်ဆၢအပူၤဒီးပာ်လီၤသးလၢကမၤတၢ်လၢကသံၣ်တၢ်မၤတကပၤဘၣ်ဆၣ်ဒ်တၢ်လိၣ်ဒီး တၢ်နဲၣ်လီၤအသိးအဝဲသိၣ်လိစၢၤတၢ်လၢကွိနူ့ၣ်လီၤ.အဝဲသိၣ်လိတၢ်တခီခီ,ကွ၊်ပှၤဆါတ ခီခီဒီးမၤစၢၤ စ့၊်ကီးတၢ်လၢကီၢ်ရှၣ်ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢနူ့ၣ်လီၤ.ဖဲအဝဲသိၣ်လိတၢ်အဆၢက တီၢ်အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်လဲၤဝံအိၣ်ဟုသးဒီးလီၤထွံလၢထံကျိပူၤတဘျီအဖိခိၣ် အဝဲစံးဝဲ “မုၢ်နံၤ လၢယသးပ့ၤနိၣ်တသ့အိၣ်ဝဲဖဲယသိၣ်လိတၢ်ကတီၢ်ပလဲၤဝံအိၣ်ဟုသးဒီးထံဖိၣ်လီၤ,ပခီ ထံဒီးဘူးပကလီၤထွံ လၢထံကျိမိလိာ်ကျိဒီး ဟဲကွ့ၤကဒါတကပၤ,ဘူလိာ်ကျိဖိၣ်လီၤတီၤ ဘူးကလီၤထွံပဘၣ်ခိးတၢ်တုၤထံကျိဆံးလီၤတစဲးဒီးဖဲခီထံကတီၢ်ယလီၤထွံပှၤဖိၣ် ကွ့ၤ ယၤ ချုးအဃိ ယအိၣ်မူဘၣ်တုၤခဲအံၤလီၤ. ပှၤဖိၣ်ယၤမ့၊်တချုးဒုယလီၤထွံသံကွံာ်သ ပှ၊်ကတၢ၊်နူ့ၣ်လီၤ.

ဖဲ ၁၉၉၈နံၣ်, လါယူၤအဆၢကတီၢ် ချၢၣ်လွံ၊်ထူၣ်ကီၢ်ရှၣ်မၤဝဲခီကရဲးဒီးဘၣ်တၢ် ဃုထၢထိၣ်အီၤဒ်ကီၢ်ရှၣ်ကညီမုၣ်ကရၢနဲၣ်ရှဲၣ်သဃဲၤတဂၤအသိးနူ့ၣ်လီၤ.ဟံးမူဒါဒ်နဲၣ် ရှဲၣ်သဃဲၤတုၤ၁၉၉၉နံၣ်ဒီးဘၣ်တၢ်ဃုထၢထိၣ်ကဒါကွ့ၤအီၤဒ်ကီၢ်ရှၣ်ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢ ခိၣ် တဂၤလီၤ. လၢတၢ်မၤသ့ၣ်ညါအါထိၣ်သးဘၣ်ဃး ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤအ ဂီၢ် ဖဲ ၂၀၀၁နံၣ်နူ့ၣ် လဲၤထိၣ်ကညီပိာ်မုၣ်သးစၢ်ခိၣ်နၢ်တၢ်မၤလိကွိ(KYWLS)လၢလီၢ်ခၢၣ် သးဒီးမၤသကိးတၢ်ဒီးမဲ၊်ရၤမိၢ်ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢစးထိၣ် ၂၀၀၂တုၤ ၂၀၀၄နံၣ်နူ့ၣ်လီၤ.ဖဲ အဝဲထိၣ်ကညီပိာ်မုၣ်သးစၢ်ခိၣ်နၢ်တၢ်မၤလိကွိအဆၢကတီၢ်အဖိအိၣ်ဖံးဒၣ်ခံဂၤဒီးအဖိ ဆံးဒီးအဖိမုၣ်လၢအဒိၣ်တဂၤမ့၊်ပှၤဖၢစၢ်အဃိဘၣ်မၤလိတၢ်ပှဲၤဒီးတၢ်ကီတၢ်ခဲ,တၢ်ကွ၊် ဆၢၣ်မဲာ်အကလုာ်ကလုာ်နူ့ၣ်လီၤ.

ဖဲ ၂၀၀၄နံၣ်လါမ့ၤအဆၢကတီၢ်မူဒါလီၤဘၣ်ကဒီးအီၤလၢကဘၣ်လဲၤဟံးမူဒါဖဲ ဃိၣ် ကွ့ၣ် ကညီပိာ်မုၣ် ကရၢ တၢ်ဆဲး ကျိုး ဝဲၤ ဒၢးဒ်တၢ်ဆဲးကျိုးပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဂၤလၢ တဘျုးနံၣ်အတီၢ်ပူၤဝံၤခီဖှိုဟံၣ်ဖိဃီဖိတၢ်အိၣ်သးဒီးအနီ၊်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်

ချူ တၢ်ကီတၢ်ခဲအဃိ ကဲ့ၤကဒါကဲ့ၤဆူချၢၣ်လွံၢ်ကီၢ်ရှၣ်ဒီးဟံးမူဒါဒ်ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢထီဘိကမံးတံာ်တဂၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲ ၂၀၀၈ – ၂၀၁၀နံၣ် န့ၣ် ဟံးမူဒါဒ် လၢၢ်ဒိၣ်ကီၢ်ဆၣ် ကညီ ပိာ်မုၣ်ကရၢခိၣ်(၂)ဒီးဖဲ ၂၀၁၀ – ၂၀၁၃နံၣ်န့ၣ်ဟံးမူဒါဒ်ပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်တဂၤ ဒီးဖဲ ၂၀၁၃ – ၂၀၁၈နံၣ်န့ၣ်ဟံးမူဒါဒ် ကရၢခိၣ်တဂၤ အသိး န့ၣ် လီၤ. ဒိးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲ ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢတၢ်ဟ့ၣ်လၤကပီၤဖဲ ၂၀၁၇နံၣ်, လါအ့ဖြူၣ်၅သီအနံၤဒီးဖဲ ၂၀၁၈နံၣ်န့ၣ်ဒိးန့ၢ်ဘၣ်စ့ၢ်ကီးဝဲ (၂၅)နံၣ်တၢ်လၤကပီၤလၢဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အီၤလၢ ကညီဒီ က လုာ်စၢဖှိၣ် ကရၢ လၢကီၢ်ရှၣ် ဟ့ၣ်ဝဲ ဒီးဖဲ ၂၀၂၀နံၣ်န့ၣ် ဒိးန့ၢ်ဘၣ်(၂၅) နံၣ်တၢ်လၤကပီၤလၢ လီၢ်ခၢၣ်သးဟ့ၣ်လီၤ ဝဲဒၣ် န့ၣ်လီၤ. ဆၢကတီၢ်ခဲအံၤအဝဲဟံးမူဒါလၢချၢၣ်လွံၢ်ထူၣ်ကီၢ်ရှၣ်ဒ် တၢ်ကရၢကရိဒီး တၢ်ဘီးဘၣ်ရၤလီၤဝဲၤကျိၤခိၣ်တဂၤအသိးန့ၣ်လီၤ.

ဖဲအဝဲအိၣ်လၢတၢ်မဲာ်ညါအဆၢကတီၢ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဒီးတၢ်ကီတၢ်ခဲအါမးဘၣ်ဆၣ်နာ်ဝဲလၢတၢ်ကီတၢ်ခဲမ့ၢ်လဲၤပူၤကွံာ်ဒီး တၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ်ကပိာ်ထွဲထီၣ်အခံအဃိမၤဝဲကညီကလုာ်တၢ်ပၢၢ်ဆၢအတၢ်မၤ,ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢအတၢ်မၤပှဲၤဒီးတၢ်နာ်တၢ်မုၢ်လၢ်အဒိၣ် အအါန့ၣ်လီၤ. အဝဲထံၣ်ဝဲလၢကညီတၢ်ပၢၢ်ဆၢ အတၢ်မၤအံၤတမ့ၢ်ပှၤတဂၤ, ပှၤတဖုအတၢ်မၤဘၣ်. မ့ၢ်ပှၤအါဂၤအတၢ်မၤအဃိပကဘၣ်ညီကွံာ်တၢ်နီၤဖးတၢ်အဒူၣ်အဆၢခဲလာ်ဒီးမၤသကိး တၢ်လၢတၢ်သူၣ်ဆူၣ်သးဆူၣ်လၢတဂၤပလီၢ်သနၢၣ်ဒၣ်ဝဲခဲလာ်န့ၣ်လီၤ.အဝဲစံး ဝဲ လၢ “ပှၤကလုာ်, ကညီကလုာ် ကတုၤ ဆူတၢ်မၤနၢၤဖီတၢၣ်အဂီၢ် ကညီဖိကီးဂၤဒဲး ကဘၣ် မၤ ဝဲလီၤ.ကမျၢ်မ့ၢ်တအိၣ်တလိၣ်ပကဲခိၣ် ကဲနၢ်ဘၣ်.ပကမျၢ်တနၢ် ပၢၢ်ဒံးပတၢ်အိၣ်သးဘၣ်.ကဘၣ်ကီးမိၢ်ကီးပၢ်မတဂၤန့ၣ်နီၤဖးဝဲတဘၣ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲးအဃိဒ်ပမ့ၢ်မိၢ်ပၢ်အ သိးပကဘၣ်မၤအဂ့ၤကတၢၢ်ဒ်ပဖိကီးပှၤလၢမိၢ်ပၢ်ကကဲထီၣ်ဒီးကထံၣ်နီၢ်နီၢ်ပှၢ်လၢပမ့ၢ် မိၢ်ပၢ်န့ၣ်လီၤ. ”စံးကဒီးဝဲလၢ “ ဖီအမဲၢ်ဖီၣ်မ့ၢ်ဃံး နမ့ၢ်ပျ့ၢ်လီၤခ့ကအ့ၣ်နၤ. တၢ်မုာ် တၢ်ခုၣ်လၢပပှၤကလုာ်အဂီၢ်မူဒါအိၣ်လၢသုစုပူၤန့ၣ်လီၤ.အလီၢ်အိၣ်လၢသုကဖီၣ်အီၤဃံးဃံးဒီးမၤအီၤတုၤလၢတၢ်မၤနၢၤဖီတၢၣ်တစုန့ၣ်လီၤ.”

ဆီဟံၣ်ဆီဃီဒီးပဒိၣ်ကနဲဖီလၢခဲအံၤမ့ၢ်ဝဲ ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်– ကညီ ဒီက လုာ် စၢ ဖှိၣ်ကရၢ,ထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤဒီးတၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါဝဲၤကျိၤခိၣ်ဖဲ၁၉၉၇နံၣ်,လါအီးကထိဘၢၣ်၇သီဒီးထိၣ်ဖိဝဲ အဖိမုၣ်ခဲလာ်ဃုဂၤလၢအမ့ၢ် ဝဲ နီၢ်မုၣ်ဂ့ၤဖီ, နီၢ်ထံလါဖီ, နီၢ်လါသယုၢ်ဖီ, နီၢ်ဖီဃံလၤဝါ,နီၢ်ဖီလီၤအဲၣ်ဝါဒီးနီၢ်ဖီလီၤလးဝါတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.မ့ၢ်ပှၤကစုဒ့လၢအိၣ်ဒီးတၢ်ကျဲးစၢးလၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤအဂ့ၤကတၢၢ်န့ၣ်လီၤ.

....

သရၣ်မုၣ်နါဖီဂ့ၤ
တၢ်ကစီၣ်ဝဲၤလီၢ်ခိၣ်သ့ၣ်ပှၤနဲၣ်တၢ် ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်–ကညီဒီကလုာ်စၢဖိၣ်ကရၢ

သရၣ်မုၣ်နါဖီဂ့ၤ(နါမိက့ၣ်သံၣ်) မ့ၢ်ကညီတၢ်ကစီၣ်ဝဲၤလီၢ်ခိၣ်သ့ၣ် ပှၤနဲၣ်တၢ်, ကညီတၢ်ကစီၣ်ဝဲၤလီၢ်ခိၣ်သ့ၣ်အဲးဒံးထၢၣ်,လီၢ်ခၢၣ်သးကညီပဟ်မုၣ်ကရၢလီၢ်ခၢၣ်သးထိ ဘိကမံးတံာ်တဂၤဒီးတကတီၢ်ဃိမ့ၢ်စ့ၢ်ကီးဝဲ ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်– ကညီဒီကလုာ် စၢဖိၣ် က ရၢ လီၢ်ခၢၣ်သးပှၤဃုထံၣ်သ့ၣ်ညါမၤနီၣ်မၤဃါတၢ်(သုတေသနနဲ့မှတ်တမ်း)တဂၤန့ၣ် လီၤ. အိၣ်ဖျဲၣ်ထီၣ်ဖဲ၁၉၇၁နံၣ်,လါမးရှး၁၂သီလၢဝ့ၢ်ဖၣ်အၣ်,ကညီကီၢ်စဲၣ်န့ၣ်လီၤ.မ့ၢ်ဝဲမုၢ်ဂၢ် နါခ့ၣ်လ့ဒီးဖါတံၢ်စီၤတ့ၣ်ရှၣ်အဖိမုၣ်န့ၣ်လီၤ.အမိၢ်အပၢ်လုၢ်အိၣ်အသးသမူလၢတၢ်ကူၣ် လဲာ်မၤကၤတဆံးတက့ၢ်ဒီး ဖံးမၤစ့ၢ်ကီးဒ့သဝီဂ့ၢ်ဝီတၢ်ဖံးတၢ်မၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အ ဒီပုၢ်ဝဲၢ် အိၣ် ခံဂၤဒီးအဝဲမ့ၢ်ပှၤအဒိၣ်ကတၢၢ်တဂၤန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ကညီကလုာ်ဒီးစူၢ်နာ်ဝဲ ဘူး ဒးတၢ် ဘါန့ၣ်လီၤ.အိၣ်ဒီးတၢ်သးစဲလၢတၢ်ကွဲးလံာ်ကွဲးလဲၢ်,တၢ်သူၣ်တၢ်ဖျး,တၢ်လိာ်ကွဲတၢ်ဆိ ဆူၣ်ဒီးတၢ်သူၣ်ဝံၣ်သးဆၢန့ၣ်လီၤ.

မၤလိတၢ်လၢ ဝ့ၢ်ဖၣ်အၣ်, နီၣ်ဂံၢ်(၁)ပဒိၣ်ကို်စးထီၣ် လၢအအိၣ်ကို်သ့ ဒီးတုၤ လၢ အ ဖျိထီၣ် တီၤထီကို် တဆံတီၤတစုန့ၣ်လီၤ. ဖျိထီၣ်တဆံတီၤဝံၤ တချုးဒံးလၢအထီၣ် ဖှၣ်စိ

မိၤဒံးဘၣ်နဲ့ၣ် သိၣ်လိစၢၤတၢ်လၢ ကတိၤဆိကမိၣ်ဖဲဝဲ့ၢ်ဖၣ်အၣ်အပူၤဒ်မ့ၣ်သးမၤက လီသ ရၣ်မုၣ် တ ဂၤအသိးနဲ့ၣ်လီၤ. ဖဲ၁၉၉၁တုၤ ၁၉၉၂နံၣ်နဲ့ၣ် ထိၣ်မၤလိဝဲ(ခၢတုဖၣ်ဒ)တၢ်မၤ လိလံာ် ဖဲ ဝဲ့ၢ်ဖၣ်အၣ်ခီလ့ၣ်တၢတနံၣ်ဒီးခံနံၣ်တနံၣ်ဝံၤ ဖဲ ၁၉၉၃နံၣ်တုၤ ၁၉၉၄နံၣ်နဲ့ၣ် လဲၤထိၣ်မၤလိက့ၤဝဲသၢနံၣ်တနံၣ်ဒီးအကတၢၢ်တနံၣ်လၢဝဲ့ၢ်မိၣ်လမ့ဲၣ်,တလၢၤကီၢ်စဲၣ်နဲ့ၣ်လီၤ. ဖဲ၁၉၉၅နံၣ်နဲ့ၣ် ဒိးနဲ့ၢ်ဘၣ်ဝဲတၢ်လၤကပီၤဖံၣ်ကရံၣ်လၢ (ခၢတုဖၣ်ဒ) တကပၤနဲ့ၣ်လီၤ. ဖျိထိၣ်ဖ့ၣ်စိမိၤဝံၤ လဲၤထိၣ်မၤလိဝဲ (KMD) ခီၣ်ဖျၢထၢၣ်တၢ်မၤလိလၢ ဝဲ့ၢ်တကူၣ်နဲ့ၣ်လီၤ. တချုးလၢအဝဲဟဲထိၣ်ဒံးလၢ ကီၢ်ဆၢအဆၢကတိၢ်နဲ့ၣ် လဲၤမၤတၢ်လၢဝဲ့ၢ်တကူၣ်ခီမနံၣ်တဖျၢၣ် ဒ်စရ့တဂၤအသိးဝံၤအလီၢ်ခံ မၤစၢၤတၢ်ဒ်ပှၤဒိလံာ်ဒိလဲၢ် လၢပှၤလၢအသ့ၣ်ညါသ့ၣ်ခိးဝဲတဂၤ အတၢ်မၤလီၢ်နဲ့ၣ်လီၤ. လဲၤမၤတၢ်လၢဝဲ့ၢ်တကူၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံ ဖဲ ၁၉၉၆နံၣ်တုၤ ၁၉၉၈နံၣ်နဲ့ၣ် လဲၤထိၣ်မၤတၢ်လၢကီၢ်ကိၣ်တဲၣ်, ဝဲ့ၢ်ဘီကီး ခံနံၣ်လၢကမျၢ် ကိၣ်တဖျၢၣ်ဒီးမၤစၢၤ စ့ၢ်ကီးတၢ်လၢပှၤဟံၣ်နဲ့ၣ်လီၤ. လဲၤမၤတၢ်လၢဝဲ့ၢ်ဘီကီးဝံၤအလီၢ်ခံ ဟဲက့ၤနုာ်လီၤ မၤသကိးက့ၤတၢ်ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်–ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢဒီးမၤသကိးစ့ၢ်ကီးတၢ်ဒီး ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢနဲ့ၣ်လီၤ. ဒ်အဝဲ မ့ၢ်ကညီပိာ်မုၣ်တဂၤအသိး ထံၣ်ဝဲလၢကြၢးမၤသကိးတၢ်လၢ ပိာ်မုၣ် သနၢၣ်တၢ်လဲၤထိၣ် လဲၤ ထိအဂီၢ်အဃိ နုာ်လီၤမၤသကိးတၢ်ဒီး ကညီပိာ်မုၣ် ကရၢနဲ့ၣ်လီၤ. အဝဲဃုထၢမၤဝဲ ထံ ကီၢ် ဒီးပှၤကလုာ်အတၢ်မၤအံၤထံၣ်ဝဲလၢ မ့ၢ်တၢ်လိၣ်နီၢ်နီၢ် ဒ်သိးတၢ်ကမၤတၢ်လၢတၢ်လီၢ်လၢအလိၣ်ဒီးမၤလဲၤထိၣ်လဲၤထိပှၤကလုာ်လၢအသနၢၣ်ဒၣ်ဝဲအဃိဃုထၢဝဲတၢ်မၤအံၤလၢကမၤဝဲဒၣ်နဲ့ၣ်လီၤ.အဝဲနုာ်လီၤမၤကညီပိာ်မုၣ်ကရၢအတၢ်မၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ကညီဒီကလုာ်တၢ်ပၢၢ်ဆၢအတၢ်မၤမ့ၢ်ဂ့ၤနဲ့ၣ်တမ့ၢ်လၢပှၤမၢနဲ့ၢ်ဆိၣ်ခံဒီးမၢဆူၣ်အီၤနီတဂၤဘၣ်.မ့ၢ်ဒ်အနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲတၢ်သးဆူၣ်ဒီးသးသဟီၣ်ခီဖျိအိၣ်တ့ၢ်ဃာ်အသးလၢမိၢ်ပၢ်ပုၢ်ဝဲၢ်လၢမၤဟီၣ်လာ်တၢ်ပၢၢ်ဆၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤသ့ၣ်တဖၣ်အအိၣ်အဃိနဲ့ၣ်လီၤ.

ဖဲ ၂၀၀၀နံၣ်တုၤ ၂၀၀၄နံၣ်နဲ့ၣ်ဟံးမူဒါလၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢအပူၤဒ် လီၢ်ခၢၣ်သးပှၤသမံသမိးစ့ဒီးမ့ၢ်စ့ၢ်ကီးဝဲပၢဆှၢတၢ်ကမံးတံာ်တဂၤနဲ့ၣ်လီၤ.ဖဲ ၂၀၀၄တုၤ ၂၀၀၈နံၣ်နဲ့ၣ်ဟံးစ့ၢ်ကီးဝဲပှၤသမံသမိးစ့အမူအဒါဒီးပၢဆှၢတၢ်ကမံးတံာ်နဲ့ၣ်လီၤ.ဖဲ ၂၀၀၈နံၣ်– ၂၀၁၂နံၣ်, ၂၀၁၂နံၣ် – ၂၀၁၆နံၣ်, ၂၀၁၆နံၣ် – ၂၀၂၃နံၣ်နဲ့ၣ် ဘၣ်တၢ်ဃုထၢထိၣ်အီၤဒ် လီၢ်ခၢၣ်သးထိဘိကမံးတံာ် မ့ၢ်လၢအိၣ်စ့ၢ်ကီးဒီးမူဒါပှဲၤဆၢပှဲၤကတိၢ် လၢကရၢမိၢ်ပှၢ်တကပၤစ့ၢ်ကီးအဃိနဲ့ၣ်လီၤ. လၢခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်– ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢတပၤအဝဲမၤတၢ်လၢ ကညီတၢ်ကစိၣ်ဝဲၤလီၢ်ခိၣ်သ့ၣ်တကပၤနဲ့ၣ်လီၤ. ဖဲ ၂၀၀၀နံၣ်လါအ့ၣ်ဖြ့ၣ်တုၤလၢ ၂၀၀၄ နံၣ်နဲ့ၣ်မၤတၢ်လၢ ကညီတၢ်ကစိၣ်ဝဲၤလီၢ်ခိၣ်သ့ၣ် ဒ်ပှၤကွဲးတၢ်ကစိၣ်ဒီး ဝဲၤဒၢးခိၣ်အသိးဒီးဖဲ ၂၀၀၄ နံၣ်တုၤ ၂၀၀၈နံၣ်နဲ့ၣ်ဒ်ပှၤကွဲးတၢ်ကစိၣ်, အဲးဒံးထၢၣ်လၢပဃိၤကျိာ်ဒီး ပှၤရဲၣ် လံာ်ဒီး ဒဲး ကံၣ်ဒဲးဝ့ၤလံာ်တဂၤအသိးနဲ့ၣ်လီၤ. ဖဲ ၂၀၀၈နံၣ်တုၤ ၂၀၂၃နံၣ်နဲ့ၣ် ဟံးမူဒါဒ် ကညီတၢ် ကစိၣ်ဝဲၤလီၢ်ခိၣ်သ့ၣ် အဲးဒံးထၢၣ်ဒီးဒ်ပှၤနဲၣ်တၢ်တဂၤအသိးနဲ့ၣ်လီၤ. မၤတၢ် လၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢ,ကညီတၢ်ပၢၢ်ဆၢဒီးပှၤတဝၢအဂီၢ်လၢ ၂၅နံၣ်အတီၢ်ပူၤလံနဲ့ၣ်လီၤ.ဒီးနဲ့ၢ်ဘၣ်ဝဲကညီပိာ်မုၣ်ကရၢပှၤမၤတၢ်တပယူာ်ဃီ (၁၅) နံၣ်တၢ်လၤကပီၤလၢဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်လီၤအီၤဖဲ

၂၀၁၈နံၣ်လၢ ထိၣ်လွံၢ်ဝါကို, တီအ့ကီၢ်ရှ့ၣ် ဒီး ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢ(၂၀) နံၣ်တၢ်လၤကပီၤလၢဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အီၤဖဲ ၂၀၂၂နံၣ်, လါအ့ဖြ့ၣ်၅သီ, ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢမုၢ်နံၤပှဲၤထီၣ်ဝဲ(၃၇) ဝီတဝီန့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ်ကညီမိၢ်ထံး(ပှိၤ) တဂၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲအဝဲဟဲနၢ်လီၤတၢ် ပၢ်ဆၢသီသီအ ဆၢကတီၢ် ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်စ့ၢ်ကီးဒီးကျိာ်တၢ်ဂ့ၢ်ကိတဆံးတကွ့ၢ် မ့ၢ်လၢပှၤမၤ သကိးတၢ် တဖၣ်အါတကွ့ၢ်မ့ၢ်ကညီစှၤအဃိန့ၣ်လီၤ. ဖဲဟဲတုၤသီကတီၢ်ဘၣ်အိၣ်ယံၤဒီးမိၢ်ပၢ်ဒီးဟံၣ်ဖိဃီဖိ သ့ၣ်တဖၣ်အဃိတၢ်သယုၢ်လီၤဘၣ်အီၤအိၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. ဖဲအဝဲဆီဟံၣ်ဆီဃီ အခီၣ်ထံးတ ဆီန့ၣ် ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဒီး ဟံၣ်ပူၤဃီပူၤတၢ်စုဆူၣ်ခီၣ်တကးသ့ၣ်တဖၣ်အဃိ မ့ၢ် တၢ်နး တၢ်ဖှိၣ်အဒိၣ်ကတၢၢ်လၢအဘၣ်လဲၤခီဖျိဝဲအဃိလၢခံအဝဲဟံးလံာ်လီၤဖှၣ် ဝံၤအလီၢ် ခံ အဝဲဘၣ်ကွၢ်ထွဲအဖိခံဂၤ,မၤစ့ၢ်ကီးတၢ်လၢတၢ်ကစီၣ်ဝဲၤလီၢ်ခိၣ်သ့ၣ်,မၤသကိးတၢ်ဒီးဒုၣ် ကလုာ်တၢ်ကစီၣ်သန့တဖၣ်, မၤတၢ်လၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢ ဒီးတလီၤဖျဲၣ်လီၤဟိနီတဘျီ လၢတၢ်ထိၣ်တၢ်အိၣ်ဖှိၣ်ရိဖှိၣ် ဒီးတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤဘၣ်. မ့ၢ်ပိာ်မုၣ်လၢအိၣ်ဒီးတၢ်ဟ့ၣ် လီၤသးလၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤတုၤလီၤတီၤလီၤ,အိၣ်ဒီးတၢ်တူၢ်ဆါခီၣ်ဆါသးဒီး နီၤဖးဟံၣ် ဃီ ဒီးတၢ်ဖံးတၢ်မၤအဆၢအသလီ သ့ဝဲလီၤတံၢ်လီၤဆဲးတဂၤန့ၣ်လီၤ. လၢပှၤတဝၢအပူၤ အဝဲဆၢထံၣ်ဝဲဒၣ်လၢ မုၣ်ခွါတၢ်တုၤသိးထဲသိးကအိၣ်ဝဲလၢ တၢ်ဖံး တၢ် မၤတခါလၢ် လၢ် အပူၤဒီး မုၣ်ခွါတစံး ပှၤကိးဂၤ ကဖိၣ်လိာ် စု ဒီးမၤသကိးတၢ်လၢတၢ်လဲၤထိၣ်လဲၤထီအဂီၢ်လၢတၢ်သူၣ်ဆူၣ်သးဆူၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

အဝဲဆၢထံၣ်ဝဲလၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢန့ၣ်လၢနီၣ်ဂံၢ်နီၣ်ဘါးမ့ၢ်ဂ့ၤလၢတၢ်သ့တၢ်ဘၣ် အကံၢ်အစီမ့ၢ်ဂ့ၢ် အဂံၢ်အဘါကဆူၣ်ထီၣ်ဒီး လၢပိာ်မုၣ်ဂ့ၢ်ဝီအမဲာ်ညါ လၢထံရှ့ၣ် ကီၢ်သဲး တကပၤစ့ၢ်ကီးကဆူၣ်ထီၣ်အါထိၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. ဆၢမုၢ်လၢ်ဝဲလၢ စၢၤသွဲၣ်သီ သူၣ်ဘိၣ် သးစၢ်တဖၣ်ကဃုသ့ၣ်ညါမၤနၢ်ပၢၢ်အါထိၣ် အသး လၢကညီ ကလုာ် တၢ် စံၣ် စိၤ တဲစိၤ, ဒုၣ်ကလုာ်အဂၤသ့ၣ်တဖၣ်အ တၢ်စံၣ်စိၤတဲစိၤဒီး ထံ ကီၢ်အတၢ်စံၣ်စိၤ တဲစိၤအဂ့ၢ်အကျိၤ သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဆၢမုၢ်လၢ်စ့ၢ်ကီးဝဲလၢ ကညီပိာ်မုၣ်သးစၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ကအိၣ်ဒီး တၢ် နာ်န့ၢ်လီၤသးအါထိၣ်ဒီးနာ်လီၤပၣ်ဃုာ်အါထိၣ်လၢ ပှၤတဝၢ တၢ်ဖံးတၢ်မၤ လၢအလိၣ် သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ကဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါပှၤလၢအသးဆံးဒီး အတၢ်နာ်န့ၢ် လီၤသးဆံးစှၤတဖၣ်ဒီးကမၤသကိးဃုာ်စ့ၢ်ကီးတၢ်ဒီးကညီစၢၤသွဲၣ်လီၤဆီတဖၣ်ဒီးဟ့ၣ်ခီဟ့ၣ်နီၤလိာ်သး တၢ်ဖံးတၢ်မၤအိၣ်ဒီး တၢ်နၢ်ပၢၢ်, ပာ်ကဲလိာ်သးယၢ်ခီ ယၢ်ခီ ဒီးမၤဂ့ၤ ထိၣ်တၢ် မၤသကိးတၢ် ဒီးကရၢလီၤဆီတဖၣ်ဒ်သိးပဂံၢ်ပဘါကဆူၣ်ထိၣ်ဝဲဒၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲ၂၀၀၂နံၣ်န့ၣ် ဆီဟံၣ်ဆီဃီဒီးထိၣ်ဖိဝဲဖိမုၣ်တဂၤဖိခွါတဂၤဝံၤအလီၢ်ခံ ဟံးလံာ်လီၤဖှၣ်ဖဲ၂၀၀၅နံၣ်န့ၣ်လီၤ.ကွၢ်ဒိၣ်ထိၣ်ကွ့ၤအဖိခံဂၤလၢအါနံၣ်အါလါဝံၤအလီၢ်ခံဖဲ ၂၀၁၅နံၣ်န့ၣ် ဆီဟံၣ်ဆီဃီကဒီးအသီတဘျီဒီး သုးခိၣ်မါကို၊ၣ်လၢအမ့ၢ် ကညီဒီ က လုာ် တၢ်ထူၣ်ဖျဲးသုးမုၢ်ဒိၣ်ပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဂၤန့ၣ်လီၤ.

The 7th Ethnic Media Conference
“Ethnic Medi
or Justice”
ber, 2019
Manau Par
fhi360
IMS
FOJO
BRC
DW

ပဒိၣ်နီၢ်ဆံ့ဝါ
ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်–ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢ
ဖၣ်အၣ်ကီၢ်ရ့ၣ်

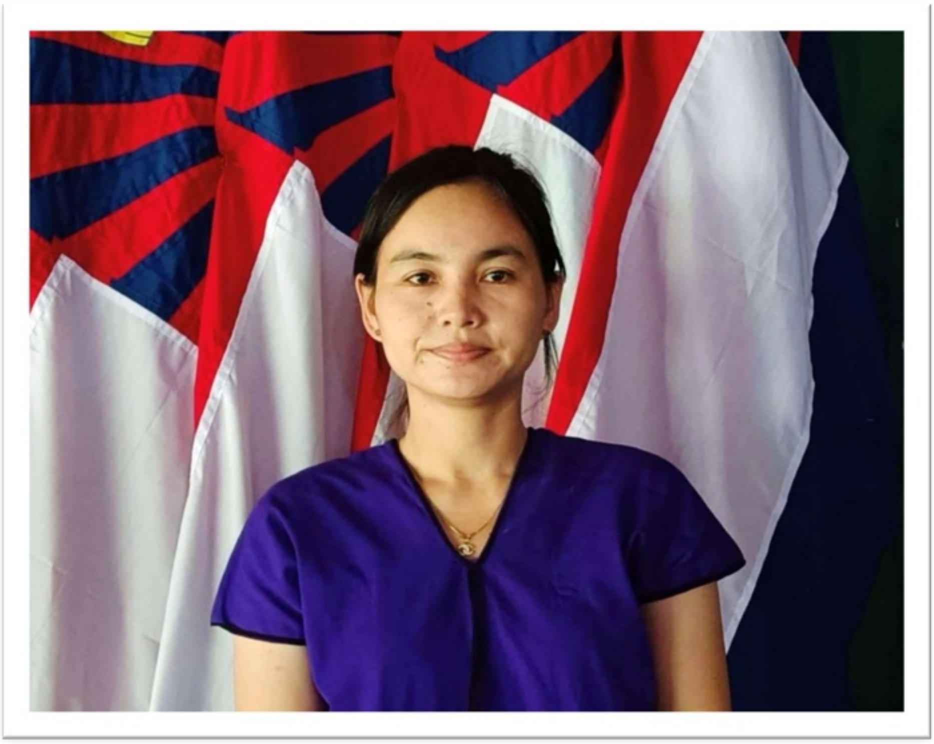

ပဒိၣ်နီၢ်ဆံ့ဝါ မ့ၢ်တၢ်ကရၢကရိဒီးတၢ်ဘိးဘၣ်ရၤလီၤဝဲၤ ကျိၤခိၣ်တ ကတိၢ် ယီ မ့ၢ်ဝဲဂ့ၢ်ဂီၤအူတၢ်ကွၢ်ထွဲ ပှၤဃ့ၢ်အိၣ်ကဒ့ လၢ ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်– ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢ, ဖၣ်အၣ်ကီၢ်ရ့ၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. အိၣ်ဖျဲၣ်ထီၣ်ဝဲဖဲ၁၉၉၃နံၣ် လၢ သၣ်ယၣ်ကိသဝီ, တန့ၣ်ခါ ကီၢ်ဆၣ်,ဖၣ်အၣ်ကီၢ်ရ့ၣ်,ကီၢ်သူလ့ၤအပူၤန့ၣ်လီၤ.

ဖဲအစးထိၣ်မၤလိတၢ်သ့န့ၣ် မၤလိတၢ်ဖဲသီခါဖ့ၣ် လၢအိၣ်သူၣ်လီၤသးဖဲ အအိၣ်တၢ်ဆိးတၢ်အလီၢ်ဒီးတုၤအသးအိၣ်ဃိးနံၣ်န့ၣ်မၤလိကဒါက့ၤတၢ်လၢတီၤကို လၢအနီၢ်ကစၢ် ဒၣ်ဝဲသဝီန့ၣ်လီၤ. ဖဲအနီၢ်ဆံး, သးစၢ်ဒီးမၤလိတၢ်ဒီတကတိၢ်န့ၣ် ဘၣ်ဃ့ၢ်ဘၣ်ဟးဒီး အိၣ်ကိုတုၤလီၤတီၤတအိၣ်နီတဘျီဘၣ်. ဘၣ်ဟးဃ့ၢ်အိၣ်ကိုလၢအံၤတဘျီလၢန့ၣ်တဘျီ

တုၤအဖျိထီဉ်တီၤခါဉ်သးဝံၤဖဲ ၂၀၀၈နံၣ်န့ၣ်လဲၤထီဉ်မၤလိက့ၤတၢ်လၢမဲၢ်လးကညီဘၣ်ကီဘၣ်ခဲဒဲကဝီၤ, မံးရှၢၣ်တီၤထီကို့ဒီးဖျိထီဉ်ဝဲ တီၤထီကို (Grade 12) ဖဲမံးရှၢၣ်တီၤထီကိုန့ၣ်လီၤ.ဖျိထီဉ်တီၤထီကိုဝံၤဒီးနုၢ်ဘၣ်ဝဲတၢ်ခွဲးဂ့ၤယာ်ဘၣ်ဒီးလဲၤထီဉ်မၤလိဘၣ်တၢ်လၢကညီပိာ်မုၣ်သးစၢ်ခိၣ်နၢ်တၢ်မၤလိကို(KYWLS)တနံၣ်ဒီးဖျိထီဉ်ဝဲဂ့ၤဂ့ၤဘၣ်ဘၣ်ဖဲ ၂၀၁၁နံၣ်န့ၣ် လီၤ. ကညီပိာ်မုၣ်သးစၢ်ခိၣ်နၢ်တၢ်မၤလိကိုန့ၣ် ဘၣ်တၢ်သိၣ်လိဝဲ တၢ်တီခိၣ်ရိၣ် မဲတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်,တၢ်ပၢဆှၢရဲၣ်ကျဲၤတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်,နီၢ်တဂၤဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့,ပှၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယာ်တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်,ထံရှုၢ်ကီၢ်သဲးတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ဒီးသရၣ်သိၣ်လိတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ် ဝဲ လီၢ်ခါၣ်သးကညီပိာ်မုၣ်ကရၢခိၣ်နၢ်, ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်– ကညီဒီကလုာ်စၢ ဖှိၣ်ကရၢခိၣ်နၢ်,သရၣ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တမံၤလီၤဆီသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖျိထီဉ်ကညီပိာ်မုၣ်သးစၢ်ခိၣ်နၢ်တၢ်မၤလိကိုဝံၤက့ၤလီၤမၤတၢ်လၢဖၣ်အၣ်ကီၢ်ရှ့ၣ် ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢဒ်ပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဂၤဒီး တနံၣ်ဃီအဝဲအံၤ ဘၣ်တၢ်မၤဝဲ ဖၣ်အၣ်ကီၢ်ရှ့ၣ်ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢခီကရဲးဒီး ဘၣ်တၢ်ဃုထၢထီဉ်အီၤဒ် နဲၣ်ရှ့ၣ် သဃဲၤတဂၤအသိးန့ၣ်လီၤ. ဟံးမူဒါဒ် နဲၣ်ရှ့ၣ်သဃဲၤတဂၤအသိးယဲၢ်လါဝံၤအလီၢ်ခံ ခီဖျိနဲၣ်ရှ့ၣ်တဂၤအိၣ်ဒီးဟံၣ်ဃီတၢ်ဂ့ၢ်ကီဒီးဟးထီဉ်လၢတၢ်မၤအဖီခိၣ်ဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်မူဟ့ၣ်ဒါက့ၤအီၤလၢကဟံးထီဉ်မၤပှဲၤနဲၣ်ရှ့ၣ်အလီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲအဝဲအိၣ်လီၢ်ကဝီၤနှ့ၣ်မ့ၢ် တၢ်ပၢ်ဆၢလီၢ်ကဝီၤဒီး ခီဖျိတၢ်တဂၢ်တကျၢၤအဃိတၢ်သူၣ်ထီဉ်ဆီလီၤတၢ်မၤလိကိုတအိၣ်ဘၣ်. ခီဖျိလၢတၢ်မၤလိကိုတအိၣ်အဃိဖိဒံဖိသၣ်လၢအမ့ၢ်တၢ်ပၢ်ဆၢဖိလံၤတဖၣ်အိၣ်ဝဲအါမးဘၣ်ဆၣ်တမၤလိဘၣ်တၢ် အဖီခိၣ်အဝဲထံၣ်ဝဲလၢအဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်ရဲၣ်ကျဲၤဒုးအိၣ်ထီဉ်ကိုလၢဖိသၣ်သ့ၣ်တဖၣ်က မၤလိမၤဒိးဘၣ်တၢ်အဂီၢ်နှ့ၣ် ကဂ့ၤဝဲဒိၣ်မးအဃိ အဝဲတၢၣ်ပီၣ်သကိးတၢ်ဒီး ပှၤဘၣ်မူဘၣ် ဒါ သ့ၣ်တဖၣ် ဒီးဒုးအိၣ်ထီဉ်ဝဲ ကိုတဖျၢၣ်လၢဖိဒံဖိသၣ်သ့ၣ်တဖၣ် ကမၤလိဘၣ်တၢ်အ ဂီၢ်နှ့ၣ် လီၤ. အဝဲဟံးမူဒါပှဲၤဆၢပှဲၤကတီၢ်လၢ ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢအပူၤအ မဲာ်ညါသိၣ် လိစ့ၢ်ကီးတၢ်လၢကိုဒ်သရၣ်မုၣ်တဂၤအသိးတကတီၢ်ဃီဟံးစ့ၢ်ကီးမူဒါဒ်ကိုခိၣ်တဂၤအသိး နှ့ၣ်လီၤ. သိၣ်လိတၢ်ဒီးကွၢ်ထွဲကိုအံၤ ခံနံၣ်ဆူသၢနံၣ်ဃၣ်ဃၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံ သုးကျဲၤဃုနုၢ်ကိုသရၣ်လၢကဟဲသိၣ်လိတၢ်လၢကိုအံၤဒီးအနီၢ်ကစၢ်ပာ်ပတုာ်ကွံာ်ဝဲကိုသရၣ်အတၢ်မၤနှ့ၣ်လီၤ.

ဖဲ ၂၀၁၆နံၣ်, ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်–ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢ ဖၣ်အၣ်ကီၢ်ရှ့ၣ် ခီကရဲးအ ဆၢကတီၢ် က ညီပိာ်မုၣ်ၣ်ကရၢဖၣ်အၣ်ကီၢ် ရှ့ၣ်ဆှၢထီဉ်အီၤလၢခါၣ်စးလၢ ကထီဉ် တၢ်အိၣ်ဖှိၣ်ဒီးလၢတၢ်ဃုထၢအပူၤ အဝဲဒိးနှၢ်ဘၣ်တၢ်ဖး ဒီးကဲထီဉ်ဘၣ်ဝဲ ထီဘိကမံးတံာ် တဂၤတကတီၢ်ဃီကဲထီဉ်ဘၣ်စ့ၢ်ကီးပၢဆှၢတၢ်ကမံးတံာ်တဂၤနှ့ၣ်လီၤ.တၢ်ဟ့ၣ်စ့ၢ်ကီးအီၤမူဒါ ဒ်အမ့ၢ် တၢ်ကရၢ ကရိ ဒီး တၢ်ဘိးဘၣ်ရၤလီၤဝဲၤကျိၤမူဒါခိၣ်(၂)တဂၤနှ့ၣ်လီၤ. ဖဲနှ့ၣ် အဆၢ ကတီၢ်အဝဲဘၣ်ဟံးမူဒါခံခါဒ်အမ့ၢ် ဖၣ်အၣ်ကီၢ်ရှ့ၣ်ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢ နဲၣ်ရှ့ၣ်ဒီး ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်–ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢ , ဖၣ်အၣ်ကီၢ်ရှ့ၣ် တၢ်ကရၢကရိ ဒီးတၢ်ဘိးဘၣ် ရၤလီၤဝဲၤကျိၤခိၣ်(၂)နှ့ၣ်လီၤ.

ဖဲ ၂၀၂၁ နံၣ်, ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်–ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢ, ဖၣ်အၣ်ကီၢ်ရှ့ၣ်တၢ်အိၣ်ဖှိၣ်ဖးဒိၣ်အပူၤဘၣ်တၢ်ဃုထိၣ်ကဒါက့ၤအီၤဒ်အမ့ၢ်ကီၢ်ရှ့ၣ်ပၢဆှၢတၢ်ကမံးတံာ်တဂၤဒီးတကတီၢ်ဃီတၢ်ဟ့ၣ်အီၤမူဒါဒ်အမ့ၢ်တၢ်ကရၢကရိဒီးတၢ်ဘိးဘၣ်ရၤလီၤဝဲၤကျိၤခိၣ်တဂၤအသိးန့ၣ်လီၤ.

ဖဲ ၂၀၂၁ နံၣ်, ကီၢ်ပယီၤသုးဟံးန့ၢ်ဆူၣ်တၢ်စိတၢ်ကမီၤဝံၤအလီၢ်ခံဒ်တၢ်လိၣ်ဘၣ်အဖီခိၣ်ကီၢ်ရှ့ၣ်ခိၣ်နၢ်ဟ့ၣ်မူဟ့ၣ်ဒါအီၤဒ်ပှၤတီခိၣ်ရိၣ်မဲတၢ်တဂၤလၢကဘၣ်ကွၢ်ထွဲပှၤထီဒါပယီၤသုးလၢအဟဲဃှ့ၢ်အိၣ်ကဒုတၢ်အံးထွဲကွၢ်ထွဲမူဒါခိၣ်တဂၤ (Support to CDM) အသိးန့ၣ်လီၤ.

ဖဲကညီပိာ်မုၣ်ကရၢ, ဖၣ်အၣ်ကီၢ်ရှ့ၣ်ကိးတၢ်အိၣ်ဖှိၣ်ဖး ဒိၣ် ဖဲလါမးရှး ၂၀၂၂ နံၣ်အကတီၢ် ခီဖျိလၢအဝဲဟံးမူဒါလၢခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်–ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢပူၤဒီးအတၢ်မၤအါတ့ၢ်လံဒိၣ်မး အဃိ, တဒိးဃုထၢလၢၤသးဒီးကဲထိၣ်က့ၤကညီပိာ်မုၣ်ကရၢ ဖၣ်အၣ်ကီၢ်ရှ့ၣ်ပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်တဂၤန့ၣ်လီၤ.

ဒ်အမ့ၢ်ပိာ်မုၣ်ဒီးမ့ၢ်သးစၢ်တဂၤအသိး တဘျီတခီၣ်လၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤ ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဒီးတၢ်သူၣ်တံာ်တာ်သးတံာ်တာ်ဒီးတၢ်လၢအတၤတၢ်ဒီးအီၤအိၣ်ဝဲဒၣ်အါမး န့ၣ်လီၤ. တဘျီလၢ်လၢ်ဖဲအဝဲမ့ၢ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဒီးတၢ်သူၣ်တံာ်တာ်သးတံာ်တာ်အဆၢကတီၢ်တၢ်လၢအညီနၢ်မၤဝဲဒီးကျဲလၢအဝဲဘၣ်ဆဲ့က့ၤတၢ်ဂ့ၢ်ကီသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်လဲၤအိၣ်သကိးမၤစၢၤထံဖိကီၢ်ဖိကမျၢ်, တၢ်လဲၤအိၣ်သကိးဒီးဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါကို့ဖိ, ဟံၣ်ဒွဲဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဒီးဟးအိၣ်သကိးဖိဒံဖိသၣ်လၢဒူပူၤသဝီပူၤဒီးဒုးအိၣ်ဒုးအီဖိသၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်န့ၣ်လီၤ.

ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢဆှၢနုာ်လီၤပဒိၣ်နီၢ်ဆှံဝါလၢကဒိးန့ၢ်ဘၣ်ပဒိၣ်မါရှၣ်ခိၣ်နၢ်ဖိတၢ် လၤကပီၤခီဖျိအဝဲမ့ၢ်ကညီပိာ်မုၣ် သးစၢ်တဂၤလၢဟ့ၣ်လီၤအသး လၢထံကီၢ်ပှၤ ကလုာ်ဂီၢ်, အိၣ်ဒီးတၢ်တူၢ်ဆါသး ဒီးမ့ၢ်ဘၣ်မၤတၢ်လၢပိာ်ခွါအါဂၤအ ကျါသ နုာ်က့ လဲၤခီဖျိဝဲန့ၢ်သ့ဒီးအိၣ်ဆၢထၢၣ်ဂၢၢ်ကျၢၤလၢအတၢ်နာ်အပူၤအဃိန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ပိာ်မုၣ်ထဲတဂၤဓိၤလၢဖၣ်အၣ်ကီၢ်ရှ့ၣ်ပၢဆှၢတၢ်ကမံးတံာ်အပူၤဒီးမ့ၢ်စ့ၢ်ကီးပှၤလၢအသးစၢ်တဂၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲလီၤကရၢကရိကမျၢ်တဖၣ်ဒီးတဲနၢ်ပၢၢ်ဘၣ်ဃးကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤဒီးရိၢ်ဖှိၣ်ကမျၢ်တကးဘၣ်မၤစၢၤစ့ၢ်ကီးပှၤဟဲထိၣ်အိၣ်ကဒုလၢအမ့ၢ်(CDM)တဖၣ်ဒီးပှၤလီၢ်အိၣ်ကမံဖိတဖၣ်ဖဲဖၣ်အၣ်ကီၢ်ရှ့ၣ်အပူၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်အမ့ၢ်ပိာ်မုၣ်သးစၢ်တဂၤအသိး, မ့ၢ်စ့ၢ်ကီးဒိဂ့ၤတဲာ်ဘၣ်လၢ ကညီပိာ်မုၣ်သးစၢ်လၢကီၢ်ရှ့ၣ်အပူၤ လၢကဲထိၣ်တၢ်ကွၢ်လိလၢအဂ့ၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲကတိၤန့ၢ်ခဲးစ့ၢ်ကီးတၢ်လၢပိာ်မုၣ်တၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲ, ပိာ်မုၣ်ကဒိးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်တီတၢ်တြၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တမ့ၢ်ပှၤတဂၤလၢသးပ့ၤနီၣ်ကွံာ်အတၢ်အိၣ်မူတၢ်လဲၤခီဖျိသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်ဘၣ်. တၢ်အိၣ်မူလၢလဲၤခီဖျိဝဲကီကီခဲခဲန့ၣ်တအဲၣ်ဒိးဝဲလၢဖိလံၤစၢၤသွဲၣ်သီလၢခံသ့ၣ်တဖၣ်ကလဲၤခီဖျိဘၣ်ဝဲလၢၤဘၣ်. ဒ်သိးအဝဲကမၤလိမၤဒိးဘၣ်တၢ်အဂီၢ်ဘၣ်လဲၤခီဖျိဝဲတၢ်ကီတၢ်

ခဲသ့ၣ်တဖၣ်နှၣ်တသးပ့ၤနီၣ်ဝဲနီတဘျီဒီးတဘျီလၢ်လၢ်ဖဲအထံၣ်ဖိဒံဖိသၣ်,သူၣ်ဘီၣ်သး စၢ်လၢအဲၣ်ဒိးမၤလိတၢ်ဘၣ်ဆၣ်တမၤလိဘၣ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်နှၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ဒိ သူၣ် ဒိသး လၢပှၤသ့ၣ်တဖၣ်နှၣ်အဖိခိၣ်ဒီးသးကညီၤဝဲဒိၣ်မးနှၣ်လီၤ. လၢတၢ်ဂ့ၢ်အံၤ အဝဲ ဆှၢကိုဖိလၢအမိၢ်အပၢ်ဆှၢအီၤလၢကိုတနံ့ၢ်ဘၣ်, ကိုဖိလၢအမ့ၢ်တၢ်ပၢ်ဆၢဖိ လံၤလၢအပၢ် တ အိၣ်လၢၤဘၣ်လၢကထိၣ်ဘၣ်ကိုဒီးမၤလိဘၣ်ဒီးဘၣ်တၢ်အဂီၢ်နှၣ်လီၤ.အနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲယုကျဲဒီး မၤစၢၤဝဲတၢ်လၢာ်ဘူၣ်လၢာ်စ့ၤသ့ၣ်တဖၣ်,ယုဒၣ်ဝဲထဲလၢအနီၢ်ကစၢ်အဟံၣ်ဖိ ယီ ဖိ, အဒူၣ်အထၢဒီးတံၤသကိးသ့ၣ်တဖၣ်အကျါနှၣ်လီၤ.ကိုဖိတနီၤအဲၣ်ဒိးမၤလိဒံးတၢ်ဆူညါဘၣ် ဆၣ်ခီဖျိတၢ်ကီတၢ်ခဲအကလုာ်ကလုာ်အယိ တအိၣ်ဘၣ်ကို အဖိခိၣ်အဝဲ ယု နှၢ် ဝဲကျဲ, ဆဲးကျိးနှၢ်ဝဲဒီးကိုဖိဟံၣ်ဒွဲ, ကိုပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါဒီးဟံးစုနဲၣ်ကျဲဝဲလၢ ကမၤလိမၤ ဒီးဘၣ်တၢ်အဂီၢ်နှၣ်လီၤ.အဝဲကွၢ်ထွဲမၤစၢၤကိုဖိဒီးဆှၢကိုဖိလၢကိုအံၤမၤတ့ၢ်ဝဲလၢလွံၢ်နံၣ်ယဲၢ်နံၣ် အတီၢ်ပူၤ ဒီးမၤဒံးဝဲအဖၢမုၢ်နှၣ်လီၤ.အဝဲဒိးနှၢ်ဘၣ်ဝဲ မါရှၣ်လါဖါသးစၢ်ခိၣ် နၢ်တၢ် လၤကပီၤဖဲ(၂၀၂၄)နံၣ်ယှာ်ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ကနၢၤစ့ ဒီလၣ်(၄,၀၀၀)အံၤစံးဝဲလၢကသူကွ့ၤဝဲဒၣ်လၢဖိဒံဖိသၣ်သူၣ်ဘီၣ်သးစၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်မၤလိမၤဒီးအဂီၢ်နှၣ်လီၤ.

မ့ၢ်ပိာ်မုၣ်တဂၤလၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢပာ်ဂံၢ်ပာ်ဘါဘၣ်အီၤလၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤ,တၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲအပူၤ,တၢ် လီၤကရၢကရိဆူထံဖိကီၢ်ဖိကမျၢ်အကျါဒီးတၢ်ဒီသဒၢ ကတီၤနှၢ်ခဲးတၢ်လၢပိာ်မုၣ်တဖၣ်အဂီၢ်ဒိၣ်မးနှၣ်လီၤ.မ့ၢ်ပှၤတဂၤလၢအိၣ်ဒီးတၢ်သးဒူ,တၢ်သးဆူၣ်,တၢ်တူၢ်ဆါခီၣ်ဆါသးလၢမူဒါတၢ်ဖံးတၢ်မၤတမံၤလၢ်လၢ်အပူၤဒီးမ့ၢ်ပှၤလၢအအဲၣ်အမူဒါတၢ်ဖံးတၢ်မၤတဂၤနှၣ်လီၤ.

....

Karen Revolution Day
31st January, 2021

76th Anniversary Of Karen Revolution Day

ပဒိၣ်နီၢ်စလဲ
နဲၣ်ရှဲၣ်သဃဲၤ–ထီတထူၣ်ကီၢ်ဆၣ်
ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်–ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢ

ပဒိၣ်နီၢ်စလဲမ့ၢ်ဝဲကီၢ်ဆၣ်နဲၣ်ရှဲၣ်သဃဲၤလၢထီတထူၣ်ကီၢ်ဆၣ်,တီအှူကီၢ် ရှၣ်,ကီၢ်သူလ့ၤန့ၣ်လီၤ. အိၣ်ဖျဲၣ်ထီၣ်ဖဲ၁၉၈၈နံၣ်,လါဒံၣ်စဲဘၢၣ်၁၂သီလၢမၣ်လၣ်ကူသဝီ,ထီတထူၣ်ကီၢ်ဆၣ်,တီအှူကီၢ်ရှၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဝဲသးပှၢ်မုၣ်နီၢ်ဘျုးထူဒီးသးပှၢ်စီၤဖွဲဖိအဖိမုၣ်န့ၣ်လီၤ. အဒိပုၢ်ဝဲၢ်အိၣ်ဝဲသၢဂၤဒီးအဝဲမ့ၢ်ပှၤအဒိၣ်ကတၢၢ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဝဲကညီဖိ,အဲကလံးကၣ်ခရံာ်ဖိတဂၤန့ၣ်လီၤ.အိၣ်ဒီးတၢ်သးစဲလၢတၢ်ကွဲးလံာ်ဖးလံာ်,တ့ၤအီၣ်ဖီအီၣ်,သူၣ်တၢ်ဖျးတၢ်ဒီးသးစၢၢ်ဆၢဝဲလၢတၢ်ဃုမၤနီၣ်မၤဃါ,ဃုထံၣ်သ့ၣ်ညါဒ့သဝီတၢ်စံၣ်စိၤတဲစိၤ,ကလုာ်လုၢ်လၢ်ထူသနူတၢ်ဆဲးတၢ်လၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖျိထိၣ်တၢ်ဖုၣ်ကိုလၢအနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲအသဝီ, မၣ်လၣ်ကူဝံၤ လဲၤမၤ လိက့ၤ တၢ် လၢ ကမိးကိုၣ်တုၤအဖျိထီၣ်ခွံတၢ်ဝံၤခီဖျိဟံၣ်ဖိဃီဖိတၢ်ဃံးတၢ်စ့ၤ ဒီး တၢ် ကီတၢ် ခဲအ က ပၤ ကပၤအဃိ တဆဲးမၤလိလၢတၢ်ဆူမဲာ်ညါခီဘၣ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ပှၤလီၤစၢၤ လၢတၢ်ပၢၢ်ဆၢအ ဖိ အလံၤန့ၣ်လီၤ. ဖံဖုလၢမိၢ်တကပၤ ကဲ တ့ၢ် ဝဲအဲကလံးသုးဒီးဖံဖုလၢပၢ်တကပၤမ့ၢ်ဝဲ ကီၢ် သူ လ့ၤတၢ်ပၢၢ်ဆၢဖိသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲနုာ်လီၤဆူကညီပိာ်မုၣ်ကရၢပှၤ ဒ်ပှၤဘၣ် မူ ဘၣ်ဒါတဂၤအသိးဖဲ ၂၀၁၁နံၣ်န့ၣ်လီၤ.ဖဲအနုာ်လီၤသီအဆၢကတီၢ်ဘၣ်တၢ်ဃုထၢအီၤဒ် ဒူ သဝီပိာ်မုၣ်ကရၢပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဂၤဖဲ စးထိၣ် ၂၀၁၁ နံၣ် တုၤ ၂၀၁၈နံၣ်, ထီတ ထူၣ် ကီၢ် ဆၣ်ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢနဲၣ်ရှ့ၣ်စးထိၣ် ၂၀၁၈နံၣ်တုၤ ၂၀၂၁နံၣ်ဒီး ဆူ ထီတထူၣ် ကီၢ် ဆၣ်နဲၣ်ရှဲၣ်သဃဲၤ(ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်)စးထိၣ် ၂၀၂၁တုၤဆၢကတီၢ်ခဲအံၤန့ၣ်လီၤ.ဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲ ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢတၢ်ဟ့ၣ်လၤကပီၤလၢအမ့ၢ်ပှၤမၤတၢ်ဖိတပယူာ်ဃီ(၁၀)နံၣ်အတၢ်လၤ ကပီၤဖဲ ၂၀၂၃နံၣ်လၢဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်လီၤအီၤဖဲထီတထူၣ်ကီၢ်ဆၣ်,တီအူကီၢ်ရှၣ်န့ၣ်လီၤ.

လၢအတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤ ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဒီးတၢ်ကီတၢ်ခဲအိၣ်ဝဲအကလုာ် ကလုာ်ဘၣ်ဆၣ်ဟ့ၣ်လီၤအသးပှဲၤဒီးတၢ်သူၣ်ဆူၣ်သးဆူၣ်ဒီးတၢ်သးစွံကတုၤန့ၣ်လီၤ.အဝဲ စံးဝဲ "တၢ်ဝံလၢပဝံတန့ၢ်ဘၣ်ဒီးပှၤဂၤမ့ၢ်ဒုးဝံပှၤန့ၣ်ပဝံကန့ၢ်ဓါ, တၢ်အံၤ မ့ၢ်တၢ်ကီတၢ် ခဲ အဒိၣ်ကတၢၢ်တခါလၢပ ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်န့ၣ်လီၤ." ဘၣ်လဲၤခီဖျိတၢ်ကီတၢ်ခဲတုၤလၢတၢ် သံ ကဒုကစၢ်အဆူးအပူၤန့ၣ်အိၣ်ဝဲလီၤ. တဘျီဖဲအဝဲလဲၤထိၣ်ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢ, လီၢ် ခၢၣ်သးခီကရဲးတၢ်အိၣ်ဖှိၣ်ဝံၤဟဲက့ၤအခါအသိလ့ၣ်လီၤတကျၢ်အဃိမ့ၢ်တၢ်လီၤပျံၤလီၤ ဖုးအတၢ်လဲၤခီဖျိလၢသးပ့ၤနီၣ်ဝဲတန့ၢ်ဒီးသ့ၣ်နီၣ်ဝဲ ထိဘိန့ၣ်လီၤ.သိလ့ၣ်လီၤတကျၢ်အ ဝဲ န့ၣ် ပၣ်ဃုာ်စ့ၢ်ကီးဒီး ပှၤမၤတၢ်ဖိသီသီသ့ၣ်တဖၣ်အဃိ ဘၣ်ယိၣ်ဝဲလၢပှၤ သ့ၣ်တဖၣ် န့ၣ် ကပျံၤတၢ်ဖုးတၢ်, ဒီးတ သး အိၣ် မၤလၢတၢ်ကရၢကရိအတၢ်ဖံးတၢ်မၤအဃိ အဝဲဟ့ၣ် ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါက့ၤဖိလံၤသ့ၣ်တဖၣ်ဒ်သိးကအိၣ်ဒီးတၢ်ပာ်လီၤသးဂၢ်ဂၢ်ကျၢၤကျၢၤလၢတၢ်ဖံး တၢ်မၤအပူၤ, အိၣ်ဒီးတၢ်ဃုတၢ်ဖိးဒီးတၢ်ပာ်ဖှိၣ်မၤသိကီးတၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤအ ပူၤဖဲအဝဲမ့ၢ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဒီးတၢ်ကိၢ်တၢ်ဂီၤ,တၢ်ကီတၢ်ခဲအဆၢကတီၢ်တၢ်လၢအမၤမုာ် အသးန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲခိၣ်နၢ်အတၢ်ဟံးစုနဲၣ်ကျဲဒီးတၢ်ကတိၤဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဝဲသးအိၣ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါ, ဟ့ၣ်သဆၣ်ထိၣ် ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢပှၤ မၤ တၢ် ဖိ တဖၣ်လၢ "တဘၣ်သးဟးဂီၤလၢပိာ်မုၣ်ကရၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤအဂီၢ်တဂ့ၤ,ဟ့ၣ်လီၤသကိးပ သးဒီးမၤသကိးတၢ်တုၤပတုၤသကိးဆူတၢ်မၤနၢၤဖီတၢၣ်တစုတက့ၢ်. ပကညီပိာ် မုၣ် ကရၢ အ နီၣ်တဃၢ်လီၤ ဆၣ်အသူတဖျၢၣ် က လီၤ မၢ်ကွံာ်ခဲလၢာ်အဂီၢ် မူဒါအိၣ်လၢနၤယၤ ပိာ်မုၣ် ကီး ဂၤဒဲးအစုပူၤအဃိ မ်ပကျဲးစၢးသပှ်ၢပှ်ၢန့ၣ် မ့ၢ်ယတၢ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါဒီး ဟ့ၣ်ကူၣ် စ့ၢ် ကီးန့ၣ်လီၤ."

ဒ်န့ၣ်အသိးစံးကဒီးဝဲ "ပပှၤကလုာ်အတၢ်မၤန့ၣ် အိၣ်လၢပစုပူၤလီၤ. ပကမ့ၢ်စၢၤ သွဲၣ် သီလၢအဂ့ၤကတၢၢ်, ပကမ့ၢ်သးစၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢ ပှၤသူပှၤသ့ ဒီးဒ်န့ၣ်အသိး ပခိၣ်ပ နၢ် လၢလဲၤတ့ၢ်လၢတၢ်မဲာ်ညါတဖၣ် ဟ့ၣ်လီၤတ့ၢ်လံအသးအသိး,ဒ် အဝဲသ့ၣ်ခွဲသိၣ်ခွဲ ပျိ

တ့ၢ်နၢ့်လံပကျဲဒီးဒါလီၤနၢ့်ပှၤကျဲအသိးပကဘၣ်ပိာ်ထီၣ်ကျဲအံၤဒီးမၤဂ့ၤအါထီၣ်ကျဲအံၤအဂီၢ်အလီၢ်အိၣ်လၢပကဘၣ်တူၢ်ဆါပသး,ဟ့ၣ်လီၤသးအါနၢ့်ဖံးအလီၢ်နၣ့်လီၤ.ယုတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ဒီးမၤလိမၤဒိးတၢ်ဆူၣ်ဆူၣ်တကၠ့ၢ်.ပှၤသူပှၤကဘၣ်သ့,တိဖျိတၢ်ခဲလၢာ်,ပကကဲထီၣ်ဝဲဒၣ်လံာ်မဲာ်ဖျၢၣ်လၢအခီပညီဖျါဆှဲ,ဖျါဒီးအကဟုကညီၢ်တဖျၢၣ်နၣ့်မ့ၢ်ယတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ကယဲၢ်ကညီသးစၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ခဲလၢာ်နၣ့်လီၤ.”“ဒ်နၣ့်အသိးပိာ်မုၣ်နၣ့်မ့ၢ်မၤတၢ်ဆူၣ်ဆူၣ်နၢ့်အိၣ်ဒီးတၢ်သးဒူဒိၣ်နၢ့်ဖံးပိာ်ခွါနၣ့်လီၤ.အဃိပကမ့ၢ်ဝဲဒၣ်ပှၤလၢအိၣ်ဒီးတၢ်သးဒ့ူ,ဖးလံာ်ဖးလဲၢ်အါအါ,ယုသ့ၣ်ညါစ့ၢ်ကီးတၢ်စံၣ်စိၤတဲစိၤသ့ၣ်တဖၣ်နၣ့်မ့ၢ်ယတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ကညီသးစၢ်ပိာ်မုၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဒီးအဲၣ်ဒိးဟ့ၣ်ကူၣ်အါထီၣ်ပိာ်မုၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢပမ့ၢ်ပိာ်မုၣ်လီၤ.ပမၤတၢ်လၢပိာ်မုၣ်ကရၢအတၢ်ဖံးတၢ်မၤနၣ့်တမ့ၢ်အကတၢၢ်ဖဲအံၤဘၣ်.ပကမ့ၢ်ပှၤအါဂၤသူပှၤကသ့,ဒ်ပိာ်ခွါမၤသ့အသိးပဝဲပိာ်မုၣ်နာ်က့ပမၤကဘၣ်သ့,သုတမ့ၢ်ယကဲပိာ်မုၣ်အဃိယဘၣ်မၤထဲပိာ်မုၣ်တၢ်မၤနၣ့်ဘၣ်.ဒ်နမၤနၢ့်နမၤသ့အသိးနကဘၣ်မၤလၢတၢ်လီၢ်ကိးသနၢၣ်ဖဲးနၣ့်လီၤ.ဒ်ပဃ့တ့ၢ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်အသိးပကဘၣ်မၤတုၤလၢပဒိးနၢ့်ကဲ့ၤအီၤတစုနၣ့်လီၤ.”

မ့ၢ်ပိာ်မုၣ်ခိၣ်နၢ်တဂၤလၢအိၣ်ဒီးတၢ်ဒိသူၣ်ဒိသးဒီးဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါတံၤသကိး,ပှၤမၤသကိးတၢ်ဒီးအီၤသ့ၣ်တဖၣ်ထီဘိနၣ့်လီၤ.အိၣ်ဒီးတၢ်ဟ်လီၤသးလၢဖဲအမၤနၢ့်,မၤကဲ,မၤသ့,အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဒီးမဲာ်မူသးဝးအကတီၢ်နၣ့်ကမၤကယဲၢ်အပှၤကလုာ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤလၢလီၤဘၣ်အီၤသ့ၣ်တဖၣ်နၣ့်လီၤ.

....

Celebration of the Karen Women's Organization (37th) Anniversar

သရၣ်မုၣ်နီၢ်ဆၢဆၢ
ကီၢ်ပယီၤကလုာ်ဒူၣ်ပိာ်မုၣ်စၢဖှိၣ်ကရၢပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ် ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢပှၤကတိၤန့ၢ်ခဲးတၢ်ပှၤနဲၣ်တၢ်တဂၤ

သရၣ်မုၣ်နီၢ်ဆၢဆၢမ့ၢ်ကီၢ်ပယီၤကလုာ်ဒူၣ်ပိာ်မုၣ်စၢဖှိၣ်ကရၢပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်ဒီးမ့ၢ်စ့ၢ်ကီးကညီပိာ်မုၣ်ကရၢပှၤကတိၤန့ၢ်ခဲးတၢ်ပှၤနဲၣ်တၢ်တဂၤန့ၣ်လီၤ. အိၣ်ဖျဲၣ်ထီၣ်ဖဲ၁၉၈၉နံၣ်, လါအီးကထိဘၢၣ် ၁၉သီလၢသဝီမၤလၤကိ, ထီတထူၣ် ကီၢ်ဆၣ်,တီအူကီၢ်ရှၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. အသဝီန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲပကူဟီၣ်ကဝီၤတၢ်ပၢၤခိၣ်, အိၣ်ဒီးထံကျိထံကွာ်ဒီးပှၤသဝီဖိဖဲန့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ် အါတက့ၢ်တၢ် လုၢ်အီၣ်သးသမူလၢတၢ်ဖံးအီၣ်

မၤအီၣ်စံာ်ပှဲၤ,မၤအီၣ်နိၣ်အီသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.မ့ၢ်ဝဲမုၢ်ဂၢ်နီၢ်ကွၢ်နၣ်ဖိဒီးဖါတံၢ်စီၤဟဲစ့ၣ်အဖိမုၣ်နူၣ်လီၤ.အဒိပုၢ်ဝဲၢ်အိၣ်ဝဲန့ဂၤဒီးအဝဲမ့ၢ်ပှၤခံဂၤတဂၤနူၣ်လီၤ.မ့ၢ်ကညီ,ခရံာ်ဖိတဂၤနူၣ်လီၤ.အိၣ်ဒီးတၢ်သးစဲလၢထံရှ့ၢ်ကီၢ်သဲးတၢ်ဖံးတၢ်မၤဒီးတၢ်သူၣ်ဝံၣ်သးဆၢသ့ၣ်တဖၣ်နူၣ်လီၤ.

မ့ၢ်ပှၤလီၤစၢၤလၢကညီတၢ်ပၢၢ်ဆၢအဒူၣ်အထၢတဂၤနူၣ်လီၤ.အပၢ်ဒီးအဘူးအတံၢ်လၢအပၢ်တကပၤ,အတခွါသ့ၣ်တဖၣ်,အဖုအဖုတဖၣ်အါတက့ၢ်မ့ၢ်ပှၤတၢ်ပၢၢ်ဆၢဖိဒီးအပုၢ်လၢအဖီလာ်တဂၤစ့ၢ်ကီးနှာ်လီၤမၤတၢ်ပၢၢ်ဆၢလၢတီအူကီၢ်ရှၣ်, ကီၢ်ဆၣ်သ့ၣ်ပှၢ်တကပၤနူၣ်လီၤ.တမ့ၢ်ထဲတၢ်လီၤစၢၤအဃိဘၣ်. အနီၢ်ကစၢ်ဒၣ် ဝဲထံၣ်ဘၣ်ဝဲထံဖိကီၢ်ဖိကမျၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်ကီတၢ်ခဲ,တၢ်ဘၣ်ဃ့ၢ်မံ့ဟးဖျိးဒီးအနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲလဲၤခီဖျိဘၣ်တၢ်သ့ၣ် တဖၣ်အံၤအဖီခိၣ် အဝဲဟ်လီၤအသးလၢကမၤတၢ်တၢ်ပၢၢ်ဆၢဒီး မၤတၢ်တမံၤမံၤလၢ အထံအကီၢ်ဒီးအပှၤကလုာ်အဂီၢ်နူၣ်လီၤ. အဝဲနှာ်လီၤမၤကညီပိာ်မုၣ်ကရၢဖဲ ၂၀၀၈ နံၣ်ဒီးနှာ်လီၤဝဲဒ် အနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲတၢ်သးဆူၣ်အသိးနူၣ်လီၤ.အဝဲဟဲထိၣ်အဆၢကတီၢ်နူၣ်ဘၣ်ဟဲခီဖျိဝဲဒၣ်ကီၢ်ရှၣ်ကီၢ်ဆၣ်တဖၣ်ဒီးမ့ၢ်စ့ၢ်ကီးဖဲတၢ်ဒုးတၢ်ယၤအဆၢကတီၢ်နူၣ်လီၤ. ခိၣ်နၢ်ပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါသ့ၣ်တဖၣ်သံကွၢ်အီၤလၢ မ့ၢ်အအဲၣ်ဒီးမၤ တၢ်မၤမနုၤလဲၣ်ဒီး အဝဲစံးဆၢဒၣ်လၢ ကွၢ် လၢ ခိၣ်နၢ်တဖၣ်ကဆျၢအီၤအလီၢ်နူၣ် အဝဲကမၤဝဲဒၣ်အဃိ ခိၣ်နၢ်ပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဖၣ်တၢၣ်ပိၣ်သကိးဒီးဆျၢအီၤလီၤလီၤဆူလီၢ်ခၢၣ်သးကညီပိာ်မုၣ်ကရၢနူၣ်လီၤ.နှာ်လီၤကညီပိာ်မုၣ်ကရၢဝံၤဒ်ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢဝဲၤဒၢးဖိဒီးခၢၣ်စးတဂၤအသိး ဘၣ်တၢ်ဆျၢအီၤလၢကလဲၤမၤလိတၢ်လၢ Free Burma Ranger ဘၣ်ဃးဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ဒ်ပှၤပၢၢ်ဆၢတၢ်ဖိတဂၤဝံၤအလီၢ်ခံ ဘၣ်တၢ်ဆျၢကဒီးအီၤလၢကလဲၤမၤလိတၢ်လၢ ASEAN Burma ဘၣ်ဃးစီၤခဲအံၤကံၢ်စီတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်အလုာ်ကလုာ်တဖၣ်နူၣ်လီၤ.

အဝဲလဲၤထိၣ်တၢ်မၤလိသ့ၣ်တဖၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံဟဲကဲ့ၤမၤကဒါကဲ့ၤတၢ်လၢဝဲၤဒၢးဒီးဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်မူဟ့ၣ်ဒါအီၤဒ်တၢ်လီၤကွၢ်သမံသမိးတၢ်တိာ်ကျဲၤတၢ်ဖံးတၢ်မၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်မၤစၢၤဝဲဒၣ်ကညီကီၢ်စဲၣ်ဖိသၣ်ဆံးကတီၤဆိကွ်သ့ၣ်တဖၣ်တဆိတဆိဝံၤကဲထိၣ်ဘၣ်ဝဲဒၣ်တၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ်တၢ်တိာ်ကျဲၤမူဒါခိၣ်,သိၣ်လိဘၣ်တၢ်လၢပိာ်မုၣ်ကွိ,ဝံၤအလီၢ်ခံနှာ်လီၤမၤစၢၤတၢ်ဒ် Facilitator တဂၤလၢ ကညီဒီ က လုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢထံရှ့ၢ်ကီၢ်သဲးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအဖီခိၣ်ဒီးမ့ၢ်ဝဲ Technical support မ့ၢ်ဂ့ၤလၢခံကတၢၢ် Tele-cation နူၣ်လီၤ. ဖဲ ၂၀၁၀ နံၣ်နူၣ်ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢဆျၢအီၤဒ်ခၢၣ်စးတဂၤဆူ WLB ကီၢ်ပယီၤပိာ်မုၣ်စၢဖှိၣ်ကရၢဒီး ကဲထိၣ် ဘၣ်နဲၣ် ရှဲၣ်သဃဲၤ တဝီ ဒီး ခံ ဝီတဝီနူၣ် ကဲထိၣ်ဘၣ်ဝဲဒၣ်နဲၣ်ရှဲၣ်ခိၣ် ကျၢၢ်နူၣ်လီၤ. မၤသကိး ဘၣ် တၢ်ဒီးWLB ခဲလၢာ်ခဲဆ့အိၣ်ဝဲဃု နံၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံဒီးခဲအံၤ ဟံး နှ့ၢ်မူဒါလၢပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ် ဖး တၢ်တဂၤလၢ WLB ဒီးတကပၤမၤစၢၤစ့ၢ်ကီးကညီပိာ်မုၣ် ကရၢဒ်တၢ် ကတိၤနှ့ၢ်ခဲးတၢ်အပှၤနဲၣ်တၢ်တဂၤအသိးနူၣ်လီၤ.

အဝဲစံးဝဲ " တၢ်ကီတၢ်ခဲသ့ၣ်တဖၣ်လၢပဘၣ်ကွၢ် ဆၢၣ်မဲာ်အိၣ်ဝဲဒၣ်အါမး နူၣ်လီၤ.ပမ့ၢ်ကွၢ်တကတီၢ်တကတီၢ်နူၣ် တၢ်မၤစၢၤ ဆီၣ် ထွဲ ဟံၣ် ဖိ ဃီ ဖိဒီး ပမၤစၢၤ ဆီၣ်ထွဲ တ

နူၢ်အါအါဘၣ်. ဒီးခံမံၤတမံၤဒီးပဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်တၢ်အမိၣ်မိၣ်လၢပမ့ၢ်ဟးမၤသကိးတၢ်ဒီး ပှၤအသိအသိမ့ၢ်ဂ့ၤရှလိာ်မၠာ်လိာ်သးဒီးပှၤအသိအသိဒီးရှလိာ်မၠာ်လိာ်သးဒီးတၢ်ကရၢ ကရိအဂ့ၤအဂၤနဲာ်က့တဘျီတခီၣ်ပဘၣ်သူဝဲဒၣ်တၢ်နာ်နူၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဝဲနူၣ်လီၤ.အ ဃိသတးနူၣ်တၢ်ကီတၢ်ခဲလၢတဂၤဒီးတဂၤအဘၢၣ်စπလီၤဆီဒၣ်တၢ်ဒ်ပဝဲပမ့ၢ်ပိာ်မုၣ်အ သိးပကဲထီၣ်ပိာ်မုၣ်လၢအဂံၢ်စၢ်တသ့ဘၣ်, "ဒ်အဝဲမ့ၢ်သးစၢ်ဒီးပိာ်မုၣ်တဂၤအသိးပှၤတ နီၤနီၤဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါအီၤအိၣ်ဝဲအသိးတနီၤထံၣ်ဆံးအီၤလၢအဟဲနာ်လီၤမၤဘၣ်တၢ်ကရၢ ကရိတၢ်ပၢ်ဆၢတၢ်မၤဖဲမပၢါတဟၢါဒီးဟံးနူၢ်မူဒါလၢအထီအဃိနူၣ်လီၤ.လၢတၢ်ဂ့ၢ်အံၤအ ဝဲစံးစ့ၢ်ကီးဝဲလၢ "လၢပတၢ်မၤအပူၤပဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဒီးတၢ်ကီတၢ်ခဲလၢတၢ်ထံၣ်သံပှၤ, တၢ်ခွဲတၢ်အဒူၣ်အဆၢသ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဝဲနူၣ်လီၤ."

တၢ်ကီတၢ်ခဲအဒိၣ်ကတၢၢ်လၢအဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်နူၣ်အဝဲစံးဝဲ "လီၤဆီဒၣ်တၢ်ပ ဝဲပိာ်မုၣ်တၢ်ကရၢကရိဒီးနီၢ်ကစၢ်ပိာ်မုၣ်တဂၤနဲာ်က့နူၣ်ပမ့ၢ်အိၣ်ဝဲဒၣ်လၢတၢ်တီခိၣ်ရိၣ် မဲအပူၤနူၣ်ပဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဝဲဟံၣ်ဖိဃီဖိအတၢ်ဝံတၢ်ယိးမိၣ်နီ.ဘၣ်မနုၤအဃိလဲၣ်နူၣ် ပဘၣ်ကွၢ်ထွဲပဖိအမဲာ်ညါပဘၣ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲပှၤတဝၢဒီးပဘၣ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲတၢ်လၢတၢ်ဖံး တၢ်မၤအပူၤဒီးပတၢ်မၤအါနူၢ်ဖံးပိာ်ခွါတကးဘၣ်, ပတၢ်မၤနူၣ်တၢ်ဝံတၢ်ယိးဃၢဖိၣ်နူၢ်ဖံး ပိာ်ခွါနူၣ်လီၤ.တၢ်ဝံတၢ်ယိးအဖီခိၣ်နူၣ်တဘျီတခီၣ်နူၣ်သူၣ်လီၤဘှံးသးလီၤတီၤဒီးပင ပန်းနူၣ်လီၤ.နလီၤဘှံးဒီးတဘျီတခီၣ်နူၣ်မၤတံာ်တာ်နၤတုၤဒၣ်လဲာ်နတအဲၣ်ဒိးဆဲးမၤတၢ် လၢၤဘၣ်နူၣ်အိၣ်ဝဲလီၤ. တၢ်ကီတၢ်ခဲဒ်နူၣ်တဖၣ်, လီၤဆီဒၣ်တၢ် လၢတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံး တၢ်ဆီၣ်သနံးလၢ stress သးဘၣ်တံာ်တာ်, တၢ်ကိၢ်တၢ်ဂီၤသ့ၣ်မိၣ်နီ. တၢ်ဒ်နူၣ်တဖၣ် အါ တက့ၢ်ပိာ်မုၣ်ခိၣ်နၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဝဲဒၣ်နူၣ်လီၤ.

အဝဲမၤသကိးတၢ်ဒီး WLB အဖီခိၣ်ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ "ယမၤသကိးတၢ်လၢ WLB ဝံၤ အလီၢ်ခံမူဒါလၢလီၤလီၤဆီဆီဒ့ယတဟံဘၣ်.အိၣ်ဒၣ်လၢမၤသကိးတၢ်အါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢ ထံရှူၢ်ကီၢ်သဲးခိၣ်နၢ်,ဒီးမၤသကိးတၢ်အါထီၣ်လၢတၢ်ကတိၤနူၢ်ခဲးတၢ်မိၣ်နီ. တၢ်တခါအံၤ နူၣ်ယစးထီၣ်ဖဲ ၂၀၂၁နံၣ်ဒီးယဟံးမူဒါအါဒိၣ်ထီၣ်လၢတၢ်တကပၤအံၤဒီးယမၤဘၣ်တၢ် အါဒိၣ်လၢတၢ်ပၣ်ဃုာ်လၢထံရှူၢ်ကီၢ်သဲးတၢ်ဂဲၤလိာ်, ထံရှူၢ်ကီၢ်သဲးဒီးတၢ်ကတိၤနူၢ်ခဲးတၢ် သ့ၣ်တဖၣ်နူၣ်လီၤ."

"တၢ်ကီတၢ်ခဲအဒိၣ်ကတၢၢ်လၢစးထီၣ်လၢပမၤသကိးတၢ်ဒီးထံရှူၢ်ကီၢ်သဲးခိၣ်နၢ် ဒီးတၢ်ကတိၤနူၢ်ခဲးတၢ်လၢထံဂ့ၤကီၢ်ဂၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါသ့ၣ်တဖၣ်အဖီခိၣ်နူၣ်တၢ်ကီတၢ်ခဲဒ့ အိၣ်အါမံၤအါကလုာ်နူၣ်လီၤ. ယအိၣ်လၢ ဖဲအံၤ တၢ်ဆၢကတီၢ်တဒ်သိးဘၣ်, တၢ်ဆၢက တီၢ်လီၤဆီဝဲဒၣ်မ့ၢ်ဆါမ့ၢ်နၤတဒ်သိးဘၣ်အဖီခိၣ် မ့ၢ်တၢ်ကီတၢ်ခဲဖးဒိၣ်တခါလီၤ. ထံရှူၢ် ကီၢ်သဲးတၢ်လဲၤကျဲနူၣ် ပကဘၣ်သူၣ်ထီၣ်တၢ်နာ်နူၢ်လိာ်သးလီၤ. ပကဘၣ်ဂဲၤလိာ်ဂဲၤပျုၢ် ဂဲၤဆှးဒီး ကတိၤတၢ်အါနူၢ်ဖံးပှၤအဂၤလီၤ. ပမ့တမၤဒ်နူၣ်ဘၣ်ဒီး ပှၤတဟ်ပှၤ လၢတၢ်နီတ မံၤ ဘၣ်. ပှၤတထၢနာ်ပှၤလၢစရိပူၤဘၣ်. ပှၤတက တိၤပဂ့ၢ်အါအါဘၣ်. တၢ်ကီတၢ်ခဲ တခါ အံၤအိၣ်တုၤမ့ၢ်မဆါတနံၤအံၤလီၤ."

“တၢ်ကီတၢ်ခဲလၢယသ့ၣ်နီၣ်ထီဘိန့ၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်လၢတၢ်ဆီတလဲကတိၢ်န့ၣ်လီၤ. တချူးလၢတၢ်ဆီတလဲအိၣ်န့ၣ်ပကဘၣ်ဂဲၤစံးဂဲၤကတိၤတကးဖံးဘၣ်ပကဘၣ်တူၢ်ဆါပသးမီၣ်နီ. ဘၣ်မနုၤအဃိလဲၣ်န့ၣ်တဘျီတခီၣ်ပတူၢ်ဆါခီၣ်ဆါပသးဒီးပမၤတၢ်အဝဲအံၤန့ၣ်ပှၤကသးဟ့ပှၤလီၤ.ဘၣ်ဆၣ်သနာ်က့န့ၣ်ပတကိၢ်ဘၣ်,ပတဖၢနာ်လၢပခိၣ်နူာ်အပူၤဘၣ်. ပမၤဝဲန့ၣ်လီၤ. ပမၤဒ်န့ၣ်အဖီခိၣ်န့ၣ်ပှၤဆိၣ်ပှၤ, ပှၤကွဲးပဂ့ၢ်လၢ Social Media ပှၤထီဒုၣ်ထီဒါပှၤအမှိမှိန့ၣ်လီၤ. တၢ်အဝဲအံၤပသးပ့ၤနီၣ်တသ့ဘၣ်. လီၤဆီဒၣ်တၢ်ပမၤတၢ်လၢကညီကလုာ်ဂ့ၢ်ဝီန့ၣ်ကညီဖိဒၣ်လဲာ်တနၢ်ပၢၢ်စၢၤပှၤ,တတူာ်လိာ်ပှၤဒီးဆိၣ်ပှၤ,တဲအါပှၤ, ထီဒုၣ်ဒါပှၤဒီးတကးဖံးဘၣ်ဟးကွဲးပဂ့ၢ်ပကျိၤဒီးဟးတိၣ်ထိၣ်ပဂ့ၢ်ပကျိၤလၢ Social Media ဒ်န့ၣ် သ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဝဲလီၤ. ဟးမၤဝဲဒၣ် Name me Shame me သ့ၣ်တဖၣ်အိၣ် အါမးလီၤ. ပတၢ်ဂဲၤလိာ်အဖီခိၣ်ပှၤထီဒါပှၤဘၣ်ဆၣ်သနာ်က့ပတၢ်မၤအဖီခိၣ်န့ၣ်တၢ်ဆီတလဲအိၣ်ဝဲန့ၣ်ပထံၣ်ဝဲအဃိမ့ၢ်တၢ်လၢယသးပ့ၤနီၣ်တသ့ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. အဒိၣ်အအါဒ်သိးမဟါကၢ်ပကွဲပဝဲကညီကရူၢ်ကရၢပကွဲးလံာ်လၢကရၢမိၢ်ပှၢ်ဘၣ်ဃးတၢ်လၢမုၢ်ကျိၤဝဲၤကွာ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤ,တၢ်တဖိးသဲစးမုၢ်ကျိၤဝဲၤကွာ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤအဖီခိၣ်ပတၢ်ဘၣ်ယိၣ်အဖီခိၣ်ပကွဲးလံာ်ဒီးပကဲဝဲဒၣ် Support Person, အဝဲ Media Support Person အဖီခိၣ်န့ၣ် Interviewယခီၣ် Interview သးတခါတခါလီၤ.ဘၣ်ဆၣ်သနာ်က့ပှၤလၢအထီဒုၣ်ထီဒါ ယၤအါတက့ၢ်ပှၤကညီဖိလီၤ. ပှၤကညီဖိ အိၣ်ဖဲ လဲၣ် ဒု တသ့ၣ်ညါဘၣ်. ဒီးဒူၣ်ညါမီၣ်နီ. ဘၣ်ဆၣ်သနာ်က့န့ၣ်ယတစံးဆၢတၢ်နီတမံၤဘၣ်.တနီၤနီၤန့ၣ်ပှၤသ့ပှၤဘၣ်လီၤ.ပှၤကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့လီၤ. ဟဲကိးယၤ, ဟဲဃါယၤ, ဟဲတဲဆါယၤလၢ ယ face book ,Messager အကပူၤအိၣ်ဒီးဒူၣ်စ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ.”

ပှၤတဲဆါအီၤအလုာ်ကလုာ်အဖီခိၣ် အသးတမှာ်ဘၣ်ဆၣ် တပာ်ဝဲလၢ တၢ်နီတမံၤဘၣ်. ခီဖျိတပာ်ဝဲလၢတၢ်နီတမံၤဒီးတူၢ်ကစုဝဲအဖီခိၣ်ထံၣ်ဘၣ်ဝဲလၢတၢ်ဆီတလဲအိၣ်တဆံးတက့ၢ်ဒီးစံးဝဲ “တၢ်ဆီတလဲတမ့ၢ် ၁၀၀ မျုးကယၤဘၣ်ဆၣ်တၢ်ဆီတလဲအိၣ်ထိၣ်တဆံးတက့ၢ်အဖီခိၣ်န့ၣ်ယပာ်လၢတၢ်သ့ၣ်နီၣ်ဒီးတၢ်သးမံတခါန့ၣ်လီၤ.ဒ်န့ၣ်အသိးယတၢ် ဂဲၤလိာ်လၢ ထံရူၢ်ကီၢ်သဲးစ့ၢ်ကီး ဒ်သိးပဝဲကညီပိာ်မုၣ်ပိာ်မၢၤတကးဘၣ်က လုာ် ဒူၣ်ပိာ်မုၣ်အဂၤစ့ၢ်ကီးပဂဲၤလိာ်ဝဲဒၣ်လၢပိာ်မုၣ်တၢ်ပၣ်ဃုာ်ပၣ်ဂီၢ်အစှၤကတၢၢ်၃၀မျုး က ယၤန့ၣ် ကဘၣ်တိခိၣ်ရိၣ်မဲလၢ တၢ်ဆၢတဲာ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. ပဘၣ်ဂဲၤလိာ်စံးကတိၤစး ထိၣ် လၢအ ခိၣ်ထံးဒီးပတၢ်ဂဲၤလိာ်အဝဲအံၤယံာ်ဘၣ်ဆၣ် ဒ်သိးပကဒိးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲ ဒၣ် ဖီ လ စံၣ် တထံၣ်တထံၣ်န့ၣ် အကျဲသန္ၤကအိၣ်ဝဲအဂီၢ်န့ၣ် ပကဘၣ်တဲညါလၢခံလါသၢလါညါမ့ၢ်လၢတၢ်အဝဲအံၤအရှဒိၣ်ဝဲအဃိလီၤ. ပှၤတနီၤနီၤသးဒိၣ်သးဖျိၣ်ပှၤဒီးတဲပှၤလၢတၢ်အိၣ်ဖှိၣ်ပူၤဆါဆါဘျါဘျါအိၣ်စ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ.ဘၣ်ဆၣ်သနာ်က့န့ၣ်လၢခံကတၢၢ်တၢ်တူာ်လိာ်ဒီးပာ်လီၤဝဲဒၣ်လၢတၢ်ဘျၢသဲစးအကပူၤတကးဖံးဘၣ်လၢChaterအကပူၤ အဖီခိၣ်မ့ၢ်တၢ်ဂ့ၤဒီးတၢ်ဆီတလဲတမံၤန့ၣ်လီၤ.”

စံးဝဲ “တၢ်ကီတၢ်ခဲလၢအတၤတၢ်ဒီးယၤန့ၣ်အိၣ်ဝဲအါမးဒီးယလဲၤခီဖျိအီၤဒ်လဲၣ်

နူၣ် ပကဲပှၤခရံာ်ဖိ, ပဘါထုကဖၣ်, ပဃ့တၢ်မၤစၢၤလၢကစၢ်ယွၤ ဒီးပမၢ ကစၢ်ယွၤ အံၤ ထွဲကွၢ် ထွဲပှၤ က ဟ့ကယာ်ပှၤဒီး ဆိၣ်ဂ့ၤဆိၣ်ဝါပှၤနူၣ်လီၤ. တၢ်တခါအံၤစ့ၢ်ကီး တၢ် ကီတၢ်ခဲအ ကိ ပူၤနူၣ် မ့ၢ်တၢ်မၤမုာ်နသးဒီး တၢ်ကဟ့ကယာ်တခါ နူၣ်လီၤ. ဒ်နူၣ်အသိး လၢနီၢ်ခိ တက ပၤပကဘၣ်လဲၤ ခီဖျိဖံးအီၣ်မၤအီၣ်နူၣ် ယ ဝၤမၤတၢ်, အတၢ်ဟဲ နုာ်ကျိၣ်ဖိစ့ဖိ အဖီခိၣ်နူၣ်ပလဲၤခီဖျိသ့ဂ့ၤဂ့ၤဘၣ်ဘၣ်တကးဒံးဘၣ်တၢ်ကီတၢ်ခဲမ့ၢ်အီၣ်ဝဲဒၣ်လၢပတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤနူၣ်ပတဲသကိးဟ့ၣ်ခီဟ့ၣ် နီၤလီၤသကိးဒ်သိးပကမၤစၢၤလိာ်သကိးပသးကသ့အဂီၢ်နူၣ်ပတၢၣ်ပီၣ်တၢၣ်ပီသကိးနူၣ်လီၤ.

အဲၣ်ဒိးဟ့ၣ်ကူၣ်ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢ“ လီၤဆီဒၣ်တၢ် ပဝဲကညီပိာ်မုၣ်ကရၢနူၣ် ပဘၣ်မၤဆူၣ်ထီၣ်မၤအါထီၣ်ဝဲဒၣ်ပယီၤကျိာ်နူၣ်လီၤ. ဘၣ်မနုအဃိလဲၣ်နူၣ်တၢ်ကွဲးပယီၤကျိာ် မ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ဂဲၤစံးဂဲၤကတိၤလၢပယီၤကျိာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ ပကဘၣ် မၤဆူၣ်ထီၣ်မၤဂ့ၤထီၣ် နူၣ်လီၤ. ပဂဲၤလိာ်တၢ်ဆီတလဲနူၣ် ပသ့ထဲ ကီၤ လၤဝါဒီးပသ့ထဲပှၤကညီကျိာ် တသ့ဘၣ်လီၤမီၣ်. ပကဘၣ်သ့ဒံးပယီၤကျိာ်ဒ်သိးတၢ် တမံၤတမ္ိ အဖီခိၣ်နူၣ် ပဂဲၤစံးဂဲၤ ကတိၤကသ့အဂီၢ်နူၣ်လီၤ. ပမ့ၢ်ကွၢ်ပဝဲပှၤကညီပိာ်မုၣ်ခိၣ်နၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ဒီးတီခိၣ်ရိၣ်မဲတၢ် လၢပှၤတဝၢအပူၤအိၣ်အါမး ဘၣ်ဆၣ် တၢ်ဂံၢ်စၢ်လၢပကဘၣ်ဂဲၤစံးဂဲၤ ကတိၤတၢ် လၢပ ယီၤကျိာ်မ့ၢ်တၢ်ကီတၢ်ခဲဖးဒိၣ်တခါလီၤ. ပဝဲကညီပိာ်မုၣ်ကရၢအကိပူၤပကဘၣ်ဆိကမိၣ် ဒီးဃုအါထီၣ်ပှၤကညီ မ့တမ့ၢ် မၤ အါထီၣ်ပှၤဂဲၤစံးဂဲၤကတိၤတၢ်လၢပယီၤကျိာ်, ကျိာ်အဂၤစ့ၢ်ကီးကသ့အါထီၣ်အဂီၢ်နူၣ်မ့ၢ်ယတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်တခါစ့ၢ်ကီးနူၣ်လီၤ.”

“လီၤဆီဒၣ်တၢ် ပကညီပိာ်မုၣ်သးစၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, သးစၢ်သ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤနူၣ် ပကဘၣ် ဃုမၤလိသ့ဘၣ်ဃးလၢပကညီတၢ်ပၢ်ဆၢတၢ်လဲၤကျဲဒီး လီၤဆီဒၣ်တၢ် ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတၢ်ဆၢထၢၣ်ဒီးတၢ်ဂဲၤလိာ်သ့ၣ်တဖၣ်စ့ၢ်ကီးမ့ၢ်တၢ်လၢအရှ့ဒိၣ်လၢကညီသးစၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ကဘၣ်နၢ်ပၢ်ထွဲဒီးဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤနူၣ်လီၤ. တနီၤနီၤနူၣ်တနၢ်ပၢ်ထွဲဒီးဃု သ့ၣ်ညါဘၣ်ဃးလၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတၢ်အိၣ်သးသ့ၣ်တဖၣ် , တၢ်ဂဲၤလိာ်သ့ၣ်တဖၣ်အဖီခိၣ်နူၣ်တဘျီတခီၣ်နူၣ်တၢ်ထံၣ်ကမၣ်လၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢသ့ၣ်တဖၣ်အဖီခိၣ်အိၣ်အါမးနူၣ်လီၤ. အဃိသးနူၣ်ပလိၣ်ဘၣ်ဝဲဒၣ်လၢကညီသးစၢ်သ့ၣ်တဖၣ်နူၣ်ကမၤလိသ့ၣ်ညါနၢ်ပၢ်အါထီၣ်ကညီတၢ်ပၢ်ဆၢတၢ်အိၣ်သးဒီးတၢ်ဘၣ်ဘျးစဲလိာ်သးဒီးကညီပိာ်မုၣ်ကရၢတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ,တၢ်ဖံးတၢ်မၤ,တၢ်ပညိၣ်တၢ်အိၣ်သးသ့ၣ်တဖၣ် စ့ၢ်ကီး မ့ၢ်တၢ်လၢအရှ့ဒိၣ်နူၣ်လီၤ. ဒ်နူၣ်အသိး ပဝဲကညီသးစၢ်သ့ၣ်တဖၣ် နူၣ် ပဘၣ်သ့ၣ်ညါလီၤပသးလၢတၢ်ပၢ်ဆၢတဝံၤသမ္ၣ်း နူၣ်ပမူပဒါအိၣ်လၢ ပကဘၣ်ကတီၤ ပသးဒီးပ ကဘၣ်ကတဲာ်ကတီၤပသးလၢ ပကဘၣ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲတၢ်နူၣ်လီၤ. အဝဲနူၣ် မ့ၢ်လၢပ ဘၣ်က တဲာ်က တီၤဆိပသးလၢပကနုာ်လီၤမၤသကိးတၢ်ဒီး ပကနုာ်လီၤဟံးနူၢ်မူဒါလၢ စၢၤသွဲၣ်လၢ အ ဟဲတုၤဃီၤလၢပအိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်နူၣ်လီၤ. ပမ့ကွၢ်ခဲခဲအံၤပှၤသးစၢ်သ့ၣ်တဖၣ်နူၣ်ထံၣ် တၢ်,နၢ်ပၢ်တၢ်ဒီး ဒ်သိးစၢၤသွဲၣ်တၢ်ဆီတလဲအဖီခိၣ် တၢ်အိၣ်သး တၢ်ဆီတ လဲအ ဖီခိၣ် နူၣ် ပှၤသးစၢ်သ့ၣ်တဖၣ်နူၣ် သ့နၢ်ပၢ်ဒီး မၤလိနူၢ်ဘၣ်တၢ် အါနူၢ်ဒံးပှၤသးပှ်ဒီး လၢအ

ပှၤ ကွံာ်စ့ၤသွဲၣ်သ့ၣ်တဖၣ်မိၣ်နီ. အဃိသတးန့ၣ် ပဝဲပတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ဒီးပတၢ်ဂဲၤလိာ်လၢ ခ့ ခါဆၢကတီၢ်ခဲအံၤန့ၣ်အါတက့ၢ်ပထံၣ်ဝဲလၢကြၢးဒီးပှၤသးစၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.ပှၤသး စၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဒ်သိးပကဒိးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်ဂ့ၤဂ့ၤဘၣ်ဘၣ်အဂီၢ်ဒီး လီၤဆီဒၣ်တၢ်မူ ဒါမ့ၢ်လီၤဘၣ်ပှၤပမၤကသ့အဂီၢ်န့ၣ်ပကဘၣ်ကတဲာ်ကတီၤပသးလၢလၢပှဲၤပှဲၤန့ၣ်လီၤ."

"လီၤဆီဒၣ်ကညီသးစၢ်ပိာ်မုၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် ပဘၣ်နၢ်ပၢၢ်ဝဲဒၣ်ဘၣ်မနုၤအဃိ ကညီ ပိာ်မုၣ်တၢ်ကရၢကရိအိၣ်ထိၣ်လဲၣ်. ဒီးပဂဲၤလိာ်လၢတၢ်မနုအဂီၢ်လဲၣ်. ပတၢ်ပညိၣ် တၢ် မုၢ်လၢ်ကွၢ်စိအိၣ်မနုလဲၣ်န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢအရှဒိၣ်ကတၢၢ်လၢ ပကဘၣ်နၢ်ပၢၢ်ဒီးပမၤတၢ် လၢ ပိာ်မုၣ်တၢ်ကရၢကရိမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပမၤတၢ်လၢတၢ်ကရၢကရိအဂၤအဂၤမ့ၢ်ဂ့ၤန့ၣ် ပဘၣ် အိၣ် ဝဲဒၣ်ဒီး Gender prismatic မိၣ်နီ. အဝဲအံၤ Gender တၢ်ထံၣ်တပၤပဘၣ် အိၣ်ဝဲ ဒၣ်ဒီးမုၣ်ခွါ Genderတၢ်ထံၣ်စိဒီးတၢ်ထံၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢအဘၣ်လိာ်ဖိးဒ့ လိာ်သးဒ်သိးသုတဆီၣ်တံၢ် မၤနၢၤဝဲပိာ်မုၣ်အဂီၢ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအရှဒိၣ်လၢပိာ်မုၣ်သးစၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ကဘၣ်နၢ်ပၢၢ်ဝဲဒၣ် ဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်သ့ၣ်ညါနၢ်ပၢၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အဝဲအံၤ ပမ့ၢ် သ့ၣ် ညါနၢ်ပၢၢ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲးမး ပမၤတၢ်တပူၤလၢ်လၢ်တပူၤဂ့ၤတပူၤဂ့ၤန့ၣ်ပကအိၣ်ဝဲဒၣ်တၢ်ထံၣ်,တၢ်ဆိကမိၣ်လၢအပၣ် ဃုာ်ဝဲဒၣ်ဒီးပိာ်မုၣ်တၢ်အိၣ်သးသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.အဃိသတးမ့ၢ်တၢ်လၢအရှဒိၣ်လၢပိာ် မုၣ် သးစၢ်သ့ၣ်တဖၣ်က မၤလိ နၢ်ပၢၢ်ဒီးတိၢ်န့ၢ်ဃာ် ဒီးဂုာ်ကျဲးစၢးဂဲၤလိာ်သကိးန့ၣ်လီၤ. ဒ် န့ၣ် အသိး ပိာ်မုၣ်သးစၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ပက ဘၣ်သ့ၣ်ညါလီၤပသး မုၢ်တနံၤန့ၣ် ပကဘၣ် ကဲ ခိၣ်ကဲနၢ်ဒီးတီခိၣ်ရိၣ်မဲဝဲဒၣ်လၢပဟီၣ်ကဝီၤအပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်လီၢ်လၢအဘၣ်ထွဲဒီးပှၤသ့ၣ် တ ဖၣ်အိၣ်ဒီဖှၣ်န့ၣ်လီၤ. အ ဃိ ပကဘၣ်ကတီၤပသး ,ဃုသ့ၣ်ညါနၢ်ပၢၢ်မၤလိအါထိၣ် ပသးန့ၣ်လီၤ.ပကဘၣ်ဂုာ်ကျဲးစၢးမၤလိဟးန့ၢ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်,ကဲ့ၤသူလီၤပသးလၢပိာ်မုၣ် တၢ် ထဲသိးတုၤသိးအဂီၢ်မ့ၢ် ဂ့ၤ, လၢထံကိၢ်တၢ်ဆီတလဲအဂီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ မ့ၢ်တၢ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါ တဆံးတက့ၢ်န့ၣ်လီၤ."

ဒိးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲ ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢ ပှၤမၤတၢ်(၁၀) တပယူာ်ဃီတၢ်လၤကပီၤဖဲ ဒီးဒိး န့ၢ်စ့ၢ် ကီးဝဲ ဖါန်ဖိၣ်ဒ့ရှၣ်တၢ်လၤကပီၤလၢဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အီၤလၢ ပဒိၣ်မါရှၣ် ဖိလံၤ သ့ၣ်တ ဖၣ် ဖဲ ၂၀၁၈နံၣ်န့ၣ်လီၤ. စးထီၣ်ဖဲအဒိးန့ၢ်ဘၣ်ကညီသး စၢ်ခိၣ်နၢ်တၢ်လၤ ကပီၤဖဲ ၂၀၁၈ နံၣ် ဝံၤ အလိၢ်ခံ အဝဲထံၣ်ဒီးပလၢၢ်ဘၣ်ဝဲလၢ ပှၤအါဂၤဟ်ပ နိၣ်အီၤ, ပှၤအါဂၤဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ် ဘါ အီၤအဃိကဲထိၣ်တၢ်ဂံၢ် တၢ်ဘါဖးဒိၣ်တခါလၢ အဂီၢ် ဒီးတဘျီလၢ်လၢ် ဖဲအဝဲမ့ၢ် ဘၣ် ကွၢ် ဆၢၣ်မဲာ်တၢ်ကီတၢ်ခဲဒ်လဲၣ် ဒ်လဲၣ်န့ၣ် ကဲထိၣ်တၢ်ဆီၣ်တရူထိၣ်တခါလၢ ကဘၣ် မၤ ဒံးတၢ်ဆူမဲာ်ညါတုၤတၢ်မၤနၢၤဖိတၢၣ်တစုန့ၣ်လီၤ.

အတၢ်ပာ်လီၤသးလၢ ခါဆူမဲာ်ညါအဂီၢ် အဝဲစံးဝဲ "တၢ်ကရၢကရိတၢ် မၤဒ့ ဒ်တၢ် သ့အိၣ်ဒီးယၤအသိးယကဆဲးမၤလီၤ.အခဲအံၤယအိၣ်လၢအမဲရကၤတၢ်ကီတၢ်ခဲအိၣ်အါ မးန့ၣ်လီၤ.တၢ်ကီတၢ်ခဲလီၤဆီဒၣ်တၢ်လၢတၢ်ဟဲနုာ်လၢနကဘၣ်လုၢ်အီၣ်နသးသမူအဂီၢ် န့ၣ် နကဘၣ်ဂဲၤဆၢထၢၣ်ဝဲဒၣ်လၢတၢ် လုၢ်အီၣ်သးသမူအဂီၢ်န့ၣ်နမ့ၢ်တမၤတၢ်န့ၣ် န ကျိၣ် နစ့တအိၣ်ဘၣ်. နအဲၣ်ဒိးအီၣ်တၢ်, နအဲၣ်ဒိးမၤတၢ်, နအဲၣ်ဒိးပှ့ၤတၢ် နာ်ကဲ့န့ၣ် နမၤတန့ၢ်

ဘၣ် မီၣ်နီ.ဘၣ်ဆၣ်သနၥ်က့န့ၣ် ယတမ့ၢ်လၢ်အါအါဘၣ်.ယပၥ် လီၤယသးလၢတၢ်လၢအိၣ်ဒီးယၤ န့ၣ်ယကအီၣ်,ယကမၤ,ယက လဲၤန့ၣ်လီၤ.ဒ်လဲၣ်ဒ်လဲၣ်ဂ့ၤန့ၣ် ယ ဟဲဝဲ ဒၣ် လၢ အ မဲရကၤ ဝဲအံၤ န့ၣ်တမ့ၢ်ဝဲဒၣ်လၢယကဟဲသူၣ် လီၤဆီလီၤသးလီၤစီၤလီၤထီဒီး ပၥ်တ့ၢ် ကွံၥ် တၢ်ပၢၢ်ဆၢတၢ်ဖံးတၢ် မၤ ဘၣ် . စးထီၣ်လၢယဟဲတုၤန့ၣ် ယ တမံဘၣ် ယဂုၥ် ကျဲး စၢးမၤတုၤ မုၢ်မဆါတနံၤ အံၤလီၤ. ယ ကျဲးစၢး လီၤ ကတိၤန့ၢ် ခဲးတၢ်လၢ ပှၤခိၣ်ပှၤ နၢ်ဘၣ်မူဘၣ်ဒါတကပၤဒီးမၤစၢၤ တၢ်လၢကီၢ်ပူၤ,မၤသကိးတၢ်ဒီး က လုၥ်ဒူၣ်ပိၥ် မုၣ်အဂုၤအ ဂၤ ဒီး မၤသကိးတၢ်ဒီးထံရှူၢ်ကီၢ်သဲးခိၣ် နၢ်ဘၣ်မူဘၣ်ဒါသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.ဒီးပ ဆဲးမၤသ ကိးဖံးတၢ် လီၤ.တၢ်မၤလၢပမၤတ့ၢ်န့ၢ် လံ အ နံၣ်တဆံယဲၢ်နံၣ်ဘျၣ် လံအဖီခိၣ်န့ၣ်ပသံယော ဇ့ဉ် အိၣ်,ပသူၣ်အိၣ်သးအိၣ်ဒ် လဲၣ်ဒ်လဲၣ်တသ့ဖဲအသ့ယကဆဲးမၤယဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.ယကဆဲးမၤတုၤလၢယမၤသ့ဒီးယ မၤန့ၢ်တစုလီၤမီၣ်.”

ဆီဟံၣ်ဆီဃီဒီးစီၤဆၣ်ဂ့ၤဖဲ ၂၀၁၈နံၣ်ဒီးထိၣ်ဖိဝဲအဖိမုၣ်ဖိခံဂၤန့ၣ်လီၤ.ခီဖျိ ထံ ကီၢ် တၢ်အိၣ်သးတဂၢါတကျၢၤ, ထံရှူၢ်ကီၢ်သဲးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤကဲ ထိၣ်တၢ်ဘၣ်ယိၣ် လၢ အ ဝဲ ဒီး အဟံၣ်ဖိဃီဖိသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်အဃိ သုးလီၢ်သုးကျဲဆူ ထံကီၢ်သၢဘ့ၣ် တ ဘ့ၣ် လၢအမ့ၢ်အမဲရကၤဒီးသူၣ်လီၤဆီလီၤအတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးဖဲန့ၣ်လီၤ.မ့ၢ်အိၣ်ယံၤဒီးအထံ အ ကီၢ်,အတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအလီၢ်အကျဲဘၣ်ဆၣ်လၢထံကီၢ်ပှၤကလုၥ်,ပိၥ်မုၣ်ဒီးဖိသၣ် တဖၣ်အတၢ်မၥ်တၢ်ခုၣ်ဒီးအတၢ်လဲၤထိၣ်လဲၤထီအဂီၢ်န့ၣ်ဟ့ၣ်လီၤသးဒီးမၤတၢ်သပှၢ်ပှၢ် န့ၣ်လီၤ.

....

fjs FOUNDATION FOR A JUST SOCIETY
International Women's Day
"Choose to Challenge"
March 8th 2021

POLICE

သရ့ၣ်မုၣ်နီၢ်ဝါခုၣ်ဆှံ
ကညီတၢ်ဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤတၢ်မ့ာ်တၢ်ခုၣ်ပှာ်ဘျုးစဲပှၤနဲၣ်တၢ်

သရ့ၣ်မုၣ်နီၢ်ဝါခုၣ်ဆှံမ့ၢ်ဝဲကညီပိာ်မုၣ်ကရၢထီဘိကမံးတံာ်ဒီးမ့ၢ်ကညီတၢ်ဆီၣ် ထွဲမၤစၢၤတၢ်မ့ာ်တၢ်ခုၣ်ပှာ်ဘျုးစဲ (KPSN- Karen Peace Support Network) ပှၤနဲၣ်တၢ်တ ဂၤန့ၣ်လီၤ. မၤတၢ်ဒ်ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဂၤအသိးလၢ ၂၄နံၣ်အတီၢ်ပူၤဒီးမ့ၢ်တ့ၢ်စ့ၢ်ကီးဝဲ (WLB) ဖီလစံၣ်ကမံးတံာ်တဂၤစး ထိၣ် ၂၀၁၅နံၣ်တုၤ ၂၀၁၆ နံၣ် န့ၣ် လီၤ. ဒိၣ်ထိၣ်လၢတၢ်ပၢၢ်ဆၢလီၢ်ကဝီၤပူၤ,လဲၤခီဖျိဘၣ်တၢ်ပၢၢ်ဆၢတၢ်ကီတၢ်ခဲအါမးအဖီခိၣ်အိၣ်ဒီးသးလၢအဲၣ်အထံအကိၢ်ဒီးအပှၤကလုာ်ဒိၣ်မးန့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ်ဝဲသးပှၢ်ထဲနၢၣ်ဒီးသးပှၢ်မုၣ်လၤကပီၤအဖိမုၣ်န့ၣ်လီၤ. အိၣ်ဖျဲၣ်ထိၣ်ဖဲ ၁၉၈၀ နံၣ်, လါအ့ဖြ့ၣ် ၂၃သီလၢမဲၢ်သဝီ, ဖၣ်အၣ်ကီၢ်ရှၣ်, ကီၢ်သူလ့ၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. အဒီ ပုၢ် ဝဲၢ်အိၣ် ယဲၢ်ဂၤဒီးအဝဲမ့ၢ်ပှၤသၢဂၤတဂၤန့ၣ်လီၤ. အိၣ်ဒီးတၢ်သးစဲလၢတၢ်ကတဲာ်ကတီၤမၤယံ

မၤလၤကရၢ်, တၢ်သူၣ်တၢ်ဖျိၤ, တၢ်ဖီ အိၣ် တ့ၤအိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ကညီ, ခရံာ်ဖိ တဂၤန့ၣ်လီၤ.

ဖျိထီၣ်ဝဲဒၣ် တီၤထီကိၢ်ဖဲမဲၢ်လၤ, မုၢ်နွံနံၤခရံာ်ဖိတၢ်သးခုကစိၣ်အကို (Eden Valley academy) န့ၣ်လီၤ. ဖဲ ၂၀၀၁– ၂၀၀၂ နံၣ်န့ၣ် ဖျိထီၣ်ဝဲ ခိၣ်နၢ် တၢ် တီ ခိၣ် ရိၣ်မဲတၢ်မၤလိလၢ ဘၣ်တၢ်ရဲၣ်ကျဲၤဒုးအိၣ်ထီၣ်အီၤလၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢဒီးဘၣ်တၢ်မၤစၢၤအီၤလၢ(IWDA)န့ၣ် လီၤ. ကို အမံၤ တခီ ဘၣ် တၢ်ကီးအီၤလၢ ကညီပိာ်မုၣ်သးစၢ်ခိၣ်နၢ်တၢ်မၤလိကို (Karen Young Women's School) န့ၣ်လီၤ. က ညီ ပိာ်မုၣ်သးစၢ်ခိၣ်နၢ်တၢ်မၤလိကိုန့ၣ် လံာ်အမိၢ် ပှၢ် လၢဘၣ်တၢ်သိၣ်လိအီၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ အဲကလံး, ဂံၢ်ခိၣ်ထံး ထံ ရှုကိၢ်သဲး တၢ်သ့တၢ် ဘၣ်, ကညီတၢ်စံၣ်စိၤတဲစိၤ, ပှၤဟိၣ်ခိၣ်ဖိခွဲးယာ်, တၢ်ပၢဆှၢရဲၣ်ကျဲၤဝဲၤဒၢး, တၢ်ကတိၤတၢ် လၢ က မျၢ်မဲာ်ညါယုာ်ဒီးနီၢ်တဂၤတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ဒ်အမ့ၢ် တၢ်သးဝံၣ်, တၢ်တ့တၢ်ဂီၤ, တၢ်ဒိ လံာ်ဒိလဲၢ်ဒီးတၢ်ဆးတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

လၢအတၢ်မၤဒိတကတိၢ်အပူၤ မၤလိဘၣ်ဝဲ နံၤဖုၣ်တၢ်မၤလိ, နံၤထီ တၢ်မၤ လိသ့ၣ် တ ဖၣ်အါမးန့ၣ်လီၤ. ထီၣ်ဘၣ်ဝဲ တၢ်မၤ လိသ့ၣ်တဖၣ်ဒ်အမ့ၢ် (Diplomacy Training Program) , (South East Asian Advanced Program on Human Tights) , (Advocacy at the United Nations - working from the local to the global) , (Democratic Leadership Workshop Program in Capacity Building leaders of Grass- roots Organizations) တၢ်မၤလိ သ့ၣ် တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤကတိၢ် န့ၢ်ဘၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢ ထိၣ်မၤလိဝဲက တိၢ် ယံာ် တၢ်မၤလိဒ်အမ့ၢ် တၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲတၢ်မၤ လိ လၢ ဘၣ် တၢ်သုးကျဲၤရဲၣ်ကျဲၤအီၤလၢ (Consortium Thailand- Burma Border Project)ဖဲဝ့ၢ်မုၢ်ယူၢ်(၂၀၀၂–၂၀၀၃) , ထံဂုၤ ကိၢ် ဂၤ ဂ့ၢ်ဝီတၢ်မၤလိတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ (Foreign Affairs Training Program) လၢဘၣ်တၢ်ရဲၣ်ကျဲၤအီၤလၢ (National Council of the Union of Burma - NCUB) ဖဲဝ့ၢ်ကံၢ်မဲ (၂၀၀၅– ၂၀၀၆), သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. သ့ကွဲး, သ့ဖး, သ့စံးကတိၤကညီကျိာ်ဘျုးဘျုးဘျိုးဘျိုးဒီးမ့မ့ၢ်အဲက လံး ကျိာ်, ပယီၤကျိာ်ဒီး ယိၤကျိာ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် သ့ဝဲဂ့ၤဂ့ၤကလဲာ်န့ၣ်လီၤ. အိၣ်ဒီး ခိၣ် ဖှူ ထၢၣ်တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဒ်အမ့ၢ်(Diplomacy Training Program)န့ၣ်လီၤ.

ဖျိထီၣ်ကညီပိာ်မုၣ်သးစၢ်ခိၣ်နၢ်တၢ်မၤလိကိုဝံၤန့ာ်လီၤမၤတၢ်လၢလီၢ်ခၢၣ်သးက ညီပိာ်မုၣ်ကရၢဝဲၤဒၢးဒ်ဝဲၤဒၢးဖိတဂၤအသိး ဖဲ ၂၀၀၁နံၣ်တုၤလၢ ၂၀၀၂နံၣ်န့ၣ်လီၤ. ကွဲးစၢၤ လံာ်တၢ်တိာ်ကျဲၤ, လံာ်တၢ်ပာ်ဖျါလၢတၢ် တိာ်ကျဲၤဒီးတၢ်ဟူး တၢ်ဂဲၤတ ဖၣ် အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. မၤတၢ်ဆဲးကျိးဒီးပှၤမၤစၢၤတၢ်တဖၣ်, ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢခိၣ်နၢ်ဒီးပှၤမၤတၢ်ဖိလၢဒဲကဝီၤတ ဖၣ်, မၤဝဲကျိၣ်စ့စရိတၢ်ပာ်ဖျါ, ဟးဟ့ၣ်တၢ်သိၣ်လိလၢဒဲကဝီၤဖိသးဆံးကိုသရၣ်ဒီးပှၤတ ဝါတဖၣ်, ဟးသမံသမိးဒီးကွၢ်ကဒါက့ၤတၢ်တိာ်ကျဲၤတၢ်ဖံးတၢ်မၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲ ၂၀၀၃ နံၣ်တုၤ ၂၀၀၆နံၣ်န့ၣ် ဟံးမူဒါလၢပှၤကတိၤန့ၢ်ခဲး တၢ်မူဒါတ က ပၤ န့ၣ် လီၤ. ဟးထီၣ်ဝဲ တၢ် အိၣ် ဖှိၣ်ဒီးတၢ်ထံၣ်လိာ်အိၣ်သကိးတဖၣ်, မၤတၢ်ဆဲးကျိးဒီးပှၤမၤစၢၤတၢ်တဖၣ်, မၤတၢ် ဆဲးကျိးဒီးတၢ်တိာ်ကျဲၤပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါဒီး ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢခိၣ်နၢ်တဖၣ်, ဆှၢဝဲပှၤမၤတၢ်

ကစီၣ်ဒီး ပှၤမၤစၢၤတၢ်တဖၣ် ဆူဖဲ က ဝီၤ ပူၤ, မၤစၢၤတၢ်ကွဲး လံာ်ပတံဒီးလံာ် ပာ်ဖျါ လၢ တၢ်တိာ်ကျဲၤလီၤဆီတဖၣ်အဂီၢ်, ကဲထီၣ်ခၢၣ်စးတၢ်ဟး ကတိၤန့ၢ်ခဲး တၢ် လၢ ကညီပိာ်မုၣ် ကရၢအဂီၢ်ဒီးမၤစၢၤကယဲၢ်ဝဲၤဒၢးတၢ်ဖံးတၢ်မၤလၢအလိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်နူၣ်လီၤ. ဖဲ ၂၀၀၇နံၣ်တုၤ ၂၀၁၀နံၣ် နူၣ် မ့ၢ်ဝဲ ဝဲၤဒၢးခိၣ်တဂၤလၢ ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢဝဲၤဒၢးအဒ့(၁)လၢမဲၢ်ဆီး တကပၤတကတိၢ်ဃီဟံးဃုာ်မူဒါလၢတၢ်ကတိၤ န့ၢ် ခဲးတၢ်ဒီး ပိာ်မုၣ်ဒီး တၢ်ဒုးသ့ထီၣ် ဘၣ်ထီၣ် ပှၤနဲၣ်တၢ်နူၣ်လီၤ. ဒ်ဝဲၤဒၢးခိၣ်တဂၤအသိးဟံးဝဲမူဒါ လၢလၢပှဲၤပှဲၤ ဒ်မူဒါ လၢ တၢ် ပာ်လီၤန့ၢ်အီၤအသိးနူၣ်လီၤ.

ဖဲ ၂၀၁၁နံၣ်တုၤ၂၀၁၄နံၣ်နူၣ်ဘၣ်တၢ်ဃုထၢထီၣ်အီၤဒ် နဲၣ်ရှ့ၣ်သဃဲၤ တဂၤအသိး လၢ (WLB) ကီၢ်ပယီၤ ပိာ်မုၣ်စၢဖှိၣ် က ရၢ လၢ သူၣ်လီၤဆီလီၤသးဖဲဝ့ၢ်ကံၢ်မဲနူၣ်လီၤ. မၤဝဲတၢ်မၤမိၢ်ပှၢ်ခိၣ်သ့ၣ်လၢအဘၣ်ဃးဒီးတၢ်စုဆူၣ်ခီၣ်တကး ထီဒါ ပိာ်မုၣ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ ဒီး တၢ်ဃုတၢ်ဖိးဒီးတၢ်သူၣ်ထီၣ်ဆီလီၤတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤနူၣ် လၢနူၣ်အမဲာ်ညါ ဒ်သိး ကီၢ် ပယီၤထံဖိ ကီၢ် ဖိ သ့ၣ် တဖၣ်အတၢ်အိၣ်သးဒီးလီၤဆီဒၣ်ဖိ သၣ်ဒီးပိာ် မုၣ်သ့ၣ် တဖၣ်အတၢ်အိၣ်သး လၢကီၢ်ပယီၤပူၤအဂ့ၢ်အကျိုၤသ့ၣ်တဖၣ်ကဘၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါအီၤအဂီၢ် အဝဲဂဲၤလိာ်စံးကတိၤဒီး ကတိၤန့ၢ်ခဲးတၢ်ထီဘိနူၣ်လီၤ. ဖဲ ၂၀၁၅နံၣ်တုၤ ၂၀၁၆နံၣ် အ ကတိၢ် နူၣ်မ့ၢ်ဝဲ (WLB) ဖိၣ်လစံၣ်နိၣ်ဝံာ်ခံကရၢဖိတဂၤနူၣ်လီၤ. တၢၣ်ပိၣ် သကိးဒီးဒုး အိၣ်ထီၣ်(WLB)ဖီလစံၣ်လၢဘၣ်လိာ်သးဒီးဆၢကတိၢ်တၢ်အိၣ်သး,ထီၣ်ဝဲတၢ်ထံၣ်လိာ်အိၣ်သကိး,တၢ်အိၣ်ဖှိၣ်ဒီးတၢ်မၤလိလၢ(WLB)ခၢၣ်စး,ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်,ကွဲးပတြိာ်လံာ်ဟ့ၣ်ယုၢ်လၢဘၣ်တၢ်ထုးထီၣ်အီၤလၢ(WLB)တဖၣ်သ့ၣ်တဖၣ်နူၣ်လီၤ.

ဖဲ ၂၀၁၈နံၣ်ဒီးတုၤဆၢကတိၢ်ခဲအံၤနူၣ်မ့ၢ်ဝဲ (KPSN) ပှၤနဲၣ်တၢ်ဒီးမ့ၢ်စ့ၢ်ကီးဝဲ ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢထီဘိကမံးတံာ်တဂၤနူၣ်လီၤ.(KPSN)မ့ၢ်ပှာ်ဘျးစဲကရူၢ်အဒိၣ်ကတၢၢ်တဖု လၢပၣ်ဃုာ်ဒီး ကညီတဝၢတၢ်ကရၢ ကရိ၂၂ဖုလၢအိၣ် သူၣ်လီၤအသး လၢ ကီၢ်ပယီၤဒီး ကိၣ် တဲၣ်ကီၢ်နူၣ်လီၤ. အိၣ်ဒီးတၢ်ပညိၣ်ကွၢ်စိဒ်သိး ကသူၣ်ထီၣ်တၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ် အမ့ၢ်အတီအိၣ်ဒီးတၢ်တီတၢ်တြၢ်,တၢ်တုၤသိးထဲသိးဒီးဖံၣ်မိၣ်ကရှၣ်စံၣ်လၢထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤအဂီၢ်နူၣ် လီၤ. လဲၤဘၣ်ဝဲဆူထံ ကီၢ်တဖၣ်ဒ်အမ့ၢ် စွံးစလဲၣ်, ခဲနဒၢ်, ယူၣ်ခ့ၣ်, နီၤဝ့, ယူၣ်အဲးစ်အ့ၣ်,အီးစတြွလယၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢကလဲၤကတိၤန့ၢ်ခဲးတၢ်,လဲၤတၢ်အိၣ်ဖှိၣ်ရိဖှိၣ်,လဲၤဟ့ၣ်တၢ်သိၣ်လိသ့ၣ်တဖၣ်နူၣ်လီၤ.

မ့ၢ်ပှၤတဂၤလၢအိၣ်ဒီးတၢ်အဲၣ်ထံကီၢ်ပှၤကလုာ်သးအလၢအပှဲၤနူၣ်လီၤ.တၢ်အိၣ်မူဒီးတၢ်ဆီတလဲမ့ၢ်အိၣ်ဒီးအီၤဒ်လဲၣ်ဒ်လဲၣ်ဘၣ်ဆၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢသ့ၣ်နိၣ်ထီၣ်အတၢ်အိၣ် မူအထံးအခံဒီး တၢ်လဲၤခီဖျိလၢလဲၤခီဖျိတ့ၢ်ဝဲလၢ တၢ်ပၢၢ်ဆၢအပူၤ သ့ၣ် တဖၣ် ထီဘိနူၣ် လီၤ. အိၣ်ဒီးတၢ်ပာ်လီၤသးလၢဖဲတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်အိၣ်ဒီးအီၤနူၣ် ကမၤတၢ်လၢအထံအကီၢ်ဒီးအပှၤကလုာ်အတၢ်သဘျ ဒီးပိာ်မုၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်အဂီၢ်နူၣ်လီၤ. မ့ၢ်ပှၤဆီဟံၣ်ဆီယီတဂၤဒီးထီၣ်ဖိဝဲအဖိမုၣ်တဂၤ,ဖိခွါတဂၤနူၣ်လီၤ.

....

WORLD REFUGEE DAY 2023
พิธา ลิ้มเจริญรัตน์
หัวหน้าพรรคก้าวไกล

Celebration of the Karen Women's Organization (37th) Anniversary

သရ့ၣ်မုၣ်နီၢ်အိလး
(ကညီပိာ်မုၣ်ဖျိးစိမၤတၢ်လၢပှၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်မၢ်တၢ်ခုၣ် ဒီးတၢ်တီတၢ်တြၢ်အဂီၢ်)

သရ့ၣ်မုၣ်နီၢ်အိလးလၢအနီၢ်ဆံးခါ အပှၤသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်သ့ၣ်ညါညီနုၢ်အီၤလၢ နီၢ်အါ လိၣ်ဖိ မ့ၢ် ပှၤဟူးဂဲၤတ့ၢ်လၢထံရှူၢ်ကီၢ်သဲးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ, ပှၤထူစံာ်လိာ်ပှဲၤဂ့ၢ်ဝီ, ဟီၣ်ခိၣ် ကပံာ်ဂ့ၢ်ဝီဒီးပှၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိပှၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယာ်ဂ့ၢ်ဝီ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတဖၣ် အဃိ ဘၣ်တၢ်ဖိၣ်ထၢ နုာ် လီၤအီၤ လၢ တၢ်ဒုးယာ်, ဃိာ်ပူၤတစုၤန့ၢ်အဘျီ(၂၀) ဘၣ်တဂၤဒီးမ့ၢ်စ့ၢ်ကီး ကညီပိာ်မုၣ် ကရၢ မၤသကိးတၢ်(KWA) ခိၣ်နၢ်တဂၤန့ၣ်လီၤ.

ဒီးန့ၢ်ဘၣ် ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢ "ကညီပိာ်မုၣ်ဖျိးစိမၤတၢ် လၢပှၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်မၢ် တၢ်ခုၣ် ဒီးတၢ်တီတၢ်တြၢ်"တၢ်လၤကပီၤဖဲ ၂၀၁၉နံၣ်, တၢ်မၤလၤကပီၤကညီပိာ်မုၣ်ကရၢမုၢ်နံၤအ ဆၢကတီၢ်ဒီးဒီးန့ၢ်ဘၣ်စ့ၢ်ကီး "ကညီပိာ်မုၣ်သးဒူတၢ်လၤကပီၤ"လၢဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အီၤလၢ ကညီတဝၢတၢ်ကရၢကရိတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အိၣ်ဖျဲၣ်ထိၣ်ဖဲ၁၉၆၂နံၣ်, လါအီကူာ်၅သီလၢဝ့ၢ်

တကူၣ်(မီၣ်ဘံၣ်),ကမူသဝီနူၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဝဲမုၢ်ဂၢ်နီၢ်ခ့ၣ်ကၠ့ၣ် ဒီးဖါတံၢ်စီၤသ့အီၣ် အဖိမုၣ် နူၣ်လီၤ. အမိၢ်ပၢ်လုၢ်အီၣ်အသးသမူလၢတၢ်ထူစံၣ်လိာ်ပှဲၤဒီးမိၢ်တဂၤခီဖျိဆးဆ့ကူဆ့ကၤ သ့အဃိမၤစၢၤဟံၣ်ဃီတၢ်မၤလၢတၢ်ထူစံၣ်လိာ်ပှဲၤဒီးဆးလဲအီၣ်စ့ၢ်ကီးတၢ်လၢဟံၣ်ပူၤဃီ ပူၤတၢ်လဲၤတရံးအဂီၢ်နူၣ်လီၤ. အဒိပုၢ်ဝဲၢ်အီၣ်နံၤဂၤဒီး အဝဲမ့ၢ်ပှၤခံဂၤတဂၤနူၣ်လီၤ. အီၣ်ဒီး တၢ်သးစဲလၢတၢ်ကွဲးလံာ်ကွဲးလဲၢ်,တၢ်ဖးလံာ်ဖးလဲၢ်ဒီး တၢ်ဂဲၤလိာ်ခိၣ်ဂဲၤလိာ်ကွဲနူၣ်လီၤ. ကွဲး ထုးထီၣ်စ့ၢ်ကီးဝဲဒၣ် လံာ်တၢ်ကွဲးယဲၢ်ဘ့ၣ်နူၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဝဲကညီ,မိၢ်လုၢ်ပၢ်လၢ်ဘူးဒး ဖိတဂၤနူၣ်လီၤ.

အဝဲမၤလိတၢ်လၢတီၤဖုၣ်ကွိဒီတကတီၢ်ကိးလီၤဒၣ်အမံၤလၢနီၢ်အါလိၣ်ဖီဘၣ် ဆၣ်ဖဲအဝဲဖျိထီၣ်လွံၢ်တီၤဝံၤကထီၣ်ဆူညါဒီး လဲၤဒိကွ့ၤထံဖိကီၢ်ဖိလံာ်တၢ်ဂီၤခိၣ်နူၣ်ဆဲး လီၤကွ့ၤအမံၤလၢနီၢ်အိလးနူၣ်လီၤ. မၤလိဖျိထီၣ်လွံၢ်တီၤဖဲအသဝီဝံၤလဲၤထီၣ်ကဒါကွ့ၤတီၤ ခၢၣ်သးလၢမီၣ်ဘံၣ်ဒီးခီဖျိအူသး(ဦးသန့်အရေးအခင်း)ဒီးထံရှုၢ်ကီၢ်သဲးတၢ်သဘံၣ်သ ဘုၣ်အီၣ်ထီၣ်ဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ်အဃိအဝဲတအီၣ်လၢၤကွိဘၣ်ဒီးကွ့ၤမၤစၢၤကွ့ၤအမိၢ်အပၢ်တၢ် မၤခိၣ်သ့ၣ်လၢအမ့ၢ် တၢ်ထူစံၣ်လိာ်ပှဲၤနူၣ်လီၤ. အဝဲမၤစၢၤတၢ်လၢတၢ် ထူစံၣ်လိာ်ပှဲၤဒီး ဆါ တၢ်ပှၤတၢ်စ့ၢ်ကီးနူၣ်လီၤ.ပှၤတၢ်ဆါတၢ်,မၤကစဲးကစီးတၢ်ဒီးကွၢ်ထွဲဃုာ်အပုၢ်သ့ၣ်တဖၣ် နူၣ်လီၤ.

မၤစၢၤအမိၢ်အပၢ်တၢ်လၢတၢ်ထူစံၣ်လိာ်ပှဲၤယဲၢ်နံၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံဖဲ(၁၉၈၈)နံၣ်,ကီၢ် ပယီၤထံရှုၢ်ကီၢ်သဲးတၢ်သဘံၣ်သဘုၣ်ဒီးပှၤကမျၢ်ပာ်ဖျါထီၣ်အတၢ်ထံၣ်,တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ် အဆၢကတီၢ်လၢတၢ်သူၣ်ဆူၣ်သးဂဲၤအပူၤအဝဲနုာ်လီၤပၣ်ဃုာ်စ့ၢ်ကီးဝဲဒၣ်နူၣ်လီၤ.တၢ်ဒုး နဲၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ပာ်သးဖဲ (၁၉၈၈) နံၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံ ဖဲတၢ်ဒုးအီၣ်ထီၣ် (NLD party) ဖဲ ၁၉၈၉ နံၣ် အဆၢကတီၢ် အဝဲနုာ်လီၤမၤသကိးတၢ်လၢ (NLD) အပူၤနူၣ်လီၤ. အပၢ်တြီအီၤသပှၢ်ပှၢ် ဒ်သိး အသုတမၤဘၣ်ဃးအသးဒီး ထံရှုၢ်ကီၢ်သဲးတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ဆၣ် အဝဲတပာ် သ့ၣ်ညါ အ သးဒီးနုာ်လီၤပှဲၤဒီးတၢ်သူၣ်ဆူၣ်သးဂဲၤနူၣ်လီၤ.တုၤအဝဲနုာ်လီၤမၤတၢ်လၢထံရှုၢ်ကီၢ်သဲးဒီး မၤ ဝဲ ပှဲၤဆၢပှဲၤကတီၢ် တပယူာ်ဃီအဃိကွ့ၤလၢဟံၣ်ဃီတချုးအါလၢၤဘၣ်. မ့ၢ်ကွ့ၤ တဘျီ ဘျီဒီးအမိၢ်အပၢ်,အပုၢ်အဝဲၢ်တဖၣ်ပှံၤတၢ်ဖုးတၢ်ဒီးတဲအီၤထိဘိဒ်သိးအသုတမၤလၢၤတၢ် မၤအံၤတဂ့ၤအဃိ ဖဲ ၁၉၉၃နံၣ်နူၣ် အဝဲစံၣ်လီၤလၢဟံၣ်ပူၤ ဒီးတကွ့ၤလၢၤဆူအဟံၣ်ဘၣ်. အ ဝဲသ့ၣ်ညါဝဲလၢမ့ၢ်ကွ့ၤလၢဟံၣ်နူၣ် တၢ်ကီတၢ်ခဲကအီၣ်ထီၣ်ဘၣ်ဖုးလၢအမိၢ်အပၢ်, အ ပုၢ် အ ဝဲၢ်တဖၣ်အဂီၢ်အဃိ အဝဲဆၢတဲာ်လီၤအသးဒီး တကွ့ၤအီၣ်လၢၤလၢအဟံၣ်ဘၣ်နူၣ် လီၤ. အဝဲမၤဆါတၢ်တခီခီ,မၤထံရှုၢ်ကီၢ်သဲးတၢ်မၤတခီခီဒီးဟးဝ့ၤဟးဝီၤဒီး ကွ့ၤတုၤဆူ အ ကစၢ်သဝီတဘျီဘျီစ့ၢ်ကီးနူၣ်လီၤ.အသဝီနူၣ်ပှၤအီၣ်ခံဖုလၢဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါအီၤလၢမၤထံ ရှုၢ်ကီၢ်သဲးတဖုဒီးအဝဲတဖုလၢပၣ်ဃုာ်ဒီးအပုၢ်အဝဲၢ်နူၣ်တဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါအီၤလၢ ထံရှုၢ် ကီၢ်သဲးတၢ်မၤဘၣ်အဃိ အဝဲမ့ၢ်ကွ့ၤတုၤအသဝီနူၣ် ကွ့ၤကွၢ်ကွ့ၤ ကွၢ်ဝဲဒၣ်ဘၣ် ဆၣ်ခဲ အံၤ တၢ်အီၣ်သးဘၣ်လီၢ်ဘၣ်စးထီၣ်ဝဲလၢအဂီၢ်ဖးဒိၣ်နူၣ်လီၤ.အဝဲဟးဝဲလၢတၢ်ဆၢကတီၢ်ဖး ယံာ်ဒီး အမိၢ်အပၢ်လဲၤပူၤကွံာ်ဝဲဒၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ဒီး စူးကွံာ်အသးနူၣ်လီၤ. အပၢ်စူးကွံာ် အသး

ဖဲ(၂၀၀၈)နံၣ်ဒီးအမိၢ်တခီစူးကွံာ်အသးဖဲ၂၀၂၂နံၣ်,ဖ့ၤဘြူၤအါရံၤ၁၉သီအနံၤန့ၣ်လီၤ.

အဝဲမၤသကိးတၢ်ဒီး(NLD)ဒီးဖဲ(၂၀၀၄–၂၀၀၅)အဆၢကတီၢ်န့ၣ် ပှၤထုးထီၣ်ကွံာ်အီၤလၢ(party)ပူၤ(NLD)ရပ်ကျေးအတွင်းရေးမှူး(လတ်ငုံချောင်းအုပ်စု)လၢခံ (မော်ဘီမြို့နယ်)ရွေးကောက် ပွဲအောင်နိုင် (၁၉၉၀)ရွေးကောက် ပွဲအောင်နိုင် ရေး အ ဖွဲ့ဝံ ၤ(၁၉၉၁) န့ၣ် အဝဲန့ၢ်ဝဲဒၣ်လၢ (မြို့နယ်စည်း) ဝံၤမးကဲထီၣ်က့ၤ (ရန်ကုန်တိုင်း တောင်လယ်သမား ကိုယ်စလှယ်)ဒီးမၤတၢ်တုၤလီၤလၢ(၁၉၉၄) နံၣ်တုၤ (၁၉၉၅)ဖဲအီၣ် ဆါစူး ကွံၣ် ထူၣ်ဖျဲး ထီၣ် ဒီး (၁၉၉၆)နံၣ်န့ၣ်လီၢ်ခၢၣ်သး ပိာ်မုၣ်ကရၢ သံကွၢ်အီၤအီၣ်ဆါစူးကွံၣ် မ့ၢ်ဟ့ၣ်နၤ မူဒါနကမၤဓါ,ဖဲန့ၣ်(NLD) ဗဟို အမျိုး သမီးလုပ်ငန်းအဖွဲ့ န့ၣ်အဝဲပၣ်ဃှာ်ဒီးဖဲလၢ(၁၉၉၇) နံၣ်န့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဃုထၢထီၣ်က့ၤအီၤလၢဝ့ၢ်တကူၣ် တိုင်း၊ဗဟို၊မြို့နယ်)ပၣ် ဃှာ်ဝဲဒီးဖဲ၂၀၀၃ နံၣ် တၢ်ဖိၣ်ဒိၣ်အီၣ်ဆါစူးကွံၣ်အဃိ တုၤလီၤလၢ၂၀၀၄နံၣ်ဒီး၂၀၀၅နံၣ်န့ၣ် အဝဲသ့ၣ်ဝ့ၢ် တကူၣ်ပိာ်မုၣ်ကရၢတဖၣ်ကရၢကရိထီၣ်အသးဒီးကမၤဝဲဒိၣ်အီၣ်ဆါစူးကွံၣ်ကထူၣ်ဖျဲး ထီၣ်အဂီၢ်ဘၣ်ဆၣ်(NLD)ခိၣ်နၢ်တဖၣ်တအဲၣ်ဘၣ်ဆၣ်အဝဲသ့ၣ်ဆၢတဲာ်လၢကမၤဝဲဒီး ဝဲအဃိအဝဲသ့ၣ်က့ၤထုးထီၣ်ကွံာ်သရၣ်မုၣ်နီၢ်အိလးလၢမူဒါခဲလၢာ်ဒီး(party)ခဲလၢာ် ဘၣ်ဆၣ်အဝဲလဲၤဝဲလီၤ.ထုးထီၣ်ကွံာ်အီၤလၢ(party)ခဲလၢာ်ဃှာ်ဒီးခၢၣ်စးခဲလၢာ်(၉)ဂၤ ဘၣ်ဆၣ်အခီၣ်ထံးအဝဲလဲၤဖံးလၢ(NLD)ဘၣ်ဆၣ်လၢခံ အဝဲတလဲၤလၢၤဘၣ်.အဝဲမၤစၢၤ (NLD)တုၤလၢ(၂၀၁၂),ဘၣ်ဆၣ်၂၀၁၂အလိၢ်ခံန့ၣ်အဝဲတမၤဝဲလၢၤဘၣ်.

အဝဲတမၤလၢၤတၢ်လၢ (NLD) ဝံၤအလိၢ်ခံ စးထီၣ်မၤတၢ် ကရၢကရိလၢအမ့ၢ်ပိာ်မုၣ်တၢ်ကရၢကရိ(DVW)(ဒီမိုကရေစီညီမျှ အမျိုးသမီးအဖွဲ့) ဒီးဖဲ၂၀၁၂နံၣ်န့ၣ်စး ထီၣ် မၤတၢ် ဒီး (KWO)ဘၣ်ဆၣ်တၢ်ဆဲးကျိးလိာ်သးလိၤလိၤတအိၣ် ဒံးဘၣ်. တုၤလီၤလၢ၂၀၁၂ – ၂၀၁၃နံၣ်ဖဲန့ၣ်စးထီၣ်တၢၣ်ပီၣ်တဲသကိးတၢ်ဒီးသရၣ်မုၣ်ကညီဒီးခိၣ်နၢ်ဖဲန့ၣ်တဖၣ်လၢ က မၤတၢ်တမံၤဃီဘၣ်ဆၣ်ခီဖျိအိၣ်လၢကီၢ်ပူၤဒီးကီၢ်ဆၢဒီး တၢ်ဆဲးကျိး ယံၤလိာ်သး အဃိ အဝဲသ့ ၣ်ကိးဝဲအတၢ်ကရၢကရိလၢ (KWU) ဘၣ်ဆၣ် ကတိၤသကိး ဒီးဘၣ်သူၣ် ဘၣ်သး လိာ်သးလၢ မ့ၢ်မၤတၢ်တမံၤမံၤဒီးကမၤဒ်သိးသိးအိၣ်ဒီးတၢ်တိာ်တၢ်ဟ်သး တမံၤဃီ န့ၣ်လီၤ. ဖဲ၂၀၁၃ ပှၤမၤကညီပိာ်မုၣ်ကရၢညီလၢခံ န့ၣ်ပှၤဃုထၢထီၣ်အီၤလၢ ကရၢခိၣ်ဒီးမ့ မ့ၢ် လၢ (DVW)န့ၣ်တၢ်မၤဝဲညီလၢခံ ဖဲ၂၀၁၃ ဒီးပှၤဃုထၢထီၣ် ယၤလၢကရၢခိၣ် စ့ၢ်ကီး န့ၣ် လီၤ. ခဲအံၤ အဝဲမၤ အါ ထီၣ် လၢ (လယ်သမားသမဂ္ဂ၊ လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့) ကရၢခိၣ်ဒီးအ မူဒါ လၢကရၢခိၣ်အိၣ်ဝဲ သၢခါန့ၣ်လီၤ. မ့မ့ၢ်လၢ (လူ့အခွင့် အ ရေးအဖွဲ့)န့ၣ် ကဲဝဲက ရၢဖိဒီး မ့မ့ၢ် လၢ လူ့အခွင့်အ ရေးဥက္ကဋ္ဌ (ဦးနိုင်းနိုင်း) လၢညါအဝဲမၤတၢ်လၢ (UNDO),(NLD)ပူၤသ နာ်က့အဝဲကဲကရၢဖိလၢတၢ်ကရၢကရိအဖုအါဖုဘၣ်ဆၣ်သနာ်က့တၢ်မၤလၢမၤဝဲအါက တၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ (DVW)ဒီး(လယ်သမားသမဂ) ဒီးကညီပိာ်မုၣ်ကရၢစ့ၢ်ကီးအဝဲမၤဝဲ ဒီး ဖဲ အ

အိဉ်လၢဃိာ်ပူၤအခါန့ၣ်မၤသကိးတၢ်ဒီး KWO, KWU ,KWEGစ့ၢ်ကီးလီၤ.

အဝဲမၤထံရှၢ်ကိၢ်သဲးဒီးနှာ်လီၤမၤတၢ်လၢတၢ်ကရၢကရိအတၢ်ဖံးတၢ်မၤန့ၣ်မ့ၢ်ဒ်လၢအနီၢ်ကစၢ်ဒ်ဝဲသးဆူဉ်အဃိမၤဝဲလီၤ.အဝဲထံဉ်ဝဲလၢတၢ်မၤကိးခါဒဲးန့ၣ်အိဉ်ဒီးတၢ်ကီတၢ်ခဲဒ်ဝဲ ဒီးတုၤနမၤတၢ်လံန့ၣ်တအါဒီးတစှၤဘဉ်န့ၣ် နကဘဉ်သဂၢၢ်,နကဘဉ်ကွၢ်ဆၢဉ် မဲာ်ဒီး တၢ်ကီတၢ်ခဲသ့ဉ်တဖဉ်န့ၣ်လီၤ. လၢထံလိၢ်ကိၢ်ပူၤ ကညီဖိသ့ဉ်တဖဉ် တသ့ဉ်ညါအထူအထံး,အတၢ်ဆဲးတၢ်လၤအဂ့ၢ်အကျိၤခဲလၢာ်ခဲဆ့ဘဉ်န့ၣ် အိဉ်ဝဲဒ်လီၤ. အနီၢ်က စၢ်ဒ်ဝဲ န့ၣ် လၢ အခိဉ်ထံး တသ့ဉ်ညါကညီဖိအ ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤခဲလၢာ်ခဲဆ့ဘဉ်. သ့ဉ်ညါဒ်ဝဲလၢ(KNU)န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤမၤတၢထိဉ်တၢလီၤတၢ်ဖိသ့ဉ်တဖဉ် လီၤ.တုၤလီၤလၢအသ့ဉ်ညါဝဲလၢဘဉ်မနုၤအဃိခ့ဉ်အဲဉ်ယူဉ်ဘဉ်ဖိဉ်ထိဉ်စုကဝဲၤဒီးပၢၢ်ဆၢတၢ်အဂ့ၢ်အကျိၤအိဉ်ခဲလၢာ်န့ၣ် အ ဝဲအသးအိဉ် အဲဉ်ဒိးဒုးသ့ဉ်ညါက့ၤဖိသဉ်တဖဉ်လၢအကဟဲလၢခံတစိၤ တၢ်စံဉ်စိၤတဲ စိၤဒ်သိးဖိလံၤတဖဉ်သုတအိဉ်ဒီးတၢ်ထံဉ် လၢအသံ,တၢ်ထံဉ်လၢအကမဉ်တဂ့ၤဒီးကသ့ဉ် ညါက့ၤ အထူအထံး,အတၢ်ဟဲလီၤစၢၤလီၤသွဲဉ်ဒီး အတၢ်တူၢ်ဘဉ်ခီဉ်ဘဉ်တ ဆိဘဉ်တဆိစးထိဉ်လၢမိၢ်ပၢ်ဖံဖုအစိၤဒီးတုၤလီၤလၢဆၢကတိၢ်ခဲအံၤန့ၣ်လီၤ.အဝဲထံဉ်ဝဲလၢကညီ ဖိခဲလၢာ် အိဉ်ဒီးအမူအဒါလၢကဘဉ်ပာ်ဖျါထိဉ်, တဲဖျါထိဉ်, ဒုးနဲဉ်ဖျါထိဉ် ကညီတၢ်စံဉ်စိၤ တဲစိၤ,လံာ်လဲၢ်,တၢ်ဆဲးတၢ်လၤသ့ဉ်တဖဉ်ဆူကညီကဒဲကဒဲဒီး ဆူဟိဉ်ခိဉ်ဒ်ိတဘ့ဉ် န့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိး (KNU)တမ့ၢ်ပှၤမၤတၢထိဉ်တၢလီၤတၢ်တဖုဘဉ်န့ၣ် ကညီဖိကိးဂၤ ကြၢးသ့ဉ်ညါဝဲလီၤတံၢ်လီၤဆဲးဒီး ဖဲအလိၢ်အိဉ်ဒီးအခွဲးအယာ်အိဉ်န့ၣ် ကဘဉ်ပာ် ဖျါထိဉ်ဝဲဒ်န့ၣ်လီၤ.အဝဲစံးဝဲလၢဒ်လၢခါဆူမဲာ်ညါဖိသဉ်သးစၢ်ဒိဉ်ထိဉ်လၢခံသ့ဉ်တဖဉ်ကသ့ဉ်ညါတၢ်စံဉ်စိၤတဲစိၤအဂီၢ်မ့ၢ်ပမူပဒါကိးဂၤန့ၣ်လီၤ.ပကြၢးမၤအီၤတဆိဘဉ်တဆိဒ်သိးသးစၢ်သ့ဉ်တဖဉ်ကသ့ဉ်ညါက့ၤကညီတၢ်စံဉ်စိၤတဲစိၤ,ကညီဖိအထူအထံးဒီးလုၢ်လၢ်ထူသနူသ့ဉ်တဖဉ်န့ၣ်လီၤ.

အဝဲဒိးန့ၢ်ဘဉ်ဝဲ ကညီပိာ်မုဉ်ကရၢတၢ်ဟ့ဉ်လီၤကပီၤ "ကညီပိာ်မုဉ် ဖျိးစိမၤတၢ်လၢ ပှၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်မုာ်တၢ်ခုဉ်ဒီး တၢ်တီတၢ် တြၢ်" ဖဲ ၂၀၁၉နံဉ်, ပိာ်မုဉ်သးဒ့တၢ်ဟ့ဉ်လၤ ကပီၤလၢကညီတဝၢတဖဉ်ဖဲ ၂၀၁၉နံဉ်, ကုလသမဂ္ဂ (၂၀၁၃) ဖဲ ဘီကီး(Thinking about)ဒီး နိုင်ငံသားကာကွယ်ရေးဆု ဖဲ ၂၀၂၀နံဉ်လၢဘဉ်တၢ်ဟ့ဉ်အီၤလၢစွံဉ်ဒ့ဉ် န့ၣ်လီၤ. တၢ်လၤက ပီၤ လၢဒိးန့ၢ်ဘဉ်ဝဲခဲလၢာ်မ့ၢ်ဝဲ လွံၢ်ခါန့ၣ်လီၤ. အဝဲဒိးန့ၢ်ဘဉ် ကုလသမဂ္ဂ(၂၀၁၃) တၢ်ဟ့ဉ် န့ၣ်ဟဲခီဖျိအသးခီဖျိ ဖဲ ၂၀၁၂နံဉ်, အဝဲသ့ဉ် စးထိဉ်မၤဝဲပှၤဘဉ်ဒိပှၤထံး ဘဉ်ဃးဒီးပှၤထူအိဉ်စံာ်ဖိ,ဒီးပိာ်မုဉ်ပိာ်မၢအတၢ်ဖံးတၢ်မၤန့ၣ်လီၤ.ဖဲန့ၣ်အဆၢကတိၢ် အိဉ်ဒီးလူ့အခွင့် အရေးချိုးဖောက်မှု၊ လက်ပတောင်း) တၢ်ဂ့ၢ် တဖဉ်အိဉ် ထိဉ်ဝဲ ဒီးတၢ် ဘဉ်ဒိဘဉ်ထံး တဖဉ်စ့ၢ်ကီးအိဉ်ဝဲအါမးဖဲအဆၢကတိၢ်ဖဲန့ၣ်အဃိ သ့ဉ်ညါဝဲဒ်လၢအလဲၤခီဖျိ, အတၢ် ဟ့ဉ်လီၤ သးဒီးအတၢ်ကျဲးစၢးတဖဉ်အဃိပှၤဟ့ဉ်ပှၤတၢ်လၤကပီၤအံၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲဒိးန့ၢ်ဘဉ်တၢ်လၤကပီၤတဖဉ်အဃိ ကဲထိဉ်တၢ်ဂံၢ်တၢ်ဘါလၢအဂီၢ်ဒိဉ်မးဒီးပလၢ်ဘဉ်ဝဲလၢ

အိၣ်ဖံးဒီးမုဒါလၢကဘၣ်မၤဝဲသပှၢ်ပှၢ်လၢအပှၤကလုာ်ဒီး ထံဖိကီၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ် အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

အဝဲလီၤဘၣ်လၢယီာ်ပူၤဖဲ ၂၀၁၆နံၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံဖဲ ၂၀၁၈နံၣ်န့ၣ် အဝဲဟဲက့ၤထီၣ်ဒီး ပာ်လီၤသးလၢကမၤဝဲကညီမၤထူရုၤမုၢ်နံၤဒီး ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဝဲတၢ်သဘံၣ်သဘုၣ်ဒီး တၢ် ကီတၢ်ခဲအါမးန့ၣ်လီၤ. ဒ်လဲၣ်ဂ့ၤဂ့ၤအဝဲပာ်လီၤအသးလၢ မၤဘူၣ်တူၢ်ဘူၣ် အဃိဖဲ ၂၀၁၉နံၣ်န့ၣ်ကရၢကရိဒီးမၤဝဲကညီမၤထူရုၤမုၢ်နံၤဖဲဝ့ၢ်တကူၣ်(ဆူလ့ၣ်)တၢ်လိၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ညါဝဲလၢပှၤကဖိၣ်အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ဆၣ်တပတုာ်ကွံာ်အတၢ်မၤရဲၣ်ကျဲၤအံၤဘၣ်. ပှၤမၢ အပတုာ်ဘၣ်ဆၣ်အဝဲသ့ၣ်တပတုာ်ဘၣ်ဒီး စံးဒၣ်ဝဲလၢ ပမၤဒၣ်ပကညီ ကလုာ်အတၢ်မၤဒီးပကမၤန့ၣ်လီၤ.ဖဲန့ၣ်အဆၢကတီၢ်ကညီဖိထံထစ္စ ,ဝ့ၢ်တကူၣ်ဒီးတၢ်လိၢ်အဂၤတဖၣ် ဟဲပာ်ဖျါထီၣ်အတၢ်ဃုတၢ်ဖိးတၢ်သးတဖျၢၣ်ဃီလၢတၢ်မၤကညီမၤထူရုၤမုၢ်နံၤအံၤအဃိ မ့ၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘီဘၣ်ဆၣ် တၢ်ပျံၤတၢ်ဖုးလၢကမၤဝဲ မၤထူရုၤမုၢ်နံၤ အံၤလီၤမၢ် ကွံာ် ဝဲခဲလၢာ်ဒီး တသ့ၣ်ညါပျံၤဖုးတၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ခီဖျိအဝဲတီခိၣ်ရိၣ်မဲဒီး မၤလၤပီၤကညီမၤ ထူရုၤမုၢ်နံၤပှဲၤဒီးတၢ်သူၣ်ဇူသးဇူဒ်အံၤအဃိ ကညီတၢ်ကရၢကရိလၢအမ့ၢ် (KNU, KTG, IKO) ဟ့ၣ်အီၤတၢ်လၤကပီၤလၢအမ့ၢ် " ပိာ်မုၣ်သးဒူတၢ်လၤကပီၤ " န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်မၤလၤကပီၤအမူးတဘျီအံၤခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢ,ကရၢခိၣ်(၂)မၤတ့ၢ်တၢ်ပဒိၣ်နိၢ် စံးဖိရၤစ့ၣ်,ပဒိၣ်စီၤဒ့ဘ့းသၣ်ကပီၤ,ကသံၣ်သရၣ်မုၣ်ဖးဒိၣ်ဒီး ကထၢၣ်စ့ၣ်သံၣ် ယၣ်မိၣ်ဒီး ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်ပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါခၢၣ်စးတနီၤ, ကညီပှၤတဝၢခၢၣ်စးတနီၤ, ကြိၣ်တဲၣ်ကညီဖိဒီး ကီၢ်ချၢကညီဖိခၢၣ်စးခဲလၢာ်(၂၀၀)ဂၤဃၣ်ဃၣ် ဟဲထီၣ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါဒီး မၤလၤကပီၤဝဲ သရၣ်မုၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ.ပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါလၢတၢ်ဟ့ၣ်လၤကပီၤတဘျီအံၤစံးဝဲဒၣ်လၢ "တၢ်ဟ့ၣ်လၤကပီၤ သရၣ်မုၣ်နိၢ်အိလးအံၤ မ့ၢ်လၢအမ့ၢ်ပိာ်မုၣ်တဂၤလၢအိၣ်ဒီးတၢ်သူၣ်ဇူသးဇူ, ဟူးဂဲၤလၢ ပှၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယာ်,ဟိၣ်ခိၣ်ကပံာ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဒီးတၢ်မၤလၤကပီၤကညီမုၢ်နံၤဒိၣ်မုၢ်နံၤထီတဖၣ် အ ဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. သရၣ်မုၣ်အံၤ ပဝဲ(IKO) ထံၣ်လၢကြားဒီး ကညီပိာ်မုၣ်သးဒူတၢ်လၤကပီၤအဃိ ဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်လၤကပီၤအီၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲမ့ၢ်ပိာ်မုၣ်ခိၣ်နၢ်တဂၤလၢ ထဲးဂံၢ်ထဲးဘါဒီး ဂဲၤလိာ်ဟူး ဂဲၤဝဲလၢပှၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယာ်န့ၣ်လီၤ. လီၤဆီဒၣ်တၢ် အဝဲမ့ၢ်ပှၤလၢအတူၢ်ဆါခိၣ်ဆါအသးဒီးကျဲးစၢး ဟူးဂဲၤတီခိၣ်ရိၣ်မဲဝဲလၢတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤသ့ၣ်တဖၣ်ဒ်အမ့ၢ်တၢ်မၤလၤကပီၤပဝဲကညီဒီကလုာ် မုၢ်နံၤဒိၣ်မုၢ်နံၤထီတဖၣ်, လုၢ်လၢ်ထူသနူတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတဖၣ်ယံာ်တ့ၢ်မးလံန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ် န့ၣ် အဃိ ပဝဲ (IKO) ပထံၣ်လၢသရၣ်မုၣ်အံၤ ကြားဝဲဘၣ်ဝဲလၢကဒိးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲ ပိာ်မုၣ်သးဒူတၢ် လၤကပီၤအံၤသပှၢ်ကတၢၢ်န့ၣ်လီၤ."

လၢအတၢ်ဖံးတၢ်မၤပူၤဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဒီးတၢ်ကီတၢ်ခဲသ့ၣ်တဖၣ် အါမးဒ်ပစံးတၢ် အသိး လၢဟံၣ်ဖိဃီဖိ တ က ပၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,လၢ တၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ အိၣ်ဝဲဒၣ်အါမးလီၤ. စး ထီၣ် လၢအဝဲမၤထံရှူၢ်ကီၢ်သဲးအတၢ်မၤန့ၣ်ဘၣ်ပာ်တ့ၢ်အမိၢ်အပၢ်ဒီး အဟံၣ်အဃီအဃိ မ့ၢ်တၢ်လၢမၤတမှာ်အီၤဒိၣ်ကတၢၢ်န့ၣ်လီၤ. အပၢ်ဘၣ်ယိၣ်တၢ်လၢပှၤကဖိၣ်အီၤအဃိမၢအ က့ၤဆူဟံၣ် ဘၣ်ဆၣ်အဝဲ တက့ၤဘၣ်. ဖဲန့ၣ်ဆၢကတီၢ်စ့ၢ်ကီး ခီဖျိလၢပှၤမ့ၢ်မၤ ထံရှူၢ်ကီၢ်

သဲး တၢ်မၤန့ၣ်အိၣ်ဒီးခွဲးယာ်လၢ တၢ်ဖိၣ်အဟံၣ်ဖိယီဖိမ့ၢ်ဂ့ၤသ့စ့ၢ်ကီးအဃိန့ၣ်လီၤ. အဝဲတတ့ၢ်စၢ်လီၤအဂံၢ်အဘါနီတဘျီဘၣ်.မၤတ့ၢ်ဝဲလံအဃိမၤဝဲအဂ့ၤကတၢၢ်ဒီးပာ်လီၤအသးလၢကမၤဝဲတုၤလၢအကတၢၢ်န့ၣ်လီၤ.ဒ်သိးအသးသုတလီၤဘှါတဂ့ၤအဂီၢ်အဝဲပာ်ဆူၣ်အသးသပှၢ်ပှၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကီတၢ်ခဲအဒိၣ်ကတၢၢ်လၢအလဲၤခီဖျိဝဲန့ၣ်မ့ၢ်ဖဲအဝဲအိၣ်လၢယိာ်ပူၤအဆၢကတိၢ် န့ၣ်လီၤ.ဖဲအိၣ်လၢယိာ်ပူၤအဆၢကတိၢ်န့ၣ် ဘၣ်အိၣ်ဒၣ်ညၣ်အုၣ်ထံ,အံသၣ်,တၢ် ဒိးတၢ်လၣ်အချိလၢ အိၣ်ဒီးဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်ဒီး မ့ၤအကျါစ့ၢ်ကီးအိၣ်ဒီးဘုမိၤသ့ၣ်တဖၣ် ဒီး မ့ၢ်တၢ်လၢအနးဒိၣ်မးဒီးတုၤအဝဲဟးထိၣ်ယိာ်ပူၤလံဒၣ် လဲာ်တၢ်နးတၢ်ဖှိၣ် တဖၣ် အံၤပိာ် ထွဲထိၣ်အခံလၢအဝဲတူၢ်ဘၣ်က့ၤကဖုတၢ်ဆါဒီး ဘၣ်ကူစါယါဘျါကဒီးအသးန့ၣ်လီၤ. အါန့ၢ်အန့ၣ်တၢ်ကူတၢ်ကၤစ့ၢ်ကီးတအိၣ်အဃိဘၣ်ကၤဒၣ်တဘ့ၣ်လၢလီၤန့ၣ်ဒီတနံၣ်ကျါအဃိမ့ၢ်တၢ်ကီအဒိၣ်ကတၢၢ်လၢအဝဲဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

စးထိၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်ညါကညီပိာ်မုၣ်ကရၢန့ၣ်ထံၣ်ဘၣ်ဝဲလၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢအံၤမ့ၢ်ပှၤတဖုလၢအမၤစၢၤပှၤဘၣ်ဒိဘၣ်ထံး,ပှၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲတဖၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်မၤစၢၤဝဲန့ၢ်,မၤစၢၤဝဲတုၤလီၤထိၣ်ဘးဒီးအတၢ်မၤသ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်တၢ်မၤလၢအဂ့ၤန့ၣ်လီၤ.အဝဲထံၣ်စ့ၢ်ကီးဝဲလၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢအံၤမ့ၢ်ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢအစုဒုၣ်တခီစ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ.အဝဲထံၣ်ဝဲလၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢအံၤမၤတ့ၢ်လံတၢ်အဂ့ၤကတၢၢ်အဃိလၢခါဆူညါအဂီၢ်န့ၣ်အိၣ်ဒၣ်လၢကဘၣ်ဟ့ၣ်နီၤလီၤတၢ်ဖံးတၢ်မၤအကျိုၤအကျဲမ့ၢ်ဂ့ၤ,လုၢ်လၢ်ထူသနူတၢ်ဆဲးတၢ်လၤတဖၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤဆူသးစၢ်လၢကဟဲထိၣ်ခါဆူညါအအိၣ်ဒ်ပစံးအသိးပှၤတစိၤလဲၤပှၤတစိၤဟဲဝဲအသိးန့ၣ်လီၤ.

အဝဲဆၢမုၢ်လၢ်, ဆၢထံၣ်ဘၣ်ဝဲလၢ ထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤတၢ်ကမှာ်ကခုၣ်ထိၣ်ချုချုဒီး တုၤတၢ်မှာ်တၢ်ခုၣ်ထိၣ်န့ၣ် အဝဲအဲၣ်ဒီးထံၣ်လိာ်အိၣ်သကိးဒီး ကညီသးစၢ်မုၣ်လၢကီၢ်ပူၤ, ကီၢ်ဆၢ,ကီၢ်ချၢဒီးတၢၣ်ပီၣ်တဲသကိးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိုၤတဖၣ်လၢခါဆူညါအဂီၢ်ထံကီၢ်ဒီးပှၤကလုာ် အတၢ်ဒိၣ်ထိၣ်ထီထိၣ်, အတၢ်ဂုၤထိၣ်ပသီထိၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲပာ်ဖျါထိၣ် အတၢ်ပာ် သးအဂၤတခါဘၣ်ဃး ဖဲၣ်ဒရၢၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဃးဒီးဖဲၣ်ဒရၢၣ်န့ၣ်မ့ၢ် တၢ်လၢအရှ့ဒိၣ်အ ဃိ ပိာ်မုၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤသးစၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ ဒီးကမျၢ်ခဲလာာ် ကြၢးလၢ ကဘၣ်မၤတၢ် သ့ၣ်ညါနၢ် ပၢၢ်အါထိၣ်အသးန့ၣ်လီၤ.ထံဖိကီၢ်ဖိကီးဂၤကြၢးသ့ၣ်ညါထံရှူၢ်ကီၢ်သဲးတၢ်အိၣ်သးကီးကတိၢ်ဒ်သိးတၢ်ဖိၣ်လိာ်စုမၤသကိးတၢ်ကလဲၤသးဘၣ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ဝီအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

လၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢမုၢ်နံၤပှဲၤထိၣ်လွံၢ်ဆံဝီတဝီအံၤအဝဲဆၢဂ့ၤဘၣ်ကညီပိာ် မုၣ်ကရၢခိၣ်နၢ်, ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢဖိခဲလာာ် ဒီးဆၢမုၢ်လၢ်ဝဲလၢ ဒ်ကညီပိာ်မုၣ် ကရၢမၤတ့ၢ် လံတၢ်အဂ့ၤကတၢၢ်လၢထံကီၢ်ကလုာ်ဒီး ပိာ်မုၣ်တၢ်တုၤသိးထဲသိးဂီၢ်အဂ့ၤကတၢၢ်အသိး ကမၤဒံးဝဲအဂ့ၤကတၢၢ်တုၤအတုၤလၢတၢ်ပညိၣ်ဖီတၢၣ်တစုန့ၣ်လီၤ.

of Courage Award to Thramu Naw Ohn
KTG

KNU Cons
CBOs/CSOs
Lay Wah

သုးခိၣ်ဒိၣ်စိနီၢ်စ့ဒ့ကဲ

သုးကသံၣ်ဝဲၤဒ့ခိၣ်–ကညီဒီကလုာ်တၢ်ထူၣ်ဖျဲးသုးမုၢ်ဒိၣ်
(ကညီပိာ်မုၣ်ဖျိးစိမၤတၢ်လၢတၢ်ပၢၢ်ဆၢဒီးဆၢထၢၣ်ဂၢၢ်ကျၢၤလၢသနူ)

သုးခိၣ်ဒိၣ်စိနီၢ်စ့ဒ့ကဲမ့ၢ်ဝဲကညီဒီကလုာ်တၢ်ထူၣ်ဖျဲးသုးမုၢ်ဒိၣ်,သုးကသံၣ်ဝဲၤဒ့ ခိၣ်တဂၤန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ကညီပိာ်မုၣ်လၢအဆၢထၢၣ်ဂၢၢ်ဂၢၢ်ကျၢၤကျၢၤ လၢကညီတၢ် ပၢၢ် ဆၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤစးထိၣ်လၢအနုာ်လီၤတၢ်ပၢၢ်ဆၢဒီး လၢအတၢ်မၤဒီတကတီၢ်တပယူာ်ဃီ န့ၣ်လီၤ.ဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲ ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢတၢ်ဟ့ၣ်လၤကပီၤ "ကညီပိာ်မုၣ်ဖျိးစိမၤ တၢ်လၢ တၢ်ပၢၢ်ဆၢဒီးဆၢထၢၣ်ဂၢၢ်ကျၢၤလၢသနူအဖီခိၣ်" ဖဲ ၂၀၁၉နံၣ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဝဲသရၣ်ကၠီန်စၢၣ်ကဲ

လၢဘၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါအီၤစ့ၢ်ကီးလၢပှၤကွဲးလံာ်မံၤဟူသၣ်ဖျါစီၤအဲၣ်ကဲ(လါအဲး လူၢ်)ဒီး သရၣ်မုၣ်သံၣ်ဓိၤဒိရၢ်ဖဲရံၣ်အဖိမုၣ်န့ၣ်လီၤ. အိၣ်ဖျဲၣ်ဖဲ၁၉၆၀နံၣ်,လါယူၤလံ၃၁သီလၢမဲၢ်ဖိနွဲၤ ကျိအကၢၢ်ခိၣ် လၢအအိၣ်ဝဲဖဲ သုးက့(၇)လီၢ်ကဝီၤ လၢအိၣ် သူၣ် လီၤအ သးဖဲကီၢ် ကၠိၣ်တဲၣ်မဲၢ်သဝီအဝၢ်ဘးခိန့ၣ်လီၤ.အိၣ်ဖျဲၣ်ဝဲဒၣ်ဖဲအဝဲသ့ၣ်စံၣ်ပယီၤဃ့ၢ်ပယီၤအဆၢကတီၢ်ဒီးတမ့ၢ်လၢဟံၣ်ပူၤဃီပူၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.အဒီပုၢ်ဝဲၢ်အိၣ်ဝဲယဲၢ်ဂၤဒီးအဝဲမ့ၢ်ပှၤသၢဂၤတဂၤန့ၣ်လီၤ. အဒီပုၢ်ဝဲၢ်သ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်ဝဲ သရၣ်မုၣ်ဖီဒ့ကဲ လၢအမ့ၢ် ကရှ့ၣ်နံၣ် သုးခိၣ်ကျၢၢ် သုးခိၣ်ဘံၣ်ထူအမၢၤ,သရၣ်မုၣ်မူဒ့ကဲ(လဲၤပူၤကွံာ်)လၢအမ့ၢ်ကီၢ်မူရၤကၠိသရၣ်မုၣ်တဂၤ,သရၣ်မုၣ်ထူဒ့ကဲလၢတဘျီအခါမ့ၢ်တ့ၢ်ဝဲ နီၣ်နဲၣ်ဖျါသုးဖိတဂၤဒီးသရၣ်ချ ဒ့ ကဲလၢအမ့ၢ်တ့ၢ်စ့ၢ်ကီး ကၠိသရၣ်ဖဲ ကီၢ်မူရၤတီၤထီကၠိန့ၣ်လီၤ. အိၣ်ဒီးတၢ်သးစဲလၢ တၢ် သူၣ် ဝံၣ်သးဆၢ, တၢ်လိာ် ကွဲဖျၢၣ်ပိၢ်, တၢ်လိာ်ကွဲတၢ်တိၢ်ချံးဒံၣ်, တၢ်ဘုၣ်ထိၣ်ဖိ ဆီဖိဒီးလၢ တၢ်ဖံးတၢ် မၤအပူၤန့ၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်သးစဲလၢတၢ်ကွဲးတၢ်ကါသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.မ့ၢ်ကညီ,ခရံာ်ဖိတဂၤန့ၣ်လီၤ.

တဘျီအခါအမိၢ်န့ၣ်မ့ၢ်တ့ၢ်ဝဲ နီၣ်နဲၣ်ဖျါသုးမုၣ်တဂၤဒီး အပၢ်စ့ၢ်ကီးမ့ၢ်ဝဲ က ညီတၢ်ပၢၢ်ဆၢအသုးလၢဟးလၢတၢ်မဲာ်ညါတဂၤန့ၣ်လီၤ.ဖဲအဝဲအိၣ်ဖျဲၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံန့ၣ်အမိၢ်အပၢ်သုးအလီၢ်ဆူ လီၢ်ခၢၣ်သး လၢအိၣ်ဆိလီၤသးဖဲ တီနိၢ်ခံ ဖဲ မဲၢ် သ ဝီဟိၣ်ကဝီၤ ပူၤ န့ၣ်လီၤ. အိၣ်ဝဲဖဲန့ၣ်တယံာ်ဘၣ်ဒီး သုးကဒီးလီၢ်ကျဲဆူ ထူဝါ လူၢ် သဝီလၢအမ့ၢ် တၢ်ပၢၢ်ဆၢဖိလံၤဟံၣ်ဖိဃီဖိအိၣ်ဆိးဝဲအလီၢ်န့ၣ်လီၤ. စးထိၣ် မၤ လိတၢ်ဖဲကီၢ်သူလ့ၤပဒိၣ်တီၤထီကၠိ(ထူဝါလူၢ်)စးထိၣ်လၢတီၤဖုၣ်ဒီးတုၤအဖျိထိၣ်ခွံတီၤတစုန့ၣ်လီၤ.ဖဲန့ၣ်အဆၢကတီၢ်အမိၢ်အ ပၢ်ခံဂၤ ခီဖျိအသးအ နံၣ်အ လါ အိၣ်ထိၣ်အဖီခိၣ်အဃိ ခိၣ်နၢ်မၢအဝဲသ့ၣ်ခံဂၤလၢာ်လၢကသိၣ်လိစၢၤတၢ်လၢတီၤထီကၠိအံၤဒီးအဝဲသ့ၣ်သိၣ်လိစၢၤတၢ်ဒီးဖဲ၁၉၇၁နံၣ်န့ၣ်အပၢ်လဲၤပူၤ ကွံာ်ဝဲဟိၣ်ခိၣ်န့ၣ်လီၤ.အဝဲဖျိထိၣ်ခွံတီၤဝံၤ အမိၢ်က့ၤသုးလီၢ်သုးကျဲဆူ မဲၢ်လး, သုးက့(၇), ဖၣ်အၣ်ကီၢ်ရှ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲက့ၤအိၣ်ဖျိထိၣ်က့ၤ(၁၀)တီၤဖဲဖၣ် အၣ်ကီၢ် ရှ့ၣ် တီၤထီကၠိ န့ၣ်လီၤ. ဖျိထိၣ်(၁၀)တီၤဖဲ၁၉၇၆နံၣ်ဒီးက့ၤအိၣ်စၢၤအမိၢ်, က့ၤမၤ စၢၤအမိၢ်တၢ်လၢဟံၣ်လၢဃီခံနံၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံခီဖျိအမိၢ်မၢနုၢ်ဆိၣ်ခံအီၤအဃိ နုာ်လီၤဝဲဒၣ်ဆူကညီတၢ်ပၢၢ်ဆၢအပူၤလၢကသံၣ်ဝဲၤဒ့,သုးမုၢ်ဒိၣ်ဝဲၤလီၢ်ခိၣ် သ့ၣ် န့ၣ် လီၤ. အမိၢ်အပၢ်ခံဂၤလၢာ်မ့ၢ်တၢ်ပၢၢ်ဆၢဖိဒီးအပၢ်စူးကွံာ်အသးဖဲအဝဲအသးအိၣ်(၁၁)နံၣ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.မိၢ်ဘၣ်ကွၢ်ဖိၣ်ဃဲက့ၤအဖိယဲၢ်ဂၤ လၢတၢ်ပၢၢ် ဆၢ ဟိၣ် ကဝီၤပူၤ ကီကီခဲခဲဘၣ်ဆၣ် မ့ၢ်လၢ မိၢ်တဂၤ အိၣ်ဒီးတၢ်တူၢ်ခိၣ်ပာ်သးလၢအတီအလိၤ,အဆူၣ်အကါၤအဃိဆျၢအဖိသ့ၣ်တဖၣ်လၢကၠိလၢကိၣ်ဒီးကဲထိၣ်ဘၣ်ထံကီၢ်အစုဒုၣ်စုတီၤဒီးပှၤကလုာ်အလၤကပီၤကီးဂၤဒဲးန့ၣ်လီၤ.

နုာ်လီၤသုးဖဲ၁၉၇၉နံၣ်, လါအ့ဖြ့ၣ်(၂၉)သီအနံၤဒီးတချုးဒံး လၢအဝဲ သ့ၣ် ထိၣ်ကသံၣ်တၢ်မၤလိန့ၣ်ဘၣ်ထိၣ်ဝဲဂံၢ်ခိၣ်ထံးသုးတၢ်မၤလိလၢဘၣ်တၢ်အိးထိၣ်အီၤဖဲမၤနၢၤပျိန့ၣ်လီၤ.ထိၣ်ဂံၢ်ခိၣ်ထံးသုးတၢ်မၤလိဝံၤထိၣ်က့ၤဝဲကသံၣ်တၢ်မၤလိဖဲသုးမုၢ်ဒိၣ်ကသံၣ်ဝဲၤဒ့တၢ်မၤလိလၢဘၣ်တၢ်ဆီလီၤအီၤဖဲထူဝါလူၢ်သဝီ,သုးမုၢ်ဒိၣ်ဝဲၤလီၢ်ခိၣ်သ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.အဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်ကသံၣ်တၢ်မၤလိအဆိကတၢၢ်တဖုလၢသုးမုၢ်ဒိၣ်တၢ်မၤနီၣ်မၤဃါအပူၤန့ၣ်လီၤ.ဖဲ

နဲ့ၣ်အဆၢကတီၢ်သရ့ၣ်လၢသိၣ်လိအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်ဝဲဒီးကထၢၣ်ခိၣ်သိ (ခ့ၣ်သိ), ဒီးကထၢၣ်မၤတၢ်(မၤတ့ၣ်)ဒီးကသံၣ်သရ့ၣ်ဖးဒိၣ်ဒီးကထၢၣ်စ့နနဲ့ၣ်လီၤ. လံာ်လၢအဝဲသ့ၣ်မၤလိ ဝဲသ့ၣ်တဖၣ်အဘ့ၣ်အါဝဲဒီး ဘၣ်တၢ်သိၣ်လိဒၣ်ထဲအဲကလံးကျိာ်ဒီးပယီၤ ကျိာ် နဲ့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်တၢ်ကီလၢအဂီၢ်တစဲးဘၣ်ဆၣ် ခီဖျိအတၢ်ကျဲးစၢးအဃိ ဖျိးစိဝဲဒၣ်လၢတၢ်မၤလိမၤဒီးအပှၤနဲ့ၣ်လီၤ. ကသံၣ်တၢ်မၤလိအံၤ ဘၣ်တၢ်သိၣ်လိဝဲ ဂံၢ်ခိၣ် ထံးတၢ်ကူစါယါဘျါ, တၢ်ကူစါယါဘျါအကလုာ်ကလုာ်, တၢ်ဖိၣ်တၢ်ပူၤလီၢ်, တၢ်ကွဲးတၢ်ကါဒီးလံာ်မိၢ်ပှၢ်အါမးဒီးအဝဲမၤဝဲဘၣ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲးဒီးလံာ်ဒီးကသံၣ်တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢအဝဲသးစၢ်ဆၢဝဲဒိၣ်ကတၢၢ် နဲ့ၣ် မ့ၢ်ဝဲဒၣ် တၢ်ကွဲး တၢ် ကါနဲ့ၣ်လီၤ. အဝဲကွဲးကါဒုးအိၣ်ဖျဲၣ်ပှၤဖိသၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ကွဲးကါကျိ ချံ နှာ်လီၤလၢ ကံၢ် လဲပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ကွဲးကါတၢ်ပူၤလီၢ်, ကွဲးကါဒိၣ်တဲာ်စုခီၣ်သ့ၣ်တဖၣ် ကအိၣ်ပှၤလၢအကယၤကပိာ်ကပၤနဲ့ၣ်လီၤ. ကွၢ်ဒုးအိၣ်ဖျဲၣ်တၢ်ပၢၢ်ဆၢဖိလံၤတဖၣ်, ကူစါဘၣ်ကမျၢၢ်ဘၣ်ဆူးဘၣ်ဆါ, သုးဖိသံၣ်ဖိဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးအါမးနဲ့ၣ်လီၤ. အမူဒါအိၣ်ပှဲၤဆၢပှဲၤကတီၢ်လၢသုးမှၢ်ဒိၣ်ဝဲၤလီၢ်ခိၣ်သ့ၣ်ဘၣ်ဆၣ်တဘျီတခီၣ်ဘၣ်လီၤမူဒါဆူသုးက့တဖၣ်လၢ ကကွဲးကကါတၢ်အဂီၢ်အိၣ်ဝဲဒီး သုးက့လၢ လဲၤ လီၤ ဘၣ်ဝဲတဖၣ်မ့ၢ်ဝဲ သုးက့ ၂, ၅, ၄, ၆ဒီးသုးက့ ၇သ့ၣ်တဖၣ်နဲ့ၣ်လီၤ.

အဝဲနှာ်လီၤသုးအလီၢ်ခံဒ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤလၢလီၤဘၣ်အီၤ အသိးမၤဝဲ အဂ့ၤကတၢၢ်အဖိခိၣ်ဘၣ်တၢ်သုးထိၣ်အလီၢ်အလၤတပတီၢ်ဘၣ်တပတီၢ်စးထိၣ်လၢသရ့ၣ်ပတီၢ်ဒီးဆူသုးခိၣ်ပတီၢ်တဆီဘၣ်တဆီဒီးဆူ သုးခိၣ်ဒိၣ်စိအပတီၢ် ဖဲ ၂၀၁၃ နံၣ်, လါအီကူာ် ၂၁သီ အ နံၤနဲ့ၣ်လီၤ. ဖဲခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်– ကညီဒီက လုာ်စၢဖှိၣ် ကရၢခီကရဲး(၁၅) ဝီတဝီ အဆၢကတီၢ်လဲၤထိၣ်ဝဲခီကရဲးဒ်သုးမှၢ်ဒိၣ်အခၢၣ်စးဒီးဘၣ်တၢ်ဃုထၢထိၣ်အီၤဒ်လီၢ်ခၢၣ်သးထီဘိကမံးတံာ်တဂၤနဲ့ၣ်လီၤ. လၢသုးမှၢ်ဒိၣ်ဝဲၤလီၢ်ခိၣ်သ့ၣ်, သုးကသံၣ်ဝဲၤဒ့တကပၤအဝဲမ့ၢ်ပိာ်မုၣ်အဆိကတၢၢ်တဂၤလၢဒီးနဲ့ၢ်ဘၣ်လီၢ်လၤထီကတၢၢ်နဲ့ၣ်လီၤ.

ဆီဟံၣ်ဆီဃီဒီး သုးခိၣ်ဒိၣ်စိမါကၠၣ်ယိၣ် ဖဲ ၁၉၈၇နံၣ်, လါယနူၤအါရံၤ ၂၁သီဖဲမၤ နၢၤ ပျိဘျိၣ်ဒိၣ်, မၤနၢၤပျိလီၢ်ခၢၣ်သးဒီး သရ့ၣ်ဒိၣ်လၢဖျိအီၤနဲ့ၣ် မ့ၢ်ဝဲ သုး တၢ်အိၣ်ဖှိၣ်သရ့ၣ်, သရ့ၣ်ဒိၣ်ရီဘၢးထွ(ဖဲနဲ့ၣ်ဆၢကတီၢ်တမ့ၢ်ဒံးသရ့ၣ်ဒိၣ်) နဲ့ၣ် လီၤ. တၢ်ဖျိတဘျီအံၤ ပှၤလၢ ဒီးတ့ဒီးဖျိသးခဲလၢာ်အိၣ်ဝဲ (၇) တွဲဒီး အဝဲ သ့ၣ်နံ့ တွဲ လၢာ်နဲ့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ပၢၢ်ဆၢ ပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါသ့ၣ်တဖၣ်ဒီးဘၣ်တၢ်ရဲၣ်ကျဲၤနဲ့ၢ် အဝဲသ့ၣ်တၢ်ဖျိလၢသုးခိၣ်ကျၢၢ်အနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲ ဃုာ်ဒီးသုးမှၢ်ဒိၣ်ဝဲၤလီၢ်ခိၣ်သ့ၣ် နဲ့ၣ် လီၤ. အဝဲအဝၤသးဘိမါကၠၣ်ယိၣ် မ့ၢ်ဝဲကညီမိၢ် ထံးလၢထံထၣ်စွ့, ဝါခဲၣ်မး, ပ့ၣ်တီတကပၤနဲ့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်သုးဒူစိ(တၢ်သိၣ်လိလီၤဆီ)သုးခိၣ်တဂၤ နဲ့ၣ်လီၤ. ဆီဟံၣ်ဆီဃီဝံၤ သူၣ်ထိၣ်အဟံၣ်ဖိတဖျၢၣ်ဖဲမၤနၢၤပျိလၢ အိၣ်တဘူးတယံၤဒီးသုး ဒူ စိ အိၣ်တၢ်လီၢ်ဒဲကဝီၤဒီးအဟံၣ်နဲ့ၣ် အိၣ်သဃဲၤလိာ်အသးဒီးခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်– ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢနဲၣ်ရှဲၣ်ခိၣ်ကျၢၢ်မၤတ့ၢ်တၢ်ပဒိၣ်မါရှၣ်လါဖါဒီးဒူၣ်ကလုာ်တၢ်ပၢၢ်ဆၢဒီး သုးပာ်ဖှိၣ်တၢ်ပၢၢ်ဆၢဖိတဖၣ် အတၢ်ဖံးတၢ်မၤ အလီၢ်နဲ့ၣ် လီၤ. လၢမူဒါအဆၢကတီၢ် လဲၤလီၤမူဒါလၢသုးတၢ်ဆါဟံၣ်(ထူဝါလူၢ်)ဒီးဖဲတအိၣ်လၢမူဒါပူၤအဆၢကတီၢ်ကွ့ၤအိၣ်ဝဲလၢ

အဟံၣ်လၢမၤနၢၤပျီန့ၣ်လီၤ.ထီၣ်ဖိဝဲအဖိမုၣ်ဖိခွါယဲၢ်ဂၤလၢအမ့ၢ်ဝဲနီၢ်ဖဲလၢ်ထူကဲ,စီၤကီၢ်
မုာ်လၤကဲ,နီၢ်နၢ်သါကီၢ်ကဲ,စီၤကွဲၤကပီၤကဲဒီးစီၤကိလ်အဲၣ်ဖှိၣ်စ့ကဲသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
အဖိမုၣ်ဖိခွါသ့ၣ်တဖၣ်ဖှိထီၣ်ဝဲကီၢ်သူလ့ၤကညီဘျုထံခရံာ်ဖိလံာ်စီဆှံခီလ့ၣ်ကို၂လၢမဲၢ်
လးဒဲ ကဝီၤလွံၢ်ဂၤဒီးထဲတဂၤလၢအမ့ၢ် စီၤကွဲၤကပီၤကဲန့ၣ် တလဲၤ ထီၣ်လံာ် စီ ဆှံ ကို၂ ဘၣ်
န့ၣ်လီၤ.ဖိမုၣ်ဖိခွါသ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအဖျိးစိလၢတၢ်မၤလိမၤဒိး,အိၣ်ဒီးတၢ်အဲၣ်ထံကီၢ်
ပှၤကလုာ်သးအလၢအပှဲၤဒီး ဖံးမၤတၢ်လၢထံကီၢ်ဒီး ပှၤတဝၢ အ ဂီၢ် ဒီးလီၤဆီဒၣ် တၢ်ဖိ မုၣ်
နီၢ်နၢ်သါကီၢ်ကဲန့ၣ် ဖှိထီၣ်လံာ်စီဆှံကို၂ဝံၤ ကွ့ၤနုာ် လီၤ ကဒါကွ့ၤသုး လၢကသံၣ်ဝဲၤဒ့တက
ပၤဒီး ဟံးမူဒါလၢတၢ်ကွဲး ကါမဲာ်ချံဒီးခဲ အံၤ မ့ၢ်ဝဲသုးစကီၤတဂၤဒီး ဖိသဒၢ စီၤကိလ် အဲၣ်
ဖှိၣ် ကဲ တဂၤဒီးန့ၢ် ဘၣ် ဒံၣ် ကရံၣ်ဖဲကီၢ်သူလ့ၤ ကညီဘျုထံခရံာ် ဖိလံာ်စီဆှံခီလ့ၣ် ကို၂ဝံၤ
မၤလိကဒီးတၢ်ဆူညါတုၤအမၤန့ၢ်မးစထၢၣ်ဒံၣ်ကရံၣ်ဝံၤဟ့ၣ်လီၤသးလၢကစၢ်ယွၤတၢ်ဖံး
တၢ်မၤဒ်အမ့ၢ်သရၣ်တဂၤလၢလံာ်စီဆှံကို၂န့ၣ်လီၤ.

အဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဆိးဖဲမၤနၢၤပျီ– ထူဝါလူၢ်ဝံၤအလိၢ်ခံ ဖဲ၁၉၉၅နံၣ်, လိၢ် ခၢၣ်သး မၤ
နၢၤ ပျီလီၤကွံာ်ဆူဒုၣ်ဒါစုပူၤအဆၢကတီၢ်အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ကဲထီၣ်ပှၤစံၣ် မံ့ဟးဖျိးဒီးသုးလီၢ်
သုး ကျဲဆူ မဲၢ်ရၤမိၢ်ဒဲ ကဝီၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ် အိၣ်လၢ ထူ ဝါ လူၢ်သဝီဒီး ဃ့ၢ်ထီၣ်ဟးထီၣ်
လၢမုၢ်နၤတၢ်ခံးဒီးဖိဒီးလံၤလီၤစူၤလီၤစဲၢ်ဖဲ ဖိအပၢ်တဂၤ အိၣ်လၢမူဒါပူၤလၢမၤနၢၤပျီလၢတၢ်
ကွၢ် ထွဲ ဆၢကွ့ၤ တၢ်ဖိတၢ် လံၤအ ဂီၢ်န့ၣ် လီၤ. အ ဝဲ ဃ့ၢ်ဟးထီၣ်ဒီးဖိလံၤတဖၣ်ဒီး ကသံၣ်ပှၤ
ဘၣ် မူဘၣ်ဒါစှၤ ဂၤပိာ်ထီၣ် စ့ၢ်ကီးအခံဒီးကွၢ်ထွဲစၢၤအီၤ အဖိတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.အဝဲသ့ၣ်ဟး
ထီၣ်ဖဲထူဝါလူၢ်ဒီးတနၤဃီလဲၤတုၤဝဲဆူဖ္ဘီလူၢ်ဖဲပှၤသုးလီၢ်သုးကျဲတဖၣ်အိၣ်ပတြာ်အ
လိၢ် ဒီးအဝဲဘၣ်ကွၢ်ထွဲကဒီးပှၤသုးဖိဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးလၢ ဘၣ်တၢ်ဟဲဆှၢထီၣ် ပာ် အီၤ ဖဲ ဖ္
ဘီလူၢ်တၢ်ဆါဟံၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲမၤနၢၤပျီတလီၤကွံာ်ဒံးဆူဒုၣ်ဒါအစုပူၤအဆၢကတီၢ်သုးကွ့ကီၢ်ရှ့ၣ် သ့ၣ် တဖၣ်
အိၣ် ဒီးအတၢ်ဆါဟံၣ်ဒၣ်ဝဲစှာ်စှာ်ဒီးမ့မ့ၢ်လၢလိၢ်ခၢၣ်သး,သုးမုၢ်ဒိၣ် ဝဲၤ လိၢ်ခိၣ်သ့ၣ် အပ
တီၢ်န့ၣ်တၢ်ဆါဟံၣ်ဖးဒိၣ်အိၣ်ဝဲထဲတဖျၢၣ်လၢအဘၣ်တၢ်သူၣ်လီၤအီၤဖဲထူဝါလူၢ်ဒီးမ့မ့ၢ်
တၢ်ဆါဟံၣ်အဆှၣ်န့ၣ်အိၣ်အိၣ်ဝဲခံဖျၢၣ်လၢအဘၣ်တၢ်သူၣ်လီၤအီၤလၢဖ္ဘီလူၢ်ဒီးမၤနၢၤ
ပျီဒီးမ့မ့ၢ်တၢ်ဟ့ၣ်ကသံၣ်ဒၢးန့ၣ်အိၣ်ဝဲလၢမီတၤဒိၣ်,စဲးဖိကဟၣ်တၢ်လိၢ်(လါဟ့လူၢ်)ဒီး
ပဟံၣ်လူၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် လီၤ. ပှၤဘၣ်ဒိဘၣ်ထံး,ပှၤဆူးပှၤဆါနးသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်ဆှၢ
အီၤ တဘျီဃီ ဆူ ထူဝါလူၢ်တၢ်ဆါဟံၣ်ဒီးတုၤအ ကိညၢ်ထီၣ်တစဲး လၢကဘၣ် အီကွ့ၤ က
သံၣ်,ဖိၣ် ကွ့ၤ တၢ်ပူၤလိၢ်မုၢ်ဆ့ၣ်မုၢ်ဂီၤန့ၣ် ဘၣ်တၢ်ဆှၢအီၤဆူဖ္ဘီလူၢ်မ့တမ့ၢ် မၤနၢၤပျီ ဒီးမ့
မ့ၢ်လၢတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးနးနးကလဲာ်ဒီးတၢ်ကူစါယါဘျါပီးလီလၢတၢ်ကအံးကကွၢ်အီၤ
တအိၣ်လၢပှဲၤတဖၣ်န့ၣ် ဘၣ်တၢ်ဆဲးကျိးဆှၢအီၤဆူ ကို၂ၣ်တဲၣ်ကီၢ် တၢ် ဆါဟံၣ်ဖးဒိၣ် သ့ၣ်
တဖၣ်ဒ်အမ့ၢ်မုၢ်ယူၢ်,မဲၢ်ဆီးမ့တမ့ၢ်ဝ့ၢ်ကံၢ်မဲန့ၣ်လီၤ.ဒ်န့ၣ် အသိးလၢလိၢ်ခၢၣ်သး,ဆူၣ်ချ
မၤစၢၤ တကပၤ အိၣ်စ့ၢ်ကီးဒီးတၢ်ဆါဟံၣ်တဖျၢၣ် လၢ အိၣ်သူၣ်လီၤ အသးဖဲယဲၢ်ဒ့ၣ်နံၤ လၢ
ဘၣ် တၢ်မၤစၢၤအီၤဖြၣ်စ့ၣ်ဒီး ဘၣ် တၢ် ကွၢ် ထွဲ အီၤလၢ သုးခိၣ်ဒိၣ်ဂီၢ်ဂ့ၢ်နီၢ်သးဆၢ

(မၢၤသုးခိၣ်ကျၢၢ်ဂီၢ်ဂ့ၢ်လၤးထူ)န့ၣ်လီၤ.

သုးခိၣ်ဒိၣ်စိဒီးအဖိမုၣ်ဖိခွါ,ပှၤမၤသကိးတၢ်တဖၣ်အိၣ်ဖဲဖှဘိလူၢ်စှၤသိဝံၤမ့ၢ်လၢမၤနၢၤပျီလီၤကွံာ်ဒီးတၢ်ဘံၣ်တၢ်ဘၢတၢ်အိၣ်သးတဂ့ၤအဃိပှၤဘၣ်သုးကစီၤထိၣ်ကဒီးပှၤ သးဆူညါတဆိ ဒ်သိးကနုာ် လီၤအိၣ်လၢ မဲၢ်ရၤမိၢ် ဒဲ ကဝီၤ အ ဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပှၤကညီ အါဝဲ အါ အါဂီၢ်ဂီၢ်ဒီး မ့ၢ်လၢချံထိ ဒီးသိလ့ၣ် တလၢဝဲ လၢ ပှၤ ကိး ဂၤဒဲးအဂီၢ်အဃိ ဘၣ်တၢ်ဆှၢဆိပှၤ ဆူး ပှၤဆါဒီးသူၣ် က့သးပှၢ် သ့ၣ်တ ဖၣ် န့ၣ်လီၤ. အဝဲဒီးအဟံၣ်ဖိဃီဖိသုး ထိၣ် အ သးတဆိတဆိဆူဖှဘိလူၢ်အဖီခိၣ်မးတံထၣ်ပှၢ်ပူၤဒီးတဆိဘၣ်တဆိဆူမဲၢ်ရၤမိၢ်ဒဲကဝီၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲအဝဲသ့ၣ်ဃ့ၢ်ဟးဖံးန့ၣ်အဆၢကတီၢ် မ့ၢ်လၢအဟံၣ်ခိၣ်, အဖိအ ပၢ်တပၣ်ဃုာ် ဘၣ်အ ဃိ ဘၣ် ကွၢ် ဆၢၣ်မဲာ်တၢ်ကီတၢ်ခဲအိၣ်ဝဲဘၣ်ဆၣ် ပှၤနးန့ၢ်အဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဖံးအဃိ ဘၣ်ဟ်ဆူၣ်ထိၣ်အသးဒီးလဲၤတၢ်န့ၣ်လီၤ.လဲၤတၢ်စှၤသိဝံၤအလိၢ်ခံတုၤဝဲဆူတၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲအသိလၢအမ့ၢ်မဲၢ်ရၤမိၢ်ဘၣ်ကီဘၣ်ခဲဒဲကဝီၤဘၣ်တၢ်သုးကျဲၤဃာ်အီၤလၢကညီဘၣ်ကီဘၣ်ခဲ ကမံးတံာ်,ကညီခိၣ်နၢ်ဒီးပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါ သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဟဲတုၤမဲၢ်ရၤမိၢ် အဆၢကတီၢ် မ့ၢ်လၢတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤခဲ လၢာ် တ ဘၣ် လီၢ်ဘၣ်စးဖံးအဃိ ပှၤဆါလၢဟဲထိၣ် ဃုာ်သ့ၣ်တဖၣ်သုးမုၢ်ဒိၣ်ရဲၣ်ကျဲၤကွၢ်ထွဲဖံးအဝဲသ့ၣ်ဒီးသူၣ်ထိၣ်ပတြိာ်တၢ်ဆါဟံၣ်ဒီးသုးခိၣ်ဒိၣ်စိ ဒီးဖိ လံၤ ကသံၣ်ဝဲၤဒ့ ဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဟံးထိၣ်ဖိၣ်ထိၣ်မူဒါ ဒီးကူစါယါဘျါ ပှၤဆူး ပှၤ ဆါသ့ၣ် တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တုၤတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤဘၣ်လီၢ်ဘၣ်စး, ပှၤမၤစၢၤတၢ်တဖၣ်ဟဲနုာ်လီၤဟံးထိၣ် မူဒါဒီးအဝဲသ့ၣ်ဟ့ၣ်လီၤက့ၤမူဒါဆူကရၢသဘျ လၢဟဲမၤ စၢၤ တၢ်သ့ၣ်တဖၣ် အစုပူၤဘၣ် ဆၣ် ဖဲတၢ်လိၣ်ဘၣ်အီၤတဘျီလၢ်လၢ်တၢ်ကွဲအီၤလၢ ကလဲၤကွၢ်စၢၤ ပှၤဘၣ် ဆူးဘၣ်ဆါသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲအဝဲအိၣ်ဖဲမဲၢ်ရၤမိၢ်အဆၢကတီၢ်မၤစၢၤတၢ်လၢတၢ်ဆါဟံၣ်ဒ် တၢ်လိၣ် အသိးဒီးလၢ အနီၢ်ကစၢ်အဟံၣ်စ့ၢ်ကီး ပှၤဃာ်ဒီးကသံၣ် ကသီတဆံး တ က့ၢ် လၢပှၤကလဲၤ ကူစါ ယါဘျါအသးအဂီၢ်ဒီးမၤစၢၤလိာ်သးယၢ်ခီယၢ်ခီန့ၣ်လီၤ. ကွၢ် ထွဲ စ့ၢ်ကီးသုးဖိဟံၣ်ဖိ ဃီဖိ,တၢ်ပၢၢ်ဆၢဟံၣ်ဖိဃီဖိ အိၣ်လၢဒဲကဝီၤပူၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အိၣ်ဝဲဒၣ်ဖဲမဲၢ်ရၤမိၢ်ကဝီၤ (၄)ဒီးမ့မ့ၢ်လၢတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်တခီမ့ၢ်ဝဲတၢ်အိၣ်ဖျိၣ်အဒ့(၂)န့ၣ်လီၤ.ကဲထိၣ်တၢ်ဂံၢ်တၢ်ဘါဒီးတၢ် မၤစၢၤတဆံးတစှၤလၢ တၢ် အိၣ်ဖျိၣ်ဒီး ကဝီၤဒ့ အဂီၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဆှၢစ့ၢ်ကီး ကို ဖိ အါဂၤလၢကီၢ်ပူၤ,လၢသုးရှ့ၣ်သုးက့တနီၤလၢဘၣ်ကီဘၣ်ခဲဒီးဟဲအိၣ်ဒီးအီၤလၢအဟံၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲတၢ်ဆီလီၤဟ်လီၤဝဲၤလီၢ်ခိၣ်သ့ၣ်တဘၣ်လီၢ်ဘၣ်စးဖံးဘၣ်အဆၢကတီၢ် အ ဝဲ အိၣ်ဟ်စၢၤလၢဒဲကဝီၤအပူၤဘၣ်ဆၣ်အိၣ်ဒၣ်လၢမူဒါအပူၤဒီးတၢ်ဆဲးကျိးလၢလာ်လၢထး န့ၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်ထီဘိန့ၣ်လီၤ.သုးကသံၣ်တၢ်မၤလိဆိကတီၢ်သးလၢတဘျုးနံၣ်အတီၢ်ပူၤဝံၤအ လီၢ်ခံဘၣ်တၢ်က့ၤအိးထိၣ်ကဒါက့ၤအီၤဖဲ ၂၀၁၀ နံၣ်န့ၣ် ဒီး ဘၣ်တၢ် ဆဲးကျိး ကဒါက့ၤအီၤ လၢကဟံးက့ၤမူဒါလၢ တၢ်သိၣ် လိ ဒီးဒ်အဝဲအတၢ်သးဆူၣ်, အတၢ်သးအိၣ်အသိး ဖဲ ၂၀၁၂ နံၣ်န့ၣ် က့ၤသူၣ် လီၤ ဆီလီၤက့ၤအတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအလီၢ်ဖဲ သ့ၣ်ဘ့ၣ်ထၣ်, သုး မုၢ် ဒိၣ် ဝဲၤလီၢ်ခိၣ် သ့ၣ် အကရၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. အိၣ်ဝဲဖဲန့ၣ်အဆၢကတီၢ် ဟံးမူဒါလၢ တၢ်သိၣ်လိ

တ က ပၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ကူစါယါဘျါပှၤဆူးပှၤဆါမ့ၢ်ဂ့ၤဒီး ကသံၣ် ဝဲၤဒ့ တၢ်ဖံး တၢ်မၤ မ့ၢ် ဂ့ၤဒီး ဘၣ် တၢ်သုးထီၣ်အလီၢ်အလၤဒီး ဟ့ၣ်မူဟ့ၣ်ဒါအီၤတဆီဘၣ်တဆီဆူ က သံၣ် ဝဲၤဒ့ မူဒါ ခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲတၢ်ကွၤအိးထီၣ်ကဒါကွၤ ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢဖဲ ၁၉၈၅ နံၣ်အ ဆၢ က တီၢ် ဘၣ် တၢ်ဃုထၢထီၣ်အီၤဒ်ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ဒီးတၢ် အိၣ်ဆူၣ် အိၣ်ချ့ မူဒါ ခိၣ်ဘၣ်ဆၣ်မ့ၢ်လၢမူဒါအိၣ်ပှဲၤတုာ်ကလာ်လၢသုးကသံၣ်ဝဲၤဒ့တကပၤအဃိတဟံးန့ၢ်ဝဲ မူဒါအံၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်းန့ၢ်ဘၣ်ဝဲ ကညီ ပိာ်မုၣ် ကရၢတၢ်ဟ့ၣ်လၤကပီၤ “ကညီပိာ်မုၣ်ဖျိး စိ မၤ တၢ်လၢ တၢ်ပၢၢ်ဆၢဒီးဆၢထၢၣ် ဂၢၢ် ကျၢၤ လၢသနူအဖီခိၣ်” ဖဲ ၂၀၁၉နံၣ်န့ၣ်လီၤ. အနီၢ် က စၢ်ဒၣ်ဝဲ စံးဝဲလၢ “ယ သး ခုလၢယဒိးန့ၢ်ဘၣ် ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢတၢ်ဟ့ၣ်လၤကပီၤအံၤ လၢအမ့ၢ်ဝဲစံၣ်စိၤနုာ်တၢ်လၤကပီၤတခါန့ၣ်လီၤ.” အဝဲစံးဘျးဘၣ်ကွၤကညီပိာ်မုၣ်ကရၢ လၢအတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤမူဝဲဒီးကဒိၣ်ထီၣ်လဲၤထီၣ်, ခါဆူညါဒီးနာ်ဝဲလၢပိာ်မုၣ်ကရၢတၢ်ဖံး တၢ်မၤအံၤန့ၣ်ကရၤလီၤသးဒီးဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘ့ၣ်ကသ့ၣ်ညါဟ်ကဲအီၤဒီးကမ့ၢ်ဝဲတၢ်ဂံၢ်ဆူၣ် ဘါ ဆူၣ် လၢခါဆူညါပိာ်မုၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ် ကလဲၤထီၣ်ဆူညါဒီး တ အိၣ်လီၤတဲာ် လၢတၢ် လီၢ် ခံ ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲစံးဝဲလၢ “ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢ အိၣ်က ဒီးတၢ် ဖံးတၢ်မၤ လၢအ လိၣ် ထီၣ်ဖးထီၣ်, အဂံၢ်အဘါဆူၣ်ထီၣ်ဒီးတၢ်ကသ့ၣ်ညါဟ်ကဲပှၤလၢပမ့ၢ်ပိာ်မုၣ်ဘၣ်ဆၣ်ပ တအိၣ်မံခ့မံသပ္ၤဘၣ်. ပအိၣ်ဒီးတၢ်ဟ်ဖှိၣ်ထီၣ်သးတၢ်မၤသကိးတၢ်အဂီၢ်မ့ၢ်တၢ်လၢအ ရှ့ဒိၣ်မးန့ၣ်လီၤ.”

စံးစ့ၢ်ကီးဝဲလၢ “ ပဝဲပိာ်မုၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် တၢ်ဆီၣ်အံး ဆီၣ်ဆံးပှၤ, တၢ် ဆိ မိၣ် ဆံး ပှၤသနာ်က့ ပသုတဆိမိၣ်ဆံးလီၤပ သးတဂ့ၤ.” အဲၣ်ဒိးဝဲ လၢကညီ မုၣ် ဖိ သ့ၣ်တဖၣ် က နာ်လီၤမၤသကိးတၢ်လၢဝဲၤ ကျိၤဝဲၤဒ့ ပူၤမျးကယၤအါအါဒ်သိးပိာ်မုၣ်သ့ၣ်တဖၣ် ကသ့ ထီၣ် အဖံဘၣ် ခိၣ်ဒီးပိာ်ခွါသ့ၣ်တဖၣ် ဂဲၤပျုၢ်ဂဲၤဆှ သကိးလၢပှၤကလုာ် တၢ်ဖံးတၢ် မၤပူၤ ဒီးတၢ်ကီတၢ်ခဲ လၢဘၣ် ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်တ့ၢ်ဝဲ မ့ၢ် အိၣ်သနာ်ကဲ့ ပသုတဟ့ၣ်အဃၣ်လၢပတၢ် ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်အပူၤတဂ့ၤ. န့ၣ်မ့ၢ်အတၢ်ဆၢဂ့ၤဒီးဆၢမုၢ်လၢ်ထံၣ်ဘၣ်ဝဲသပှၢ်ကတၢၢ်န့ၢ်လီၤ. စံးဝဲ “မ်ပကကျဲးစၢးသကိးထဲးဂံၢ်ထဲးဘါသကိးတဂၤလၢပသနၢၣ်ဒၣ်ဝဲတကွၢ်. သုမ့ၢ်ဆီ ဟံၣ် ဆီဃီ ဒၣ် လဲာ် န့ၣ် တဘၣ်ပတုာ် ကွံာ်မူဒါတၢ်ဖံးတၢ်မၤလၢပမၤတဖၣ်တဂ့ၤ. ပမ့ၢ် ပိာ် မုၣ် ဘၣ်ဆၣ်သနာ်ကဲ့ပမၤတၢ်န့ၣ်အတကွိၣ်လဲၢ်န့ၢ်ဒ်းပိာ်ခွါတဖၣ်အဃိန့ၣ်ဂုာ် ကျဲး စၢး သ ကိးအိၣ်ဒီးတၢ်သူၣ်ဒူသးဒူ, တၢ်သူၣ်ဆူၣ်သးဆူၣ် မၤလိန့ၢ် တၢ်ကူၣ် သ့ လၢပတၢ်အိၣ် မူ ပူၤဒ်သိးပကစိာ်ကဖီထီၣ်ကွၤပပှၤက လုာ်လၢဟီၣ်ခိၣ် ဒီဘ့ၣ် ညါ ဒီး ဟီၣ်ခိၣ် ဒီဘ့ၣ် က သ့ၣ်ညါကွၤပှၤလၢပမ့ၢ်ပှၤတကလုာ်အတၢ်ဟ်သူၣ်ဟ်သး,အိၣ်ဒီးတၢ်မုၢ်လၢ်န့ၣ်လီၤ.

ကညီတၢ်ပၢၢ်ဆၢအံၤတဝံၤဒ်းဘၣ်အဃိအဝဲဆၢမုၢ်လၢ်ဝဲလၢသူၣ်ဘီၣ် သး စၢ် လၢ ကဟဲတဖၣ်ကအိၣ်ဒီးတၢ်တူၢ်ခီၣ်ဟ်သးလၢပှၤကလုာ်တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ,ကအိၣ်ဒီးတၢ် ထံၣ် တၢ်ပ ညိၣ်တုၤပပှၤကလုာ်တုၤလၢဖီတၢၣ်တစုန့ၣ်လီၤ. တၢ် ဆၢ က တီၢ်ဘၣ် လံလၢ က ညီ က လုာ် ကအိၣ်ဘၣ်ကွၤလၢ ထံသဘျ ကီၢ်သဘျ အ ပူၤ လံန့ၣ်လီၤ. အဝဲထံၣ်ဝဲလၢတၢ်

အိၣ်သးတကီၢ်ခါလၢဆၢကတီၢ်ခဲအံၤ ကညီကလုာ်ဘူးထိၣ်ဒီးဖီတၢၣ်,တၢ်မၤနၢၤအဃိအဝဲ ဟ့ၣ်ဂံဟ့ၣ်ဘါ သးစၢ်တဖၣ် ဒ်သိး က အိၣ် ဒီးတၢ်သးဆူၣ်, ကမၤ သကိးတၢ် တုၤပတုၤဖီတၢၣ်,တုၤဟီၣ်ခိၣ်ပာ်ပနီၣ်ပှၤဒ်ပှၤတကလုာ်အသိးကသ့ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဝဲမ့ၢ်ကညီမုၣ်တဂၤလၢအသးဂၢ်အသးကျၢၤဒီးဒ်မူဒါလၢတၢ်ဟ့ၣ်လီၤအီၤအသိးန့ၣ်သ့ဟံးန့ၢ်ဝဲတုၤလီၤတီၤလီၤန့ၣ်လီၤ.တပာ်ဆံးလီၤအသးလၢအမ့ၢ်ပိာ်မုၣ်အဃိဘၣ်. တပာ်ဆံးလီၤအသးလၢအမ့ၢ်ပှၤဆီဟံၣ်ဆီဃီတဂၤအ ဃိဘၣ်.အ ဝဲမ့မ့ၢ်ပိာ် မုၣ်,မ့မ့ၢ် မိၢ်တဂၤဘၣ်ဆၣ်လၢထံကီၢ်ဒီးကလုာ်ဂီၢ်န့ၣ်ဟ့ၣ်လီၤအသးတပယူာ်ဃီလၢ ကညီတၢ်ပၢၢ်ဆၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤစးထိၣ်လၢအနုာ်လီၤသုးဒီးတုၤလၢဆၢကတီၢ်ခဲအံၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲအိၣ်ဒီးတၢ်အဲၣ်ပှၤကလုာ်သး,တၢ်အဲၣ်မူဒါတၢ်ဖံးတၢ်မၤဘၣ်ဆၣ်ဒ်သုးမုၢ်ဒိၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ပာ်လီၤတၢ်ဘျၢသနူအသိးအဝဲပာ်လီၤအသးလၢအသးနံၣ်မ့ၢ်ပှဲၤထိၣ်(၆၅)နံၣ်န့ၣ်ကအိၣ်ဘှံးက့ၤလၢမူဒါပူၤဒီးဆိၣ်ထွဲက့ၤပှၤကလုာ်လၢအသနၢၣ်ဒၣ်ဝဲဒ်တၢ်သ့အိၣ်ဒီးအီၤအသိးန့ၣ် လီၤ. အဝဲဆၢမုၢ်လၢ်ထံၣ်ဘၣ်ဝဲလၢကညီဖိလၢကီၢ်ပူၤကီၢ်ချၢခဲလၢာ် က အိၣ် ဒီးတၢ် သးတဖျၢၣ်ဃီ, ဖိၣ်လိာ်စုဒုဒုဃူဃူ ဒ်သိးတၢ်ပၢၢ်ဆၢ ကမၤနၢၤတၢ် လၢ အဆိအချ့ န့ၣ် လီၤ. အဝဲဆၢထံၣ်ဘၣ်ဝဲကညီဖိအတၢ်မၤနၢၤအမုၢ်နံၤ,အတၢ် သူၣ် ထိၣ်ဆီလီၤက့ၤထံကီၢ် ဒီးဆၢက့ၤအိၣ် ဘၣ်က့ၤဝဲလၢကီၢ်သူလ့ၤပူၤဃုာ်ဒီး အဟံၣ်ဖိဃီဖိဒီး ဖိလံၤသ့ၣ် တဖၣ်မုာ်မုာ် ခုၣ်ခုၣ်န့ၣ်လီၤ.

....

TRAINING GRADUATION
FOR
MEDIC & 35TH COMMUNITY HEALTH WORKER
16, DEC 2022
THAY BAY

KNU-Department of Organizing

သရ့ၣ်မုၣ်နါညဲၣ်ဟၣ်
(ပိာ်မုၣ်လၢအိၣ်ဒီးတၢ်သူၣ်ဒ့သးဒ့ဒီး ဆၢထၢၣ်လၢပှၤကလုာ်ဂီၢ်ဖျိဖျိဖျါဖျါ)

သရ့ၣ်မုၣ် နါညဲၣ်ဟၣ်မ့ၢ် ပိာ်မုၣ်လၢအိၣ်ဒီးတၢ် သူၣ်ဒ့သးဒ့ဒီး ဆၢထၢၣ်လၢ အပှၤ ကလုာ် အဂီၢ်ဖျိဖျိဖျါဖျါလၢ တၢ်မ့ာ်တၢ်ခ့ၣ်အခါမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်တမ့ာ်တခ့ၣ်ဘၣ်အခါမ့ၢ်ဂ့ၤ ဒီး လၢအတၢ်မၤဒိတကတီၢ်ညါတဂၤန့ၣ်လီၤ. အိၣ်ဖျဲၣ်ထီၣ်ဖဲ ပယီၤနံၣ် ၁၃၂၆နံၣ်, တပိ လါ ထီၣ်ဖၭသီ, မုၢ်ဖီဖးအနံၤန့ၣ်လီၤ. အိၣ်ဖျဲၣ်ထီၣ်ဒ့သဝီမ့ၢ်ဝဲဖဲခူးဒိၣ်ကါနၣ်သဝီ, ကီးကရ့း

ကီၢ် ဆၣ်, ဒူပျဲာ်ယာ်ကီၢ်ရှၣ်, ကီၢ်သူလ့ၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. အမိၢ်အပၢ်မ့ၢ်ဝဲ မါထိတ့ၣ်ဒီး နါခွီ လးဒီးမ့ၢ်ပှၤလုၢ်အိၣ်သးသမူလၢတၢ်ထူစံာ်လိာ်ပှဲၤ,ဖဲးခုးဖဲးသံၣ်ဒီးမၤအီၣ်ကၢမၤအီၣ်ကျိး န့ၣ် လီၤ. အဒီပုၢ်ဝဲၢ်အိၣ်ဝဲလွံၢ်ဂၤဒီး အဝဲမ့ၢ်ပှၤအဒိၣ်ကတၢၢ်တဂၤန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ကညီ က လုာ် ဘူးဒးဖိတဂၤန့ၣ်လီၤ. အိၣ်ဒီးတၢ်သးစဲလၢတၢ်ကွဲးလံာ်,ဖးလံာ်ဒီးတၢ်လိာ်ကွဲဖျာ်ပှီၢ်သ့ၣ် တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ်တ့ၢ်ဝဲဒူသဝီပိာ်မုၣ်ကရၢခိၣ်,ကို့သရၣ်မုၣ်ဒီးမ့ၢ်တ့ၢ်စ့ၢ်ကီးဝဲကီၢ်သူလ့ၤက သံၣ် သရၣ်မုၣ်တဂၤဘၣ်ဆၣ်ခဲအံၤအိၣ်ဘှံးအိၣ်သါဒီးဟံးကဲ့ၤမူဒါဖ် ပိာ်မုၣ်ကရၢပှၤဟ့ၣ် ကူၣ် ဟ့ၣ်ဖးတၢ်လၢဒူသဝီတဂၤအသိးဒီးကရူၢ်တၢ်ကရၢကရိမူဒါခိၣ်တဂၤန့ၣ်လီၤ. မၤလိ တၢ်တုၤအဖှိထိၣ်တီၤခၢၣ်သးန္ဓံတီၤဖဲအသးအိၣ်(၁၆)နံၣ်အဆၢကတီၢ်ဒီးခီဖှိတၢ်ကီတၢ်ခဲ အကပၤကပၤအဃိတအိၣ်လၢၤကို့ဘၣ်ဒီးဘၣ်တၢ်ဃ့အီၤလၢကသိၣ်လိစၢၤတၢ်ဒီးသိၣ်လိ တၢ်ဖ်ကို့သရၣ်မုၣ်တဂၤအသိးဖဲ၁၉၈၀နံၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဟံးမူဒါဖ်ကရူၢ်တၢ်ကရၢကရိမူဒါခိၣ်ဖဲ ၂၀၁၇နံၣ်ဒီး ပိာ်မုၣ်ကရၢပှၤဟ့ၣ်ကူၣ် တၢ် တ ဂၤအသိးဖဲ ၂၀၁၈နံၣ်န့ၣ်လီၤ. ကယါမူဒါလၢလၢလီၤဘၣ်အီၤန့ၣ် ဖ်အမၤဝဲသ့မၤ ဝဲ န့ၢ် အသိး မၤဝဲတခါဘၣ်တခါ လၢတၢ်သူၣ်အိၣ်သးအိၣ် ဒီးနီၢ်ကစၢ်တၢ် သူၣ်ဆူၣ် သးဆူၣ် အသိးန့ၣ်လီၤ. မၤတၢ်ဖ်ပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဂၤလၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢအပူၤ တပယူာ်ဃီဒီး တကတီၢ်ဃီန့ၣ်မၤစ့ၢ်ကီးပှၤတဝၢအတၢ်ဖံးတၢ်မၤန့ၣ်လီၤ.

ဒိးန့ၢ်ဘၣ်ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢတၢ်လၤကပီၤ "ပိာ်မုၣ်လၢအိၣ်ဒီးတၢ်သူၣ်ဒူ သးဒူ ဒီး ဆၢထၢၣ်လၢပှၤကလုာ်ဂီၢ်ဖှိဖှိဖျါဖျါ" ဖဲ ၂၀၂၀နံၣ်ဒီးဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်လီၤအီၤဖဲ ၂၀၂၂နံၣ်,လါ မးရှး ၈သီဖဲ ဝီၢ်ရှကီၢ်ဆၣ်, ဘဲလမူးသဝီန့ၣ်လီၤ. သးခုလၢဒိးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်လၤကပီၤအံၤ ဒီး စံးဘျုးဘၣ်ကညီပိာ်မုၣ်တၢ်ကရၢကရိလၢ ထံၣ်အတၢ်ဟ့ၣ်လီၤသးဒီးပာ်လုၢ်ပာ်ပှၢ ဟ့ၣ် လၤဟ့ၣ်ကပီၤအီၤအဃိန့ၣ်လီၤ.

ထိၣ်ဘၣ်ဝဲဒၣ်တၢ်မၤလိအဂၤတဖၣ်ဖ်အမ့ၢ် ပိာ်မုၣ် တၢ် တီခိၣ်ရိၣ် မဲ တၢ် မၤ လိဒီး တၢ်သိၣ်လိလၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢဟ့ၣ်လီၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဆီဟံၣ်ဆီဃီဒီးစီၤအဲၣ်စူဖိ သါ ဖဲ ပဃီၤနံၣ် ၁၃၈၆နံၣ်ဒီးထိၣ်ဖိဝဲ အဖိမုၣ်သၢဂၤဖိခွါခံဂၤန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ပိာ်မုၣ်တ ဂၤလၢ အိၣ်ဒီးတၢ်သူၣ်ဒူသးဒူဒီးဖံးတၢ်မၤတၢ်လၢတၢ်မ့ၢ်တၢ်တီအဂီၢ်တအိၣ်ဒီးတၢ်ပျံၤတၢ်ဖုးဘၣ် တဂၤန့ၣ်လီၤ.

သရၣ်မုၣ်နါစ့ၣ်မူးကံၣ်
(ပိာ်မုၣ်လၢအိၣ်ဒီးတၢ်သူၣ်ဒုသးဒုဒီး ဆၢထၢၣ်လၢပှၤကလုာ်ဂီၢ်ဖှိဖှိဖျါဖျါ)

သရၣ်မုၣ်နါစ့ၣ်မူးကံၣ်မ့ၢ်ဝဲကညီပိာ်မုၣ်ကရၢခိၣ်နၢ်မၤတၢ်လၢတၢ်ကရၢတၢ်ဖံး တၢ် မၤအပူၤ ပှဲၤဒီးတၢ်သူၣ်ဒုသးဒုတဂၤနၠၣ်လီၤ. အိၣ်ဖျဲၣ်ထီၣ်ဖဲ ၁၉၆၄နံၣ်, လါယူၤ ၆သီ လၢသဝီချၣ်သဝီ,ဝီၢ်ရှကီၢ်ဆၣ်,ဒုပျာ်ယာ်ကီၢ်ရှၣ်,ကီၢ်သူလ့ၤအပူၤန့ၢ်လီၤ.အသဝီအံၤမ့ၢ် သဝီလၢတၢ်ပၢၤသလၣ်လီၤသးအလီၢ်ဒီး ဒုဖိသဝီတဖၣ်အါတက့ၢ်လုၢ်အိၣ်အသးသမူလၢ တၢ်မၤအိၣ်စံာ်,မၤအိၣ်ကျိးနၠၣ်လီၤ.မ့ၢ်ဝဲဖါတံၢ်မါစီၤယီဒီးမုၢ်ဂၢ်နီၢ်ဝ့နူးအဖိမုၣ်နၠၣ်လီၤ.အ ဒီပုၢ်ဝဲၢ်အိၣ်ဝဲ၈ဂၤဒီးအဝဲမ့ၢ်ပှၤယဲၢ်ဂၤတဂၤနၠၣ်လီၤ.မ့ၢ်ကညီဘူးဒးဖိတဂၤနၠၣ်လီၤ.အိၣ်ဒီး တၢ်သးစဲလၢတၢ်ကွဲးလံာ်ဖးလံာ်,တၢ်သူၣ်တၢ်ဖျးဒီးတၢ်လိာ်ကွဲဖျာ်ပိၢ်နၠၣ်လီၤ.

ဖျိထီၣ်တီၤခၢၣ်သး (၈) တီၤဖဲ ချၣ်တကူၣ်တဲၣ်နၠၣ်လီၤ. ဖျိထီၣ် တီၤခၢၣ် သးဝံၤ နုာ် လီၤဆူကညီတၢ်ပၢ်ဆၢအပူၤနၠၣ်လီၤ. နုာ်လီၤကညီတၢ်ပၢ်ဆၢအဆၢကတီၢ်ဘၣ်ဝဲတၢ်က တီၢ်လၢဒုသဝီလၢပယီၤပဒိၣ်ပာ်ပနီၣ်လၢတၢ်ပၢ်ဆၢလီၢ်ကဝီၤ(လီၢ်ကဝီၤလၢအသူ)သ့ၣ်တ

ဖၣ် န့ၣ် ပတုာ်က့ၤဝဲကို်အဃိ အဝဲကရၢကရိထိၣ်အသး ဃုသရၣ်လၢကမၤစၢၤတၢ်ဒီး သိၣ်လိတၢ်လၢသဝီလၢပဃီၤပဒိၣ်တပာ်လၢၤကို် သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသိၣ်လိတၢ်ဒီးဖဲ ၁၉၈၁ နံၣ် တုၤ ၁၉၈၂နံၣ်န့ၣ်နုာ်လီၤမၤကသံၣ်တၢ်မၤ တနံၣ်ဖဲ ဝီၢ်လ့ၢ်တနံၣ်ဒီး ဖဲ ၁၉၈၃– ၁၉၈၄နံၣ်န့ၣ် က့ၤကဒါက့ၤဆူဖါပြုးသဝီ ဒီးနုာ်လီၤသိၣ်လိတၢ်ခံနံၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံ နုာ်လီၤ မၤ တၢ်လၢ(KNDO) သုးရှ့ၣ်ဖိသုးကသံၣ်သရၣ်မုၣ်တဂၤအသိးန့ၣ်လီၤ.

ဖဲ ၁၉၈၇ – ၁၉၈၈နံၣ်န့ၣ်မူဒါလီၤဘၣ်အီၤဖဲဃိၣ်သၢဖျၢၣ်ဒီးဖဲ ၁၉၈၉နံၣ်တုၤ ၁၉၉၀ နံၣ်န့ၣ် မူဒါလီၤဘၣ်ကဒီးအီၤလၢမဲၢ်ကသးတကပၤန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်အိၣ်သးအက ပၤကပၤဒီးတၢ်လိၣ်ဘၣ်အဖီခိၣ်ဖဲ ၁၉၉၇နံၣ်န့ၣ် ဘၣ်တၢ်ဃုထၢထိၣ်အီၤဒ်သဝီနဲၣ်ရှ့ၣ်တ ဂၤအသိးန့ၣ်လီၤ. အဝဲအဲၣ်အပှၤကလုာ်အဃိ ဟ့ၣ်လီၤအသးလၢအပှၤကလုာ်တၢ်ဖံးတၢ် မၤ ဒီး လၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢအပူၤန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်တ့ၢ်ဝဲ ကညီဆူၣ်ချ ဝဲၤကျိၤမူဒါခိၣ်, ကီၢ်ဆၣ် ဆူၣ်ချ ဝဲၤကျိၤမူဒါခိၣ်စးထိၣ်လၢ ၂၀၀၈နံၣ်တုၤ ၂၀၁၉နံၣ်လၢ၁၁နံၣ်အတီၢ်ပူၤဒီးဖဲ ၂၀၁၉ နံၣ်တုၤဆၢကတီၢ်ခဲအံၤန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲကီၢ်ဆၣ်ပိာ်မုၣ်ကရၢပှၤဖိၣ်ကျိၣ်စ့စရီဒီးပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ် ဖး တၢ်တဂၤန့ၣ်လီၤ. လၢအတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤန့ၣ် ဟ့ၣ်လီၤသးပှဲၤဒီးတၢ်သးဆူၣ်, မၤသပှၢ် ပှၢ်ဘၣ်ဆၣ်တဘျီတခီၣ်တူၢ်ဘၣ်ဝဲဒ်ပှၤထံၣ်လၢအတၢ်တမၤတၢ်ဒံးဘၣ်ဒီးအသးတမှာ်စ့ၢ် ကီးဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

မၤတၢ်လၢပှၤတဝၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤဒီး မၤသကိးတၢ်ဒီးကညီပိာ်မုၣ်ကရၢလၢ ၃၃နံၣ် အ တီၢ်ပူၤဒီးဒိးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲ ၂၀၂၀နံၣ်–ပိာ်မုၣ် လၢအိၣ်ဒီးတၢ် သူၣ်ဒူသးဒူဒီးဆၢ ထၢၣ်လၢ ပှၤကလုာ်ဂီၢ်ဖျိဖျိဖျါဖျါတၢ်လၤကပီၤဖဲ ၂၀၂၁နံၣ်,လါမးရှးစသီလၢဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်လီၤအီၤဖဲ ဒူပျာ်ဃာ်ကီၢ်ရှ့ၣ်ဘျိၣ်ဒိၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲသးမှာ်လၢဒိးန့ၢ်ဘၣ်ပိာ်မုၣ်က ရၢတၢ်လၤက ပီၤအံၤဒီးပလၢၢ်ဘၣ်ဝဲဒ်သိးကညီပိာ်မုၣ်ကရၢဟ်ပနီၣ်အတၢ်ဟ့ၣ်လီၤသးအဃိ သးမှာ်ဝဲ ဒၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဝဲထံၣ်ဝဲလၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤမ့ၢ်တၢ်လၢအကဲဘျုး,ကညီပိာ် မုၣ်ကရၢမ့ၢ်ကရၢလၢအဂ့ၤတဖုဒီးအဲၣ်ဒိးဝဲလၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢကလီၤတၢ်ကရၢကရိအါ အါဒီးလဲၤဒုးအိၣ်ထိၣ်က့ၤကညီပိာ်မုၣ်ကရၢဖဲတၢ်လီၢ်လၢပှၤလဲၤတတုၤဒီးကညီပိာ်မုၣ်က ရၢဖိတအိၣ်ဒံးဝဲဘၣ်အလီၢ်န့ၣ်လီၤ.အဝဲထံၣ်ဝဲလၢပှၤကိးဂၤဒဲးကြၢးမၤလိတၢ်ဖဲတၢ်ဆၢက တီၢ် အိၣ်ဒီးအီၤ, ဖးလံာ်မ့ၢ်အါဒီး ဃုသ့ၣ်ညါအါထိၣ်တၢ်န့ၣ် ပကမ့ၢ် ပှၤဒိၣ်တုာ် ခိၣ်ပှဲၤလၢ တၢ် သ့ၣ်ညါတကပၤန့ၣ်လီၤ. ပမ့ၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်ညါနၢ်ပၢၢ်လၢလၢပှဲၤပှဲၤန့ၣ် ပမၤတၢ်လၢ ပ ပှၤကလုာ်ဂီၢ်ကတုၤထီၣ်ထီၣ်ဘးန့ၣ်လီၤ.

စံးဝဲ“ စံးကတိၤတၢ်ဒူဒူ, သူၣ်ဆူၣ်သးဂဲၤလၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤဒီး ကျဲးစၢး ဆူၣ် ဆူၣ်”န့ၣ်လီၤ. အဝဲအိၣ်စ့ၢ်ကီးဒီးသးလၢအဲၣ်ဒိးမၤစၢၤပှၤဘၣ်ဆူးဘၣ်ဆါသ့ၣ်တဖၣ် အ ဃိအိးထိၣ်ဝဲနီၢ်ကစၢ်ကသံၣ်ဒၢးတဖျၢၣ်ဖဲထံဖးထီသဝီ,ကီၢ်ဆၣ်ဝီၢ်ရှ့ၣ်,ကီၢ်ရှ့ၣ်ဒူ ပျာ်ဃာ်န့ၣ်လီၤ.

....

သရ့ၣ်မုၣ်နီၢ်ရူၤသးတၢ်မျၢ်ဘိ
(ကညီပိာ်မုၣ်လၢဟ့ၣ်လီၤသးမၤတၢ်လၢ ပှၤကလုာ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီအဂီၢ်)

သရ့ၣ်မုၣ်နီၢ်ရူၤသးတၢ်မျၢ်ဘိ မ့ၢ်ကညီကညီသရ့ၣ်မၤ သကိးတၢ်ကရူၢ် ပှၤပၢဆှၢရဲၣ် ကျဲၤ ကျိၣ် စ့ မူ ဒါ ခိၣ် တဂၤန့ၣ်လီၤ. ဒီးန့ၢ်ဘၣ်ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢတၢ်ဟ့ၣ်လၤ ကပီၤလၢအ မ့ၢ် “ကညီပိာ်မုၣ်လၢဟ့ၣ်လီၤသးမၤတၢ်လၢပှၤကလုာ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တၢ်လဲၤထီၣ် လဲၤထီအဂီၢ်”ဖဲ၂ဝ၂ဝနံၣ်န့ၣ်လီၤ.

အိၣ်ဖျဲၣ်ထီၣ်လၢပှ့ၤဘီဒၢ သဝီပှၢ်မုၢ်သီထိအပူၤ (တီအူကီၢ်ရ့ၣ်တၢ်ပၢ) ဖဲ ၁၉၆၂ နံၣ်, လါ အီ ကူာ်၃ဝသီအနံၤဖဲ တၢ်စူၤဒိၣ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ် လီၤ. အိၣ်ဖျဲၣ် ထီၣ်လၢပှ့ၤ ဘီဒၢ သဝီဘၣ်ဆၣ် တဒိၣ်ထီၣ်လၢသဝီအံၤအပူၤဘၣ်. ဒ်အမ့ၢ်တၢ်ပၢၢ်ဆၢ အဖိအလံၤတ ဂၤအ သိး ဟး ဒိၣ်ထီၣ်လၢ တၢ်ပၢၢ်ဆၢလီၢ်ကဝီၤအါတီၤန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဝဲသုးခိၣ်ကျၢ်ဒိၣ် စိတၢ်မျၢ်ဘိ

ဒီးသရၣ်မုၣ်ဖီကွိၤအဖိမုၣ်နှ့ၣ်လီၤ.အပၢ်မ့ၢ်ကညီတၢ်ပၢၢ်ဆၢခိၣ်နၢ်တဂၤဒီးအမိၢ်မ့ၢ်ကွိသရၣ်မုၣ် တဂၤနှ့ၣ်လီၤ. အဒီပုၢ်ဝဲၢ်အိၣ်ဝဲ ၈ဂၤဒီးအဝဲမ့ၢ်ပှၤအဆံးကတၢၢ်နှ့ၣ်လီၤ. အဒီပုၢ်ဝဲၢ်တဖၣ်မ့ၢ်ဝဲ စီၤမဲအ့ၣ်စ့ၣ်(အါစံၣ်စ့ၣ်), စီၤပံလးစ့ၣ်, နီၢ်အါမုၣ်စ့ၣ်, နီၢ်လူဝံးစ်စ့ၣ်, နီၢ်စံးဖိရၤ စ့ၣ်, နီၢ်ဖြံးစံလၣ်စ့ၣ်ဒီးစီၤကွိၣ်စ္ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်နှ့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ကညီကလုာ်, ခရံာ်ဖိ တဂၤနှ့ၣ်လီၤ. အိၣ်ဒီးတၢ်သးစဲလၢတၢ်လိာ်ကွဲဒီးတဘျီတခီၣ်ကွဲးစ့ၢ်ကီးဝဲထါဒီးတၢ်ကွဲးအကလုာ်ကလုာ်သ့ၣ်တဖၣ်နှ့ၣ်လီၤ.

အိၣ်ဖျဲၣ်လီၤအဆၢကတီၢ်ဘၣ်လၢပၢ်ဟးမူဒါအဃိပၢ်တအိၣ်လၢဟံၣ်ဘၣ်.အိၣ်ဒၣ်အမိၢ်ဒီးအဝဲၢ်တဂၤခံဂၤနှ့ၣ်လီၤ.အိၣ်ဖျဲၣ်လီၤသၢသိဝံၤအလီၢ်ခံအမိၢ်ဒိးန့ၢ်တၢ်ကစီၣ်လၢ တၢ်အိၣ်သးတဂ့ၤဘၣ်အဃိ ပုထိၣ်စိာ်ထိၣ်အဖိဒီး ဘၣ်စံၣ်ဘၣ်ဃ့ၢ်ပယီၤလၢတၢ်စူၤတၢ်စိၣ်ဒီး တၢ်တကူတလၢဘၣ်နှ့ၣ်လီၤ.ဟးသုးလီၢ်သုးကျဲတဆီဘၣ်တဆီဒီး တုၤအ မၤလိတၢ်သ့နှ့ၣ်စးထိၣ်မၤလိတၢ်လၢအမိၢ်အစုပူၤဝံၤမၤလိတၢ်လၢကိၢ်သူလ့ၤမုၢ်တြိၤကိၢ်ရှ့ၣ်(စီၤမုၢ်ပျိကွိ)ဒီးလၢခံလဲၤမၤလိတၢ်လၢကိၢ်သူလ့ၤပဒိၣ်တီၤခၢၣ်သးကွိဖဲချၣ်လွံၣ်ထူၣ်ကိၢ်ရှ့ၣ်အပူၤနှ့ၣ်လီၤ.အဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဆိးတၢ်လီၢ်ဒီးကွိလၢက ဘၣ်လဲၤထိၣ်ဝဲ ချၣ်လွံၢ်ထူၣ်ကိၢ်ရှ့ၣ်နှ့ၣ်အစီၤစုၤဖးယံၤအဃိတအဲၣ်ဒိးလဲၤဝဲဘၣ်အဃိ ဂ့ၢ်လိာ်အမိၢ်သပှၢ်ပှၢ်ဘၣ်ဆၣ်အမိၢ်တခီလၢသးစွံကတုၤမၢဆူၣ်အီၤတကးဘၣ် လဲၤဆှၢအီၤလၢအနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲအဃိအဝဲ လဲၤဝဲနှ့ၣ်လီၤ.အမိၢ်တဲနံၤက့ၤဝဲ ထီဘိလၢ "ယဖိသဒါတဂၤအံၤယမ့ၢ်သးကညီၤအီၤဒီးတ မၤဆူၣ်အီၤ ဘၣ်နှ့ၣ်တမ့ၢ် လၢကမၤလိ ဘၣ်တၢ် ဒီးဒိးန့ၢ် ဘၣ်တၢ် ကူၣ် ဘၣ် ကူၣ်သ့ ဘၣ်. ခီဖျိ လၢ ယ မၤ ဆူၣ် အ ဃိ ဒီး ယထံၣ်ဘၣ်က့ၤအ မၤ တၢ် လၢ တၢ်ကရၢကရိအပူၤ လၢ ပှၤ ကလုာ်အ ဂီၢ် အဃိ ယ သးမှာ်ဖးဒိၣ် လီၤ." အနီၢ်နီၢ်တခီ အဝဲသး ကညီၤ ဘၣ်အမိၢ် မ့ၢ်လၢမ့ၢ် လဲၤထိၣ်ကွိနှ့ၣ်မိၢ်ဘၣ်အိၣ်ထဲတဂၤဧိၤလၢဟံၣ်လၢတအိၣ်ဘူးဒီးပှၤကညီဘၣ်အဃိနှ့ၣ်လီၤ. ဖျိထိၣ်ကွိဖဲချၣ်လွံၢ်ထူၣ်ကိၢ်ရှ့ၣ်ဝံၤခီဖျိပယီၤသုးမၤတၢ်ဒုးရဲၣ်ကျဲၤ(ဖြတ်လေးဖြတ် စစ် ဆင်ရေး) အဃိ အဝဲဘၣ်လဲၤထိၣ်မၤလိဘၣ် က့ၤ တၢ် လၢ ကိၢ်သူလ့ၤ ပဒိၣ် တီၤ ထိကွိ လၢအိၣ်သူၣ်လီၤသးလၢထူဝါလူၢ်သဝီ,မၤနၤပျိလီၢ်ကဝီၤ(လီၢ်ခၢၣ်သး)နှ့ၣ်လီၤ.ဖျိထိၣ်ဝဲ တီၤထိကွိတဆံတီၤဖဲကိၢ်သူလ့ၤ,လီၢ်ခၢၣ်သးပဒိၣ်တီၤထိကွိနှ့ၣ်လီၤ.

အဝဲသးစဲလၢကနုာ်လီၤသုးဒီးပိာ်အပၢ်အခံဘၣ်ဆၣ်ခီဖျိတၢ်လိၣ်လၢကွိသရၣ် တကပၤဒီး ပှၤ ကိး အီၤ အဃိ အဝဲနုာ်လီၤဆူတၢ်ပၢၢ်ဆၢပူၤ လၢကူၣ်သ့ၣ်ဆဲးလၢဝဲၤကျိၤတ ကပၤဒ်ကွိသရၣ်တဂၤအသိးဒီးသိၣ်လိတၢ်ဖဲ ကိၢ် သူ လ့ၤ ပ ဒိၣ်ထိၤထိကွိ စး ထိၣ် ၁၉၈၃ နံၣ်တုၤလၢ၁၉၉၅နံၣ်နှ့ၣ်လီၤ.ဖဲတၢ်ဒုးအိၣ်ထိၣ်ကဒါက့ၤ ကညီသးစၢ်ကရၢဖဲ ၁၉၈၉ နံၣ် အ ဆၢကတီၢ်ဘၣ်တၢ်ယုထိၣ်စ့ၢ်ကီးဒ်လီၢ်ခၢၣ်သးကညီသးစၢ်ကရၢကမံးတံာ်တဂၤအ သိးနှ့ၣ်လီၤ.ဖဲတၢ်သုးလီၢ်သုးကျဲဆူဒဲ ကဝီၤအဆၢကတီၢ်အဝဲလဲၤပိာ်အအပၢ်အခံဆူလီၢ် ခၢၣ် သး ဒီး ကွၢ်ထွဲအပၢ်နှ့ၣ်လီၤ. ဖဲနှ့ၣ်အဆၢကတီၢ် လီၢ်ခၢၣ်သး ဘၣ်တၢ်ဆီလီၤက့ၤအီၤဖဲ သုး က့(၆)ဟီၣ် ကဝီၤနှ့ၣ်လီၤ. အဝဲလဲၤအိၣ်ဝဲဖဲနှ့ၣ်ဝံၤအ လီၢ်ခံဟဲက့ၤသိၣ်လိကဒါ က့ၤ

တၢ် လၢ မဲၢ်ရၤမိၢ်တီၤထိကွ်ဒီး သိၣ်လိစ့ၢ်ကီးတၢ်လၢ (Personal Development Course) နီၢ်တဂၤတၢ်ဂုၤထိၣ်ပသီထိၣ်ကွ် နဲ့ၣ်လီၤ.မ့ၢ်တ့ၢ်စ့ၢ်ကီးဝဲ မဲၢ်ရၤမိၢ်တီၤ ထိကွ်အကွ် မံးတံာ်တဂၤနဲ့ၣ် လီၤ. စးထိၣ်လၢအဝဲနှာ်လီၤဆူတၢ်ပၢၢ်ဆၢအပူၤ နဲ့ၣ် မၤတၢ်လၢတၢ်ကူၣ်ဘၣ် ကူၣ်သ့တကပၤတပယူာ်ဃီ နဲ့ၣ်လီၤ.မၤသကိးတၢ်ဒီး ကညီကွ်မၤသကိးတၢ်ကရူၢ်စးထိၣ် ၂၀၀၀နံၣ်ဒီးတုၤဆၢကတီၢ်ခဲအံၤဇ်ပှၤပၢဆှၢရဲၣ်ကျဲၤကျိၣ်စ့မူဒါခိၣ်တဂၤအသိးနဲ့ၣ်လီၤ.မ့ၢ်တ့ၢ်စ့ၢ်ကီးဝဲပဃုပပိုၤလံာ်တၢ်ကစီၣ်လၢဘၣ်တၢ်ထုးထိၣ်အီၤလၢကညီကွ်သရၣ်မၤသကိးတၢ်ကရူၢ်အကမံးတံာ်တဂၤနဲ့ၣ်လီၤ. မၤစၢၤတၢ်လၢတၢ်အိၣ်ဖှိၣ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤလၢသူၣ်လၢသးတကပၤဇ်တၢ်သ့အိၣ်ဒီးအီၤအဂ့ၤကတၢၢ်ဖဲအအိၣ်ဆိးတပူၤလၢ်လၢ်နဲ့ၣ်လီၤ.

ဖဲအဝဲသိၣ်လိတၢ်လၢတီၤထိကွ်အဆၢကတီၢ် လံာ်လၢအသိၣ်လိဝဲနဲ့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ ကညီတၢ်စံၣ်စိၤတဲစိၤဒီးလံာ်ပှၤကညီသ့ၣ်တဖၣ်နဲ့ၣ်လီၤ.သိၣ်လိတၢ်တကတီၢ်ဃီသ့ၣ်နှာ်လီၤတၢ်အဲၣ်ထံကီၢ်ပှၤကလုာ်သးသဟီၣ်လၢကွ်ဖိတဖၣ်အခိၣ်နှာ်ပူၤဒီးအသးပူၤဃံးဃံးနဲ့ၣ်လီၤ. ဖဲ အဝဲသိၣ်လိတၢ်အဆၢကတီၢ် တၢ်ဘူးတၢ်လဲဇ်ဆၢကတီၢ်ခဲအံၤအသိးတအိၣ်ဘၣ်. သရၣ် သိၣ်လိတီၤဖုၣ်တဂၤနဲ့ၣ်ဒီတနံၣ်ကျၢၤပဒိၣ်မၤစၢၤအီၤစ့ဃီၤ (၃၀၀) ဘးဒီးမ့ၢ်နဲ့ၢ် ဘၣ်ဝဲလံာ်တၢ်ဟ်ပနီၣ်, လံာ်အုၣ်သးတဘ့ၣ်နဲ့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အါထိၣ်အီၤတနံၣ်(၃၅၀)ဘးဒီးမ့ၢ် နဲ့ၢ်ကဒီးလံာ်အုၣ်သးအသီတဘ့ၣ်နဲ့ၣ် ဒ်းနဲ့ၢ်ဘၣ်ဝဲ တနံၣ် (၅၀၀) ဘးနဲ့ၣ်လီၤ. တၢ်ပၢၢ်ဆၢ ကွ်သရၣ်, သရၣ်မုၣ်သ့ၣ်တဖၣ် နဲ့ၣ် မ့ၢ်ပှၤလၢအိၣ်ဒီးတၢ်ပၢၢ်ဆၢအသးသဟီၣ်ဒီး ကွ့ၢ်ဒၣ် တၢ်လီၤလီၤလၢ အပှၤကလုာ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တၢ်လဲၤထိၣ်လဲၤထိၣ်အဂီၢ်ဒီး ဟ့ၣ်လီၤ အသးလၢတၢ်အဲၣ်ဒီးတၢ်သူၣ်အိၣ်သးအိၣ်အပူၤ နဲ့ၣ်လီၤ. တကွ့ၢ်အနီၢ်ကစၢ် အတၢ်ဘၣ်ဘျုးဘၣ်ဖှိၣ်ဒီးတၢ်ဘူးတၢ်လဲသ့ၣ်တဖၣ်နဲ့ၣ်ဘၣ်. ဖဲအသိၣ်လိတၢ်ပှဲၤထိၣ်အနံၣ်တဆံအဆၢကတီၢ်ကူၣ်သ့ဆဲးလၤပဒိၣ်ဟ့ၣ်လၤကပီၤအီၤစ့ဃီၤ(၃,၀၀၀)ဘးနဲ့ၣ်လီၤ.ဖဲနဲ့ၣ်အ ဆၢကတီၢ် လံာ်တၢ်ဟ့ၣ်လၤကပီၤဇ်စိၤဆၢကတီၢ်ခဲအံၤတအိၣ်ဘၣ်, အိၣ်ဇၣ် တၢ်ဒိဃာ်အီၤလၢစဲးပျိၢ်စု (Type)ဒီးလံာ်ကဘျံးဘူဘူဖိ ဘၣ်ဆၣ်မ့ၢ်တၢ်လုၢ်ပှ့ၤဒိၣ်လၢအဂီၢ်လၢဆၢတဲာ်ဝဲအလုၢ်အပှ့ၤတသ့ဘၣ်နဲ့ၣ်လီၤ. စ့ (၃,၀၀၀) ဘးလၢဒ်းနဲ့ၢ်ဝဲစ့ၢ်ကီး ဟ်လုၢ် ဟ်ပှ့ၤဝဲဒီးထိဘိစံးဝဲလၢ "ဆၢကတီၢ်ခဲအံၤသရၣ်သိၣ်လိတၢ်ဒ်းနဲ့ၢ်ဘၣ်ဝဲလါလဲလၢတလါဒီးတလါအဂီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်နဲ့ၣ် ယဆိတလဲအီၤဒီး စ့လၢယဒ်းနဲ့ၢ် ဘၣ်အီၤလၢယ သိၣ် လိတၢ်ပှဲၤထိၣ်အနံၣ်တဆံတၢ်ဟ့ၣ်၃၀၀၀ဘးအံၤတကဲဘၣ်."

မ့ၢ်ပှၤလၢအအဲၣ်အဟံၣ်ဖိဃီဖိ, အဲၣ်ထံကီၢ်ပှၤကလုာ်ဒီးအဲၣ်ကစၢ်ယွၤတဂၤနဲ့ၣ်လီၤ. ကွ့ၢ်ထွဲ အဖိဒိၣ်စၣ်လံၤတဖၣ်, မၤစၢၤအပုၢ်အဝဲၢ်ဒီး ကဟုကယာ် အမိၢ်အပၢ် ဂ့ၤဂ့ၤနဲ့ၣ်လီၤ.တဟးဖးဒီးအမိၢ်အပၢ်နီတဘျီဘၣ်.အိၣ်တပူၤဃီဒီးအမိၢ်အပၢ်စးထိၣ်လၢအဖိသၣ်ဒီး တုၤ လၢ အမိၢ်အပၢ်လဲၤသဒၣ်အီၤတစုနဲ့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ပှၤအိၣ်သဘျ့တဂၤနဲ့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ပှၤလၢအ အဲၣ် တၢ်တီတၢ်လိၤ ဒီးဒိကနၣ်လူၤထွဲမၤထွဲ တၢ်သိၣ်တၢ်သီ တၢ်ဘျၢ တ ခါ လၢ်လၢ်လၢဘၣ်ဃးဒီးအီၤနဲ့ၣ်လီၤ.မ့ၢ်ပှၤလၢအဲၣ်မၤစၢၤပှၤလၢအခိၣ်အဃၢၤဒီးမ့ၢ်ပှၤလၢကတိၤတၢ်လီၤလီၤဘျၢဘျၢတဂၤနဲ့ၣ်လီၤ.

၂၃ / ၃ / ၂၀၂၂

သရၣ်မုၣ်လၢၢ်ထူ
(ကညီပိာ်မုၣ်လၢဟ့ၣ်လီၤသးမၤတၢ်လၢ ပှၤကလုာ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီအဂီၢ်)

သရၣ်မုၣ်လၢၢ်ထူမ့ၢ်ကညီကၠိသရၣ်မၤသကိးတၢ်ကရူၢ်ပှၤပၢၤလီၤဆ့ၣ်နီၤ,ပှၤနဲၣ်တၢ်တဂၤန့ၣ်လီၤ.ဒိးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲကညီပိာ်မုၣ်ကရၢတၢ်လၤကပီၤလၢအမ့ၢ်"ကညီပိာ်မုၣ်လၢဟ့ၣ်လီၤသးမၤတၢ်လၢပှၤကလုာ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီအဂီၢ်"ဖဲကညီ

ပိာ်မုၣ်ကရၢမုၢ်နံၤပှဲၤထီၣ် (၃၅) ဝီတဝီ, လါအ့ဖြ့ၣ်၅သီ, ၂၀၂၀နံၣ်အဆၢကတီၢ်နူၣ်လီၤ. အိၣ်ဖျဲၣ်ထီၣ်ဝဲဖဲလါယနူၤအါရံၤ၂၃သီ, ၁၉၆၉နံၣ်လၢထံထီၣ်ပၢၢ်သဝီ, မဲၤကျိကရူၢ်, ဘုသိၣ်ကီၢ်ဆၣ်, မုၢ်တြီၢ်ရှၣ်အပူၤနူၣ်လီၤ. သဝီလၢအအိၣ်ဖျဲၣ်ထီၣ်ဝဲအံၤ အိၣ်သူၣ်လီၤအသးလၢပှဲၤလိာ်ကျိကၢၢ်ခိၣ်ဒီးပှၤဒူဖိသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်နူၣ်အါတက့ၢ်လုၢ်အိၣ်အသးသမူလၢတၢ်ထူစံာ်လိာ်ပှဲၤ, ကျိၢ်နိၣ်ဖဲးခုးသ့ၣ်တဖၣ်နူၣ်လီၤ.မ့ၢ်ဝဲသးပှၢ်မုၣ်နီၢ်ဖိဝါဒီးသးပှၢ်စီၤဟဲဘၢၣ်ခ့ၣ်အဖိမုၣ်နူၣ်လီၤ. အဒိပုၢ်ဝဲၢ်အိၣ်ဝဲ လွံၢ်ဂၤဒီး အဝဲမ့ၢ်ပှၤသၢဂၤတဂၤနူၣ်လီၤ. ဆၢက တီၢ်ခဲအံၤ အဝဲၢ်မုၣ်အ ဒိၣ် ကတၢၢ်တဂၤသုးလီၢ်သုးကျဲဆူကီၢ်ချၢ, အဝဲၢ်မုၣ်ခံဂၤတ ဂၤကွၢ်ထွဲဟံၣ်ဃီဒီးကွၢ်ထွဲစ့ၢ်ကီး ကိုဖိဘီဒၢၢ်ဒီး မ့ မ့ၢ်အပုၢ်ပိာ်ခွါအသဒါတဂၤ မ့ၢ်ပှၤမၤတၢ်ပၢၢ်ဆၢအတၢ်ဖံးတၢ်မၤနူၣ်လီၤ.အမိၢ်စူးကွံာ်အသးဖဲ ၂၀၂၂နံၣ်, လါယနူၤအါရံၤ၃သီဒီးမ့ မ့ၢ်အပၢ်တခီစူးကွံာ်အသးဖဲ ၂၀၂၃နံၣ်, လါယူၤ၂သီလၢသူၣ်က့သးပှၢ်ဒီးမုံၤတုာ်ပှၢ်တီၤအက တီၢ်နူၣ်လီၤ. မ့ၢ်ကညီခရံာ်ဖိတဂၤနူၣ်လီၤ. အိၣ်ဒီးတၢ်သးစဲလၢ တၢ်ဖးလံာ်, တၢ်သူၣ်သံၣ်ဓိၤဖိဓိၤဒီးတၢ်ဟးကသုၣ်ဟးကသီဟံးနှၤ်တၢ်အိၣ်ဘ့ံးအိၣ်သါလၢနူဆၢၣ်တၢ်လီၢ်တတီၤဘၣ်တတီၤနူၣ်လီၤ.

ဖဲအဝဲသ့ၣ်နီၢ်ဆံးဖံးအကတီၢ်နူၣ်အမိၢ်အပၢ်လုၢ်အိၣ်အသးသမူလၢတၢ်ဖဲးအိၣ်ခုးဒီးတၢ်ထူစံာ်လိာ်ပှဲၤဘၣ်ဆၣ်လၢခံက့ၤအပၢ်နုာ်လီၤဆူတၢ်ပၢၢ်ဆၢအပူၤဒီးဘၣ်တၢ်ဃုထၢထီၣ်အီၤလၢကရူၢ်ပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဂၤဒီးအမိၢ်ကွၢ်ထွဲက့ၤဟံၣ်ဃီတၢ်ဖံးအိၣ်မၤအိၣ်ဇ်အမ့ၢ်တၢ်ဖဲးခုးဖဲးသံၣ်ဒီးတၢ်ဘုၣ်ထီး, တၢ်ဘုၣ်ဆီဒီးဆှၢအဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဆူကိုနူၣ်လီၤ. ဖဲ၁၉၇၆နံၣ်တုၤ၁၉၈၂နံၣ်နူၣ်အဝဲမၤလိတီၤဖှၣ်ကိုဖဲဘုအါဒၢတီၤခၢၣ်သးကိုတုၤအဖျိထီၣ် ၅တီၤဝံၤ လဲၤမၤလိကဒါ က့ၤ တီၤ ခၢၣ်သးဒီးတီၤထီလၢ ကီၢ်သူလ့ၤပဒိၣ်တီၤထီကိုစးထီၣ်ဃုတီၤတုၤအဖျိထီၣ်၁၀တီၤဖဲ၁၉၈၈နံၣ်အဆၢကတီၢ်နူၣ်လီၤ.ဖျိထီၣ်တီၤထီကိုဝံၤထီၣ်မၤလိဝဲ (English for English trainer – EET course) ဖဲ၁၉၈၈နံၣ်တုၤ၁၉၈၉နံၣ်နူၣ်လီၤ. မၤလိ (Distance Education) ဒီးဖျိထီၣ်ဝဲ (Community Management Certificate (111) ဖဲ၂၀၀၀နံၣ်နူၣ်ဒီးထီၣ်မၤလိဖျိထီၣ်ဝဲကိုသရၣ်တၢ်မၤလိဂ့ၤဂ့ၤနူၣ်လီၤ.

အဝဲအတၢ်လဲၤခီဖျိဖဲမၤလိတၢ်လၢတီၤဖှၣ်ကတီၢ်နူၣ်မ့ၢ်ဝဲဖဲတဲာ်လွံၢ်တဲာ်ဘၢၣ်ကွီၤအဃိအဟံၣ်ဖိဃီဖိဘၣ်သုးသးလၢတၢ်လီၢ်အသိတတီၤလၢတၢ်ဃ့ၢ်ပူၤဖျဲးသးလၢဒုၣ်ဒါတၢ်လူၤဃုဖိၣ်အပၢ်အဃိနူၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်သုးလီၢ်ဆူတၢ်လီၢ်အ သိ တတီၤဒီး သူၣ်ထီၣ်လီၢ်ကျဲတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအလီၢ်ဖဲ တၢ်လီၢ်အသိတတီၤနူၣ်လီၤ. မ့ၢ်တၢ်လီၢ် အသိအဃိ တၢ်ကီတၢ်ခဲ အိၣ်အါမးဒီးအါနှၢ်အနူၣ် မ့ၢ်စ့ၢ်ကီးတၢ်သၣ်ဝံၤလီၤဒိအနံၣ် ဖဲအဝဲသ့ၣ်သုး လီၢ်သုးကျဲအဆၢကတီၢ်နူၣ်လီၤ. ခီဖျိတၢ်သၣ်ဝံၤလီၤဒိဒီးတၢ်တကူတလၢဘၣ်အဃိဒူဖိသဝီဖိ တဖၣ်ဃုအိၣ်ဘုဟုတညီဒီးဟဲကွၢ်ထီၣ်တၢ်မၤစၢၤလၢ အဝဲသ့ၣ် အ ဟံၣ်ဖိဃီဖိအအိၣ်နူၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်အဟံၣ်ဖိဃီဖိနူၣ်နးလံဘၣ်ဆၣ် ပှၤနးနှၤ်အဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဖံးအဃိ လၢတၢ်တအိၣ်တဃၢၤဘၣ်အပူၤဘၣ်မၤစၢၤကဒီးဒူဖိသဝီဖိလၢတၢ်အိၣ်တအိၣ်နီတစဲးတဖၣ်တၢ်အိၣ်တၢ်အီတဆံးတက့ၢ်လၢအိၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်နူၣ်လီၤ.

အဝဲဖိုၣ်ထီၣ်တီၤဖှၣ်ကွိဝံၤ လၢကအိၣ်ကဒီးကွိလၢတီၤခၢၣ်သးဒီးတီၤထီအဂီၢ်န့ၣ် တၢ်ကီတၢ်ခဲအိၣ်ထီၣ်ကဒီး ခီဖျိဖဲန့ၣ် အဆၢကတီၢ်လၢမုၢ်တြိၢ်ကီၢ်ရှၣ်အပူၤန့ၣ် တီၤ ခၢၣ်သး, တီၤထီအိၣ်စှၤဒီးတၢ်လဲၤတၢ်ကွၤကီခဲဒိၣ်မးအဃိန့ၣ်လီၤ. ဒ်သိး အ ဝဲသ့ၣ်ကမၤ လိဘၣ် တၢ်လၢတီၤခၢၣ်သးအဂီၢ် အပၢ်ဒီး ဒူသဝီကွိဖိမိၢ်ပၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်ဟ့ၣ်လီၤအသး, ဃုသရၣ်ဒီးဟ့ၣ်ကွိသရၣ်အဘူးအလဲလီၤလီၤဆီဆီန့ၣ်လီၤ.မၤဝဲဒ်အံၤစၢ်စၢ်ဒီးလၢခံမ့ၢ် လၢအဝဲသ့ၣ်ထဲးဂံၢ်ထဲးဘါတန့ၢ်လၢၤ အဃိသုးထီထီၣ်တီၤတန့ၢ်လၢၤဘၣ်ဒီးအပၢ်ဃုက ဒီးကျဲအသီတဘိဒီးဆှၢအဝဲသ့ၣ်ဆူကီၢ်သူလ့ၤလီၢ်ခၢၣ်သးပဒိၣ်တီၤထီကွိ(ဖှဘီလူၢ်)လၢ က မၤလိတီၤခၢၣ်သးဒီးတီၤထီအဂီၢ်နူၣ်လီၤ. လၢကလဲၤအိၣ်ကွိလၢ တၢ်လီၢ်ယံၤအ ဂီၢ်မ့ၢ် တၢ် ကီတၢ်ခဲ လၢအမိၢ်အပၢ်အဂီၢ်ဒိၣ်မးလၢကဘၣ်ဟ့ၣ်တၢ်လၢာ်ဘူၣ် လၢာ်စ့ၤလၢတၢ် လဲၤ တၢ် ကွၤ, ကွိလဲဒီးဘီဒၢၣ် လဲသ့ၣ် တဖၣ် နူၣ်လီၤ. ဒီတနံၣ်အတီၢ်ပူၤ တၢ်လၢာ်ဘူၣ်လၢာ် စ့ၤ လၢတဂၤအဂီၢ်နူၣ်မ့ၢ်ဒၣ်ထဲ စ့ဃိၤ(၁,၅၀၀)ဘးဘၣ်ဆၣ်မ့ၢ်တၢ်ကီတၢ်ခဲ လၢအမိၢ်အပၢ် အဂီၢ်နီၢ်နီၢ်ခီဖျိဖဲနူၣ်အဆၢကတီၢ်အဝဲသ့ၣ်ဒီပှၢ်ဝဲၢ်လွံၢ်ဂၤလၢာ်ဒိၣ်ထီၣ်တဘျီဃီဒီးအဆၢ က တီၢ်ဘၣ်လၢ က ဘၣ်မၤလိတၢ်လၢတီၤခၢၣ်သးဒီးတီၤထီခဲလၢာ်အဃိနူၣ်လီၤ. မ့ၢ်နီၢ်နီၢ် တၢ်လဲၤခီဖျိကီခဲလၢမိၢ်ပၢ်ခံဂၤအဂီၢ်ဘၣ်ဆၣ်ဂ့ာ်ကျဲးစၢးဃုကျဲသပှၢ်ပှၢ်ဒ်သိးဖိတဖၣ်က မၤလိဘၣ်တၢ်အဂီၢ်နူၣ်လီၤ.မိၢ်တဂၤတူၢ်ဆါခီၣ်ဆါအသး,ဘှၣ်ထီးဘှၣ်ဆီဒီးစ့လၢအဒိး နှၢ်ဝဲလၢဆါကွံာ်ထီးဆါကွံာ်ဆီတဖၣ်အံၤနူၣ်ဟ့ၣ်ဝဲအဖိအကွိလဲ,ဘီဒၢၢ်လဲဒီးလဲၤခီဖျိဝဲ ဒ်နူၣ်တနံၣ်ဘၣ်တနံၣ်နူၣ်လီၤ.မ့မ့ၢ်ကူကၤအပှၤဒီးကိၣ်ပှၤနူၣ်တမ့ၢ်တၢ်ညီတၢ်ဘှါလၢက ဒိးနှၢ်ဘၣ်ဝဲဒၣ်ဘၣ်. ဘၣ်အိၣ်ကတီၤအိၣ်ကတီၤဒီးကွၢ်ထွဲလီၤအသးသ့သ့ဘၣ်ဘၣ်နူၣ် လီၤ. ကွိအ (Uniform) နူၣ်ပှၤဝဲဖဲအအိၣ်ဃုတီၤတဘျီဧိၤဒီး ကူကတီၤကၤကတီၤဝဲ တှၤအ ဖျိ ထီၣ်တဆံတီၤတစုနူၣ်လီၤ. ဆ့ကၤကလၢၤဂ့ၤဂ့ၤလၢကကူကၤဝဲအဂီၢ်တအိၣ်ဒီး လၢက ပှၤဝဲအဂီၢ်စ့ၢ်ကီးပှၤဝဲတနှၢ်စ့ၢ်ကီးဘၣ်.တှၤတၢ်ဂိၢ်ခါအဆၢကတီၢ်တှၤဃီၤနူၣ်ကၤဒၣ်ဝဲဆ့ ကၤစုထီမုၢ်ဆ့ၣ်မုၢ်ဂီၤဃိဃိဖိတဘ့ၣ်လၢအပၢ်နှၢ်ဘၣ်ဝဲလၢဘၣ်တၢ်နီၤလီၤအီၤဒ်အမ့ၢ်သုး အ(Uniform) ဒီးဟ့ၣ်လီၤကဒီးဆူအီၤနူၣ်လီၤ.

လၢကမၤလိတၢ် လၢတီၤခၢၣ်သးဆူ တီၤ ထီ အ ဂီၢ် မိၢ်ပၢ်ဟ့ၣ်ဘီဒၢၢ်လဲတနှၢ် လၢၤ ဘၣ် အဃိ မိၢ်ပၢ်အနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲ ဃ့ကညးလီၢ်ခၢၣ်သးခိၣ်နၢ်လၢ ကဆှၢစၢၤ အ ဖိ သ့ၣ်တ ဖၣ် လၢကွိဘၣ်ဆၣ် လီၢ်ခၢၣ်သးခိၣ်နၢ်တူၢ်လိာ်ဝဲတနှၢ်အဃိ မိၢ်ပၢ်ဟးပာ်အဝဲသ့ၣ်လၢ ပှၤ ဟံၣ်ပှၤဃီ လၢက မၤ လိ ဘၣ်တၢ်အဂီၢ်နူၣ်လီၤ. ဒ်လဲၣ်ဂ့ၤဂ့ၤ လဲၤခီဖျိဝဲ တၢ်ကီတၢ်ခဲ သ့ၣ်တ ဖၣ်အံၤတပတီၢ်ဘၣ်တပတီၢ်တှၤအဖျိထီၣ်တဆံ တီၤဂ့ၤဂ့ၤဘၣ်ဘၣ်နူၣ်လီၤ. လၢတၢ်လဲၤခီ ဖျိ ဒ်အံၤအဃိ အိၣ်ဒီးတၢ်ဒိသူၣ်ဒိသးဒိၣ်မးလၢ ကွိဖိလၢတနှၢ်ဘၣ်တၢ်ခွဲး တၢ် ယာ် လၢ တ မၤ လိဘၣ်တၢ်ဂ့ၤဂ့ၤတဖၣ်ဒီး ကွိဖိလၢမိၢ်ပၢ်ဆှၢအီၤလၢကွိတနှၢ်တဖၣ်အဂီၢ်နူၣ်လီၤ. ထီဘိ နူၣ်တသ့ဖဲအသ့အဝဲ ကျဲးစၢးဃုကျဲဒ်သိးဖိသၣ်ဒ်အံၤသိးတဖၣ်ကအိၣ်ဘၣ်ကွိအဂီၢ်နူၣ် လီၤ. ဖိသၣ်လၢဘၣ်ဃ့ၢ်မံ့ဟးဖျိးလၢ တၢ် ဒုးတၢ်ယၤ, ဒုၣ်ဒါတၢ်မၤအၢမၤနးဒီး ကဲထီၣ်ပှၤ လီၢ်အိၣ်ကမံ့, ပှၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲဒီးတအိၣ်ဘၣ်ကွိဂ့ၤဂ့ၤ ဘၣ်ဘၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဒံးဝဲဂီၢ်

မုၢ်ဂီၢ်ပၤတုၤမုၢ်မဆါတနံၤအံၤအဃိမ့ၢ်တၢ်လၢထိၣ်ဟူးထိၣ်ဂဲၤအီၤထီဘိဒ်သိးအဝဲအိၣ်ဒီးမူဒါဖးဒိၣ်လၢပှၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဖျိထိၣ်တီၤ ထိကွိဝံၤထိၣ်ဝဲ အဲကလံးကျိာ်တၢ်သိၣ်လိလၢ အဲးကလံး သရၣ်သိၣ်လိတၢ်တဖၣ်အဂီၢ် (EET) ဒီးဖျိထိၣ်ဝဲ ဖဲ ၁၉၈၉နံၣ်န့ၣ်လီၤ. တုၤအဖျိထိၣ် တၢ်မၤလိအံၤ ဝံၤဒီးဖဲ၁၉၉၀နံၣ်န့ၣ်ကွၤသိၣ်လိတၢ်ဖဲမဲးလဲးထၣ်တီၤခၢၣ်သးကွိ(မုၢ်တြိၢ်ကီၢ်ရှၣ်)ဒ်တီၤခၢၣ်သးသရၣ်တဂၤအသိးန့ၣ်လီၤ. ဖဲ ၁၉၉၂နံၣ်တုၤ ၁၉၉၄နံၣ်န့ၣ် မ့ၢ်ဝဲ တီၤဖုၣ် ကွိသ ရၣ် ဃုာ်ဒီး (Volunteer) လၢကူၣ်သ့ဆဲးလၤဝဲၤဒၢးဒ်ဝဲၤဒၢးဖိတဂၤအသိးန့ၣ်လီၤ. ဖဲ၁၉၉၅နံၣ် န့ၣ်သုး လီၢ်သုးကျဲဆူ ကျိၣ်ပးဒီး သိၣ် လိ တၢ်ဖဲကျိၣ်ပးတီၤထိကွိဒီး ဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်မူဒါစ့ၢ်ကီးအီၤဒ်ကွိခိၣ်တဂၤအသိးန့ၣ်လီၤ. သိၣ်လိတၢ်တုၤ ၁၉၉၈နံၣ်ဒီးသုးလီၢ်သုးကျဲကဒီးဆူမဲၢ်ကီၢ်ခါဒဲကဝီၤ(မဲၢ်ခါစလါ)ဒီးသိၣ်လိတၢ်ဖဲမဲၢ်ကီၢ်ခါနီၣ်ဂံၢ်(၂)တီၤထိကွိဒီးဟံးစ့ၢ်ကီးမူဒါဒ်ကွိခိၣ်တဂၤန့ၣ်လီၤ. သိၣ်လိတၢ်ဖဲ မဲၢ်ကီၢ်ခါနီၣ်ဂံၢ်(၂)တီၤထိကွိတုၤ ၂၀၀၃နံၣ်ဒီးနုာ်လီၤ မၤသကိးတၢ်ဒီး (KTWG) န့ၣ် လီၤ. နုာ်လီၤမၤသကိးတၢ်ဒီး (KTWG) စးထိၣ် ၂၀၀၃ နံၣ် ဒီးတုၤဆၢကတီၢ်ခဲအံၤလၢ အနံၣ်ခံဆံဘျုၣ်အတီၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. အ ဝဲ ဟံးမူဒါတဆီ ဘၣ်တ ဆီဒ် ဝဲၤဒ့ မူဒါခိၣ်ဒီးဆူပှၤပာၤလီၢ်ဆ့ၣ်နီၤ, ပှၤနဲၣ်တၢ်တဂၤဒီးဟံးန့ၢ်မူဒါဒ် ပှၤနဲၣ်တၢ်တဂၤတုၤဆၢကတီၢ်ခဲအံၤန့ၣ်လီၤ.

လၢအဝဲအတၢ်မၤဒီတကတီၢ်အပူၤတၢ်လၢအမၤမုာ်အသးန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲဖဲအလဲၤလီၤလၢပျိပူၤ ထံၣ်လိာ်သးဒီးပှၤတဝၢ, ကွိဖိ, ကွိ သရၣ်, မိၢ်ပၢ်ဒီးပှၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်အတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ,တၢ်တူၢ်ခိၣ်ပာ်သးဒီးအတၢ်အိၣ်စံာ်အိၣ်ကျၢၤလၢလီၢ်ကဝီၤပူၤန့ၣ်လီၤ.တၢ်ဝဲအံၤမ့ၢ်တၢ် သ့ၣ်နီၣ်အမုာ်ဒီးဟ့ၣ်အီၤသးသဟိၣ်အသီထီဘိလၢကမၤဆူၣ်ထိၣ် အသးလၢက မၤတၢ် လၢ ပှၤ တ ဝၢအဂီၢ်လၢခါဆူမဲာ်ညါန့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤခဲလၢာ်အိၣ်ဒီးတၢ်ကီတၢ်ခဲဘၣ်ဆၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ပာ်သူၣ်ပာ်သးဒီးကတီၤဆိပာ်သးထီဘိလၢကယဲၢ်တတၢ်လၢကဘၣ်လဲၤကွၢ်ဖျိဒီးကွၢ်ဆၢၣ်ဝဲသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.လၢအတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤစံးဝဲလၢသါတဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်လၤကပီၤလၢအဂုၤအဂၤနီတမံၤဘၣ်. သါဒီးန့ၢ်ဘၣ်ထဲဒၣ်ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢတၢ်ဟ့ၣ်လၤကပီၤတခါလၢအမ့ၢ်"ကညီပိာ်မုၣ်လၢဟ့ၣ်လီၤသးမၤတၢ်လၢပှၤကလုာ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တၢ်လဲၤထိၣ်လဲၤထီအဂီၢ်" တၢ်လၤကပီၤလၢဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အီၤဖဲကညီပိာ်မုၣ်ကရၢမုၢ်နံၤပှဲၤထိၣ်(၃၅)ဝီတဝီ အဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်လၤကပီၤ လၢ အဝဲ ဒိးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲခီဖျိကညီပိာ်မုၣ်ကရၢဟ့ၣ်အီၤအံၤအနိၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲစံးဝဲလၢ "မ့ၢ်တၢ်လၢယပာ်လၤကပီၤဒိၣ်မးဒီးပာ် ဖျါထိၣ် စ့ၢ် ကီးလၢ ပိာ်မုၣ်သကိးပိာ်မုၣ်အတၢ်ပာ်လၤကပီၤလိာ်သးဒီး မ့ၢ်တၢ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါပိာ်မုၣ်အတၢ်မ့ၢ်တၢ်ဒီးအတၢ်အိၣ်ဆၢထၢၣ်န့ၣ်လီၤ." အဝဲအဲၣ်ဒီးလၢစၢၤသွဲၣ်သီဆူညါတဖၣ်ကကွၢ်လိမၤဒိးဒီးမၤဂ့ၤထိၣ်ပိာ်မုၣ်အတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်ဒီးပာ်လုၢ်ပာ်ပှ့ၤလီၤအသးဒီးပာ်လုၢ်ပာ်ပှ့ၤအပှၤကလုာ်မုၣ်တဖၣ်လၢအပတီၢ်ဒီးအပတီၢ်ဒၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

အဝဲထံၣ်ဝဲ လၢ ကညီ ပိာ်မုၣ် ကရၢမ့ၢ်ကရၢတဖုလၢအဆီၣ်ထွဲ , ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါ, ဒုးသ့ ထိၣ်ဘၣ်ထိၣ် ပိာ်မုၣ်တဖၣ်တကးဒံးဘၣ်ဂုာ်ကျဲးစၢးဆီၣ် ထွဲမၤစၢၤပှၤတဝၢဃုာ်ဒီး

ကရၢမိၢ်ပှၢ်လၢကျဲအါကပၤအပူၤအဃိ ကြၢးလၢကညီပိာ်မုာ်ကရၢအံၤကဘၣ်မၤဒံးတၢ်မၤဂ့ၤ လၢအမၤဝဲတဖၣ်အံၤဖဲကညီဖိအိၣ်လၢတၢ်ပၢၢ်ဆၢအတၢ်ဂဲၤလိာ်အကတီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ ဒီး ဒိးတၢ်သဘျ့နှၢ်ဝံၤအလီၢ်ခံမ့ၢ်ဂ့ၤန့ၣ်လီၤ. ပိာ်မုာ်သးစၢ်တဖၣ်ကဂဲၤလိာ်အါထီၣ်လၢပိာ်မုာ်အတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်ဒီး တၢ်တုၤသိးထဲသိးအဂီၢ်န့ၣ် မ့ၢ်အတၢ်ဆၢမုၢ်လၢ်န့ၣ်လီၤ. အဲၣ်ဒိး စ့ၢ်ကီးဝဲဒၣ်လၢပိာ်မုာ်သးစၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ကဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါသကိးလိာ်သးလၢကျဲကိးကပၤ ဒ်းဒ်ပစံးတၢ်အသိး ပှၤကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ဆူ ပှၤလၢတန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်တဖၣ်အအိၣ်အါထီၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဆီဟံၣ်ဆီဃီဒီး ပဒိၣ်စီၤတံၤဟဲလၢအမ့ၢ်တ့ၢ်ကညီတၢ်ပၢၢ်ဆၢဖိ လၢအမၤတၢ်လၢပှၤတဝၢအဂီၢ်ဒီး ကညီကလုာ်အဂီၢ် လၢာ်လၢာ်ဆ့ဆ့တဂၤန့ၣ်လီၤ. တဘျီအခါမ့ၢ်တ့ၢ်ဝဲ ကရူၢ်ပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါဒီးလၢခံ ဘၣ်တၢ်ယုထၢထီၣ်အီၤဒ် ဘုသိၣ်ကီၢ်ဆၣ် ကူၣ်သ့ဆဲးလၤဝဲၤ ကျိၤ ခိၣ် ဒီးခဲအံၤအိၣ်ဘ့ံးကစ့ၤလၢမူဒါတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤ ဒီးကွၢ်ထွဲကစ့ၤဟံၣ်ဃီတၢ်ဖံးတၢ်မၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဆီဟံၣ်ဆီဃီဖဲ ၁၉၉၅နံၣ်, လါဖ့ၤဘြူၤအါရံၤ ၁၇သီလၢကၠိၣ်တဲၣ်ကစၢၢ်ခိၣ်သဝီ, ကီၢ်သဲလ့န့ၣ်လီၤ. ထိၣ်ဖိဝဲအဖိသၢဂၤ လၢအမ့ၢ် မုၣ်တဂၤဒီး ဖိခွါခံဂၤ န့ၣ်လီၤ. အဖိအဒိၣ်ကတၢၢ်တဂၤဖျိထီၣ် (University BA) ဒီးမၤ က့ၤ တၢ် လၢပှၤတဝၢ တၢ်ကရၢကရိတၢ်ဖံးတၢ်မၤ, ခံဂၤတဂၤ ဖျိထီၣ် (MA) ဒီးမၤအကစၢ်ဒၣ်ဝဲအတၢ်မၤဒီးသၢဂၤတဂၤထီၣ် (University) အဖၢမုၢ်ဒီးတဖျိထီၣ်ဒံးဝဲဘၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲအနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲ ဟ်လီၤအသးဂၢၢ်ဂၢၢ်ကျၢၤကျၢၤလၢဖဲအဝဲအိၣ်ဆူၣ်သးဖှံဒီးမၤဝဲသ့မၤဝဲကဲဒံးအကတီၢ်န့ၣ်ကကျဲးစၢးမၤတၢ်လၢအပှၤကလုာ်ဒီးပှၤတဝၢအဂီၢ် တသ့ဖဲအသ့အဂ့ၤ က တၢၢ် ဒီး ဆၢမုၢ်လၢ်ဝဲလၢ ကညီ ဖိခဲလၢာ် ကသ့ၣ်ညါပှၤကလုာ်မူဒါ ဒီးမၤတၢ်လၢအပှၤကလုာ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ဒီးတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီအဂီၢ်အဂ့ၤကတၢၢ်စ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ.

....

ပဒိၣ်နီၢ်နှ့ဆၢၣ်ဖီ
(ကညီပိာ်မုၣ်လၢအခိၣ်ဒိးတၢ်သူၣ်ဆူၣ်သးဂဲၤဒီး ဟ့ၣ်လီၤသးတုၤလီၤတီၤလီၤလၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤ)

ပဒိၣ်နီၢ်နှ့ဆၢၣ်ဖီလၢဘၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါစ့ၢ်ကီးအီၤလၢ နီၢ်မွဲးစ့ မ့ၢ်ဒူသထူၣ်ကီၢ်ရှ့ၣ် ဘှ့ၣ်ဖိၣ်မၤညၣ်ဝဲၤကျိၤပှၤမၤတၢ်ဖိတဂၤ ဒီးမၤတ့ၢ်စ့ၢ် ကီးတၢ်ဒ်ခိၣ် ဃၢၤနှ့ ဆၢၣ် ပှၤမၤ တၢ်ဖိ တဂၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ကွိသရၣ်တၢ်မၤမ့ၢ်ဂ့ၤဒီးဟ့ၣ်လီၤသးလၢပှၤတဝၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤလၢာ်လၢာ် ဆ့ဆ့တဂၤန့ၣ်လီၤ. အိၣ်ဖျဲၣ်ထီၣ်ဝဲဖဲ၁၉၇၃နံၣ်, လါနိၣ်ဝ့ဘၢၣ် ၂၉သီလၢသဝီကွံလ့, နိၣ် ဘၢၣ်ဘီကရူၢ်, ဘံလ့ကီၢ်ဆၣ်, ဒူသထူၣ်ကီၢ်ရှ့ၣ်ဒီးခဲ အံၤ အိၣ်ဆိးဝဲဖဲ ကွံလ့သ ဝီဖွၣ် နှ့ၣ် လီၤ. ကွံလ့သဝီနှ့ၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်လၢ ဘီနီၤကျိကၢၢ်နံၤခိၣ်, က စၢၢ် ခိၣ်ထံးဒီး ပှၤဖဲနှ့ၣ် သ့ၣ်တ

ဖၣ် အါတက့ၢ်လုၢ်အီၣ်အသးသမူလၢ တၢ်ထူစံၣ်, ဖဲးခုးဒီး မၤ အီၣ်ကျိုးန့ၣ်လီၤ. အမိၢ်အပၢ် မ့ၢ်ဝဲမုၢ်ဂၢ်နီၢ်ကၢ်ဒီးဖါတံၢ်ခီးစ့န့ၣ်လီၤ. အဒီပုၢ်ဝဲၢ်အိၣ်ဝဲယဲၢ်ဂၤဒီးအဝဲမ့ၢ်ပှၤအဆံးကတၢၢ် တဂၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်အဟံၣ်ဖိဃီဖိလုၢ်အီၣ် အသးသမူ လၢ တၢ်ထူစံၣ်ဖဲးခုးန့ၣ်လီၤ. အ ဝဲ အိၣ်ဒီးတၢ်သးစဲလၢ တၢ်ကနၣ်တၢ်ကစီၣ်, ဖးလံာ်ဖးလဲၢ်, လိာ် ကွဲဖျၢ်ပှိၢ်, ဟးမၤစၢၤပှၤ လီၤတူာ်လီၤကာ်ဘၣ်ကီဘၣ်ခဲဒီး ဖံးမၤပှၤတဝၢတၢ် ဖံးတၢ်မၤ သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ကညီ ကလုာ်ဘူးဒးတဂၤန့ၣ်လီၤ.

ဖျိထိၣ်ကိုဖဲယိၤကျါတီၤခါၣ်သးကို(၈)တီၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲမၤလိတၢ်ဖျိထိၣ်ကိုဝံၤဒီး သိၣ် လိတၢ်လၢအနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲအသဝီပူၤဒ်ကိုသ ရၣ်မုၣ် တဂၤအ သိးဒီးဒ် တၢ်လိၣ် ဘၣ် အ ဖီ ခိၣ် အဝဲနုာ်လီၤမၤသကိးတၢ်ဒီးကညီခိၣ်ဃၢၤန့ဆၢၣ် ဒ်ပှၤမၤတၢ်ဖိတဂၤအ သိးန့ၣ် လီၤ. ခဲ အံၤအဝဲအိၣ်ဒီးမူဒါဖးဒိၣ်လၢ ဒုသထူၣ်ကီၢ်ရှၣ် အပူၤ လၢဘုၣ်ဖိၣ်မၤညၣ်ဝဲၤ ကျိၤတ က ပၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲအဝဲဖံးတၢ်မၤတၢ်လၢပှၤတဝၢပူၤအဆၢကတိၢ် ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ် ဒီးတၢ်ကီ တၢ် ခဲသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ကီတၢ်ခဲအဒိၣ် ကတၢၢ်လၢအဝဲဘၣ် ကွၢ်ဆၢၣ် မဲာ် ဝဲ န့ၣ် မ့ၢ်ဆၢကတီၢ်ဖဲအမ့ၢ်ဘၣ်မၤသကိးတၢ်ဒီး ပိာ်ခွါလၢအီသံးအီက်ဒီး အိၣ်ဒီးဟိၣ် က ဝီၤ တၢ်ထံၣ်သံလၢ ပိာ်မုၣ်ဖိခိၣ်တဖၣ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲမၤတၢ်လၢအ ပှၤကလုာ် ဒီးပှၤတဝၢအဂီၢ်ခဲလၢာ်အိၣ်လံ၃၁နံၣ်လံန့ၣ်လီၤ.

ဖဲ ၂၀၂၀နံၣ်လါအ့ဖြ့ၣ်၅သီအနံၤန့ၣ်အဝဲဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲကညီပိာ်မုၣ်ကရၢတၢ်ဟ့ၣ် လၤကပီၤလၢအမ့ၢ် “ကညီ ပိာ်မုၣ် လၢအိၣ်ဒီး တၢ် သူၣ် ဆူၣ် သးဂဲၤဒီးဟ့ၣ်လီၤသးတုၤ လီၤ တီၤ လီၤလၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤအ ပူၤ” အတၢ်လၤကပီၤန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်တၢ်လၤကပီၤ အဆိကတၢၢ် လၢ အဒိးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲဒီးအဝဲ သူၣ်မံသးမှာ်ဝဲဒီးနာ်ဝဲ လၢတၢ်ဟ့ၣ်လၤကပီၤအံၤမ့ၢ်တၢ်ဟ့ၣ်သ ဆၣ် ထီၣ်ပိာ်မုၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အသးသဟီၣ်, တၢ်ဟ်ပနီၣ်ပိာ်မုၣ်အတၢ်ဟ့ၣ်လီၤ သးအ ပ နီၣ် တခါန့ၣ်လီၤ. အနီၢ်ကစၢ်စံးဘျုးဘၣ်ပိာ်မုၣ်ကရၢလၢ ပိာ်မုၣ်ကရၢဟ်ပနီၣ်အီၤဒီးဟ့ၣ် ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါအီၤလၢအတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤထီဘိအဃိန့ၣ်လီၤ.

အဝဲထံၣ်ဝဲလၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢမ့ၢ်ကရၢလၢအိၣ်ဆၢထၢၣ်လၢပိာ်မုၣ်တဖၣ်အဂီၢ် တကးဘၣ်လၢပှၤလၢလီၤဒ့လီၤတီၤ,ပိာ်မုၣ်လၢတၢ်ကွၢ်တလီၤအီၤသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢဆၢထၢၣ်လၢကညီပိာ်မုၣ်လၢအတူၢ်ဘၣ်တၢ်တဖၣ်အဂီၢ်,တိစၢၤမၤစၢၤ ပိာ် မုၣ်ပိာ်မၢ, ဖိဒံဖိသၣ်လၢတူၢ်ဘၣ်ခီၣ်ဘၣ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ် ဖဲ တၢ်ကရၢ ကရိတ နီၤ ဆၢထၢၣ်လၢပိာ်မုၣ်အဂီၢ်တအိၣ်ဖျါဘၣ်အဃိယဟ်ပနီၣ်ဒီးထံၣ်လၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢမ့ၢ် ကရၢလၢအဂ့ၤဒီးကဲထိၣ်တၢ်သန့ၤဒီး တၢ်ဂံၢ်တၢ်ဘါလၢပိာ်မုၣ်ဒီးဖိသၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ် တ ကးဘၣ်လၢထံကီၢ်ပှၤကလုာ်ဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်မၤတခါလၢ်လၢ်အပူၤ ပိာ်မုၣ်အနီၣ် ဂံၢ် မ့ၢ်ပၣ်ဃုာ်အါန့ၣ်အဝဲထံၣ်ဝဲဒၣ်လၢအဂ့ၤလီၤ.လၢတထံရှ့ၢ်ကီၢ်သဲးတကပၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,စံၣ် ညီၣ်ပီတ့တကပၤမ့ၢ်ဂ့ၤပိာ်မုၣ်မ့ၢ်ပၣ်ဃုာ်အါထီၣ်န့ၣ်ကမ့ၢ်တၢ်ဂ့ၤကတၢၢ်န့ၣ်လီၤ.

အဝဲအဲၣ်ဒီးဝဲလၢ ကညီသးစၢ်စၢၤသွဲၣ်သီသ့ၣ်တဖၣ် ကမၤလိနၢ်ပၢၢ် အါထီၣ် ထံ ရှ့ၢ် ကီၢ်သဲးဂ့ၢ်ဝီအါအါလၢ တၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤ ဒီးကဘၣ်အိၣ်ဒီး တၢ်တူၢ်ခီၣ်ဟ် သးလၢလၢ

အကျၢၤဒီးတၢ်ဟ့ၣ်လီၤသးကဘၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်တူၢ်ဆါခီၣ်ဆါသးစ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ. အဝဲအဲၣ်ဒိး ဟ့ၣ်ကူၣ်ပိာ်မုၣ်သးစၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢ ကဂ့ာ်ကျဲစးမၤနၢ်ပၢၢ်သး လၢထံရှ့ၢ်ကီၢ် သဲးဂ့ၢ်ဝီအါ အါဒီး ပိာ်မုၣ်ကဒဲကဒဲဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါလိာ်သး, ဆီၣ်ထွဲလိာ်သးဇ်သိးပိာ်မုၣ်တဖၣ်ကပၣ်ဃုာ်ပၣ်ဂီၢ်လၢတၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲပူၤကအါထီၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပိာ်မုၣ်တဖၣ်ပၣ်ဃုာ်ဂၢ်ဂီၢ်လၢတၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲပူၤမ့ၢ်တအါဘၣ်န့ၣ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီဝဲဒၣ်တန့ၢ်ဘၣ်. အဲၣ်ဒိးဟ့ၣ်ကူၣ် စ့ၢ်ကီးဝဲလၢ "စံၣ်ညီၣ်ကွိၢ်ကရၢဖိကျါ ပိာ်မုၣ်အနီၣ်ဂံၢ်ကပၣ်ဃုာ်အါထီၣ်န့ၣ် ကညီ ပိာ် မုၣ် ကရၢကတဲန့ၢ်ခဲးတၢ်လၢ ပဝဲပိာ်မုၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်, အဒိ – စံၣ်ညီၣ်ကွိၢ် ကရၢ မ့ၢ်အိၣ်(၅)ဂၤပိာ်မုၣ်ကဘၣ်ပၣ်ဃုာ်(၃)ဂၤလၢလီၢ်ခၢၣ်သးပတီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ကရူၢ်, ကီၢ်ဆၣ်, ကီၢ်ရှ့ၣ်ပတီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤန့ၣ်လီၤ.

အနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲသးဆူၣ်လၢကနုာ်လီၤပၣ်ဃုာ်မၤသကိးတၢ်လၢ ထံကီၢ်ဒီး ပှၤကလုာ်အဂီၢ်ဒီးအဲၣ်ဒိးဝဲလၢပိာ်မုၣ်ဇ်သိးအီၤသ့ၣ်တဖၣ်တဖၣ်ကနုာ်လီၤမၤတၢ်လၢထံရှူၢ်ကီၢ်သဲး ပူၤ အါထီၣ်ဒီး ဒိးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်လီၢ်လၢတၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲအါထီၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲအိၣ်ဒီးတၢ်သူၣ် ဆူၣ်သးဆူၣ် ဒီးသးအိၣ်မၤတၢ်လၢအပှၤတဝၢတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီ အဂီၢ်သပှၢ်ပှၢ် န့ၣ်လီၤ. အဝဲဟ်လီၤအသးလၢ မ့ၢ်ဆူၣ်မ့ၢ်ချ့, မ့ၢ်ကဲမ့ၢ်ကီန့ၣ် ကမၤဖံးတၢ်လၢ အပှၤကလုာ် အဂီၢ်လၢအသနၢၣ်ဒၣ်ဝဲန့ၣ်မ့ၢ်အတၢ်ဟ်လီၤအသးန့ၣ်လီၤ.

....

ပဒိၣ်နီၢ်စ့ဖီ
(ကညီပိာ်မုၣ်လၢအိၣ်ဒီးတၢ်သူၣ်ဆူၣ်သးဂဲၤဒီး ဟ့ၣ်လီၤသးတုၤလီၤတီၤလီၤလၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤ)

ပဒိၣ်နီၢ်စ့ဖီ(နီၢ်ဖိသဒါ)မ့ၢ်တီအူကီၢ်ရ့ၣ်ပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဂၤန့ၣ်လီၤ. အိၣ်ဖျဲၣ်ထီၣ် ဖဲ ၁၉၆၆နံၣ်, လါစဲးပထ့ဘၢၣ် ၂၇သီလၢ ထံဆၣ်ပၢၤ, ဒိၣ်ဖးခိၣ်ကီၢ်ဆၣ်, တီအူကီၢ်ရ့ၣ် န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဝဲမုၢ်ဂၢ်နီၢ်နါနၣ်ဒီး ဖါတံၢ်စီၤလါထူအဖိမုၣ်န့ၣ်လီၤ. အမိၢ်အပၢ်မ့ၢ်ပှၤလုၢ်အိၣ်သးသမူလၢတၢ်ဖဲးခုးဖဲးသံၣ်,တၢ်သူၣ်အီၣ်ဖျးအီၣ်န့ၣ်လီၤ.အဝဲအိၣ်ဒီးတၢ်သးစဲလၢတၢ် သူၣ်အီၣ် ဖျးအီၣ်န့ၣ်လီၤ အဒိပုၢ်ဝဲၢ်အိၣ်ဝဲ ၆ဂၤဒီးအဝဲမ့ၢ် ပှၤအဆံးကတၢၢ်တဂၤ န့ၣ်လီၤ.မ့ၢ်ဝဲကညီကလုာ်ခရံာ်ဖိတဂၤန့ၣ်လီၤ.

စးထီၣ်အိၣ်ကွိလၢတီအူဝ့ၢ်ပူၤစးထီၣ်လၢ (KG) တုၤလၢအတီၤတဆံဝံၤလဲၤထီၣ် ခီ

လ့ၣ် ကွိ လၢ ပကိန့ၣ်လီၤ. ထိၣ်ခီလ့ၣ်ကွိ၀ံၤန့ၥ်လီၤဆူကညီတၢ်ပၢ်ဆၢအပူၤဒီး ဟံးထိၣ်ဖိၣ် ထိၣ် တၢ်ပၢ်ဆၢမူဒါတမံၤဘၣ်တမံၤ ဒ်တၢ်လီၤဘၣ်အီၤ အသိးန့ၣ်လီၤ. အ၀ဲန့ၥ် လီၤကညီတၢ်ပၢ်ဆၢအံၤတမ့ၢ်လၢပှၤကွဲန့ၢ်လွဲန့ၢ်အီၤဒီးမၢန့ၢ်ဆူၣ်အီၤနီတဂၤဘၣ်. အနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်၀ဲသးဆူၣ်သးအိၣ်၀ဲဒီးဆၢတဲာ်လီၤအသးကျူၤကျူၤအဃိန့ၥ်လီၤမၤ၀ဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.မၤသကိးတၢ်ဒ်ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢပှၤမၤတၢ်ဖိတဂၤအသိးစးထိၣ် ၁၉၉၆ ဒီးဖဲ ၂၀၂၀နံၣ်န့ၣ်ဒီးန့ၢ်ဘၣ်၀ဲကညီပိာ်မုၣ်ကရၢ“ကညီပိာ်မုၣ်လၢအိၣ်ဒီးတၢ်သူၣ်ဆူၣ်သးဂဲၤဒီးဟ့ၣ်လီၤ သးတုၤ လီၤ တီၤလီၤလၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤ”တၢ်လၤကပီၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲကညီတၢ်ပၢ်ဆၢပှဲၤထိၣ် (၇၀) နံၣ်န့ၣ် အ၀ဲဒိးန့ၢ်ဘၣ်စ့ၢ်ကီး၀ဲ (၂၅) နံၣ်တၢ်လၤကပီၤလၢ ဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အီၤလၢကညီကူၣ်သ့ဆဲးလၤတကပၤန့ၣ်လီၤ.

အ၀ဲဒိးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်လၤကပီၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤအသးခုဒိၣ်မးဒီး ပာ်ကဖၢအသးလၢတၢ်ကရၢကရိပာ်ပနီၣ်အတၢ်ဖံးတၢ်မၤဒီးပာ်လုၢ်ပာ်ပှၢအီၤအဃိန့ၣ်လီၤ.လၢတၢ်ဖံးသကိးမၤသကိးအပူၤအ၀ဲမ့ၢ်ထံၣ်၀ဲလၢတအိၣ်ဒီးတၢ်ဃူတၢ်ဖိး,တၢ်အဲၣ်တၢ်ကွံဒီးတၢ်ထံၣ်မ့ၢ်တလီၤပလိာ်,တၢ်ပာ်ဒ့ၣ်ပာ်ကမၣ်လိာ်သးမ့ၢ်အိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢမၤတမုာ်အသးအဒိၣ်က တၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤ ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဒီးတၢ်ပျံၤ တၢ်ဖုး အိၣ် ၀ဲဒီး ဘၣ်အိၣ်လၢတၢ်ပလိၢ်ပဒိသးဒ်သိးပဃီၤသုးသုတသ့ၣ်ညါအီၤ,ပဃီၤသုးသုတမၤအၢမၤနးအီၤ တဂ့ၤအိၣ်၀ဲဒၣ်လီၤ. ဖဲ ၁၉၉၉နံၣ်, အ၀ဲလဲၤ၀ံတၢ်လၢချၢၣ်လာ် ဒီးဘၣ်သဂၢ်ဒီးပဃီၤသုးဒီးပဃီၤသုးသံကွၢ်အီၤလၢမ့ၢ်နထံၣ်ဘၣ်ပှၤကညီသုးဧါ.ပဃီၤတသ့ၣ်ညါလၢအ၀ဲမ့ၢ်ကညီသုး,ကညီတၢ်ပၢ်ဆၢဖိဘၣ်. ပဃီၤသုးသံကွၢ်အီၤတၢ်အါမးဒီးအ၀ဲကျဲးစၢးစံးဆၢ၀ဲလၢတၢ်ကူၣ်သ့အပူၤဒီးလၢခံဘၣ်တၢ်ပျဲကွံာ်အီၤန့ၣ်လီၤ.

ဆီ ဟံ ၣ်ဆီ ဃီ ဒီ းစီၤ ပီ လူး လၢ အမ့ ၢ်ကညီ ဒီ က လုာ်တၢ် ထူ ၣ်ဖျဲ းသုးမုၢ်ဒိ ၣ် (KNLA) , သုးက့ ၂လၢခဲအံၤဟံးမူဒါဒ် သုးက့ ဒုးယၤခိၣ်အသိးန့ၣ်လီၤ. ဆီဟံၣ်ဆီဃီဖဲ ၁၉၉၃ နံၣ်ဒီး ထိၣ်ဖိ၀ဲအဖိမုၣ်တဂၤ, ဖိခွါ၄ဂၤန့ၣ်လီၤ. အ၀ဲမ့ၢ်တၢ်ပၢ်ဆၢဖိတဂၤ, အဟံၣ်ခိၣ် မ့ၢ်တၢ်ပၢ်ဆၢဖိတဂၤဒီးအဖိခွါအကျါတဂၤဟံးစ့ၢ်ကီးမူဒါလၢ တၢ်ပၢ်ဆၢပူၤ ဒ်ကသံၣ်သ ရၣ်ကွၢ်ပှၤဆါတဂၤအသိးန့ၣ်လီၤ. အ၀ဲပာ်လီၤအသးလၢ ခါဆူမဲာ်ညါ အ၀ဲကမၤတၢ်လၢအပှၤကလုာ်အဂီၢ်တုၤအသးသမူကတၢၢ်တစုန့ၣ်လီၤ.

အ၀ဲထံၣ်၀ဲလၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢမ့ၢ်ခိၣ်တဃာ်တခါလၢကရၢမိၢ်ပှၢ်အဂီၢ်ဒီးမ့ၢ်ဒ့တဒ့လၢကရၢမိၢ်ပှၢ်တၢ်မၤနၢၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ကရၢတဖုလၢဆိၣ်တခူထိၣ် ကရၢမိၢ် ပှၢ်န့ၣ်လီၤ.အ၀ဲဆၢမုၢ်လၢ်၀ဲလၢ“ကညီပိာ်မုၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ကဃုသ့ၣ်ညါထံရှ့ၢ်ကီၢ်သဲး,ကညီအတၢ်ဟဲလီၤစၢၤလီၤသွဲၣ်လၢထံရှ့ၢ်ကီၢ်သဲးအတၢ်လဲၤကျဲလၢပသနၢၣ်ဒၣ်၀ဲဒီးပမၤသ့မနၤလဲၣ်န့ၣ်ပကဃုသ့ၣ်ညါလၢပကပာ်ဖှိၣ်မၤသကိးတၢ်လၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢဒီးကရၢမိၢ်ပှၢ်ကတုၤဆူတၢ်မၤနၢၤဖီတၢၣ်တစုအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.”

အ၀ဲအဲၣ်ဒိး၀ဲလၢကညီပိာ်မုၣ်စၢၤသွဲၣ်သီတဖၣ်ကဃုသ့ၣ်ညါ၀ဲဒၣ်ကညီအရှ့ၢ်အသဲးအဂ့ၢ်အ၀ီ,ထံရှ့ၢ်ကီၢ်သဲးတၢ်အိၣ်သးဒီးလိၣ်ဘၣ်လၢသးစၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်ပာ်

ဖိုဉ် မၤသကိးတၢ်ဒီးမ့ၢ်လၢ်လၢသူဉ်ဘီဉ်သးစၢ်တဖဉ် ကဃုသ့ဉ်ညါဖးလံၢ်ဖးလဲၢ်, ကဃု သ့ဉ် ညါ ကညီအဂ့ၢ်အကျိၤ, ထံရှၢ်ကီၢ်သဲးဒီးပာ်ဖိုဉ်မၤသကိးတၢ်လၢ ကညီဒီက လုာ် က တုၤက့ၤဆူတၢ်မၤနၢၤတစုန့ၣ်လီၤ.

အဝဲဆၢမ့ၢ်လၢ်ဒီးအဲၣ်ဒိးဟ့ဉ်ကူဉ်ကညီပိာ်မုဉ်သးစၢ်သ့ဉ်တဖဉ်ဒ်သိးကပာ် လုၢ်ပာ်ပှၤလီၤအသးတကတိၢ်ဃီကပာ်လုၢ်ပာ်ပှၤပကရၢမိၢ်ပှၢ်အတၢ်သူဉ်ထီဉ်ဆီလီၤ သ့ဉ်တဖဉ်ဒီးကဂ့ာ်ကျဲးစၢးမၤကယဲၢ်တၢ်မၤလၢ ကကဲထီဉ်တၢ် ဘျုးတၢ်ဖှိဉ်လၢ ပထံပကီၢ် ဒီး ပ ပှၤကလုာ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲစံးဝဲဒၣ်လၢ "လီၤဆီဒၣ်တၢ်ခဲအံၤ ပမ့ၢ်ကွၢ်က့ၤလၢ ပတီ အူကီၢ်ရှဉ်ခိဉ်နၢ်လၢ (KNU) တၢ်ကရၢကရိအပူၤ, လၢသုးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပၢပြးမ့ၢ်ဂ့ၤ ပပှၤမၤ သ ကိး တၢ်သ့ဉ်တဖဉ်န့ဉ် တုၤဆူမံုၤတုာ်ပှၢ်တီၤအဆၢကတိၢ်လံ, ခဲအံၤပထံဉ်ဘဉ်လၢသုးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပၢ ပြးမ့ၢ်ဂ့ၤအိဉ်ဒီးတၢ်ပာ်လီၤတၢ်မၤအကျိၤအကျဲ လၢဘဉ်ဃးပမၤတၢ်အပူၤသးနံဉ်တဖဉ်အ ဃိ သူဉ်ဘီဉ်သးစၢ်တဖဉ်ကဂ့ာ်ကျဲးစၢးဆူဉ်ဆူဉ်အါန့ၢ်အလိၢ်ဒီးမ့ၢ်တနံၤသူဉ်ဘီဉ်သးစၢ် တ ဖဉ် ကကဲထီဉ်ဝဲဒၣ် စုဒုဉ်စုတီၤလၢအဂ့ၤလၢ ကဟ့ဉ်လီၤသးလၢ ပှၤကလုာ်အ တၢ်လဲၤ ကျဲ, ပှၤကလုာ်ကတုၤဆူတၢ်မၤနၢၤအဂီၢ်န့ၣ် အဝဲသ့ဉ်ကဂ့ာ်ကျဲးစၢးဖှိဖှိဖျါဖျါအဂီၢ် မ့ၢ်ယ တၢ်လၢယအဲၣ်ဒိးတဲန့ၣ်လီၤ."

....

သရၣ်မုၣ်နီၢ်ဒီခၢးစ်မူ
(ကညီပိာ်မုၣ်လၢဟ့ၣ်လီၤသးမၤတၢ်လၢပှၤကလုာ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီအဂီၢ်)

သရၣ်မုၣ်နီၢ်ဒီခၢးစ်မူ (နီၢ်ဒီးကါ)မ့ၢ်ဝဲ (KRCEE)ပှၤနဲၣ်တၢ်တဂၤ န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ပိာ်မုၣ် ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တဂၤလၢအဲၣ်အပှၤကလုာ်, ဟ့ၣ်လီၤ သး လၢ အပှၤက လုာ်တၢ် ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အဂီၢ် အိၣ်ဒီးတၢ်တူၢ်ဆါခီၣ်ဆါသးဒီး တၢ်သးစွံကတုၤတဂၤန့ၣ်လီၤ. ဒီးန့ၢ်ဘၣ် ကညီ ပိာ် မုၣ်ကရၢတၢ်ဟ့ၣ်လၤကပီၤ “ကညီပိာ်မုၣ်လၢဟ့ၣ်လီၤသး မၤတၢ်လၢပှၤ ကလုာ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီအဂီၢ်”ဖဲ ၂၀၂၁နံၣ်န့ၣ်လီၤ.

အိၣ်ဖျဲၣ်ထီၣ်ဖဲ ၁၉၇၇နံၣ်, လါယူၤ ၁၀သီလၢ ခးတယၤသဝီ, ပါတနီၣ်တၢ်ပၢ, ထံထၣ်စွတကပၤန့ၣ်လီၤ. အသဝီအံၤအိၣ်သ့ၣ်လီၤအသးလၢထံကျိဆံးဆံးဖိတဘိအကၢၢ်ခိၣ်တၢ်ပၢၤခိၣ်သလၣ်လီၤအသးဒီးသဝီတဖျၢၣ်ဒီးတဖျၢၣ်န့ၣ်အဘၢၣ်စၢၤအိၣ်ဘူးလိာ်သးန့ၣ်လီၤ. သဝီအံၤအိၣ်ဝဲခံကပၤလၢအမ့ၢ်မိၢ်ထံးတကပၤဒီးပၢ်ထံးတကပၤန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဝဲဖါ

တၢ်မူဒ့ၢ်ဒီးမ့ၢ်ဂၢ်နီၢ်ပလဲအဖိမုၣ်န့ၣ်လီၤ. တချုးလၢအမိၢ်အပၢ်ဟဲထိၣ်ဖႏလၢကညီတၢ်ပၢ်ဆၢလီၢ်ကဝီၤဒီးမၤတၢ်ပၢ်ဆၢဖႏဘၣ်အဆၢကတီၢ်တဘျီအခါမ့ၢ်ပှၤလုၢ်အိၣ်သးသမူလၢ တၢ်ထူစံၢ်လိာ်ပှဲၤန့ၣ်လီၤ. ခဲအံၤအမိၢ်လဲၤပူၤကွံာ်ဟိၣ်ခိၣ်ဒီးမ့မ့ၢ် အပၢ် တခီလဲၤ အိၣ်ဆိးဝဲဒၣ် လၢကီၢ်အီးစတြ့လယၣ်န့ၣ်လီၤ. အဒီပုၢ်ဝဲၢ်အိၣ်ဝဲ ၁၀ဂၤဒီးအဝဲမ့ၢ်ဝဲ ပှၤခံဂၤတဂၤ န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ကညီကလုာ်ခရံာ်ဖိတဂၤန့ၣ်လီၤ. အိၣ် ဒီးတၢ်သးစဲလၢ တၢ်ဖးလံာ်ဖးလဲၢ်, တၢ် သူၣ်တၢ်ဖျး, တၢ်သူၣ်သံၣ်ဖီဖီလၢတၢ်မၤစ့ၤလီၤနီၢ် တဂၤတၢ်သးဆိၣ်သနံး တၢ်တမုာ်တလၤ,ဟးလိာ်ကွဲလၢထံကျိထံကွာ်,ဟးကသုၣ်ကသီလၢပှၢ်လၢ်ကျါတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲအသးအိၣ်(၆)နံၣ်ဒီးကမ့ၢ်ဝဲဖဲ ၁၉၈၃နံၣ်အဆၢကတီၢ်အဝဲသ့ၣ်အဟံၣ်ဖိဃီဖိဟဲထိၣ်ဆူတၢ်ပၢ်ဆၢလီၢ်ကဝီၤပူၤကီၢ်မူရၤ,ဝါခႏန့ၣ်လီၤ. အမိၢ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်ဒီပုၢ်ဝဲၢ်ဆံးဆံး ဖိသၢဂၤ ဘၣ်ဟးထိၣ်လၢမုၢ်နၤတၢ်ခံး,ဒီးထိၣ်ချံဆံးဆံးဖိဒီးဟးလၢတၢ်ပျံၤတၢ်ဖုးအပူၤန့ၣ်လီၤ.အဝဲသ့ၣ်လဲၤတုၤဝါခႏဒီးဆီလီၤအတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအလီၢ်,သူၣ်ထိၣ်အတၢ်အိၣ်မူဖဲဝါခႏန့ၣ်လီၤ.ဝါခႏမ့ၢ်တၢ်လီၢ်လၢဘၣ်ထွဲဘၣ်ဃးဒီးတၢ်ပၢ်ဆၢလီၢ်ကဝီၤအဃိအဝဲဒိၣ်ထိၣ်လၢသုးဖိသ့ၣ်တဖၣ်အကျါဒီး ဟ်လီၤအသးလၢ အဝဲမ့ၢ်ဒိၣ်ထိၣ်န့ၣ်က ဟံးအဝဲလၢပှၤ သုး ဖိန့ၣ်လီၤ. စးထိၣ်မၤလိဝဲတၢ်ဖဲကီၢ်မူရၤတီၤထီကွိစးထိၣ်လၢ တီၤဖိသၣ်ဒီးတုၤလၢအဖျိထိၣ်တီၤထီ(၁၀)တီၤဖဲ ၁၉၉၅နံၣ်ဒီးနုာ်လီၤသိၣ်လိစၢၤတၢ်ဖဲဝ့ၢ်ကလိးတီၤထီကွိန့ၣ်လီၤ. ဖဲ၁၉၉၈တုၤ၁၉၉၉ နံၣ် က တီၢ်မၤတၢ်လၢ KSNG ဒ် Founder တဂၤဒီး ကဲစ့ၢ် ကီးဝဲပှၤပၢၤလီၢ်ဆ့ၣ်နီၤခံဂၤတဂၤဒီး မ့မ့ၢ်သရၣ်လိၣ်ဖျါတခီကဲဝဲ ပှၤပၢၤလီၢ်ဆ့ၣ်နီၤ(ကရၢခိၣ်) န့ၣ် လီၤ. ဖဲလၢတၢ်ဟဲဒွဲၣ်ဝ့ၢ်ကလိးခံဘျီတဘျီအကတီၢ်အဝဲအဲၣ်ဒီးဆဲးမၤလိတၢ်ဒီး ဖဲန့ၣ်အခါ ဘၣ်အတီၤ လၢသရၣ်မုၣ်အဲဒံ လၢအမၤ တၢ် လၢ Earth Rightတဂၤ အပှၤကွိဖိလၢကလဲၤကီးဝဲအလီၢ်လီၤဟိ တဂၤ အဃိ ကီးဝဲသရၣ်မုၣ်ဒီခါးစ်မူ လၢကလဲၤလၢပှၤလီၢ်လီၤဟိတဂၤအလီၢ်ဒီးအဝဲလဲၤပိာ်ဝဲသရၣ်မုၣ်အဲဒံအခံဆူဘီကီးန့ၣ်လီၤ.ဖဲန့ၣ်ကတီၢ်ပှၤလၢအလံာ်အလဲၢ်တအိၣ်မ့ၢ် အဲၣ်ဒီးလဲၤဆူ ဘီ ကီး န့ၣ်နကဘၣ်ဟ့ၣ်စ့ဖး အါဖိညါ လၢပှၤလဲၤ ဆှါနၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.အဝဲလဲၤတုၤသီအဆၢကတီၢ်ဘၣ်မၤတၢ်လၢပှၤဟံၣ်ဒီးမ့မ့ၢ် ဟါခီတခီလဲၤထိၣ်ဝဲ (Special English class) န့ၣ်လီၤ. ဖဲန့ၣ်ကတီၢ် Earth Right ကွၢ်ဝဲအတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအဖီခိၣ်မၢ အဝဲ လီၤ Intern လၢ အတၢ်ကရၢကရိ န့ၣ်လီၤ. ဖဲ အဝဲလီၤ intern လၢ Earth Rights အဆၢကတီၢ် ယမၤစၢၤတၢ်ဒ် အမ့ၢ် တၢ် ကျိာ် ထံ တၢ်, တၢ် တဲ ကျိာ်တၢ် သ့ၣ် တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲမၤဝဲတယံာ်ဘၣ်ဒီး လၢခံအဝဲနုာ်လီၤမၤ ကဒါက့ၤ တၢ် လၢ Earth Right ဒီးဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အီၤမူဒါဒ်(Women Right Project Coordinator) ဒီးအါတက့ၢ်ဘၣ်ဟ့ၣ်တၢ်မၤလိလၢပှၤတဝၢပူၤ,မၤလီၤတံၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ,ထၢတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ,မၤတၢ်ကတီၤန့ၢ်ခဲးတၢ် သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲမၤတၢ်တခီခီ ဒီးအဲၣ်ဒီးမၤလိအါထိၣ်ဖႏတၢ်အဃိ အဝဲထိၣ်ဝဲကွိ (Test of English Foreign Language) တခီခီန့ၣ်လီၤ.အဝဲမၤလိတၢ်,ဒီးစဲးဖျိထိၣ်ဝဲဝံၤ အလီၢ်ခံ အ သကီးမုၣ်တဂၤမၤစၢၤအီၤလၢကလဲၤထိၣ်ဘၣ်ကွိဖဲကံၢ်မဲန့ၣ်လီၤ. ကွိဝဲန့ၣ်ကွိလဲအပှၤဒိၣ်ဘၣ်ဆၣ်တဘၣ်ဟ့ၣ်ကွိအလဲဘၣ်.ကွိအလဲ,ယုာ်ဒီးတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအ

လီၢ် တဆံး တက့ၢ်န့ၣ် ဘၣ်တၢ်မၤစၢၤအီၤလၢ Probate Burma န့ၣ်လီၤ. ဒ်သိးအ တၢ် သူ တၢ် စွဲ က ဘၣ်လီၢ်ဘၣ်စးဒိၣ်ထီၣ်န့ၣ် အဝဲထီၣ်ကွၢ် တခီခီဒီး မၤစ့ၢ်ကီးတၢ် လၢယိၤကျိၤဒီး ဆှၢလီၤ အ နီၢ်ကစၢ်သး လၢကွၢ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲ ၁၉၉၉ နံၣ် တုၤ ၂၀၀၀ နံၣ်န့ၣ် အဝဲလဲၤထီၣ်ကဒါက့ၤ ကွၢ် လၢကံၢ်မဲလၢEarth Right အကွၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲ ၂၀၀၆ နံၣ်န့ၣ်အဝဲ လဲၤမၤလိ တၢ်လၢ ကီၢ်အမဲရကၤဖဲ New York City န့ၣ်လီၤ. ဖဲ အ ဝဲလဲၤမၤလိတၢ်အကတီၢ်မၤစၢၤဘၣ်စ့ၢ်ကီး တၢ် လၢ ပှၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲလၢအ လဲၤကီၢ် သၢ ဘ့ၣ်တဘ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲအဝဲ မၤလိတၢ်လၢ ကီၢ်အမဲရကၤအ ကတီၢ် ဘၣ်ကျဲးစၢး ဝဲ သပှၢ်ပှၢ် ဒီး ဘၣ်သဂၢၢ်တၢ်ကီတၢ်ခဲခီဖျိကျိၥ်ဒီးတၢ်ဆဲးတၢ်လၤ တဒ် သိး ဘၣ် အ ဃိ န့ၣ် လီၤ. ဖဲအဝဲအိၣ်ဝဲဖဲန့ၣ်အကတီၢ် အတံၤသကိးတအိၣ်အါဘၣ်အဃိ တၢ်ဆၢကတီၢ်မ့ၢ် အိၣ်ဒီးအီၤန့ၣ်အါဒၣ်တၢ်တကွ့ၢ်အဝဲလဲၤအိၣ်လၢလံာ်ရိဒၢးဒီးဖးလံာ်န့ၣ်လီၤ.ဖဲ ၂၀၀၇နံၣ် တုၤ၂၀၁၂ နံၣ်န့ၣ်အဝဲမၤတၢ်လၢ AJWLS ဘၣ်ဃး Volunteer program ဘၣ်ဆၣ် လၢအသးပှၤတခီ အိၣ်ဒၣ်လၢအဲၣ်ဒိးဟဲက့ၤမၤစၢၤက့ၤတၢ်လၢကညီတဝၢလၢကီၢ်သူလ့ၤပှၤ အဃိဖဲ ၂၀၁၂နံၣ်န့ၣ်အဝဲကဲထီၣ်ဘၣ်ကီၢ်အမဲရကၤထံဖိကီၢ်ဖိဝံၤအလီၢ်ခံအဝဲဟဲက့ၤမၤ စၢၤကဒါက့ၤတၢ်ကညီတဝၢလၢကီၢ်သူလ့ၤကီၢ်ဆၢအံၤန့ၣ်လီၤ.

ခီဖျိဒိၣ်ထီၣ်လၢတၢ်ပၢၢ်ဆၢဟီၣ်ကဝီၤပူၤအဃိအဝဲလဲၤခီဖျိဘၣ်တၢ်ပၢၢ်ဆၢအတၢ် ကီတၢ်ခဲတဖၣ်ဒီး ထံၣ်ဘၣ်, သ့ၣ်ညါဘၣ်ဝဲပှၤတဝၢအတၢ်အိၣ်သးဒီး အတၢ်လဲၤခီဖျိသ့ၣ် တ ဖၣ် ဂ့ၤဂ့ၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲအဝဲလဲၤမၤလိတၢ်အကတီၢ်ထိဘိအဝဲ ဟ်လီၤယသးလၢတၢ် မၤ လိ လၢအမၤလိန့ၢ်ဝဲအံၤ ကမ့ၢ်လၢပှၤတဝၢအဂီၢ်အဃိအဝဲအဲၣ်ဒိးဟဲက့ၤမၤပှဲၤက့ၤအတၢ်တိာ် ဟ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲဖျိထီၣ်လၢ political science,ဘၣ်ဆၣ် အဝဲ အဲၣ်ဒိး ဟဲက့ၤ မၤ တၢ် မၤ လၢ အ ယိယိဖိအဃိ အဝဲနုာ်လီၤမၤတၢ်လၢတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တကပၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲ ထံၣ်ဝဲ လၢတၢ်ကူၣ်ဘၣ် ကူၣ်သ့မ့ၢ်တၢ်အရှဒိၣ်, တဘၣ်မ့ၢ်ထဲအ ဖျိးဝိ လၢ လံာ်လဲၢ်ဘၣ်, ကဘၣ် ပၣ်ဃုာ်Human value အိၣ်ဒီးတၢ်ဒိသူၣ်ဒိသးဒီးနၢ်ပၢၢ်ပှၤတဝၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤန့ၣ်လီၤ.ဖဲအဝဲ လဲၤအိၣ်လၢ US အဆၢကတီၢ်ညီနုၢ်တနံၣ်တဘျီန့ၣ် အဝဲ ဟဲ က့ၤဟးလၢ ကွၢ်ၣ်တဲၣ်ကီၢ်ဒီးဖဲ လၢ အဟဲက့ၤအကတီၢ်ဟဲက့ၤအိၣ်ဖဲသရၣ်မုၣ်တဘိရၤလၢအမ့ၢ်ကီၢ်မူရၤ တီၤ ထိ ကွၢ်သ ရၣ်မုၣ်တဂၤ ဒီး မၤစ့ၢ်ကီးတၢ်လၢကူၣ်သ့ဆဲးလၤဝဲၤကျိၤဒီး မၤစ့ၢ်ကီးတၢ်လၢ ကညီဘၣ်ကီ ဘၣ်ခဲဒဲ ကဝီၤကမံးတံာ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့မူဒါခိၣ် လၢဘၣ်တၢ်ကီးအီၤလၢမါမံၣ်ဘိတ ဂၤအအိၣ်ထီဘိန့ၣ်လီၤ.သရၣ်မုၣ်တဘိရၤန့ၣ်ကဲဝဲအဂံၢ်အဘါ,ပှၤလၢအမၤစၢၤအီၤ,ဟ့ၣ် ဂံၢ် ဟ့ၣ်ဘါအီၤဒီးဟ်လီၤသးဒ်ဟံၣ် ဖိ ဃီ ဖိ အသိးအဃိအဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဆဲးကျိး အိၣ် ထီ ဘိ,ဒုးသ့ၣ်ညါစ့ၢ်ကီးအီၤတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အတၢ်ဖံးတၢ်မၤတဖၣ်ဒီးမ့ၢ်စ့ၢ်ကီးတၢ်လၢ အဝဲအဲၣ်ဒိးမၤဝဲအဃိတုၤအဟဲက့ၤအိၣ်နီၢ်ကီၢ်န့ၣ်နုာ်လီၤမၤတၢ်မၤအံၤန့ၣ်လီၤ.

အဝဲနုာ်လီၤမၤတၢ်လၢတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တကပၤအံၤဂ့ၤစ့ၢ်ကီးလၢအဂီၢ်ဒီးအ နီၢ်ကစၢ်စံးဝဲလၢ “ယမၤတၢ်လၢတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တကပၤအံၤဂ့ၤဝဲလၢ ယကအိၣ်ဘူး ဘၣ် ဒီး ယဖိ, ကွၢ်ထွဲဘၣ်ယဖိ ခီဖျိယအဲၣ်ဒိးကဲမိၢ် လၢ အ ဂ့ၤ တဂၤ” န့ၣ်လီၤ. အဝဲ မ့ၢ်

မၤတၢ်လၢထံရှ့ၢ်ကီၢ်သဲးတကပၤန့ၣ်ကဘၣ်လဲၤဘၣ်က့ၤအါဒီးဟဲက့ၤလၢဖိအိၣ်ကတုၤစ့ၤဝဲအဃိဃုထၢဝဲလၢတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အတၢ်မၤတကပၤဒီးမၤဝဲတုၤလီၤတီၤလီၤတုၤဆၢကတီၢ်ခဲအံၤန့ၣ်လီၤ.

ဖဲအဟဲက့ၤတုၤအတီၢ် အဝဲမၤတၢ်ဒ် KRCEE , DHE နဲၣ်ရှဲၣ် တဂၤဘၣ် ဆၣ်ခဲ အံၤကဲထိၣ်ကဒါက့ၤဝဲလၢပှၤနဲၣ်တၢ်တဂၤန့ၣ်လီၤ. ဒ်အဝဲ မ့ၢ်စ့ၢ်ကီး KSNG founder တဂၤ အသိးတုၤခဲအံၤအဝဲပၣ်ဃုာ်လၢKSNGကညီကို်ဖိပှာ်ဘျုးစဲကရူ့ၢ်တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအပူၤဒီးအဝဲဂဲၤလိာ်ဝဲဒ်သိးကရူ့ၢ်အံၤအတၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲအပူၤပိာ်မုၣ်ကဘၣ်ပၣ်ဃုာ်ဝဲတဝာ်န့ၣ်လီၤ. ပှၤမ့ၢ်ကွဲအီၤလၢတၢ်အိၣ်ဖှိၣ် တဘျီလၢ်လၢ် အဝဲလဲၤဒီးဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးသကိး န့ၣ်လီၤ. ဒ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ ပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဂၤအသိးတဘျီ ဖဲအဝဲ လဲၤပျ့ၢ် ကို် လၢ မဲၢ်လးအကတီၢ်ထံၣ်ဘၣ်ကို်ဖိ (၄၅၀)ဂၤဖှိၣ်ထိၣ်ကို်ဒီးမ့ၢ်တၢ်သးခုလၢအဂီၢ်ဒိၣ်မးန့ၣ်လီၤ. အဝဲပလၢ်ဘၣ်ဝဲလၢမ့ၢ်ဘၣ်သဂၢ်ဒီးတၢ်ကီတၢ်ခဲလၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤဒီးတၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲအပူၤလၢတၢ်တကူတလၢဒီးတၢ်ဂ့ၢ်အကလုာ်ကလုာ်ဘၣ်ဆၣ်ခီဖှိကို်ဖိဖှိထိၣ်အါမးဒ်အံၤ အဖီခိၣ် မ့ၢ်တၢ်အသူအသၣ်လၢ အဝဲသ့ၣ်ကူးဘၣ်က့ၤဝဲ, ထံၣ်ဘၣ်က့ၤဝဲအဃိ ပှဲၤဒီးတၢ် သးခုသးမုာ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲမ့ၢ်ပှၤလၢအကျဲးစၢးထံၣ်တၢ်လၢအဂ့ၤတကပၤန့ၣ်လီၤ.အဝဲမၤ တၢ်လၢတၢ်ကရၢကရိအပူၤန့ၣ် ထံၣ်ဝဲလၢ မ့ၢ်တၢ် လၢ အဂ့ၤဒိၣ် မးတခါ လၢ နဟဲကိး နဖိလၢတၢ်မၤလီၢ်သ့ခီဖှိပှၤမၤသကိးတၢ်တဖၣ်နၢ်ပၢၢ်လိာ်သးဒီးခီဖှိနဟဲကိးနဖိလၢတၢ် မၤလီၢ်အဃိ ဖိတဖၣ်သ့ၣ်ညါစ့ၢ်ကီးမိၢ်ပၢ်တၢ်ကီတၢ်ခဲ ဖဲလၢအထံၣ်ဘၣ်မိၢ်ပၢ်မၤတၢ်ဒီး ခီဖှိနမၤတၢ်လၢနကစၢ်ဒၣ်ဝဲပှၤတဝၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤအဃိဖဲ နနီၢ်ကစၢ်တၢ်ဂ့ၢ်မ့ၢ်အိၣ်ထိၣ်လၢနကဘၣ်ဃ့ခွဲးခီဖှိဂ့ၢ်ဂီၤအူတၢ်ဂ့ၢ်အဖီခိၣ်န့ၣ် ပှၤနၢ်ပၢၢ်နၤဒီးဟ့ၣ်နၤအခွဲး သ့ အဃိတၢ် အံၤမ့ၢ် စ့ၢ် ကီး သးအတၢ်ဂံၢ်တၢ်ဘါတခါလၢ တၢ်ကရၢကရိအိၣ်ဒီး တၢ်နၢ်ပၢၢ်လိာ်သးဒီး တၢ်ဆီၣ်ထွဲလိာ်သးဃၢ်ခီဃၢ်ခီအဃိန့ၣ်လီၤ.

အဝဲဒိးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲညီပိာ်မုၣ်ကရၢတၢ်လၤကပီၤ "ကညီပိာ်မုၣ်လၢဟ့ၣ်လီၤသးမၤတၢ် လၢပှၤကလုာ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တၢ်လဲၤထိၣ်လဲၤထီအဂီၢ်" ဖဲ ၂၀၂၁နံၣ်အ ပူၤန့ၣ်လီၤ. ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢဟ်ပနီၣ်ဒီးဟ်လၤဟ်ကပီၤအီၤလၢအမ့ၢ်ပိာ်မုၣ် လၢအဲၣ်အထံ အကီၢ်, အပှၤကလုာ်ဒီးမ့ၢ်ဖှိထိၣ်ကို်ဒိၣ်ကို်ထီဒီးအိၣ်ဆိးလၢထံဒိၣ်ကီၢ်လဲၢ်သ့ဘၣ်ဆၣ်ဟဲက့ၤတူၢ်ဆါအသးဒီးဟ့ၣ်လီၤသးလၢအပှၤကလုာ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤလၢတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ တကပၤအဃိန့ၣ်လီၤ.အနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲစံးဝဲလၢ "ယဒိးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်လၤကပီၤအံၤကမ့ၢ်လၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢဟ်ပနီၣ်ယတၢ်ဖံးတၢ်မၤဒီးတၢ်ဟ့ၣ်လီၤသးလၢပှၤတဝၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤ ဒီးတမ့ၢ်ပ လၢ ဃု တၢ် လၤကပီၤဘၣ်အဃိန့ၣ်လီၤ. " အဝဲသးခုသးမုာ်လၢ ကညီပိာ်မုၣ်က ရၢ ဟ်လၤကပီၤဒ်းအီၤအဃိန့ၣ်လီၤ. ခါဆူမဲာ်ညါအဝဲအ Visa မ့ၢ်န့ၢ်န့ၣ်အဝဲအဲၣ်ဒိးအိၣ်ဒံးလၢအပှၤတဝၢအသိးအကျါဒီး မၤသကိးဒံးတၢ် လၢတၢ်ဆၢကတီၢ် ဖး ယံာ် ဖး ထီ အပူၤန့ၣ်လီၤ.

ဆီဟံၣ်ဆီဃီဒီးစီၤတၢ်မျၢ်သီလၢအမ့ၢ်ကညီတၢ်ပၢၢ်ဆၢခိၣ်နၢ်တဂၤဖဲ ၂၀၀၉နံၣ်,

လါအီး ကထိဘၢ်၃၁ သီဒီးထီဉ်ဖိဝဲ အဖိမုဉ် ဖိခံ ဂၤန့ဉ် လီၤ. ခဲအံၤအိဉ်ဆီးဝဲဒဉ်ဖဲ မဲၢ်ဆီး ကီၢ် ဆဉ်, တးကီၢ်ရှဉ်န့ဉ်လီၤ. အဝဲအဲဉ်ဒိးဝဲလၢအဖိခံဂၤ(၁)ကဘဉ်သ့ဉ်ညါကစၢ် ယွၤ (၂)ကဘဉ်သ့ဉ်ညါပှၤကလုာ်တၢ်တူၢ်ဘဉ်ဒီးမၤစၢၤပှၤဂၤန့ဉ်လီၤ.အဝဲအဲဉ်ဒိးထံဉ်ဝဲလၢအ ဖိ တဖဉ်ကဘဉ်သ့ဉ်ညါပှၤကညီအ လုၢ် အပှ့ၤဒီးကဘဉ်အိဉ်လၢအသးပူၤထီဘိန့ဉ်လီၤ. ဖဲ လၢအိဉ်ဖဲအံၤကတိၢ်က မၤစၢၤဒီးဖီဉ်ဂၢၢ်ပာ်စၢၤတၢ် ကူဉ်ဘဉ်ကူဉ်သ့ လၢဒ်ဲ က ဝီၤပူၤန့ဉ် လီၤ. ဒ်ကဝီၤမ့ၢ်တအိဉ်လၢၤဘဉ်န့ဉ်အဝဲပာ်လီၤအသးလၢကကဲၤမၤစၢၤကဒါကဲၤလၢကညီ ကူဉ် သ့ဆဲး လၤဝဲၤ ကျိၤ တ ပၤလၢအပှၤကလုာ်အတၢ်ကူဉ် ဘဉ်ကူဉ်သ့ဒီးအတၢ်လဲၤထီဉ် လဲၤထီအဂီၢ်န့ဉ်လီၤ.

....

Education Stakeholders
26-27 September

သရၣ်မုၣ်နီၢ်ဖီမူ
(ကညီပိာ်မုၣ်လၢဟ့ၣ်လီၤသးမၤတၢ်လၢ ပှၤကလုာ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီအဂီၢ်)

သရၣ်မုၣ်နီၢ်ဖီမူ မ့ၢ်ကူၣ်သ့ဆဲးလၤဝဲၤကျိၤပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဂၤ လၢအဂဲၤ လိာ်သ ပှၢ်ပှၢ်လၢကညီကလုာ်သူၣ်ဘီၣ်သးစၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ကဒိၣ် တုာ်ခိၣ်ပှဲၤ ဃုာ် ဒီး တၢ် ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ အဂီၢ်တဂၤန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဝဲပတီၢ်ထိပီညါဝဲၤဒ့ အနဲၣ်ရှဲၣ်တဂၤန့ၣ်လီၤ. ဒီးန့ၢ် ဘၣ်ဝဲ ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢတၢ်ဟ့ၣ်လၤကပီၤလၢအမ့ၢ် "ကညီပိာ်မုၣ်လၢဟ့ၣ်လီၤသးမၤ

တၢ်လၢပှၤကလုာ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီအဂီၢ်" ဖဲ ၂၀၂၁နံၣ်, တၢ်မၤလၤက ပီၤ ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢမုၢ်နံၤအဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. အိၣ်ဖျဲၣ်ထီၣ်ဖဲ ၁၉၈၂နံၣ် လၢဝ့ၢ် လၢၢ်ဒိၣ်ဒီးမ့ၢ်ဝဲသရၣ်မုၣ်ဆၣ်ဖိဒီးသရၣ်စီၤမးဖိအဖိမုၣ်န့ၣ်လီၤ. အမိၢ်မ့ၢ်တၢ်သးခုကစီၣ်ပှၤမၤတၢ်ဖိဒီးအပၢ်မ့ၢ်ကၠိသရၣ်တဂၤန့ၣ်လီၤ.ဖဲအနီၢ်ဆံးခါမိၢ်ပၢ်မ့ၢ်သံကွၢ်အီၤလၢအဲၣ်ဒိးမၤမ နုၤလဲၣ်, သးစဲမနုၤလဲၣ်န့ၣ် စံးဆၢဒၣ်ဝဲ လၢကသံၣ်တၢ် မၤန့ၣ် လီၤ. အဒိပုၢ်ဝဲၢ် အိၣ်ဝဲ နွံဂၤဒီးမ့ၢ်ကညီခရံာ်ဖိတဂၤန့ၣ်လီၤ.

ဖဲအနီၢ်ဆံးဒံးဒီးတထီၣ်ဒံးကၠိအဆၢကတီၢ်ဘၣ်န့ၣ် ဘၣ်အိၣ် ဘၣ် လၢ တၢ် ပျံၤတၢ်ဖုးတၢ်ဒုးတၢ်ယၤဒီးတၢ်ခးလိာ်သးအပူၤထီဘိန့ၣ်လီၤ.အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်မၤပလိၢ်ပာ်ဒီးတၢ် ဘံၣ် တၢ်ဘၢတၢ်ပူၤဒီး တၢ်မ့ၢ်ဒုးလိာ်သးခးလိာ်သး, တၢ်မ့ၢ်သိၣ်မ့ၢ်သဲတမံၤမံၤန့ၣ် စံၣ်နှာ်အိၣ်ခူသူၣ်လၢတၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. အါတက့ၢ်မုၢ်နၤခီန့ၣ် တၢ်ကစီၣ်မ့ၢ် တဂ့ၤဘၣ် စံၣ်နှာ် လီၤဒီးအါစုအါဘျီကရီကဒးလၢတၢ်ခံးတၢ်နၤအဃိ ခိၣ်ဘၣ်ထံးနၢ်ဘၣ်ထံးန့ၣ် အိၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိးလၢတၢ်ပူၤန့ၣ်ဂ့ၢ်သီဟဲနှာ်အိၣ်သ့အဃိ အမိၢ်အပၢ် ဘၣ်ကွၢ်ဆိတချုးအဝဲသ့ၣ်လဲၤနှာ်ဒံးဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ပျံၤတၢ်အကပၤကပၤဒီးဒိၣ်ထီၣ်လၢတၢ်ပျံၤတၢ်ဖုးအပူၤန့ၣ် လီၤ. တၢ်ဒုးကဲထီၣ်ခဲအံၤခဲအံၤဒီး တဘျီတခီၣ်ပှၤဖိၣ်ဒူသဝီခိၣ်နၢ်အိၣ်ဝဲ ဒီးတဘျီ တခီၣ်တၢ်မၤပျံၤမၤဖုးအဝဲသ့ၣ်လၢတၢ်ကဒွံၣ်ကွံာ်သဝီဒီးနီဖျိးအီၤလၢအံၤလၢနုၤအိၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. အပၢ်မ့မ့ၢ်ပဒိၣ်ပှၤမၤတၢ်ဖိလၢတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တကပၤ ဒီးဃ့ကညးပဒိၣ်ပပှၢ်ဘၣ်ဆၣ် တၢ်တဒိကနၣ်အီၤဘၣ်. အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်သုးဒၣ်အလီၢ်ခဲအံၤခဲအံၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲဟးအိၣ်ဝဲလၢသဝီလၢအံၤတဖျၢၣ်တဘျီဘျီလၢန့ၣ်တဘျီဘျီဒီး သူၣ်ဘၣ်ဘှဟုဒီး ကွၢ်ဘၣ်စ့ၢ် ကီးကျိၢ်န့ၣ်လီၤ. ခီဖျိဘၣ်ဟးသုးလီၢ်သုးကျဲထီဘိ, တညီနုၢ်ညီဃါဒီး တၢ်လီၢ် တၢ် ကျဲအဃိဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဒီးတၢ်လိၤကီၢ်,တၢ်ဟၢဖၢလူန့ၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.

မၤလိဖျိထီၣ်(၈) တီၤဖဲအနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲသဝီဝံၤ လဲၤမၤ လိတၢ် လၢကီၢ် ပယီၤဝ့ၢ် ပူၤန့ၣ်လီၤ. မၤလိဖျိထီၣ်တဆံတီၤဝံၤဟဲထီၣ်ဆူကီၢ်ဆၢဒီး မၤလိတၢ်လၢ(Futher Study Program) သၢနံၣ်ဝံၤဒိးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်မၤစၢၤအဃိလဲၤထီၣ်ကဒီးကၠိလၢကီၤလၤသူကီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဖျိထီၣ်ဖှၣ်စိမိၤလၢကီၤလၤသူကီၢ်ဝံၤဟဲက့ၤမၤသကိးတၢ်ဒီး ကညီကူၣ် သ့ဆဲး လၤဝဲၤကျိၤ ဒီးခဲအံၤဟံးမူဒါဒ်ဝဲၤကျိၤပှၤပၢဆှၢရဲၣ်ကျဲၤတၢ်တဂၤန့ၣ်လီၤ.မ့ၢ်ဝဲပတီၢ်ထီပီညါဝဲၤဒ့အနဲၣ်ရဲၣ်တဂၤလၢကၠိၣ်တဲၣ်ကီၢ်ဒီးကီၢ်ပယီၤကီၢ်ဆၢန့ၣ်လီၤ. မၤသကိးတၢ်ဒီး (KECD) ဒီး (KRCEE) စးထီၣ် ၂၀၀၈တုၤဆၢကတီၢ်ခဲအံၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲဘၣ်ရဲၣ်ကျဲၤကွၢ်ထွဲဝဲ ခီလ့ၣ်ကၠိ ဒီး တီၤဒိၣ်တုာ်သ့ၣ်တဖၣ် လၢကီၢ်ဆၢဟီၣ်ကဝီၤသ့ၣ်တဖၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲအိၣ်ဒီးတၢ် မုၢ် လၢ်လၢသးစၢ်ကိးဂၤဒဲး ကြၢးဒိၣ်န့ၢ်ဘၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢ ကမၤလိဘၣ်ပ တီၢ် ထီတၢ်မၤလိလၢကဆီတလဲဒီးမၤလဲၤထီၣ်လဲၤထီထံကီၢ်ခီဖျိတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့န့ၣ်လီၤ. မၤလိ ဖျိ ထီၣ်တီၤထီကၠိလၢကီၢ်ပယီၤ, (FSP) လၢမဲၢ်လးဘၣ်ကီဘၣ်ခဲဒဲကဝီၤ, ဖံၣ်ဖ လိၣ် မၣ်လၢ ကီၢ်အီးစထြဲလယၣ်ခဲသလံးဖှၣ်စိမိၤဒီးဘံၣ် အ့ၣ်ဖံၣ်ကရံၣ်လၢ အဘၣ်ဃးဒီး တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့,ထံရှၢ်ကီၢ်သဲးဒီး(Philosophy) လၢနၣ်ကးလဲ,ကီၢ်အ့ဒယၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဝဲလဲၤမၤလိတၢ်ဝံၤ ဟဲက့ၤနုာ်လီၤမၤတၢ်လၢ ကညီကူၣ် သ့ဆဲးလၤ ဝဲၤကျိၤ, တကတီၢ်ဃီဟံးမူဒါလၢဒ်ကဝီၤကူၣ်သ့ကမံးတံာ်ဒီးမၤတၢ်ဘၣ်ဃးလၢတၢ်ပၢဆှၢရဲၣ်ကျဲၤတကပၤန့ၣ်လီၤ.ပှၤတနီၤနီၤနုာ်လီၤမၤတၢ်ပၢၢ်ဆၢလၢအတၢ်ဟဲလီၤစၢၤလီၤသွဲၣ်အဃိ,တနီၤနီၤလၢ အ ကစၢ်တၢ်သးဆူၣ်အဃိဒီးတနီၤနီၤလၢတၢ်မၢန့ၢ်ဆီၣ်ခံအီၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲနုာ် လီၤဝဲန့ၣ်တမ့ၢ် လၢတၢ်ဟဲလီၤစၢၤအဃိဘၣ်, မ့ၢ်ဒၣ်လၢအကစၢ်သးဆူၣ်ဒီးနုာ်လီၤဝဲန့ၣ်လီၤ. မိၢ်ပၢ် ဒီးဟံၣ် ဖိ ဃီဖိမၤတံာ်တာ်အီၤဘၣ်ဆၣ် တဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါစ့ၢ်ကီးအီၤ အါအါဘၣ် မ့ၢ်လၢ အိၣ်ဒီး တၢ် ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘီအဃိန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဂ့ၢ်ဖါတံၢ်လၢမၤတ့ၢ်တၢ်တနီၤဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ် ဘါ အီၤက စီဒီ အဃိ နုာ်လီၤမၤတၢ် ပၢၢ်ဆၢအတၢ်ဖံးတၢ်မၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲအဝဲ နုာ်လီၤ မၤတၢ်အခီၣ်ထံးခါတၢ်ဖံးတၢ်မၤရဲၣ်ကျဲၤတနီၤနီၤတအိၣ်ဒံးဘၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်ကျဲးစၢးဝဲအဃိတၢ် ကူၣ်ဘၣ် ကူၣ် သ့တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတနီၤဟဲက့ၤအိၣ်ဖျါထီၣ်, ဟဲက့ၤကဖီထီၣ်ဝဲအါ န့ၢ်ဒံးအပူၤ ကွံာ် အိၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. ခီဖြိတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတဖၣ် ဟဲက့ၤထီၣ်ဖီက့ၤအဃိ ပှၤမၤတၢ် ဖိသးဟိၣ် အိၣ်ထီၣ်ဒီး ပှၤတဝၢတဖၣ် ထံၣ်က့ၤတၢ်ဘျုး တၢ်ဖှိၣ်ဒီးနၢ်ပၢၢ် အါထီၣ် တၢ်ဖးဒိၣ်န့ၣ်လီၤ.

တမ့ၢ်ပှၤလၢအသူတၢ်စိတၢ်ကမီၤဘၣ်. အိၣ်ဒီးတၢ်ဒိသူၣ်ဒိသးဒီး သ့ရှ ပှၤကီး ပတီၢ်ဒဲးအဃိ လၢအတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤန့ၣ် ဘၣ်တၢ်အဲၣ်အီၤ ဒီးဘၣ် တၢ်ဟ်ကဲ စ့ၢ်ကီး အီၤန့ၣ်လီၤ.တၢ်ကီတၢ်ခဲဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ်လၢဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဝဲလၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤန့ၣ်တအိၣ်ဘၣ်. ဖဲအလဲၤအိၣ်ကိုလၢကီၤလၤသူကိၢ်အဆၢကတီၢ် တၢ်ကီတၢ်ခဲအိၣ်တဆံးတက့ၢ်လၢကျိၣ်သူစ့ဂီၤတအိၣ်လၢအိၣ်ပှဲၤဘၣ်ဒီးဖဲအဝဲဖံးမၤတၢ်အဆၢကတီၢ်တဘျီတခီၣ်ဘၣ်လဲၤတၢ် လၢတၢ်လီၢ်ဖးယံၤဒီးဘၣ်ထိၣ်အဖံဘၣ်ဒီးပိာ်ခွါတဖၣ်, ဘၣ်ထုးထီၣ် အဂံၢ်အဘါ ဒ်ပိာ် ခွါတဖၣ်အသိး, ပိာ်ခွါခီၣ်ခါတနၣ်ရံၣ်ကျဲဒီးအဝဲဘၣ်လဲၤတနၣ်ရံၣ်ကျဲ ဒ်န့ၣ်အိၣ် ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.အဝဲမ့ၢ်တဲသကိးဘၣ်တၢ်ဒီးပှၤလၢအခိၣ်ကီၤအခိၣ်မးဒီးနတဲဘၣ်အီၤတၢ်ကီခဲ တဖၣ်မ့ၢ်စ့ၢ်ကီး တၢ်လၢအတၤတၢ်ဒီးအီၤတခါဘၣ်ဆၣ် ခီဖြိအတၢ်ဆီၣ်လီၤသးဒီး ကျဲးစၢး တဲတဘျီဘၣ်တဘျီအဃိ လၢခံဘၣ်တၢ်နၢ်ပၢၢ်က့ၤအီၤ ဒီးတၢ်ခဲလၢာ်လဲၤက့ၤ အသး ဂ့ၤဂ့ၤန့ၣ်အိၣ်စ့ၢ်ကီးဝဲန့ၣ်လီၤ.

အဝဲအိၣ်ဒီးတၢ်ပာ်လီၤသးလၢ ကမၤဒံးတၢ်လၢ အပှၤကလုာ် အဂီၢ်ဒ် တၢ်သ့ အိၣ်ဒီး အီၤဒီး ဆၢထံၣ်ဘၣ်ဝဲလၢကညီဖိခဲလၢာ် ကမ့ၢ်ပှၤလၢပာ်ဒိၣ် တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ် သ့ဒီး ဖဲဆၢကတီၢ်အိၣ်ဒီးအီၤအခါန့ၣ်ကမၤလိမၤဒီးအသးဒီးဃုတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့န့ၣ်လီၤ. ဆၢထံၣ်ဘၣ်ဝဲလၢကိၢ်ရှၣ်ကိၢ်ဆၣ်ဒီးကိၢ်သူလ့ၤဒီတဘ့ၣ်အိၣ်ဖျဲၣ်ထီၣ် ဘၣ်ပှၤကူၣ်ဘၣ်ကူၣ် သ့အါအါဒ်သိးကညီဖိမ့ၢ်န့ၢ်ဘၣ်က့ၤအထံအကိၢ်ဒီးအထံကိၢ်ခိၣ်နၢ် တဖၣ်က မ့ၢ်ပှၤကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ဒီးအထံအကိၢ်ကမ့ၢ်ထံကိၢ်လၢလူၤစိၤဆၢကတီၢ်ချူးဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.

TANAWTHARI JUNIOR COLLEGE
THAMHIN

သရၣ်မုၣ်ပံၢ်သလီ

(ကညီပိာ်မုၣ်လၢဟ့ၣ်လီၤသးဓၢတၢ်လၢပှၤဂ့ၢ်ဝီ တၢ်ဒီသဒၢခိၣ်ဃၢၤနူ့ဆၢၣ်ဒီးတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီအဂီၢ်)

သရၣ်မုၣ်နီၢ်ပံၢ်သလီ ဖျိထီၣ်ဖွၣ်စိမိၤကွိဃုာ်ဒီး တၢ်လၤက ပီၤအါမံၤလၢကီၢ် ကွိၣ်တဲၣ် အ ပှၤဝံၤ စးထီၣ်ဟူး ဂဲၤ ဖံးမၤတၢ်လၢ တၢ်ပၢၤဃာ်ကတီၤကူ့ၤဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ် ဒီးနူ့ဆၢၣ်တၢ်အိၣ်ယၢၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢဂံၢ်ခီၣ်ထံးပှၤတဝၢအပူၤလၢအနံၣ်တဆံဃၣ်ဃၣ်အတီၢ်ပူၤနူ့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ပှၤလၢ အကရၢကရိဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲ “တံၤသ ကီးလၢအတီ” ကရူၢ်ပှၤမၤသ ကီးတၢ်လၢ ကညီဖိဒီးတလၢၤသ့ၣ်တဖၣ်အကျါ လၢတၢ်ဒုး လဲၤထီၣ်လဲၤ ထီပှၤ တ ဝၢဒီး ဒူဖိသ ဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်သ့ၣ်ညါနၢ်ပၢၢ်, အတၢ်ဖံးတၢ်မၤ ဘၣ်ဃးနူ့ဆၢၣ်ဒီးဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်တၢ်ခွဲး

တၢ်ယာ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.မၤသကိးစ့ၢ်ကီးတၢ်ဒီးတၢ်ကပီၤတၢ်ကရၢကရိဘၣ်ဃးန့
ဆၢၣ်တၢ်အိၣ်ယၤတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်,ပှၤထူလံၤဖိတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်ဒီးမ့ၢ်ပှၤလၢအဂဲၤဆၢထၢၣ်ထီ
ဒါမၤဟးဂီၤတၢ်ချူၣ်လၢ်သွဲၣ်လးတၢ်တိာ်ကျဲၤဖဲဘီကျိလီၢ်ကဝီၤန့ၣ်လီၤ.

အိၣ်ဖျဲၣ်ထီၣ်ဖဲ ၁၉၈၄နံၣ်, လါယူၤ ၃သီလၢ ဝ့ၢ်ဒဝဲၢ်, ဒဝဲၢ်ကိၢ်ခီတကပၤန့ၣ်လီၤ.
မ့ၢ်ဝဲ သရၣ်မုၣ်ဟ့သၣ်ဒီးသရၣ်အဲဒံၣ်အဖိမုၣ်န့ၣ်လီၤ.အဒီပုၢ်ဝဲၢ်အိၣ်ဝဲသၢဂၤဒီး အဝဲမ့ၢ်
ပှၤ အဒိၣ်ကတၢၢ်န့ၣ်လီၤ. အမိၢ်အပၢ်မ့ၢ်ပှၤမၤတၢ်သးခုကစိၣ်အတၢ် န့ၣ်လီၤ. ဖဲ ၂၀၁၀နံၣ်
န့ၣ် ဆီဟံၣ်ဆီဃီဒီးသရၣ်ကူကူၣ်လၢအမ့ၢ်တၢ်အိၣ်ဖှိၣ်သရၣ်တဂၤဒီး ထီၣ် ဖိဝဲ အ ဖိမုၣ်
ဖိ ခံ ဂၤန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဝဲဒၣ် ကညီခရံာ်ဖိတဂၤဒီးအိၣ်ဒီးတၢ်သးစဲ လၢတၢ်လဲၤတၢ်က့ၤတကပၤ
န့ၣ်လီၤ.

မၤလိဖျိထီၣ်တီၤထီကိုဖဲဝ့ၢ်ဒဝဲၢ်ဝံၤလဲၤထီၣ်ဝဲဖှၣ်စိမိၤလၢဝ့ၢ်တကူၣ်န့ၣ်လီၤ. မၤ
န့ၢ်တၢ်လၤကပီၤဘၢၣ်ခုၢၣ်လၢၣ်ဒံၣ်ကရံၣ်လၢ ဝ့ၢ်တကူၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံ လဲၤမၤလိ ဟံးန့ၢ်ကဒီး
(Master)ဒံၣ်ကရံၣ်ဒီး (PhD) ဒံၣ်ကရံၣ်လၢ ကိၢ်ကိုၣ်တဲၣ်န့ၣ်လီၤ. လဲၤမၤ လိတၢ်လၢ ကိၢ်
ကိုၣ်တဲၣ်ကိုခံဖျၢၣ်လၢအမ့ၢ်ကုလါလါခီဒီး ဖံၣ်ဟဲကၢၣ်ဒီးမၤလိန့ၢ်ဝဲ (Internal Develop-
ment Studies, Public authority on land and forest governance) န့ၣ်လီၤ. ဖဲတၢ် ဟ်ပတှာ်
တၢ် ခးဝံၤအ လီၢ်ခံတၢ်ဟဲနှာ်မုၢ်ကျိၤဝဲၤ ကွာ်ဆံးလီၤစှၤလီၤဒီးတၢ် ဒုးအိၣ်ထီၣ် ထံတမၢၢ်တၢ်
တိာ် ကျဲၤ, လၢ်သွဲၣ်လးတၢ်တိာ်ကျဲၤဒီးတၢ်ဟံးဆူၣ်ထံဖိကိၢ်ဖိဒီးဒူဖိသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်အ
ဟီၣ်ခိၣ် က ပံာ် လၢအလီၢ်ကဝီၤအိၣ်ထီၣ်အဃိ ပလၢ်ဘၣ်ဝဲ ကဘၣ် မၤတၢ် တခါ ခါလၢ
ကမၤစၢၤပှၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤဒီးဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ကရၢကရိလၢတၢ်ယုသ့ၣ်ညါဒီး
က ဟု က ယာ် က့ၤဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်ဖဲ ၂၀၁၀နံၣ်ဒီးအဝဲမ့ၢ်ပှၤလၢဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ် (Founder)
တဂၤ န့ၣ် လီၤ. အဝဲမၤတၢ်အံၤတမ့ၢ်လၢပှၤမၢန့ၢ်ဆိၣ်ခံအီၤနီတဂၤဘၣ်. မ့ၢ်ဒၣ်လၢအနီၢ် က
စၢ်ဒၣ်ဝဲအတၢ်သူၣ်အိၣ်သးအိၣ်ဒီးတၢ်သးဆူၣ်အဖီခိၣ်ဒီးဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ကရၢကရိဒီး
တၢ်ဖံးတၢ်မၤအံၤန့ၣ်လီၤ.

လၢအတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤ ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဒီးတၢ်မၤပျံၤမၤဖုးအိၣ်ဝဲအက လုာ်က
လုာ်န့ၣ်လီၤ.အဝဲသ့ၣ်ဟးမၤစၢၤဝဲဒူဖိသဝီဖိလၢတၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်အဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်အဃိကဲ
ထီၣ်တၢ်ပျံၤတၢ်ဖုးလၢကိၢ်ပယီၤထံကိၢ်ခိၣ်နၢ်ကလိာ်ဘၢလိာ်ကွိၢ်အီၤန့ၣ်လီၤ.ကညီတၢ်ပၢၢ်
ဆၢ တကပၤမ့ၢ်ကီးတၢ်ထံၣ်လိာ်အိၣ်သကိး, တၢ်အိၣ်ဖှိၣ်ဒီးကွဲမုာ်စ့ၢ်ကီးအဝဲသ့ၣ်အဃိ
အ ဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်လဲၤဒီး ကဲထီၣ်တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်လၢအဂီၢ် မ့ၢ်လၢကိၢ်ပယီၤပဒိၣ် ကထံၣ်အဝဲ
သ့ၣ် ဒ်အ မ့ၢ်ပှၤမၤသကိးတၢ်ဒီးတၢ်ပၢၢ်ဆၢကရူၢ်ကရၢသ့ၣ်တဖၣ်အဃိန့ၣ်လီၤ. ခီဖျိပှၤချူၣ်
လၢ် သွဲၣ်လးအဃိ ထံလီၤသံး, မ့ၣ်အူအိၣ်တၢ်ဒီး သဝီဖိတူၢ်ဘၣ် တၢ်ကီတၢ်ခဲ အကလုာ်
က လုာ်တုၤဒၣ်လဲာ်ကဘၣ်သုးလီၢ်သုးကျဲဒီး ဟ်တီၢ်က့ၤဒူသဝီပတီၢ်အိၣ်အဃိ အဝဲတီ
ခိၣ်ရိၣ်မဲဒီးဒူသဝီတဖၣ်ဂဲၤလိာ်ဆူၣ်ဆူၣ်လၢဃိးနံၣ်အတီၢ်ပူၤအဃိတၢ်ပတှာ်ကွံာ်ဝဲဘၣ်
ဆၣ်တၢ်တထုးကွံာ်အီၤဒံးဘၣ်. လၢ်သွဲၣ်လးခီပနံၣ်ဒီးန့ၢ်(permit)တၢ်ပျဲ ၂၁၀၀အ့ကၢၣ်
ဘၣ် ဆၣ်ခီဖျိဒူသဝီတၢ်ဂဲၤဆၢထၢၣ်ဒူဒူအဃိ မၤဝဲန့ၢ်ဒၣ်(၆၄)အ့ကၢၣ်ဒီးပတှာ် ကွံာ်သး

အ ဖီ ခိဉ်မ့ၢ်တၢ်သးမုာ်ဖးဒိဉ်တမံၤလၢ အဝဲပလၢ်ဘၣ်ဝဲလၢ အဝဲသ့ဉ် အတၢ် ဖံး တၢ်မၤ အတၢ်ဘျုးတၢ်ဖှိဉ်အဃိန့ၣ်လီၤ.

လၢအဝဲအတၢ်ဟ့ၣ်လီၤသး, လဲၤက့ၤဖံးမၤဒီးကွၢ်ဟံၣ်ကွၢ်ဃီအိၣ်လၢဟံၣ်အိၣ်လၢဃီတချုးဘၣ်အဃိပှၤတနီၤစံးအီၤလၢ "ယမ့ၢ်ကဲနဝၤဒီးယကကွဲာ်တ့ၢ်နၤ" န့ၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်ဘၣ်ဆၣ် တၢ်လၢကဘၣ်မၤဝဲန့ၣ်မၤဝဲပှဲၤဒီးတၢ်သူၣ်ဆူၣ်သးဆူၣ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ပိာ်မုၣ်ဘၣ် ဆၣ် မ့ၢ်ဘၣ်လဲၤတၢ်က့ၤတၢ်ထဲတဂၤန့ၣ် လၢပိၣ်လဲၣ်တကပၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢခိတကပၤ မ့ၢ်ဂ့ၤ လဲၤတၢ်တဂၤပှဲၤဒီးတၢ်သူၣ်ဒူသးဒူအဃိ ကဲထီၣ်တၢ်ဂံၢ်တၢ်ဘါလၢ ထံဖိကီၢ်ဖိဂီၢ်ဒီး ကလုာ် ဒူၣ်ဖိအမ့ၢ် ဒဝဲၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤတလၢၤမ့ၢ်ဂ့ၤလၢထံၣ်ဘၣ်အတၢ်ဟ့ၣ်လီၤသးတဖၣ် ပတြၤဘၣ်အီၤဒီးပာ်ဒိၣ်ပာ်လုၢ်ပာ်ပှၢအီၤဒိၣ်မးန့ၣ်လီၤ.မ့ၢ်ပိာ်မုၣ်လၢကဲထီၣ်တၢ်ဂံၢ်တၢ်ဘါလၢပိာ်မုၣ် အ ဂီၢ်တကးဘၣ်လၢကမျၢ်ခဲလၢာ်အဂီၢ် ဒီးထဲအနိၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲ အကလုာ်အဂီၢ်တ ကးဘၣ်လၢကလုာ်အဂၤတဖၣ်အဂီၢ်စ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ.

အဝဲဒီးန့ၢ်ဘၣ် ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢတၢ်ဟ့ၣ်လၤကပီၤ " ကညီပိာ်မုၣ်လၢဟ့ၣ်လီၤသးမၤတၢ်လၢပှၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်ဒီသဒၢခိၣ်ဃာၤန့ၣ်ဆၢၣ်ဒီးတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီအဂီၢ်" ဖဲ ၂၀၂၁ နံၣ် အ ပူၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲသးခုလၢဒီးန့ၢ်ဘၣ်ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢတၢ်လၤကပီၤအံၤဒီးထံၣ်ဝဲလၢကဲထီၣ် "ပိာ်မုၣ်ဆူပိာ်မုၣ်တၢ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါဒီးတၢ်ပာ်ပနိၣ်" ဒီးမ့ၢ်တၢ်လၤကပီၤဒီးတၢ်ဂံၢ်တၢ်ဘါဖးဒိၣ်လၢအတၢ်မၤခါဆူမဲာ်ညါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.ခါဆူမဲာ်ညါအဝဲအိၣ်ဒီးတၢ်တိာ်သူၣ် ပာ်သးလၢ အဲၣ်ဒီးမၤတၢ်လၢဒူသဝီ(Rural Development) ဒီးတၢ်အံၤမ့ၢ်အတၢ် သးစဲ အဒိၣ်ကတၢၢ်န့ၣ်လီၤ. အဲၣ်ဒီးမၤဆူၣ်ထီၣ်လၢတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ် သ့တကပၤဇ်သိး ကထီၣ် ဖီအဂီၢ်မ့ၢ်လၢတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့မ့ၢ်တၢ်လၢအရှဒိၣ်မးအဃိန့ၣ်လီၤ.တၢ်မၤလၢအမၤတ့ၢ်ဝဲလၢအပူၤကွံာ်တဖၣ်ကဟ့ၣ်ခီဟ့ၣ်နီၤဒီးမၤစၢၤကွၢ်ထွဲက့ၤဝဲဆူဖိလံၤလၢလီၢ်ခံတဖၣ်လၢကဟံး ထီၣ်ဖိၣ်ထီၣ်ဒီးမၤဝဲဒီးအနိၢ်ကစၢ်တခီ မ့ၢ်သ့မ့ၢ်ညီဒီး ကမၤက့ၤတၢ်လၢတၢ် ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တကပၤအဂ့ၢ်န့ၣ်မ့ၢ်အတၢ်ဆိကမိၣ်ပာ်န့ၣ်လီၤ.

အဝဲထံၣ်ဝဲလၢ ဆၢကတီၢ်ခဲအံၤ အိၣ်လၢတၢ်ဒုးတၢ်ယၤကတီၢ်ဒီးတၢ်ဒုးတၢ်ယၤ မ့ၢ်ဝံၤ, မ့အိၣ်လဲၣ်ပဒိၣ်မ့ၢ်လီၢ်ပှိၢ်ဝံၤအလီၢ်ခံ နလဲၤလၢဖဲဒရၢၣ်အကျဲကသ့အဂီၢ် တၢ်သဘံၣ်သဘုၣ်ကအိၣ်ဒံးတဆံးတက့ၢ်ဒီးအလီၢ်ကအိၣ်ဝဲလၢတၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲ,တၢ်တဲသကိးဘျုးဘျုးဘျီးဘျီးကဘၣ်အိၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.တၢ်သူၣ်ထီၣ်က့ၤထံကီၢ်န့ၣ်မူဒါအိၣ်လၢထံဖိကီၢ်ဖိ ကိး ကလုာ်, ကိးပတီၢ်ဒဲးအစုပူၤန့ၣ်လီၤ.အဝဲထံၣ်ဝဲလၢ သးစၢ်တဖၣ်ကဘၣ်(focus)လၢတၢ် ကူၣ်ဘကူၣ်သ့တဖၣ်ပၤမ့ၢ်လၢ ကညီဖိလိၣ် ဘၣ်ပှၤ ကူၣ် ဘၣ်ကူၣ်သ့ဇ် သိးစိာ်က ဖီထီၣ်လိာ်သးကသ့န့ၣ်လီၤ.မၤလိတၢ်ဝံၤကဘၣ်ဟဲက့ၤ(contribute)နီၤလီၤက့ၤဝဲဆူအပှၤတဝၢဒၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. ဖျိထီၣ်ဝံၤဘၣ်ဆၣ်မ့ၢ်တက့ၤမၤစၢၤက့ၤတၢ်ဘၣ်န့ၣ်ဆူမဲာ်ညါ ကညီဖိကထီၣ်ဖီဒီးထူၣ်ဖျဲးထီၣ်ဝဲအဂီၢ်န့ၣ်တကညီဘၣ်.ဆၢကတီၢ်ခဲအံၤလၢတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တကပၤ ကညီဖိအိၣ်တ့ၢ်ဒံးလၢပှၤလီၢ်ခံဖးယံၤအဃိ လိၣ်ဘၣ်ကညီဖိကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့,မၤလိမၤဘၣ်တၢ်တဖၣ်လၢကဟဲက့ၤကဒါက့ၤလၢအပှၤတဝၢဒီးဒုးကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်

သ့,ဒုးလဲၤထီၣ်လဲၤထီကဒါက့ၤအပှၤကလုာ်ဒီးပှၤတဝၢဒၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

ပမၤထဲတၢ်ဂ့ၤထီၣ်ပသီထီတခါဇိၤန့ၣ်တသ့ဘၣ်. အလီၢ်အိၣ်လၢပကဘၣ်ဒုး ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ထီၣ်ပပှၤကလုာ်လၢ တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ကိးကပၤဒဲး လၢသူၣ် လၢ သး, လၢ ထံရှၢ်ကီၢ်သဲးမ့ၢ်ဂ့ၤ, သဲစးတၢ်ဘျါမ့ၢ်ဂ့ၤဒီး ကယဲၢ်တၢ်လၢအ လိၣ်ဝဲလၢ ထံကီၢ် တဘ့ၣ် အ တၢ် လဲၤထီၣ်လဲၤထီအဂီၢ်အဂ့ၢ်န့ၣ်အဝဲပာ်ဖျါထီၣ်အတၢ်ထံးဒီး ဆၢမုၢ်လၢ်ဝဲလၢကညီဖိခဲ လၢာ် ကအိၣ်ဒီးသးတမံၤ လၢကမၤလဲၤထီၣ်လဲၤထီအထံအကီၢ်အပှၤကလုာ်ဒီး ဟ့ၣ်လီၤ သးလၢအသနၢၣ်ဒၣ်ဝဲဂ့ၤဂ့ၤန့ၣ်လီၤ. ပိာ်ခွါမၤသ့အသိးပိာ်မုၣ်မၤသ့ဒီးပိာ်မုၣ်သဘျ့ မၤသ့ အသိးပိာ်မုၣ်လၢအထီၣ်ပှၢ်တဖၣ်မၤဝဲသ့န့ၣ်လီၤ. အဝဲစံးဝဲ"လၢတၢ်ဂ့ၢ်အကလုာ်ကလုာ် အဖိခိၣ်နထီၣ်ပှၢ်ကဆိဘၣ်ဆၣ်နထီၣ်ပှၢ်ဝံၤန့ၣ်တမ့ၢ်တၢ်အကတၢၢ်ဘၣ်. နဖိအိၣ်ဝံၤန့ၣ် တမ့ၢ်စ့ၢ်ကီးတၢ်အကတၢၢ်ဘၣ်. နမ့ၢ်အဲၣ်ဒိးဆဲးလဲၤဆူညါဒီး နလဲၤဆူ ညါသ့ဝဲ ဒၣ် န့ၣ် လီၤ." မ့ၢ်ပိာ်မုၣ်တဂၤလၢဟ့ၣ်လီၤအသးလၢပှၤတဝၢအဂီၢ်ဒီးဆၢမုၢ်လၢ်ဝဲလၢပိာ်မုၣ်ကိးဂၤ က မ့ၢ်ပှၤလၢဟ့ၣ်လီၤသးလၢပှၤတဝၢအဂီၢ်ပှဲၤဒီး တၢ်ထံၣ်လၢအထီလၢတၢ်မၤ နၢၤဒီးတၢ်သ ဘျ့ အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

....

သရၣ်မုၣ်ခုၣ်ခုၣ်ကျူ

(ကညီပိာ်မုၣ်လၢဟ့ၣ်လီၤသးမၤတၢ်လၢပှၤဂ့ၢ်ဝီ တၢ်ဒီသဒၢခိၣ်ဃာၤန့ၣ်ဆၢၣ်ဒီးတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီအဂီၢ်)

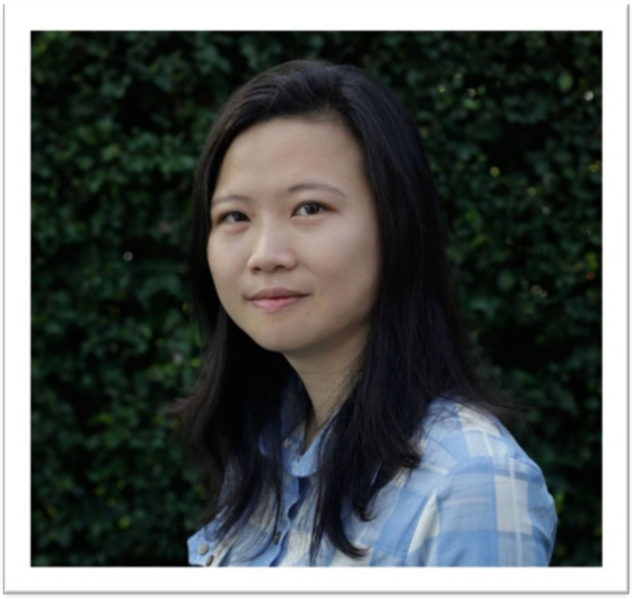

သရၣ်မုၣ်ခုၣ်ခုၣ်ကျူၣ်,မ့ၢ်ပှၤဟူးဂဲၤတၢ်လၢ တၢ်ဃုထံၣ် သ့ၣ် ညါတက ပၤန့ၣ်လီၤ. လၢအပူၤကွံာ်အဝဲမၤတၢ်လၢတၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲတၢ်မၤလိခီလ့ၣ်လၢမဲၢ်လးဒဲကဝီၤပူၤ, ကီၢ်ကွီၣ်တဲၣ်ဇ်ပှၤဟ့ၣ်တၢ်သိၣ်လိဘၣ်ဃးမုၢ်ကျိၤဝဲၤကွာ်ဒီးအဲကလံးန့ၣ်လီၤ.ဝံၤအလီၢ်ခံ အဝဲမၤတၢ်ဒီးကညီပှၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယာ်ကရူၢ်လၢအမ့ၢ်တၢ်တိာ်ကျဲၤတဂၤလၢအမၤတၢ်လၢဒူဖိသဝီဖိ အ ဂီၢ်ဒီး မၤစၢၤအဝဲသ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်ဃးဇ် သိး ကဒိးန့ၢ် ဘၣ် ပှၤ ဂ့ၢ် ဝီခွဲးယာ် အလၢအပှဲၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. အါတက့ၢ် အဝဲ ဟ့ၣ် လီၤအဆၢကတီၢ်ဒီး မၤသကိးတၢ်ဒီး (Land in our hands - ဟီၣ်ခိၣ်လၢပစုပူၤ)ပှာ်ဘျးစဲက ရူၢ် န့ၣ် လီၤ. သရၣ်မုၣ် ခုၣ်ခုၣ်ကျူၣ်မ့ၢ်စ့ၢ် ကီး ပှၤမၤ သကိး တၢ် လၢ တၢ်ကွဲးထီၣ်လံာ်တၢ်ပာ်ဖျါ (Meaning of Land in Myanmar) ဟီၣ်ခိၣ်က ပံာ်လၢ ကီၢ်ပယီၤအပူၤ အ ခီပညီလၢဘၣ်တၢ်ထုးထီၣ်ရၤလီၤအီၤလၢ (Transnational Institute) န့ၣ်လီၤ. ဒီးန့ၢ်ဘၣ်ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢတၢ်လၤကပီၤ " ကညီပိာ်မုၣ်လၢဟ့ၣ်လီၤသးမၤတၢ်လၢပှၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်ဒီသဒၢခိၣ်ဃာၤန့ၣ်ဆၢၣ်ဒီးတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီအဂီၢ်"ဖဲ၂၀၂၁နံၣ်န့ၣ်လီၤ.

သရၣ်မုၣ်နီၢ်ဆၣ်မူ(နီၢ်ဟ့ၣ်ဖျါဆဲးစိ)
(ကညီပိာ်မုၣ်လၢဟ့ၣ်လီၤသးမၤတၢ်လၢပှၤဂ့ၢ်ဝီ တၢ်ဒီသဒၢခိၣ်ဃၢၤန့ဆၢၣ်ဒီးတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီအဂီၢ်)

သရၣ်မုၣ်နီၢ်ဆၣ်မူမ့ၢ်ကညီတၢ်ကဟုကယာ်ခိၣ်ဃၢၤန့ဆၢၣ်တၢ်ကစီၣ်မူဒါခိၣ်တဂၤ န့ၣ်လီၤ.အိၣ်စ့ၢ်ကီးဒီးမံၤအဂၤတဖျၣ်လၢအမိၢ်အပၢ်ဟ့ၣ်သါအီၤလၢအမ့ၢ် နီၢ်ဟ့ၣ်ဖျါဆဲးစိန့ၣ်လီၤ. ဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲကညီပိာ်မုၣ်ကရၢတၢ်ဟ့ၣ်လၤကပီၤပာ်ပနီၣ်လၢအမ့ၢ်“ကညီပိာ်မုၣ်လၢဟ့ၣ်လီၤသးမၤတၢ်လၢပှၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်ဒီ သဒၢခိၣ်ဃၢၤန့ဆၢၣ်ဒီးတၢ်လဲၤထီၣ် လဲၤထီ အဂီၢ်”ဖဲ၂၀၂၁နံၣ်, ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢမုၢ်နံၤပှဲၤထီၣ် (၃၆) ဝီတဝီန့ၣ်လီၤ. ဒီးန့ၢ် ဘၣ်ပဒိၣ်မါရှၣ်ခိၣ်နၢ်တၢ်လၤကပီၤဖဲ၂၀၁၄နံၣ်န့ၣ်လီၤ.

သရၣ်မုၣ်နီၢ်ဆါမူ, အိၣ်ဖျဲၣ်ထီၣ်ဖဲ၁၉၈၅နံၣ်, လါယူၤ၃သီ လၢကီၢ်ကြိၣ်တဲၣ်ဒီး

ကီၢ်ပယီၤကီၢ်ဆၢ ဖုမၠးလူၢ်သဝီနၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဝဲ သရၣ်မုၣ်ဖဲလ့ၣ်ဒီးသရၣ်စီၤရဲးထူ အဖိမုၣ် နၣ်လီၤ. အပၢ်မ့ၢ်ကသံၣ်သရၣ်ဒီးအမိၢ်မ့ၢ်ကၠိသရၣ်မုၣ်တဂၤဒီးလၢခံမၤကွ့ၤစ့ၢ်ကီးတၢ်လၢ တၢ်ကွၢ်ထွဲပှၤဆူးပှၤဆါဒီးပှၤဟုးတကပၤ နၣ်လီၤ. အမိၢ်စူးကွံာ်အသးဖဲ လါဖ့ၤဘြူၤ အါ ရံၤ, ၂၀၂၂နံၣ်အဆၢကတီၢ်ဒီးမ့ၢ်တၢ်သးဘၣ်ဒိအဒိၣ်ကတၢၢ်လၢဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဝဲခီဖျိပှၤ လၢအဲၣ်ဝဲဒိၣ်ကတၢၢ်တဂၤပာ်တ့ၢ်ကွံာ်အီၤအဃိနၣ်လီၤ. အဒီပုၢ်ဝဲၢ်အိၣ်ဝဲလွံၢ်ဂၤဒီးအဝဲမ့ၢ် ပှၤခံဂၤတဂၤနၣ်လီၤ. မ့ၢ်ကညီကလုာ်, ခရံာ်ဖိတဂၤနၣ်လီၤ. အိၣ်ဒီးတၢ် သးစဲလၢတၢ်တဲနံၤ တၢ်,တၢ်သူၣ်ဝံၣ်သးဆၢတၢ်,တၢ်ကွဲးတၢ်သူၣ်ဝံၣ်သးဆၢ, တၢ်ဖးလံာ်ဖးလဲၢ်, တၢ်ကွဲးလံာ် ကွဲးလဲၢ်, တၢ်လိာ်ကွဲဖျာၣ်ထူသ့ၣ် တဖၣ်နၣ်လီၤ. ကွဲး ထုးထီၣ်တ့ၢ်တၢ်သးဝံၣ်အါယုၢ် ဒီးပ ထံၣ်ဘၣ်လၢတၢ်အဲၣ်တၢ်သးဝံၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအစှၤ ဒီးအါတက့ၢ်မ့ၢ်ထံကီၢ်တၢ်သးဝံၣ်ဒီးတၢ် အဲၣ်ကလုာ်သးသဟီၣ်တၢ်သးဝံၣ်သ့ၣ်တဖၣ်နၣ်လီၤ. “မိၢ်ဖိမုၣ်” လီလုၣ်ကွီၤတၢ်သးဝံၣ် တဖၣ်နၣ် အဝဲကွဲးထုးထီၣ်ဝဲဒၣ်နၣ်လီၤ. အတၢ်သးစဲအမဲာ်ညါ အိၣ်ဒီးတၤလၣ် လၢတၢ် ကွဲး လံာ်ကွဲးလဲၢ်, တၢ်ကွဲးတၢ်သူၣ်ဝံၣ်သးဆၢ, တၢ်သူၣ်ဝံၣ်သးဆၢအဃိ တဘျီလၢ်လၢ် ဖဲ အပြၢတၢ်လၢကၠိပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,သရိာ်ပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤနၣ်အါတက့ၢ်မၤန့ၢ်ဝဲဒၣ်ခိၣ်ဖးနၣ်လီၤ.

ဖုမၠးလူၢ်သဝီအိၣ်ဝဲဒၣ်လၢ ကီၢ်ကၠိၣ်တဲၣ်ဒီး ကီၢ်ပယီၤကီၢ်ဆၢ ဃိၣ်လိာ်ကျိကၢၢ် ခိၣ် နၣ်လီၤ. အါတက့ၢ်မ့ၢ်ပှၤဃ့ၢ်မှံဟးဖျိး,ပှၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲဖိဖဲတဲာ်လွံၢ်တဲာ်ဝံၤအလီၢ်ခံဒီး တၢ်ပၢၢ်ဆၢဖိအဒူၣ်အထၢသ့ၣ်တဖၣ်နၣ်လီၤ.သဝီအံၤအိၣ်ဒီးတီၤဖုၣ်ကၠိ,တၢ်ဆါဟံၣ်ဒီး တၢ် ဘူၣ်တၢ်ဘါသရိာ်သ့ၣ်တဖၣ်နၣ်လီၤ. အဝဲမၤလိတီၤဖုၣ်ဖဲဖုမၠးလူၢ်ဒီး လၢခံခီဖျိလီၢ်က ဝီၤဖဲနၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်ဃ့ၢ်မှံဟးဖျိးလၢဒုၣ်ဒါပယီၤအတၢ်ထီၣ်ဒုးမၤန့ၢ်လီၢ်ခၢၣ်သးမ့ၢ်ဂ့ၤ, မုၢ်တြီၤကီၢ်ရှၣ်တၢ်လီၢ်အါတီၤလၢ ဃိၣ်လိာ်ကျိနံၤတဖၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤဒီး ကီၢ်သူလ့ၤ လီၢ်ကဝီၤ အါ တီၤအဃိအဝဲသ့ၣ်ဒီးအဟံၣ်ဖိဃီဖိသုးလီၢ်သုးကျဲဆူမဲၢ်ကီၢ်ခါ(မဲၢ်ခါခံ)ဘၣ်ကီဘၣ်ခဲဒဲ ကဝီၤနၣ်လီၤ.ဖျိထီၣ်တီၤထီကၠိဝံၤလၢကမၤလိဘၣ်ပတီၢ်ထီတၢ်မၤလိဆူညါအဂီၢ်အနီၢ်က စၢ်ဒၣ်ဝဲဃုကျဲဒီး နှာ်လီၤဒိးစဲးဝဲ (FSP) ဒီးမ့ၢ်လၢမၤန့ၢ်ဝဲ ပတီၢ် (၁) အဃိ နှာ်လီၤထီၣ်ဘၣ်ဝဲ တၢ်မၤလိထဲတနံၣ်ဇိၤ ဝံၤအလီၢ်ခံမၤသကိးက့ၤတၢ်ဒီး (KSNG) ကၠိဖိပှာ်ဘျုးစဲ ကရူၢ်နၣ် လီၤ. အဝဲအတၢ်နှာ်လီၤမၤသကိးတၢ် အံၤတမ့ၢ်လၢပှၤမၢဆူၣ် အီၤဒီးပှၤမၤန့ၢ်ဆိၣ်ခံ အီၤနီၤတ ဂၤဘၣ်. မ့မ့ၢ်တခီအနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲဒိၣ်ထီၣ်ဘၣ်လၢ ကညီတၢ်ပၢၢ်ဆၢအတဝၢအပူၤ ဒီး သး ဆူၣ် ထီဘိလၢ ကမၤပှၤကလုာ်အတၢ်မၤ အဃိနှာ်လီၤမၤတၢ်လၢ ကညီကၠိဖိပှာ်ဘျုးစဲကရူၢ် ဒီးဟံးမူဒါဘၣ်ဃးလၢတၢ်ရၤလီၤတၢ်ကစီၣ်တကပၤနၣ်လီၤ.

အဝဲမ့ၢ်ပှၤလၢအမၤစၢၤကညီပိာ်မုၣ်ကရၢထီဘိ ဖဲတၢ်လိၣ်မ့ၢ် အိၣ်တဘျီ လၢ်လၢ် လၢ အဘၣ်ဃးဒီးတၢ်သိၣ်လိတကပၤနၣ်လီၤ. ဘၣ်တၢ်ကွဲမှာ်အီၤလၢကလဲၤဟ့ၣ်တၢ် သိၣ် လိ လၢကညီပိာ်မုၣ်သးစၢ်ခိၣ်နၢ်တၢ်မၤလိကၠိကိးနံၣ်ဒဲးဘၣ်ဃး တၢ်ဟံးန့ၢ်ထၢ ဖှိၣ်တၢ် က စီၣ် ဒီးအတၢ်ဖံးတၢ်မၤဘၣ်ထွဲသ့ၣ်တဖၣ်နၣ်လီၤ. အဝဲအိၣ်ဒီးတၢ်မုၢ်လၢ်အဒိၣ်အအါလၢ ပိာ်မုၣ်ပိာ်မၢၤဒီးဖိဒံဖိသၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ကထူၣ်ဖျဲးထီၣ်ကွံာ်လၢတၢ်ဆိၣ်တံၢ်မၤနၢၤအကလုာ် က လုာ်အပူၤနၣ်လီၤ. တကးဒံးဘၣ်အမဲာ်ညါ ဖဲအဝဲမ့ၢ်တ့ၢ် ကညီကၠိဖိပှာ်ဘျုးစဲကရူၢ်အ

ပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဂၤအခါလံၤလံၤမ့ၢ်ပှၤလၢအမၤသကိးတၢ်ဒီးကရၢမိၢ်ပှၢ်ဘူးဘူးတံၢ်တံၢ်နူၣ် လီၤ. မၤသကိးတၢ်ဒီး ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်– ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢနဲၣ်ရှဲၣ်ခိၣ်ကျၢ်ဝဲၤဒၢးဒီး မ့ၢ်ပှၤလၢအညီနၢ်ဒီးတၢ်ဖံးတၢ်မၤသ့ၣ်တဖၣ်နူၣ်လီၤ. ဘၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါအီၤလၢ ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်– ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢ, နဲၣ်ရှဲၣ်ခိၣ်ကျၢ်မၤတ့ၢ်တၢ် ပဒိၣ်မါရှၣ်လါဖါ လီၤတံၢ်လီၤဆဲးဒီး ထီဘိနဲၣ်ရှဲၣ်ခိၣ်ကျၢ်အံၤ ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါဒီးဟ့ၣ်သဆၣ်ထီၣ်အီၤဒီး သူၣ်ဘိၣ်သး စၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢ ကဟ့ၣ်လီၤသးလၢ ပှၤကလုာ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤနူၣ်လီၤ. အဝဲမၤသကိးတၢ်ဒီး ကညီကို်ဖိပှာ်ဘျးစဲကရူၢ်လၢအထိၣ်ကို်အခါလံၤလံၤဒီး ဖဲ ၂၀၀၉ – ၂၀၁၁နံၣ်နူၣ် မ့ၢ်ဝဲနဲၣ်ရှဲၣ်တဂၤဒီး ဖဲ ၂၀၁၂နံၣ်နူၣ် အဝဲလဲၤဝဲဆူကီၢ်ခဲနဒၢ်လၢအမိၢ်အပၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လဲၤအိၣ်ဆိယာ်ဝဲဒ်သိးကလဲၤမၤလိန့ၢ်အါထီၣ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အဂီၢ်နူၣ်လီၤ. လဲၤမၤလိ တၢ်လၢခီလ့ၣ်ကို်စှၢနံၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံ ဟဲက့ၤကဒါက့ၤဆူတၢ်ပၢ်ဆၢလီၢ်ကဝီၤဒီး နှာ်လီၤမၤတၢ်လၢကညီခိၣ်ယၢၤန့ဆၢၣ်(KESAN) အတၢ်မၤနူၣ်လီၤ.

အဝဲမၤတၢ်လၢတၢ်ကစီၣ်တကပၤအဃိလဲၤခီဖျိဘၣ်တၢ်ကီတၢ်ခဲအါမးဖဲဟးလီၤ ဟံးန့ၢ်တၢ်ကစီၣ်အခါဒီး ထံၣ်ဘၣ်ထံဖိကီၢ်ဖိဃ့ၢ်မံ့ဟးဖျိးဘၣ်ကီဘၣ် ခဲသ့ၣ်တ ဖၣ်ပှဲၤမဲာ်ပှဲၤနါဒီးသးဘၣ်ဒိဝဲဒိၣ်မးဘၣ်ဆၣ် အသးသဟီၣ်တလီၤစၢ်နီတဘျီလၢကမၤအပှၤက လုာ်အတၢ်ဖံးတၢ်မၤဘၣ်. အိၣ်ဒီးသးသဟီၣ်လၢအဂ့ၤ, သးသဟီၣ်လၢအဆူၣ် လၢကမၤ အပှၤ က လုာ်အတၢ်ဖံးတၢ်မၤအဂ့ၤကတၢၢ်နူၣ်လီၤ. မ့ၢ်ပိာ်မုၣ်တဂၤဘၣ်ဆၣ် ထိၣ်အဖံဘၣ် ခိၣ်ဒီးပိာ်ခွါဒီးဟ့ၣ်လီၤသးပှဲၤဒီးတၢ်တူၢ်ဆါခိၣ်ဆါသး လၢပျိပူၤတၢ် ကီတၢ်ခဲ အလီၢ်နူၣ်လီၤ.

မ့မ့ၢ်ဘၣ်ဆၣ် သးစၢ်ဒီးမ့ၢ်ဒၣ်လဲာ်ပိာ်မုၣ်တဂၤဘၣ်ဆၣ် ခီဖျိအတၢ်တူၢ်ဆါ ခိၣ်ဆါ ဒီး အတၢ်ဟ့ၣ်လီၤသးသပှၢ်ပှၢ်လၢထံကီၢ်ဒီးကလုာ်ဂီၢ်အဃိ ဖဲ ၂၀၁၄နံၣ်နူၣ် ဘၣ်တၢ်ဆျၢထိၣ်အမံၤဆူ “ပဒိၣ်မါရှၣ်လါဖါခိၣ်နၢ်သးစၢ်တၢ်လၤကပီၤ” ပှၤဃုထၢတၢ်ကမံးတံာ်သ့ၣ် တဖၣ်အအိၣ်ဒီး ဘၣ်တၢ်အၢၣ်လီၤတူၢ်လိာ်, ဟ်ပနီၣ်အတၢ်ဟ့ၣ်လီၤအ သးသ့ၣ် တဖၣ် ဒီး ဟ့ၣ်အီၤတၢ်လၤကပီၤလၢအမ့ၢ် “ပဒိၣ်မါရှၣ်လါဖါခိၣ်နၢ်သးစၢ်တၢ်လၤကပီၤ” ဖဲ ၂၀၁၄နံၣ်အဆၢကတိၢ်နူၣ်လီၤ. ဒီးန့ၢ်ဘၣ်စ့ၢ်ကီး ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢတၢ်ဟ့ၣ်လၤကပီၤလၢအ မ့ၢ် “ ကညီပိာ်မုၣ်လၢဟ့ၣ်လီၤသးမၤတၢ်လၢပှၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်ဒီသဒၢခိၣ် ယၢၤန့ဆၢၣ်ဒီးတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီအဂီၢ်” ဖဲတၢ်မၤလၤကပီၤ ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢမုၢ်နံၤပှဲၤထီၣ်(၃၆)နံၣ်အဆၢကတိၢ်နူၣ်လီၤ.

အဝဲထံၣ်ဝဲလၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢမ့ၢ်ကရၢတဖုလၢအိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့,အိၣ်စံာ်အိၣ်ကျၢၤဒီးတမ့ၢ်တီနံၤတၢ်အဆံးဘၣ်နူၣ်လီၤ. ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢဒုးသ့ထိၣ်ဘၣ်ထိၣ်ဝဲဒၣ်ပိာ်မုၣ် သးစၢ်ခိၣ်နၢ်တဖၣ်, အဲၣ်တၢ်ထဲသိးတုၤသိး, ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤပှၤလၢလိၣ် တၢ်မၤစၢၤတဖၣ်, အဲၣ်ကလုာ်ဒူၣ်တဖၣ်, တၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါတစံး, ဆၢထၢၣ်လၢပိာ်မုၣ် ဒီးဖိသၣ်တဖၣ်အဂီၢ်ဒီးတတူၢ်လိာ်ဟံၣ်ဃီတၢ်စုဆူၣ်ခီၣ်တကးသ့ၣ်တဖၣ်နူၣ်ဘၣ်.တၢ်ကရၢကရိလၢအဟဲ မၤစၢၤတၢ်လၢဒဲကဝီၤပူၤသ့ၣ်တဖၣ် ဖဲဒဲကဝီၤမ့ၢ်တအိၣ်လၢၤဘၣ်အလီၢ်ခံနူၣ် တၢ်ကရၢ

က ရိ လၢ အဟဲနုာ်ဆိဉ်ထွဲမၤစၢၤတၢ်သ့ဉ်တဖဉ် အိဉ်ဆၢထၢဉ် တသ့လၢၤစ့ၢ်ကီး ဘဉ်န့ဉ်လီၤ. မ့မ့ၢ်ကညီပိာ်မုဉ်ကရၢန့ဉ် ဒဲကဝီၤမ့ၢ်တအိဉ်လၢၤဘဉ်ဆဉ် ဟးဂီၤဝဲတသ့ဒီးအိဉ် စံာ်အိဉ်ကျၢၤလၢထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤသ့အဃိ အလီၢ်အိဉ်လၢ ပကဘဉ်ဟ့ဉ်ဂံၢ်ဟ့ဉ်ဘါဒီး တိ စၢၤမၤစၢၤလိာ်သးန့ဉ်လီၤ. ကညီပိာ်မုဉ်ကရၢအိဉ်ဒီးတၢ်ပာ်သးတမံၤလၢ တၢ်ကရၢ က ရိဒီး တ ဖုကအိဉ်ဒီးတၢ်အဲဉ်တၢ်ကွံ,တၢ်ဃုတၢ်ဖိးတမံၤဃီ,ကအိဉ်ဒီးမဲာ်ချံတၢ်ထံဉ်အသိး,ကဘဉ်ဒုး အိဉ် ထီဉ် စၢၤသွဲဉ်သိသ့ဉ်တဖဉ်, ဂဲၤစံးဂဲၤကတိၤလၢ ထံရှၢ်ကီၢ်သဲး တၢ်မုာ်တၢ် ခုဉ်ကဆူဉ်ထီဉ်အါထီဉ်ဆူညါအဂီၢ်န့ဉ်လီၤ.

အဝဲဆၢမုၢ်လၢ်စ့ၢ်ကီးဝဲလၢ ကညီသးစၢ်စၢၤသွဲဉ်သိသ့ဉ်တဖဉ် ကသ့ဉ် ညါဝဲဒ်ကညီပိာ်မုဉ်ကရၢတၢ်စံဉ်စိၤတဲစိၤလီၤတံၢ်လီၤဆဲး,ကညီပိာ်မုဉ်ကရၢတၢ်သူဉ်ထိဉ်ဆီလီၤဒီးကညီပိာ်မုဉ်ကရၢတၢ်ကရၢကရိတၢ်ဖံးတၢ်မၤတဖဉ်ဒီး ထံရှၢ်ကီၢ်သဲးတၢ်အိဉ်သး,တၢ်ပၢၢ်ဆၢတၢ်စံဉ်စိၤတဲစိၤဒီးဆၢမုၢ်လၢ်ဝဲလၢသးစၢ်ကီးဂၤကဖျိးစိလၢထံရှၢ်ကီၢ်သဲးတၢ်ဖံးတၢ်မၤ, တၢ်တိခိဉ်ရိဉ်မဲဒ်ပှၤသးပှၢ်စံးတ့ၢ်ဝဲလၢ ပှၤတစိၤလဲၤပှၤတစိၤဟဲဝဲအသိးန့ဉ်လီၤ. အဝဲထံဉ်စ့ၢ်ကီးဝဲလၢဆၢကတီၢ်မုၢ်မဆါတနံၤအံၤတၢ်လၢကဒုးလီၤရၢ်လီၤစၢ်ကညီပိာ်မုဉ်သးစၢ်သ့ဉ်တဖဉ်အတၢ်အိဉ်မူန့ၢ်အိဉ်ဝဲအါမးအဃိအဲဉ်ဒိးဟ့ဉ်ကူဉ်ကညီပိာ်မုဉ်သးစၢ်သ့ဉ် တဖဉ်လၢ ကဃုန့ၢ်တၢ်ကူဉ်ဘဉ်ကူဉ်သ့လၢ အိဉ်ဒီးအကံၢ်အစီအလၢအပှဲၤ, ကသ့ကဲထိဉ်ခိဉ်နၢ်လုၢ်ဒိဉ်ပှၢၤဒိဉ်,အိဉ်ဒီးတၢ်သ့ပဲာ်ထံနီၤဖးတၢ်လၢအဂ့ၤ,ပာ်လုၢ်ပာ်ပှၢၤအတၢ်အိဉ်မူ,ပာ်လုၢ်ပာ်ပှၢၤတၢ်ဆၢကတီၢ်,ပာ်လုၢ်ပာ်ပှၢၤတၢ်ကူဉ်ဘဉ်ကူဉ်သ့,လုၢ်လၢ်သကဲးပဝာ်လၢအဂ့ၤ,ကဘဉ်ဟးဆှံးတၢ်အဲဉ်ကလုၢ်ကလိၤသ့ဉ်တဖဉ်,ကဘဉ်ဒိဉ်တုာ်ခိဉ်ပှဲၤလၢတၢ်ပၢဆှၢရဲဉ်ကျဲၤတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤန့ဉ်လီၤ.

မ့ၢ်ကညီသးစၢ်မုဉ်တဂၤလၢဃ့ၢ်သဘျိဉ်ဆူညါ အိဉ်ဒီးတၢ်ထံဉ် တၢ်တိာ် ပာ်လၢအ ဒိဉ် န့ဉ်လီၤ. အိဉ်ဒီးတၢ်အဲဉ်ထံကီၢ်ပှၤကလုာ်သးအလၢအပှဲၤ, အိဉ်ဒီးသးလၢတိ စၢၤမၤစၢၤပှၤအဆံးပှၤလၢအလိဉ်ဘဉ်အတၢ်မၤစၢၤသ့ဉ်တဖဉ်ဒီးအိဉ်ဒီးတၢ်ပာ်လီၤသးကျၢၤမုဆှ့ လၢဖဲအမဲာ်မှသးဝးဒံးအဆၢကတီၢ် ကမၤတၢ်လၢအပှၤကလုာ်အဂီၢ် ဒ်တၢ်သ့ အိဉ်ဒီးအီၤ အသိး န့ဉ်လီၤ. ဒ်မိၢ်ပၢ်ပုၢ်ဝဲၢ်ဒီးဟံဉ်ဖိဃီဖိသ့ဉ်တဖဉ်ဒိးန့ၢ်ဘဉ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢသုး လီၢ် သုးကျဲဆူထံကီၢ်သၢဘ့ဉ်တဘ့ဉ်န့ဉ် အဝဲဒိးန့ၢ်ဘဉ် စ့ၢ်ကီးတၢ်ခွဲး တၢ်ယာ်အံၤဘဉ် ဆဉ် ပာ်လီၤဒဉ်အသးလၢ ကမၤတၢ်လၢအပှၤကလုာ်ဒီးအထံအကီၢ်အဂီၢ် လၢအ ပှၤက လုာ်ပှၤတဝၢအကျါဒီးတၢ်လီၢ်လၢ အဘူးကတၢၢ်ဒီးအပှၤ ကလုာ်ဒီးအ ထံအကီၢ် သ့ဉ်တဖဉ်န့ဉ်လီၤ.

....

AKO
KCA
(U.K.)

သရၣ်မုၣ်နီၢ်ကပီၤစ့
(ကညီပိာ်မုၣ်လၢဟ့ၣ်လီၤသးမၤတၢ်လၢပှၤဂ့ၢ်ဝီ တၢ်ဒီသဒၢခိၣ်ဃာၤန့ဆၢၣ်ဒီးတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီအဂီၢ်)

သရၣ်မုၣ်နီၢ်ကပီၤစ့, ဖျိထီၣ်ဝဲ (BA- Geography) လၢဝ့ၢ်မိၣ်လမဲ့ၣ်ကိၢ်ပယီၤဒီး ဖျိထီၣ်ဝဲတၢ်ပၢဆှၢရဲၣ်ကျဲၤ တၢ် က ရၢ ကရိ, တၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်တၢ်မၤလိဖဲဖၣ် ယၣ်ဖှၣ် စိမိၤ (Payap University, Thailand) န့ၣ်လီၤ. မၤလိဘၣ် ဝဲပှၤတ ဝါ တၢ်ပၢဆှၢရဲၣ် ကျဲၤအါမး လၢ ဘၣ်တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်အီၤလၢနံၤဖုၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, နံၤထီမ့ၢ်ဂ့ၤ လၢပှၤတဝါတၢ် ကရၢကရိ တ ဖၣ် န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ပှၤတဂၤလၢအသူၣ်ဆူၣ်သးဂဲၤဒီးဟူးဂဲၤဝဲဒၣ်လၢာ်လၢာ်ဆ့ဆ့လၢ ကလုာ်ဂ့ၢ်ဝီ,

ထံရှ့ၢ်ကီၢ်သဲးဒီးပှၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယာ်အဂီၢ်နဲ့ၣ်လီၤ.မ့ၢ်ပှၤလၢအိၣ်ဒီးတၢ်သူၣ်ဒူသးဒူလၢတၢ်ဟ့ၣ်လီၤ သးလၢတၢ်မ့ၢ်တၢ်တီအဂီၢ်နဲ့ၣ်လီၤ. မၤ သကိးတၢ်ဒီးပိာ်မုၣ်တၢ်ကရၢကရိ, ပှၤတဝၢတၢ်က ရၢ ကရိတဖၣ် ဒ်သိးကဂဲၤဆၢထၢၣ်ထီဒါ ကွံာ်ဝဲတၢ်မၤဟးဂီၤ ပှၤဂ့ၢ်ဝီခွဲး ယာ်,ခိၣ်ဃၢၤနဲ့ဆၢၣ်ဒီးနဲ့ၢ်ဘၣ်က့ၤတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်အလၢအပှဲၤအဂီၢ်နဲ့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ်ပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဂၤလၢ မိၣ်လမွဲၣ် တၢ်အိၣ်ဖှိၣ်သရိာ်တဖျၢၣ်နဲ့ၣ်လီၤ. မၤ သကိး တၢ်ဒီး(CSOs, LNGOs,ဒီး .NGOs ဒ်အမ့ၢ်ကညီတၢ်ဂုၤထိၣ်ပသီထိၣ်ပှာ်ဘျးစဲ (Save the children international Myanmar) , (Private International School) ဒီး မ့လွှၣ်ခိၣ်ဃၢၤနဲ့ဆၢၣ် အ ကရူၢ်ဒီး တၢ်ကရၢကရိအဂၤသ့ၣ်တဖၣ်နဲ့ၣ်လီၤ. လၢအပူၤကွံာ် ဆၢ က တီၢ်ဖးယံာ်အပူၤနဲ့ၣ်လီၤ.အမိၢ်အပၢ်မ့ၢ်ပှၤမၤတၢ်လၢကညီတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တကပၤအဃိပစံးသ့လၢအဝဲမ့ၢ်ပှၤပှၤဟဲလီၤစၢၤလၢပှၤလၢအမၤတၢ်လၢပှၤကလုာ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤနဲ့ၣ်လီၤ.

ဟ့ၣ်ဝဲတၢ်သိၣ်လိဘၣ်ဃး (Capacity Building Training), ခိၣ်ဃၢၤ နဲ့ဆၢၣ် တၢ်သ့ၣ် ညါနၢ်ပၢ်, သဲစးဂ့ၢ်ဝီတၢ်ဘျၢ, ခိၣ် နၢ် တၢ်မၤလိ, တၢ်ဒုးသ့ထိၣ်ဘၣ်ထိၣ်တၢ်မၤလိလၢပှၤတဝၢအဂီၢ်,ပိာ်မုၣ်ဒီးတၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲတၢ်မၤလိ,တၢ်ကတိၤနဲ့ၢ်ခဲးတၢ်တၢ်မၤလိ,တၢ်ကရၢက ရိတၢ်သိၣ်လိ လၢအကစၢ်အလီၢ်ကဝီၤဒီးဆူလီၢ်ကဝီၤအဂၤဒီး ဟ့ၣ်ခီဟ့ၣ်နီၤလိာ် သး တၢ် ဂ့ၢ် တၢ် ကျိၤသ့ၣ်တဖၣ်နဲ့ၣ်လီၤ. မၤသကိးစ့ၢ်ကီးတၢ် ကတဲာ်ကတီၤခိၣ် ဃၢၤနဲ့ဆၢၣ် တၢ်က ရၢကရိအဂၤတဖၣ်,ပှၤတဝၢတၢ်က ရၢကရိတဖၣ်,တၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါကရၢ, EAOs, Myanmar government bodies, political parties, civil society organizations (VCSOs/ CBOs) , LNGOs,ဒီးinternational aid actors(INGOs) သ့ၣ်တဖၣ်နဲ့ၣ်လီၤ.

အဝဲစံးဝဲဒၣ်လၢအဝဲမ့ၢ်အိၣ်ဒီး တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢ အဆံးအစှၤဘၣ် ဆၣ်အိၣ် ဒီး သး လၢအဲၣ်ဒိးဟ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါနၢ်ပၢ်, ဟ့ၣ် တၢ်သိၣ်လိဒီး ဒုးသ့ထိၣ်ဘၣ်ထိၣ် ပှၤတဝၢသ့ၣ်တဖၣ်ဒ်သိးအကလုၢ်ကအိၣ်ဖျါထိၣ်ဒီးကမ့ၢ်နိၣ်ဝံာ်ခံလၢတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢခါဆူမဲာ်ညါအဂီၢ်နဲ့ၣ်လီၤ.အဝဲသိၣ်လိကွဲဖိလၢပှၤတဝၢပူၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢအဲကလံးကျိာ်ဖဲခိၣ်ဝံး (၁၉) ဟဲလီၤ ဒီးကွဲသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်ပျ့ၢ်ကွံာ်အီၤလၢဆၢကတီၢ်ဖးယံာ်အဆၢကတီၢ်နဲ့ၣ်လီၤ. အ ဝဲအိၣ်ဒီးတၢ်မံမိၢ်,တၢ်ထံၣ်စိလၢ က ဒုးသ့ထိၣ်ဘၣ်ထိၣ်ကီၢ် ပယီၤဒ်သိးဆီတလဲကွံာ်တၢ်အၢတၢ်သီသ့ၣ်တဖၣ် ဒီးကသူၣ်ထိၣ် တၢ်သိၣ်တၢ်သီ, တၢ်ဘျၢသဲစးကဒိၣ်စိလၢကီၢ်ပ ယီၤပူၤအဂီၢ်, ပှၤ ဂ့ၢ်ဝီတၢ်ဂုၤထိၣ်ပသီထိၣ်ဒီး ဒုးကဲထိၣ်ဖိလစံၣ် လၢကီၢ်ပယီၤပူၤနဲ့ၣ်လီၤ. အဝဲမၤတၢ်ဒ်ပှၤလီၤ ဃုမၤနဲ့ၢ်တၢ်လၢပှၤ တ ဝၢလိၣ်ဘၣ် လၢခိၣ်ဃၢၤနဲ့ဆၢၣ် တက ပၤ ဒီး လၢကလုာ်ဒူၣ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အဂီၢ်နဲ့ၣ်လီၤ. ဒီးနဲ့ၢ်ဘၣ်ဝဲ “ကညီပိာ်မုၣ် လၢဟ့ၣ် လီၤသး မၤတၢ်လၢပှၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်ဒီသဒၢခိၣ်ဃၢၤနဲ့ဆၢၣ်ဒီးတၢ်လဲၤထိၣ်လဲၤထီအ ဂီၢ်” ဖဲ ၂၀၂၁နံၣ်, ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢမုၢ်နံၤပှဲၤထိၣ်၃၁ဝီတဝီအဆၢကတီၢ်နဲ့ၣ်လီၤ.

....

သရၣ်မုၣ်နီၢ်ထူထူ
(ကညီပိာ်မုၣ်လၢဟ့ၣ်လီၤသးမၤတၢ်လၢတၢ်ဒီသဒၢ ကညီပှၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်အဂီၢ်)

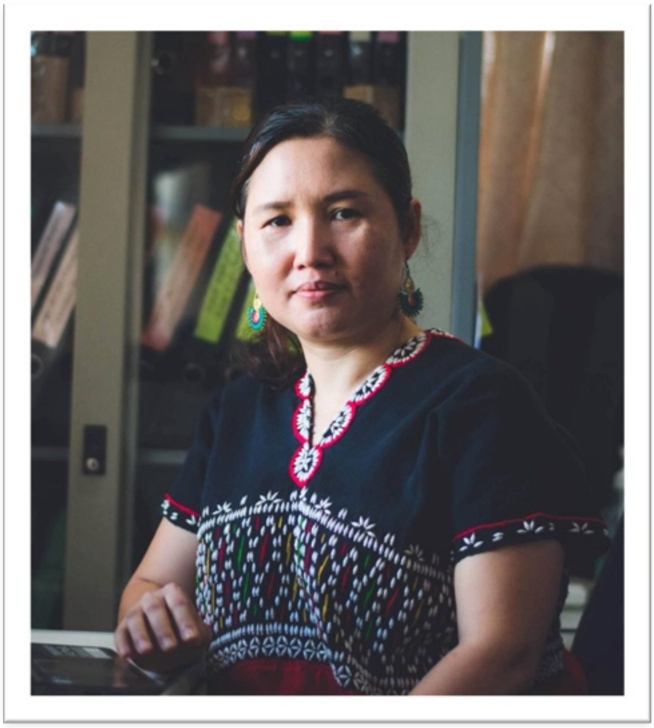

သရၣ်မုၣ်နီၢ်ထူထူ မ့ၢ်ကညီပှၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယာ်ကရူၢ်ပှၤနဲၣ်တၢ်တဂၤဒီးမ့ၢ်စ့ၢ်ကီး ပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်တဂၤလၢ ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်– ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢ, ပှၤဂ့ၢ်ဝီခွဲး ယာ်ကမံးတံာ်န့ၣ်လီၤ. ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢဟ့ၣ်လၢကပီၤအီၤ “ကညီပိာ်မုၣ်လၢဟ့ၣ်လီၤသးမၤ

တၢ် လၢ တၢ်ဒီသဒၢက ညီ ပှၤ ဂ့ၢ်ဝီ တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်အဂီၢ်တၢ်လၤကပီၤဖဲ ၂၀၂၁နံၣ်, ကညီပိာ် မုၣ် ကရၢမုၢ်နံၤ ဆၢကူ့ၤ အ လီၢ် ပှဲၤထီၣ် (၃၆) ဝီတဝီအဆၢကတီၢ်နူၣ်လီၤ. အိၣ်ဖျဲၣ်ထီၣ်ဖဲ ၁၉၇၉ နံၣ်, လါဖံၣ်စဲဘၢၣ် ၂၃သီလၢမီကိၢ်သဝီ,ဖၣ်အၣ်ကိၢ်ရှၣ်, ကိၢ်သူလ့ၤအပူၤနူၣ်လီၤ. မ့ၢ်ကညီ,ခရံာ်ဖိတဂၤန့ၣ်လီၤ. အိၣ်ဒီးတၢ်သးစဲလၢတၢ်သူၣ်ဖီ,ဟ့ၣ်တၢ်သိၣ်လိဒီးကတိၤ နူၢ်ခဲးတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်နူၣ်လီၤ.

ဖျိထီၣ်တီၤထီကွိ (၁၀) တီၤဖဲ၁၉၉၈နံၣ် လၢကိၢ်ပယီၤပူၤနူၣ်လီၤ. ဖျိထီၣ် ကွိအ ဆၢ ကတီၢ် မ့ၢ်လၢထံရှူၢ်ကိၢ်သဲးတၢ်အိၣ်သးတဂ့ၤအဃိ ဖှၣ်စိမိၤသ့ၣ်တဖၣ် ပယီၤပဒိၣ်တဟ့ၣ် အခွဲးလၢ တၢ်ကအိးထီၣ်အီၤဒီးပျဲအိးထီၣ်ဝဲထဲ အ့ၣ်ကွံနယၢၣ်တခါနူၣ်လီၤ. အဝဲဖျိထီၣ် အိၣ်ဒီးအမးလၢအဂ့ၤ ဃုာ်ဒီးတၢ်လၤကပီၤအဃိ တအဲၣ်ဒိးထီၣ် အ့ၣ်ကွံနယၢၣ် ဘၣ်ဆၣ် ဘၣ် ထီၣ်ဝဲဒၣ်နူၣ်လီၤ. အဝဲထီၣ်ဝဲ အ့ၣ်ကွံနယၢၣ်တၢ်မၤလိခံနံၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံ ဖှၣ်စိမိၤသ့ၣ် တဖၣ်ကူ့ၤအိးထီၣ်ကူ့ၤခဲလၢာ်ဒီးလၢအဝဲကလဲၤထီၣ်ဝဲလၢအဂၤန့ၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ကီတၢ်ခဲ လၢပှၤဆှၢအီၤတအိၣ်အဃိအိၣ်ကဒါကူ့ၤအ့ၣ်ကွံနယၢၣ်အကွိဒီးမၤလိစ့ၢ်ကီးခီလ့ၣ်ကွိ လၢ တၢ်ကွဲးဆှၢလံာ်လၢမိၣ်လမ့ဲၣ်နူၣ်လီၤ. အဝဲမ့ၢ်မၤလိတၢ်လၢမိၣ်လမ့ဲၣ်နူၣ် ကဘၣ် လဲၤ အိၣ် လၢဘီဒၢၣ်ဒီး ကဲထီၣ်တၢ်ကီတၢ်ခဲလၢအဟံၣ်ဖိဃီဖိအဂီၢ်ဒီး သးကညီၤ ဘၣ်အမိၢ် အ ပၢ်အဃိမၤလိကူ့ၤဝဲလၢဖၣ်အၣ်ဒီးဟံးဝဲဒၣ်လၢမုၢ်ကျိၤဝဲၤကွာ်တကပၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲအဲၣ် ဒိး မၤ လိ လၢတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တကပၤဒီး ဟံးနူၢ်လံာ်လၢအပတီၢ်ထီဘၣ်ဆၣ် လၢတၢ် အိၣ်သးအကပၤကပၤအဃိဘၣ်မၤလိတၢ်လၢတအဲၣ်ဒိးမၤလိဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ဒီးကဲထီၣ် တၢ် သ ဘံၣ် သဘုၣ်လၢအသူၣ်ကံၢ်သးလဲပူၤဒီးတူၢ်ဘၣ် တၢ်သူၣ်တံာ်တာ်သးတံာ်တာ် အ ကလုာ်ကလုာ်နူၣ်လီၤ. လၢခံအဝဲလဲၤမၤလိဝဲ အဲကလံးကျိာ်လၢ (Self-Learning) ဖဲဝ့ၢ်ဖၣ် အၣ်အပူၤနူၣ်လီၤ.ဖဲနူၣ်အဝဲဒၣ်ထံၣ်လိာ်အသးဒီးတံၤသကိးတဂၤလၢဟဲထီၣ်ဝဲဒၣ် (Leadership andManagement) ကွိလၢကိၢ်ဆၢ နူၣ်လီၤ. အသကိးတဂၤအံၤတဲဘၣ်အီၤလၢ ကွိတၢ်အိၣ်သးဒီးလီၤက်ဒ်သိးဟဲကူ့ၤစိာ်နူၢ်အီၤတၢ်မုၢ်လၢ်ဖးဒိၣ်တခါလၢအဲၣ်ဒိးလဲၤပိာ်ဝဲ အခံနူၣ်လီၤ.အဝဲကလဲၤပိာ်အသကိးအခံအဂီၢ်တံၤသကိးတနီၤတြီအီၤမ့ၢ်လၢကဘၣ်လဲၤ လၢကိၢ်ဆၢလၢလုၢ်လၢ်တဒ်သိးဒီးတသ့ၣ်ညါသ့ၣ်ခိးပှၤနီတဂၤဒီးဘၣ်ယိၣ်စ့ၢ်ကီးလၢတၢ် ကီ တၢ်ခဲကပိာ်ထွဲထီၣ်အခံအဃိနူၣ်လီၤ. အ နီၢ်ကစၢ်တခီအသးဆူၣ်တမံၤ, တအဲၣ်ဒိး အိၣ်ဒီးမၤလိစ့ၢ်ကီးတၢ်လၢပယီၤပဒိၣ်တၢ်ပၢတၢ်ပြးအဖီလာ်တမံၤဒီးဟံၣ်ဖိဃီဖိစ့ၢ်ကီးတ အဲၣ်ဒိးလၢကမၤပယီၤပဒိၣ်အတၢ်ဖံးတၢ်မၤခီဖျိနမ့ၢ်မၤတၢ်လၢပယီၤပဒိၣ်အတၢ်မၤနူၣ် နက ဘၣ် ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဒီးတၢ်ဆီၣ်တံၢ်မၤနၢၤ,တၢ် အ့ၣ်လိာ်ဆိးက့,တၢ်ကွၢ်တလီၤဒီးတၢ်တ ဘၣ်လီၢ်ဘၣ်စးဘၣ်အဃိနူၣ်လီၤ. အနီၢ်ကစၢ်စ့ၢ်ကီး အဲၣ် ဒိးမၤလိအါထီၣ် ဒံးတၢ်ကူၣ် ဘၣ်ကူၣ်သ့အဃိ လဲၤပိာ်အသကိးအခံဆူကိၢ်ဆၢလၢကလဲၤမၤလိတၢ်အဂီၢ်နူၣ်လီၤ.အစ့ တအိၣ်လၢတၢ်လဲၤတၢ်ကူ့ၤဒီးတၢ်မၤလိမၤဒိးအဂီၢ်ဘၣ်ဆၣ်အဝဲနာ်နူၢ်အသကိးလၢကွဲအီၤ အံၤ အ ဃိ ဆၢတဲာ်လီၤအသးဒီးတဲဘၣ်အမိၢ်အပၢ်လၢကလဲၤနူၣ်လီၤ. အပၢ်အသး ကိၢ်တၢ် လၢဖိမုၣ်အံၤအဂီၢ်ဒိၣ်မးမ့ၢ်လၢအဖိမုၣ်အိၣ်ထဲတဂၤအဃိလီၤ.မ့မ့ၢ်အမိၢ်တခီဖဲအဝဲအိၣ်

လၢ အ သဝီအခါ ရှလိာ်မုာ်လိာ်ဘၣ်အသးဒီး ကီၢ်သူလ့ၤ (KNU) ခိၣ်နၢ်ဒီးသ့ၣ်ညါ တၢ်အိၣ် သး အဃိ တဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ဂီၤထဲန့ၣ်ဘၣ်, မ့မ့ၢ်အပၢ်န့ၣ် ဘၣ်ကီၢ်ဘၣ် ဂီၤဒီးတအဲၣ် ဒိးလၢ အလဲၤဘၣ်ဆၣ် တၢ်လၢအဝဲသးလီဝဲန့ၣ် ကဘၣ်မၤဝဲတုၤအန့ၢ်အဃိ မတၤတဂၤမးတြီအီၤ တန့ၢ်ဘၣ်. ဖဲန့ၣ်အခါအဝဲအသးနံၣ်ကအိၣ်ဖံးဒၣ်ထဲတဆံခွံနံၣ်, အနံၣ်ခံဆံဒီး လဲၤပိာ် တံၤသကိးခွါတဂၤအခံအဃိပှၤအါဂၤကထံၣ်အီၤအါမံၤဘၣ်ဆၣ်လၢတၢ်ကဒိးန့ၢ်ဘၣ်တၢ် ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အဂီၢ်အဝဲပာ်လီၤအသးကျုၤမုဆ့ၣ်ဒီးလဲၤဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.

တုၤအလဲၤထီၣ်တုၤကီၢ်ဆၢဒီးထံၣ်လိာ်ဘၣ်သးဒီးအသကိးအါမးဒီးထံၣ်လိာ် ဘၣ်ကွၤစ့ၢ်ကီးအသးဒီးအဘူးအတံၢ်လၢအပၢ်တကပၤဒီးကဲထီၣ်တၢ်ဂံၢ်တၢ်ဘါအသိလၢ အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.ပှၤမၤလိတၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဟဲဝဲ လၢကီၢ်ရှၣ်ကီၢ်ဆၣ်အါဘ့ၣ်ဒ်အမ့ၢ်ဒူသ ထူၣ်, ဒူပျာ်ယာ်, ဘျံးဒဝဲၢ်ဒီးအဂုၤအဂၤသ့ၣ်တဖၣ်ဒီးတၢ်မၤလိလၢမၤလိဝဲန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ တၢ်တီ ခိၣ်ရိၣ်မဲ(Leadership and management) န့ၣ်လီၤ.လၢတၢ်ဘံၣ်တၢ်ဘၢအဂီၢ်လိၣ်ဘၣ်စ့ၢ် ကီး ဝဲ လံာ်ပျဲ, လံာ် အုၣ် သးတခါခါလၢနီၢ်ကစၢ်ဂီၢ် အဃိ တဲသကိးတၢ်ဒီးအခိၣ်အနၢ် တ ဖၣ်ဒ်အမ့ၢ်သရၣ်မုၣ်ရှ့လၣ်အ့(မၢၤပဒိၣ်အိၣ်ဝ့ရှ့ၣ်)လၢမ့ၢ်ဝဲပှၤတီခိၣ်ရိၣ်မဲ တၢ်လၢကွိ အံၤ စ့ၢ် ကီး န့ၣ်လီၤ. ဖဲ န့ၣ် အဆၢကတီၢ်ဘၣ်ဖဲ ၂၀၀၃နံၣ်, ၂၀၀၄နံၣ်ဒီး ကီၢ်ပယီၤန့ၣ် တ ထုး ထီၣ်န့ၢ်ဝဲပိာ်မုၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လံာ်ခီကီၢ်ဒီးတြီယာ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. ခီဖျိအဝဲမ့ၢ်ပိာ်မုၣ်တဂၤဒီးခီဖျိ ကျိၣ် စ့တအိၣ် စ့ၢ်ကီးဘၣ်အဃိ တိၣ်ထိၣ်လံာ်ခီကီၢ်တန့ၢ်ဘၣ်. မ့ၢ်တၢ်ကီ တၢ်ခဲဖးဒိၣ် လၢ အ ဂီၢ် ဘၣ် ဆၣ်ခီဖျိအဝဲတအိၣ်ဒီးသးလၢအဟ့ၣ်အဃၣ်ဘၣ်အဃိ လဲၤခီဖျိကွံာ်ဝဲ တၢ်ကီ တၢ်ခဲသ့ၣ်တဖၣ်အံၤတခါဘၣ်တခါဒီးမၤလိမၤဒိးဘၣ်တၢ်ဒ်အဆိကမိၣ်တိာ်ပာ်ဝဲအသိး န့ၣ်လီၤ.

အဝဲမၤလိတၢ်လၢကညီသးစၢ်ကရၢခိၣ်နၢ်တၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲအကွိအံၤဝံၤဒီးအဝဲ ပာ်လီၤအသးလၢတကွၤလီၤဆူအဟံၣ်လၢၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.တမ့ၢ်လၢတၢ်ဂ့ၢ်အဂၤနီတမံၤ ဘၣ်.မ့ၢ်ဒၣ်လၢတအဲၣ်ဒိးကွၤလီၤလၢၤဘၣ်အဃိကတိၤတၢၣ်ပီၣ်သကိးတၢ်ဒီးသရၣ်မုၣ်ရှံ လၣ်ဒီးသရၣ်မုၣ်ရှံလၣ်ထံၣ်လၢအဝဲမ့ၢ်ပှၤလၢအဖျိးစိအိၣ်ဒီးသးသဟိၣ်လၢအဂ့ၤအဃိ တၢၣ် ပီၣ်သကိးလၢ ကဒုးကဲထီၣ်အီၤလၢကွိတဖျၢၣ်အံၤအခိၣ်န့ၣ်လီၤ. ကွိဖိတဖၣ် အ သး တ ဖး ဃီ ဒီးအီၤအိၣ်အသိးတနီၤအသးပှ်ၢကအိၣ်စ့ၢ်ကီးအဃိ အဝဲတဲဘၣ်သ ရၣ်မုၣ် လၢ တမၤဝဲ ဒ်ဘၣ်ဘၣ်ဆၣ်သရၣ်မုၣ်အံၤနာ်န့ၢ်အီၤလၢ အဝဲမၤဝဲသ့ဒီးဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ် ဘါအီၤ အ ဃိ အဝဲ နာ်လီၤမၤတၢ်လၢကညီသးစၢ်ကရၢခိၣ်နၢ်တၢ်တီ ခိၣ်ရိၣ်မဲအ ကွိအံၤဒ်ကွိခိၣ်တဂၤ အသိးန့ၣ်လီၤ. ပာ်လီၤအသးလၢကမၤကွၢ်ဝဲသၢလါဒီး မ့ၢ်ဘၣ်လီၢ်ဘၣ်စးကမၤဖံးဝဲ ဒီး မ့ၢ် တဘၣ်လီၢ်ဘၣ်စးန့ၣ်ကဟးထီၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.နာ်လီၤမၤကွၢ်ဝဲဒီးတၢ်ခဲလၢာ်လဲၤသးဘၣ် လီၢ် ဘၣ်စး အ ဃိ မၤဝဲဒီတနံၣ်ကျၢၤန့ၣ်လီၤ.တၢ်သိၣ်လိသ ရၣ်သ့ၣ်တဖၣ် အိၣ် အါမးဒ် အ မ့ၢ်သရၣ်လၢကီၢ်ချ့,ပဒိၣ်သမ့ၤထိဒီးသရၣ်သမါအါမးန့ၣ်လီၤ.လၢတၢ်တီခိၣ် ရိၣ်မဲတက ပၤပဒိၣ်လးထိ,သရၣ်ဝ့ၢ်ထူလၢအမ့ၢ်ကညီသးစၢ်ကရၢခိၣ်ဖဲန့ၣ်ဆၢကတီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်မၤ စၢၤစ့ၢ်ကီးအီၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်မၤသကိးတၢ်ဒီးရှလိာ်သးဒ်ဒီပုၢ်ဒီဝဲၢ်အသိးမုာ်ဒိၣ်မးန့ၣ်

လီၤ. အဝဲမၤတၢ်ဖဲနှၣ်တနံၣ်ဝံၤတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်အိးထီၣ်လၢအဂီၢ်, ကီၢ်ပယီၤကူ့ၤအိးထီၣ်ကဒါကူ့ၤတၢ်မၤန့ၢ်လံာ်ပှဲကီၢ်လၢထံဖိကီၢ်ဖိပိာ်မုၣ်တဖၣ်အဂီၢ်ဒီးအဝဲကူ့ၤမၤဒီးဒိးန့ၢ်ဘၣ်စ့ၢ်ကီး ဝဲ တၢ်မၤစၢၤ (Scholarship) လၢကမၤလိတၢ်ဆူညါအဂီၢ်အဃိ အခိၣ်အနၢ် တဖၣ်ကျဲၤစၢၤအီၤလံာ်ခီကီၢ်ဒီးဃုစၢၤစ့ၢ်ကီးအီၤကျိၣ်စ့တၢ်မၤစၢၤတဆံးတက့ၢ်ဒီးလဲၤမၤလိဘၣ်ဝဲတၢ်နှၣ်လီၤ.

ဖဲ ၂၀၀၅နံၣ်နှၣ် အဝဲဒိးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲတၢ်မၤစၢၤ (Scholarship) လၢကလဲၤထီၣ်ဝဲကို လၢ (Assumption University) ဒီးဖဲ ၂၀၀၉နံၣ်နှၣ်ဖျိထီၣ်ဝဲ (Bachelor of Art in Communication, Major Public Relations)ကမျၢၢ်တၢ်ရှလိာ်မုာ်လိာ်အကို လၢ(Bangkok, Thailand)နှၣ်လီၤ. အဝဲဖံးမၤတၢ်လၢပှၤတဝၢပူၤအဆၢကတီၢ်တၢ်လဲၤခီဖျိအါတကၢ့လၢနီၢ်ခိဒီးလံာ်တကပၤစှၤအဃိအဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်ဆ့ၣ်နီၤတဲသကိးတၢ်လၢ(International)အပတီၢ်နှၣ်လီၤက်ဒ်သိးတၢ်တဲသ့ၣ်တဖၣ် တ တုၤ ထီၣ်ထီၣ်ဘးဒီး တဘျီတခီၣ်ပလၢၢ်ဘၣ်ဝဲဒ်သိးဒီး အသးဆံး လီၤသး အိၣ်ဘၣ်ဆၣ် သနၥ် ကု့ တၢ်လၢဘၣ်မၤနှၣ် မၤသ ကီးဝဲ အဂ့ၤကတၢၢ်နှၣ်လီၤ. အဝဲကတိၤန့ၢ် ခဲး တၢ်လၢပှၤတဝၢအဂီၢ်ဖဲမ့ၢ်ဟးထီၣ်တၢ်မၤလိ, တၢ်အိၣ်ဖှိၣ်အဆၢကတီၢ်ဒီးအသးမၢန့ၢ်ဆီၣ်ခံအီၤ ထီဘိ လၢကမၤလိန့ၢ်ဝဲဒၣ် (Master) တခါခါနှၣ်လီၤ. ဟ်လီၤသး သပှၢ်ပှၢ် လၢ က မၤ ဝဲ တုၤအမၤန့ၢ်(Master Degree) တခါခါဒီးတိခိၣ်ရိၣ်မဲကူ့ၤတၢ်လၢပှၤတဝၢတၢ်ကရၢကရိအပူၤနှၣ်လီၤ. အဝဲဟ်လီၤသးလၢကမၤတၢ်ဘၣ်ဃးလၢ (Human Rights)ပှၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယာ်နှၣ်လီၤ. တချူးအထီၣ် (Master) လၢမၤန့ၢ်ဝဲလၢခံကတၢၢ်တခါအံၤဘၣ်နှၣ်လဲၤထီၣ်ဝဲ (Eastern College, Australia) (Master of Transformational Development) ဖဲ ၂၀၁၇နံၣ်ဘၣ်ဆၣ်မၤလိဝဲတကတၢၢ် ဘၣ် ခီဖျိဟံၣ်ဖိဃီဖိဒီးတၢ်ဖံးတၢ်မၤတၢ်ဂ့ၢ်ကီအဃိနှၣ်လီၤ. တၢ် ကီတၢ် ခဲ ဒီး တၢ်ကိၢ် တၢ် ဂီၤဘၣ်အီၤအါမးလၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဟံၣ်ဃီ တၢ် ဖံး တၢ်မၤ အ ဃိမ့ၢ်ဂ့ၤ ခီ ဖျိ ပိာ်မုၣ် နှၣ်မ့ၢ်မါတဂၤ, မိၢ်တဂၤ, နီတဂၤ, ဖိမုၣ်တဂၤဒီးမူဒါ အိၣ် ဒီး အီၤအါ မးလၢက ဘၣ် ဖံး မၤ ဝဲ ဒၣ်အဃိနှၣ်လီၤ. တုၤအဖိမုၣ်ပှဲၤထီၣ်(၁၂) နံၣ်နှၣ်ထံၣ် ဝဲ လၢ အ ဖိ မုၣ် အံၤ ကွၢ်ထွဲ လီၤ အသးသ့လံအဃိ ဖဲ ၂၀၂၂နံၣ်နှၣ် အဝဲထီၣ်ကဒါကူ့ၤ (Master)ကို လၢ အ သီ တဖျၢၣ် ဖဲ (Mahidol University) ဒီးဖျိထီၣ်ကဒါကူ့ၤ(Master of Arts in Human Rights) ဖဲ ၂၀၂၄နံၣ်နှၣ်လီၤ.

ဖဲအဝဲဖျိထီၣ်ကိုဖဲ ၂၀၀၉နံၣ်ဝံၤနှၣ်ဟဲကူ့ၤမၤတၢ် လၢကညီပှၤ ဂ့ၢ်ဝီခွဲးယာ် ကရူၢ်ဒီး (KHRG - Karen Human Rights Group)ဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်မူဟ့ၣ်ဒါအီၤဒ် (Grant Manager) နှၣ်လီၤ. ဖဲအဖိဆံးအခါအဝဲအိၣ်ဘှံးကူ့ၤလၢတၢ်မၤတတ်ာတတီၤဝံၤအလီၢ်ခံဖဲ ၂၀၁၄နံၣ်နှၣ် (KHRG) ဘိးဘၣ် တၢ်ရၤလီၤ (Program Director) ဒီး ကူ့ၤပတံထီၣ်ကဒါကူ့ၤဝဲ ဒီးဘၣ်တၢ် တူၢ်လိာ် အီၤဒီး ကူ့ၤမၤကဒါကူ့ၤတၢ်လၢ (KHRG) ဒ်ပှၤနဲၣ်တၢ်မူဒါခိၣ်တဂၤအသိးနှၣ်လီၤ. အဝဲမၤ တၢ်လၢ KHRG အဆၢကတီၢ်တဲန့ၢ်ခဲးတၢ်လၢပိာ်မုၣ်ခွဲးယာ်, ဖိသၣ်ခွဲးယာ် အဂီၢ်နှၣ်လီၤ. အဝဲဟ်ကဖၢလၢဘၣ်အသးလၢအ ထံၣ်ဘၣ်လိာ်သးဒီးပှၤသဝီဖိ, ပှၤထၢတၢ် ကစိၣ် ဒီးစိာ် ကဖီထီၣ်ဂံၢ်ခိၣ်ထံးခိၣ်နၢ်ကမျၢၢ်သ့ၣ်အိၣ်အါမးအဃိနှၣ်လီၤ. ဟ်ကဖၢဘၣ်သးလၢမၤသကီးဘၣ်စ့ၢ်ကီးတၢ်ဒီးကညီပိာ်မုၣ်ကရၢဒီးပှၤတဝၢသ့ၣ်တဖၣ်ဘူးဘူးတံၢ်တံၢ်အဃိနှၣ်လီၤ.

တၢ်ဖံးတၢ်မၤအကျိၤအကျဲတနီၤမ့ၢ်လီၤဆီဘၣ်ဆၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်တိာ်တၢ်မုၢ်လၢ်တမံၤဃီလၢပပှၤကလုာ်အတၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ်ဒီးအတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

အဝဲမ့ၢ်ပိာ်မုၣ်လၢအိၣ်ဒီးတၢ်သးဆူၣ်, တၢ်သးနူ, တၢ်သးစွံကတုၤဒီးဟူးဂဲၤလၢက ညီပိာ်မုၣ်လၢဟ့ၣ်လီၤသးမၤတၢ်လၢတၢ်ဒိသဒၢကညီပှၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်အဂီၢ် န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ပိာ်မုၣ်လၢအဲၣ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ ဒီးဂုာ်ဟံးန့ၢ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲ ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢတၢ်ဟ့ၣ်လၤကပီၤ "ကညီပိာ်မုၣ်လၢဟ့ၣ်လီၤသးမၤတၢ်လၢတၢ်ဒိသဒၢကညီပှၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်အဂီၢ်" ဖဲ ၂၀၂၁နံၣ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲဆၢမုၢ်လၢ်ဝဲလၢပိာ်မုၣ် သ့ၣ်တဖၣ် ကဃုသ့ၣ်ညါတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢအိၣ်ဒီးအီၤဒီးကဆၢထၢၣ်ဒူဒူ လၢ တၢ် ကဒိးန့ၢ်က့ၤတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

အဝဲစံးဝဲလၢ "နမ့ၢ်အိၣ်ဒီးနီၢ်ကစၢ်တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ဒီးတၢ်နာ်န့ၢ်လီၤသးလၢလၢပုဲၤပုဲၤန့ၣ်လၢနတၢ်မၤပှူၤနကဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်တၢ်ဒ်လဲၣ်ဒ်လဲၣ်ဘၣ်ဆၣ်နကမ့ၢ်ပှၤလၢအမၤနၢၤတၢ်န့ၣ်လီၤ." တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်န့ၣ်အိၣ်လၢပှၤကိးဂၤဒဲးအဂီၢ်လီၤ. အလီၢ်အိၣ်လၢပှၤကိးဂၤကဘၣ်သ့ၣ်ညါအတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်ဒၣ်ဝဲဒီးဂုာ်မၤန့ၢ်က့ၤ, ဂုာ်ဟံးန့ၢ်က့ၤအတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်ဒၣ်ဝဲန့ၣ်မ့ၢ်အဝဲအတၢ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါစ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ. "နတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်အိၣ်အသိး နမူနဒါ အိၣ်စ့ၢ် ကီး လီၤ." ဆၢမုၢ်လၢ်ဝဲလၢပှၤကိးဂၤကဒိးန့ၢ်အခွဲးအယာ်ဒၣ်ဝဲ ဒီးကမၤစ့ၢ်ကီးအမူအဒါအဂ့ၤကတၢၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဆၢမုၢ်လၢ်ဝဲလၢကညီဖိခဲလၢာ်ကဒိးန့ၢ်ဘၣ်က့ၤတၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ်, ကဒိး န့ၢ်ဘၣ် တၢ်တီ တၢ်တြၢ်, ကပူၤဖျဲးဒီးတၢ်ဆိၣ်တံၢ်မၤနၢၤဒီး ကဒိးန့ၢ်ဘၣ်က့ၤ တၢ်သဘျ့ လၢအ ဆိအချ့ န့ၣ် လီၤ. ဆၢထံၣ်ဘၣ်ဒီးဆၢမုၢ်လၢ်စ့ၢ်ကီးဝဲသပှၢ်ကတၢၢ်လၢ ကညီဒီတကလုာ်က ဟ်လုၢ်ဟ်ပှၢ်ဒီး စိာ်ကဖီထီၣ်ပိာ်မုၣ်သ့ၣ်တဖၣ်, ဟ့ၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢပိာ်မုၣ်သ့ၣ်တဖၣ် ကပၣ်ဃုာ်လၢထံရူၢ်ကီၢ်သဲးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအိၣ်ဒီးတၢ်တုၤသိးထဲသိးန့ၣ်လီၤ.

အဝဲမ့ၢ်ကညီပှၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယာ်ကရူၢ်ပှၤနဲၣ်တၢ်တဂၤဒီးမ့ၢ်စ့ၢ်ကီး ပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတၢ်တဂၤလၢခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်–ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢ, ပှၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယာ်ကမံးတံာ်တဂၤန့ၣ်လီၤ.

သရ့ၣ်မုၣ်နွ့ၣ်နွ့ၣ်အူ
(ကညီပိာ်မုၣ်လၢဟ့ၣ်လီၤသးမၤတၢ်လၢ
တၢ်ဒီသဒၢပိာ်မုၣ်ဒီးဖိသၣ်တၢ်ခွးတၢ်ယာ်အဂီၢ်)

သရၣ်မုၣ်နွၣ်နွၣ်အူမ့ၢ် အူခဲထီ ဒီး နးလးကျံၣ်အဖိမုၣ်န့ၣ်လီၤ. အိၣ်ဖျဲၣ်ထီၣ်ဖဲ ၁၉၈၅နံၣ်, လါမးရှး ၁၁သီလၢဝ့ၢ်တီအူ အပူၤန့ၣ်လီၤ. အမိၢ်အပၢ်မ့ၢ်ဝဲကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်ပှၤ မၤတၢ်ဖိတဖၣ်ဘၣ်ဆၣ်စး ထီၣ်ဖဲအဝဲအိၣ်ဖျဲၣ်ထီၣ်ဝံၤန့ၣ် အမိၢ်အပၢ်ဟးထီၣ်လၢတၢ်မၤ ဒီးသုးလီၢ်သုးကျဲကဒါက့ၤဆူဝ့ၢ်မိၣ်လမ့ၣ်ဒီးဃုဖံးဃုမၤလၢတနံၤတနံၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. အ ဖံအဖုလၢမိၢ်တကပၤဒီးဘူးတံၢ်တနီၤမၤတၢ်ပၢၢ်ဆၢအိၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. အဒိပုၢ်ဝဲၢ်အိၣ်ဝဲ၄ဂၤဒီး အဝဲမ့ၢ်ပှၤအဆံးကတၢၢ်တဂၤန့ၣ်လီၤ. အပၢ်မ့ၢ်ခွကလုာ်ခရံာ်ဖိဒီးအမိၢ်မ့ၢ်ကညီကလုာ် ဘူးဒး အဃိ အနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲတူၢ်ခီၣ်ပာ်သးလၢအမ့ၢ်ခွကညီကလုာ်ဒီးတၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါ တခီမ့ၢ်ဝဲ ဘူးဒးခရံာ်ဖိန့ၣ်လီၤ. အဝဲအိၣ်ဒီးတၢ်သးစဲလၢ ကသံၣ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤ, တၢ် လိာ်ကွဲဖျၢၣ်ပီၢ်ဒီးတၢ်ဖးလံာ်ဖးလဲၢ်န့ၣ်လီၤ.လၢအနီၢ်ဆံးလံၤလံၤအိၣ်ဒီးတၢ်တိာ်တၢ်မုၢ်လၢ

ကကဲထီၣ်ကသံၣ်သရၣ်မုၣ်တဂၤန့ၣ်လီၤ.

ဖျိထီၣ်တီၤထီကွ်ဝံၤထီၣ်ဝဲဖှၣ်စိမိၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲထီၣ်ဖှၣ်စိမိၤခံနံၣ်တနံၣ်ဆၢကတီၢ်ဟဲ ထီၣ်ဟးလၢမဲၢ်တိၢ်တၢ်ဆါဟံၣ်ဒီးထံၣ်ဘၣ်ဝဲကလုာ်ဒူၣ်သ့ၣ်တဖၣ်တၢ်မၤသကိးတၢ်ဒီးဒ်အနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲစ့ၢ်ကီးဒ်အတၢ်သးစဲအိၣ်လၢကမၤကသံၣ်တၢ်မၤအသိးယဲ့အခွဲးလၢအမိၢ်အပၢ်ဒ်သိးကဟဲထီၣ်ဝဲကသံၣ်တၢ်မၤလိန့ၣ်လီၤ. ကွ့ၤလီၤမၤလိဖျိထီၣ်ကွ်ဝံၤဟဲထီၣ်ဒ် သိးကထီၣ်ကသံၣ်တၢ်မၤလိဘၣ်ဆၣ် တချူးန့ၢ်လၢၤတၢ်ဆၢကတီၢ်အဃိ ကသံၣ်သရၣ်မုၣ် ဒီးက ထၢၣ် စ့ၣ် သံၣ် ယၣ်မိၣ် မၢအသိၣ်လိစၢၤတၢ်လၢ(CDC) ကွ်ဒီးမၤစ့ၢ်ကီး တၢ်မၤဘၣ်ဃးတၢ်ဟ့ၣ်ဆူၣ်ထီၣ်သးသဟိၣ်ဂံၢ်ဘါလၢမဲၢ်တိၢ်တၢ်ဆါဟံၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲဟဲထီၣ်ကဒါက့ၤဝဲအံၤ မ့ၢ်ဝဲဖဲ ၂၀၀၆နံၣ်ဒီးဖဲ ၂၀၀၇ နံၣ်န့ၣ် ဘၣ်ဖဲ(ရွှေဝါရေင်တာလှန်ရေး)အဆၢက တီၢ် ဒီးထံၣ်ဘၣ်ဖိသၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဟဲထီၣ်အါမးဒီး မ့ၢ်တၢ်လဲၤခီဖျိ အ ဆိ က တၢ်လၢဟ့ၣ် ဆူၣ် ထီၣ်အသးလၢ ကမၤတၢ်လၢကီၢ်ဆၢတကပၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲအဝဲသိၣ်လိတၢ်အဆၢကတီၢ် ထံၣ် ဘၣ် ဝဲလၢ တီၤဒၢးပူၤဖိသၣ်၇၀မှုးကယၤန့ၣ်မ့ၢ်ပှၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ထံ လီၢ်ကီၢ်ပူၤတၢ်ဒုးတၢ်ယၤ,တၢ်မၤဟးဂီၤအဒူသဝီ,ဒီးအဝဲသ့ၣ်တူၢ်ဘၣ်တၢ်အါလၢသူၣ်လၢ သး တကပၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲသိၣ်လိတၢ်တခီခီ မၤစၢၤဟ့ၣ် ဂံၢ်ဟ့ၣ် ဘါဖိသၣ် သ့ၣ်တ ဖၣ်အံၤ လၢ တၢ်ဟ့ၣ်ဆူၣ်ထီၣ်အသးဂံၢ်ဘါတခီခီန့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤအဝဲအံၤမ့ၢ်တၢ်မၤ အဆိ က တၢ် လၢ အဝဲဟံးမူဒါလၢ မဲၢ်တိၢ်တၢ်ဆါဟံၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲမၤတၢ်တခါအံၤအဃိ ဒီးန့ၢ်ဘၣ် တၢ် လဲၤခီဖျိဒီးတၢ်မၤ လိအါမးလၢဖိသၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အအိၣ် မ့ၢ်ဂ့ၤလၢတၢ်ဖံးတၢ် မၤအဖီခိၣ် မ့ၢ် ဂ့ၤန့ၣ်လီၤ.

ခီဖျိအဝဲမ့ၢ်ပှၤဒိၣ်ထီၣ်လၢ ဝ့ၢ်ပူၤအဃိ အဝဲတသ့ၣ်ညါဒူသဝီတၢ်အိၣ်သးတဖၣ်, တၢ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်လၢတၢ်ဒုးတၢ်ယၤတၢ်အိၣ်သးသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်. ဖဲ ၂၀၀၉နံၣ်န့ၣ်အဝဲ စး ထီၣ်မၤသကိးတၢ်ဒ် (Education Program Manager) ဒီးမၤ (Education and Child Protection) တုၤဆၢက တိၢ်ခဲ အံၤ န့ၣ်လီၤ. စးထီၣ်ဖဲအဝဲဟံးထီၣ်ဖိၣ်ထီၣ် တၢ်မၤအံၤန့ၣ် ထံၣ် ဘၣ် ဝဲလၢ (Child Protection) တၢ် မၤအံၤဒိၣ်ထီၣ်တဆီဘၣ်တဆီဘၣ်ဆၣ် သနာ်က့ တၢ် လၢကဘၣ်မၤလဲၤထီၣ်လဲၤထီအီၤန့ၣ်အိၣ်ဖံးဝဲအါမးန့ၣ်လီၤ. မၤသကိးတၢ်လၢဖိသၣ်ဂ့ၢ်ဝီ ဒီး ထံၣ်ဘၣ်, မၤသ ကိး ဘၣ် အါ ထီၣ်လၢ (Women Issue) သ့ၣ်တဖၣ်လီၤ. ခီဖျိအ မၤ သ ကိးတၢ် ဒီး မဲၢ်တိၢ်တၢ်ဆါဟံၣ် အ ဃိ ထံၣ်ဘၣ် စ့ၢ်ကီး ပိာ်မုၣ်ပိာ်မၢၤတနီၤနီၤဟဲ လၢတၢ်ဆါ ဟံၣ်ဒီးမ့ၢ်ပှၤ လၢဘၣ် ကွၢ် ဆၢၣ် မဲာ် ဒီး ဟံၣ်ပူၤဃီပူၤ တၢ်စုဆူၣ်ခီၣ်တ ကး သ့ၣ်တ ဖၣ် န့ၣ် လီၤ. ခီဖျိတၢ်ဂ့ၢ်အံၤဘၣ်တၢ်တဲသကိးရဲၣ်ကျဲၤဒီးဟ့ၣ်စ့ၢ်ကီးအီၤမူဒါလၢကမၤတၢ်ဘၣ်ဃး တၢ်ထိဒါတၢ်စုဆူၣ်ခီၣ်တကးထိဒါပိာ်မုၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲ ၂၀၁၂န့ၣ်စးထီၣ်မၤတၢ်လၢ(organization and Management)တကပၤ ဒီးဟံးက့ၤမူဒါလၢပိာ်မုၣ်ဒီးဖိသၣ်တၢ်ဒီသဒၢမူဒါခိၣ်လီၤ.တၢ်မၤတခါအံၤမ့ၢ်တၢ်မၤတခါ လၢဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်ဘျၢသဲစးအဃိဖဲလၢမၤန့ၢ်ခဲးတၢ်အဂ့ၤကတၢၢ်လၢပိာ်မုၣ်ဒီးဖိသၣ်အဆၢ က တိၢ်မ့ၢ်တၢ်သူၣ်မံ သးမှာ်ဒီးတၢ်သူၣ်ခု သး ခု အဒိၣ် ကတၢၢ်လၢ အဂီၢ်ဘၣ် ဆၣ်တဘျီတ

ခီဉ်ဖဲအဝဲမ့ၢ်ထံဉ်ဘဉ်လၢပိာ်မုဉ်ဒီးဖိသဉ်သ့ဉ်တဖဉ်မ့ၢ်တဒိးန့ၢ်ဘဉ်တၢ်တုၤသိးထဲသိး ဘဉ်န့ဉ်တူၢ်ဘဉ်ဝဲဒ် အမၤတၢ်တတုၤထီဉ်ထီဉ်ဘးဒီးဟ့ဉ်အီၤတၢ်သးတမံာ်ဘဉ်အိဉ်စ့ၢ် ကီးန့ဉ်လီၤ. အဝဲစးထီဉ်မၤတၢ်လၢတၢ်အဆံးဒီးအတၢ်ဖံးတၢ်မၤသ့ဉ်တဖဉ်ဒိဉ်ထီဉ်အါ ထီဉ်ဝဲတဆီဘဉ်တဆီန့ဉ်လီၤ.

အဝဲမၤသကိးတၢ်ဒီးမဲၢ်တီၢ်တၢ်ဆါဟံဉ်အဃိဒိးန့ၢ်ဘဉ်တၢ်မၤလိအါမးလၢတၢ် ဖံးတၢ်မၤအပူၤ,မၤတၢ်အနံဉ်ယံာ်ထီဉ်ယံာ်ထီဉ်,မၤလိန့ၢ်ဘဉ်တၢ်အါထီဉ်အါထီဉ်အဃိ မ့ၢ်တၢ်သးမံဒီးတၢ်သူဉ်ခုသးခုဖးဒိဉ်တခါလၢအတၢ်အိဉ်မူအပူၤန့ဉ်လီၤ.မ့ၢ်စ့ၢ်ကီးကျဲတ ဘိလၢကဲထီဉ်တၢ်လဲၤထီဉ်လဲၤထီလၢအတၢ်အိဉ်မူအပူၤလီၤ. တဘျီတခီဉ်စ့ၢ်ကီးလၢဖံး တၢ် မၤအပူၤတၢ်သူဉ်မံသးမံာ်, တၢ်လၢအတၤတၢ်စ့ၢ်ကီးအိဉ် ဝဲဒဉ်လီၤ.တၢ်သ့ဉ်တဖဉ်ခဲ လာာ်မ့ၢ်တၢ်လၢအဒုးလဲၤထီဉ်လဲၤထီအတၢ်ဖံးတၢ်မၤဒီး တၢ်အိဉ်မူအတၢ်လဲၤ ခီဖျိသ့ဉ်တ ဖဉ်န့ဉ်လီၤ. အဝဲမၤတၢ်လၢပှၤတဝၢအဂီၢ်လၢ ထံဆၢကီၢ်ဆၢအံၤကဲထီဉ်တၢ်သူဉ်မံ သးမံာ် လၢအဂီၢ်ဒိဉ်မးဘဉ်ဆဉ်ဖဲအဝဲမ့ၢ်ဘဉ်ရဲဉ်ကျဲၤတၢ်မူးတၢ်ရၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဒီးထံဉ်ဘဉ်ဝဲ လၢတၢ်ထံဉ်တလီၤပလိာ်အိဉ်လၢတၢ်ဖံးသကိးပူၤအဆၢကတီၢ်န့ဉ်အဂံၢ်အဘါလီၤစၢ်ဒီး သ့ဉ်ညါဝဲလၢ အဝဲလိဉ်ဘဉ်အါထီဉ်ဝဲဂံၢ်ဘါဒီး တၢ်အကံၢ်အစီ လၢအတၢ်မၤအပူၤ န့ဉ် လီၤ. စးထီဉ်လၢအဝဲမၤ တၢ်နှ့ဉ် ထံဉ်ဘဉ်ပှၤဘဉ်ဒိဘဉ် ထံးလၢနီၢ်သးတက ပၤအိဉ်ဝဲဒဉ် အါမးနှ့ဉ်လီၤ.တမ့ၢ်ထဲလၢပှၤသးပှၢ်ဘဉ်, ထံဉ်ဘဉ်စ့ၢ်ကီးပှၤသးစၢ်ဒီးပှၤဖိသဉ်သ့ဉ်တ ဖဉ်အိဉ်ဒီးတၢ်ဘဉ်ဒိဘဉ်ထံးလၢနီၢ်သးတကပၤအါန့ၢ်ဒံးပှၤသးပှၢ်သ့ဉ်တဖဉ်လီၤ.အဃိ အဝဲထံဉ်ဝဲလၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤနှ့ဉ်ဘဉ်ဟ့ဉ်လီၤသးလၢလၢပှဲၤပှဲၤမ့ၢ်တၢ်လၢအ ရှဒိဉ်က တၢ်နှ့ဉ်လီၤ. ခါဆူညါအဝဲအဲဉ်ဒိးဝဲလၢ အနီၢ်ကစၢ်ဒဉ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပှၤမၤသကိးတၢ်ဒီးအီၤ သ့ဉ်တဖဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤကမၤတၢ်ဂ့ၤဒိဉ်ထီဉ်,အါဒိဉ်ထီဉ်နှ့ၢ်အလီၢ်တကၠ့ၢ်နှ့ဉ်လီၤ.

အဝဲဒိးန့ၢ်ဘဉ်ဝဲ ကညီပိာ်မုဉ်ကရၢတၢ်ဟ့ဉ်လၤကပီၤ "ကညီပိာ်မုဉ်လၢဟ့ဉ် လီၤ သးမၤတၢ် လၢတၢ်ဒီသ ဒၢပိာ်မုဉ်ဒီးဖိသဉ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်အဂီၢ်" ဖဲ ၂၀၂၂နံဉ်နှ့ဉ်လီၤ. အဝဲဒိးန့ၢ်ဘဉ်တၢ်လၤကပီၤအံၤအဃိအဝဲပာ်ကဖၢလီၤအသးဒီးသးခုစ့ၢ်ကီးဝဲလၢပှၤတ ဝၢဒီးတၢ်ကရၢကရိသ့ဉ်တဖဉ်ဟ့ဉ်ဂံၢ်ဟ့ဉ်ဘါဒီး ပာ်ပနီဉ်အတၢ်ဖံးတၢ်မၤအဃိနှ့ဉ်လီၤ. ခီဖျိအဝဲဒိးန့ၢ်တၢ်လၤကပီၤအံၤအဃိ အနီၢ်ကစၢ်ဒဉ်ဝဲပလၢၢ်ဘဉ်ဝဲ အမူအဒါအိဉ်ဝဲလၢ ကဘဉ်ဟ့ဉ်လီၤ အသးဒီးမၤအဂ့ၤကတၢၢ် အါန့ၢ်ဒံးအလီၢ်လၢအမူဒါတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤ နှ့ဉ်လီၤ.

အဝဲထံဉ်ဝဲဒဉ်လၢကညီပိာ်မုဉ်ကရၢအံၤမ့ၢ်တၢ်ကရၢကရိတဖုလၢအဒုးသ့ထီဉ် ဘဉ်ထီဉ်ပိာ်မုဉ်သးစၢ်သ့ဉ်တဖဉ်လၢကီၢ်ရှဉ်ပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပှၤတဝၢပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ဒုးသ့ထီဉ်ဘဉ် ထီဉ်ဝဲဒဉ်တၢ်အကံၢ်အစီသ့ဉ်တဖဉ်လၢအပတီၢ်ပတီၢ်ဒဉ်ဝဲနှ့ဉ်လီၤ.ဒုးအိဉ်ဖျဲဉ်ထီဉ်နှ့ၢ်ဝဲ ဒဉ်ပိာ်မုဉ်သးစၢ်သ့ဉ်တဖဉ်လၢကသ့တီခိဉ်ရိဉ်မဲတၢ်လၢပှၤတဝၢအပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ကသ့အိဉ် ဒီး နီၢ် ကစၢ်တၢ်ဆၢတဲာ်သ့ဉ်တဖဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤနှ့ဉ်လီၤ.တကးဒံးဘဉ်ကညီပိာ်မုဉ်ကရၢ မၤတၢ် လၢပိာ်မုဉ်သ့ဉ်တဖဉ်အဂီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပှၤတဝၢသ့ဉ်တဖဉ်အဂီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်ထဲသိးတုၤသိးအဂီၢ်

မ့ၢ်ဂ့ၤအဃိမ့ၢ်တၢ်အဂ့ၤကတၢၢ်နှ့ၣ်လီၤ.

အဝဲထံၣ်ဝဲလၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢအံၤလီၤဆီဒီးတၢ်ကရၢကရိအဂၤသ့ၣ်တဖၣ်ခီဖျိမ့ၢ်တၢ်ကရၢကရိထဲတဖုလၢမၤတၢ်လၢပိာ်မုၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်လီၤလီၤဆီဆီဒီးဒုးသ့ထီၣ်ဘၣ်ထီၣ်ဝဲဒၣ်ဝဲပိာ်မုၣ်ပိာ်မၢၤသ့ၣ်တဖၣ်,ဒုးသ့ထီၣ်ဘၣ်ထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢတၢ်တီခိၣ်ရိၣ် ဓဲ တကပၤအဃိအလီၤဆီလိာ်သးဒီးတၢ်ကရၢကရိ အဂုၤအဂၤသ့ၣ်တဖၣ်လီၤ. မ့မ့ၢ်လၢ တၢ် ကရၢကရၢအဂုၤအဂၤနှ့ၣ် လဲၤတၢ်ဒ်(Human rights)ဒီးမ့မ့ၢ်လၢကညီ ပိာ်မုၣ်က ရၢတခီ(Focused)အါလၢပိာ်မုၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်လီၤ.

အဝဲအဲၣ်ဒိးဟ့ၣ်ကူၣ် ပိာ်မုၣ်သးစၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢ အခဲအံၤဆၢကတီၢ် တၢ်ခွဲးတၢ် ယာ်လၢ ပှၤပိာ်မုၣ်သ့ၣ်တ ဖၣ် အိၣ်ဝဲဒၣ် အါမးလံအဃိ အဲၣ်ဒိးလၢကတိဖျိဝဲ, ဂ့ာ်ကျဲးစၢး ဝဲဒီးကအိၣ်ဒီးတၢ်စိၣ်မဲာ်စိၣ်နါနှ့ၣ်လီၤ. တကးဖံး ဘၣ် အ မဲာ်ညါဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါ စ့ၢ်ကီးဝဲလၢကဃုမၤလိပှၤဂၤအကျိာ်သ့ၣ်တဖၣ်,တမ့ၢ်ထဲလၢနီၢ်ကစၢ်ကျိာ်ဘၣ်,ကမၤလိအါထီၣ်ကျိာ်လၢအဂုၤအဂၤလၢကဲဘျုးကဲဖှိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်,မ့ၢ်လၢတၢ်မ့ၢ်တဲတၢ်ဘၣ်ဃးဒီးထံၣ်ရှူၢ်ကီးသဲးအဂ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအဂၤသ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤတၢ်စံးတၢ်ကတိၤဒီးကျိာ်သ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအရှဒိၣ်တခါအဃိနှ့ၣ်လီၤ.အဲၣ်ဒိးဟ့ၣ်ကူၣ်ဝဲအဒိၣ်ကတၢၢ်မ့ၢ်ဝဲသးစၢ်သ့ၣ်တဖၣ်နှ့ၣ်ကဘၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢဖးလံာ်ဖးလဲၢ်အါအါနှ့ၣ်လီၤ.

....

DR.CYNTHI MAUNG'S
56th HAPPY BIRTHDAY

သရၣ်မုၣ်နီၢ်ဒါ
(ကညီပိာ်မုၣ်လၢဟ့ၣ်လီၤသးမၤတၢ်လၢ ပှၤကလုာ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ တၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီအဂီၢ်)

သရၣ်မုၣ်နီၢ်ဒါမ့ၢ်ကီၢ်သူလ့ၤဆူၣ်ချ့ မၤစၢၤဝဲၤကျိၤပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါဒီးမ့ၢ်ကညီပိာ်မုၣ် လၢဟ့ၣ်လီၤသးမၤတၢ်လၢပှၤ ကလုာ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ တၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီ အဂီၢ်တဂၤ န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ပိာ်မုၣ်တဂၤလၢထိၣ်အဖံဘၣ်ခိၣ်ဒီးပိာ်ခွါဒီး ဟ့ၣ်လီၤသးလၢကယဲၢ်တၢ်ဖံး တၢ်မၤတမံၤလၢ်လၢ်လၢတၢ်သူၣ်အိၣ်သးအိၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ်ချၣ်ခိၣ် ဒ်ကဝီၤဖိတဂၤဘၣ်ဆၣ်ဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်ဒီး မၤလိဘၣ်တၢ်လၢ ကီၢ်ကိုၣ်တဲၣ်အကို န့ၣ်လီၤ. ဖျိထီၣ်(၁၂)တီၤဒီးဒိးန့ၢ်ဘၣ်တီၤထီကိုလံာ်အှၣ်သးဖဲပှၤစီဆံ ကိုစဲးအကိုလၢအိၣ်သူၣ်လီၤသးဖဲမဲၢ်ရမးန့ၣ်လီၤ. ဖျိထီၣ်တီၤထီကိုဝံၤအလီၢ်ခံန့ၢ်ဘၣ်တၢ် ခွဲးတၢ်ယာ်လၢကလဲၤမၤလိအဲးကလံးကျိာ်ဖဲမဲၢ်လးဒ်ကဝီၤ, ချၣ်ခိၣ်ကိုဒီးသိၣ်လိစၢၤကိုၣ် တဲၣ် ကျိာ်လၢပှၤယါ်တီၤတုၤလၢ ဃိးတီၤကိုဖိတဖၣ်အဂီၢ်စးထီၣ် ၂၀၀၅နံၣ်တုၤ ၂၀၀၇နံၣ် န့ၣ်လီၤ.ဖဲ ၂၀၀၇နံၣ်တုၤလၢ ၂၀၀၈နံၣ်န့ၣ်အဝဲ နှာ်လီၤသိၣ်လိစၢၤတၢ်လၢမဲၢ်လးကျိခရံာ်ဖိ အကိုဒီးကွၢ်ထွဲစ့ၢ်ကီးဝဲပိာ်မုၣ်ဟံၣ်ဒွဲန့ၣ်လီၤ.မၤလိ (Bachelor in Public administration) ဖဲ ၂၀၀၉–၂၀၁၂နံၣ်ဖဲ (Kamphaeng Phet Rajaphat University) ဒီးမၤစၢၤစ့ၢ်ကီးတၢ်လၢ ကီၢ်သူလ့ၤဆူၣ်ချ့ မၤစၢၤဝဲၤကျိၤလီၢ်ခၢၣ်သးဒ်ပှၤဖိၣ်စ့တဂၤအသိးန့ၣ်လီၤ. တကတီၢ်ဃီအ ဝဲန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်ဒီးတၢ်ဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤလၢ (Brackett Foundation) လၢကထိၣ်မၤလိ တၢ်လၢဖွၣ်စိမိၤန့ၣ်လီၤ. ဖျိထီၣ်ဖွၣ်စိမိၤ (Faculty of Humanities and Social Science) လၢ (Kamphaeng Phpbet Rajabhat University) ဖဲ ၂၀၁၉နံၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲ ၂၀၁၂နံၣ်န့ၣ် တၢ်ဒုးဆူၣ်လၢဖၣ်အၣ်ကီၢ်ရှၣ်အပူၤဒီး ကမျၢ်အါဂၤဘၣ်ဟဲဃ့ၢ် အိၣ်ကမံဖဲကီၢ်ကိုၣ်တဲၣ်လၢအမ့ၢ်နိၤဘိသဝီန့ၣ်လီၤ. တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဝဲၤကျိၤသုးကျဲၤ ဟ့ၣ်မူဟ့ၣ်ဒါအီၤဒ် (IDP Health Project Coordinator) လီၢ်အိၣ်ကမံဆူၣ်ချ့တၢ်ရဲၣ်တၢ် ကျဲၤ မူဒါခိၣ် ဖဲနိၤဘိဒ်ကဝီၤ စးထီၣ် ၂၀၁၁နံၣ်တုၤ ၂၀၁၂နံၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲ ၂၀၁၂နံၣ်တုၤ ၂၀၁၃နံၣ်န့ၣ် ဖိၣ်သဃဲၤတၢ်မၤခံခါလၢအမ့ၢ်ကျိၣ်စ့ဂ့ၢ်ဝီစရီဒီးသးဒီးခိၣ် နှာ်တၢ် အိၣ်ဆူၣ် အိၣ် ချ့ တၢ်သိၣ်လိမူဒါန့ၣ်လီၤ. ဖဲ ၂၀၁၇နံၣ်တုၤ ၂၀၂၂နံၣ်န့ၢ် ဒိးန့ၢ်ဘၣ်ကဒီးမူဒါဒ်အမ့ၢ် ပှၤဆှၢပၢၤဃာ်တၢ်အိၣ်ယၢၤမူဒါခိၣ် (Logistic and Procurement Mangger) တဂၤတကးဘၣ် မၤစ့ၢ် ကီး တၢ်လၢကီၢ်ဆၢတၢ်ရှလိာ်မှာ်လိာ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤဒီးမ့ၢ်ဝဲ ကီၢ်ဆၢတၢ်ရှ လိာ်မှာ်လိာ် နဲၣ်ရှဲၣ်သဃဲၤတဂၤန့ၣ်လီၤ.

ထိၣ်ဘၣ်ဝဲတၢ်မၤလိအါမးဒ်အမ့ၢ်တၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲတၢ်မၤလိ, တၢ်ကတိၤ ကျိာ် ထံ တၢ် မၤလိ, သးဂ့ၢ်ဝီတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ တၢ်မၤလိ, တၢ်ပၢဆှၢရဲၣ်ကျဲၤတၢ်မၤလိဒီး တၢ်ကူၣ် တရံးတၢ်မၤလိသ့ၣ်တဖၣ်ဒီးအိၣ်ဒီးတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်အါမးလၢ ခိၣ်ဖှူထၢၣ်တၢ် သ့တၢ်ဘၣ် တကပၤ, အိၣ်ဒီးတၢ်နှာ်နှၢ်လီၤသးဒီး မ့ၢ်ပှၤလၢသ့ရှလိာ်မှာ်လိာ်ဒီး တၢ်ကရၢကရိဘၣ် ထွဲ ဘၣ်ဃးဒီးမၤသကိးတၢ်ဒီးအီၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

....

of the Karen Women's

Celebration of
Karen Women's Organization (37th) Anniversary

သရၣ်မုၣ်နီၢ်န့ူထဲဖၢၣ်ထိ
(Naw New Temple Htun)
(ကညီပိာ်မုၣ်လၢဟ့ၣ်လီၤသးမၤတၢ်လၢ ပှၤကလုာ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီအဂီၢ်)

သရၣ်မုၣ်နီၢ်န့ူထဲဖၢၣ်ထိမ့ၢ်ဝဲကူၣ်သ့ဆဲးလၤဝဲၤကျိၤ, ဂံၢ်ခိၣ်ထံးပီညါဝဲၤဒ့ မူဒါခိၣ်တဂၤန့ၣ်လီၤ. ဒိးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲကညီပိာ်မုၣ်ကရၢတၢ်လၤကပီၤလၢအမ့ၢ် "ကညီပိာ်မုၣ်လၢဟ့ၣ်လီၤသးမၤတၢ်လၢပှၤကလုာ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီအဂီၢ်" ဖဲ ၂၀၂၂ နံၣ်, ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢမုၢ်နံၤဆၢက့ၤအလီၢ်ပှဲၤထီၣ်(၃၇)ဝီတဝီအဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. အိၣ်ဖျဲၣ်ထီၣ်ဝဲဖဲ ၁၉၈၃နံၣ်လၢမီဖိကၠၣ်သဝီ, ဖၣ်အၣ်ကီၢ်ရှၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. မီဖိကၠၣ်သဝီန့ၣ်မ့ၢ်ကညီတၢ်ပၢၢ်ဆၢဒူ သဝီတဖျၢၣ်လၢအိၣ်သူၣ်လီၤသးလၢသူမဲ့ကျိကၢၢ်ခိၣ်န့ၣ်လီၤ. အမိၢ်အပၢ်မ့ၢ်ဝဲ မုၢ်ဂံၢ် နီၢ်စူၣ်စၢၣ်ဒီး ဖါတံၢ်စီၤထိထိန့ၣ်လီၤ. အမိၢ်မၤတ့ၢ်တၢ်ဇကီၢ် သူလ့ၤကိုသရၣ်မုၣ်တဂၤအသိးဒီးအပၢ်တခီမၤတၢ်လၢဒဲကဝီၤပူၤဇ်ဒဲကဝီၤပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါအသိးန့ၣ်လီၤ. အဒီပုၢ်ဝဲၢ်အိၣ် ၃ဂၤဒီးအဝဲမ့ၢ်ပှၤအဒိၣ်ကတၢၢ်န့ၣ်လီၤ. အနီၢ်ဆံးခါအိၣ် ဒီးတၢ်သးစဲလၢတၢ်ကွၢ်ပှၤဆူးပှၤဆါဒီးတၢ်ကူစါယါဘျါဒီး ဆၢကဲထီၣ်ကသံၣ်သရၣ်မုၣ်တဂၤဘၣ်ဆၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်အိးထီၣ်လၢအဂီၢ်လၢတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တကပၤဒီးဟ့ၣ်လီၤအသးလၢတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တၢ်မၤတကပၤစးထီၣ်လၢအဖျိထီၣ်ကို ဒီးတုၤလီၤလၢဆၢကတီၢ်

ခဲအံၤန့ၣ်လီၤ.မ့ၢ်ကညီ,ခရံာ်ဖိတဂၤန့ၣ်လီၤ.

ဖျိထီၣ်တီၤထီကွို်လၢဒဲကဝီၤပူၤဖဲ၁၉၉၉နံၣ်န့ၣ်လီၤ.ဖျိထီၣ်တီၤထီကွို်ဝံၤန့ာ်လီၤ တၢ်ဒိးစဲးလၢကထီၣ်မၤလိ(Further Studies Program) ဒီးမ့ၢ်လၢဖျိထီၣ်ဝဲဂ့ၤဂ့ၤအဃိလဲၤ ထီၣ်ဝဲ(FSP)ကွို်ဖဲမဲၢ်လဲးဒဲကဝီၤန့ၣ်လီၤ.ဖျိထီၣ်(FSP)ဝံၤဖဲ ၂၀၀၁နံၣ်န့ၣ်န့ၢ်ဘၣ်ကဒီးတၢ် ခွဲးတၢ်ယာ်လၢကမၤလိကဒီးတၢ်ဖဲ (ICFC- Intensive College Foundation Course) လၢဝ့ၢ် ကံၢ်မဲတနံၣ်န့ၣ်လီၤဖဲအဝဲသ့ၣ်လဲၤထီၣ်ကွို်လၢကံၢ်မဲအဆၢကတီၢ်မၤလိဝဲတၢ်မၤလိဒ်သိး နာ်လီၤတၢ်ဒိးစဲး (GED-General Education Development) ကသ့အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ခီဖျိအဝဲ သ့ၣ်မၤလိတၢ်လၢဒဲကဝီၤဒီးဒဲကဝီၤတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့န့ၣ်အကံၢ်အစီတလၢပှဲၤမျိၤ က ယၤပှဲၤပှဲၤဘၣ်အဃိလၢကလဲၤထီၣ်ဖွၣ်စိမိၤတဘျီဃီအဂီၢ်လဲၤထီၣ်တန့ၢ်အ ဖီခိၣ် အဝဲ သ့ၣ် ဘၣ် လဲၤ မၤလိအါထီၣ်တၢ်ဖဲကံၢ်မဲဝံၤဒိးစဲး(GED) မ့ၢ်ဖျိဒီး ခိၣ်နၢ်ရဲၣ်ကျဲၤ ကဒီးတၢ်ဆူ ညါတဆိလၢ ကလဲၤမၤလိဘၣ်တၢ်လၢဖွၣ်စိမိၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲဒိးန့ၢ်ဘၣ်(Scholarship) တၢ် မၤစၢၤဒီးလဲၤထီၣ်ဘၣ်ဝဲဖွၣ်စိမိၤလၢ(Mission college)န့ၣ်လီၤ.

ဖျိထီၣ်(GED) ဖဲဝ့ၢ်ကံၢ်မဲဝံၤကဲ့ၤမၤစၢၤတၢ်လၢအ့းပှၣ်ဒဲကဝီၤ (Special English Program)လၢစ့ၤလါအတီၢ်ပူၤဖဲ ၂၀၀၂တုၤ ၂၀၀၃တၢ်မၤလိနံၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. အ လီၢ် ခံ လဲၤ ထီၣ်ကဒါကဲ့ၤမံးရှၣ်ခီလ့ၣ်လၢစလးဘူရံၤဒီးဖျိထီၣ်ဝဲ (BA in Psychology and Education) ဂ့ၤဂ့ၤဖဲ ၂၀၀၈နံၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖျိထီၣ်ဖွၣ်စိမိၤဝံၤ ကဲ့ၤမၤစၢၤကဒီးတၢ်ဖဲ အ့းပှၣ်ဒဲကဝီၤ, ကွို် တ ဖျၢၣ်ဃီလၢအမၤတ့ၢ်တၢ်လၢအပူၤကွဲာ်ဘၣ်ဆၣ်ဘၣ်တၢ်ဆီတလဲကဲ့ၤအမံၤလၢ (Kaw Lah Junior College)န့ၣ်လီၤ. မၤတၢ်ဖဲန့ၣ်တနံၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံ ဘၣ်တၢ်ဃုထၢဟ့ၣ် မူဒါအီၤဒ် ကွို် ခိၣ် တဂၤအသိးန့ၣ်လီၤ.သိၣ်လိတၢ်ဒီးဟံးမူဒါဒ်ကွို်ခိၣ်တဂၤလၢယဲၢ်နံၣ်အတီၢ်ပူၤဝံၤအ လီၢ်ခံ ဖဲ ၂၀၁၃နံၣ်န့ၣ် အဝဲမၤသကိးကဲ့ၤတၢ်ဒီး ကညီကူၣ်သ့ဆဲး လၤဝဲၤ ကျိၤ ဒ် ပှၤဘၣ် မူ ဘၣ် ဒါတဂၤန့ၣ်လီၤ.

လၢအတၢ်ဖံးတၢ်မၤဒ် ဂံၢ်ခိၣ်ထံးကူၣ်သ့ပီညါဝဲၤဒ့ခိၣ်တဂၤအသိး မ့ၢ်ဂ့ၤ,ကူၣ်သ့ ဆဲး လၤဝဲၤကျိၤပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဂၤအသိးမ့ၢ်ဂ့ၤ ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဝဲဒၣ်ဒီး တၢ်ကီ တၢ် ခဲ အါမးန့ၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ရဲၣ်ကျဲၤကွို်သရၣ်တၢ်သိၣ်လိမ့ၢ်ဂ့ၤ,ကီၢ်သူလ့ၤ ပ ဒိၣ်တၢ် ဒိးစဲးမ့ၢ်ဂ့ၤဒီးခီဖျိဘၣ် မၤတၢ်လၢပှၤထံပှၤကီၢ် လၢထံဆၢကီၢ် ဆၢအဃိမ့ၢ်ဂ့ၤန့ၣ် ဘၣ် ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်တၢ်မၤတံာ်တာ်ဒီးတၢ်ကီတၢ်ခဲအါမးန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဖံးတၢ်မၤလၢအဝဲ သ့ၣ် ရဲၣ်လီၤကျဲၤလီၤဝဲတဖၣ်မၤဝဲမ့ၢ်ဝံၤဘၣ်ဆၢဘၣ်ကတီၢ်ဒီးအသူၣ်ခုၣ်လီၤသးခုၣ်လီၤဒီးသး မုာ် ဝဲဘၣ်ဆၣ် မ့ၢ်ကဲထီၣ်လၢတချုးတၢ်ဆၢကတီၢ်ဒီးစဲၤခံဝဲဒၣ်န့ၣ် ကဲထီၣ်တၢ်တံာ်တာ် သူၣ်တံာ်တာ်သးလၢအဂီၢ်ဖးဒိၣ်န့ၣ်လီၤ.ဖဲ၂၀၁၉နံၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံခီဖျိခိၣ်ဝံးတၢ်ဆါအတၢ် မၤတံာ်တာ်အဃိတၢ်ဖံးတၢ်မၤတလဲၤသးဒ်အဂ့ၢ်အဝီဒီးတဘၣ်လီၢ်ဘၣ်စးဘၣ်န့ၣ်အိၣ်ဝဲ ဒၣ်အါမးန့ၣ်လီၤ.ခိၣ်ဝံးတၢ်ဆါတၢ်တံာ်တာ်ဝံၤအလီၢ်ခံထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤတၢ်သဘံၣ်သဘုၣ်, တၢ်ဒုးတၢ်ယၤဒိၣ်ထီၣ်အါထီၣ်ဒီးတၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘီဒ်အမ့ၢ်ကဘီယူၤဟဲတ့ၢ်လီၤမ့ၣ်ပိၢ် တဖၣ်အိၣ်ထီၣ်ဝဲဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ်ဒီးကဲထီၣ် တၢ်လၢအမၤတံာ်တာ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤ တဆံး တ

စ့ၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.မ့ၢ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဒီးတၢ်ကီတၢ်ခဲဒီးတၢ်တြီမၤတံာ်တာ်အ ကလုာ်ကလုာ် ဘၣ်ဆၣ် ခီဖျိအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ဖံးသကိးမၤသကိးတပတီၢ် ဘၣ်တပတီၢ်အိၣ် ဒီးတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤလီၤတံၢ်လီၤဆဲးအယိလဲၤခီဖျိဝဲတနံၣ်ဘၣ်တနံၣ်ဂ့ၤဂ့ၤဒီးကဲထီၣ်ကၠၤတၢ်သူၣ်မံသးမှာ်လၢအဝဲအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ်ပှၤလၢအအဲၣ်တၢ်မှာ်တၢ်ခုၣ်, တၢ်ဃုတၢ်ဖိးတဂၤလီၤ. မ့ၢ်စ့ၢ်ကီးပှၤ လၢအ အဲၣ်တၢ်ဖံ းတၢ်မၤဒီး အဲၣ်ဒိးလၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤလၢဖံးမၤရဲၣ် ကျဲၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်ကကဲထီၣ် လိၣ်ထီၣ်ဒီးလဲၤသးဂ့ၤဂ့ၤ ဘၣ် ဘၣ် န့ၣ်လီၤ. ဒ်သိးတၢ်ဖံးတၢ်မၤကလဲၤသးဂ့ၤဂ့ၤဘၣ်ဘၣ်အဂီၢ်မ့ၢ်ဘၣ်စံးကတိၤတၢ်န့ၣ်စံးကတိၤတၢ်ဒူဒူပျီပျီဒီး အနီၢ်ကစၢ်စံးဝဲလၢတဘျီတခီၣ် ဒူဘၣ်ဝဲပှၤမၤ သကိး တၢ်ဒီးအီၤတဖၣ် အိၣ်ဝဲစ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ.အဝဲထီဘိစံးဘၣ် ပှၤမၤသကိးတၢ် ဒီးအီၤ တ ဖၣ်လၢ “ လၢတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီဒီးတၢ်ကဲထီၣ်လိၣ်ထီၣ်အဂီၢ် အလီၢ်မ့ၢ်အိၣ်လၢဘၣ် တဲန့ၣ် ယတဲသုပျီပျီဒီး အလီၢ်မ့ၢ်အိၣ်လၢ ယကဘၣ်ဒူဒီး ယဒူ သုဒီး အလီၢ်မ့ၢ်အိၣ်လၢ ယ ဘၣ်ဒုးအိၣ်သုဒီးယဒုးအိၣ်သုန့ၣ်လီၤ.ယအဲၣ်သုအယိယကတဲသုလီၤ ”. မ့ၢ်ပှၤလၢ သ့ရှဒီးကီးဂၤ,အိၣ်ဒီးတၢ်ပာ်ကဲခီၣ်နၢ်ပှၤ, ပှၤမၤသကိးတၢ်ကီးပတီၢ်ဒဲးလၢတအိၣ်ဒီးတၢ်နီၤဖးဒူၣ်ဆၢနီတမံၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဝဲသ့ၣ်ဒီမါဝၤခံဂၤလၢာ် မ့ၢ်ပှၤမၤတၢ်ပၢ် ဆၢအတၢ်ဖံးတၢ်မၤဘၣ်ဃး လၢတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တကပၤန့ၣ်လီၤ. ခီဖျိအဝဲသ့ၣ်ခံဂၤလၢာ်မ့ၢ်ပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါအယိတဘျီတခီၣ် လၢဟံၣ်လၢဃီတပၤတၢ်လီၤဖျၢၣ်လီၤဟိအိၣ်ဝဲဒီး တၢ်သူၣ်တံာ်တာ်သးတံာ်တာ်န့ၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်စ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ. တဘျီတခီၣ်ဖဲအဝဲသ့ၣ်ခံဂၤလၢာ်မ့ၢ် ဘၣ်လဲၤ လီၤ ဆူကီၢ်ပူၤ, မ့ၢ်ဘၣ်လဲၤတၢ်အိၣ်ဖှိၣ်တကတီၢ်ဃီန့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ကီတၢ်ခဲသပှၢ်ကတၢၢ်လၢအဂီၢ် လၢကဘၣ်ဟးပာ်အဖိတဂၤဒီးမတၤမတၤမ့ၢ်လၢအဖိတခီနီၢ်ဆံးဒံးအယိန့ၣ်လီၤ.အဝဲသ့ၣ်ခံဂၤလၢာ်မ့ၢ်ပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါ, ပှၤလၢဘၣ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲတၢ်အယိ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤမ့ၢ်အိၣ် ထီၣ်လၢ တလဲၤ တသ့ဘၣ်လဲၤတၢ်န့ၣ် ဘၣ်ဃ့တၢ်မၤစၢၤလၢ တံၤဖိ သကိးဖိသ့ၣ်တဖၣ်အအိၣ်လၢ ကလဲၤ ပာ်တ့ၢ်အဖိဒီး တံၤသကိးကကွၢ်ထွဲစၢၤအဖိန့ၣ်လီၤ. တၢ်သူၣ်လီၤဘှံးသးဟးဂီၤအိၣ်ဝဲအါမးဘၣ်ဆၣ် ခီဖျိလၢတၢ် အဲၣ်ဘၣ် တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ဒီး ကလုာ်ဂ့ၢ်ဝီအယိ မၤသကိး တၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်နၢ်ပၢၢ်လိာ်သး, တၢ်တိစၢၤမၤစၢၤလိာ်သးယၢ်ခီယၢ်ခီဒီး တၢ်ဖံးတၢ်မၤသ့ၣ်တဖၣ်ဝံၤဝဲတံာ်ဝဲတဘျီဘၣ်တဘျီန့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်တဆိကမိၣ်ဒီးပာ်သူၣ်ပာ်သးဘၣ်အပူၤ အဝဲဒိးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲ ကညီပိာ် မုၣ်က ရၢတၢ်လၤကပီၤလၢအမ့ၢ် “ ကညီပိာ်မုၣ်လၢဟ့ၣ် လီၤသးမၤတၢ် လၢပှၤကလုာ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ် ကူၣ်သ့တၢ်လဲၤထီၣ် လဲၤထီအဂီၢ်” တၢ်လၤကပီၤအယိ မ့ၢ် တၢ်လီၤ ကမၢ ကမၣ် လၢအဂီၢ်ဒီးမ့ၢ်စ့ၢ်ကီးတၢ်သးခုလၢ ဘၣ်တၢ်ပာ်ပနီၣ် အတၢ်ဟ့ၣ်လီၤ သးအ ယိ န့ၣ်လီၤ. အဝဲထံၣ် ဝဲလၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢ န့ၣ်မ့ၢ်ကရၢလၢအရှဒိၣ်ဒီးကဲဘျုးကဲဖှိၣ်ဒိၣ်မးန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ကရၢလၢအဂုာ်ကျဲးစၢးတၢ်လၢပိာ်မုၣ်ဒီးဖိသၣ်သးစၢ်တဖၣ်အတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်အဂီၢ်ဒီးကတိၤန့ၢ်ခဲးတၢ်ထီဘိလၢပိာ်မုၣ်ဒီးဖိသၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.ပိာ်မုၣ်ကရၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤ

တမ့ၢ်ထဲပိာ်မုၣ်ဒီးဖိသၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်ဘၣ်. အိၣ်စ့ၢ်ကီးဒီးတၢ်ဒုးသ့ထီၣ်ဘၣ်ထီၣ်အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ, ခိၣ်နၢ်ဒီးတၢ်ပၢဆှၢရဲၣ်ကျဲၤ, တၢ်ထဲသိးတုၤဒီးမ့ၢ်ကရၢတဖုလၢကဲဘျုးလၢပှၤဝၢဒီတဖုအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

အဝဲဆၢမုၢ်လၢ်ဒီးဆၢထံၣ်ဘၣ်ဝဲလၢကညီပိာ်မုၣ်သးစၢ်တဖၣ်ကနၥ်လီၤပၣ်ဃုာ်မၤသကိးတၢ်အါထီၣ်ပှၤကလုာ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤဒီး တၢ်ကရၢကရိအ တၢ်ဖံးတၢ်မၤ အပူၤ န့ၣ်လီၤ. တဘျီတခီၣ်ပိာ်မုၣ်တဖၣ်ထံၣ်ဆံးလီၤအသးလၢအမ့ၢ်ပိာ်မုၣ်အဃိအိၣ်ဝဲအဃိ အဲၣ်ဒိးဟ့ၣ်သဆၣ်ထီၣ်ပိာ်မုၣ်ခဲလၢာ်ဒ်သိးအသုတဆိကမိၣ်ဆံးလီၤအသးလၢအမ့ၢ်ပိာ်မုၣ်အဃိတဂ့ၤ, မ့မ့ၢ်တခီကကျဲးစၢးအါထီၣ် ဒီးကနၥ်လီၤပၣ်ဃုာ်မၤသကိးတၢ် အါထီၣ် လၢတၢ် ကရၢကရိအတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤ, ဂုာ်ကျဲးစၢးဟံးန့ၢ် တၢ် ခွဲးတၢ်ယာ်ဒ် သိးကဒိးန့ၢ် ဘၣ်တၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲမူးကယၤပှဲၤပှဲၤလၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲစံးဝဲလၢ "မ့ၢ်ထီၣ်ပှၢ်ဒၣ်လဲာ်ဝဲၤကျိၤတၢ်ဖံးတၢ်မၤန့ၣ် ပမၤအီၤသ့, တၢ် ကီတၢ်ခဲတခီအိၣ် အါမးဘၣ် ဆၣ်တ လိၣ် ပတ့ၢ် စၢ်လီၤပသးဘၣ်. မ့မ့ၢ်တခီပကထံၣ်လၢတၢ်လၢအတၤတၢ်ပှၤတဖၣ်ကမ့ၢ်ဝဲတၢ် လၢအဟ့ၣ်ပှၤတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢခါဆူမဲာ်ညါအဂီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်. ပကဘၣ်ဟ်လီၤပသးလၢယအိၣ်ဒီး ဟံၣ်ဖိဃီဖိဒၣ်လဲာ်ယမၤသ့ယလဲၤသ့န့ၣ်လီၤ. ပှၤသဘျလၢအလီၢ်, ပှၤအိၣ်ဒီးဟံၣ်ဖိဃီ ဖိ လၢအလီၢ်ဒၣ်ဝဲ တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့လၢနဒိးန့ၢ်ဘၣ်တဖၣ်န့ၣ် နမ့ၢ်တက့ၤသူဘၣ်တခီ တ အါထီၣ်န့ၢ်နၤဘၣ်အဃိ တသ့ဖဲအသ့မၤအဂ့ၤကတၢၢ်တက့ၢ်. မၤလၢပှဲၤ ဆၢ ပှဲၤ ကတီၢ်မ့ၢ်တန့ၢ် ဘၣ်ဆၣ်မၤလၢခီဖးတၢ်ဆၢကတီၢ်အဖီခိၣ်သ့ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ." ဒ်န့ၣ်အသိး လၢကညီပိာ်မုၣ်က ရၢအမုၢ်နံၤဆၢက့ၤအလီၢ်ပှဲၤထီၣ် ၄၀ဝီတဝီအဂီၢ် အဝဲ အဲၣ်ဒိးဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါ ကညီပိာ်မုၣ်သးစၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ကညီပိာ်မုၣ်သးပှၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤလၢကဟံးအါထီၣ်မူဒါလၢပပှၤ ကလုာ် ပပှၤတဝၢအဂီၢ် ဖဲပမၤတုၤဒီးပမၤသ့န့ၣ်တက့ၢ်. တၢ်ကီတၢ်ခဲမ့ၢ်အါထဲလဲာ်ဘၣ်ဆၣ် ဖဲ ပှၤအါဂၤမၤသကိးတၢ်လၢတၢ်သးတဖျၢၣ်ဃီန့ၣ် တၢ်ခဲ လၢာ်လဲၤသးဘၣ်ဂ့ၢ် ဘၣ်ဝီသ့ဝဲဒၣ် န့ၣ်လီၤ.

ဆီဟံၣ်ဆီဃီဒီး ပဒိၣ်စီၤလီၤအဲၣ်မူလၢအမ့ၢ် ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်– ကညီဒီကလုာ် ပၢဆှၢတၢ်ကမံးတံာ်, ကူၣ်သ့ဆဲးလၤဝဲၤကျိၤခိၣ် (လီၢ်ခၢၣ်သး) ဒီး ထီၣ် ဖိဝဲ အဖိခွါ တဂၤ န့ၣ်လီၤ. အဒီမါဝဲၤခံဂၤလၢ မ့ၢ်ပှၤလၢဟ့ၣ်လီၤသးပှဲၤဆၢပှဲၤကတီၢ်လၢ ပှၤကလုာ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤဒီး အ ဝဲအနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲစံးဝဲလၢ "ယပာ်ကဖၢလၢလီၤယသးလၢ ယမၤဘၣ် ယပှၤ ကလုာ် အ တၢ်ဖံးတၢ်မၤဒီးပာ်လီၤသးလၢဖဲယမၤသ့န့ၣ်ကမၤစၢၤဒံးယပှၤကလုာ်န့ၣ်လီၤ." တၢ်ဖံးတၢ် မၤလၢဖံးမၤတ့ၢ်ဝဲတဖၣ်တဘျီလၢ်လၢ်ဖဲအ ထံၣ်ဝဲလၢအ သူအသၣ်အိၣ်ဖျါထီၣ်ဒီးတၢ်လဲၤ ထီၣ် လဲၤထီအိၣ်အခါန့ၣ်သးမံသးမှာ်ဝဲဒိၣ်မး ဒီးဆၢမုၢ်လၢ်ဝဲလၢ တၢ်ဖံးတၢ်မၤခဲလၢာ်န့ၣ် ကလဲၤထီၣ်လဲၤထီဆူညါထီဘိဒီးသုတဂုၤကဒါက့ၤလီၢ်ခံတဂ့ၤန့ၣ်လီၤ. ခဲအံၤအဝဲသ့ၣ်ဒီး အဟံၣ်ဖိဃီဖိ အိၣ်ဆိးဝဲဖဲ ကီၢ် ကြီၣ်တဲၣ်ဒီးကီၢ်ပယီၤအကီၢ်ဆၢဒီးဖံးသကိးမၤသကိးတၢ် လၢထံကီၢ်ဒီးပှၤကလုာ်ဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

....

“We warmly invite all young Karen people living abroad to return and contribute to the advancement of Karen education.”
Naw New Temple Htun
Head of Bureau of Basic Education
Karen Education & Culture Department

သရၣ်မုၣ်နီၢ်ဖီဂ့ၤခုၣ်
(ကညီပိာ်မုၣ်လၢဟ့ၣ်လီၤသးမၤ
တၢ်လၢပှၤကလုာ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ထီထီၣ်အဂီၢ်)

သရၣ်မုၣ်နီၢ်ဖီဂ့ၤခုၣ်မ့ၢ်ဝဲကီၢ်သူလ့ၤပှၤမၤတၢ်ဖိကရၢနဲၣ်ရှဲၣ်ဒီးပိာ်မုၣ်ခိၣ်နၢ်တဂၤလၢခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်–ကညီဒီကလုာ်စၢဖှိၣ်ကရၢတၢ်ကရၢကရိအပူၤန့ၣ်လီၤ.ဒီးန့ၢ်ဘၣ်ကညီ ပိာ်မုၣ်ကရၢတၢ်လၤကပီၤ “ ကညီပိာ် မုၣ် လၢဟ့ၣ်လီၤသးမၤတၢ်လၢ ပှၤကလုာ် တၢ်ဖံးတၢ် မၤတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ထီထီၣ်အဂီၢ်ဖဲ ၂၀၂၂နံၣ်, တၢ်မၤလၤကပီၤ ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢမုၢ် နံၤပှဲၤထီၣ်(၃၂)ဝီတဝီအဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.အိၣ်ဖျဲၣ်ထီၣ်ဖဲ၁၉၆၉နံၣ်လၢထံလၢ်ဘီထၣ်သဝီ, မူ ကီၢ်ဆၣ်, ချၣ်လွံၢ်ထူၣ်ကီၢ်ရှၣ်, ကီၢ်သူလ့ၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. ဖူသဝီအံၤအါတ က့ၢ်ပှၤလုၢ်အီၣ်သးသမူလၢ တၢ်သူၣ်တၢ်ဖျး, တၢ်ဘုၣ်အီၣ်ဘုၣ်အီဒီးတၢ်ထူစံာ်လိာ်ပှဲၤန့ၢ်လီၤ. မ့ၢ်ဝဲပဒိၣ်စီၤခုၣ်ဒီးမုၢ်ဂၢ်နီၢ်ဖဲထူအဖိမုၣ်န့ၣ်လီၤ.အဒီပုၢ်ဝဲၢ်အိၣ်ဝဲယဲၢ်ဂၤန့ၣ်လီၤ.အဒီပုၢ်ဝဲၢ် ယဲၢ် ဂၤအကျါတဂၤမ့ၢ် ပှၤမၤတၢ်သးခုကစီၣ်အတၢ်မၤဒီးအဂၤလွံၢ်ဂၤန့ၣ် တဘျီအခါမ့ၢ်ပှၤ မၤ တၢ်လၢ ကညီတဝၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤ ကညီတၢ်ပၢ်ဆၢတၢ်မၤဘၣ်ဆၣ် ခဲအံၤထဲ အဝဲတဂၤအိၣ် တ့ၢ်က့ၤလၢ တၢ်ပၢ်ဆၢအပူၤ ဒီးမၤကညီတၢ်ပၢ်ဆၢ တၢ်ဖံးတၢ်မၤမ့ၢ် လၢဒီပုၢ်ဝဲၢ် အကျါတဂၤ လဲၤပူၤဟီၣ်ခိၣ်ဒီးအဂၤတ ဖၣ် သုးလီၢ်သုးကျဲဆူ ထံချၢကီၢ်ချၢအဃိန့ၣ်လီၤ. အဝဲ မ့ၢ်ကညီခရံာ်ဖိတဂၤန့ၣ်လီၤ.

အဝဲ အဒူအသဝီနူၣ် အိၣ်လၢတၢ်မဲာ်ညါတကပၤဒီး ဖဲအဝဲဆံးဒံးအဆၢကတီၢ် ခီဖျိတၢ်ဒုးတၢ်ယၤဆူၣ်အဃိပယီၤသုးတဖၣ်နီထိၣ်နီလီၤအဝဲသ့ၣ်အဒူဖိသဝီဖိတဖၣ်ဒီး အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ယ့ၢ်ဘၣ်ဟးထီဘိဒီးတၢ်တမ့ာ်တခုၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်အဟံၣ်ဖိဃီဖိအဂီၢ်နီတဘျီဘၣ်. အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ဟးယ့ၢ်အိၣ်ခူသူၣ်လၢထံခံကွၢ်စိး, ခိခိၣ်ပှၢ်ကျါထီဘိဒီး တအိၣ်ဘၣ်လၢဒူသပှၤသဝီပှၤဒီးတမံဘၣ်မှာ်မှာ်ခုၣ်ခုၣ်လၢတၢ်သးသဘျ့အပှၤနီတဘျီဘၣ်. ပိာ်ထွဲထိၣ်စ့ၢ်ကီးအခံလၢတၢ်အိၣ်တလၢအီတလၢဒီးတၢ်သၣ်ဝံၤလီၤဒိနူၣ် အိၣ်ဝဲဒၣ်နူၣ်လီၤ. ခီဖျိဘၣ်လဲၤခီဖျိဝဲတၢ်ကီခဲဃံးစ့ၤဒ်အံၤသ့ၣ်တဖၣ်အဃိ ကဲထိၣ်တၢ်ဆိၣ်သခုထိၣ်, ဟ့ၣ်သဆၣ်ထိၣ်အသးလၢ ကဘၣ်မူလၢတၢ်ပၢၢ်ဆၢဂီၢ်,ကဘၣ်မၤတၢ်လၢတၢ် ပၢၢ်ဆၢဂီၢ်ဒီးပာ်လီၤသးကျၢၤမုဆှ၊လၢမ့ၢ်ဒိၣ်တ့ာ်ခိၣ်ပှဲၤနူၣ်ကမၤတၢ်လၢထံကီၢ်ပှၤကလုာ်တၢ်သဘျ့,ကညီတၢ်ပၢၢ်ဆၢအဂီၢ်နူၣ်လီၤ.

အပၢ်ပဒိၣ်စီၤခုၣ် မ့ၢ်ပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါလၢ ချၣ်လွံၢ်ထူၣ်ကီၢ်ရှၣ် တကပၤဒီး ဖဲအဝဲအသးအိၣ်နွံနံၣ်အဆၢကတီၢ်နူၣ်အပၢ်အသးသမူဟးထိၣ်ကွံာ်လၢတၢ်ပၢၢ်ဆၢအပှၤဒီးအဝဲသ့ၣ်တထံၣ်ဘၣ်ဝဲဘၣ်နူၣ်လီၤ. ဖဲအပၢ်စူးကွံာ်အသးအဆၢကတီၢ် အပုၢ်သ ဒါတဂၤ တအိၣ်ဖျဲၣ်ဖံးဘၣ်ဒီးဘၣ်ဖဲအမိၢ်ဒၢအီၤအဆၢကတီၢ်နူၣ်လီၤ.

စးထိၣ်ဖဲအအိၣ်ကိုသ့နူၣ် မၤလိတၢ်ဖဲအနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲအသဝီတုၤအဖျိထိၣ်တီၤဖုၣ် ကိုဝံၤလဲၤအိၣ်လဲၤဆိးဒီးအမုၢ်ဂၢ်ဖါတံၢ်လၢ ကီၢ်ဆၢတကပၤနူၣ်လီၤ. အိၣ်ဝဲဒၣ်ဖဲ ကီၢ်မူရၤဒီးမၤလိတၢ်လၢကီၢ်မူရၤကိုတုၤအဖျိထိၣ်တီၤထီတစုနူၣ်လီၤ.အဝဲမ့မ့ၢ်ပိာ်မုၣ်တဂၤဘၣ်ဆၣ် အိၣ်ဒီးတၢ်သးဆူၣ်လၢအဲၣ်ဒိးကဲသုးဒီးဒုးတၢ်နူၣ်လီၤ. ဖဲအဝဲဖျိထိၣ်ကိုဝံၤအဝဲ အဲၣ်ဒိးနုာ်လီၤသုးဘၣ်ဆၣ် အမိၢ်စံးအီၤလၢ "နကဲပိာ်မုၣ်နဂံၢ်စၢ်ဘါစၢ်, သုးသံၣ်တၢ်မၤမ့ၢ်တၢ်မၤအကီနဃၢအဃိနမၤတကဲဘၣ်"ဒီးဖျါစဲဃဲၤလၢအမိၢ်တဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါအီၤလၢကကဲသုး ဘၣ်အဃိ အဝဲဃုထၢထိၣ်က့ၤလၢ တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ တၢ်မၤတကပၤဒီး နုာ်လီၤထိၣ်ဝဲကသံၣ်တၢ်မၤလိလၢ ဘၣ်တၢ်အိးထိၣ်အီၤလၢ ဆူၣ်ချ့ မၤစၢၤတကပၤနူၣ်လီၤ. အဝဲနုာ်လီၤတၢ်ပၢၢ်ဆၢဒီးမၤတၢ်လၢဆူၣ်ချ့ မၤစၢၤဒ်ကသံၣ်သရၣ်မုၣ်တဂၤအသိးလၢ တ ဆံ နံၣ် ဃၣ်ဃၣ် အပူၤစးထိၣ် ၁၉၉၀နံၣ်တုၤ ၂၀၀၀နံၣ်နူၣ်လီၤ. ဖဲနူၣ်အဆၢကတီၢ် လၢ တၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲအပူၤအါတက့ၢ်မ့ၢ်ပိာ်ခွါတဖၣ်ဒီးပိာ်မုၣ်ပၣ်ဃုာ်လၢအစှၤနူၣ်လီၤ.

အဝဲမၤတၢ်လၢကီၢ်သူလ့ၤဆူၣ်ချ့ မၤစၢၤဝဲၤကျိၤဝံၤတဘျီဒီးနုာ်လီၤမၤတၢ်လၢတၢ်ကရၢကရိဝဲၤကျိၤဒီး ကီၢ်သူလ့ၤပှၤမၤတၢ်ဖိ ကရၢလၢဖဲနူၣ်အခါ ဘၣ်တၢ်ကိးအီၤလၢ ကီၢ်သူလ့ၤပှၤမၤတၢ်ဖိကရၢစၢဖှိၣ်ဒီးဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်မူဟ့ၣ်ဒါအီၤဒ်နဲၣ်ရဲၣ်တဂၤအသိးစးထိၣ် ၂၀၀၁ နံၣ်တုၤ ဆၢကတီၢ်ခဲအံၤဒီးလၢခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်စၢဖှိၣ်ကရၢအပူၤနူၣ် မ့ၢ်တ့ၢ်စ့ၢ်ကီးဝဲ တၢ်ကရၢကရိဒီးတၢ်ဘိးဘၣ်ရၤလီၤဝဲၤကျိၤနဲၣ်ရဲၣ်တဂၤနူၣ်လီၤ. မၤသကိးတၢ်ဒီးကညီတၢ်ကွၢ် ထွဲကဟုကယာ်ထံကျိထံကွာ်ကရူၢ်စးထိၣ်လၢကရူၢ်ကဲထိၣ် ဒီးတုၤလၢဆၢကတီၢ်ခဲအံၤဒီးဟံးစၢၤစ့ၢ်ကီးမူဒါလၢ(KLAC-Board of Trustee) ဒ်နဲၣ်ရဲၣ်တဂၤအသိးနူၣ်လီၤ.

ဖဲအဝဲမ့ၢ်ဖံးပှၤမၤတၢ်လၢတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဒ်ကသံၣ်သရၣ်မုၣ်တဂၤအသိးအ

ဆၢကတီၢ်ထံၣ်ဘၣ်ဝဲတၢ်ကီတၢ်ခဲအိၣ်စ့ၢ်ကီးဒ်ကျိၣ်သူစ့ဂီၤတလၢတပှဲၤဒီးကသံၣ်ကသီ
သ့ၣ်တဖၣ်တလၢတလီၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲလဲၤခီဖျိဘၣ်စ့ၢ်ကီး လၢဘၣ်ကွၢ်ပှၤဆူးပှၤဆါ
လၢတၢ်ဒုးတၢ်ယၤဒီးတၢ်ဘၣ်စံၣ်ဘၣ်ဟးအကတိၢ်န့ၣ်အိၣ်ဝဲလီၤ.ကသံၣ်ကသီန့ၣ်ခိၣ်နၢ်
တဖၣ်ရဲၣ်ကျဲၤဝဲဘၣ်ဆၣ်တဘျီတခီၣ်ခီဖျိတၢ်ဘံၣ်တၢ်ဘၢတၢ်ကီတၢ်ခဲအဃိကီခဲလၢနက
ဘၣ်စိာ်ဆှၢအီၤန့ၣ်လီၤ.တၢ်ဃ့ၢ်တၢ်ဟးအကတိၢ်ဘၣ်လၢတၢ်ဂိၢ်ခါအဃိနးဒိၣ်မးလၢပှၤ
ဆူးပှၤဆါ, ဖိဒံဖိသၣ်, မိၢ်ဖိဆံးဒီးသးပှၢ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပှၤဆူးပှၤဆါတနီၤတကြၢး
သံဒီးဘၣ်သံဝဲခီဖျိတၢ်စံၣ်တၢ်ဃ့ၢ်ဒီးကသံၣ်ပီးလီတလၢပှဲၤအဃိအိၣ်ဝဲအဃိတၢ်သ့ၣ်တ
ဖၣ်အံၤစဲထီဃာ်လၢအဝဲအမဲာ်ချံတၢ်ထံၣ်ဒီးအသးအကံၢ်အလဲအပူၤန့ၣ်လီၤ.ဖဲန့ၣ်အဆၢ
ကတီၢ်အသးကအိၣ်ဖံးဒၣ် ၂၄နံၣ်, ၂၅နံၣ်ထဲန့ၣ်လီၤ.ဘၣ်ထီၣ်ကစၢ်လီၤကလိဒီး ဘၣ်
လဲၤကူၤတၢ်လၢတၢ်ပျံၤတၢ် ဖုးဒီးတၢ်ဘၣ်ယိၣ် ဘၣ်ဘီအပူၤန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်လဲၤဘၣ်ကူၤ လၢ
တၢ်စူၤကျါအိၣ်ဝဲဒီးလၢတၢ်ခံးတၢ်နၤအိၣ်ဘၣ်ဆၣ်လဲၤသကိးဒီးပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါပိာ်ခွါတ
ဖၣ်ဒီးပာ်လိာ်သးဒ်ဒီပုၢ်ဒီဝဲၢ်အံးထွဲကွၢ်ထွဲလိာ်သး လၢတၢ်ဖံးသကိးမၤသကိးအပူၤအဃိ
လဲၤခီဖျိဘၣ်မုၢ်နံၤကိၢ်ဂီၤကီခဲတဖၣ်တဘျီဘၣ်တဘျီပူၤပူၤဖျဲးဖျဲးတုၤခဲအံၤန့ၣ်လီၤ.

အဝဲမၤတၢ်ဒ်ကီၢ်သူလ့ၤပှၤမၤတၢ်ဖိကရၢနဲၣ်ရှဲၣ်တဂၤအသိးဒီးသိၣ်လိဝဲဒၣ်ပှၤ
မၤတၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်,ကို်သရၣ်တဖၣ်အတၢ်မၤလိဘၣ်ဃးပှၤမၤတၢ်ဖိအဂ့ၢ်အခၢးဒီးအတၢ်
ခွဲးတၢ်ယာ်သ့ၣ်တဖၣ်ဒီး ကွဲးပာ်ဖျါထီၣ်ပှၤ မၤတၢ်ဖိတၢ်အိၣ်သးလၢ ကီၢ်ပယီၤပူၤ , တၢ်မၢ
ဆူၣ်မၢစိးလၢကီၢ်ရှ့ၣ်ကီၢ်ဆၣ်ဒီးထံဖိကီၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဆှၢထီၣ်ဆူအဝဲသ့ၣ်အအိၣ်န့ၣ်
လီၤ.လၢအဝဲသ့ၣ်မၤတၢ်ပာ်ဖျါဒ်အံၤသိးသ့ၣ်တဖၣ်အဃိထံၣ်ဘၣ်ဝဲလၢဟီၣ်ခိၣ်ဒီတဘ့ၣ်
ဒိ ကနၣ်အဝဲသ့ၣ်ကလုၢ်, သမံသမိးကူၤတၢ်ပာ်ဖျါသ့ၣ်တဖၣ် ဒီးဂဲၤလိာ်ဃုကျဲအဃိ ထံၣ်
ဘၣ် ဝဲလၢ တၢ်မၢဆူၣ်မၢစိးလၢထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤသ့ၣ်တဖၣ် လီၤကယးဝဲတသ့ဖဲအသ့န့ၣ်လီၤ.
ကီၢ်သူလ့ၤပှၤမၤတၢ်ဖိကရၢန့ၣ်ဒီးနှ့ၢ်ဘၣ်စ့ၢ်ကီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢကမၤသကိးတၢ်ဘူး
ဘူး တံၢ်တံၢ်ဒီး ကီၢ်ပယီၤပှၤမၤတၢ်ဖိကရၢနှ့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ဖံးသကိးမၤသကိးအပူၤနှ့ၣ် တၢ်
ဂ့ၢ် ကီဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ်ဘၣ်မ့ၢ်လၢ ပှၤတဝၢတၢ်ပာ်ဃုာ် ပာ်ဂီၢ်အိၣ်ဒီးကဲ ထိၣ်ကူၤတၢ်ဂံၢ် တၢ်ဘါ
လၢ တၢ်ဖံးသကိးမၤသကိး အဂီၢ်နှ့ၣ်လီၤ. လၢအတၢ်မၤတၢ်လၢ ကီၢ်သူလ့ၤပှၤ မၤတၢ်ဖိကရၢ
လၢအပူၤကွံာ်ထံၣ်ဘၣ်ဝဲလၢပိာ်မုၣ်အနီၣ်ဂံၢ်စှၤဒီးခဲအံၤပိာ်မုၣ်အနီၣ်ဂံၢ်အါထီၣ်အဖီခိၣ်
အဝဲသးမှာ်ဝဲဒိၣ်မးနှ့ၣ်လီၤ. ပိာ်မုၣ်တနီၤသ့ဝဲဘၣ်ဝဲဘၣ်ဆၣ်တၢ်နာ်နှ့ၢ်လီၤသးစှၤဖံးဘၣ်
ဆၣ်ခဲအံၤပိာ်မုၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်နာ်နှ့ၢ်လီၤအသးအါထီၣ်ဒီးအတၢ်မၤသကိးတၢ်လၢ
တၢ်ကရၢကရိအပူၤစ့ၢ်ကီးအါထီၣ်အဃိမ့ၢ်တၢ်အစၢလၢအဂ့ၤတခါနှ့ၣ်လီၤ.

လၢအဝဲမၤသကိးတၢ်လၢတၢ်ကရၢကရိဒီးတၢ်ဘိးဘၣ်ရၤလီၤဝဲၤကျိၤအပူၤနှ့ၣ်
ထံၣ် ဘၣ် ဝဲဒၣ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤအသူအ သၣ်ဒီးတၢ်လၢအဝဲသ့ၣ် မၤလိၣ်ထီၣ်ဖး ထီၣ်ဝဲနှ့ၣ်
အိၣ် အါမးလီၤ. အိၣ်ဒီးတၢ်မၤလိ, တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်သိၣ်လိလၢ ပှၤလၢကသိၣ်လိတၢ်တဖၣ် အ
ဂီၢ်, တၢ်ထုးထီၣ်ရၤလီၤတၢ်ကစီၣ်, တၢ်ထုးထီၣ်ရၤလီၤလံာ်လဲၢ်ဒီး တၢ်ဖံးတၢ်မၤ အါမးနှ့ၣ်
လီၤ. တၢ်မ့ၢ်တလၢတပှဲၤ, တၢ်မ့ၢ်တကူတလၢဘၣ်ဆၣ် အဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဒီးသးသဟီၣ်လၢအ

ဂ့ၤ ဒီး တၢ်ပာ်ဂံၢ်ပာ်ဘါ, သန့ၤလိာ်သးယၢ်ခီယၢ်ခီအဃိ တၢ်ဖံးတၢ်မၤသ့ၣ် တဖၣ်တရံး အသး တဝီဘၣ်တဝီဂ့ၤဂ့ၤန့ၣ်လီၤ. သးစၢ်တဖၣ်, ပှၤမၤသကိးတၢ်သ့ၣ်တဖၣ် သ့အိၣ်ဒီး တၢ်တူၢ်ဆါခီၣ်ဆါသးန့ၣ်လီၤ.အဝဲမၤသကိးတၢ်ဒီးစၢၤသွဲၣ်သီကွိလၢဘၣ်တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်အီၤလၢ ကရၢမိၢ်ပှၢ် ဒီး ထံၣ် ဘၣ် လၢတၢ်ကီတၢ်ခဲမ့ၢ်အိၣ်ဘၣ်ဆၣ် လဲၤခီဖျိ ဝဲဂ့ၤဂ့ၤဒီး တုၤယီၤ ဝဲလၢ ပှၤ(၉)ဖု တဖု လံ န့ၣ် လီၤ. စၢၤသွဲၣ်သီကွိဖိတဖၣ်ဘၣ်တၢ်ဆှၢထီၣ် အီၤလၢကီၢ်ရှၣ် ကီၢ်ဆၣ်ဒီးတုၤအဝဲသ့ၣ်ဖျိထီၣ်တၢ်မၤလိန့ၣ်လိန့ၣ်က့ၤမၤက့ၤတၢ်လၢအကီၢ်ရှၣ်ကီၢ်ဆၣ်ဒၣ်ဝဲ ဒီး ကဲထီၣ် ခိၣ်နၢ်ပှၤ ဘၣ် မူဘၣ်ဒါအါဂၤအဃိ မ့ၢ်တၢ်အသူအသၣ်အဂ့ၤတခါလၢ ကရၢမိၢ်ပှၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

အဝဲမ့ၢ်တနၥ်လီၤမၤတၢ်လၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢအပူၤဒ်ပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဂၤအသိး ဘၣ်ဆၣ် မ့ၢ်ပှၤလၢညီနုၢ်ဒီး ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢ လၢအဖိသၣ်အခါလံၤလံၤဒီး ပိာ်မုၣ် တဂၤ လၢစိာ်ကဖီထီၣ်ပိာ်မုၣ်အသူးအသ့ၣ်အလၤကပီၤဒီး ဟ်ဖျါထီၣ် ပိာ်မုၣ်အသးသဟိၣ်, ပိာ်မုၣ်အဂံၢ်အဘါဒီးကျဲးစၢးထိၣ်အဖံဘၣ်ခိၣ်ဒီးပိာ်ခွါတဂၤန့ၣ်လီၤ.မ့ၢ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ် ဒီး နီၢ်ခိအတၢ်လီၤဘှံးလီၤတီၤ, နီၢ်သးအတၢ်လီၤဘှံးလီၤတီၤဘၣ်ဆၣ် တတ့ၢ်စၢ် လီၤအ ဂံၢ်အ ဘါနီတဘျီဘၣ်. ဟ်လီၤဒၣ်အသးလၢဒ်ပှၤဂၤမၤသ့အသိး ယမၤကဘၣ်သ့ ဒီးမၤတၢ်မၤ အ ဂ့ၤကတၢၢ်လၢအတၢ်မၤဒီတကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. မၤသကိး ဘၣ်တၢ်ဒီးက ညီပိာ်မုၣ် ကရၢလၢ မၤနၢၤပျိအဆၢကတီၢ်လံၤလံၤဒ်အမ့ၢ် တၢ်ကွၢ်ထွဲပှၤဆူးပှၤဆါ,တၢ်မၤဂ့ၤမၤဘၣ်ကူၤ သုး ဖိ သံၣ် ဖိလဲၤတၢ်မဲာ်ညါလုၢ်ထိၣ်သးတဖၣ် လၢတၢ်သးအုးကတီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်သးခု ကတီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤန့ၣ်လီၤ.

ဘၣ်ထွဲလိာ်စ့ၢ်ကီးအသးဒီး ဘၣ်ကီဘၣ်ခဲ ဒဲကဝီၤ အဃိမ့ၢ် အဲၣ်ဒီးလဲၤ ဆူကီၢ်ချၢ, ကီၢ်သၢဘ့ၣ်တဘ့ၣ်န့ၣ်လဲၤဝဲသ့ဘၣ်ဆၣ် ဆိကမိၣ်ထိၣ်တၢ် ကီတၢ်ခဲအ ကလုာ်ကလုာ် ဃုာ်ဒီးအပှၤကလုာ်တၢ်ကီတၢ်ခဲသ့ၣ်တဖၣ်ဒီး ပလၢၢ်ဘၣ်ဝဲဒ်သိးအဟးသဒၣ် အပှၤက လုာ် ဒၣ်ဝဲတသ့ဘၣ်အဃိ အနီၢ်ကစၢ်ဒၣ် ဝဲဆၢတဲာ်လီၤအသး အိၣ်တ့ၢ် ဝဲ ဒၣ် လၢ ကီၢ်ဆၢ, ကီၢ်သူလ့ၤအပူၤဃုာ်ဒီးတၢ်ပၢ်ဆၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤပှဲၤဆၢၣ်ကလာ်လၢအစုပူၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲ ဟ်လီၤအသးလၢကမၤတၢ်ပၢ်ဆၢတၢ်မၤဒ်အမၤဝဲသ့အသိး လၢအတၢ်အိၣ်မူတစိၤအံၤဒီး ဆၢမုၢ်လၢ်ထံၣ်စ့ၢ်ကီးဝဲဒၣ်လၢ ပိာ်မုၣ်သ့ၣ်တဖၣ် ကပၣ်ဃုာ်မၤသကိးတၢ်ဒီး ဟံးအါ ထိၣ်မူ ဒါလၢ တၢ်ပၢ်ဆၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤပူၤ, ထံရူ်ကီၢ်သဲးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ ဒီးတၢ်တီခိၣ် ရိၣ်မဲအ ပူၤန့ၣ်လီၤ.အဝဲစံးဝဲလၢ "တၢ်ကဲခိၣ်ကဲနၢ်န့ၣ်ကီခဲအဃိပမ့ၢ်တမၤနၢ်ပၢၢ်ပသးဒီးမၤလိန့ၢ်တၢ်ဘၣ် န့ၣ် ပပတီၢ်တထိၣ်ဘးလၢတၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲအပူၤဘၣ်အဃိ အလီၢ်အိၣ်လၢ ပကဘၣ် ဃု သ့ၣ်ညါ, မၤလိန့ၢ်တၢ်ဒီးမၤနၢ်ပၢ်ပသးတၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲဒ်သိး ပကကဲ ထိၣ် ဘၣ်ခိၣ်နၢ် လၢအဂ့ၤအိၣ်ဒီးအပတီၢ်လၢအထိၣ်ဘးန့ၣ်လီၤ." ဆၢထံၣ်သပှၢ်ကတၢၢ်ဝဲလၢ ပိာ်မုၣ်လၢခံ တစိၤကပၣ်ဃုာ်အါထိၣ်လၢတၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲအပူၤန့ၣ်မ့ၢ်အဝဲအတၢ်မံမိၢ်န့ၣ်လီၤ.

....

Revolution Day

Celebration of the Karen Women's Organization (37th) Anniversary

ကိတိာ်နီၢ်စူၣ်စဲနၣ်လးလးစိ

(ကညီပိာ်မုၣ်လၢဟ့ၣ်လီၤသးမၤတၢ်လၢထံရှၢ်ကီၢ်သဲး ဒီးကညီကလုာ်တၢ်ဖိၣ်ထီၣ်ထီထီၣ်အဂီၢ်)

ကိတိာ်နီၢ်စူၣ်စဲနၣ်လးလးစိမ့ၢ်ခိၣ်နၢ်တဂၤလၢအိၣ်ဒီး (version)ဒီး တၢ်ထံၣ် တၢ်ပညိၣ်ဒီးဒ်သိးတၢ်ပညိၣ်ကတုၤထီၣ်ထီၣ်ဘးဝဲ အဂီၢ်အိၣ်ဒီး(strategy)တၢ်တိာ်ကျဲၤတဖၣ် ဒီးဒုးအိၣ်ထီၣ်ပှၤမၤတၢ်ကရူၢ်ဒီးမၤသကိးတၢ်န့ၣ်လီၤ.” အိၣ်ဖျဲၣ် ထီၣ်ဝဲဖဲလါအီကူာ်(၁၈)သီ,၁၉၆၅နံၣ်ဖဲဒ့စ့ၣ်,ဝ့ၢ်တကူၣ်န့ၣ်လီၤ.အဒီပုၢ်ဝဲၢ်အိၣ်ဝဲသၢဂၤဒီးဒီးအဝဲမ့ၢ်ပှၤအဒိၣ်ကတၢၢ်ဒီးအပုၢ်ခံဂၤန့ၣ် မ့ၢ်အပိာ်မုၣ်တဂၤဒီးအပိာ်ခွါတဂၤန့ၣ်လီၤ. အ ပုၢ်ပိာ်မုၣ် မ့ၢ် ပှၤဖိၣ်စ့စရီ accountant ဒီး အပုၢ်ပိာ်ခွါမ့ၢ်ဝဲ ဒ့ကွဲနယၢၣ် (engineer) တဂၤ ဒီး လၢအ ဒီ ပုၢ်ဝဲၢ်အကျါ အဝဲမ့ၢ် ပှၤတထဲတဂၤဓိၤလၢမၤတၢ်လၢ ထံရှၢ် ကီၢ်သဲး တကပၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲထီၣ်

ပှၢ်ဒီးသရၣ်ဒိၣ်ယဟၤလ့ၤလ့လးဒီးထိၣ်ဖိဝဲအဖိမုၣ်ထဲတဂၤလၢကီးန့ၢ်ဝဲအမံၤလၢနီၢ်ယမံမၤလ့ၤလ့လးန့ၣ်လီၤ. အဝၤမ့ၢ်တၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါခိၣ်နၢ်တဂၤ ဒီး မ့ၢ်စ့ၢ်ကီးဝဲ ပှၤ သူၣ် ထိၣ် T.Thanbyar Christian Institute, Karen Arts and Science Institute ဒီးကဲစ့ၢ်ကီးကွိခိၣ်တ ဂၤန့ၣ်လီၤ. ဒိးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲကညီ ပိာ်မုၣ် ကရၢ တၢ်ဟ့ၣ်လၤကပီၤ "ကညီပိာ်မုၣ် လၢ ဟ့ၣ်လီၤသးမၤတၢ်လၢထံရူ်ကီၢ်သဲးဒီးကညီကလုာ်တၢ်ဒိၣ်ထိၣ်ထီထိၣ်အဂီၢ်" ဖဲ ၂၀၂၂နံၣ်, တၢ်မၤလၤကပီၤကညီပိာ်မုၣ်ကရၢမုၢ်နံၤအဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဒ်မိၢ်ပၢ်မ့ၢ်ပဒိၣ်အပှၤမၤတၢ်ဖိအသိး အဝဲအဟံၣ်ဖိဃီဖိ ဘၣ်သုး လီၢ်သုးကျဲ တတီၤဘၣ်တတီၤဖဲအမိၢ်အပၢ်မူဒါလီၤဘၣ်အီၤအလီၢ်ဒီး အဝဲဒီးအဒီပုၢ်ဝဲၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်သုး လီၢ်သုးကျဲဒီးထိၣ်ကွိလၢတၢ်လီၢ်တတီၤဘၣ် တ တီၤဒ် န့ၣ် အသိးလီၤ. ဖဲအဝဲဟးသုးလီၢ်သုးကျဲအဆၢကတီၢ်တၢ်သဘံၣ်သဘုၣ်ဒီးတၢ်ဒုးတၢ်ယၤမ့ၢ်ကဲထိၣ်န့ၣ်အဝဲသ့ၣ်ဟံၣ်ဖိဃီဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်စံၣ်ပူၤဖျဲးအသးသမူလၢတၢ်ပျံၤတၢ်ဖုးအဖီခိၣ်အိၣ်စ့ၢ်ကီးဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲအဝဲမၤလိအတီၤ တ ဆံ အ ဆၢကတီၢ် အမိၢ်အပၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်ဃိၣ်လၢ အတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ခါဆူညါအဂီၢ်အဃိမၢအကွၤအိၣ်ကွၤဒီး အဖံလၢဝ့ၢ်တကူၣ်,အ့စ့ၣ်ဒီးဆဲးမၤလိကွၤတၢ်လၢ ဝ့ၢ်တကူၣ်ဖွၣ်စိမိၤ န့ၣ်လီၤ. အဝဲမၤလိဖျိထိၣ်ဝဲဒၣ်ဖွၣ်စိမိၤ bachelor သိပ္ပံဘွဲ့(ဇီဝဗေဒ) ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် ဖဲ ၁၉၈၆ နံၣ်ဒီးဖျိထိၣ်စ့ၢ်ကီးမဟာသိပ္ပံဘွဲ့ (ဇီဝဗေဒ) ရန်ကုန် တက္ကသိုလ် ဖဲ ၁၉၉၅ နံၣ်ဒီး master လၢ ဆၣ်ဖိကိၢ်ဖိပီညါဖဲ ဝ့ၢ်တကူၣ်ဖွၣ်စိမိၤ န့ၣ်လီၤ.ဖဲအဝဲထိၣ်ကွိအခါအဝဲဟ့ၣ်လီၤအသးမ့ာ်သးမၤကလီတၢ်ဖဲ World Vision, ခရံာ်ဖိပှၤဂ့ၢ်ဝီ NGO တၢ်ကရၢကရိ လၢတၢ်က မၤလီၤမၢ်ဟိၣ်ခိၣ်ဒီဖျၢၣ် တၢ်ဖှိၣ် တၢ် ယာ် တ က ပၤန့ၣ်လီၤ.

အဝဲဖျိထိၣ်ကွိဝံၤအလီၢ်ခံမၤတၢ်ဒ်ကွိသရၣ်မုၣ်တဂၤဒီးစးထိၣ်မၤတၢ်လၢ World Vision ဒ်ဝဲၤဒၢးပှၤမၤတၢ်ဖိတဂၤအသိး ဒီး လၢခံကဲထိၣ် Project manager ပှၤနဲၣ်တၢ်ဒီးအလီၢ် အလၤသုးထိၣ်တဆီဘၣ်တဆီန့ၣ်လီၤ. လၢခံအဝဲဒိးန့ၢ် ဘၣ် ကျိၣ် စ့တၢ်ဆီၣ်ထွဲ တၢ်မၤ စၢၤလၢ World Vision လၢတၢ်ကမၤလိအါထိၣ်တၢ်ဒ်အမ့ၢ် MBA လၢ NGO leadership NGO ခိၣ် နၢ်တၢ်မၤလိဖဲ Eastern University ခရံာ်ဖိဖွၣ်စိမိၤဖဲ Philadelphia ,ကီၢ် အမဲရကၤန့ၣ်လီၤ.အဝဲတဲဘၣ်ဝဲကညီပိာ်မုၣ်ကရၢလၢအတၢ်လဲၤမၤလိတၢ်အတၢ်လဲၤခီဖျိဖဲသုးမိၤစိရိၤသါရှၣ်ပၢတၢ်အစိၤဒ်အံၤ "ယဘၣ်လဲၤထံၣ်လိာ်သးဒီးကိတိာ်သ့ၣ်တဖၣ်ဒီးအဝဲသိၣ်လီၤသီလီၤယၤဒီးတဲယၤနမ့ၢ်လဲၤမၤလိတၢ်န့ၣ်တဘၣ် မၤဘၣ်ဃးနသးဒီးထံရူ်ကီၢ်သဲးဘၣ်.ယပှၤတၢ်မဲာ်ချံအိၣ်အါမး,ယကမၢအဝဲသ့ၣ်ကွၢ်ဟုၣ်နၤနမ့ၢ်မၤတၢ်တခါခါန့ၣ်တၢ်ကစီၣ်ကဟဲတုၤလၢယအိၣ်လီၤ."

ဖဲ ၂၀၀၃နံၣ်န့ၣ်အဝဲဒုးအိၣ်ထိၣ်ဝဲကညီပိာ်မုၣ်တၢ်ဒိၣ်ထိၣ်ထိၣ်ထီကရၢ(Karen Women Empowerment Group) ဒီးဟံးန့ၢ်မူဒါဒ်အမ့ၢ်တၢ်ကရၢကရိပှၤနဲၣ်တၢ်တဂၤအသိးန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ဒုးအိၣ်ထိၣ်တၢ်ကရၢကရိတဖုအံၤ အဝဲ စံး ဝဲ ခီ ဖျိ ဒိးန့ၢ်ဘၣ်သးသ

ဟီၣ် ခီဖျိ လၢ ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢ အတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ အတၢ်ဖံးတၢ်မၤလၢ အတၢ်ဘၣ် ဘျုး ဒီး လီၤကွၢ်လိသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲအဝဲစးထီၣ် ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ကရၢကရိအံၤ စးထီၣ် ဝဲထဲ စုယၢ်ပၤဒီးဘၣ်ထုးထီၣ်တၢ်ကရၢကရိတၢ်လၢ်ဘူၣ်လၢ်စ့ၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢအစၢ်ဒၣ်ဝဲအ ထၢၣ်ပူၤန့ၣ်လီၤ.တချုးဖံးလၢ ၂၀၂၁နံၣ်,သုးမိၤစိရိၤမ့အိၣ်လဲၣ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်တၢ်စိတၢ်ကမီၤ ဖံးဘၣ်န့ၣ်KWEGတၢ်ကရၢကရိဒိၣ်ထီၣ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤလဲၢ်ထီၣ်ဒီးပှၤမၤတၢ်ဖိလၢအ ကယၤဒီးအိၣ်ဒီးအရှုတၢ်မၤဟီၣ်ကဝီၤ(၅)တီၤလၢကီၢ်ပယီၤပူၤန့ၣ်လီၤ.ဖဲအဝဲဟံးမူဒါဒ် ပှၤနဲၣ်တၢ်(Director)ဖဲ KWEGဆၢကတီၢ်ဟံးန့ၢ်မူဒါဖဲ Women’s Organizations Network of Myanmar (WON) ဒ်အမ့ၢ်ပှၤပၢၤလီၢ်ဆ့ၣ်နီၤအသိးစ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ.

အဒိပုၢ်ဝဲၢ်သ့ၣ်တဖၣ်မ့တမ့ၢ်ပှၤမၤထံရှုၢ်ကီၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ဆၣ်အဝဲဒိးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဆိၣ် ထွဲလၢအဒိပုၢ်ဝဲၢ်ဒီးအဟံၣ်ဖိဃီဖိသ့ၣ်တဖၣ်အအိၣ်တုၤလီၤတီၤလီၤဒ်အလီၢ်အိၣ်ဝဲအ သိးန့ၣ်အဝဲစံးဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်လၢဆိၣ်သခူထီၣ်အသးလၢကမၤထံရှုၢ်ကီၢ်သဲးဒီးမၤတၢ် လၢ ပှၤတဝၢအတၢ်မၤန့ၣ်ဒီးသန့ၤထီၣ်အသးလၢ အမိၢ်အပၢ်အတၢ် ဟ်သူၣ်ဟ်သးဒီး တၢ် အဲၣ်ထံကီၢ်ပှၤကလုာ်သးအဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.အဝဲတဲပှ်းကညီပိာ်မုၣ်ကရၢလၢ “ယမိယပါသ့ၣ် တဖၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအဲၣ်အပှၤကလုာ် အ ထံ အကီၢ်ဒီးယမိၢ်စ့ၢ်ကီးမ့ၢ်ပှၤတဂၤလၢအိၣ် ခုၣ်ခုၣ် မုာ်မုာ်န့ၣ်လီၤ. ယဒိးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢကလဲၤမၤလိတၢ်လၢကီၢ်အမဲရကၤဒီးယဖိ မုၣ်အပၢ်စ့ၢ်ကီးလဲၤမၤလိဘၣ်တၢ်လၢထံဂၤကီၢ်ဂၤဒီးပဝဲဟံၣ်ဖိဃီဖိပဒိးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ခွဲး တၢ်ယာ် လၢပကသုးလီၢ်သုးကျဲလၢထံဂၤကီၢ်ဂၤစ့ၢ်ကီးလီ,ယဒိပုၢ်ဝဲၢ်ခွါစ့ၢ်ကီးလဲၤအိၣ် လၢကီၢ်စ့ကဖိလ် နံၣ်လၢအဆံဒီးအဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်အဲၣ်ဒိးကဲထီၣ် Permanent ထံဖိကီၢ် ဖိ န့ၣ်ကဲထီၣ်ဝဲသ့လီ,ဘၣ်ဆၣ်ယမိန့ၣ်ထီဘိတဲဝဲပကဘၣ်ဟံးဃာ်ပထံပကီၢ်,ပပှၤကညီ မ့ၢ်ဟးထီၣ်တဂၤဘၣ်တဂၤန့ၣ်ပထံပကီၢ်န့ၣ်ပှၤကညီတအိၣ်လၢာ်ဘၣ်.ပထံပကီၢ်အိၣ်,ပ ကဘၣ်အဲၣ်ပထံပကီၢ်ဒီးပကဘၣ်ဟဲက့ၤလၢပထံပကီၢ်န့ၣ်လီၤ.လၢအပူၤကွံာ်ယပၢ်မ့ၢ်စ့ၢ် ကီးပှၤပၢ်ဆၢတၢ်ဖိတဂၤဒီးလၢခံက့ၤမၤက့ၤတၢ်လၢပဒိၣ်တၢ်မၤန့ၣ်လီၤ.”

ဖဲအဝဲသ့ၣ်ဖိသၣ်ဒီးအိၣ်လၢဝ့ၢ်တကူၣ်အခါ တမၤ လၤကပီၤဘၣ် ကညီ တၢ်ပၢ် ဆၢ မုၢ် နံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ကညီမၤထူရၤမုၢ်နံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ ခီဖျိပယီၤပဒိၣ်တဟ့ၣ်အခွဲး ဘၣ်ဆၣ်ထီဘိန့ၣ် အမိၢ်အပၢ်တဲယုၤအဝဲသ့ၣ်လၢကညီကလုာ်အဂ့ၢ်အကျိၤဒီးစီၤဘးအှ့ကွံ မ့ၢ်မတၤလဲၣ်ဒီး မၤတ့ၢ်တၢ်မနုၤသ့ၣ်တဖၣ်အဂ့ၢ်ကျိၤန့ၣ်လီၤ. မိၢ်ပၢ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဒုးသ့ၣ်ညါမ့ၢ်စ့ၢ်ကီး တၢ်ဂံၢ်ခိၣ် ထံးတခါလၢဆိၣ်သခူထီၣ် အသးဒ်သိးတၢ်အဲၣ် ပှၤကလုာ်,တၢ်အဲၣ်ထံကီၢ် က ဟဲ ပုာ်ထီၣ်ယွၤလီၤလၢ အသး ပူၤ န့ၣ် ပ စံး သ့န့ၣ်လီၤ.ဖဲအဝဲဖိ သၣ်ခါ အခါအဝဲ တဲကညီ ကျိာ်တဘၣ်ဘၣ်မ့ၢ်လၢမိၢ်ပၢ်တဖၣ်ဘၣ်သုးလီၢ်သုးကျဲလၢကလုာ်ဂၤအိၣ်တၢ်ဆိးတၢ်လီၢ် အဃိန့ၣ်လီၤ.ဖဲအဝဲမၤလိအတီၤတဆံဒီးဟဲက့ၤအိၣ်က့ၤလၢအဖံခိၣ်ထံးန့ၣ်အဖံစးထီၣ် တဲ ယုၤက့ၤ အီၤကညီကျိာ်ဒီးတၢ်အိၣ်ဖှိၣ်မၤလိန့ၢ်ယုၤက့ၤအီၤကညီကျိာ်အဃိအဝဲတဲသ့ ကွဲးသ့က့ၤကညီကျိာ်ဒီးကညီကျိာ်တလီၤမၢ်တ့ၢ်လၢအတၢ်အိၣ်မူပူၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲ ၂၀၁၅ နံၣ်န့ၣ် အဝဲနှာ်လီၤကီၢ်ပယီၤတၢ်ဃုထၢတၢ်ပြၢလၢ The National League

for Democracy အ ခၢၣ်စးဒီး မၤ နၢၤ ဝဲကိၢ်ပယီၤတၢ်ယု ထၢလၢဘၣ် တၢ်ယုထၢ အီၤ လၢ အ့ စ့ၣ် အပတီၣ်ကဝီၤဒီးဒိးန့ၢ်တၢ်ဖး70%-80%ဒီးကဲထီၣ်ဝဲ ဘျီၣ် ဒိၣ်ခၢၣ်စး(၅)နံၣ်,ဒီးဖဲကိၢ်ပယီၤ တၢ်ယုထၢ၂၀၂၀ အနံၣ် စ့ၢ်ကီးအဝဲ နုာ်လီၤတၢ်ယုထၢလၢKaren Affair Minister ကညီဂ့ၢ် ဝီကိတဲာ်ဖဲ ဝ့ၢ်တကူၣ်ဒီးမၤန့ၢ်တၢ်ဖး76%ဒီးမၤနၢၤတၢ်လၢ အပတီၣ်ကဝီၤ စ့ၢ် ကီး န့ၣ် လီၤ. ဖဲ ၂၀၂၁ နံၣ်န့ၣ် ကိၢ်ပယီၤသုးဘၣ် တၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲအီၤလၢ မ့အိၣ်လဲ ၣ်ဒီးဟံး န့ၢ် ဆူၣ်တၢ် စိ တၢ် ကမီၤလီၢ်ခံ အဝဲဘၣ်ဃ့ၢ်ထီၣ်လၢ က ညီကိၢ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲအဝဲဟဲက့ၤ ထီၣ် လၢ က ညီ ကိၢ် အ ပူၤန့ၣ်အဝဲသိၣ်လိစၢၤတၢ်ဖဲ T.Thanbyar Christian Institute ဒီး မၤစၢၤစ့ၢ်ကီး တၢ် လၢ က ညီ ပိာ်မုၣ်ကရၢ် အမ့ၢ်ပှၤဟ့ၣ်တၢ်သိၣ်လိ မုာ်သးမၤကလီန့ၣ်လီၤ. ကညီကိၢ် ဖှၣ် စိ မိၤစ့ၢ် ကီးမ့ၢ်ဝဲဒၣ်အဟံၣ်ဖိဃီဖိသူၣ်ထီၣ်ဝဲဖဲ ၂၀၁၄နံၣ်ဖဲန့ၣ်လီၤ.

ဒ်အဝဲဘၣ်တၢ်ယုထၢထီၣ်တ့ၢ်အီၤလၢ ၂၀၂၁နံၣ်,ကိၢ်ပယီၤဘျီၣ်ဒိၣ်ခၢၣ်စးအသိး ဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အီၤမူဒါဒ်အမ့ၢ်ပိာ်မုၣ်ဒီးသးစၢ်ဖိသၣ်ကိတဲာ် Women, Youth and Children minister လၢ National Unity Government (NUG) န့ၣ်လီၤ .ဒ်တၢ်ကတိၤစံးတ့ၢ်အ သိးပိာ် ခွါ ဖိုးစိတဂၤအလီၢ်ခံန့ၣ်ပိာ်မုၣ်လၢအိၣ်ပှ့ၤဒီးကံၢ်စီအိၣ်ဝဲတဂၤအသိးကိတဲာ်နီၢ်စူၣ်စဲနၣ်အ လီၢ်ခံစ့ၢ်ကီးပှၤလၢတိစၢၤမၤစၢၤဆိၣ်ထွဲအီၤအိၣ်ဝဲစ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ.ဖဲအဝဲဟံးမူဒါဒ်ပှၤပၢၤလီၢ် ဆ့ၣ်နီၤလၢ WON အ ဆၢ က တီၢ်ဒ်ပိာ်မုၣ်ကရူၢ်ကရၢသ့ၣ်တဖၣ်ဟူးဂဲၤဒီးဃ့ ထီၣ်တ့ၢ်ဒ်သိး ပိာ် မုၣ်ပိာ်မၢၤ ကပၣ် ဃုာ်ပၣ်ဂီၢ် လၢထံ ရှ့ၢ် ကီၢ် သဲး တၢ် ဆၢ တဲာ်အသိးဖဲ ၂၀၁၅ကိၢ်ပ ယီၤ ဒီ ဘ့ၣ် တၢ်ယုထၢ အဆၢကတီၢ် ပိာ်မုၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အလီၢ်အိၣ်ဝဲလၢ က ဘၣ် နုာ် လီၤ ဒီး ယု ထၢ အ သးလၢတၢ်ယုထၢတဘျီအံၤ ဒ်သိးပိာ်မုၣ်တဖၣ်ကပၣ်ဃုာ်ပၣ်ဂီၢ်အါထီၣ် လၢထံရှ့ၢ်ကီၢ် သဲးအတၢ်မၤအဂီၢ်ဒ်အဝဲမ့ၢ်WON ပှၤပၢၤလီၢ်ဆ့ၣ်နီၤတဂၤအသိး ကရၢဖိ ပိာ်မုၣ် ကရူၢ်က ရၢသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်သးအီၤဒီးယုထၢထီၣ်အီၤလၢကနုာ်လီၤကိၢ်ပယီၤတၢ်ယုထၢဖဲ ၂၀၁၅နံၣ် တၢ်ယုဒီးကရၢဖိသ့ၣ်တဖၣ်မၤစၢၤအီၤလၢခဲၣ်ဖ့(campaign)ဒီးတၢ်လၢာ်ဘူၣ်လၢာ်စ့ၤသ့ၣ် တဖၣ်ဒီးအဝဲဒိးန့ၢ်ဝဲတၢ်ဖး၈၅%ဒီး မၤနၢၤဝဲတၢ်ယုထၢန့ၣ်လီၤ.

ဖဲအဝဲကဲခၢၣ်စးလၢဘျီၣ်ဒိၣ်(၅)နံၣ်အတီၢ်ပူၤMyanmar time တၢ်ကစီၣ်သန့ ဟ်ပ နီၣ် အီၤလၢ ဘျီၣ်ဒိၣ်ခၢၣ်စး လၢ လၢဂဲၤ လိာ်တၢ်အါကတၢၢ် လၢတၢ်ဆီတလဲ က အိၣ် ထီၣ်အဂီၢ်အဂၤတဆံအကျါတဂၤန့ၣ်လီၤ.ဖဲ အကဲ ဘျီၣ်ဒိၣ် ခၢၣ်စး အ ခါတၢ် သံကွၢ် လၢအ သံ ကွၢ်ဝဲဘျီၣ်ဒိၣ်အပူၤတဖၣ်ဘၣ်ဃးဒီးကလုာ်ဒူၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်, ပိာ်မုၣ်ဒီးဖိသၣ် တၢ် ခွဲး တၢ် ယာ်, တၢ်အီၣ်ခိၣ်ဖးလာ်ဆိုး တၢ်အီၣ်ကဘျုးအီၣ်ကဘျၣ်(corruption) ဒီးပှၤ ဟီၣ် ခိၣ် ဖိ အခွဲးအ ယာ်သ့ၣ် တဖၣ် န့ၣ် လီၤ.ဖဲအဝဲနုာ်လီၤမၤတၢ်လၢထံရှ့ၢ်ကီၢ်သဲးအခါ ဒ်ပှၤဂဲၤ ထံရှ့ၢ်ကီၢ်သဲးအန့ဆၢၣ်အသိးသဂၢ်ဘၣ်ဝဲဒီး တၢ်ဆိၣ် သနံး, တၢ်ကတိၤပဲာ် အါပဲာ်သိ , ဒ် ပိာ်မုၣ်တဂၤအသိး ဘၣ်တၢ်ထံၣ်ဆံးကွၢ်တလီၤအီၤအိၣ်စ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ. ဖဲအဝဲ ကဲ ဘျီၣ် ဒိၣ် ခၢၣ် စး အဆၢကတီၢ်အဝဲဘၣ်ဟံးမူဒါဒ်အ မ့ၢ်နဲၣ်ရှဲၣ် လၢ“ပိာ်မုၣ် ဒီးဖိသၣ် ကမံး တံာ်”ဒီးအဝဲဟ့ၣ်ခီဟ့ၣ်နီၤဝဲအတၢ်လဲၤခီဖျိ, ဒီးတၢ်တၤတၢ်ဒီးအီၤဖဲဂဲၤလိာ်လၢ gender equality ဒီးဟံးမူဒါဖဲဘျီၣ်ဒိၣ်ခၢၣ်စး အဆၢကတီၢ်ဒ်အံၤလီၤ.အဝဲ စံးဝဲ “ဖဲယတဲ ဘၣ်ဃး

ဒီး gender န့ၣ်ပှၤနံၤဘၣ်ယၤဒီး ပှၤတကီးယၤလၢယမံၤလၢၤဘၣ်. ပှၤကီးကွၤယၤလၢ "gender" လၢ တၢ်နံၤတၢ်အ့အဂီၢ်လီၤ. တဘျီယဃ့ထိၣ်ဝဲတၢ်လၢဘျိၣ်ဒိၣ်ခိၣ်အိၣ် ဘၣ်ဃးဒီးဘျိၣ်ဒိၣ်ခၢၣ်စးတနီၤပၣ်ဃုာ်ဒီးမိၢ်လၢအိၣ်ဖိဆံးအဃိသတးဒီး parliament ဖးဒိၣ်ဒီးတၢ်သူၣ်ထိၣ်အိၣ်စ့ၢ်ကီးအါမး,ပမ့ဟ်နၢ်ဖိသၣ်ဆံးဒီးမိၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢဒၢးတဖျၢၣ်ကသ့ဧါ.ဖဲအဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဘံုးအဆၢကတီၢ်လဲၤဒုးအီနၢ်ထံကသ့အဂီၢ်,ဖဲန့ၣ်ပှၤနံၤဘၣ်ယၤ, ဒီးတဲဝဲလၢမၤအါထိၣ်တၢ်မၤခီလီလီလီၤ."ဒ်သိးတၢ်လဲၤခီဖျိလၢတၢ်တ ဟ်ပ နီၣ် အတၢ်ဃ့ထိၣ်ဒီးတၢ်တဟ်ပနီၣ်genderတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဒ်တၢ်အရှဒိၣ်န့ၣ်လၢကီၢ် ပ ယီၤ ဘျိၣ်ဒိၣ်ပူၤန့ၣ်ပသ့ၣ်သါဘၣ်အီၤသ့နၣ်လီၤ.ဒ်အဝဲမ့ၢ်ပိာ်မုၣ်ဒီးဖိသၣ်ကမံးတံာ်တဂၤ တကးဒံးဘၣ်မ့ၢ်စ့ၢ်ကီးကညီကလုာ်အဃိထိဘိနၣ်အဝဲသံကွၢ်တၢ်ဒီးတဲထိၣ်ဘၣ်ဃးကလုာ်ဒူၣ်ခွဲးယာ်လၢဘျိၣ်ဒိၣ်နၣ် တၢ်တတူၢ်လိာ်အီၤဘၣ် .ထိဘိတၢ်ဟ့ၣ်အီၤ တၢ်စံးဆၢဒ် အ မ့ၢ်ကလုာ်ဒိၣ်ခွဲးယာ်နၣ်တမ့ၢ်တၢ်အရှဒိၣ်ဒံးဘၣ် ဒီးဒံၣ်မိၣ်ကရှၣ်စံၣ်မ့ၢ်တၢ် အကါဒိၣ်လၢကီၢ်ပယီၤအဂီၢ်နၣ်လီၤ. ကီၢ်ပယီၤ မ့ၢ် မၤန့ၢ်ဒံၣ်မိၣ်ကရှၣ်စံၣ်နၣ် ကလုာ်ဒူၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ကန့ၢ်ဃုာ်ခွဲးယာ်တဘျီဃီလီၤ.

အဝဲဂဲၤလိာ်စ့ၢ်ကီး ဒ်သိးကန့ၢ်ဘၣ်တၢ်သိၣ်လိကွၤကညီကျိာ် လၢကို၊တဖၣ် ဒီးတၢ်တတူၢ်လိာ်အီၤစ့ၢ်ကီးဘၣ်.တၢ်သိၣ်လိကညီကျိာ်လၢကို၊နၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အခွဲးဘၣ်ဆၣ်စ့တိာ် ဟ် လၢကမၤလိၣ်ထိၣ်ကဲထိၣ်အဂီၢ် တအိၣ်ဘၣ် အဃိ အဝဲဃ့ထိၣ်ဝဲ လၢဘျိၣ်ဒိၣ်ဘၣ်ဆၣ်တၢ်တအၢၣ်လီၤတူၢ်လိာ်ဘၣ်လီၤ.အတၢ်ဂဲၤလိာ်လၢဘျိၣ်ဒိၣ်အကတီၢ်တၢ်ကီတၢ်ခဲလၢအလဲၤခီဖျိသ့ၣ်တဖၣ်ဒ်အမ့ၢ်အတၢ်ဃ့ထိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဘျိၣ်ဒိၣ်ပှၤဟၢၤလီၢ်ဆ့ၣ်နီၤ တတူၢ်လိာ်အီၤဘၣ်ဆၣ် အဝဲတဟ့ၣ်အဃၣ်အမဲာ်ညါသံကွၢ်တၢ်သံကွၢ်ဒီးတဲနၢ်ခဲးတၢ်လၢပိာ်မုၣ်ဒီးဖိသၣ်ဒီးကလုာ်ဒိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်ဖဲအလီၢ်အိၣ်တဘျီလၢ်လၢ်နၣ်လီၤ.

အါန့ၢ်အနၣ်ဖဲအဝဲကဲဘျိၣ်ဒိၣ်ခၢၣ်စးအကတီၢ်မၤကဲထိၣ်လိၣ်ထိၣ်တၢ်လၢအတၢ်မၤနၢၤအဟိၣ်ကဝီၤအလီၢ်ဒ်အမ့ၢ်အိးထိၣ်ကွၤ လီၢ်က ဝီၤဖိက ရၢ်လၢ ကမျၢ်ခဲ လၢာ် အဂီၢ်,သူၣ်ထိၣ်စ့ၢ်ကီးဖိသၣ်တၢ်လိာ်ကွဲလီၢ်တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအလီၢ်,တိၤသ့ၣ်တဖၣ်အဖီလာ်စ့ၢ်ကီးဒုးအိၣ်ထိၣ်ကွၤသးစၢ်တၢ်ဂဲၤလိာ်ကွဲဖျၢၣ်ဃၤ,ဖျၢၣ်ပိၢ်အလီၢ်, ဟ့ၣ်ခွဲးဟ့ၣ်ယာ်လၢပှၤကခဲၣ်တၢ်ဂီၤသ့ၣ်တဖၣ်နၣ်လီၤ. အါနၣ်အမဲာ်ညါ အဝဲ မၤမူ ထိၣ် ကွၤဝဲ (ပြန်ကြားရေး) အဝဲၤဒၢးသ့ၣ်တဖၣ်ဒီးကီးကွၤဝဲလၢ (community center) နၣ်လီၤ.ဒုးအိၣ်ထိၣ်ကွၤကီးမ့ၢ်နံၤဒဲးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢဖိသၣ်,သးစၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်ဒီးဒုးအိၣ်ထိၣ်ဝဲတ ချူးဒံးလၢအ ကဲထိၣ် ဘျိၣ် ဒိၣ် ပိာ်မုၣ်ကရူၢ်,သးစၢ်ကရူၢ်ဒီး ကရူၢ်သ့ၣ် တဖၣ်အိၣ် ဒီး အ တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤစုာ်စုာ် ဒီး ဘၣ်ဘျုးဘၣ်ဖှိၣ်ဒီးလီၢ် ကဝီၤဖိသ့ၣ်တဖၣ်သူၣ်ခုသးခုလၢတၢ်ဂုၤထိၣ်ပသီထိၣ်ဒီးလၢတၢ်ကဲထိၣ်လိၣ်ထိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အဃိနၣ်လီၤ.ဖဲအဝဲတ ကဲထိၣ်ဘျိၣ်ဒိၣ်ခၢၣ်စးဒံးဘၣ်အဆၢကတီၢ် တၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲဒ်အမ့ၢ်(ပြန်ကြားရေး)အတၢ်သူၣ် ထိၣ်တဖၣ် ကးတံၢ်ဃာ်ထိဘိဒီးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတအိၣ်ဘၣ်အမဲာ်ညါကမျၢ်ဖိကရၢ်, တိၤဖးဖိ

လၢ် သ့ၣ်တဖၣ် မ့ၢ်တၢ်လီၢ်လၢတၢ် သူ, တၢ်ဆါတၢ်မူၤတၢ်ဘှီးအလီၢ်ဒီး မ့ၢ်တၢ်လီၢ်လၢ တဘံၣ်တဘၢလၢကမျၢ်ဖိအဂီၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲလါFebruary 1, 2021 မ့အိၣ်လဲၣ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်တၢ်စိတၢ်ကမီၤအဆၢကတီၢ်ဒ် ထံဖိကီၢ်ဖိထီဒါဝဲဒီးဟးထီၣ်လၢကျဲမုၢ်ခိၣ်အသိးကညီကိတိာ်ခိၣ်စ့ၢ်ကီးဟးထီၣ်လၢကျဲမုၢ်ခိၣ်ဒီးထီဒါဝဲသုးအတၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်တၢ်စိတၢ်ကမီၤတဘျီအံၤတကးဖံးဘၣ်ဒ်အမ့ၢ်ခိၣ်နၢ်တဂၤအသိးဘၣ်တဲလီၤတၢ်လၢကမျၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အအိၣ်ဒီးဘျိၣ်ဒိၣ်ခၢၣ်စး,ကိတိာ်သ့ၣ်တဖၣ်ကဲထီၣ်ဝဲတၢ်ပညိၣ်(target) လၢသုးတဖၣ်ကဖိၣ်အီၤအဂီၢ်လီၤ.ဒီးသုးသ့ၣ်တဖၣ်လဲၤဃုအီၤလၢအနီၢ်ကစၢ်အဟံၣ်ဒီးအအိၣ်ခူသူၣ်အလီၢ်ဘၣ်ဃ့ၢ်ထီၣ်ဆူတၢးဖိခိၣ်ဒီးဘၣ်ဃ့ၢ်ပူၤဖျဲးအသးလၢကညီကီၢ်ထဲဒၣ်အစၢ်တဂၤ, ဒ်းခိၣ်ဖံးဒၣ်လဲာ်တချုးဘၣ်ဒီးဘၣ်တၢ်တူၢ်လိာ်အီၤလၢကညီခိၣ်နၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲအဝဲဟဲတုၤလၢကညီကီၢ်ပူၤဒီးဒိးန့ၢ်ဘၣ်ကွၤတၢ်ဆဲးကျိးဒီး MPs မၤနၢၤ တၢ်လၢ၂၀၂၁ အတၢ် ဃု ထၢ သ့ၣ်တဖၣ်ဒီးတၢ်ဒုးသ့ၣ်ညါအီၤလၢတၢ်ကဒုးအိၣ်ထီၣ် ပဒိၣ်တဖှဒ်သိးတၢ်ကခီဆၢကဒါကွၤမ့အိၣ်လဲၣ်သုးမီၤစိရိၤအဂီၢ်ဒီးဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အီၤမူဒါဒ်အမ့ၢ်ပိာ်မုၣ်,သးစၢ်ဒီးဖိသၣ်ကိတိာ်ဝဲၤကျိၤခိၣ်ဘၣ်ဆၣ်အဝဲဟ့ၣ်ထီၣ်ကူၣ်ဝဲလၢကဆဲးကျိးဝဲရၢၣ် ခၢၣ်ခၢၣ်စး လၢကဟံးန့ၢ်မူဒါအဝဲအံၤ ဆဲးကျိးဝဲတန့ၢ်ဒီးအထံရှၢ်ကီၢ်သဲးကရၢစ့ၢ်ကီးတတူၢ်လိာ်ဝဲဘၣ်အဃိ လၢခံအဝဲအၢၣ်လီၤဒီးတူၢ်လိာ်ကွၤမူဒါလၢ တၢ်ဟ့ၣ်လီၤအီၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲအဝဲဒၣ်ဖိၣ်ထီၣ်မူဒါတဘျီဃီဒီးအဝဲကိးထံၣ်လိာ်အိၣ်သကိးသးဒီး ပိာ်မုၣ်, သးစၢ်ဒီးဖိသၣ်တၢ်ကရၢကရိတဖၣ်ဒီး မၤဝဲတၢ်အိၣ်ဖှိၣ်တၢ်တဲသကိးဝံၤဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်မၤရဲၣ်ကျဲၤဒီးဟ်လီၤသန့(၃)ခါ ဒ်အမ့ၢ်တၢ်ဒီသဒၢ protect, တၢ်တိစၢၤမၤစၢၤ provide ဒီးတၢ်ဒုးထီၣ်ဒုးထီpromote,သ့ၣ်တဖၣ်ဒီးတၢ်မၤကဲထီၣ်တၢ်ရဲၣ်လီၤကျဲၤလီၤသ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဝဲလၢအဆံန့ၣ်လီၤ.

ဒ် အဝဲမ့ၢ်ဝဲခိၣ်နၢ်ပိာ်မုၣ်တဂၤအသိး ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်စ့ၢ်ကီးပိာ်ခွါအါဂၤ တၢ် ဝဲၤအၢဝဲၤသီဒီးအတၢ်မၤတၢ်တုၤလီၤတီၤလီၤဒီးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤသ့ၣ်တဖၣ်ဒီးတၢ်တဟ်ပနီၣ်ဟ်လုၢ်ဟ်ပှၤအတၢ်မၤသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်န့ၣ် ဘၣ်လဲၤခီဖျိ ဘၣ်ဝဲ စ့ၢ် ကီး န့ၣ်လီၤ.အဝဲတဲပှ်းဝဲ ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢဒ်အံၤ"ယ supervisor န့ၣ်တဲယၤလၢယမၤတၢ်နၣ်active ကဲၣ် ဆိး ဒီး နဘၣ်မၤစှၤလီၤအီၤဒီးဟ့ၣ်ယၤဝၣ်နံၣ်,နမ့သံကွၢ်တၢ်နၣ်ပှၤတဲဝဲလၢနတၢ်သံကွၢ်နၣ်တလီၤပ လိာ်ဒီး ပၣ်တံၣ် ဘၣ် ဒီးပှၤအ့ၣ်လိာ်နၤအိၣ်ဖံး,တဘျီတခီၣ်နမ့မၤတၢ် ပှၤကိး ထံၣ် နၤဒီး သ မံသမိးနၤအိၣ်ဖံး ဒီးပှၤ သမံ သမိး တၢ် သ့ၣ် တဖၣ်အိၣ်ဒၣ်ထဲပိာ်ခွါနၣ်လီၤ. ပိာ်မုၣ် တဖၣ်သမံသမိးပိာ်မုၣ်တဂၤမၤတၢ်ဂ့ၤဒီးဖှဲးဒီးထီၣ်ဘးအဃိကွၢ်ဝဲတလီၤ ဒီးဃုဝဲတၢ် ကမၣ်အိၣ်စ့ၢ်ကီးနၣ်လီၤ." ပိာ်မုၣ်တဂၤဒ်ကကဲထီၣ်ဘၣ်ခိၣ်နၢ်အဂီၢ် လိၣ်ဘၣ်ဟံၣ်ဖိဃီဖိ တၢ်ဆီၣ်ထွဲသ့ၣ်ဒီးအဝဲဒိးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဆီၣ်ထွဲလၢအဝၤသးဘိဒီးအဖိမုၣ်အအိၣ်လၢလၢပှဲၤပှဲၤနၣ်လီၤ.

လၢအတၢ်လဲၤခီဖျိအဖီခိၣ် သးအိၣ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ပိာ်မုၣ်သးစၢ်တဖၣ်လၢ "ပှၤခဲ လၢ်

နဲ့ၣ် အဲၣ် ဒိး လၢကဒိၣ်ထီၣ်ထီထီၣ်ဒီး ကဲ ထီၣ်ဘၣ်ခိၣ်နၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ခိၣ် နၢ် တ ဂၤနူ့ၣ် ကဘၣ်လီၤဆီနူ့ၢ်ပှၤအဂၤ တဖၣ်လီၤ. အဝဲ ပလၢၢ် ဘၣ် လၢသးစၢ်သ့ၣ်တဖၣ်သူဝဲ အိၣ်လဲ(online) အါဝဲစ့ၢ်ကီးဒီးမၤလိတၢ်နူ့ၢ်စှၤ,နမၤလိတၢ်လၢ (online)ပှဲၢ်စီၤသ့ၣ်တဖၣ် န မၤ လိတၢ်သ့အါမံၤလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်သးစၢ်အါတက့ၢ်နူ့ၣ်တသူတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်နူ့ၣ်လၢ တၢ် လဲၤထီၣ်လဲၤထီဒီးတၢ်မၤလိအါထီၣ်အဂီၢ်ဘၣ်ဒီးသူဝဲလၢတၢ်အမှာ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်အါဝဲ နူ့ၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤလၢအဲၣ်ဒိးကဲခိၣ်နၢ်အဲၣ်ဒိးဖျိးစိနူ့ၣ်ကဘၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်သိၣ်တၢ်သီ (discipline) ကဘၣ်မၤထွဲဝဲပှဲၤပှဲၤဒီး ပှၤအါဂၤနူ့ၣ် အိၣ်ဒီးတၤလၣ်သ့ၣ်တဖၣ် နူ့ၣ်လီၤ, တၤ လၣ်သ့ၣ်တဖၣ်နူ့ၣ်မၤဆူၣ်ထီၣ်အါထီၣ်အီၤ တဘၣ် မၤလၢာ်ဂီၤတၢ်ဆၢကတီၢ်တ ဂ့ၤဒီးတ ဘၣ်အိအိၣ်တၢ်မူ ၤတၢ်ဘိုးသ့ၣ်တဖၣ်နူ့ၣ်တဂ့ၤဟးဆုံးအီၤ, တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢအိၣ်လၢပ မဲာ်ညါသ့ၣ်တဖၣ်နူ့ၣ်ဟံးနူ့ၢ်အီၤ, ခဲအံၤနူ့ၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်အိၣ်ထီၣ်ဒ်စကီလးရုံးအိၣ်ထီၣ် ဝဲဒီးတဘၣ်ပာ်စၢ်လီၤသးတဂ့ၤ, ပာ်ဆူၣ် ထီၣ်သုဂံၢ်သုဘါဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်နူ့ၣ်ကဟဲ တုၤ လၢသုအိၣ်နူ့ၣ်လီၤ.”

....

သရ့ၣ်မုၣ်နးစိၤယၤဖါ
(ကညီပိာ်မုၣ်ဟ့ၣ်လီၤသးကတိၤန့ၢ်ခဲးတၢ်လၢ ပှၤတဝၢတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်အဂီၢ်တၢ်လၤကပီၤ)

သရ့ၣ်မုၣ် နးစိၤယၤဖါ မ့ၢ်ဘၢမါခဲၣ်ဖ့န်ယူၣ်ခ့ၣ်ပှၤနဲၣ်တၢ်တဂၤဒီး အိၣ် ဝဲ လၢ ကီၢ် အဲ က လံး နူၣ်လီၤ.ဖဲတၢ်မၤလၤကပီၤကညီပိာ်မုၣ်ကရၢမ့ၢ်နံၤပှဲၤထိၣ်(၁၇)ဝီတဝီဖဲ လါ အ့ ဖြ့ၣ်၅ သီ, ၂၀၂၂နံၣ်အဆၢကတီၢ် ဒီးန့ၢ်ဘၣ်ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢဟ့ၣ်အီၤတၢ်လၤကပီၤ လၢ အ မ့ၢ် "ကညီ မုၣ် ဟ့ၣ်လီၤသး ကတိၤန့ၢ်ခဲး တၢ်လၢပှၤ တ ဝၢ တၢ် ခွဲးတၢ်ယာ်အဂီၢ် တၢ် လၤ

ကပီၤခီဖျိအဝဲမ့ၢ် ကညီမုာ် လၢအဟ့ၣ်လီၤသးလၢာ်လၢာ်ဆ့ဆ့တပယူာ်ဃီလၢတၢ်ကတီၤ န့ၢ် ခဲး တၢ်လၢ ပှၤတဝၢ တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်အဂီၢ်အဃိန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဝဲ ခ့ၣ်အဲၣ် ယူၣ်– ကညီ ဒီက လုာ်စၢဖိုၣ်ကရၢနဲၣ်ရှဲၣ်ခိၣ်ကျၢ်မၤတ့ၢ်တၢ်,ပဒိၣ်မါရှၣ်လါဖါဒီးသရၣ်မုၣ်နးကွၣ်ရှ့ၣ်အဖိ မုၣ် န့ၣ်လီၤ. အိၣ်ဖျဲၣ်ထီၣ်ဖဲ ၁၉၈၀နံၣ်,လါအီးကထိဘၢၣ် ၂၇သီအနံၤဖဲ မၤနၢၤပျီလၢအမ့ၢ် ခ့ၣ်အဲၣ်ယူၣ်–ကညီဒီကလုာ်စၢဖိုၣ်ကရၢ,လီၢ်ခၢၣ်သး,ကီၢ်သူလ့ၤန့ၣ်လီၤ. ပှၤအိၣ်ပှၤဆိး ဖဲမၤနၢၤပျီခဲလၢာ်မ့ၢ်တၢ်ပၢ်ဆၢပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါ,တၢ်ပၢ်ဆၢဟံၣ်ဖိဃီဖိဒီးတၢ်ကရၢကရိအ တၢ်ဖံးတၢ်မၤအဝဲၤလီၢ်ခိၣ်သ့ၣ်,ဝဲၤကျိၤဝဲၤဒ့ခဲလၢာ်အတၢ်ဖံးတၢ်မၤအလီၢ်န့ၣ်လီၤ. အဒီပုၢ် ဝဲၢ် အိၣ်ဝဲလွံၢ် ဂၤဒီး အဝဲမ့ၢ်ပှၤသၢဂၤတဂၤန့ၣ်လီၤ. အဒီပုၢ်ဝဲၢ်သ့ၣ် တဖၣ် မ့ၢ်ဝဲ စီၤစ့စ့ဖါ, နး ဘွါ ဘွါဖါဒီး စလီၤ ဖါ သ့ၣ် တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.မ့ၢ်ကညီ(မိၢ်ထံး– ပှိၢ်မုၢ်နုာ်) ဒီးမ့ၢ်ပှၤသဘျ့ လၢ တၢ် စူၢ် တၢ်နာ်တ က ပၤ န့ၣ်လီၤ. အမိၢ်အပၢ်မ့ၢ်ပှၤအိၣ်ဃဲၤမိၢ်လုၢ်ပၢ်လၢ်, နီၢ် ကစၢ်ဒိၣ် ထိၣ် လၢခရံာ်ဖိအကျါ,မိၢ်ပၢ်လဲၤယုၤစ့ၢ်ကီးအဝဲသ့ၣ်လၢဘူးဒးတၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါအလီၢ်ဒီးဟ့ၣ် အဝဲသ့ၣ်တၢ်သဘျ့ ဒီးအဝဲသ့ၣ် ဟ်ကဲကယဲၢ်တၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါခဲ လၢာ်န့ၣ် လီၤ. အိၣ်ဒီးတၢ် သး စဲလၢ တၢ်ဒိကနၣ် တၢ် သူၣ်ဝံၣ် သး ဆၢ, တၢ်လိာ်ကွဲဖျာ်ထူ, တၢ် လိာ် ကွဲဖျာ်ပှိၢ်, တၢ် လိာ်ကွဲတီၢ်ဆီဆူၣ်ဒီးတၢ်လိာ်ကွဲတီၢ်ချံးဖံၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

မိၢ်ပၢ်ခံဂၤလၢာ်န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤအိၣ်ဖျဲၣ်ထီၣ်လၢထံထၣ်စ္စဟီၣ်ကဝီၤဒီးမ့ၢ်ကညီမိၢ်ထံး သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အမိၢ်မ့ၢ် ထံထၣ်စ္စသုးကျိၤ အပှၤဘၣ်မူဘၣ် ဒါတဂၤဒီး တီခိၣ်ရိၣ် မဲ ဝဲ သုးမုၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢခံဟဲတုၤမၤနၢၤပျီ,မၤတၢ်လၢတၢ်ကစီၣ်ဝဲၤဒ့ဒီးမၤစ့ၢ်ကီးတၢ် လၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢဒ်အဲးဖံးထၢၣ် တဂၤအသိးဒီး လၢပဟံၣ်လှၢ်သဝီန့ၣ် ဘၣ်တၢ်ဃုထၢ ထိၣ်တ့ၢ်အမိၢ်ဒ်ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢခိန့ၣ်လီၤ. အပၢ်ပဒိၣ်မါရှၣ်လါဖါမ့ၢ်ကညီတၢ်ပၢ်ဆၢဖိ တ ဂၤလၢအပူၤကွံာ်အမူဒါလီၤဘၣ်လၢချၣ်လွံၢ်ထူၣ်တကပၤဒီးလၢခံဘၣ်တၢ်ဆှၢ ထိၣ်အီၤ လၢ လီၢ်ခၢၣ်သးဒီးဟံးမူဒါတဆီဘၣ်တဆီဒီးလၢခံကတၢၢ်ဘၣ်တၢ်ဃုထၢထိၣ် အီၤဒ် ခ့ၣ် အဲၣ်ယူၣ်–ကညီဒီကလုာ်စၢဖိုၣ်ကရၢနဲၣ်ရှဲၣ်ခိၣ်ကျၢ်တဂၤန့ၣ်လီၤ.အမိၢ်စူးကွံာ်အသးဖဲ ၂၀၀၄နံၣ်ဒီးအပၢ်န့ၣ် ဒုၣ်ဒါအပှၤတဖၣ်မၤသံအီၤဖဲ ၂၀၀၈နံၣ်,လါဖ့ၤဘြူၤအါရံၤ ၁၄သီ အနံၤန့ၣ်လီၤ.

ဒ်အဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ပၢ်ဆၢဟံၣ်ဖိဃီဖိအသိးဖဲကိုထိၣ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်က့ၤအိၣ် ဆိးဝဲဒၣ်လၢတၢ်ပၢ်ဆၢဟံၣ်ဖိဃီဖိအိၣ်ဆိးတၢ်လီၢ်တတီၤလၢအမ့ၢ်ပဟံၣ်လှၢ်သဝီလၢ အိၣ်လၢကီၢ်ကိုၣ်တဲၣ်ဒီးကီၢ်ပဃီၤကီၢ်ဆၢဒီးဖဲကိုပျၢ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်ဟဲက့ၤအိၣ်ကဒါ က့ၤဝဲလၢ မၤနၢၤပျီန့ၣ်လီၤ. ဖျိထီၣ်တီၤဖုၣ်ကိုဖဲပဟံၣ်လှၢ်ဝံၤလဲၤမၤလိတီၤထီကိုလၢကီၢ်သူ လ့ၤနီၣ်ဂံၢ်(၁)ပဒိၣ်တီၤထီကို(ဖ့ဘီလှၢ်)န့ၣ်လီၤ. ဖဲ ၁၉၉၅နံၣ်န့ၣ် ခီဖျိသုးမိၤစိရိၤဟဲထိၣ် ဒုး တၢ်အဃိအဝဲဒီးအဟံၣ်ဖိဃီဖိ, ဟံၣ်ဖိဃီဖိလၢ လီၢ်ခၢၣ်သးလီၢ်ကဝီၤခဲလၢာ် ဘၣ်သုး လီၢ်သုးကျဲဒီးဆူတၢ်လီၢ်အါပူၤအါတီၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲဒီးအဟံၣ်ဖိဃီဖိ ဟဲထိၣ်အိၣ်ဖဲမဲၢ်ရၤ မိၢ်ဒဲကဝီၤလၢအိၣ်သူၣ်လီၤသးလၢမဲၢ်ဟီၣ်စိၣ်ကီၢ်ရှၣ်,ကီၢ်ကိုၣ်တဲၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.ခီဖျိခိၣ် နၢ်တဖၣ်အတၢ်သုးတၢ်ကျဲၤအဃိဘၣ်တၢ်သူၣ်ထိၣ်ဆီလီၤတၢ်ဖံးတၢ်မၤသ့ၣ်တဖၣ်ဒီး

သူၣ်ထီၣ် ဆီလီၤစ့ၢ်ကီးဒီးတၢ်မၤလိကွဲသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တုၤတၢ်စူၤလီၤသိကွဲ ထီၣ်ကဒါ ကဲ့ၤ အဆၢကတီၢ်တုၤယီၤဒီး အဝဲနုာ်လီၤထီၣ်ကွဲဖဲ မဲၢ်ရၤမိၢ်တနံၣ်ဒီးမ့ၢ်ဝဲယီးတီၤ တၢ်မၤလိ အ နံၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖျိထီၣ်ယီးတီၤဝံၤ သုးကဒီးလီၢ်ကျဲဆူ ဒူပျာ်ယာ်ကီၢ်ရှၣ်, ကီၢ်သူလ့ၤ တက ပၤဒီးမၤလိခွံတီၤဝံၤခီဖျိဒုၣ်ဒါဟဲထီၣ်ကဒီးအယိဘၣ်ယွ့ၢ်ဘၣ်ဟးကဒီးအသိတဘျီဒီး သုးလီၢ်သုးကျဲဆူ နိၣ်ဖိဒဲကဝီၤဒီးမၤလိဖျိထီၣ်ကဲ့ၤ(၁၀)တီၤဖဲနိၣ်ဖိဘၣ်ကီဘၣ်ခဲဒဲ ကဝီၤ လၢအိၣ်သူၣ်လီၤသးလၢလၢ်ဟ့ကီၢ်ရှၣ်,ကီၢ်ကွီၣ်တဲၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.ဖျိထီၣ်(၁၀)တီၤဖဲနိၣ် ဖိဒဲကဝီၤဝံၤသုးကဒီးတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအလီၢ်ဆူမဲၢ်လးဒဲကဝီၤဒီးထီၣ်မၤလိတၢ်လၢတီၤဒိၣ် တာ်ကွိလၢအမ့ၢ် (Further Study program—FSP) န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ပှၤလၢ မၤလိတၢ် ဖျိးစိအ ယိ ဒီး နှ့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤလၢတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တကပၤဒီးလဲၤထီၣ်မၤလိဖှၣ်စိမိၤလၢဘိ ကီးဘၣ်ယး (Business Administration)သၢနံၣ်ဒီးဖျိထီၣ် (BA- Bachelor of art) ဝံၤအလီၢ်ခံ ဒီးနှ့ၢ်ကဒီးတၢ်ဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤလၢ ကလဲၤမၤလိဘၣ်အါထီၣ်တၢ်လၢကီၢ် (UK) န့ၣ်လီၤ. လဲၤ ထီၣ်ဖှၣ်စိမိၤလၢကီၢ်ယူရပၤအိၣ်လၢနီရံးစ်အဝ့ၢ်ဒီးနှ့ၢ်ဝဲ(MA)Master of Art in Politics and Development)ထံရှုၢ်ကီၢ်သဲးဒီးတၢ်ဂ့ၤထီၣ်ပသိထီၣ်တကပၤန့ၣ်လီၤ.

အဝဲစးထီၣ်ဟူးဂဲၤလၢပှၤတဝၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤန့ၣ်စးထီၣ်လၢအသးစၢ်ဒီးသးနံၣ် အိၣ်(၁၆)အဆၢကတီၢ်လံန့ၣ်လီၤ.တၢ်ကရၢကရိလၢအဝဲ နုာ်လီၤပၣ်ဃုာ်ပၣ်ဂီၢ်အဆိက တၢ် နှ့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ (KSNG) ကညီကွိဖိပှာ်ဘျုးစဲမၤသကိးတၢ်ကရူၢ်နှ့ၣ်လီၤ. ဖဲနှ့ၣ်အခါအ ဝဲမ့ၢ် ကွိဖိပှၤဟူးဂဲၤတၢ်အကျါတဂၤဒီးမ့ၢ်ဝဲထံယီၤခံကွိဖိမၤသကိးတၢ်ကရူၢ်ခိၣ်နၢ်တဂၤဖဲအဝဲ အိၣ်ဖဲနိၣ်ဖိဒဲ ကဝီၤဒီးမၤလိ(၁၀)တီၤအဆၢကတီၢ်နှ့ၣ်လီၤ.အဝဲအသးမုာ်ဒိၣ်မးခီဖျိ (KSNG) အိးထီၣ်ဝဲဒၣ်ကျဲလၢပှၤသးစၢ် ဇ်သိးအီၤတဂၤကပၣ်ဃုာ်ပၣ်ဂီၢ်လၢ ပပှၤတဝၢ အ တၢ် ဖံးတၢ်မၤအပူၤအယိနှ့ၣ်လီၤ. အဝဲနုာ်လီၤလၢ(KSNG) နှ့ၣ်တမ့ၢ်လၢပှၤမၢနှ့ၢ် ဆူၣ်အီၤနီ တဂၤဘၣ်. မ့ၢ်ဒၣ်ကွိဖိသးစၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ကရၢကရိထီၣ်သး ဒီးအဝဲအနီနးဘွါဘွါဖါန် အ နီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲပၣ်ဃုာ်ပၣ်ဂီၢ်ဒီးပာ်ဖှိၣ်ထီၣ်သးဒီးကွိဖိတဖၣ်ဒီးမၤသကိးတၢ်နှ့ၢ်လီၤ.ဖဲနှ့ၣ် အ ဆၢကတီၢ်ဇ်အမ့ၢ်သးစၢ်တဂၤအသိးအဝဲ အသူၣ်ဆူၣ်သးဂဲၤဒိၣ်မးလၢ ကပၣ်ဃုာ်ပၣ် ဂီၢ်လၢသးစၢ်ဒီးကွိဖိအတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ,အတၢ်ဖံးတၢ်မၤတဖၣ်နှ့ၣ်လီၤ.ဖဲအဝဲမၤသကိးတၢ် ဒီး (KSNG) အကတီၢ်တၢ်လၢအမၤမုာ်အသးအဒိၣ်ကတၢၢ်နှ့ၣ်မ့ၢ်ဝဲကွိဖိသးစၢ်သ့ၣ်တ ဖၣ် စီၣ်ထီၣ်မဲာ်စီၣ်ထီၣ်နါ,မၤတၢ်အိၣ်ဖှိၣ်,တဲသကိးဘၣ်ဃးသးစၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ,ကွိဖိ တၢ်အိၣ်သး ဒီးဘၣ်ဃးလၢဒဲကဝီၤပူၤတၢ်အိၣ်သးဒီး တၢ်လၢအဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ် မဲာ်အီၤတ ဖၣ် ဒီး ကွိ ဖိတၢ်မၤသကိးတဖုဘၣ်တဖုဒီး ဖဲနှ့ၣ်အသးမုာ်ဝဲဒိၣ်မး လၢဖီၣ်လိာ်စုမၤသ ကိး ဘၣ်တၢ်ဒီးကွိဖိမၤသကိးတၢ်ကရူၢ်ကရၢလၢဒဲကဝီၤအဂၤတဖၣ်ဒီးလၢတၢ်လီၢ် အဂုၤအဂၤ တ ဖၣ်နှ့ၣ် လီၤ. (KSNG) ထုးထီၣ်ရၤလီၤစ့ၢ်ကီး မဲးကစံတဘ့ၣ်လၢကိးဝဲအမံၤလၢ "ကွိ ဖိ အသိၣ်မဲးကစံ" လၢအပာ်ဖျါထီၣ်ကွိဖိတၢ်အိၣ်သးဒီးကညီတၢ်အိၣ်သးလၢလီၢ်ကဝီၤအ ဂုၤအဂၤတဖၣ် နှ့ၣ်လီၤ. ကွိဖိမၤသကိးတၢ်ကရူၢ်အံၤ ကျိၣ်စ့တၢ်ဟဲနုာ်အကျိၤအကျဲလီၤဆီ

တ အိၣ်နီ တ မံၤအဃိ အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်မၤဝဲ တၢ်ဃုကျိၣ်စ့ (Fundraising) လၢ အဝဲသ့ၣ်အ
တၢ် ဟူး တၢ် ဂဲၤ အဂီၢ်ဒီးကျိၣ်စ့လၢအနၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်သူဝဲဒၣ်လၢ မၤဝဲတၢ် ရဲၣ် တၢ်ကျဲၤ
လၢကတဲဖျါဘၣ်အါထိၣ်ကညီတၢ်ဂဲၤလိာ်အဂ့ၢ်အကျိၤဒီးကညီခိၣ်နၢ်အဂ့ၢ်အကျိၤမ့ၢ်ဂ့ၤ
ဒီးကညီအထံရှု်ကီၢ်သဲးဒီးတၢ်စံၣ်စိၤတဲစိၤအဂ့ၢ်အကျိၤအိၣ်ဃုာ်ဒီးတၢ်ဒုးနဲၣ်တၢ်ဒိတၢ်
တဲာ်ဒီးတၢ် တဲသကိး,တၢၣ်ပိၣ်သကိးတၢ်န့ၣ်လီၤ. ခီဖျိအဝဲသ့ၣ်မၤတၢ်ဒ် အံၤအဃိကညီ
ကွိ ဖိသးစၢ်သ့ၣ်တဖၣ်နၢ်ပၢၢ်ဘၣ်အါထိၣ်ကညီထံရှု်ကီၢ်သဲးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤသ့ၣ်တဖၣ်
န့ၣ် လီၤ. ဖဲန့ၣ်အဆၢကတီၢ်အဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်ဖံးဒၣ်သးစၢ် ဒီးမ့ၢ်တနၢ်ပၢၢ်တၢ်အါ အါဘၣ် ဆၣ်
မၤ လိနၢ်တၢ်လၢသးစၢ်ခိၣ်နၢ်အဂုၤအဂၤတဖၣ်အအိၣ်စ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ. ဖဲန့ၣ်အဆၢကတီၢ်
အဝဲၢ်မုၣ်နးဘွါဘွါဖါဒီးဆၢနၢ်တီသ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအတီခိၣ်ရိၣ်မဲတၢ်ဒီးလဲၤထံၣ်လိာ်
သးဒီးဒဲကဝီၤခိၣ်နၢ်ဒီးကတိၤသကိးတၢ်ဘၣ်ဃးအဝဲသ့ၣ်အဲၣ်ဒိးမၤတၢ်မနုၤမနုၤဒီး
ထံၣ်ဘၣ်လၢကွိၣ်တဲၣ်ဘၣ်မူဘၣ်ဒါမၤဃံးတၢ်လၢဒဲကဝီၤပူၤဒီးတဲသကိးဝဲတၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်
အံၤဒ်သိးကွိၣ်တဲၣ်ကမၤစှၤလီၤဘၣ်ဃးတၢ်မၤဃံးမၤစ့ၤပှၤဒဲကဝီၤဖိတဖၣ်အဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.
ဖဲန့ၣ်အဆၢကတီၢ်တၢ်လၢအမၤတမှာ်အဝဲသ့ၣ်အသးန့ၣ်အိၣ်ဝဲလၢအဝဲသ့ၣ်ဒ်အမ့ၢ်ကွိ
ဖိအိၣ်လၢဒဲကဝီၤပူၤဒီးဟူးဂဲၤသ့ဒၣ်ထဲဒဲကဝီၤပူၤခီဖျိလၢတၢ်ဃံးတၢ်စ့ၤအဃိဟးထိၣ်
ဟးလီၤလၢဒဲကဝီၤချၢဖျိဖျိဖျါဖျါဒ်အဝဲသ့ၣ်အဲၣ်ဒိးအသိးတသ့ဘၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်ဟးထိၣ်
တသ့, ဘၣ်အိၣ်လၢတၢ်ဃံးတၢ်စ့ၤအပူၤ , မ့ၢ်ဟါလီၤဃုနၣ်ရံၣ် ဘၣ်အိၣ်လၢတဂၤကစၢ်
ဟံၣ်ဒီးဘၣ်အိၣ်လၢတၢ်ပျံၤတၢ်ဖုးအပူၤကီးမ့ၢ်နံၤကီးမ့ၢ်နၤန့ၣ်လီၤ.ကွိဖိမၤသကိးတၢ်
သ့ၣ် တ ဖၣ် လၢ ကထံၣ်လိာ်အိၣ်သကိးအဂီၢ်တၢ်ဆၢကတီၢ်စှၤဒီးဘၣ်ဂုာ်ကျဲးစၢးဟံးနၢ်
တၢ်ဆၢကတီၢ်လၢကထံၣ်လိာ်အိၣ်သကိးန့ၣ်လီၤ.တၢ်မၤစၢၤဆိၣ်ထွဲလၢအဝဲသ့ၣ်ဒိးနၢ်
ဘၣ်လၢဒဲကဝီၤပူၤဒ်တၢ်အိၣ်တၢ်အိမ့ၢ်ဂ့ၤ,ကသံၣ်ကသီမ့ၢ်ဂ့ၤဒီးတၢ်အဂုၤအဂၤတဖၣ်တ
မ့ၢ်တၢ်လၢတၢ်ပှဲၤဘၣ်. ကွိတၢ်သိၣ်လိပီးလီဒီးကွိအတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အပတီၢ်စ့ၢ်ကီး
တဂ့ၤဒီး တလၢပှဲၤထိၣ်ဘးဝဲဘၣ်န့ၣ်လီၤ. အဃိသတးဒီး ကွိ ဖိကရူၢ်တဲသကိး ဘၣ်ဃး
တၢ် ဂ့ၢ် သ့ၣ် တဖၣ်အံၤ ဒ်သိးအဝဲသ့ၣ်ကီးဂၤဒဲးကဃုအါထိၣ်ကျဲဒ်သိး ကဒိးနၢ်ဘၣ် အါ
ထိၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲအဝဲဒိးနၢ်ဘၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢ ကမၤလိဘၣ်တၢ်လၢ ဖွၣ်စိမိၤဖဲ ဝ့ၢ်ဘီကီးအ
ဆၢကတီၢ်အဝဲဒီးအသကိးကွိဖိအဂၤတဖၣ်ရိၢ်ဖှိၣ်ထိၣ်အသးဒီးဒုးအိၣ်ထိၣ်ဝဲဒၣ်
ကညီ ဖွၣ် စိမိၤကွိဖိကရူၢ် (Karen University Students Group) ဒ်သိးဒီးကကဲ ထိၣ်တၢ်တိ
စၢၤမၤ စၢၤ, တၢ်ဒိၣ်ဂဲၤတဲာ်ဘၣ်ဒီး တၢ်ဟ့ၣ်သဆၣ်ထိၣ်ကွိဖိသးစၢ်အဂၤတဖၣ်လၢ ကဃု
ကျဲ ဒ်သိး ကထိၣ်ဘၣ်ဖွၣ်စိမိၤ အါထိၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲမ့ၢ်ဝဲဒၣ်ပှၤပၢၤစ့တဂၤဒီး ကရၢ
ခိၣ်တခီမ့ၢ်ဝဲဒၣ်နီၢ်လၢၢ်လါခုၣ်ထူသီမၢးစ်န့ၣ်လီၤ.

အဝဲမၤတၢ်လၢပှၤတဝၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤတဆီဘၣ်တဆီဒီးလၢခံအဝဲလဲၤတုၤဆူယူၣ်ခ့ၣ်ဒီးနုာ်လီၤမၤတၢ်လၢဘၢမါခဲၣ်ဖ့ယူၣ်ခ့ၣ်ဇ် (Volunteer) တဂၤအသိး ဖဲ ၂၀၀၅ နံၣ် ဒ် မုာ်သးမၤကလီတဂၤအသိးန့ၣ်လီၤ. ဖဲ၂၀၀၇နံၣ်န့ၣ်အဝဲနုာ်လီၤမၤတၢ် (Officially) ဒီးမ့ၢ်ဝဲ (Campaigns Officer) , မၤတၢ်တဆီဘၣ်တဆီဒီးကဲထီၣ်ဝဲ(International Coordinator) , ဒီးလၢခံတဆီဘၣ်တဆီဒီးကဲထီၣ်ဝဲဒၣ် (Campaigns Manager) ဝံၤအလီၢ်ခံဆၢကတီၢ်ခဲအံၤ ဟံးမူဒါဇ် (Program Director) တဂၤအသိးန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ဖံးတၢ် မၤအပူၤ တၢ် တၤ တၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်လၢဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်အိၣ်ဝဲတဆံးတက့ၢ်ဒီးတၢ်အဒိၣ်အမုၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲဒၣ်ကျိာ်အတၢ် ကီတၢ်ခဲသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢအတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤန့ၣ် ကဘၣ်သူဝဲ ကိၤလၤဝါ ကျိာ်ဒီးပယီၤကျိာ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်မၤသကိးတၢ်ဒီးက စီၣ်သနူဒီးပဒိၣ် ပပှၢ်တဖၣ် မ့ၢ်ဂ့ၤဒီးတၢ်ကရၢကရိ(NGOs)ဒီးထံဖိကီၢ်ဖိကမျၢ်လၢအအိၣ်လၢကီၢ်ယူၣ်ခ့ၣ်ဒီးယူရပၤတကပၤမ့ၢ်ဂ့ၤန့ၣ် လီၤ.အဃိသတးအဝဲဘၣ်ဟံးန့ၢ်တၢ်ဆၢကတီၢ်မၤလိသ့သး,တဲဘျ့ သးကျိာ် သ့ၣ် တဖၣ်ဖးအါဖိန့ၣ်လီၤ.တၢ်ကီတၢ်ခဲအဂၤတမံၤန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်အိၣ်သးန့ၣ်လီၤ.

ဖဲအဝဲ ဒိၣ် ထီၣ်သီအဆၢကတီၢ် န့ၣ် ခီဖျိအဝဲဒိၣ်ထီၣ် ဘၣ်လၢသဝီဖိဒီးလၢဒဲ ကဝီၤပူၤအဃိန့ၣ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အပတီၢ်တထီၣ်ဘးဘၣ်.တၢ်သ့ၣ်ညါနၢ်ပၢၢ်လၢထံရှူၢ်ကီၢ်သဲးလၢကီၢ်ပယီၤဒီတဘ့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ဟီၣ်ခိၣ်ဒီတဘ့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤန့ၣ်တထီၣ်ဘးဝဲဘၣ်.ဖဲအဝဲလဲၤတုၤ(UK)ဖျိထီၣ်ဖ့ၣ်စိမိၤဝံၤနုာ်လီၤမၤတၢ်လၢဘၢမါခဲၣ်ဖ့န့ၣ်အဝဲဘၣ်မၤလိသ့အသးလၢ တၢ် သ့တၢ်ဘၣ်အကလုာ်ကလုာ်လၢ တၢ်စံးတၢ်ကတိၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ခဲၣ်ဖ့အတၢ် သ့တၢ်ဘၣ်အကလုာ်ကလုာ်ဒီးတၢ်သူစူးကါဝဲဒၣ် (Technology) ဒ်အမ့ၢ် Computer Soft ware and Phone ဒီးအဂၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢအဂီၢ်အိးထီၣ်အသးဒီးမၤလိန့ၢ်တၢ်ဖးအါ,ပၣ်ဃုာ်ဒီးကျိာ်တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ဒ်အမ့ၢ်ကိၤလၤဝါကျိာ်,ပယီၤကျိာ်ဒီးနၢ်ပၢၢ်အါထီၣ်ထံ ရှူၢ် ကီၢ်သဲးတၢ်အိၣ်သးဒီးကျဲသနူ, တၢ်သူၣ်ထီၣ်ဆီလီၤ လၢကီၢ်ပယီၤ ပှၤက လုာ် ဒူၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အသိးအကျါဒီးလၢထံဂုၤကီၢ်ဂၤဒီးထံကီၢ်ဒိၣ်ထီတဖၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤန့ၣ်လီၤ.အဝဲအံၤမ့ၢ်တၢ်လၢအဂ့ၤဒိၣ်မးလၢအဝဲမၤလိန့ၢ်ဘၣ်တၢ်လၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤန့ၣ်လီၤ.တၢ်တၤတၢ်အဒိၣ်အမုၢ်တ အိၣ်ဘၣ်, ဘၣ်ဆၣ်လၢတၢ်မၤသကိးတၢ်ဒီး ကလုာ်ဒူၣ်အါဖု ဒီးထံဂုၤ ကီၢ်ဂၤအဃိဘၣ်မၤလိသ့သးလၢဒ်သိးတၢ်ဖံးတၢ်မၤကလဲၤသးဂ့ၤဂ့ၤန့ၣ်လီၤ.ဘၣ်မနုၤအဃိလဲၣ်န့ၣ်ပှၤကိးဂၤဒဲးန့ၣ်အတၢ်ပာ်သူၣ်ပာ်သး,တၢ်လဲၤခီဖျိဒီးတၢ်ထံၣ်တဒ်သိးလိာ်သးအဖီခိၣ်ဒ်သိးမၤသကိးတၢ်ကသ့အဂီၢ်ဘၣ်ထိၣ်ဃူထိၣ်ဖိးဒီးဂုာ်ကျဲးစၢးမၤသကိးတၢ်လၢမၤအီၤ သ့တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲပာ်သူၣ်ပာ်သးဝဲတမံၤန့ၣ် လၢအတၢ်ဖံးသ ကိးမၤသကိး အဖီခိၣ်အဝဲမ့ၢ်သးစၢ်တဂၤဒီးမ့ၢ်ပိာ်မုၣ်ဒီးမ့ၢ်ဘၣ်ကီဘၣ်ခဲဖိတဂၤအဃိအတၢ်စံးတၢ်ကတိၤ, တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ်န့ၣ်တၢ်ကစီၣ်သနူတဖၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤထံဖိကီၢ်ဖိလၢအဝဲလဲၤအိၣ်ဝဲခဲအံၤတဖၣ် ကနၣ်ဝဲဒၣ် ဒီးသးစၢ်ဆၢဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်မနုၤလဲၣ်န့ၣ် အဝဲပာ်ဖျါထီၣ်ဘၣ် အတၢ်တူၢ် ဘၣ် တၢ်လဲၤခီဖျိ, ဘၣ်စံၣ်ဘၣ်ဟးလၢသုးမိၤစိရိၤ အတၢ်ဟဲထီၣ်ဒုး အီၤအ ဂ့ၢ်ဒီးထံဖိ

ကီၢ်ဖိလၢနၢ်ဟူဘၣ်အတၢ်ပာ်ဖျါတဖၣ်သးစၢ်ဆၢဝဲဒၣ်ဒီးတသ့ဖဲအသ့နူၣ် မၤစၢၤဝဲဒၣ် နူၣ်လီၤ.အဝဲထံၣ်ဝဲဒၣ်လၢပကဲပိာ်မုၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,သးစၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပှၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲဖိမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးတၢ်ကတိၤတၢ်, ပတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤသ့ၣ်တဖၣ် နူၣ် ပှၤပာ်သူၣ်ပာ်သးစ့ၢ်ကီးနူၣ်လီၤ. တကးဒံး ဘၣ်ပှၤဒိကနၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်ဃုထိၣ်တၢ်နူၣ် ဒိးန့ၢ်အါထိၣ်တၢ်ဖးအါလီၤ. ဖဲအပူၤကွံာ် အဝဲသ့ၣ် ဃုအါထိၣ်တၢ်မၤစၢၤဆိၣ်ထွဲ ပှၤလီၢ်အိၣ်ကမျၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပှၤဒဲကဝီၤဖိမ့ၢ်ဂ့ၤနူၣ် ယူၣ်ခ့ၣ်ပဒိၣ်မၤအါထိၣ်တၢ်တိစၢၤမၤစၢၤ,တၢ်ဆိၣ်ထွဲလၢဘၣ်ကီဘၣ်ခဲဒီးပှၤလီၢ်အိၣ်ကမျၢ်ဖိကီၢ်ပယီၤပူၤအဂီၢ်နူၣ်လီၤ.တၢ်အဝဲအံၤမ့ၢ်ဝဲဒၣ်တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအတၢ်မၤနၢၤတခါလၢတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအါမံၤအကျါနူၣ်လီၤ.

တၢ်လၢအဝဲသးမှာ်အဂၤတခါနူၣ်ဖဲအဝဲအိၣ်ဖဲ ကီၢ်ယူၣ်ခ့ၣ်နူၣ် ဖဲ အ ဝဲဟူးဂဲၤလၢဘၢမါခဲၣ် ဖ့, ယူၣ်ခ့ၣ်အဆၢကတီၢ်အတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ လၢပှၤတဝၢတၢ်ဖံးတၢ် မၤ အိၣ်တဘျုးမံၤဒ်အမ့ၢ်ကညီဖိလၢကီၢ်ယူၣ်ခ့ၣ်တဖၣ်ကရၢကရိပာ်ဖှိၣ်ထိၣ်သးဒီးဒုးအိၣ်ထိၣ်(Karen Community Association UK) ဒီးအတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢအမၤဝဲအိၣ်တဘျုးမံၤဒ်အမ့ၢ်မၤစၢၤဘၣ်အပှၤကလုာ်လၢကီၢ်သူလ့ၤပူၤ လၢတၢ်တိစၢၤမၤစၢၤလၢကျိၣ်စ့မ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ကတိၤန့ၢ်ခဲးတၢ် မ့ၢ်ဂ့ၤဒီးအဂုၤအဂၤဖးအါလီၤ.ဒ်သိးအပှၤကလုာ်အတၢ်စံၣ်စိၤတဲစိၤဒီးလုၢ်လၢ်ထူသနူ, ကညီကလုာ်မုၢ်နံၤဒိၣ်မုၢ်နံၤထီတဖၣ်ဒ်သိးတၢ်စိာ်မူစိာ်ဂဲၤအီၤလၢ ကီၢ်ယူၣ်ခ့ၣ် ကန့ၢ်အဂီၢ်အဝဲသ့ၣ်ဂုာ်ကျဲးစၢးတီခိၣ်ရိၣ်မဲဒီးမၤဝဲတၢ်မၤလၤကပီၤမုၢ်နံၤဒိၣ်မုၢ်နံၤထီတဖၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤဒီးတၢ်တဲသကိးဘၣ်ဃးကညီကလုာ်အဂ့ၢ်အကျိၤနူၣ်လီၤ.ဖိၣ်လိာ်စုဒီးကညီတဝၢလၢထံဂုၤကီၢ်ဂၤတဖၣ်လီၤဆီဒၣ်တၢ်ကညီဖိလၢကီၢ်ယူရပၤတဖၣ်ဒုးအိၣ်ထိၣ်ဝဲယူရပၤကညီတဝၢပှာ်ဘျးစဲ (European Kearen Network) ဒီးမၤသကိး တၢ်ဖးယံာ်လံနူၣ်လီၤ. ဘၣ်တၢ် ဒုးအိၣ်ထိၣ်အီၤဖဲ ၂၀၀၉နံၣ် ဒီးဖဲနူၣ်တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအိၣ်တဘျုးမံၤနူၣ်လီၤ. လၢ(EKN) နူၣ်လၢအပူၤကွံာ်အဝဲမ့ၢ်ပှၤတီခိၣ်ရိၣ်မဲတၢ် , ပှၤပၢၤလီၢ်ဆ့ၣ်နီၤတဂၤ ဒီးခဲအံၤအ ဝဲမ့ၢ်ကမံး တံာ်အကျါတဂၤနူၣ်လီၤ. ဖဲ ၂၀၀၈နံၣ်, အပၢ်ပ ဒိၣ်မါရှၣ်လါဖါ ဘၣ်တၢ်ကူၣ် မၤသံအီၤလၢကီၢ်ပယီၤအပှၤဝံၤအလီၢ်ခံနူၣ် အ ဝဲသ့ၣ် အဒီ ပုၢ် ဝဲၢ်တဖၣ်ဒုးအိၣ်ထိၣ်ဝဲဒၣ် ဖါန်ဖိၣ်ဒ့ ၡၢၣ် (Phan Foundation) လၢကစိာ်မူစိာ်ဂဲၤကွၤအပၢ်ပဒိၣ်မါရှၣ်ဒီးမိၢ်နးကွၢ်ရှၣ်အသးသဟိၣ်, တၢ်ဖံးတၢ်မၤလၢမိၢ်ပၢ်မၤတ့ၢ်ဝဲ တဖၣ်အ ဖိအလံၤလၢအမ့ၢ် အ ဝဲ သ့ၣ်တဖၣ် ကဂုာ်ကျဲးစၢးမၤထွဲဝဲဒ်အမၤဝဲသ့အသိးနူၣ်လီၤ. ဖါန်ဖိၣ်ဒ့ၡၢၣ်တၢ်ကရၢကရိအဝဲအံၤမ့ၢ်ဒၣ်လၢကညီဖိတဖၣ်အဂီၢ်နူၣ်လီၤ.တၢ်ဖံးတၢ်မၤအခိၣ်သ့ၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်ပာ်လီၤဒီးမၤဝဲနူၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်လွံၢ်ထံၣ်လၢအမ့ၢ်,

၁.ကမၤစၢၤအပှၤကလုာ်ဃုၢ်မံ့ဟးဖျိး,ဘၣ်ကီဘၣ်ခဲ,ဘၣ်နးဘၣ်ဖှိၣ်တဖၣ်အဂီၢ်
၂.မ့ၢ်ဒ်သိးကစိာ်ကဖိထိၣ်,မၤဂ့ၤထိၣ်ဒီးဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤကညီကလုာ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့
၃.တၢ်ကစိာ်ကဖိထိၣ်ကွၤကညီကလုာ်အပှၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယာ်
၄.တၢ်ပၢၤဃာ်ကွၤကညီလုၢ်လၢ်ထူသနူ,ကျိာ်လံာ်လဲၢ်တၢ်ဆဲးတၢ်လၤတဖၣ်နူၣ်လီၤ.

အဝဲသ့ၣ်ထံၣ်ဒီးသ့ၣ်ညါဝဲလၢသုးမီၤစိရီၤအဲၣ်ဒိးကူၣ်မၤသံအဝဲသ့ၣ်အပၢ်နှၣ်ခီဖျိလၢအဲၣ်ဒိးဝဲလၢအပၢ်အတၢ်စူၢ်တၢ်နာ်ဒီးတၢ်ဖံးတၢ်မၤလၢအပှၤကလုာ်အဂီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်နှၣ်ကဟးဂီၤကွံာ်ဝဲဒၣ်နှၣ်လီၤ. လၢတၢ်ဂ့ၢ်အံၤအဃိအဝဲဒီးအဒီပုၢ်ဝဲၢ်တဖၣ်လၢတၢ်ကဟ်ဖျါထီၣ်ဒီးစိာ်မူစိာ်ဂဲၤကဲ့ၤအမိၢ်အပၢ်အသးသဟီၣ်,တၢ်ဖံးတၢ်မၤဒီးတၢ်လိၣ်ဘၣ်လၢအပှၤကလုာ်အဂီၢ်အဝဲသ့ၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲဖါန်ဖိၣ်ဒ့ၡၢၣ်အံၤခီဖျိလၢကျဲအဝဲအံၤနှၣ်လီၤ.အဂၤတမံၤနှၣ် အဝဲသ့ၣ်ဟ့ၣ်ဝဲဒၣ် ပဒိၣ်မါၡၣ်ခိၣ်နၢ်ဖိတၢ်လၤကပီၤတနံၣ် တဘျီ ဆူသးစၢ်ခိၣ်နၢ်လၢအဖျိးစိလၢအမၤတၢ်လၢအပှၤကလုာ်ဒီးပှၤတဝၢအဂီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဃုာ်ဒီး (US) ဒီလၣ် ၄,၀၀၀ဒ်သိးကကဲထီၣ်တၢ်ဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤလၢသးစၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်ဖံးတၢ်မၤအဂီၢ်နှၣ်လီၤ.တၢ်ဂ့ၢ်အခိၣ်သ့ၣ်နှၣ်မ့ၢ်ဒၣ်လၢပဟ်လၤဟ်ကပီၤဒီးဟ်ပနီၣ်ခိၣ်နၢ်သးစၢ်ဖျိးစိလၢအဟူးဂဲၤဖံးမၤတၢ်လၢပှၤတဝၢအတၢ်ဖံးတၢ်မၤတဖၣ်နှၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်အဲၣ်ဒိးစိာ်မူစိာ်ဂဲၤကဲ့ၤပဒိၣ်မါၡၣ်အသးသဟီၣ်ဆူခိၣ်နၢ်သးစၢ်သ့ၣ်တဖၣ်နှၣ်လီၤ.ဖါန်ဖိၣ်ဒ့ၡၢၣ်နှၣ်မၤသကိးတၢ်ဒီးတၢ်ကရၢကရိအါဖုပၣ်ဃုာ်ဒီးကညီတဝၢတဖၣ်လၢသးစၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့မ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တကပၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,လၢပှၤတဝၢတၢ်ကရၢကရိလၢဟူးဂဲၤလၢကီၢ်သူလ့ၤပူၤလၢကီၢ်ရှၣ်တဘ့ၣ်တဘ့ၣ်အပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤခဲလၢာ်နှၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်မၤသကိးစ့ၢ်ကီးတၢ်ဒီးပှၤတဝၢလၢအမၤတၢ်လၢခိၣ်ဃၢၤနှၣ်ဆၢၣ်တကပၤမ့ၢ်ဂ့ၤဒီးလၢပှၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယာ်တကပၤမ့ၢ်ဂ့ၤနှၣ်လီၤ.

ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢအပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါလၢအဒိးနှၢ်ဘၣ်ပဒိၣ်မါၡၣ်တၢ်လၤကပီၤနှၣ် အိၣ် စ့ၢ်ကီးဝဲခံဂၤလၢအမ့ၢ် သရၣ်မုၣ်ကညီဖိတဂၤဒီး သရၣ်မုၣ်ဆၢဆၢတဂၤနှၣ်လီၤ. ခီဖျိလၢအဝဲသ့ၣ်ဟ့ၣ်ပဒိၣ်မါၡၣ်ခိၣ်နၢ်ဖိတၢ်လၤကပီၤဒ်အံၤအဃိ အဝဲသ့ၣ်သ့ၣ်ညါဘၣ်ဝဲလၢကညီတဝၢပူၤနှၣ်သးစၢ်လၢအဖျိးစိလၢတၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲ,တၢ်အဲၣ်ပှၤကလုာ်,တၢ်ဟ့ၣ်လီၤသးနှၣ်အိၣ်ဝဲအါမးနှၣ်လီၤ. အဝဲထံၣ်ဝဲလၢသးစၢ်အါဂၤကြၢးဒိးနှၢ်ဘၣ်တၢ်လၤကပီၤအဝဲအံၤနှၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်အဲၣ်ဒိးဆီၣ်ထွဲဝဲသးစၢ်တဖၣ်အံၤဒိၣ်မးဒီးဂုာ်ကျဲးစၢးဝဲအဂ့ၤကတၢၢ်ဒ်သိးသးစၢ်တဖၣ်အံၤကဒိးနှၢ်ဘၣ် တၢ်ဟ်ပနီၣ်ဒီးတၢ်ဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤနှၣ်လီၤ. သးစၢ်အိၣ်ဝဲအါဂၤလၢကြၢးဒိးနှၢ်ဘၣ်တၢ်လၤကပီၤဘၣ်ဆၣ်တဒိးနှၢ်ဒံးဝဲသ့ၣ်တဖၣ်နှၣ်အဝဲသ့ၣ်ဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤဝဲလၢကျိၣ်စ့တၢ်ဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤလၢအတၢ်ဖံးတၢ်မၤဒီးတၢ်ကရၢကရိအဂီၢ်နှၣ်လီၤ.

ဖဲအပၢ်ပဒိၣ်မါၡၣ်နာ်လီၤမၤတၢ်ပၢၢ်ဆၢအဆၢကတီၢ်နှၣ်မ့ၢ်ဖံးဒၣ်ပှၤလၢအသးစၢ်စၢ်ဖိတဂၤဒီးဖဲအဝဲကဲဖံးနဲၣ်ရှဲၣ်ခိၣ်ကျၢၢ်အဆၢကတီၢ်နှၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအဆီၣ်ထွဲဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါပှၤသးစၢ်သ့ၣ်တဖၣ်နှၣ်လီၤ. လၢအတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤနှၣ် မၤသကိးဘၣ်တၢ်ဒီးပိာ်မုၣ်လၢတၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲအပူၤနှၣ်ပၣ်ဃုာ်ပၣ်ဂီၢ်ဝဲဖးအါနှၣ်လီၤ.လၢ (Burma Campaign UK) အပူၤပှၤတီခိၣ်ရိၣ်မဲတၢ်အဒိၣ်ကတၢၢ်နှၣ်မ့ၢ်ဝဲဒၣ်ပိာ်မုၣ်,ပှၤမၤတၢ်ဖိအကျါနှၣ်ပိာ်မုၣ်ပၣ်ဝဲအါမးဒီး လၢယူရပၤကညီပှာ်ဘျးစဲစ့ၢ်ကီး ပှၤတီခိၣ်ရိၣ်မဲတၢ် မ့ၢ်ဝဲအပိာ်မုၣ်လၢအမ့ၢ်ဝဲသရၣ်မုၣ်နါကွံၣ်အ့ဒီးသရၣ်မုၣ်ဟဲလၢၢ်ဘူၣ်ထူသ့ၣ်တဖၣ်နှၣ်လီၤ.အဝဲသ့ၣ်အိၣ်လၢ

ကီၢ် ယူ ရပၤ တကပၤန့ၣ် မ့ၢ်ဘၣ်ထိၣ်သတြီၤန့ၣ် ပိာ်မုၣ်အတၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲ အိၣ်အါဒိၣ်နှၤ် ဖံးလၢကီၢ်အ့ၡၣ်တကပၤန့ၣ်လီၤ. အဃိပိာ်မုၣ်ပိာ်မၢၤအတၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲတကပၤန့ၣ်တမ့ၢ် တၢ် လီၤဆီဘၣ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဘၣ်ကွၢ်လၢပှၤတဝၢဒီတခါလၢထံ ကီၢ်ဒီတဘ့ၣ်အပတီၢ်န့ၣ်ပိာ် မုၣ်အတၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲလၢထံရှၢ်ကီၢ်သဲးဒီးတၢ်တုၤသိးထဲသိးအိၣ်မျိၤကယၤတပှဲၤဒံးဝဲ ဘၣ်ဆၣ်ဘၣ်ဃးလၢပိာ်မုၣ်ခွဲးယာ်ဒီးပှၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယာ်,ပိာ်မုၣ်အတၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲဒီးတၢ်ပၣ် ဃုာ်ပၣ်ဂီၢ်လၢတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢထံရှၢ်ကီၢ်သဲးတကပၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,မုၢ်ကျိၤဝဲၤကွာ်တကပၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢတၢ်ဖံးအိၣ်မၤအိၣ်အလီၢ်တကပၤမ့ၢ်ဂ့ၤန့ၣ်ပိာ်မုၣ်ပၣ်ဃုာ်ဝဲဖးအါလီၤ. အဝဲအံၤန့ၣ်ဟဲ အ သးခီဖျိလၢအပူၤကွံာ်ဆၢကတီၢ်ဖးယံာ် ပိာ်မုၣ်ခိၣ်နၢ်တဖၣ် ဂဲၤလိာ်တ့ၢ်ဝဲသပှၢ်ပှၢ်အဃိ ဆၢကတီၢ်ခဲအံၤပိာ်မုၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဒိးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်အါထိၣ်န့ၣ်လီၤ. အဒိ/ဒ်သိး လၢ တၢ် ဟ့ၣ် တၢ်ဖးဒီးတၢ်ဃုထၢအဆၢကတီၢ်န့ၣ် ပိာ်မုၣ်ကိးဂၤအိၣ် ဒီးတၢ်ခွဲး တၢ်ယာ်တုၤ သိးထဲသိးလၢကဟ့ၣ်တၢ်ဖးဒီးနှာ်လီၤတၢ်ဃုထၢဒ်ပိာ်ခွါအသိးန့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဒီးတၢ်တၤတၢ်ဒီးအီၤဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ်တအိၣ် ဘၣ်ပစံးသ့ဘၣ်ဆၣ်အိၣ်တဆံးတကွ့ၢ်ခီဖျိဘၣ်မၤသကိးတၢ်ဒီးတၢ်ကရၢကရိအါဖှ, ပှၤ အါဂၤတၢ်လီၢ်အါပူၤ,တၢ်လဲၤခီဖျိအါမံၤဒီးတၢ်ဟဲ လီၤစၢၤ လၢအ လီၤဆီဝဲ ဒၣ်အဃိ ဘၣ်ဖံး ဘၣ်မၤတၢ်သ့သ့ဘၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲထံၣ်ဝဲဒၣ်လၢအတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အပတီၢ်န့ၣ် တ ထိၣ် ဘးထဲသိးဒီးပှၤမၤသကိးတၢ်ဖိအဂုၤအဂၤတဖၣ်ဘၣ်, ဒိၣ်ထိၣ်ဘၣ် လၢဘၣ်ကီ ဘၣ် ခဲဒဲ ကဝီၤပူၤ,တထိၣ်ဘၣ်ကို့မူၤမူၤနီၢ်နီၢ်ဘၣ်အဃိ တၢ်ဂံၢ်ဆံးဘါစၢ်လၢ တၢ်ကူၣ်ဘၣ် ကူၣ်သ့မ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤအိၣ်ဝဲဘၣ်ဆၣ် အဝဲထံၣ် ဝဲ လၢ မ့ၢ်တၢ်တခါလၢအမၤဂ့ၤထိၣ်ဝဲသ့အဃိ ထဲးဂံၢ်ထဲးဘါဒီးဂုာ်ကျဲးစၢးဝဲသပှၢ်ပှၢ် ဒ် သိးအ တၢ်သ့တၢ်ဘါအံၤကအါထိၣ်ဒိၣ်ထိၣ်ဒီးမၤတၢ် လၢတၢ်ကရၢကရိပူၤကသ့ဒိၣ် ထိၣ် န့ၣ် လီၤ. တဘျီတခိၣ်အသးဆံးဘၣ်ဆၣ်တဟ့ၣ်အဃၣ်ဘၣ်ဒီးပာ်လီၤအသးလၢ ဒ်ပှၤဂၤ မၤ သ့အသိးယမၤကဘၣ်သ့ဒီးကျဲးစၢးဝဲဒၣ်ဒူဒူန့ၣ်လီၤ. ဒ်အပာ်လီၤအသး အသိးပလၢၢ် ဘၣ်ဝဲလၢမ့ၢ်စဲဃဲၤခီဖျိမၤဝဲအဃိဒိးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်လဲၤခီဖျိ,တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ဒီးမၤဝဲသ့န့ၣ်လီၤ. တၢ်လၢဟ့ၣ်အီၤဂံၢ်ဘါဒိၣ်ကတၢၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ဒၣ်အပှၤကလုာ်ဒီးအတၢ်မုၢ်လၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ် ကူၣ် ဘၣ်ကူၣ်သ့လၢအိၣ်ဒီးအီၤန့ၣ်တအဲၣ်ဒိးသူဝဲထဲဒၣ်လၢအနီၢ်ကစၢ်ဒီးအဟံၣ်ဖိဃီဖိ အ ဂီၢ်ဘၣ်. အိၣ်ဒီးတၢ်မုၢ်လၢ်အဒိၣ်အမုၢ်လၢအပှၤကလုာ်ဂီၢ်ဒီးအဲၣ်ဒိးသူအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ် လၢ အပှၤကလုာ်ဒီတကလုာ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲထံၣ်ဝဲလၢအပှၤကလုာ်တကြၢးအိၣ် မူလၢ တၢ် တူၢ် ဘၣ်ခိၣ်ဘၣ်, တၢ်ဆိၣ်တံၢ်မၤနၢၤဒီးတၢ်ပျံၤတၢ်ဖုးဒ်အံၤအပူၤလၢၤဘၣ်ဒီးကြၢး လၢ ကညီကလုာ်ကဘၣ်ဒိးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ်ဒီးတၢ်သဘျ့စဲာ်နီၢ်လံအဃိ ဒ်အမၤ သ့ အ သိးအဝဲကဂုာ်ကျဲးစၢးပၣ်ဃုာ်ပၣ်ဂီၢ်ဒီးမၤလၢအနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲန့ၣ်မ့ၢ်အတၢ်ပာ်လီၤအသး န့ၣ်လီၤ. အါန့ၢ်အန့ၣ်အပၢ်ပဒိၣ်မါရှၣ်လါဖါ အနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲတဲဝဲထီဘိလၢ “သုမ့ၢ် အဲၣ် ဒိးထံၣ်တၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ်ဒီးတၢ်သဘျ့စဲာ်နီၢ်လၢသုပှၤကလုာ်အဂီၢ်န့ၣ်သုနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲသုက ဘၣ်နှာ်လီၤမၤတၢ်,ထဲးဂံၢ်ထဲးဘါဒီးဒ်မၤသ့အသိးန့ၣ်ဘၣ်မၤလၢာ်ဂံၢ်လၢာ်ဘါန့ၣ်လီၤ.တ

ဘ့ၣ်တခီၣ်ဖဲအဝဲမ့ၢ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဒီးတၢ်သူၣ်လီၤဘှံးသးလီၤတီၤလၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤ န့ၣ်အဝဲဆိကမိၣ်ထီၣ်က့ၤအပှၤကလုာ်တၢ်တူၢ်ဘၣ်ခီၣ်ဘၣ်, အတၢ်လဲၤခီဖျိဒီးဆိကမိၣ် ထံၣ်မ့ံအပှၤကလုာ်လၢဟူးဂဲၤတ့ၢ်လၢပှၤကလုာ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤတၢ်ဂဲၤလိာ်, တၢ်ပၢၢ်ဆၢပူၤလီၤ ဆီဒၣ်တၢ် ခိၣ်နၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, သိၣ်ဒုမ့ၢ်ဂ့ၤလၢအဟ့ၣ်လီၤသးဒီး ဂဲၤဆၢထၢၣ်ဒုဒု လၢပပှၤကလုာ် တၢ်ဂဲၤလိာ်အဂီၢ်တဖၣ်ဒီးကဲထီၣ်တၢ်ဂံၢ်တၢ်ဘါလၢအဂီၢ်ဒိၣ်မးန့ၣ်လီၤ.ကညီကလုာ် ဘၣ်ဃ့ၢ်မ့ံဟးဖျိး, ဘၣ်ကီဘၣ်ခဲ, ဘၣ်နးဘၣ်ဖှိၣ်ထဲထဲအံၤညါနူၣ်ပတူၢ်တကဲ, ပကွၢ်တ ကဲ, ပထံၣ်တကဲစ့ၢ်ကီးဘၣ်. ပဝဲစ့ၢ်ကီး လၢအပူၤကွံာ်ပတၢ်လဲၤခီဖျိအိၣ်ဒ်နူၣ် အသိး လီၤ. အဃိသတးဒီးဒ်သိးစိၤအဝဲအံၤကမ့ၢ်စိၤအတၢ်တဖုလၢဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဒီးတၢ်ကီတၢ်ခဲ, တၢ်နးတၢ်ဖှိၣ်အံၤအဂီၢ်အမူအဒါအိၣ်လၢကဘၣ်မၤကတၢၢ်ဝဲဖဲစိၤအဝဲအံၤနူၣ်အဝဲပာ်လီၤ သးလၢမ့ၢ်အမူအဒါလၢကဘၣ်ဂုာ်ကျဲးစၢးမၤဝဲဒီးမၤတ့ၢ်ဝဲအဂ့ၤကတၢၢ်နူၣ်လီၤ.အဝဲမ့ၢ် လီၤဘှံးထဲလဲၣ်ဘၣ်ဆၣ်ဒိးနူၢ်ဘၣ်ကူၤတၢ်ဂံၢ်တၢ်ဘါလၢအပှၤကလုာ်အအိၣ်ဒီးဂဲၤဆၢ ထၢၣ်မၤဝဲတၢ်မၤအံၤလၢတၢ်သူၣ်အိၣ်သးအိၣ်ဒီးတၢ်မုၢ်လၢ်ဖးဒိၣ်အပူၤနူၣ်လီၤ.

ထံရှုၢ်ကီၢ်သဲးအတၢ်အိၣ်သးဒီးတၢ်ဖံးတၢ်မၤနူၣ်အဝဲဖံးမၤဝဲအိၣ်ဝဲဒၣ်တဘျုး ပ တီၢ်ဒ်အမ့ၢ်တဲခဲးနူၢ်တၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဟူးဂဲၤလၢနီၢ်ကစၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ , မၤတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ, ရဲၣ်ကျဲၤဒီး မၤဝဲ အိၣ်အသိးသိၣ်လိအါထီၣ်ပှၤသးစၢ်ဒီးပှၤဂုၤပှၤဂၤတဖၣ်ဒီးဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါဒူၣ်ကလုာ် သးစၢ်ဒီးဒုးသ့ထီၣ်ဘၣ်ထီၣ်အဝဲသ့ၣ်နူၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်နူၣ်လီၤ.အဝဲထံၣ်ဝဲလၢထံရှုၢ်ကီၢ် သဲးအတၢ်အိၣ်သးလၢအပူၤကွံာ်ဒီးခဲအံၤနူၣ်လီၤဆီဝဲဖးဒိၣ်နူၣ်လီၤ.မ့ၢ်ဘၣ်ကွၢ်ကူၤလၢ ကီၢ်ပယီၤဒီတဘ့ၣ်တၢ်အိၣ်သးနူၣ် ခဲအံၤနူၣ်ခီဖျိလၢပတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤဒီး တၢ်မၤသကိး တၢ် ဒီး တၢ်ကရၢကရိတဖၣ်အဃိ ထံဂုၤကီၢ်ဂၤသ့ၣ်ညါအါထီၣ်ကီၢ်ပယီၤတၢ်အိၣ်သးဒီးဟ့ၣ် အါထီၣ်တၢ်ဒိသူၣ်ဒိသးအတၢ်ဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤဒီးဟ့ၣ်အါထီၣ်စ့ၢ်ကီးတၢ်ဆီၣ်သနံးလၢကီၢ် ပ ယီၤ သုးမိၤစိရိၤ အဖိခိၣ်လၢအဘၣ်ထွဲဒီးထံရှုၢ်ကီၢ်သဲး, မုၢ်ကျိၤဝဲၤကွာ် ဒီးသဲစးအ တၢ် ဆီၣ် သနံးတဖၣ်နူၣ်လီၤ. အဒိ, ဒ်သိးအဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤဒ်သိးတၢ်ပတုာ် တၢ် ဆါ ကျိ ချံကျိသၣ်,သုးအပီးအလီဆူကီၢ်ပယီၤသုးမုၢ်ဒိၣ် အစုပူၤအဂီၢ် ထံကီၢ်လၢအ ပ တုာ်ဝဲ ဒၣ်တၢ်ဆါကျိ ချံ ကျိ သၣ်,သုး အပီး အလီ အိၣ်ဝဲ အါဘ့ၣ်ဒ်အံ ယူၣ်ထံ ကီၢ်တဖၣ်မ့ၢ် ဂ့ၤ,ယူၣ်ခ့ၣ်,ယူၣ်အဲးစ်အ့ၣ်,ခဲနဒၢ်သ့ၣ်တဖၣ်နူၣ်လီၤ.

လၢအပူၤကွံာ်ခီဖျိကီၢ်ပယီၤသုးမိၤစိရိၤအတၢ်ရၤလီၤတဲအၢတဲသီကညီတၢ်ပၢၢ်ဆၢ အ ဃိ ထံဂုၤကီၢ်ဂၤတဖၣ်ထံၣ်ကမၣ်ကညီတၢ်ပၢၢ်ဆၢလၢအမ့ၢ် ပှၤပူထီၣ်လီထီၣ် တၢ်ဖိနူၣ် လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ခီဖျိလၢတၢ်ကရၢကရိတဖၣ်အတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအဃိမ့ၢ်ဂ့ၤ, ကညီဖိလၢဟိၣ် ခိၣ် ချၢဒီ ဘ့ၣ်အတၢ်ပာ်ဖျါထီၣ်သး, တၢ်တဲနူၢ်ခဲးတၢ်အဃိ ခဲအံၤတၢ်နၢ်ပၢၢ်အါထီၣ်ကူၤ က ညီ တၢ်ပၢၢ်ဆၢအတၢ်အိၣ်သးအမ့ၢ်အတီဖးအါလံနူၣ်လီၤ. ကီၢ်(USA) စ့ၢ်ကီးထုး ထိၣ်ကွံာ် ဝဲဒၣ်(KNLA) လၢပှၤအၢပှၤသီအစရီပူၤလံနူၣ်လီၤ.

အဝဲထံၣ်ဝဲဒၣ်လၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢမ့ၢ်တၢ်ကရၢကရိလၢအရှဒိၣ်ဖးဒိၣ်တဖုလၢ ပပှၤ ကလုာ်ဒီတကလုာ်အဂီၢ်လီၤ. မ့ၢ်တၢ်ကရၢကရိထဲ တဖုလၢအကဲထီၣ် ခၢၣ်စးလၢ က

ညီ ပိာ်မုၣ်ခဲလၢာ်အဂီၢ်လၢအဂဲၤလိာ် တၢ်ဒီးဂဲၤဆၢထၢၣ်ဒူဒူ ဒီးစံးကတိၤ တဲန့ၢ်ခဲးတၢ် လၢအပှၤကလုာ်ကညီပိာ်မုၣ်တဖၣ်အဂီၢ်ဒီးလၢအမၤလဲၤထီၣ်လဲၤထီကညီပိာ်မုၣ်တဖၣ်အဂီၢ်နူၣ်လီၤ.တကးဒံးဘၣ်မ့ၢ်တၢ်ကရၢကရိဖးဒိၣ်တခါလၢအဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤပပှၤကလုာ်အတၢ်ဂဲၤလိာ်, အတၢ်ပၢၢ်ဆၢဖ်သိးပကဒိးန့ၢ်ဘၣ်ကူၤတၢ်သဘျ့ , တၢ်မှာ်တၢ်ခုၣ်စဲာ်နီၢ် ဒီးတၢ် စံၣ်ညီၣ်ပၢလီၤသးလၢပပှၤကလုာ်ဒီတကလုာ်ညါအဂီၢ်နူၣ်လီၤ.လၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢအံၤအိၣ်အဃိကညီပိာ်မုၣ်အါဒံအါဂၤအိၣ်မူဘၣ်ဖ်ပှၤလၢအိၣ်ဒီးသူးသ့ၣ်လၤကပီၤ,ဒိးန့ၢ်ဘၣ်အါ ထိၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်ဒီးပိာ်မုၣ်အတၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲ အကံၢ်အစီလၢထံရှ့ၢ် ကီၢ်သဲးတကပၤမ့ၢ်ဂူၤဒီးလၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤအဂ့ၤအဂၤတဖၣ်မ့ၢ်ဂူၤ,ဂူၤဒိၣ်ထိၣ်ဒီးတၢ်ပၣ်ဃုာ်ပၣ်ဂီၢ်လၢတၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲ လၢကညီတၢ်ပၢၢ်ဆၢပူၤနှာ်ကွ့ ဂူၤထိၣ်ဝဲဖးဒိၣ်လီၤ. အဝဲအံၤမ့ၢ်ဝဲတၢ်လၤကပီၤတခါလၢ ကညီကလုာ်အဂီၢ်ဒီး ပှၤလၢထံဂုၤကီၢ်ဂၤဟ်သူၣ်ဟ်သးဝဲ လၢကညီတၢ် ပၢၢ်ဆၢပူၤ ပိာ်မုၣ်အကလုၢ်ဒီးပိာ်မုၣ် အတၢ်ပၣ်ဃုာ်ပၣ်ဂီၢ်နူၣ် ပၣ်အါန့ၢ်ဒံး ကလုာ်ဒူၣ် အဂူၤအဂၤတဖၣ်နူၣ်လီၤ.တၢ်အံၤကဲထိၣ်ဝဲဒၣ်တၢ်ဂံၢ်တၢ်ဘါဖးဒိၣ်တခါနူၣ်လီၤ.

အဝဲ ဆၢမုၢ်လၢ်ဝဲ လၢတၢ်ဂဲၤလိာ်လၢပိာ်မုၣ်ဂ့ၢ်ဝီတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်တဖၣ်အံၤကဂ့ၤထိၣ် ဒိၣ်ထိၣ် နူၣ်လီၤ. တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢတၢ်ပၣ်ဃုာ်ပၣ်ဂီၢ် လၢတၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲတကပၤကပၣ်ဃုာ်အါထိၣ် ကွ့ၢ်ကွ့ၢ် နူၣ်မ့ၢ်အတၢ်ဆၢမုၢ်လၢ်အဒိၣ် အအါနူၣ်လီၤ.အဝဲ စံးဝဲ ဒၣ်လၢ "ယအဲၣ်ဒိးဆၢဂူၤဆၢဝါဘၣ်ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢလၢအတၢ်ဖံးတၢ်မၤလၢအရှ့ဒိၣ်လၢပဝဲ ပိာ်မုၣ်ခဲ လၢာ်အဂီၢ် ဒီးတၢ်မၤနၢၤတဖၣ်နူၣ် ယဟ်ပနိၣ် ,ယဟ်ဂံၢ်ဟ်ဘါဒီးဟ်လုၢ်ဟ်ပှ့ၤယဲဒၣ်ဒိၣ်မးနူၣ်လီၤ. ယထံၣ်လၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢနူၣ်မ့ၢ်ကရၢလၢအရှ့ဒိၣ်ဝဲဒၣ်ဒိၣ်မးလၢ တၢ်ပၣ်ဃုာ်မၤသကိးတၢ်လၢပပှၤကလုာ်အတၢ်ဂဲၤလိာ်အပူၤဒီးလၢတၢ်တြီဃာ်ဒီးတၢ်ကဟုကယာ်ဒီးတၢ်ဒီသဒၢတမ့ၢ်ထဲပိာ်မုၣ်ဘၣ်, လၢကညီဖိခဲလၢာ် လၢကီၢ်သူလ့ၤလၢ တၢ် ကသူၣ်ထိၣ်ကူၤကီၢ်သူလ့ၤအဂီၢ်စ့ၢ်ကီးကညီပိာ်မုၣ်ကရၢအတၢ်ပၣ်ဃုာ်ပၣ်ဂီၢ်နူၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအရှ့ဒိၣ်ဝဲဒၣ်ဒိၣ်နီၢ်မးနူၣ်လီၤ.ခိၣ်နၢ်လၢအတီခိၣ်ရိၣ်မဲတၢ်လၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢမ့ၢ်ဂူၤဒီး ပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါဒီးပှၤမၤသကိးတၢ်ဖိလၢ ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢခဲလၢာ် မ့ၢ်ဂူၤ ယဆၢ ဂူၤဆၢ ဝါ, ဟ်လုၢ်ဟ်ပှ့ၤဒီးဟ်ပနိၣ်သုလၢသုမ့ၢ်စဲဃဲၤပှၤလၢအဒီသဒၢ,ဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤကဟုကယာ်ဒီး မ့ၢ်ပှၤလၢအသူၣ်ထိၣ်ဝဲကီၢ်သူလ့ၤနူၣ်လီၤ. လၢယတၢ် ဖံးတၢ်မၤဒီးတၢ် လဲၤခီဖျိ နူၣ် ယ ဒိးန့ၢ် ဘၣ် တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢယကကွဲးဝဲဒၣ်ယလံာ် (Auto Biography) တဘ့ၣ်လၢ ပ ကီး ဝဲဒၣ် လၢ "Little daugher" "ဖိမုၣ်ဆံး" မ့ၢ်ဖ်ယမိၢ်ယပၢ်ကီး ယၤလၢဖိမုၣ်ဆံး အဃိ နူၣ် လီၤ. "လၢ လံာ် ဝဲအံၤအပူၤ အဝဲကွဲးဘၣ်ဃးစ့ၢ်ကီး အမိၢ်နးကွ့ၣ် ရှ့ၣ်အ ဂ့ၢ်အကျိၤ ပၣ် ဃုာ် တနီၤ နူၣ် လီၤ. ယ သးမုာ်ဒိၣ်မးလၢယကွဲးဘၣ် လံာ်အဝဲအံၤဒီး အခိၣ်တီမ့ၢ်ဝဲဒၣ် ဖိမုၣ်ဆံး အ ဃိနူၣ် လီၤ. အဝဲနူၣ်ဟ်ဖျါထိၣ်ဝဲဒၣ်လၢကညီပိာ်မုၣ်တဖၣ် မ့ၢ်ကဲပိာ်မုၣ် ဘၣ်ဆၣ် သ နှာ်ကွ့ ပက လုၢ် အိၣ်, ပကလုၢ်သိၣ် ဒီးဖ်ပှၤဂၤမၤသ့အသိး ပမၤသ့ဝဲဒၣ်နူၣ်လီၤ. အဃိနူၣ် အဝဲ ဃုထၢ ထိၣ်ဝဲဒၣ်လံာ်အခိၣ်တီဖိမုၣ်ဆံးလၢတၢ်သ့ၣ်နိၣ်မၤလၤကပီၤကူၤအမိၢ်အပၢ်တကတီၢ်ဃီ တၢ်ဟ်ပနိၣ် ဒီးဟ်လုၢ်ဟ်ပှ့ၤပိာ်မုၣ်အတၢ်ပၣ်ဃုာ်ပၣ်ဂီၢ် ဒီးဖ်အမ့ၢ် ပိာ်မုၣ်တဂၤ အသိး အ

ပာ်ကဖၢလၢအသးဒီးထံၣ်လၢပိာ်မုၣ်အိၣ်ဒီးအကလုၢ်, တၢ်ဖံးတၢ်မၤတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢပှၤပနီၣ်သ့ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဒိးန့ၢ်ဘၣ်ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢတၢ်လၤကပီၤဖဲ ၂၀၂၂နံၣ်, လါဒ့ၣ်ဖြၣ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်လၤကပီၤလၢအဒိးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲလၢကညီပိာ်မုၣ်ကရၢန့ၣ် ဘၣ်ထွဲလိာ်သးဒီး တၢ်ဖံးတၢ်မၤလၢအဘၣ်ထွဲဘၣ်ဃးလိာ်သးဒီးအဝဲအတၢ်ဖံးတၢ်မၤလၢအမ့ၢ်ပှၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယာ်တကပၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲအတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢကတိၤန့ၢ်ခဲးတၢ်လၢကညီဒီတကလုာ်အဂီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤဒီးလၢကီၢ်ပယီၤဒီတဘ့ၣ်ထံဖိကီၢ်ဖိအဂီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲတၢ်ဟ့ၣ်အတၢ်လၤပီၤအဆၢကတီၢ်န့ၣ်အဝဲအနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲလဲၤဟံးန့ၢ်ဝဲတသ့ဘၣ်ခီဖျိအဝဲအိၣ်လၢကီၢ်ယူၣ်ခ့ၣ်အဃိဒီးတၢ်လၤကပီၤအံၤကညီပိာ်မုၣ်ကရၢပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါဆှၢဃီၤန့ၢ်အီၤဒီးဒိးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲဂ့ၤဂ့ၤန့ၣ်လီၤ. ခီဖျိအဝဲဒိးန့ၢ်ဘၣ်ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢတၢ်ဟ့ၣ်လၤကပီၤအဃိန့ၣ်အသးမှာ်သးခုဒိၣ်မးဒီးပာ်ကဖၢလၢအသးဒီးပာ်လုၢ်ပာ်ပှၤဝဲဒိၣ်မးန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်မနုၤအဃိလဲၣ်န့ၣ်အဝဲအံၤမ့ၢ်တၢ်ပာ်ပနီၣ်ဒီးတၢ်လၤကပီၤတခါလၢအဘၣ်ထွဲဘၣ်ဃးဒီးအတၢ်ဖံးတၢ်မၤလၢအမ့ၢ်ပှၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိခွဲးယာ်, ပခွဲးပယာ်, ပကညီဒီကလုာ်အခွဲးအယာ်ဒီး ထံဖိကီၢ်ဖိ လၢကီၢ်ပ ယီၤဒီတဘ့ၣ်ကအိၣ်ဒီးဟီၣ်ခိၣ်ဖိခွဲးယာ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပအိၣ်ဖဲလဲၣ်ဂ့ၤဖဲလဲၣ်ဂ့ၤန့ၣ်ပမၤတၢ်လၢပပှၤကလုာ်အဂီၢ်သ့ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသးမှာ်အဒိၣ်ကတၢၢ်န့ၣ် ခီဖျိတၢ်လၤကပီၤအဝဲအံၤလၢအဂီၢ်မ့ၢ်တၢ်အဆိကတၢၢ်တဘျီအဃိန့ၣ်လီၤ. တၢ်လၤကပီၤလၢဒိးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲလၢတၢ်ကရၢကရိအဂၤဒီးထံဂုၤကီၢ်ဂၤန့ၣ်အိၣ်အါမံၤဘၣ်ဆၣ် လၢအ ဝဲဒိး န့ၢ်ဘၣ်ဝဲလၢ ကညီ အတဝၢ, ကညီအတၢ်ကရၢကရိလၢအိၣ်ဒီးတၢ်ပာ် ပနီၣ်အဝဲအံၤမ့ၢ်အ ဆိကတၢၢ်တဘျီအဃိအဝဲပာ်လုၢ်ပာ်ပှၤဝဲဒၣ်ဒိၣ်မးခီဖျိပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢအတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢပှၤဂ့ၢ်ဝီ ဒီး အပှၤကလုာ်အဂီၢ်န့ၣ် အပှၤကလုာ်ပာ်ပနီၣ်ဒီးပာ်လုၢ်ပာ်ပှၤဝဲဒၣ်အဃိ အဝဲသးမှာ်ဝဲဒၣ်ဒိၣ်မးန့ၣ်လီၤ.

အဝဲမၤသကိးတၢ်ဒီးကညီတဝၢစးထီၣ်လၢအဒိၣ်ထီၣ်သီဒီးတုၤလၢဆၢကတီၢ်ခဲအံၤန့ၣ်အိၣ်ဝဲအနံၣ်ခံဆံဘျဲၣ်လံန့ၣ်လီၤ. စးထီၣ်လၢ၁၉၉၇နံၣ်ဒီးတုၤလီၤလၢဆၢကတီၢ်ခဲအံၤ န့ၣ်လီၤ. အဝဲမ့ၢ်ပှၤဆီဟံၣ်ဆီဃီတဂၤဒီး အဝၤအနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲစ့ၢ်ကီး မ့ၢ်ဝဲပှၤဟူးဂဲၤတၢ်ဖိလၢကီၢ်ပယီၤဒ်သိးကီၢ်ပယီၤကဒိးန့ၢ်ကဲ့ၤတၢ်မှာ်တၢ်ခုၣ်, ဒံၣ်မိၣ်ကရ့ၣ်စံၣ်ဒီးပှၤဂ့ၢ်ဝီခွဲး ယာ်ဒီးတၢ်သဘျ့ လၢထံဖိ ကီၢ်ဖိခဲလၢာ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ထီၣ်ပှၢ်အိၣ် အနံၣ်တ ဆံဘျဲၣ်ဒီးထီၣ်ဖိအဖိသၢဂၤလၢအမ့ၢ်အပိာ်ခွါခံဂၤဒီးပိာ်မုၣ်တဂၤန့ၣ်လီၤ.

ZOYA PHAN
LITTLE DAUGHTER

နီၢ်ဒါဂ့ၤဖီ(မၤရၤဒါဂ့ၤဖီ)

ကညီပိာ်မုၣ်ဟ့ၣ်လီၤသးကတိၤန့ၢ်ခဲးတၢ်လၢ ပှၤတဝၢတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်အဂီၢ်

သရၣ်မုၣ်ဒါဂ့ၤဖီ (မၤရၤဒါဂ့ၤဖီ) မ့ၢ် UUSC Senior officer တဂၤလၢအဟံးမူဒါလၢ Ukraine and Burma န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ပိာ်မုၣ်တဂၤလၢကျဲးစၢးဆီၣ်ဖျိးထီၣ်ကွံာ်အသးလၢတၢ်ကီတၢ်ခဲအကလုာ်ကလုာ်အပူၤ,မ့ၢ်ပိာ်မုၣ်တဂၤလၢအဲၣ်မၤစၢၤပှၤလၢအလီၤဘၣ်တၢ်ကီတၢ်ခဲဒီး ဆီၣ်ဖျိးထီၣ်ကွံာ်အသးဒီးကျဲးစၢးထုးထီၣ်ကွံာ်စ့ၢ်ကီး ပှၤဂုၤပှၤဂၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢ

တၢ်ကီတၢ်ခဲအကလုာ်ကလုာ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. ဒီးန့ၢ်ဘၣ်ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢတၢ်လၤကပီၤ “ကညီပိာ်မုၣ်ဟ့ၣ်လီၤသးကတိၤန့ၢ်ခဲးတၢ်လၢပှၤတဝၢတၢ်ခဲးတၢ်ယာ်ဂီၢ်တၢ်လၤကပီၤဖဲ ၂၀၂၂နံၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

အိၣ်ဖျဲၣ်ထီၣ်ဖဲ ၁၉၇၆နံၣ်လၢ သုးက့(၃) လီၢ်ကဝီၤ (တသ့ၣ်ညါလီၤတံၢ်သဝီ, ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ကမ့ၢ် ထံဃိၣ်ကိၢ်ၤခံသဝီအိၣ်လၢ လၢ်ဒိၣ်ကီၢ်ဆၣ်, ချၣ်လွံၢ်ထူၣ်ကီၢ်ရှၣ်, ကီၢ်သူလ့ၤအပူၤဒီးမ့ၢ်ဝဲကစၢ်ခိၣ်သဝီ ဆံးဆံးဖိဖျၢၣ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဝဲ မုၢ်ဂၢ်နီၢ်ဒါလ့ၣ် ဒီးဖါ တံၢ်စီၤကွါဟဲအဖိမုၣ်န့ၣ်လီၤ. အဒီပုၢ်ဝဲၢ်အိၣ်ဝဲသၢဂၤဒီးအဝဲမ့ၢ်ပှၤအဆံးကတၢၢ်တဂၤန့ၣ်လီၤ. အမိၢ်အပၢ်ဟ်လီၤတဲာ်ဖိၣ်ဃဲက့ၤအဝဲသ့ၣ် လၢအဖိသၣ်ခါလံၤလံၤအဃိအဝဲသ့ၣ် ဟးဒိၣ်ထီၣ်က့ၤလၢဘူးတံၢ်အကျါလၢတၢ်ဖိဒၢသဝီလၢဟံၣ်ခိၣ်တအိၣ်အါန့ၢ်တဆံဖျၢၣ်ဒီး အိၣ်ဒီးထံဖိကျိကပၤန့ၣ်လီၤ.မ့ၢ်ကညီကလုာ်,ခရံာ်ဖိတဂၤန့ၣ်လီၤ.အဝဲအိၣ်ဒီးတၢ်သးစဲ လၢတၢ်ဖးလံာ်,တၢ်ကွၢ်(Documentary) မ့တမ့ၢ် (တၢ်လီၤနံၤ) Disney, ဟးထီၣ်က စၢ်လၢန့ ဆၢၣ်အကျါ,ဖိအိၣ်တၢ်ဒီးတံၤသကိးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

လၢအဖိသၣ်ခါဘၣ်ဃ့ၢ်ပယီၤဒီးသုးလီၢ်သုးကျဲထီဘိန့ၣ်လီၤ.ဟဲတုၤဖဲဃိၣ် နံၤခိၣ်တစိၢ်ဖိသုးကဒီးလၢတၢ်လီၢ်အဂၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲ၁၉၈၃နံၣ်ဒီးတုၤ၁၉၈၅နံၣ် အတီၢ်ပူၤ န့ၣ် ဘၣ်ဃ့ၢ် ပယီၤတစုၤဘျီဘၣ်ခီဖျိပယီၤဟဲထီၣ်ဒီးဒွဲၣ်အူဒုးတၢ်, ဒွဲၣ်အူတၢ် အဃိန့ၣ် လီၤ.အဝဲသ့ၣ်နီၣ်ဝဲလၢအဝဲလဲၤအိၣ်ဘၣ်ကို်တဘျီဖဲကီးကွ်းခိၣ်အိၣ်ဘူးဒီးအံတူၢ်သဝီဒီး လၢခံက့ၤအိၣ်က့ၤတသ့လၢၤဘၣ်ဒီး လဲၤစံၣ်အိၣ်ကို်လၢ ကီၢ်သူလ့ၤလီၢ် ကဝီၤလၢ အိၣ်သူၣ် လီၤသးဖဲ ကီၢ်ပယီၤဒီး ကီၢ်ကို်ၣ်တဲၣ်ကီၢ်ဆၢန့ၣ်လီၤ. အဝဲလဲၤအိၣ်ဒီးအဘူးအတံၢ်သ့ၣ်တ ဖၣ် လၢအမ့ၢ် ပဒိၣ်ဖုလၢ်ဝါအဖိအလံၤအဟံၣ်ဒီး မၤလိတၢ်လၢ ကီၢ်သူလ့ၤပဒိၣ်တီၤထီကို် (ဖ့ှဘီလူၢ်) န့ၣ်လီၤ. ဖဲ ၁၉၉၁နံၣ်လၢာ် ခီဃီၤဆူ ၁၉၉၂နံၣ်ဒီးက ဘၣ်ဝဲဖဲဘူး ထိၣ်ဒီးနံၣ် ကတၢၢ် တၢ်ဒိးစဲးအဆၢကတီၢ် ဒုၣ်ဒါဟဲထီၣ်ဆူၣ်ဆူၣ်အဃိ ကို်ဖိသ့ၣ်တ ဖၣ်ဘၣ် လဲၤမၤ စၢၤတၢ်လၢတၢ်ဝံစိာ်တီဆှၢတၢ်အိၣ်တၢ်အီတကပၤအဃိအဝဲလဲၤဃုာ်စ့ၢ်ကီးဝဲန့ၣ်လီၤ. အဝဲလဲၤဝံတၢ်အလီၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲလၢလီၢ်ခၢၣ်သးဟိၣ်ကဝီၤ,နိၣ်ဒ့တၢ်လီၢ်ဒီးဆူမဲၢ်ရၤထၣ်,မဲၢ် ပးတကပၤန့ၣ်လီၤ. လၢကို်စ့ၢ်ကီး လၢတၢ်ပလီၢ်ပဒီသး ဒ်သိးပယီၤက ဘီယူၤမ့ၢ်ခး လီၤတၢ် ဒၣ်လဲာ်သုတဘၣ်ဒီဘၣ်ထံးဒုသဝီဒီးကို်ဖိတဂ့ၤအဂီၢ်ဘၣ်ရူၣ်ဃာ်ဒီးတၢ်ဘံၣ်တၢ်ဘၢအ တၢ်ပူၤလၢကအိၣ်သဒၢသးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဖျိထီၣ်ခွံတီၤဖဲလီၢ်ခၢၣ်သးပဒိၣ်တီၤထီကို်ဝံၤလဲၤ အိၣ် ကဒါက့ၤကို်လၢထံသ့ၣ်ဃံၣ်မုၢ်နွံနံၤခရံာ်ဖိတၢ်သးခုၣ်ကစိၣ်ကို်ဒီး ဖဲတဆံခံတီၤ အ နံၣ် န့ၣ်ဒိးစဲးဝဲချၣ်ခိၣ်(EVA) ကို်န့ၣ်လီၤ. ဖဲ၁၉၉၅နံၣ်, လါယနူၤအါရံၤ အဆၢကတီၢ် အဝဲ အိၣ် လၢအကို်ဒီး နၢ်ဟူခိၣ်ဖၢၣ်ဘီတၢ်ဂ့ၢ်ကဲထီၣ်သးအဂ့ၢ်အကျိၤကယီကယီ ဒီးတနံၤန့ၣ် ဘၣ်ဝဲ သ့ၣ်ထီၣ်ကို်နံၤတဝၢ်ဒီး ဘၣ်သုးလီၢ်သုးကျဲ , ဘိၣ်ထီၣ်လံာ် လဲၢ်ဒီးတၢ်ဖိ တၢ်လံၤ ဒီးဖဲ ၁၉၉၅နံၣ်, လါယနူၤအါရံၤ၂၈သီအနံၤန့ၢ် အဝဲသ့ၣ်ထီၣ်လၢချံဒီးခီဃီၤဆူ ကို်ၣ်တဲၣ် ကီၢ်တကပၤဒီးဒိးစဲးဝဲဘၣ်ဆၣ်ဖျိထီၣ်ကို်ဧါတဖျိထီၣ်ဝဲဧါန့ၣ်တဒိးန့ၢ်ဘၣ်လံာ်အှၣ်သး ဒီးတသ့ၣ်ညါဝဲဒၣ်ဘၣ်. အဝဲသ့ၣ်လဲၤဃ့ၢ်အိၣ်လၢမဲၤဝ့ၤကျိ အိၣ်ကတၤယီၤအသးဒီးထံ

သ့ၣ်ဃံၣ်သဝီန့ၣ်လီၤ.

ဖဲတၢ်ဃ့ၢ်တၢ်ဟးဖိန့ၣ်အဆၢကတီၢ်ဖိသိးဖိသၣ်သ့ၣ်တဖၣ်သုတဟးအိၣ်လီၤ ပြံ လီၤပြါဒီး ကအိၣ်တဖှိၣ်ဒိၣ်အဂီၢ် ကို့တၢ်သူၣ်ထီၣ်မ့ၢ်တ အိၣ်လီၤတံၢ်လီၤ ဆဲးဘၣ်ဆၣ် ဘၣ် တၢ် သုးကျဲၤစ့ၢ်ကီးတၢ်မၤလိလၢဖိသၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်လၢက မၤလိတၢ်ဒီးအဝဲသိၣ် လိစၢၤစ့ၢ်ကီးတၢ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်မၤလိအလီၢ်မ့ၢ်ဒၣ်လၢစံာ်ပျိပူၤဒီးသိၣ်လိတၢ်လၢတၢ်အိၣ် သး ကီ ခဲကလုာ်ကလုာ်အဖီခိၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲအသးတလၢာ်တၢ်မၤလိမၤဒိးဒံးဘၣ်. သိၣ် လိ တၢ် တ ခီခီဒီး ဃုကျဲလၢ ကမၤလိဘၣ်ဒိးဘၣ်ကဒီး ပတီၢ်ထီတၢ်မၤလိသ့ၣ် တဖၣ် န့ၣ် လီၤ.အနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲကျဲးစၢးတိဖျိကျဲလၢကမၤလိဘၣ်တၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

အဝဲထံၣ်လိာ်အသးဒီးဖါတံၢ်လၢအမၤတၢ်သးခုကစိၣ်တၢ်မၤဒီးကီၤလၤဝါတဂၤ ဒီး ဖါတံၢ်အံၤစံးအီၤလၢအလိၣ်ဘၣ်ပှၤမၤတၢ်လၢအဟံၣ်လၢဃီတဂၤအဃိ လၢတၢ်မုၢ်လၢ် ဖးဒိၣ်လၢကမၤလိမၤဒိးဘၣ်တၢ်လၢခါဆူမဲာ်ညါအဂီၢ်အဝဲဃုထၢကျဲအံၤလၢကလဲၤမၤတၢ် လၢ ပှၤဟံၣ်, ကွၢ်န့ၢ်ပှၤဖိဒီး တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်မ့ၢ်အိၣ်ကမၤလိဘၣ်တၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လဲၤအိၣ် ဝဲတုၤ၁၉၉၅နံၣ်လၢာ်ဘၣ်ဆၣ်အတၢ်မၤအံၤတဘၣ်ဂီၢ်ဘၣ်အဃိဖဲ၁၉၉၆နံၣ်အဝဲဃုတၢ် မၤ လၢအသီတခါလၢအမ့ၢ် လဲၤမၤတၢ်လၢ ဖိၣ်ဃဲတၢ်ကရၢကရိတခါဘၣ်ဃး တၢ်သိၣ်လိ န့ၢ်ဖိသၣ်တဖၣ်လၢကီၤလၤကျိာ်န့ၣ်လီၤ.

အဝဲလဲၤမၤတၢ်ဖဲန့ၣ်စးထီၣ်၁၉၉၆နံၣ်တုၤ ၁၉၉၈ နံၣ် လၢ သၢနံၣ်အတီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲန့ၣ်အဆၢကတီၢ် (OSI) စးထီၣ်(ESL) တၢ်မၤလိလၢပှၤကီၢ်ပယီၤဖိလၢကလဲၤလၢကီၢ်ချၢ, ဘိ ကီး (OSI office) ဒီးအဝဲသ့ၣ်တဲယီၤ, တဲကီၤလၤဝါကျိာ်တဘၣ်အါဘၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲ လဲၤ ထိၣ် (ESL) ဒီးပှၤလိၣ်ဘၣ် ပှၤကွၢ်ထွဲလံာ်ရိဒၢး (Liberian) ဒီးအဝဲန့ၢ်ဘၣ် တၢ်မၤန့ၣ် လီၤ. အဝဲမၤလိအါထိၣ်ဘၣ်ပယီၤကျိာ်လၢ (OSI)အအိၣ်ဒီးလၢခံ (OSI) အတၢ်မၤ လီၢ်အံၤ က့ၤဆိ လီၤက့ၤအသးလၢ ကံၢ်မဲဖဲ ၂၀၀၀နံၣ်ဒီး အဝဲ လဲၤပိာ်ထွဲဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်တၢ်ဟ် လီၤ အီၤဇ် (Program Coordinator) တဂၤဘၣ်ဆၣ် အဝဲ ဘၣ်ဟံးမူဒါဘၣ်ဃး ကယဲၢ်ကို့အ တၢ်ဖံး တၢ်မၤခဲလၢာ် ဃၣ်ဃၣ် စးထီၣ် ၂၀၀၀နံၣ်တုၤ ၂၀၀၄နံၣ် န့ၣ်လီၤ. အဝဲ ကွၢ်ထွဲကို့ လံာ်ရိဒၢး,ကွၢ်ထွဲကို့ဖိတၢ်လိၣ်ဘၣ်,လဲၤအိၣ်လဲၤဆှၢဖိသၣ်လၢကို့,ကျဲၤစၢၤကို့ဖိအလံာ်ခီ ကီၢ် (Passport) , မၤစၢၤကို့ဖိလၢ (Interview) ဝံၤအလီၢ်ခံအနီၢ်ကစၢ်ဒိးစဲးဃုာ် (GED) ဒီး (TOFEL)န့ၣ်လီၤ.

တၢ်လၢမၤဝဲတဖၣ်ကဲဘျုးလၢပှၤဂၤအဂီၢ်ဘၣ်ဆၣ် တဘျီတခီၣ်ကဲ ထီၣ်တၢ်လီၤ ဘၣ် ယိၣ်လၢအနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ကစၢ် တဖိးသဲစး,ဘၣ်လဲၤကတိၤန့ၢ်တၢ်လၢ ပှၤလၢဘၣ်တၢ်ဖိၣ်အီၤဖဲဟ့ၣ်ယၣ်အူကျဲ,လၢၢ်ဟ့ကီၢ်ဆၣ်ဒီး ပှၤကို့ဖိ လၢဘၣ်တၢ်ဖိၣ်အီၤ လၢကဘီယူၤပျိတဖၣ်ဘၣ်လဲၤအိၣ်က့ၤဝဲဒီးမၤသကိးဘၣ်တၢ်ဒီးဖါတံၢ်အိၣ်လဲဒိၣ်လၢအ မ့ၢ်ပှၤသုးကျဲၤတၢ်ဘၣ်ဃးတၢ်ခီထံခီကီၢ်လံာ်လဲၢ်တဂၤန့ၣ်လီၤ.အဝဲစံးဝဲလၢ “ခီဖျိပတကဲ ပှၤလၢ(Legal)ဘၣ်ဒီးပတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်စ့ၤ.တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်ဘၣ်ဒိအဃိ.ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဒီး (Sexual harassment) အိၣ်ဝဲလီၤ. ဘၣ်အိၣ်လၢကရၢ်ပူၤဇ်ပှၤဃိာ်ဖိ.ကို့ဖိတဖၣ်စ့ၢ်ကီးတ

ဟးထီၣ်ဘၣ်လၢတၢ်ချၢဘၣ်.မ့ၢ်ဟးဘၣ်တဲကျၢပှၤ.တၢ်ဖိၣ်ဃံးအါတလၢအဃိဘၣ်မၤ ဟုၣ်မၤဘျၣ်တၢ်ဒီးဘၣ်မၤလံာ် ခီကိၢ်အလံၣ်အ လီတဖၣ်ဒီး တၢ်သ့ၣ်တဖၣ် အံၤကဲ ထိၣ် တၢ်ဘၣ်ယိၣ်အဒိၣ်ကတၢၢ်န့ၣ်လီၤ. ပှၤလၢအဝဲမၤစၢၤဘၣ် ဝဲလၢသ့ၣ်နီၣ်ဝဲ တဖၣ် မ့ၢ်ဝဲ သူ စၣ်သၣ်,နံမရိၣ်,ပဒိၣ်အီၣ်ဝ့ရှၣ်,Sheila,ဘွါဘွါဒီးစိၤယၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဝဲမ့ၢ်ပှၤလၢအအဲၣ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ဒီးတၢ်မၤလိမၤဒိးန့ၣ်လီၤ.အဲၣ်ဒိးမၤ လိန့ၢ်အါထိၣ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ဆူညါကွၢ်ကွၢ်အဃိအဝဲမ့မ့ၢ်ပှၤမၤတၢ်ဖိတဂၤဘၣ် ဆၣ်တအိၣ်မံခ့မံသပ့ၤဝဲနီတဘျီဘၣ်.ဂ့ာ်ကျဲးစၢးစီၣ်မဲာ်စီၣ်နါဒီးယုကျဲထိဘိလၢကန့ၢ် ဘၣ်ခွဲးယာ်လၢကမၤလိဘၣ်အါထိၣ်တၢ်လၢခါဆူမဲာ်ညါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢအတၢ်ဂ့ာ်ကျဲး စၢးအဃိကျဲအိးထိၣ်န့ၢ်လၢအဂီၢ်ဒီးအဝဲလဲၤဘၣ်ဝဲဆူကိၢ်သၢဘ့ၣ်တဘ့ၣ်လၢအမ့ၢ်ကိၢ်အ မဲကရကၤလၢ ကလဲၤအိၣ်ကဒုတကတိၢ်ဃိမၤလိ ဘၣ်စ့ၢ်ကီးတၢ်န့ၣ်လီၤ. အခီၣ်ထံး န့ၣ် ထိၣ်ဝဲ (Community college)ကို်ခံနံၣ်(ညီဒိၣ်နှ့ၢ်ဒံး: Senior college)ဒီးဖဲနှ့ၣ် အခါအဝဲက တိၤကိၤလၢဝါကျိာ်ဘၣ်ဖဲအကြၢးနှ့ၣ်လီၤ. မၤလိဘၣ်(ELSclass), မၤလိလၢ (language)ဒီးဟံး နှ့ၢ်(International relations), (Associate Degree) ဒီးဖှိထိၣ်လၢ (International relations) transfer လၢ (Hunter college),(International relations)ဒီးမၤလိ (double degree လၢ political Science and sociology) နှ့ၣ်လီၤ. အဝဲထိၣ်ကို်တခီခီ မၤတၢ်တခီခီဒီးမၤတၢ်လၢ (Burma Fund)နှ့ၣ်လီၤ. ထိၣ်ဝဲဖှၣ်စိမိၤခံဖျၢၣ်လၢအအိၣ်လၢ (New York)Cityအပူၤနှ့ၣ်လီၤ. မၤလိစ့ၢ် ကီးတၢ်လၢ explore transfer program,ဘၣ်မၤလိတၢ်(၅)နွံ. (Class)ခံ (class)လံာ် (Theory ခံ ဘ့ၣ်),ဘၣ်ဖးလံာ်(၁၅)ဘ့ၣ်အဃိ တၢ်(၅)နွံအတိၢ်ပူၤအံၤ ဘၣ်ဂ့ာ် ကျဲးစၢး သပှၢ်ပှၢ်အိၣ် မ့ၤအိၣ်ထံတချူး, မံတချူးဘၣ်ဒၣ်လဲာ်နှ့ၣ်လီၤ. စးထိၣ်မၤ(Essay)အခီၣ်ထံးနှ့ၢ်(c)minors ဒီးတုၤလီၤလၢဖှိထိၣ်အဆၢကတိၢ်နှ့ၢ်ဘၣ် (A)Minusဒီး ဖှိထိၣ်ဝဲလၢ (Hunter college)ဖဲ (၂၀၀၉)နံၣ်နှ့ၣ်လီၤ.ဖှိထိၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံ အဲၣ်ဒိးမၤလိဒံးတၢ်ဆူညါနှ့ၣ်လီၤ.တၢ်ဃံးတၢ်စ့ၤ. ကျိၣ်စ့ (Hunter college)အပှ့ၤဒိၣ် (one credit (500)ဒီလၣ်ဒီးတ (semester)၁၅၀၀ ဒီလၣ် အဃိထိၣ်ဝဲတနှ့ၢ်ဘၣ်. ခဲအံၤအဝဲမၤလိဘၣ်ဃး (Conflict analysis and conflict resolution), မၤလိနၢ်ပၢၢ်ဒီးတၢ်ဃဲၣ်လီၤတၢ်သဘံၣ်သဘုၣ်အကျဲသ့ၣ်တဖၣ်နှ့ၢ်လီၤ.ဟးဖးလိအ သးလၢတၢ်ချၢ (US Institute) ဒီးမၤလိစ့ၢ်ကီးတၢ်လၢ (George mason), တၢ်ဆိကမိၣ်လၢတၢ် တဲသကိးမ့ၢ်အိၣ်ထိၣ်,လဲၤပၣ်ဃုာ်ပၣ်ဂီၢ်ဒီးဟ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါနၢ်ပၢၢ်ကသ့ဓါနှ့ၣ်လီၤ.

အဝဲမၤတၢ်လၢ (US Campaign for Burma-USCB)ဒီးမၤတၢ်လၢ(UUSC)အပူၤ ခံ ခါ လာ် လီၤ. ကဟံးမူဒါခံခါလာ်တသ့ဘၣ်.ခီဖှိ (USCB) ပှၤဒိးနှ့ၢ်တၢ်မၤစၢၤဒီးမ့မ့ၢ် (UUSC) တခီမ့ၢ်ပှၤမၤစၢၤတၢ်(donor)နှ့ၣ်လီၤ.မ့ၢ်တၢ်လၢအထိဒါလိာ်အသးဒီးတၢ်မၤတၢ်ဘျၢ (Conflict of interest) အဃိနှ့ၣ်လီၤ. လၢ (UUSC) အပူၤ ဟံး မူဒါဒ်(Senior officer) ဟံး မူ ဒါ လၢ (Ukraine and Burma)ဒီး ဘၣ်မၤဃုာ်ဒီးတၢ်ကတိၤ နှ့ၢ်ခဲးတၢ် (grant making and advocacy) ဒီးလၢ (USCB)တခီ (Funding)တအိၣ်လၢၤဘၣ်ဒီးစ့တအိၣ်လၢၤဘၣ်.ဒီးအဝဲသ့ၣ်ဆဲးပာ် မူက ရၢတခါအံၤဒ်သိးတၢ်မ့ၢ်လိၣ်ဘၣ်အခါတၢ်သူအီၤကသ့အဂီၢ်နှ့ၣ်လီၤ. အ ဝဲ သ့ၣ်အ

တၢ် ကရၢကရိအံၤ မ့ၢ်ကရၢတဖုလၢ အမဲရကၤပဒိၣ်ဟ်ပနီၣ်ဒီးတအဲၣ်ဒိးမၤဟးဂီၤဝဲဘၣ်န့ၣ် လီၤ. မ့ၢ်မၤ(Grant manager)တခီ ကဲဘျုးလၢပှၤကီၢ်ပယီၤဖိအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. အ ဝဲဆဲး မၤတၢ်လၢ(UUSC)ဒီးမၤဘၣ်တၢ်လၢအအဲၣ်ဒိးမၤဝဲဒီးဃုစၢၤစ့ဒီးမၤစၢၤပှၤလၢကီၢ်ပယီၤအပူၤဒီး တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်အိၣ်လၢကမၤလိအါ ထီၣ်(Network)ဒီးဃုအါထီၣ်(Funding) ဒ်သိးပှၤ အဂၤကဟဲမၤစၢၤဘၣ်တၢ်ဒီးခဲအံၤဟးကတိၤန့ၢ်ခဲးတၢ်လၢ(Flexible Funding)န့ၣ်လီၤ.

မၤစၢၤစ့ၢ်ကီးပှၤတဝၢလၢအလဲၤအိၣ်ဖဲ(US)တဖၣ်ဖဲ မ့ၢ်လိၣ်ဘၣ် အတၢ်မၤ စၢၤ သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.ပှၤတဝၢလဲၤအိၣ်တဖၣ်ခီဖျိတဲကျိာ်တတုၤထီၣ်ထီၣ်ဘးဒီးတသ့လီၤတံၢ်လီၤဆဲးအဃိဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်တၢ်ကီတၢ်ခဲအိၣ်ဝဲအဖီခိၣ်အဝဲဘၣ်ဟးလူၤတဲစၢၤ,မၤစၢၤဝဲဒၣ်အိၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. အဝဲတဲညီနုၢ်ဝဲ "Be the change you want to see in this world, တၢ်လၢကဘၣ် မၤန့ၣ်ပကဘၣ်မၤလီၤ. တဘျီတခီၣ်ပကလုၢ်သီၣ်မ့ၢ်ဒိၣ်မးပှၤကဒိကနၣ်ပ ကလုၢ်အဃိပဘၣ်ဃုသကိးမၤသကိးဒီးဆီၣ်ထွဲလိာ်ပသးဒ်သိးပကလုၢ်ကသီၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဝဲလဲၤမၤစ့ၢ်ကီးတၢ်လၢမံးကၠံးနါတၢ်အိၣ်ဖှိၣ်ဒီးထံၣ်လိာ်သးဒီး(Dr)ထူကၠၣ်လၢအပူၤကွံာ်(၈၀)ဘျဲၣ်ဟဲမၤကလုာ်ဒူၣ်တၢ်ဖိၣ်စုကဝဲၤဒီးမၤသကိးဘၣ်တၢ်ဒီးအဖု, ဟဲအိၣ်ဘၣ်လၢအဖုအဟံၣ် ကတိၤသကိးတၢ်ဒီး ဒီးကထၢၣ်ထူကၠၣ်ဟ့ၣ် အီၤတၢ်ဆၢ ကတီၢ် လၢ ကဟ့ၣ်တၢ်ကစီၣ်လၢတၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါကတီၢ် န့ၣ်လီၤ. တဘျီတ ခီၣ်(Diplomatic) တၢ်အိၣ်ဖှိၣ်, လဲၤတဲဘၣ်ဃး(refugee)(Foreign)မၤစၢၤတၢ်လၢကညီကီၢ်ပူၤဘၣ်ဆၣ်ပှၤတထံၣ်ဘၣ်.အဝဲမ့ၢ်လဲၤလီၤကီၢ်ပူၤန့ၣ်တမ့ၢ်ထဲလဲၤမၤစၢၤတၢ်ဘၣ်.လဲၤဃုသ့ၣ်ညါဃုာ်ဒီးတၢ်လိၣ်နီၢ်နီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဝဲစံးဝဲလၢ ကီၢ်ပယီၤပူၤ ရှ့ၢ်ကီၢ်သဲးတၢ်အိၣ်သး လၢမုၢ်မဆါတနံၤအံၤန့ၣ် ထံကီၢ်ဘီမုၢ်သ့ၣ်တဖၣ် သ့ၣ်ညါထီၣ်ဝဲဖးအါန့ၣ်လီၤ. လၢအပူၤကွံာ် ထံဖိကီၢ်ဖိဘၣ်ကီဘၣ်ခဲ, ဘၣ်ဃ့ၢ်တၢ်ဒုးတၢ်ယၤ, ဘၣ်ဃ့ၢ်ပယီၤ ထံဂုၤကီၢ်ဂၤတသ့ၣ်ညါဘၣ်. မၤနၢၤပျိလီၤဝံၤအလီၢ်ခံ အဝဲထံၣ်ဘၣ်ဝဲလၢထံဂုၤကီၢ်ဂၤသ့ၣ်တဖၣ်သ့ၣ်ညါအါထီၣ်ကညီဖိတၢ်အိၣ်သးဒီးတၢ်ဘၣ် ကီၢ်ဘၣ်ဂီၤသ့ၣ်တဖၣ် အါထီၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. အပူၤကွံာ်ပယီၤသုး ပဒိၣ်ကီး ကညီဖိလၢ (terrorist)ဒီးအမဲရကၤပဒိၣ်ထၢနုာ်ပှၤလၢ terrorist အစရိပူၤဘၣ်ဆၣ် လၢခံဘၣ်တၢ်ထုး ကွံာ်အီၤန့ၣ်လီၤ. ကီၢ်ပယီၤပူၤတၢ်မၤအၢမၤသီဆူၣ်ထီၣ်ကွၢ်ကွၢ်ဒီး ထံရှ့ၢ်ကီၢ်သဲး တၢ်သး စဲ (Political will)တအိၣ်ဘၣ်.တၢ်အိၣ်သးနးဒိၣ်ထီၣ်ဝဲအိၣ်အသိး တၢ်အိၣ်သး လၢအဂ့ၤ အိၣ် စ့ၢ်ကီး ဝဲ ဒၣ် န့ၣ်လီၤ. ကလုာ်ဒူၣ်ကဒဲကဒဲ တၢ်မၤသကိးတၢ် အိၣ်ထီၣ်အါထီၣ် ဝဲန့ၣ်လီၤ.

အဝဲစးထီၣ်နုာ်လီၤကညီပိာ်မုၣ်ကရၢဒ်ကရၢဖိတဂၤအသိးဖဲသးနံၣ်အိၣ်(၁၆)ဒီးဟ် လုၢ်ဟ်ပှ့ၤပိာ်မုၣ်ကရၢ ခီဖျိလၢအိးထီၣ်အမဲာ်ချံဒ်သိး ကထံၣ်သ့ၣ်ညါအီၤထီၣ် ပိာ်မုၣ် အတၢ်အိၣ်သးဒီးအတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်သ့ၣ်တဖၣ်အဃိန့ၣ်လီၤ. မၤစၢၤကညီပိာ်မုၣ်ကရၢဒ် အမၤဝဲသ့အသိးလၢတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးမ့ၢ်ဂ့ၤ တၢ်မၤဘူၣ်မၤတီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲတဂၤအတၢ်ထံၣ်န့ၣ်ထံၣ်ဝဲလၢတၢ်လၢအမၤဝဲန့ၣ်အိၣ်ဒီးအဘျုးအဖှိၣ်ဒီးကဲဘျုးလၢပှၤကီး

ဂၤဒဲးအဂီၢ်န့ၢ်လီၤ.တၢ်မၤန့ၣ်အိၣ်ဒီးအလုၢ်အပှ့ၤခဲလၢာ်လီၤ.

ဖဲ၂၀၁၀န့ၣ်အဝဲဒိးန့ၢ်ဘၣ် (Fellowship)(Genocide Intervention Network), Fellowship လၢတနံၣ်အဂီၢ်ဒီးယုသ့ၣ်ညါတၢ်မၤသံမၤလီၤတူာ်ပှၤစၢၤလၢဖဲန့ၣ်အကတိၢ်တၢ်မၤသံဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ်ဒီးအါအါဂီၢ်ဂီၢ်လၢကဲထီၣ်ဟိၣ်ခိၣ်ဘီမုၢ်ကွိၢ်မ့ၣ်တဖၣ်(Mass atrocity, wide spread) (War crime, Crime against humidity) မ့မ့ၢ်ရိၣ်ဟ့ၣ်ကၠၣ်တခီသူလၢ (Genocide) န့ၣ်လီၤ.

ခါဆူမဲာ်ညါ တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်မ့ၢ်ဂ့ၤဒီးတၢ်ခွဲး တၢ်ယာ်မ့ၢ်အိၣ် လၢကနုာ်လီၤကဲထီၣ် ခိၣ် နၢ်န့ၣ် အဝဲဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါပိာ်မုၣ်တဖၣ်လၢကနုာ်လီၤဒီးတၢ်လၢမၤစၢၤ သ့မ့ၢ်အိၣ်ဒ် အမ့ၢ်တၢ် ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးဒီးအဂၤတဖၣ် န့ၣ် ကဘၣ်မၤသကိးန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ထိၣ်သတြီၤကညီ ပိာ်မုၣ်ကရၢဒီးကရၢအဂၤန့ၣ် ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢအတၢ်လဲၤန့ၣ် လဲၤတ့ၢ်ဝဲ ဖးယံၤလံ ဒီးဘၣ် ယး ရိၣ်ဟ့ၣ်ကၠၣ်တခါကညီပိာ်မုၣ်ကရၢတၢ်ဟ်သူၣ် ဟ်သးလဲၢ်, တၢ်ဟ်သူၣ်ဟ် သးလဲၢ် ဒိၣ် န့ၢ်ပှၤအဂၤအဃိ အဝဲထံၣ်ဝဲလၢ ကညီပိာ်မုၣ်ကရၢအိၣ်ဒီးတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီလၢတၢ် တီခိၣ်ရိၣ်မဲ,တၢ်တိဖျိလၢတၢ်ချ့န့ၣ်လီၤ.

အဝဲအဲၣ်ဒိးဝဲလၢ ကညီသးစၢ်တဖၣ် ကယုသ့ၣ်ညါကညီတၢ်စံၣ်စိၤတဲ စိၤဒီးမၤ နၢ်ပၢၢ်အါထိၣ်က့ၤသးလၢပလုၢ်ပလၢ်ပထူသနူ,ပတၢ်တူၢ်ဘၣ်ခိၣ်ဘၣ်လၢကီၢ်ပယီၤပူၤမ့ၢ် ဂ့ၤ, ကီၢ်ကၠိၣ်တဲၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤဒီးကီၢ်သၢဘ့ၣ်တဘ့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲစံးဝဲလၢ ပတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ ဒီးပကစၢ်ပကဘၣ်မၤန့ၣ်လီၤ. ပှၤမၤစၢၤပှၤမ့ၢ်ဝံၤအဃိပနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲပကဘၣ်ဟ့ၣ်လီၤပ သးဒီးမၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲပအိၣ်အလီၢ်တပူၤလၢ်လၢ်ပကဘၣ်အိၣ်မူလၢပပှၤကလုာ်အဂီၢ်ဒီးဖံး မၤတၢ်လၢပပှၤကလုာ်အဂီၢ်န့ၢ်လီၤ.ပကဘၣ်နာ်န့ၢ်လီၤနနီၢ်ကစၢ်အသးလၢပမၤသ့ဒီးပက ဘၣ်စးထိၣ်မၤအီၤန့ၣ်လီၤ.

အဝဲစံးကဒီးဝဲလၢ "လီၤဆီဒၣ်တၢ်ပှၤလၢအိၣ်လၢလီၢ်ခၢၣ်သး,ကယုသ့ၣ်ညါအါ ထိၣ်, ဖးအါထိၣ်ဘၣ်ဃး ကီၢ်ချၢတၢ်အိၣ်သး,ပိာ်မုၣ်လၢထံချၢကီၢ်ချၢ, ကနုာ်လီၤဘၣ်လၢ တၢ်မၤ တၢ်ဆၢတဲာ် ဘၣ်မၤဘၣ်မၤဒ်လဲၣ်ဒီး ဘၣ်ဒုးအိၣ်ထိၣ်န့ၢ်စ့ၢ်ကီးပ တၢ်သးစဲလၢ ပက ယုကျဲလၢပပှၤကလုာ်အတၢ်ဒိၣ်ထိၣ်ထီထိၣ်ဆူမဲာ်ညါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

....

SAVE
MYANMAR

မုၢ်ဂၢ်နီၢ်ဖိညီၢ်

ကညီပိာ်မုၣ်လၢအိၣ်ဒီးတၢ်သူၣ်ဒူသးဒူ
ဒီးဆၢထၢၣ်လၢပှၤကလုာ်ဂီၢ်ဖှိဖှိဖှၢ်ဖှၢ်

မုၢ်ဂၢ်နီၢ်ဖိညီၢ် လၢပှၤညီနုၢ်သ့ၣ်ညါအီၤလၢ ဖါကွဲမီၢ် မ့ၢ်တ့ၢ်ဒူသဝီပိာ်မုၣ် ကရၢပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါဒီးပှၤကွၢ်အိၣ်ဖျဲၣ်ဖိသၣ်ဆံးတဂၤနူၣ်လီၤ.မ့ၢ်တ့ၢ်စ့ၢ်ကီးဝဲပယီၤသဝီသးပှၢ်မုၣ်တဂၤနူၣ်လီၤ.မ့ၢ်ပိာ်မုၣ်တဂၤလၢဆၢထၢၣ်ဟူးဂဲၤလၢအပှၤကလုာ်အဂီၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်သူၣ်ဒူသးဒူနူၣ်လီၤ. အိၣ်ဖျဲၣ်ထီၣ်ဖဲ ၁၉၅၅နံၣ်, လါနိၣ်ဝ့ဘၢၣ် ၁၇ သီ လၢသဝီထိၣ်ဖိပဂ်ၢဒၢ, ဘု

သိဉ် ကီၢ် ဆဉ်, မုၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရှဉ်, ကီၢ်သူလ့ၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဝဲမုၢ်ဂံၢ်နီၢ်မုဉ်ပဲၤဒီးဖါ တံၢ်စီၤဂံာ်စ့ အဖိမုဉ်န့ၣ်လီၤ. အဒီပုၢ်ဝဲၢ်အိဉ်ဝဲ (၇) ဂၤဒီး အဝဲမ့ၢ်ပှၤအဒိဉ်ကတၢၢ်ဒီးအဒီ ပုၢ်ဝဲၢ်အကျါတဂၤမ့ၢ်ပှၤမၤတၢ်ပၢၢ်ဆၢန့ၣ်လီၤ. အဟံဉ်ဖိဃီဖိန့ၣ် မ့ၢ်ပှၤလၢဒူလၢသဝီဒီးလုၢ်အိဉ်အသး သမူလၢ တၢ်ဖဲးအိဉ်ခုးဖဲးအိဉ်သံဉ်န့ၣ်လီၤ. အိဉ်ဒီးတၢ်သးစဲလၢ တၢ်ဘုးတၢ်ထါ ဒီးတၢ်ဖဲးအိဉ်ခုးဖဲးအိဉ်သံဉ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ကညီ, ဘူးဒးဖိတဂၤန့ၣ်လီၤ.

မၤလိဘဉ်တီၤဖှဉ်ကို လၢခီပူးသဝီဒီး ဖှိထိဉ်ဝဲတၢတတီၤန့ၣ်လီၤ. ဆီဟံဉ်ဆီ ဃီဒီး သးပှၢ်စီၤစ့ဘီဖဲ ၁၉၇၇ နံဉ်, လါဖ့ၤဘြူၤအါ ရံၤ ၂၀ သီ ဒီးထိဉ်ဖိဝဲအဖိမုဉ်ဖိခွါခဲလၢာ် ၄ ဂၤ န့ၣ်ဒီးအဟံဉ်ဖိဃီဖိန့ၣ် လုၢ်အိဉ်အသးသမူလၢတၢ်ဖဲးခုးဖဲးသံဉ် န့ၣ်လီၤ. အဝဲမၤတၢ်လၢ ဒူသဝီပိာ်မုဉ်ကရၢဒီးကွၢ်အိဉ်ဖျဲဉ်ဝဲပှၤဟုးန့ၣ်လီၤ. ဖဲ ၂၀၂၂ နံဉ်န့ၣ် ဒီးန့ၢ်ဘဉ် ကညီပိာ်မုဉ်ကရၢတၢ်လၤကပီၤလၢအမ့ၢ် " ကညီပိာ်မုဉ်လၢအိဉ်ဒီးတၢ်သူဉ်ဒူသးဒူဒီးဆၢထၢဉ်လၢ ပှၤကလုာ်ဂီၢ်ဖှိဖှိဖျါဖျါ " အဃိ သးခုဝဲ ဒိဉ် မးခီဖှိတဆိက မိဉ်လၢကမၤ န့ၢ်ဝဲနီတဘျီဘဉ်အဃိန့ၣ်လီၤ.

အဝဲထံဉ်ဝဲလၢ ကညီပိာ်မုဉ်ကရၢ မ့ၢ်ပှၤလၢမၤတၢ်လၢ ပိာ်မုဉ်တၢ် ထဲသိးတုၤ သိးဒီး ထံကီၢ်ကလုာ်ဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပိာ်မုဉ် က ရၢ မ့ၢ် ဟးလီၤတၢ်ကရၢကရိအါထိဉ်န့ၣ် ပှၤက နၢ်ပၢၢ် အါထိဉ်ပိာ်မုဉ်ကရၢအဂ့ၢ်, ပှၤကသးဆူဉ်နှာ်လီၤမၤအါထိဉ်တၢ်လၢ ပိာ် မုဉ်ကရၢမ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢပှၤကလုာ်ဂီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤဒီးကဂ့ၤဝဲန့ၣ်လီၤ. အဲဉ်ဒိးဝဲလၢသးစၢ်လၢခံတဖဉ် က နၢ်ပၢၢ်လုၢ်လၢ် ထူ သနူ တၢ် ဆဲး တၢ်လၤ ဒီးကညီကလုာ်ဂ့ၢ်ဝီသ့ဉ်တဖဉ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်တၢ်ဆၢက တီၢ်ဒီးစိၤလဲၤထိဉ်လဲၤထီဝဲဒါအသိး အဝဲသးအိဉ် ဟ့ဉ် ပလီၢ်ဖိလံၤလၢခံသ့ဉ်တဖဉ် ဒ်သိးက ပလီၢ်သူဉ်ပလီၢ်သးလၢတၢ်အိဉ်သးလၢတၤတၢ်ဒီး သးစၢ် ဒီးကညီက လုာ်သ့ဉ်တဖဉ် န့ၣ်လီၤ.

ဖဲအဝဲမၤတၢ်အဆၢကတီၢ် ဘဉ်မၤတၢ်လၢ တၢ်ဘဉ်ယိဉ် ဘဉ်ဘီဒီးတၢ် ပျံၤတၢ်ဖုး အဖီခိဉ် န့ၣ် အိဉ်ဝဲအါဘျီလီၤ. ဘဉ်လဲၤတၢ် လၢမုၢ်ခံးမုၢ်နၤကဲ့ၤကွၢ်ဟံဉ်ကွၢ်ဃီ, ကွၢ်ဖိကွၢ်လံၤ တချုးဘဉ်န့ၣ်အိဉ်ဝဲလီၤ. ဘဉ်ဘၣ်ဆဲ့တၢ်ဂ့ၢ်လၢ ပဃိၤသုး ဒီးက ညီ ဒူ သဝီဖိ သ့ဉ်တဖဉ်အ ဘၣ်စၢၤအိဉ်ဝဲအါဘျီ ဒီးဘဉ်ဘၣ်ဆဲ့စ့ၢ်ကီးတၢ်ဂ့ၢ်ဒ် ပဃိၤသုးဒီးကညီမုဉ် ကွၢ်လိာ်သး, ကွၢ်လိာ်မဲာ်န့ၣ်အိဉ်ဝဲစ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ.

အဝဲစံးဝဲလၢ " ပှၤတစိၤလဲၤဒီးတစိၤဟဲဝဲလီၤ. ပဝဲလၢအသးပှၢ်တ့ၢ်လံတဖဉ် ပ တမၤ လိမၤဒိးဘဉ်တၢ်ဘဉ်ဆဉ် လၢပ ပှၤ က လုာ်ဒီး ပှၤတဝၢအဂီၢ် တၢ်လီၢ်အိဉ်ဝဲဒီး ပကျဲးစၢး မၤတ့ၢ်အဂ့ၤကတၢၢ်အသိး ပနာ်လၢ ပှၤလၢခံတစိၤသ့ဉ်တဖဉ် မ့ၢ်ပှၤ မၤ လိ မၤဒိးမၤတၢ်, ပှၤ ကူဉ်ဘဉ်ကူဉ်သ့ဒီးမၤဝဲကဂ့ၤန့ၢ်ပှၤတက့ၢ်န့ၣ်လီၤ. " အဝဲဟ်လီၤအသးလၢဒ်အန့ၢ်အသ့, အကဲအကီအဆၢကတီၢ်ကမၤသကိးတၢ်ဒီးပှၤတဝၢန့ၣ်လီၤ.

....

the Karen Women's Organization

the Karen Women's Organization

လံာ်တဘ့ၣ်လၢအမ့ၢ် “ယဲၢ်ဆံမျးကယၤလၢတၢ်လီၢ်ကီးတီၤဒဲး” အံၤပၥ်ဖျါထီၣ်ကညီပိၥ်မုၣ်တဖၣ်အတၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဆီတလဲလၢအဂ့ၤလၢပပှၤတဝၢအပူၤအံၤဒ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ကညီပိၥ်မုၣ်ကရၢခိၣ်နၢ်ဒီးကညီပိၥ်မုၣ်တဖၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်လီၤဆီလၢတၢ်ထံၣ်အီၤသ့ဒီးမ့ၢ်တၢ်အရှ့ဒိၣ်လၢတၢ်ကဆီၣ်ထွဲ,ပၥ်ပနီၣ်ပှၤဒီးမၤသကိးတၢ်တပူၤဃီလၢတၢ်သူၣ်ထီၣ်ခါဆူညါကီၢ်သူလ့ၤလၢအအိၣ်ဒီးနီၢ်ကစၢ်တၢ်စံၣ်ညီၣ်ပၢလီၤသး, မုၣ်ခွါတၢ်တုၤသိးထဲသိးဒီးတၢ်သဘျ့န့ၣ်လီၤ.